

Ivan Baran
TAME HIL'GUMA

Napisao, uredio, lektorirao: Ivan Baran
Ilustracija zemljovida: Ivan Baran
Ilustracija naslovnice: Željko Matuško

ISBN: 978-953-48693-3-8 (ISBN cjelina: 978-953-48693-0-7)

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem:

Ivan Baran

TAME HIL'GUMA

knjiĝa treća iz *Ciklusa Crnih Knjiĝa*

Ova elektronička knjiga je intelektualno vlasništvo njezinog autora, Ivana Barana. Niti jedan dio ove knjige ne smije se reproducirati niti uređivati bez dozvole autora.

Knjige iz *Ciklusa Crnih Knjiga*:

Enzolart
Mord Dur'agemski
Tame Hil'guma
Vrhunac

Uvod

295. godina, Doba Jeda

li kunem ti se! Vjeruj mi, molim te! Zašto, ta zašto mi ne vjeruješ? Nemoj to činiti, molim te... Molim te...! vrisci su u njenom sjećanju kamenim hodnicima dvora obasjana u noći tek treperavim bakljama odjekivali i gubili se dok joj je poluzaklopljeni i umorni pogled očiju nateklih od udaraca i isprljanih sasušenom krvlju promatrao neko maleno dijete izgubljeno u gomili. Dijete je to od jarka popodnevnog sunca jedva bilo vidljivo i gledati ga pričinjalo joj je bol, ali ona... promatrala ga je. I gledajući ga, umornih i sporih nekih riječi čak i sada u svojim mislima ona se pitala: *A nisam li mu rekla da zabrani djeci gledati stratišta...?*

Tko je bio taj komu je to mogla reći? Njezin muž. Muž njezin i grof tog grada i tog stratišta na komu se isprebijana i u dronjcima upravo nalazila, sa omčom oko vrata. Njezin muž, koji ju je dan ranije osudio na smrt.

Grof je groficu Eliziju osudio na smrt jer je u tajnosti zatrudnila i rodila dijete koje nije bilo njegovo. Jučer je ona to dijete rodila. Jučer je i završila uhićena.

Jučer, da... ona je svojoj sluškinji kad je doznala da straža ide po nju šapnula: "Eltiur! Eltiur! Eltiur ani cha'orz haazt!"

Njena sluškinja je sa djetetom stoga iz grada pobjegla. Vjerna njezina sluškinja, vjerna premda joj ni sama nije vjerovala da ne zna kako je zatrudnila.

Elizija se tomu čudila nije. Nije si, napokon, ona vjerovala ni sama. Jer sve se to dogodilo suviše iznenada i na način takav da je na mahove smatrala da je i skrenula umom. Prije koji mjesec tek, jedva dva-tri mjeseca, ona je primijetila da nosi dijete, a to je primijetila uistinu se jednog jutra takva probudivši.

Onaj dječak u gomili i dalje nije odlazio. Okružen ljudima, on je pogled držao prikovan na grofici, dočim mu je crnu kosu što mu je prekrivala čelo draškao topli vjetar. Gledao ju je u oči. U oči je ona gledala i njega, unatoč blještavom suncu što je čitav prizor naprosto palilo. Sa njenih razdrljenih grudi polako se slijevala krv. Kapala po drvenom podu. Po njenim zemljom i modricama isprljanim stopalima.

"Zašto ne odlaziš, dječčče?" svojim ispucalim usnama ona je tada šapnula,

što nitko niti je mogao vidjeti niti čuti s obzirom da je od stratišta gomila bila udaljena bar dvadeset koraka.

Dječak ju je i dalje promatrao.

Zato ne odlazim, Elizijo, što se drugačije nije moglo dogoditi, riječi su tog djeteta kraj njenog uha tada šapnule tiše od vjetra, premda je dječak i dalje bio daleko, sve dalje u njezinim očima pa ga je sada ona jedva mogla i vidjeti. Da bi neki došli, drugi moraju otići. A da odeš, ti si eto odabrana. No... neka ti to ipak ne predstavlja gorčinu, pa ni to što te ubija onaj komu ja vidim, osjetim, svjedočim... si bila vjerna čitavog svog života. I njega najzad čekat će propast. Jedan će čovjek za tek par ljeta u njemu ugasiti život. Kund se zove; Kundu će ovo mjesto pripasti.

“Ali zašto se išta od ovoga događa?” ona je na to sada već sasma sigurna da je od straha i sunca izgubila razum usnama oblikovala pitanje. “Ja ne razumijem, zašto itko mora umrijeti...?”

Pitanja ta ostala su neodgovorena. Umjesto odgovora, Elizija je sada opet mogla čuti pjev svećenika, teško disanje zakukuljenog dželata, tiho grebanje svoje kose o uže i disanje svog vlastitog tijela. Gomila ju je promatrala, ali ona više nije gledala ni nju ni dječaka ni nanizane krovove kuća daleko pred sobom. U što je gledala, Elizija nije znala.

Uskoro joj vjetar pomiluje lice i kanda obriše sa njega krvavi znoj. *Na svijet si donijela vrhunac, a vrhunac donijeti svijetu nije oprostivo, konačno, odgovor je došao. Donijela si ga bez svog znanja i ništa od toga nisi ti odabrala. Ali tako se zbilo. Nije moglo, Elizijo... nije moglo biti drugačije.*

Nekoliko sekundi moralo je proći, zapravo možda manje i od tog kako bi grofica potom prvo prihvatila da je uopće čula, a tek onda razumjela to što joj je upravo bilo rečeno. Njezino tijelo bilo je teško. Elizija je jedva stajala na daskama stratišta i činilo joj se da umire prije nego je itko polugu i povukao.

Napokon, grofica šapnu: “Kako da ti vjerujem...?”

Niz njezino lice, baš ondje gdje ga je vjetar maločas obrisao, tada skliznu kaplja suze.

Jer ja sam taj koga si dovela na svijet, i nigdje i svugdje glas uto odgovori. Ipak, ja sam taj čije postojanje nije oprostivo.

“... i neka ti bogovi podare mir koji ovdje nisi mogla naći.” svećenik tada završi.

Sekundu poslije poda nestane. Stratište zatutnji a uz škripu užeta Elizija se nađe batrgajući u zraku, promatrajući svijet sve crniji i crniji, sve crniji i crniji...

Poglavlje 1

314. godiņa, Doba Jeda

ELTIUR

davno je već prestala moći istiskivati iz njega zrak, jer već odavno njegovo tijelo zraka nije imalo, ali zemlja ga je i dalje stiskala, gazila, drobila. On disao nije već nekoliko dana, možda tri, možda četiri, i što se ticalo ma koga god on više nije bio od onih što žive. Ukočeno njegovo tijelo bilo je umotano u plahtu, svake sekunde trulije i hladnije, smrdljivije i bljeđe. Pomaknuti ijedan dio svoga tijela on mogao nije, jer samim sobom bio je prikovan na mjestu, ali misliti – time, nažalost, nije bio prestajati mučen. Njegove misli bile su niz deliričnih iluzija, epitom bljutavosti i ludosti, ono što ga je tjeralo da priželjkuje svake sekunde svoj kraj više od svega, jer prošlošću njegovom i budućnošću bičevale su ga, ali ipak... doživljavati ih naspram one najveće boli bijaše čak i ugodno.

A najveća bol, koja mu davati mira nije htjela čak ni sada, kada je kao lešina trulio pod zemljom i pijeskom van stehhimskih zidina, koja ga peći nije prestajala, i to peći pakleno, bila je ona Inwog; ogrlice usijane podno površine njegovih prsa.

Inwog, taj visak načinjen od čistog zlata, ogrlica Velikog Pukovnika, a prema legendama i ogrlica Massora iz Bijelih prostranstava, taj najmoćniji i najvredniji predmet Enzolarta, vredniji od svih kraljevstava pa i samih života... da je samo mogao, uklonio bi ga sa svojih prsa. Da je samo mogao... on bi ga oderao i bacio.

Ali nije mogao. Kao što nije mogao ni umrijeti.

Kako sam upće došao do nje? U jednom trenutku kroz Eltiurov um prošla je misao. Na misao tu nije trebao niti odgovoriti, jer nova vizija već je bila tu.

Naime, snježnim olujama šibani div zvan Saviun, najveća planina Enzolarta, planina što je svojom visinom parala nebo, i selo Hurn podno nje i smrznuto jezero nedaleko od tog sela. Ono jezero gdje je sve počelo. Eltiur se sjećao, a ako se nije sjećao onda je tek umišljao, da ono što je bila njegova povijest i

povijest ogrlice na njegovim prsima je započelo baš tu, kod tog ledenog jezera.

Njegov očuh, odjeven u kožu izbljedjelu vjetrom i krzno sada već rijetke dlake kroz snijeg se probijao noseći u rukama mrežu za ribolov, stišćući oči od zavijajućeg vjetra punog pahulja i smrznutog pijeska. Probijao se on već satima, kao i Eltiur, i bivao zadihan i umoran premda ne i uznojen. S mukom se on probijalo, ali druge baš i nije bilo.

Obojica bijahu promrzli, a prste osjećali nisu već odavno, dočim su ih lica pekla kao da onaj pijesak nije uopće leden već tek naoštren. Izgovarali nisu ni riječi. Tek su disali, i hodali i probijali se kroz duboki pucketajući snijeg.

Tko zna kada su ga ugledali. Moglo je biti pola sata, ali uistinu je mogao to već biti i drugi dan hodanja, i njima ne bi to pričinjalo ni najmanje razlike, ali ugledali su ga. A kad su ga zatekli i do njega došli, oni su po ledenoj površini jezera stali bušiti rupe i mrežom pod njom loviti ribe. Mreža na krajevima otežana olovom polako i nježno, kružnim pokretima bivala bi podno leda raširivana, a jednom kad bi pokreti prestali, ribe bi zarobljavala u času. Sva ta sjećanja, sve te vizije bijahu na trenutke tako jasne, čak i, ako je to uopće bilo moguće, Eltiuru jasnije od same stvarnosti, a opet, često ne samo da bi podsjećale na travestiju jave, već bi joj bile upravo i suprotnost. Svako malo ona kržljava, visoka stabla što su jezero obrubljivala podsjećala bi na mršave siluete nagih i gotovo beživotnih ljudi, a krik ptica visoko na nebu kako su sekunde prolazile sve manje bi podsjećao na krik ptica, a sve više na plač i vrisak što djece, a što odraslih. Led pak podno njegovih nogu... on kao da nije ni postojao, i Eltiur nije mogao a da se svo vrijeme ne osjeća kao da se ispod njega utapa, pokušava do zraka i slobode doći, ali da je zarobljen, i u zarobljenosti otuđen i od života i od smrti.

Ali nije trebalo proći mnogo, tek činilo se nekoliko vječnosti, i Eltiur se našao u svome domu, u vrlo kasnoj večeri, čisteći tu ribu koju su njegov očuh i on ulovili. Njegovi staratelji odavno su već spavali u drugoj sobi te drvene kućice pokrivene snijegom, i njihovo tiho disanje Eltiur je sada, dok je oštrim nožem za stolom čistio ribama ljuške i parao im utrobe, jasno mogao čuti, ali na to se on nije obazirao. Nije se on obazirao ni na vlastito disanje, kao ni na zvuke palucanja vatre u kaminu ili fićuka vjetra s onu stranu drvenih zidova, što bijaše ono jedino što se tokom tih trenutaka čuti moglo. Možda je to bilo zbog umora, a možda zato što mu je tijelo intuicijom tjerano znalo da ono čemu će te večeri svjedočiti će biti prekretnica njegova života, ali jedino na što se usredotočiti mogao, ako se tom riječju to uopće moglo reći, bijahu same te utrobe među njegovim prstima, bijaše sam taj nož u njegovim rukama, i smrad i krv.

A nakon nekog vremena i ona, zlatna, sjajna, blještava, čiji lanac malo je bio leden a malo toliko vreo da je utrobu ribe pržio, ta naime ogrlica, visak... ono

što je tjeralo i vjetar i snijeg i oblake i sam svijet da tiho šapnu *Inwog...* i ona je bila tu. Jednako stvarna kao i sve, jednako nestvarna kao i sve.

“Ogrlica...” Eltiur je šapnuo ugledavši njezine zlatne karike u crijevima ribe. To kazavši, on crijeva prstima dodatno raspори, te sjajni lanac iz njih polako izvuče. Ogrlica je na dodir bila glatka, kanda mekana, i u tom trenutku, tokom tih neobičnih sekundi među njegovim prstima skoro pa mameća, skoro pa ga nagovarajući da ju stavi oko vrata, jer niti ga je tada pržila - što će kasnije činiti tako nemilosrdno - niti mu je svoju destruktivnu moć na ikakav način pokazivala.

A Eltiur, taj maleni tek čovjek i usto još veoma mlad nije vidio razloga oduprijeti joj se. I uistinu nije još sekunda-dvije u promatranju njezine zlatne površine prošla, a on ju je prebacio preko svoje glave, pustio ju da mu padne preko prsa. *Ujutro ću im reći da sam našao zlato*, tokom tih trenutaka sličnim snu on je pomislio. *Ujutro ćemo, prije sučeljavanja sa medvjedom, otići i prodati ju*.

Da, sjećao se Eltiur, bila je to njegova posljednja pomisao zdrava uma. Jer jedva par sekundi kasnije, gledajući u blještavi visak na svojim prsima, on je počeo primjećivati kako mu ono nagorjeva košulju. Uz nemogućnost vrištanja i tonuće u san mu se probija kroz kožu. Postaje dio njega...

Poglavlje 2

MIHAEL

istorija to bijaše prostrana, brokatom prekrivenih kamenih zidova i osvijetljena svijećama, sa dva drvena stola prepuna spisa i hrane, i jednim krevetom na kojemu su mogla spavati barem četiri čovjeka, krevetom madraca od vune i baršunaste, dezenima ukrašene tkanine. Tu zrak bijaše rijedak, svježiji od najledenijeg erionskog jutra, i udisati ga gotovo je činilo da čovjeka peku pluća, pa stoga iako su postojali lukavi načini da se ondje prostorije zagriju, rijetko tko je to i činio, jer u tomu upravo i bijaše čar tog mjesta; ta svježina i taj vjetar što je onuda tiho hućeci prolazio.

Vjetar taj bio je i razlogom zašto je Mihael čitavu noć odbijao pokriti dekama tijelo u potpunosti, već je dopuštao da mu lijeva noga biva otkrivena i nježno zrakom hlađena. Larve su mu, istina, gangrenu zaustavile, ali bol - ona je i dalje bila tu, i doticaj vjetra pomagao je u njenu ublažavanje.

On nije spavao čitavu noć, ili se barem ono prevrtanje i buđenje svakih par minuta spavanjem nije moglo nazvati, jer iako samome sebi možda to nije priznati mogao, ono što je jutro imalo donijeti uznemiravalo ga je i suviše. Naime princ Errok i on, po dogovoru sa Dagorom Hladnim, kraljem Saviuna, trebali su poći u Barg po savjete svećenika u vezi rata sa Dvorcem Pet Vrhova (da je i na Mihaelu bilo da pođe on je predmnijevao na osnovu svega onoga što mu je Dagor u svojoj pripitosti sinoć izgovorio). Bijaše to što se Mihaela ticalo bespotrebno, jer ako se njega pitalo ne samo da su svećenici Barga kod donošenja odluka pobunjeničkih kraljevstava bili nebitni, već su ih se štoviše moglo smatrati i neprijateljima, a kao takve bi ih bilo mudro držati podalje od kardinalnih informacija, ako ih već ne i napasti. Istina, Mihael je smatrao, možda kralj Dagor i nije do svih tih odluka dolazio tako olako, već je dapače sve to bio plud mudrog i možda čak lukavog razmišljanja, ali iako je bilo moguće, Mihael se na to nije mogao osloniti, i što se ticalo njega, kraljevo sinoćnje napijanje i kasno lijeganje bijahu jednako mudre koliko i njegove ostale odluke. *Jer šanse da kralj pristaje surađivati sa Bargom kako bi kupio vrijeme jednake su kao i one da na to pristaje jer je neoprezan*, Mihael je pomislio.

Ali morao je erionski princ priznati da iako je bilo štošta što se kralju moglo prigovoriti, i iako je za razliku od kralja on proveo noć dolazeći do

kudikamo pametnijih odluka, ni on sam nije noć proveo čineći sve onako kako je od sebe očekivao. Za početak, i sam se napio, a to ipak, sada je smatrao, nije trebao učiniti. Zatim vrata prije spavanja nije zaključao, radi čega se lako moglo dogoditi da više nikada nema problema sa snom, u pogotovu nakon što je doznao namjere princeze Lenye. A sada, pomaknuvši malo ruke po mekanoj površini kreveta, primijetio je i da se mač koji mu je Dagor sinoć dao uz njega nije nalazio. Sve to bilo je opasno, i sve to više se ne bi smjelo ponavljati.

Da se konačno natjera ustati i navući čizme trebalo mu je oko četvrt sata.

Tijelo mu je govorilo da ležati ostane još, ali ona svijeća što je dogorijevala na stoliću prijetila je da će u odaji uskoro zavladata mrak, pa da bi bilo pametno ustati mu i dok još ima svjetla pronađe odjeću. A odjeće za pronaći po podu bilo i jest, jer Mihael je kako je ispalo spavao nagih prsa i bosih stopala, noseći tek mekane lanene hlače. Čak mu se ni kožni remen oko pasa nije nalazio - korica na sebi ispunjenih brončanim mačem Gerbetusa Trećeg - već je bio tko zna gdje, vjerojatno negdje pod krevetom.

Konačno stoga ustavši i uz bolno saginjanje se odjenuvši, opasavši se i navukavši kožne čizme, Mihael se uz pomoć štapa za hodanje kojeg je našao kraj kreveta pođe do stola umiti, a jednom kad si je ledenom vodom lice očistio, on priđe onoj svijeći, utrnu ju, te ode do drvenih vrata i odaju napusti.

Nalazila se njegova odaja na samom početku hodnika, hodnika koji je još vodio i do odaja princa, princeze, glavnog svećenika i narednika Ledene vojske, a vrata Mihaelove odaje, koja je inače bila namijenjena kraljevu šticićniku, gledala su spram još jednog, većeg hodnika. koji je pak vodio do velike dvorane i samih dveri zamka. Taj hodnik od onog prvog bijaše dvaput širi, prekriven kao i prvi debelim sagovima i osvjetljen gorućim uljanicama što su visjele duž stropa. Ali ta prostranost, Mihael je imao osjećaj, nije služila nikakvu raskošu, već je u pitanju bio prostor za ustrojavanje vojnika u slučaju da Saviun padne i kralj bude primoran koristiti zamak kao posljednju crtu obrane. Način na koji je Saviun bio podignut, činilo se, nije bio težak za razumjeti, unatoč tomu što oni koji su taj grad podigli, kako su legende govorile, nisu bili ljudi, već Bića Bijelog Carstva.

No sve to Mihael je promotrio tek letimice, jer ono što ga je doista zanimalo bili su u tim prostorijama naoružani ljudi. Stražari, naime, njih pola tuceta, koji nasumce poredani stajahu uza zidove hodnika. Bili su to ljudi čija je glavna zadaća bila dvorane čuvati, istina, ali Mihael već neko vrijeme nije vjerovao ni samome sebi, a kamoli tek drugima.

Nekoliko je on šepesavih koraka trebao učiniti prije nego mu je svjetlost jedne uljanice što ga je ubadala u oči dopustila među stražom ugledati i Hurriba, Prvog viteza.

Za razliku od onih kojima je zapovijedao, Hurrib niti je bio naoružan, niti

je nosio oklop. Umjesto oklopom i verižnjačom, kao i Mihael, on je bio odjeven odjećom tankom i laganom, tek leđa prekrivenih teškim krznom.

Ugledavši ga, Prvog viteza Mihael pozdravi.

“Jutro, prinče!”, odgovorivši na njegov pozdrav, Hurrib smjesta prestane svoj tihi razgovor sa dva stražara i Mihaelu priđe. U njegovu glasu dala se čuti vrst ornosti, vjerojatno stoga što je već neko vrijeme tražio razlog da sa stražarima razgovor privede kraju. “Noga polako zacijeljuje...?”

“Vidar je učinio što je mogao. Ali da, čini se da je tako.” Mihael je spustio pogled spram svojih čizmi. “Hurribe, jesi li možda vidio princezu Lenyu?” dodao je nešto tiše.

“Jutros. Pošla je do galerija.”, vitez je odgovorio. “Mogu poslati po nju...”

“Ne treba. Samo... samo me zanimalo gdje je. Trebamo razgovarati, ali ne žuri mi se.”

“Kako kažete...”

“Mislim”, Mihael ga slučajem nehajno prekinu, “svakako sam do galerija planirao već poći, bez obzira na, je l...”, on se dotakne po bedru. “Jer mislim da još stignem prije odlaska.. Valjda nema mnogo stepenica...?”

“Stepenica je uvijek previše. Ali na led pazite. Sklisko je.”

“Hoću.”, Mihael viteza dotaknu po nadlaktici. “No, idem sada. Možda ju još stignem.”

I nakon tih riječi oni se uz blagi smiješak rastanu. Jednom se od Prvog viteza udaljivši i o tom razgovoru odlučivši malo promisliti, Mihael je uvidio da je neobičnost govora njegova tijela bila produkt njegovog neimanja znanja o znanju Hurribovu. On se bojao, sada je shvaćao, možda i instinktivno, i najmanjim dijelom sebe natuknuti tom vitezu što mu je kralj Dagor prije tek nekoliko sati rekao u vezi princeze Lenyije, naime da princeza kralja planira ubiti, a to se bojao reći jer nije znao je li i on, Prvi vitez, u to bio upućen. A osim toga, bijaše to tema o kojoj i nije bilo najpametnije razgovarati nasred hodnika i to tek par koraka od tuđih ušiju.

Prije odlaska, čini se, on je pomislio, sa Dagorom imam razgovarati o vjernosti tog viteza.

MIHAEL

Iako je on doista planirao sa Lenyom se naći i progovoriti par riječi, razlog zašto je naumio poći do galerija nije bila ona. Niti je to, doduše, bio itko od drugih ljudi, već sam Saviun. Taj grad, naime, Mihael je planirao, dok je još imao prilike, što je bolje mogao proučiti. Jer Ledena vojska - rekao to kralj Dagor sinoć u pijanstvu ili ne - po svoj prilici će se u jednom trenutku naći pod njegovim zapovjedništvom. A kako to već sa Mihaelovom srećom biva, tu

vojsku on će dobiti pred samim njezinim krahom i usred kakve defanzive, pa stoga dok je situacija još mirna grad kojeg će se vjerojatno naći braniti, držao je, bilo mu je od koristi što bolje upoznati.

Grad Saviun bio je kompleks sličan mravinjaku, isklesan vertikalna položaja unutar padine granitne planine po kojoj je dobio ime. Sa ostatkom svijeta on je bio povezan dvama prilazima: donjim i gornjim. Donji bijaše špilja skrivena među planinskim stijanjem koja je kilometrima dugim hodnikom vodila do dveri grada duboko u planini. Gornji je pak bio obična rupa, bijeli strop grada sačinjen od neba i magle. Ta rupa nalazila se na visini od oko šest tisuća metara, što je otprilike bilo dvostruko manje od visine same planine, ali što je svejedno i one najviše gradske građevine nadvisivalo kilometrima. Tim prilazom u grad se nije moglo doći. Štoviše, i da na tom mjestu planina nije bila strma i ravna gotovo poput zida, ni ezeruni ni ljudi koji bi se ondje našli radi rijetka zraka ne bi dugo ostali na životu. To je kao slabe točke Saviuna ostavljalo tek dveri, kao i samu veličinu grada.

Prilaz dverima bio je podosta dugačak, između tri i četiri kilometra kako se Mihaelu činilo, ali širine je imao jedva dovoljne da tuda prođu zapregnuta kola. Pak je unutrašnjost grada bila dužine i širine manje od dva kilometra. To je bilo bitno zbog Ledene vojske. Svih dvadeset tisuća njezinih vojnika tu nije moglo stati. Zapravo, u Saviunu je živjelo jedva dvije stotine vojnika. Ostali su bili stacionirani drugdje, po malenim naseljima oko Saviuna, ili su jednostavno (što je većinom bio slučaj) živjeli kao civili sa svojim obiteljima, spremni svakog trenutka da se odazovu na dužnost. Neki su služili u garnizonima saveznika, baš kao što su mnogi od onih dvije stotine vojnika u Saviunu pripadali što Gorghu, što Erionu ili Anorgu. Ezeruna tu nije bilo, a to bijaše stoga što Dager i Thoron nikada nisu bili suviše prisni. Ovo potonje inače bijaše jedan od razloga zašto je Mihael kralja Saviuna gledao ne podcjenjivati.

Prošavši kroz hodnik i nedugo kasnije kroz dveri, on je iz zamka izašao. Velika su se i debela vrata izrađena od masivna, tvrda drveta prepuna antemija dopola otvorena između dvije karijatide nalazila ponad desetak stepenica, čiji kamen je temelje zamka dijelio od bulevara. Bulevar, pak, obrubljen mnogim građevinama i pun zaokupljenih, vrzmajućih ljudi vodio je do ulaza u grad.

Ovdje svjetla nije bilo mnogo više no u hodniku, jer onih šest kilometara koliko je grad dijelilo od neba bilo je dovoljno da svjetlost gotovo upola zatomi. Mnogi izvori svjetla, stoga, čak i sada ujutro bili su upravo ljudskom rukom stvarani - baljke, uljanice, žeravnici, luči od sita... - i njihovo treperenje bijaše neprestajuća pojava, makar i periferno u čovjekovu vidnom polju. I sve to promatrača je kanda umirivalo, pružalo mu takoreći nekakav topao i ljudski osjećaj dok se nalazio okružen kilometrima debelim granitom i bivao svako malo dotican hladnim i nježnim vjetrom.

Grad Saviun djelovao je prostrano, štoviše je svojom veličinom imponirao, i čovjek nije mogao a da se njegovom vedutom ne divi. Građevina on bijaše prepun, svih redom podignutih od kamena i krovova ili od škrljevca ili od slame. Mnoge imahu korbale koji su se nadvijali nad ulicom, a nije bilo rijetko vidjeti ni ornamentaciju, sjajnu i bogatu. Kao na pladnju, s desne strane glavnog puta između zamka i ulaza u grad nalazile se na desetine kuća, velike i male, nanizane naspram puta okomito. Te nizove kuća većinom su sačinjavali razni obrti, no na par mjesta tu bijahu i sjajni domovi plemića. Plemići bijahu jedini koji su tu mogli obitavati. Ostali građani živjeli su u kućama uklesanim u planini, do kojih se dolazilo stepeništima što su se strmim zidom planine granala poput žila, negdje vodeći u visinu i kilometar. Sa druge strane bulevara bio je podignut hram, do kojeg su se nalazila dva kompleksa, jedan od kojih je pripadao svećenicima a drugi vojsci. Također se tu nalazilo još domova kraljevih službenika, kao i par kuća Učenjaka.

Tlo je Saviuna bilo sačinjeno od klesanjem fino poravnate i ulaštene granitne površine same planine, tek bulevara i još par mjesta sačinjena od oblutaka. Imao je grad Saviun i tri vrta, kao i groblje, sve od čega bijaše stvoreno dovodenjem zemlje izvana. Mihael je u to bio upućen, jer iz knjiga Utvrde redovnika je o Saviunu imao prilike naučiti štošta.

Sići niz stepenice za njegovu je nogu bio test. Ako će mu problem predstavljati tih par stepenica pred dverima, držao je, uspinjati se kilometar uza zid do galerija bit će tek puka sanja. Ali taj test najposlije on je ipak prošao, i to bez nekakve pretjerane boli.

Uskoro se stoga Mihael našao okružen ljudima, većinom tu pred zamkom dvoranima i svećenicima, dok se on šćući oko sebe suptilno osvrtao tražeći put do stepenica zidova. Ljudi ga prepoznavahu tek tu i tamo, radi čega mu je bilo drago jer sa nepoznatim prolaznicima razgovarati nije imao namjere. Lako je u njegovoj vanjštini bilo prepoznati nekoga visoka roda, čak i člana kraljevske obitelji, no činilo se da su se u Saviunu običaji razlikovali od erionskih, jer dok bi mu u Erionu prilazili, pozdravljali ga i spuštali glave, ovdje su građani jedva davali do znanja da i postoji. Koliko je shvatio, to ne bijaše plod nepoštovanja, već je u Saviunu bilo kulturno gledati da se drugim ljudima što manje smeta.

Miris ljudi, kao ni životinja ili dima zapaljenih vatri ovdje se gotovo nije ni osjetio, što bi se možda dalo očekivati u takvom jednom velikim dijelom zatvorenom prostoru. Kamen, kao i možda nešto drveno, nešto starinsko, bijaše sve što je njih čovjekov ovdje mogao osjetiti.

Nije prošlo mnogo prije nego je Mihael pronašao put do mjesta gdje je jedno od stepeništa doticalo tlo; tek je morao prošetati par stotina metara trgom, a zatim i između obrtničkih uskih kamenih kućica. Tu su ljudi, često u

pratnji životinja, prolazili i mimoilazili se, neki odlazeći u gornji grad, a neki se spuštajući dolje. Stepenište na nekim mjestima bijaše široko toliko da je rame uz rame tu stalo i pola tuceta ljudi; na nekim pak jedva bijaše prohodno i jednoj osobi. Rukohvati negdje postojahu, negdje ne, negdje bijahu prava kamena ograda, a negdje izrađeni od željeza. Sve to ovisilo je o vrsti ljudi koja je tu obitavala, kao i novcu, te mogućnostima koje je planina na određenim mjestima pružala. Prva stotina metara stepeništa je bila široka, bogato ukrašena i debele kamene ograde, ali sve iznad toga osim glavnog puta bilo je relativno lako prohodno samo onima koji su ondje živjeli. Oni što su s lakoćom preskakivali i po dva-tri gazišta i trčkarali na mjestima koja bi i najhrabrijim ljudima utjerala strah u kosti obično bijahu djeca, koju se često dalo vidjeti kako se igraju ili sjede opasno blizu rubovima litice čak i odavdje, iz donjeg grada. Mihael se inače visine bojao onoliko koliko je ograda koja ga je od nje dijelila bila stabilna. Inače o tomu uistinu nije razmišljao.

Najzad se pokazalo da je Hurrib bio u pravu; kad je Mihael stepeništu što je vodio u gornji grad prišao i njime se uspeo deset-dvadeset stepenica, on je uvidio da su gazišta sporadično pokrivena slojem leda. Doduše većma smrvljena leda i ovdje-ondje istopljena u kakvu lokvicu vode, ali ništa manje razlogom da se princ prvom prilikom uhvati kamene ograde i napreduje prema gore pažljivo.

To je možda bilo smiješno kakvom djetetu što bi ga primijetilo iz daljine, ili čak kakvom odraslom prolazniku s obzirom da je u ovim krajevima vidjeti snažna čovjeka tako se polako uspinjati je obično značilo da je ovaj netom napustio gostionicu, no kad se osoba nađe u poziciji u kojoj je bio princ, teško joj je obraćati pažnju na misli i ideje nebitnih joj ljudi. I štoviše, tek je desetak još možda minuta prošlo - tokom čega se Mihael uspeo sada već i trećinu strelometa ponad krovova, imajući skoro čitav već grad pred sobom kao na dlanu izložen - kadli je u svemu tomu on počeo nalaziti vrst ugone i odmora.

Je li to bio hrapavi kamen pod njegovim prstima, bršljanom i mahovinom pokrivenih ornamenata isklesanih tko zna kada, je li to bio povjetarac - sada ni hladan ni topao, već tek svjež i mirisa mrzle bunarske vode, što mu je draškao kosu, čistio mu pluća... ili je sve to bilo od pravog omjera umora, vrst vježbe tijela osobe koja je tjedne provela sjedeći na konju - tko bi to znao? Ali princ je u tomu vidio dobro. I nešto je u tomu vidio za što nije ni znao da mu je bilo potrebno, a bilo mu potrebno jest.

Premda je dobrim dijelom sebe bio siguran da će tako prije ili kasnije biti, princ niti u jednom trenutku nije požalio što je osakaćene noge pošao u šetnju tom kilometar visokom mrežom stepenica. Zapravo, u više je navrata osjetio i da mu to godi, ta neka nova bol što je pulsirala novim mu, travestivnim oblikom lista noge. Dapače, Mihael se čak nije ni uznojio; niti u jednom

trenutku njegovo lice nije bilo ukrašeno makar i najmanjom graškom znoja.

Sve je to bilo neobično, a u toj neobičnosti stvarno, uistinu i lijek njegova bića. Ali najposlije je prestalo, a prestalo je onda kad je konačno, nešto više od devet stotina metara ponad grada čiji su se stanovnici sada činili sitni poput mrava, naime u saviunskoj galeriji, Mihael ugledao nju, princezu Lenyu.

Odjevena u debeli, zeleno obojani sirkot ukrašen šuvalima nebrojenih uzoraka princeza je Saviuna stajala oslonjena o bijelu balustradu gradske galerije, osmatrajući nešto u daljini. Prilazeći joj, princ se tek letimice osvrnuo spram toga što je ona promatrala; stotinama metara dalje, na jedva pola koraka od litice, neki je čovjek stepenicama gonio natovarenog magarca.

Usko stepenište kojim su čovjek i životinja prolazili - tek jedno od mnogo stotina njih što su poput vena ukrašavali to stijenje sa druge strane provalije - bilo je u rijetkoj magli i zametano vjetrom. Vrativši pogled na Lenyu, princ uvidje da je jednaka magla, doduše nešto slabija, obavijala i galeriju, i jednaki vjetar mreškao je i ovaj prizor, halju princeze, rukave njezine, njezinu kosu.

Lenya je bila niska stasa, niža od princa gotovo za čitavu glavu, ali ne i slabašna što bi se od nekoga njena položaja možda moglo očekivati. Raspuštene smeđe kose što joj je pokrivala čitava leđa, ona je na trenutke podsjećala na svoga oca Dagora; bilo je nečeg nepokornog u njoj i spremnog na revolt, a što se dalo vidjeti čak i sada, sa udaljenosti. Mihael si nije mogao lagati da ga to nije privlačilo, ta očita kraljevska krv i dostojanstvenost, ali kao netko tko je prošao petnaest godina Barga za išta više od toga on uistinu i nije bio sposoban, i svemu je tomu prilazio pažljivo, svjesno, svake sekunde spreman na prevaru.

Najzad se uspevši do galerije, tapkajući štapom za hodanje jednom rukom a drugom ne puštajući balustradu što ga je dijelila od skoro kilometra duboke provalije, princ toj djevojci pride i izgovori joj ime.

Lenya se na to okrenu, kanda iznenađena tamnim svojim očima kratko pogleda u njegove, a zatim brzo spusti lice i tiho progovori:

“Mihaele, prinče Eriona...” I odmaknuvši svoje mekanim rukavicama zaštićene ruke od ograde, ona doda: “Danas odlazite u Barg. Nadam se da vam putovanje neće biti nesretno.”

“Ne vjerujem da hoće.”, osmjehnut, Mihael odgovori. “A ako i bude, u Bargu imam dobre prijatelje, čije će prisustvo sigurno svaku nesreću ukloniti.”

“Vi ste tamo živjeli, ako sam dobro upućena...?”

“Petnaest godina. U Erionu je to običaj, iz nekog razloga. Prinčevi i princeze žive u Bargu. Odlaze sa petnaest, vraćaju se sa trideset...”

“To je divno, kad čovjek ima tutore.”, Lenya nije primjećivala kiselost Mihaelova glasa. “I ja sam ih imala par. Par, jer otac je ustrajao da se mijenjaju svako malo. Bolje je bivati zaražen malim predrasudama mnogih ljudi, već

velikim predrasudama malo njih, govorio mi je. Ne znam slažem li se...”, ovlaš se tada ona vrati promatranju litice. “Došli ste zbog mene? Zapravo jeste. Priznajte.”

“I nije da me magla i hladnoća toliko privlače...” Mihael odvrati i kimnu glavom. On se zatim ogradi približi, položi na nju jednu ruku i princezu pogleda pobliže. Što se u njenom pogledu očiju tamnosmeđih, gotovo crnih, vidjelo on nije mogao proniknuti, premda je uistinu htio to znati. Jer osoba pred njim nije bila onakva kakvom se htjela dočarati. Ona nije bila ni ljupka ni prijateljska, a ni savjest joj već neko vrijeme nije uopće dolazila u pitanje, jer da je upravo bljutava Mihaelu je bilo već poznato.

“No”, uz neobičnu mješavinu koketnosti i prezira u izrazu svoga lica ona je tada rekla, “osjećate li da nalazite ono što ste htjeli naći?”

O njenim riječima na trenutak princ razmisli. Najzad, izdahnuvši, on odgovori: “Kad bih makar i danas ugledao ono što želim ugledati, bojim se da bi mi to bilo prvi put u životu. Ali još više se bojim da to što bih ugledao ne bih doživjeti poželio ni najgorem neprijatelju... tako da, izgleda, dođe mi na isto.”

“To je crnilo što čujem u vašem glasu?”

“Crnilo? Ne, ne vjerujem. Iako, možda... možda i jest.” Mihael je rekao. On je htio dodati još nešto, jednako gotovo sasvim nepromišljeno kao i te riječi, ali princeza ga tu prekinu:

“Ako je tako, niste sami.” U njenu glasu sada se osjeti doza ozbiljnosti. “Postoje vremena kad nam osim toga ništa i ne preostaje. A meni se sve čini da su ti dani upravo ovi...”

Mihael se tu natjera ostati u tišini. Letimice je on uto pokušao pogledom potražiti onog čovjeka sa magarcem, ali osim magle ondje se više nije imalo vidjeti išta. Bio je taj osvrt plod njegove unutarnje želje za bježanjem, želje za bježanjem iako je ovdje došao svojevolljno i planirano. Ono od čega je bježao bilo je ono čemu je razgovor princeze i njega svake izgovorene riječi bivao sve bliže, naime odnosima nje i saviunskog kralja, i kako su sekunde prolazile Mihael se nalazio sve jače težeći da ništa od toga nije bilo stvarno, da su kraljeve sinoćnje riječi bile puka uobrazilja uslijed pijanstva, jer, iako si to možda i nije mogao priznati, osjećati antagonizam spram princeze bilo mu je kako je vrijeme teklo sve više mrsko, a moglo se čak reći i da mu mrski bijahu oni zbog kojih je tomu prilazio.

Ali riječi su izgovorene biti morale. Stoga, učinivši spram nje pola koraka i približivši svoje pognuto lice njenu, on šapnu:

“Znam za vašeg oca. Znam za vaše planove.”

Njegove riječi uzrokovale su dva okučaja srca tišine.

“To mi je i bila slutnja, zato da ste došli.” nasmiješivši se, još tiša glasa od

njegovog ona tada odgovori. "I reći ću vam: sve što o tomu mislite, krivo je."

Na te riječi, Mihael princezu primi za ruku i svoje lice podigne, tako im se pogledi tada sretnu. "I ja bih volio da je tako."

Princeza nije odgovorila.

"I žao mi je što to moram reći, ali reći ću svejedno: što se dogodi vašem ocu kralju, dogodit će se i vama."

Jedno od dva tamnosmeđa princezina oka uto kanda zasuzi, a njezin dah, baš kao i čitav njen stav postane nešto ni usiljeno ni smireno. Više, ako je to uopće bila ta riječ, razočarano.

Svojom slobodnom rukom i ona tada dotakne Mihaelovu.

"Što god se meni dogodi, nebitno je.", ona potom reče. "Što jest bitno... je da mi je srce čisto."

"Ako je tako, zašto onda to činite...?"

"Prinče... Moj prinče..." ona šapnu, letimice se tu prvo osvrnuvši po galeriji, kanda ljuta što je ovaj propitkivao nešto što mu nije smjela reći, a onda vrativši pogled na Mihaela. Na te je riječi princ Eriona htio, ali nije mogao odgurnuti njezinu ruku sa svoje, niti ju prestati doticati sa drugom. Naravno, pretekst tomu u njegovu umu bijaše što je na njene ruke pazio u slučaju da kod sebe ima kakav bodež, ali on je dobro znao da nije bila istina. Nešto enigmatično, zapravo, toj djevojci ga je privlačilo. "Jednoga dana reći ću vam sve.", najzad ona kaže. "Obecajem vam. Nužnosti, prinče, nadilaze dobro i zlo, a nužnosti su moje velike."

"Razumijem. Koliko već mogu... no Dagor mi je ispred bez obzira.", na to Mihael odgovori. "No, sada eto znate zašto sam tu. Nadam se da nisam bio suviše hladan."

"Oh, ne, ne...!", Lenya tu tiho usklikne. "Štoviše, zahvaljujem vam! Ali... ne, neka ostane na tome. Rastanimo se sada, prinče. I neka ostane tajna zašto kanim učiniti što kanim učiniti, i neka ostane vaša kazna ako to učinim. Pa se jednom možda sastanemo kad sve bude gotovo... i tajni više ne bude." gotovo u egzaltaciji, ona je govor završila.

"Zar tako?", Mihael tu upita, pomalo zdvojan, pomalo razočaran. "U razgovoru, ili... ili iza sječiva?"

"Tako.", sada blago nasmiješena, princeza prihvati. Ovdje ona brzo obriše lice, uslijed čega Mihael primijeti da je to obrisala suzu što joj je tada brzo potekla niz blijedo lice. Sekunda potom prođe u tišini, a onda princeza njegove riječi ponovi:

"U razgovoru... ili iza sječiva."

HATOR

“Ti se razumiješ u to, u ono, mislim, što osjeća čovjek koji umire”, glas je Ser Bolga prekinuo tišinu koja se doprije prekidalala tek tihim škripanjem broskog drveta. On je to upitao Ser Seltesa, koji je sučelice njemu sjedio u jednoj od nadgradnji. “jer to ti je bio zanat... Zanima me baš, ako sve ovo propadne i ako nas objese, kako li će sve to biti...”

“Moje ti je vrijeme bilo provodeno uz Učenjaka Rubera u knjižnici.”, Ser Seltes je na to odgovorio. “Nisam se ja razumio suviše u ljudska tijela. Ha”, on se osmjehnu, “ne volim mrtvace, zato to nisam nikad učio. A Učenjaci bi sve samo sjekli i otvarali... Jednom sam samo oprao stol nakon seciranja... sjećam se da sam se skoro isповраćao.” On pogleda u svoje izuljane dlanove opuštene na rubu stola. “A sada, eto...”

“Više ti mrtvaci ne smetaju?”

“Otupi čovjek... Mislim, znaš i sam. Iako, ako se mene pita, otupi premalo... No, Hator bi ti mogao više o smrti reći. Mada je za ljude takva iskustva smrt čak nešto banalno... Ti to pitaš jer misliš da će nas u Dvorcu Pet Vrhova smaknuti?”

“Svi tako mislimo, zar ne? Mislim, postoji neka šansa da se sa Thargelionom dogovorimo, postoji, uvijek postoji... Ali po svoj prilici idemo u smrt.”

Thar Pukovnik iz Eriona nije pošao sam već je poveo sa sobom i vitezove upravo stoga što je, ako bi već učinio da Dvorac Pet Vrhova pođe u pomoć Erionu, nekakav zalag erionske iskrenosti bio potreban, a sebe, izgledalo je, smatrao je premalim da bi zalag bio. I vitezovi kao i erionski pukovnik i Prvi Učenjak, stoga, spremali su se da postanu talci Dvorca Pet Vrhova u zamjenu za Thargelionovo savezništvo, ili barem obranu Eriona. Koliko bi to talaštvo trajalo bilo je nepoznato, kao što je bilo nepoznato i bi li Thargelion uopće pristao na njihov prijedlog, ili bi jednostavno od njih doznao položaj Eriona, njih smaknuo, a Erion osvojio za sebe. Naravno, Thar Pukovnik imao je i drugi izbor: iskati pomoć Saviuna, njihova saveznika, ili Gorgha, koji iako je sa njima bio u ratu ranije, otkako je Kund Manijak preuzeo vlast im je također saveznik. Ali on to nije htio, a sa njegovom odlukom slagali su se i Hator i njegovi vitezovi.

Bilo je to zbog sljedećeg: Sukobljavanjem sa Gavoom, Thargelion bi potrošio resurse i mobilizirao vojsku, što bi Mordu Dura'gемskom, za kojeg su doznali da se vratio, u mnogomu bilo od pomoći. Sraz vojski dvaju neprijatelja povoljniji je od sraza vojske saveznika i neprijatelja. A ako bi kojim slučajem Thargelion u posljednji trenutak odlučio stati na stranu Gavoa, ni to teškoću ne bi predstavljalo, jer svakako bi Gavo prije ili kasnije na stranu Dvorca Pet Vrhova pokušao stati. Savezništvo sa Dvorcem Pet Vrhova bilo je neminovno, i sve je ovisilo tek o pitanju hoće li to poći za rukom prije Erionu ili Gavou. Erion kao tajni saveznik, Thar Pukovnik je smatrao, bio bi Thargelionu

korisniji, jer napadom na Erion, Gavo je među Pobunjeničkim kraljevstvima izgubio svaki legitimitet. To sa Erionom nije bio slučaj, i putem njega Thargelion bi imao uvid u djelovanja Pobunjeničkih kraljevstava. Naravno, Thar nije planirao Dvorcu Pet Vrhova dati pristup ničemu od stvarne važnosti, štoviše bi mnoge informacije bile i lažne. Nevolja je bila tek u čekanju Morda Dur'agemskog; što će duže to trajati, to će veće šanse postojati da će ostala Pobunjenička kraljevstva doznati za šurovanje Eriona sa Dvorcem Pet Vrhova, pa će i on izgubiti svoj položaj među njima. A takav Thargelionu ne bi bio od koristi, i on bi ga osvojio.

Sve to Thar Pukovnik bi u tančine objasnio kraljici Roani samo da je do toga došao ranije. Ali dana između napada Gava i kraljičinog preusmjeravanja svog povjerenja spram Ser Reteka bilo je premalo. Pak što se ticalo princa Mihaela, možda bi od njegove uključenosti u čitavu tu ideju i bilo kakve koristi, ali on je doživio nesreću u najgori trenutak.

“Moj djed”, začuju se tada riječi pet-šest koraka od njihova stola, “on je bio smaknut vješanjem. I rekao mi je, a tada sam još bio dijete, noć prije nego su ga na stratište odveli, da je smrt nebitna. Čak da nije ni bolna... Ali lagao je. Jer ja sam vidio kako je drhtao. U njegovim očima, onda kada se batrgao, ja sam vidio suze. Moj djed, on nije znao što to smrt jest... a uistinu ne znam ni ja.”

“Miture, tvoju iskrenost drago mi je čuti.” Ser Bolg se okrenu spram Ser Mitura koji je pognut sjedio na niskom drvenom tronošću i uljem mazao svoj bodež. Mitur mu na to tek pokloni kratki odblesak svojim pogledom. Možda je tu bio i mali smiješak, ali Ser Bolg to ne mogaše ugledati.

Brod u kojemu su se nalazili pripadao je jednom trgovcu koji ih je iz Rateha pristao za pola zlatnika sve prevesti do Dvorca Pet Vrhova. Osrednji je to bio brod, sa dva nadgrađa, dvije palubne kućice i dva jarbola od kojih je pramačni imao tek rastvoreni fluk, te potpalubljem, za konje vitezova i veslačke klupe dostatnim jedva. U kasaru su spavali trgovac i njegov sin, a vitezovi, kako je donja paluba zaudarala od konjskog izmeta, okruženi kutijama punim trgovčevih dobara noći su provodili nagurani u palubnim kućicama. Ali kad bi sparina ondje ipak bila nesnosna, neki bi vitezovi otišli spavati na palubu, gdje bi se u crnim svojim plaštevima skutrili na njezinu skoku.

Donekle niska cijena prijevoza bila je takva jer je trgovac prihvatio ponudu Thara Pukovnika da vitezovi, s obzirom da mornari bijahu još tjedan dana na dopustu, po potrebi služe kao veslači. Inače je od svih trgovčevih ljudi tu sada bio tek njegov sin, mirno neko dijete koje se od njega rijetko kad odvajalo. A to, uz činjenicu da je sam trgovac bio jedan prijazan čovjek, činilo je brod mirnim i kudikamo ugodnim mjestom.

Veslajući su sada u zadahu znoja i životinjskih ekskremenata provodili vrijeme vitezovi Viton, Salikus i Averg. Thar Pukovnik, Hator i Ser Parksus

nalazili su se na palubi uz trgovca, a Ser Tesej, kao i Ser Bolg, Ser Seltes i Ser Mitur, kako je njihov red za veslanjem završio, bili su u jednoj od palubih kućica. No dok su ostali odmarajući od veslanja razgovarali, Ser Teseja je umor natjerao zaspati.

Dok se brod polako ljuljao i bivao guran snažnim erionskim mišicama i nešto južna vjetra prema sjeveru, dočim mu užadi škripahu a niski valovi mora po njegovim suncem prženim daskama pljuskali, na palubi su broda Hator i Thar Pukovnik tiho razgovarali.

“Pitao sam se to dugo, Thare...”, Hator je u jednom trenutku rekao. “Ako je Retek htio ubiti kraljicu, je li on otrovao Thorona po zapovijedi Thargeliona, ili je kraljicu htio ubiti da Thorona osveti? Ovo prvo bila bi katastrofa, to znamo oboje, a ovo potonje... Ne znam. Teško mi je shvatiti da je taj čovjek izdao Erion. Ta sjećam se, bio je čestit vitez. Na glasu. I još mu je za pasom bio rapir...”

“Postoje stvari, izgleda, koje su nekima veće od odanosti.” Thar Pukovnik je zamišljen promrmljao.

“Misliš li da je novac?” Ser Parksus tiho dometnu.

“Znaš i sam odgovor na to pitanje.”, Thar na to odvrati. “Kupiti viteza Eriona...”

“Nešto je svakako dobio.” Hator zaključiči. Trenutak on potom provede u tišini, a onda upita: “Ima li on obitelj?”

“Samo sestru.”, Pukovnik odgovori. “Ne znam kako se zove.”

“Elijana mislim.”, Ser Parksus reče. “Ali nisam siguran. Jednom joj je tek spomenuo ime, rekao da se razboljela, da joj pokušava naći liječnika... Nije više mnogošto dodao. Znae i sami”, on će zamahnuvši rukom, “kod je kod; da ne znam za Avergove djevojčice i... Miturovog strica recimo, ne bih znao o obitelji ijednog vas ni za lijek.”

“Tako i treba biti.”, kimnuvši, Hator tiho promrmlja. “No, je li još što rekao o bolesti?”

“Ništa.”

Hator se tu počese po svom upijenom, sada bradom obraslom licu. Brada ga je svrbjela zbog sunca, no premda je u brodu to mogao, on se nije obrijao. Jer znao je Hator da iako sada sa mora puše topli vjetar, mirisa jednaka onomu slanah morskih valova, tako neće biti već koji dan odsada, kad završi utanjajući u san u ledenim i vlažnim noćima, ili čak kakvim Thargelionovim tamnicama.

“Ako je tako... mislim, ako uzmemo da mu je sestra teško oboljela, i ako zaključimo da mu ona mnogo znači”, Thar Pukovnik tada je rekao, “netko od neprijatelja lako mu je mogao ponuditi njeno liječenje u zamjenu za kakvu informaciju. To bih čak mogao i zamisliti, vitez koji izdaje kraljevstvo zbog člana obitelji...”

“Poetski...”, Hator preuze, “ali teško vjerojatno. Recimo da je Gavou otkrio položaj balista, što je ovomu omogućilo Erion napasti. Gavonci bi ubili i njega kao i njegovu obitelj. Zašto, jednom kad bi osvojili grad, bi poštjedeli jednog viteza tolike važnosti? I mislim da je sam Retek toga svjestan... Ne, ne vjerujem da to ima ikakve veze sa njegovom sestrom.”

“A ostali?”, Thar upita. “Onaj kojeg si čuo sa Retekom kradom razgovarati...”

“Dvoranin, sigurna stvar.”, Hator odgovori. “I imam svoje sumnje. Učenjak Lorg i kirurg Dorg, sve mi se čini. Na Alberta ne sumnjam, unatoč tomu što se Retek na njega pozivao prije nego sam poslan u zatvor. Čini mi se da je Retek sve to izmišljao na mjestu, jer Alberta sam osobno testirao nekoliko puta. Elarh i Sulis... oni su novaci. Nemaju pristup Kraljevskom tronu pa od njih ne bi bilo koristi. Rubera pak koliko poznajem, on bi prijavio takvu ponudu smjesta... Ostaju dakle Lorg i Dorg, kažem, ali Dorg je onaj u vezi koga imam najviše sumnji. Dorg je sposoban i na dvoru od velike važnosti, bez obzira na njegovu mladost, a usto je i kao kirurg imao pristup Thoronovu tijelu. Htio je i Mihaela operirati... Ali to sam učinio ja.”

Dok je govorio, Hator je gledao da mu riječi budu tihe, ali opet dovoljno odmjerene da ga njegovi sugovornici nemaju problema razumjeti. Tiho je on govorio zbog trgovca, koji je nedaleko od njih uz ogradu broda sa svojim sinom što je stajao na jednoj kutiji promatrao more. Nije bogzna što taj čovjek mogao učiniti, ali nitko od njih nije si mogao priuštiti ikakav rizik.

Hator je nastavio:

“Iako, da budem iskren, nikada mi ništa našao on nije učinio i uvijek je bio dobar Učenjak. Ali kad to i jest problem; svatko je drag i svatko je saveznik. A saveznik koji ti želi doći glave manje je uočljiv od neprijatelja koji želi isto.”, on je rekao te sklopio ruke. “Jedini dvorani kojima mogu vjerovati su princ i kraljica. Mihaela sam odgojio pa se to razumije, a Roana... reći ću samo da ako joj je Gerbetus vjerovao, i ja joj vjerujem.”

Hatorovi sugovornici sa njim su se slagali. I oni su razumjeli da kraljica bez obzira na njene odluke nije bila neprijatelj Eriona. Roana je, oni su smatrali, bila tek osoba mučena nesretnim okolnostima, osoba koja nikada zapravo nije ni mislila da će se naći u poziciji u kojoj se našla. Ona je tek bila jedna zaljubljena djevojka, čak ne netko suviše visoka roda, kad ju je kralj Eriona oženio i učinio kraljicom. Gerbetus, njega je ona voljela, a ne vladanje. Ali Gerbetus je umro, Roana ostala slomljena srca, a kraljevstvo u potrebi za vladarom. Ona nije imala izbora.

Njihov razgovor uskoro se okrenuo strategiji Gavao i Eriona, resursima gavonaca i snazi erionskih unutarnjih zidina, koji od onih vanjskih bijahu mnogo jači. Ali taj razgovor ne potraja mnogo, jer trgovčev sin im u jednom trenutku priđe te svojim mekim, tihim glasom kaza:

“Otac mi je rekao da vas pozovem u kasar. Riba je ispečena, ako ste ogladnjeli...”

MIHAEL

Vjetrovi se pri njegovu silaženju u donji grad pojačahu, ali Mihaelu spust kanda bijaše lakši no uspon, jer galeriju je napustio ne samo izvršivši ono što je naumio, već i učinivši to uz bolje rezultate no što se isprva nadao. Naravno, Lenya ga je ostavila uz čitav niz pitanja i njihov razgovor uopće mu se činio kao kakva enigma, no ipak, naspram ranijih njegovih slutnji sve je prošlo mnogo bolje.

Našavši se najzad u donjem gradu, on je na ulicama zatekao nešto manje ljudi. Moguće je to bilo stoga što se spremala kiša - a što mu se činilo da su vjetrovi najavljivali čitavo jutro - no makar i zrno mara poradi toga on kao da nije bio sposoban osjećati. Jednostavno, on je držao, postojalo je ono što se imalo učiniti i to uistnu bijaše sve što je bilo bitno.

Spomen na nevjeme pred princom se opet pokazao tek desetak minuta kasnije, i to u obliku zatvorenih dveri zamka. “Zbog propuha, gospodaru.” objasnio mu je jedan od stražara, povevši ga za sobom kroz lučima od siti osvjetljeni hodnik barbakana. Odavdje se kroz dvojna još vrata ulazilo u velike hodnike zamka koje je Mihael već poznavao.

“Pih”, princ tu nasmiješen otpuhnu, “ovdje je kao u Erionu!”

“Vjerojatno će snijeg pa su nam naredili da upalimo sve kamine.”, stražar na to kaza. “Ali jest, malo je sparno.”

Par trenutaka poslije toga, erionski princ u velikom hodniku Saviuna ostane sam. Odavdje je on uz zvuke pucketajućih žeravnika duž zidova i mekanih, debelih sagova pod svojim čizmama pošao putem velike dvorane. Tapkanje njegova štapa za hodanje sada se jedva moglo čuti pa sve čemu je pridavao pažnju bijaše tihi hropac vlastita disanja. I svjetlije je ovdje bilo, Mihael je uskoro primijetio, jer u mnogim uljanicama koje su jutrom visjele ugašene sada plesahu plameni jezici.

Dagor Hladni, kralj Saviuna, dočekao ga je u velikoj dvorani, mjestu zidova ukrašenih tapiserijama, darovima i ratnim trofejima, podova pokrivenih tepisima od najboljih tekstilaca Hil'guma, a stolova posred dvorane od masivna drveta, debela, teška, teških i debelih klupa duž njihovih stranica. Za jednom od tih klupa umjesto na tronu sjedio je sada sam kralj, za ulaštenim stolom osmatrajući nekakvu rasutu hrpu spisa i polako ispijajući crnu kavu.

Začuvši Mihaelove korake na grimiznu tepihu, kralj se niti okrenu prema njemu niti ga pozdravi. Princ na to ostane šutjeti i u tišini spram kralja učini petnaestak koraka. Tada progovori:

“Spreman sam za polazak, koliko to već mogu biti.” oslonivši se jednom rukom o stol a drugom o štap, on je rekao.

“To je dobro.”, kralj mirno odvрати. “Kavu?”

Mihael pristade, na što mu neki udaljeni sluga žurno pride, u ruke gurne hrapavu drvenu šalicu a onda ju ispuni crnom tekućinom iz čupa. Tekućina je bila vruća i njena površina isparavaše, ali Mihael svejedno već tada otpije gutljaj.

“Sjedni.”, reče mu tada Dagor Hladni, nakon čega se okrenu spram sluge kojemu doda: “Možeš ići. Čup ostavi na stolu.” Sluga na to pognu glavu i poslušna rečeno, nedugo poslije čega šarke vrata zaškripe a Mihael i kralj se nađu u velikoj dvorani sjedeći jedan sučelice drugome sami.

“Možemo reći da su teška vremena, Mihaele, kad kralj u vlastitom dvoru mora govoriti tiho jer ne zna kakvih sve gamadi u mraku ima.”, kralj uto tiho reče. Potom on namjesti neke razbacane volje po stolu, a onda nastavi: “Ali ako ti ne kažem određene stvari, to će donijeti teškoće i meni i tebi.”

“Razumljivo...”

“Vidiš, svima je ovdje već jasno da je Barg odavno više na strani Dvorca Pet Vrhova nego nas, premda smo im proteklih godina dopuštali toliko toga, toliko...”, Dagor je zastao, ljuljajući glavom ne nalazeći riječi. “U pogotovu tvoje kraljevstvo. Ali... kad kažem "svi već znaju", nitko ništa ne zna, pa čak ni ja. Sve su to tek fantaziranja, razumiješ, tlapnje i teoriziranja. Bogovi znaju da nam svećenici mogu biti i najveći saveznici, samo što se eto ponašaju tako gadno. Ali Errok i ti idete tamo stoga što ako nam već i jesu neprijatelji, ipak u svećenicima ne želimo probuditi sumnje.”

Riječi Dagora Hladnog bijahu spore, glas dubok i tih, a pogled njegov dok je govorio više je gledao u spise pred njim no u njegova sugovornika. Ono što je upravo rekao bilo je već dio Mihaelovih slutnji i stoga princa te riječi ne iznenade.

Mihael tada kaza: “Bit će učinjeno, sve što se od mene traži. No Saviun me više brine. Jeste li sigurni da ćete moći protiv mogućih urotnika?”

“Ako sam dosad mogao...”, kralj izdahnu. “Ali ne bojim se ja toga, znaš. Iako možda čak nije ni mudro. Zapravo sigurno, sigurno nije mudro, jer doživio sam i dosad već toliko toga... Ali imam vjere, možemo to tako nazvati. Vjerujem da će sve biti u redu.” on doda prošavši prstima kroz svoju srebrnastu bradu.

“O vašoj ste mi kćeri već govorili.”, Mihael tada nastavi. “Ali Prvi vitez... može li se njemu vjerovati?”

“Hurrib? Rekao bih da mu se vjerovati može kao i svakome drugome... ali neću. Taj čovjek i ja dijelimo ipak previše povijesti. Može, Mihaele”, kralj je rekao i spram svog sugovornika podigao pogled svjetloplavih, gotovo sivih očiju, “može biti da griješim ako tako činim, bit ću iskren, ali predmnijevam da

je veza prolivene krvi jednaka krvnoj vezi.”

Mihael trenutak razmisli o kraljevim riječima. Zazveckajući svojom verižnjačom prekrivenom nježnom, lanenom tkaninom grimizne boje, kralj tada pogled spusti. “Vjerojatno si čuo za neke od legendi o Ledenoj vojsci. Da su njeni vojnici pod nalogom Dagora Hladnog oderali naživo kožu svakom preživjelom vojniku Dvorca Pet Vrhova... da su se polijevali uljem i zapaljeni zalijetali među neprijateljeve mantlete, svojim vlastitim tijelima ih palili, bacali se takvi na oružarnice i grlili opsadne sprave... Mogu ti reći da su mnoge od tih legendi istinite, a to ti mogu reći jer sam vidio do kakvih krajnosti su mi ljudi bili vjerni. Ali malotko, Mihaele, mjerio se sa Prvim vitezom. Tako da može”, završio je on kimajući glavom, “Prvom vitezom može se vjerovati.”

Erionski princ tu pomisli upitati što je to Prvi vitez učinio da ovaj spram njega gaji toliko poštovanja, ali prije nego je o tomu izustio ijedne riječi, nekakvi tutnji se začuju sa kraja prostorije, sa onu stranu vrata, i time se razgovor za stolom vrati tišini.

A onaj tko je vrata tada otvorio i teškim svojim korakom ušao u dvoranu, bio je Barbarski kralj.

“Moje duboke isprike.”, velika dvorana doprije ispunjena treperavim svjetlom mnogih svijeća sada se ispuni i hrapavim, dubokim glasom tog neobičnog čovjeka. “Da su me zaustavili, znao bih da ste zauzeti...”

“Da su te zaustavili, Kunde”, Dagor Hladni se uto okrenu i Barbarskom kralju dobaci, “bili bi radi toga prekoreni. Dođi, pridruži nam se.”

Kund vrata zatvori, ne dotaknuvši se kračuna, te svojim sporim koracima što su nosila njegovo kao i u Dagora lagano oklopljeno i naoružano tijelo, on kralju Saviuna i princu Eriona pride. A prišavši im, on se uz škripu nagne nad njihovim stolom te tiho reče:

“Svađao sam se čitavo jutro sa nekom babom. Dagore, baba ti neka živi u dvorcu. Ljuta je. Ne sviđa mi se.”

Nenadanost tih riječi, kao i takva otvorenost Barbarskog kralja pred kraljem Saviuna Mihaela zbuni, dočim Dagor pak tek namršteno odgovori:

“Sluškinja. Znam koja je. Bit će naređeno da tvoju i odaje tvojih ljudi ne dira.”

“Iskreno se zahvaljujem.”, Kund odgovori. On potom okrenu svoje ožiljcima isprekidanom bradom zaraslo lice prema Mihaelu. “Tebe sam jučer upoznao... Princ Eriona.”

“Taj sam.” Mihael odgovori.

“Tvog sam oca moglo bi se reći poznavao, barem preko mača. Gerbetus... Pomogao mi je osvojiti Gorgh. To jest, Gorgh je napao vas, a ja sam napao Gorgh. Bila je to grofovija prije mene. Negostoljubiva. Ubili su i groficu”, Kund je rekao, tek se tamnosmeđim, caklećim svojim očima smiješeći, “a to je uistinu

negostoljubivo. Zahvalio sam se Gerbetusu putem glasnika.”, on doda te se sada i usnama kratko osmjehnu, uslijed čega mu se nakratko pokažu zašiljeni zubi. “Glasnik mi se nikada nije vratio. Ubili ga pred Erionom. Moja je greška bila.”

“Da je znao”, Mihael započne, “sigurno to ne bi...”

“Znam.”, Kund ga prekinu, neobično prijateljska glasa, a onda uzme neku praznu šalicu na stolu, ispuni ju kavom iz čupa te sjedne za čelo stola. “Ne šalji glasnike savezniku na konjima neprijatelja. Ali kad nismo imali... No, sve je u redu. Ispričao mi se, jednom kad je stvar bila objašnjena, što je dobro. Svojim glasnikom, jer nikada se nismo sastali licem u lice. Umro je par mjeseci nakon što sam Gorghom zavladao, pa više nažalost nije bilo ni moguće...”

Bio je to dio povijesti Mihaelu ne sasma poznat, jer osim što je bio dijete on je tada već iz Eriona izbivao barem godinu dana. U Bargu je on živio, sjećao se, kad mu je neki svećenik prišao i rekao da je kralj Gerbetus Treći, njegov otac, nakon teške bolesti umro.

“A Roana, tvoja majka, oduvijek je prema nama bila dobra...” Kund tada dodaje.

“Imala je dobrog savjetnika.” Mihael dometnu, a kroz um mu prođe sjećanje na Thara Pukovnika. Tom čovjeku on je vjerovao, a vjerovao mu je jer je isto činio i Hator.

Kund Manijak sa Mihaelovim se riječima složi. “No”, on zatim pogled vrati na kralja Saviuna, “ti znaš, Dagore, zašto sam tu.”

“I ti želiš posjetiti Velikog svećenika. Došao si upitati za moj blagoslov u vezi toga.” kralj progovori.

“Tako je.”

“A tvoji ljudi?”

“Ostali bi ovdje. Baafir bi me zamijenio. Poznaješ ga; može se osloniti na njega koliko i na mene.”

Dagor Hladni otpije iz šalice čiji se sadržaj polako hladio. “Ovdje imam popis svećenika i njihove životopise.”, on izdahnu. “Neki su sa Pobunjeničkim kraljevstvima surađivali više od drugih. Oni koji jesu, od njih ćeš moći izvući što ti već zatreba.” rekavši to, on hartije sa stola Barbarskom kralju pruži.

“Zahvaljujem.”

“Ti i Veliki svećenik se poznajete?” Mihael tada upita Kunda.

Kund Manijak ne odgovori. Tek kratkim kimanjem glave on princu da do znanja kako je odgovor potvrđan.

“Opasna je to priča, Mihaele.”, dometnuo je na to Dagor. “Za izgovarati ovdje opasna, čak i nakon svega što smo već rekli. Kund će ti, vjerujem, sve ispričati na putu. A moj sin”, on se obrati Kundu, “ako njemu ne budeš htio vjerovati, razumjet ću.”

“Ne, Errok je od dobrih ljudi.”, Kund odvraća. “A ako i nije, bit će. Jer dobra

krv u njemu teče...”

“Na tomu, Kunde, sam ti zahvalan...”, kralj gotovo šaptom uto progovori, prinoseći usnama drvenu šalicu, kadli šalicu naglo odmaknu, te tiho uskliknu: “Moje isprike, ta ja te zaboravih i čime ponuditi...!”

Na te riječi Barbarski kralj jedva se i obazre. “No, već sam si sipao.” pokazavši na svoju šalicu, koju Dagor od hrpe spisa nije ni primijetio ranije, on odvraća. Ali kako je ta rečenica izgovorena na enzolarskom jeziku sadržavala čitav niz slova koje je Barbarskom kralju zbog zašiljenih zubi bilo teško izgovoriti, rečeno je ponovio: “Već sam sipao.”

Uskoro se razgovor, premda pomalo nenadano, okrenuo spram Avana, jednog od najvećih gradova Enzolarta i grada koji je tek nedavno doživio možda najveću katastrofu u čitavoj povijesti Doba Jeda.

Sam razmjer te katastrofe, sve sudeći po onomu što su avanske uhode javile, govorio je da to sa prirodom nije imalo mnogo veze. Štoviše, od ponuđenih izbora priroda je bila onaj najpovoljniji; došavši do tog zaključka sa Učencijama, Dagor Hladni se na njihov nagovor savjetovao sa duhovnim učiteljima i misticima, sa onima što su se u mitologiju razumijevali mnogo više od njega.

Ti razgovori, dakako, doveli su do sljedećeg: tri su osobe bile sposobne razoriti Avan u skladu sa opisima uhoda - bog Hez, Mord Dur'agemski i Demon Bez Vojske. Bog Hez je otpadao već u početku, jerbo su bogovi Enzolarta djelovali na drugačiji način. Od Demona Bez Vojske, pak, radije bi se očekivalo da čuva snagu za sukob sa Mordom. Mord Dur'agemski, stoga, ako bi se već prirodna katastrofa isključila, činio se najizglednijim izborom.

Ništa od tog Dagoru Hladnom nije bilo suviše jasno, a niti privlačno baš, ali je to eto bilo ono što je imao, ono sa čime je mogao raditi.

Što je osobno Dagora Hladnog interesiralo, a i čemu je osobno uopće bio sposoban svojom pameću prići, bile su granice Mordove mržnje. On se pitao, s obzirom da je pobio toliko nevinih ljudi Avana, što će Morda sprečavati od činjenja istog i gradovima Pobunjeničkih kraljevstava. Ta briga bila je razumljiva, jerbo je Saviun bio od Pobunjeničkih gradova najbližih Avanu.

Kralj Gorgha na to prozbori: “Vjerujem da ukoliko bi mu namjere takve bile, Mord Dur'agemski bi se na nas okomio odavno. Zasad, izgleda, mu nismo interesantni... A bio je ovdje, zar ne? Mislim da su legende govorile ako se pojavi, Mord će se pojaviti negdje kod Saviuna.”

“Misliš da je to bio on u pitanju, onda kad je iz Hurna došla vijest o spaljenoj...” Mihael pođe postaviti pitanje, kadli riječ preuze Dagor, glasa mnogo tiša od njegovog:

“O spaljenoj kuli i ubijenom poglavarevu sinu? Time danima razbijam glavu, Mihaele, ali da, najvjerojatnije je on. Nekolicina mojih ljudi, dobrih

ljudi”, on naglasi, “klela se da je svjedočila nekim čudnim okolnostima u Hurnu, da ne kažem magiji... a što uistinu da je itko drugi tomu svjedočio bih nazvao baspkim razglabanjima. No nebitno.”, Dagor zaključio. “U pravu si Kunde; da mu je do ubijanja Pobunjenika, okrenuo bi se prvo spram Saviuna koji je najbliži.”

Kund Manijak zamišljeno kimnu glavom, a onda promrmlja: “Ako se odluči na Gorgh, nadam se da će to učiniti kad okupacija bude u punom jeku, pa da uz nas nestanu i snage Thargeliona... Ovako, tek deset od stotine tisuća kad nam je pred vratima, šteta je...”

Ono što je Mihaela zaintrigiralo u ovom trenutku bio je ton glasa tog čovjeka. Kund, činilo se, nije smatrao deset tisuća premalom brojkom jer nakon nje ostaje za uništiti još devedeset, već je doista vidio deset tisuća vojnika premalim brojem za ikakav ozbiljan udarac Gorghu, unatoč tomu što je taj grad branilo dvostruko manje ljudi i što je naizgled bio odsječen od svega.

Ali Gorgh Kunda Manijaka nije bio Gorgh prošlog gospodara. Ako je itko poznavao izdrživost Gorgha bio je to on, čovjek koji ga je već osvojio, koji je već osmatrao svaku sekundu odupiranja prije konačnog kolapsa grada. Interesantna je bila i ta distinkcija povoljnih uvjeta običnom slobodnom čovjeku Enzolarta i barbaru, čovjeku naviklom na život toliko surov i strašan da niti se to moglo životom nazvati, niti se uistinu on više mogao nazvati i osobom; i stoga mnoge okolnosti od kojih su drugi zazirali, koje su smatrali epitomom kaosa, u očima barbara bijahu čak i odmorne.

Ali opsadne sprave, Mihael tu pomisli, helepoli, mangoneli... drvene beštije kakvim generalima Odisa raspolažu a koje Kund nije imao... Hoće li te Thargelion iznenaditi, Kunde...? Jesi li spreman na to? To pomislivši, princ Eriona spram Barbarskog kralja kratko pogleda. Ali kao i uvijek, u čitavu držanju tog čovjeka nije se dalo vidjeti ičeg od koristi.

Nešto slično tim mislima princ je htio izložiti onima što su kraj njega za stolom sjedili, ali priliku za to on je izgubio već sljedećeg trenutka, kada se vrata dvorane saviunskog zamka škripom otvore, a u prostoriju uđe neki stražar te da najavu:

“Prvi Vitez, moj gospodaru.” stražar je rekao, a zvuk njegova glasa umjesto da odjekuje završi upijen sagovima i tapiserijama.

“Propusti ga.” Dagor uzvratilo.

Nedugo zatim stražar je otišao, a u dvoranu ušao Hurrib. Taj je čovjek bio odjeven jednako kakvim ga se Mihael sjećao od jutros, noseći tanku, gotovo civilnu smeđu odjeću i krzno preko svojih leđa. Princa to začudi, ali samo nakratko, jer već sljedećeg trenutka pažljivije pogledavši on uvidje da to krzno doista ne odaje ima li Prvi vitez kod sebe kakvo oružje ili ne, a čak i verižnjača, sada je zaključio, ispod njegove se košulje mogla nalaziti bez da itko to

primijeti. Hurribov pogled tek se ovlaš susretne sa Mihaelovim, jer onaj komu se netom obratio bijaše kralj:

“Konji su spremni.”

“Sva tri?”

“Zar ne bijaše rečeno...”

“Za mog ne treba brinuti.”, Kund na to kaza kralju. “Pripremljen je jutros.”

“I vi odlazite?” Hurrib će pomalo začuđeno.

“Kralj Gorgha što se tiče svakoga van ove prostorije otišao je sa mnom u lov.”, kralj ovdje preuze. “A kad nije sa mnom u lovu u svojoj je odaji i ne želi da ga se uznemiruje.”

Hurrib tu kimnu glavom. “Svakako.” on se složio. Potom je učinio dva-tri koraka bliže stolu, te nešto tiše dodao: “Princ čeka u konjušnici.”

Ta vijest učini da Mihael i Kund polako ustanu i od stola se udalje. Dagor je pak ostao sjediti, vjerojatno zamišljen jer je predmnijevao da se zbog njegove sinoćnje osornosti princ sa njim neće htjeti pozdraviti. Ali ta se iznenadna tmurnost u njemu nije dala vidjeti, tim manje kad mu je Kund prišao veoma blizu i šaptom ga upitao za dodatne naloge. Kralj je na to tek ovomu položio ruku na nadlakticu i nasmiješšen rekao: “Ništa. Ništa, uistinu... Samo neka vas prati sreća. Mihaele.” on potom tek izgovori prinčevo ime, a onda kimnu glavom.

“Dovidenja, kralju planine.” Kund tu kaza, poslije čega sa Prvim vitezom i princom Eriona dvoranu napusti.

Jednom se opet našavši na ulici, šepesajući sada osvijetljen suncem čije su zrake tek uz koju zrcaleću kap kiše udarile posred grada i svojim zlatom ga osule, i osjetivši par kaplji na svome licu, Mihael neusiljeno upita Prvog viteza kuda odlazi sva voda Saviuna.

“Tlo sa strana glavnog puta pomalo je nagnuto, vidite”, Hurrib je odgovorio pokazavši rukom ispred sebe dok su hodali bulevarom. “Slično krovu. A grad je zaokružen kanalom, u koji se sva voda slijeva. Kanal se nastavlja iza dveri i nosi vodu tunelom kojim smo prošli. Hodali smo kraj njega onda kad ste došli, ali natkriven je pa ga je teško vidjeti.”

“A čista voda, predmnijvam, slijeva se niz jedan od zidova...” zatravljen vičnošću saviunskih graditelja, ali toga ipak ne pokazujući, Mihael je dometnuo.

“Onaj ondje.” Hurrib uzvrat, pokazavši na nešto manje od kilometra udaljenu tanku zrcaleću nit što je sjekla putem liti planine. Ta je nit povezivala tlo grada i maglovita nebesa ponad njega. Ona se jasno mogla vidjeti, ali samo ako bi ju čovjek pogledom potražio. Inače je među stijenjem bila nezamjetljiva.

“Ponad grada, izgleda, izvor je neke rječice.”, dodao je Prvi vitez. “Srećom je ondje zrak previše rijedak pa neprijatelj do nje ne može.”

Tu ono o čemu su Mihael i Hurrib govorili na trenutak zamisli Kunda, pa on upita: "Predstavlja li kanal opasnost dverima?"

"Mislite, može li se čovjek kroz njega provući...?"

"I to, i jednostavno oslabljivanje dveri."

"Moguće bi bilo, rekao bih, čovjeku se onuda provlačiti, ali tok vode i nedostatak zraka... A kod oslabljivanja dveri... čini mi se da jesu slabije ponad kanala, da, što bi možda bilo pogodno za ovan.", Hurrib objasni. "Ali ne vjerujem da bi to Thargeliona u mnogomu zanimalo. Jer nema potrebe za tim ako nam jednostavno može zatrpati tunel i odsjeći nas od ostatka Enzolarta."

Na par sekundi je ovdje zavladao tišina, jer Hurrib očekivao je da će Kund nešto odgovoriti. Pak je Mihaela iznenađivala takva otvorenost spram otkrivanja tajni između Prvog Viteza i kralja Gorgha. Gorgh, izgledalo je, bio je veliki saveznik Saviuna. Ili to, ili je veza između Kunda Manijaka i Dagora Hladnog bila suviše snažna da bi ikakve sumnje između njih moglo biti.

Ali i ja sam tu, Mihael je pomislio. Dagora sam upoznao jučer, a već mi sada vlastitog sina daje na povjerenje. Sina kojeg me ništa ne bi sprečavalo zaklati na spavanju ili zarobiti i predati neprijatelju. Dagorovo povjerenje bilo mu je enigmatično, jer u jednu mu se ruku činilo da ovaj to čini zbog nepromišljenosti, a u drugu opet da kada takvog čega činio ne bi, kad ne bi riskirao vjerovanjem ljudima, da nikada ništa ne bi ni postigao. Osim toga, da ne vjeruje Gorghu i Erionu, tko bi mu još ostao? u princu se sada pojavi pomisao. Nekada, dakle... pružajući nogu pred nogu, a zatim i štap na osvijetlani kamen ulice, on je došao do zaključka, potrebno je odlučiti bojimo li se više oslanjanja na ljude ili padanja ako to ne učinimo.

"No", Prvi vitez tada je rekao. "Ledena vojska i jest van Saviuna zbog toga." Oko njegovih očiju što su osmatrale sada kuće kojima su bili okruženi, a sada cestu pod nogama uto se pojave bore smiješka. "Saviun, za razliku od mnogih gradova, ipak gleda ratovati van Saviuna, jer vidite... poprištu je dobro i vani."

Par trenutaka kasnije, oni se nađu pred konjušnicom, prostranim nekim zdanjem, od drveta i kamena podignutim, tek sa jednim ali veoma visokim katom a krovom pokrivenim sivim, mahovinom obraslim škrljencem ispod kojeg je Mihael znao da se nalažahu spremljene bale i bale sijena. Pred konjušnicom je ležalo nekoliko drvenih zaprega, većma natkrivenih kožama da ne trunu u slučaju kiše. Ulaz je konjušarnice bio širok; otvoren kao sada, bio je dostatan kako bi barem dvije one zaprege jedna do druge unutra mogle ući bez da im se kotači dotaknu. Ovo nije bila gradska konjušarnica; ovo je bilo mjesto za konje kralja i njegovih podanika.

"Pozdrav vam, kralju Gorgha i prinče Eriona!" jednom kad su konjušnici prešli prag, Mihaela i Kunda dočekao je usklik nekog mladića kojeg ovi prepoznaju već po odori kao saviunskog prestolonasljednika Erroka.

Princ Saviuna stajao je do dva konjušara, koji tada pognu glave te se za par koraka udalje. Errok bijaše podosta niži od Mihaela, uži, mršaviji, obrijana lica i kose zlaćane, u rep vezane koji mu je padao do pola leđa. U njemu nije moglo biti više od dvadeset pet, dvadeset šest ljeta. Sada je bio oklopljen, kako se Mihaelu činilo u pomalo pretjerano mnogo oklopa, a za pasom mu je visio rapir.

Već je taj rapir učinio da se Mihael htio u stopu okrenuti i otići. Jer velike je ljude znao koji unatoč svemu kroz što su prošli, iz pozicije Učenjaka nisu zavrijedili taj mač. Thar Pukovnik je bio primjer; poslije kreševa u kojem se rame uz rame borio sa njim, Mihael je osobno uručio prijedlog Učenjacima Eriona da se ovomu preda taj najveći simbol časti.

Bila je to šteta pergamene.

Osjetivši da ga je netko kanda lupio po ramenu, Mihael se pribere. To ga je udario Kund, u čijoj se osobi također vidjelo da mu suputnik nije bio baš previše po volji.

“Spreman si, vidim, za putovanje?” Errok se sada obrati Mihaelu, pomalo gadljivo pogledavši u njegov štap za hodanje.

Prvi vitez još dok je ovaj to izgovarao konjušarima mahne te pokaže spram izlaza. Ovi na to kimnu i konjušnicu brzo napuste.

Zaključivši da je govoriti sigurno, Prvi vitez tada princu Saviuna priđe te progovori: “I kralj Gorgha ide s vama.”

“O, pa to je odlično!”, Errok uskliknu i nasmiješi se. “Vidim da otac samo najvrsnije i najvjernije ljude šalje na put takve vrijednosti.”

“Zahvaljujem.” Kund Manijak tu odvrati, također nasmiješen, te se princu Saviuna približi pokazavši svoje naoštrene zube. U njegovu činu nije bilo nikakve osornosti, štoviše, Mihaelu se učinilo da ovaj prinčev sarkazam nije ni primijetio pa je zato bio uljudan. Kako bilo, pred brđaninom za glavu višim od sebe koji mu je uto prišao, u Erroku je želje za drskosti brzo nestalo i princ Saviuna se nađe u tišini, tek kratko kimnuvši glavom.

“No, svi smo spremni?” sekundu kasnije, Mihael je tišinu prekinuo.

“Ja jesam.” Kund se spram njega okrenu.

“Vi, prinče?” Hurrib upita.

“Jesam...”, Errok pođe odgovoriti ali se na trenutak zakašlje. “Jesam, da.”

I tako je došlo vrijeme za polazak. Mihael je dobio novog konja, nekog vranca jer njegov se od putovanja od Eriona do Saviuna još uvijek oporavljao. U bisagama su mu se nalazile stvari za koje je sam Prvi vitez naložio da se ondje nađu. Bilo je tu nešto hrane, pića, deka... uistinu svega onoga što je Mihaelu nedostajalo kad je putovao do Saviuna. Kundova životinja i ona princa Erroka bijahu njihove vlastite. Dočim je vranac Kunda Manijaka također bio natovaren potrepštinama, kao i smotanim šatorima, sadržaj bisaga Errokov

sivca bijaše njegovim suputnicima nepoznat.

Doduše, skoro ništa od toga Mihaela nije zanimalo. Njemu tek bijaše drago da se Saviun konačno počeo približavati primjeni svojih planova u vezi Gorgha i Eriona, ma kakve to nedaće garantiralo na putovanjima njemu osobno. I upravo stoga, kad su Kund i Errok uzjahali i kasom pošli spram dveri koje su se polako otvarale, on je posljednji u konjušnici ostao, zajedno sa Prvim vitezom, jer njemu se uspeti na konja nije žurilo.

To, kako je ispalo, i bijaše ono što je Prvi vitez htio, jer tu su dobili par sekundi nasamo.

“Poslušaj me.”, stavši kraj princa vrlo blizu dok se pravio da nešto prtlja oko remenja sedla njegova već spremna konja, Prvi je vitez rekao. “Ne vjeruj apsolutno nikome.”, bezizražajni, tihi je njegov glas govorio, dočim spram princa nije podizao pogleda niti u jednom trenutku. “Kund je pošten, ali nestabilan. Errok je mogući izdajnik. Veliki svećenik manipulator. Pazi se vukova, čuvaj se odmetnika. Ne spavaj daleko od noža. Ne okreći pogleda od hrane i vode. I konačno”, pruživši princu štap za hodanje jednom kad se ovaj na konja popeo, on završi, “ne libi se od napuštanja svega i vraćanja. Ti si nam potrebniji od svih njih. To nisu moje riječi; to su riječi kralja.”

Poglavlje 3

GWATH

inte pomalo izmuljane, ali ipak usred svega toga nemirnog i ljuljajućeg, punog mirisa soli i ribe koju nikada nije volio ni mirisati ni jesti, miris je tog pergamenta u njegovim rukama budio u Gwathu sjećanja na mjesta daleko od ovoga gdje se nalazio. Bilo je to sada već staro pismo čarobnjaka Revona, čovjeka kojeg nikada nije volio, pa čak koji mu je bio mrzak, ali eto, u vezi kojega mu je ipak bilo žao što je izgubio život. To pismo bilo je Revonovo posljednje, prije no što je došlo ono od doušnika da je čarobnjak ubijen. Doušnik je to u Areni pak doznao od nekog mornara koji je ubojstvu svjedočio.

Mogao je Gwath naložiti pristajanje kod Arene i Revona osvetiti kako bi možda i priličilo, ali za išta od toga on je bio umoran. Jer odavno su već prošla ta vremena kada je Gwath bio od onih što su se iz nekakvih principa sa ljudima sukobljavali. Sada ako bi to i učinio, napokon, on to učiniti jednostavno ne bi mogao zbog ikakvih iskrenih osjećaja. Samo bi poubijao ljude i otišao, jednako prazan kakav bi se ondje i pojavio. A možda čak ne bi ni otišao, već bi nastavio ubijati. A možda bi nakraju ubio i sebe, tko će to znati. Konačno, Gwath na ovom putovanju nije bio sam i stoga je ako bi se ponašao nepažljivo mnogim ljudima život mogao dovesti do kraha. Prije svega Bohharu, onom djetetu koje je tvrdoglavo odlučilo sa njim poći do Hil'guma.

Gwathu to iz nekog razloga bješe teško priznati, ali sigurnost tog dječaka bila mu je bitna. *Možda stoga što je jedini komu više i mogu pomoći...?* pitao se, znajući dobro da je ono što se pitao netočno; nije Bohhar bio jedini komu je mogao pomoći, to je bilo očito, već ga je taj dječak podsjećao na sve one kojima je pomoći mogao, ali to jednostavno učinio nije.

Bila je jedna osoba prošlosti naročito na koju ga je Bohhar na takav način podsjećao. Jednako mlada, jednako bespomoćna i potrebita jednako njegove pažnje i pomoći, naime dijete jedno od prije trideset, četrdeset godina možda - već je bilo teško i sjetiti se. Dijete koje je trčalo na pjesčanoj obali rijeke June, veselilo se uz prskanje vode obasjane sutonom, dijete koje ga je dozivalo, gnjavilo ga time dok je on sjedio na izboju kraj rijeke i čitao neke bitne spise. Ti spisi odavno su već zaboravljeni, ali dozivanje koje je u jednom trenutku

utihnuo, ono je dan danas Gwath mogao čuti.

Gwath pogleda u svoje stare, žilama prošarane ruke. Nije se iznenadio kad je na svome dlanu ugledao jednu malenu kapljicu.

Uto obriše oči i osvrnu se. Nedaleko od njega Bohhar je na ležaju skupljen mirovao, držeći se za trbuh dočim mu je lice bivalo uronjeno u deku. Dječak je osjećao mučninu od ljuljanja. Zbog tog niti je bio sposoban sposoban sa ikim mnogo razgovarati niti je mogao išta jesti, a jednom u dva-tri sata bi bio prisiljen i povratiti sa ograde broda. Gwath mu pak magijom nije mogao pomoći, jer magija koju je on koristiti jedino mogao bila je destruktivna magija, a ona osim uništavanju i nije mnogočemu drugome mogla služiti. Ali to nije bilo ni potrebno, jer Gwath je morsku bolest imao promatrati za života i suviše mnogo puta pa je tako znao da Bohhar radi nje neće patiti još dugo.

Oni su bili zatvoreni u jednoj od četiri kabine koje su služile imućnijim putnicima. Moglo ih je, zapravo, biti i više, ali četiri ih je Gwath letimice ugledao kad je ovdje dolazio. Kabine bijahu drvenim zidom odijeljene od ostatka nutrine broda, tako da Gwath, kao ni kapetan, čija je kabina bila tik do njihove, nije morao gledati desetke poluvlažnih i od znoja požutjelih ležaja ostalih mornara, kao ni mirisati isparavajući smrad koji je ondje vladao. Doduše, ni ove raskošnije kabine ne bijahu mnogo bolje ili mirišljavije, ali Gwath je cijenio i ono malo što su nudile. Mir, naime, taj čovjek je trebao, a toga ondje gdje su obitavali mornari nije mogao dobiti.

Osluškujući korake s onu stranu drvena stropa i promatrajući uznemirenu, svijjećom osvjetljenu površinu crvenog vina u drvenoj šalici za stolom pred sobom, on tada odmjereno progovori: "Prestat će sutra ili preksutra, imaj strpljenja..."

Njegove su riječi bile tihe i hrapave i kanda se moglo osjetiti kako ih tu meko a tu tvrdo drvo zidova upija. Na njih Bohhar ne odgovori, niti uopće ičime pokaže da ih je čuo.

"Ono što je bitnije", Gwath nastavi, pismo čarobnjaka Revona spremajući u svoj habit, "jest da se paziš ljudi oko sebe, sada mornara a u Hil'gumu svih ostalih. Jer mi čarobnjaci višeg stupnja imamo nešto što se zove otvaranje uma, ne znam jesi li za to čuo..."

"Nisam..." tihi odgovor leđima okrenuta djeteta uto se začuje.

"Otvarati um znači svjedočiti svekolikosti kakva jest. Mi to činimo, i to je jedan oblik destruktivne magije. Jer destruktivno je, i za čovjeka i za okolinu, kad osmatramo i dokraja razumijemo to u što gledamo...", Gwath mirno, čela sad naslonjena o nalakćenu ruku objasni. "No, spominjem to jer upravo time ja vidim kakvi su ljudi oko nas. Ja vidim što oni jesu, razumiješ li?"

"Vidite jesu li ljudi dobri ili zli...?" Bohhar se sada okrenu, na trenutak poradi iznenadnog prodora boli namršten.

“Daleko više od toga.”, starac uzvratil. Na sekundu on pogleda u površinu stola, kanda se pitajući bi li se uopće upuštao u objašnjavanje toga što je imao želju objasniti, ali onda ipak nastavi: “Ako znaš kako... kad pogledaš u lice čovjeka, ti si vidio čitav svemir. Ali”, žurno tu doda, “to nema veze sa čovjekovim licem, niti sa čovjekom uopće, kao ni samim svemirom. Svekolikost, ono je o čemu ovdje govorimo, a i to je upitno jer riječi enzolarske nema koja takvog čega opisati može. Tek svjedočenje, reći ćemo, tu je posrijedi, svjedočenje svemu. Ne očima, ne doticajem, ne čak ni postojanjem. Otvaranje uma, Bohhare, ne znači otvarati um okolini, već uklanjati na trenutak tu lažnu ideju da um uopće postoji; da kad kažemo "okolina" mi već ne mislimo na um.”

“Pred vama se nalazi povijest svega?”

“Rekao sam ti već da mi se ne obraćaš sa "vi".”, Gwath promrmlja i otpije gutljaj vina, poslije čega doda: “No da, prihvatit ću to. Takvo nešto je u pitanju.”

“Može li čarobnjak upravljati time što vidi?” Bohhar upita okrenuvši se na leđa i počevši sa grimasom osmatrati daske stropa.

Njegovo pitanje Gwatha je na trenutak zamislilo. “Možda bi mogao”, najzad se odgovor začuje, “ako bi išao dovoljno duboko. Jer probaj shvatiti da stvarnost nije kao tapiserija, pa da promatrajući ju ti vidiš sve. Ona je sličnija... rupi, mislim. Ti vidiš rupu, možda čak u nju možeš i gurnuti lice i promotriti njenih prvih par pedalja, ali sve dalje od toga, kilometri i kilometri tebi su nedostupni i nedostupni su zauvijek. Jer preuski su, preduboki, previše... negostoljubivi.”

“Otvaranje uma uklanja tek jedan od zastora, znači...”

“Zastor. Bolja analogija. Da, rekao bih. A zastora je mnogo i mnogo moćnija bića i od tebe i od mene potrebna su kako bi uklonila makar neke od njih. Jednom...”, Gwath je nastavio, “jednom sam ugledao Taorga.”

“Bića Bijelog Carstva? Sinovi Zlobnika?”

“Točno oni. Nakratko sam jednog ugledao; bilo je to još prije nego sam postao Vrhovni čarobnjak. Putovao sam do Saila i zatekao ga ispred nekog šumarka. Sada... ne znam koliko si možda čuo o tim bićima, ali kad bih uza se imao recimo Bellowa i Urtesa, možda, i to tek možda nas trojica bi imali šanse obraniti se od jednog samo Taorga. Stoga...”, Gwath će ljuljajući licem lijevo-desno, “stoga se tvoj stari učitelj smrznuo od straha. Sjećam se da sam uzgred i vrijeme zaustavio. Ali to na njega nije uopće djelovalo. Primijetio me je, znam to, jer gledao je svojim crnim očima ravno u mene, sjećam se toga dobro... Ali nije me napao. Da jest, ne bih danas bio ovdje.”

“Taorga više nema kod Magisa?” Bohharov glas uto tiho zastenje iz crnila gdje mu se nalazio krevet.

“Petnaest godina nijedan nije viđen. No, razlog zašto sam ovo spomenuo jest kako bih ti поближе objasnio što to okolina jest. Vidiš, Taorzi nemaju definirana oblika, kao što ga nemaju ni Bića Bijelog Carstva uopće (osim ezeruna, ghardana i settašana koje osbono ne svrstavam među njih). Oni jednima izgledaju kao ljudi, drugima kao sama okolina, a nekima, čuo sam, na trenutke podsjećaju na nekakvu travestiju mješavine svih mogućih životinjskih oblika, riba obično i šišmiša.”

“A ti?”, dječak upita, pomalno zazorno izgovarajući riječ "ti". “Što si ti vidio?”

Gwath ovdje zaklopi oči. “Šuma.”, on kaza. “Kao da ju promatraš ponad vatre pa se čitav prizor savija. Ali uz savijanje stvarnosti, ovdje je kanda i savijanje vremena. Ja sam mogao vidjeti šumu oko osobe, pa oranice, pa prizore od prije mnogo godina, a sama osoba... često je podsjećala i na odraz mene samoga, recimo odraz u vodi u koju je netko bacio kamen. Neobično. Strahotno. Suviše veliko za razumjeti.” Bohhar je promatrao igru sjena koju je ljuljajuća upaljena svijeća pravila po mračnim zidovima kabine. Nedaleko od svoje glave on je mogao čuti mukle zvuke mora, kao i neke ostale, neujednačeno lupkajuće i potmule, njemu nepoznate.

“Pokušavam razumjeti.”, Bohhar tada reče. “Kad izgovaramo inkantacije, kao Eltiur kući kada je činio, Nosterio kad je naprimjer izgovarao, je li on time mijenjao prostor ili činio da mi to tek tako doživljavamo?”

“Ovo potonje je sigurna stvar”, Gwath odgovori. “Jer magija u mnogomu i jest tek zavaravanje osjetila. Ali je li prostor bio mijenjan od strane ruke Eltiura...? Vidi, inkantacija Nosteria znači "prostor sam, dakle podređujem ga", no kad kažemo "prostor" mi mislimo i na sebe. Tako da riječi Nosteria uistinu govore "Prostor sam, dakle kako bih mijenjao prostor, podređujem se samome sebi". Čarobnjak čini da se prostor mijenja, to jest bolje reći on moli prostor da se mijenja ili ga u najmanju ruku potplaćuje samim sobom.”

“Svojom snagom?”

“Srži svojom i principima. On truli kako prostor mijenja. Jer svijet je savršen i mijenjati ga znači činiti da to više nije tako.”, objasnivši, Gwath prstom dotaknu plamen svijeće niti dva pedlja od svojega lica. Plamen sa stijenja na to prijeđe na njegov prst te se oko njega počne obrtati. “To u osnovi i jesu čarobnjački stupnjevi, znaš.”, on nastavi. “Kad čini magiju, duša, ako ćemo to tako nazvati, u čarobnjaku postaje sve crnija i crnija jer ona je gorivo njegove magije. Ali čarobnjak može dobiti moć i na račun drugog čarobnjaka. Tako dobivaš veći stupanj, kad netko iznad tebe odluči dio sebe za tebe žrtvovati. Zato se činim tako zajedljiv, Bohhare, i zato sam sve manje sposoban osjećati razumijevanje. Jer tolike sam uzdigao...”

Bohhar primijeti da su se sjene u prostoriji izmijenile pa stoga pogleda u

ono što je Gwath činio za stolom. Plamen pred starcem sada jedva da je i podsjećao na plamen. Poput vode, on se po površini stola razlio i uz blage valove se gibao njime. Tu je Bohhar uspio ugledati i neko plameno dijete, veselo usred sve te vatre, koje je vatru rukama grabilo i bacalo ju u zrak.

Iz stola tada izroni nekakva ruka od plamenja i primi Gwathovu šalicu s vinom te mu je prinese usnama, na što ovaj iz nje otpije gutljaj. Sekundu kasnije Gwath primijeti da Bohhar sve to promatra, pa dopusti u času da se prizor razlije i oblikuje u nešto drugo. Ovaj puta to je bio jahač na konju usred stepe.

“Bellow...” Bohhar je šapnuo, dočim je vatrena ruka šalicu vraćala na stol, nedugo poslije čega se raspršila i postala dio vjetrom šibane stepske trave.

“Ako nam se išta u Hil'gumu dogodi, znaj da ću učiniti sve da se vratiš kući sigurno.”, kanda odsutno, Gwath tada kaza. “A kad dođeš kući, on će biti novi Vrhovni čarobnjak.”

“Vjerujete li...”, Bohhar zausti te se ispravi: “Vjeruješ li mu?”

“Koliko to već mogu. Godinama je bio odan, kao što je odan bio i prošlom Vrhovnom čarobnjaku. Bellow nosi njegov štap, znaš to?”

“Od čarobnjaka Vegara?”

“Da. Na samrtnoj postelji poslao je po Bellowa i ostavio mu svoj štap. Rečeno mi je da mu je Bellow godinama pomagao, hranio ga, odijevao... bez da je itko za to znao. Osmi stupanj često dovodi do pomračenosti uma, pa Vegar sve to nije mogao sam. Ali vjernost Magisu... unatoč svemu tomu ja ne mogu tvrditi da postoji u Bellowu.” Gwath završi te pogleda u voštanu svijeću na što se ona rastopi i podigne u zrak, stisnuvši se i oblikovavši u plamen. Vatra potom koja je prikazivala Bellowa kako jaše, sukne na donedavno mjesto voska i pred Gwathom stoga u sljedećem trenutku stajaje svijeća normalna oblika, no vatre umjesto voska i voska umjesto plamena. Vatra je gorjela u obliku cilindra, ne prelazeći mu granice, a vosak, poput vode, gibao se ponad nje. Nedugo nakon toga Gwath je dopustio da se vosak razlije preko vatre i stisne oko stijenja, a vatra uspne gore, i smanji sve dok sam vrh stijenja sada voštane svijeće nije bivao u plamenu.

Sve to dogodilo se u jedva nekoliko sekundi i naizgled bez Gwathova znanja.

“U Gir'egu ću te upoznati sa ljudima koji bi te trebali pristati prevesti natrag do Enzolarta, Arene barem, ako se nešto sa mnom u Kessyru dogodi.”, Gwath tada progovori. “Ali možda te ne poslušaju. Možda te čak odluče i uzeti za roba ili ubiti. Vidio sam što po zabitima znaju činiti sa djecom... Zato je nužno da do Hil'guma naučiš barem osnove destruktivne magije. To je ono što bi te trebalo brinuti; odlazak mene, a ne dolazak Bellowa.”

Bohhar na to pokuša odgovoriti, ali usred odgovaranja on se ispriča te skoči

na svoje tankom kožom izrađene čizmice i otrči do vrata te kabinu napusti.

Gwath ostane sjediti kao da se ništa nije dogodilo.

Napustivši kabinu, Bohhar prođe hodnikom i uspne se stepenicama na njegovu kraju; dođe potom do ograde suncem obasjane palube na kojoj se tada našao i udišući hladni morski zrak stane povraćati preko njezina ruba. Ograda je na tom mjestu bila nešto niža nego na ostatku broda, što je Bohhar cijenio jer za tražiti kakvu kutiju na koju bi stao, sada uistinu nije imao vremena. Povrativši potom u more još dva puta i jedanput pljunuvši običnu slinu, on usta obriše, a onda sjedne na pod, leđima se na ogradu naslonivši.

Njegova prsa nadimala su se dok je blijeda lica osmatrao blago njišuću površinu palube, kao i jedan od drvenih jarbola nedaleko od stepenica kojima je na palubu došao. Ponad njega, povezana na taj jarbol škripala je traverza, a između njih lamatalo rastvoreno jedro. Par trenutaka je Bohhar tako sjedio, dolazeći do daha. Najzad se odlučivši polako vratiti na noge, on ustane te se okrenu i letimice pogleda u more petnaestak koraka pod sobom. Sadržaj njegova stomaka odavna se izgubio među valovima; sve što je sada ostalo bijahu zapjenjeni i divlji, poput stakla odražavajući dijelovi tisućama puta razbijane površine vode.

Nedaleko od Bohhara, tri su mornara nagih, suncem opaljenih leđa stepenicama prenašala smotanu užad na kasar, dok je četvrti nešto dalje leđima naslonjen na palubnu kućicu petljao oko nekog poluhrđavog vitla. Ta palubna kućica, kao i nekoliko bačvi naslaganih kraj nje, dijelila je dva ulaza u donju palubu. Jednu od te dvije bokaporte on je poznavao, ali druga, ona što je vodila do spremišta i spavaonice mornara, a možda i do treće palube, bila mu je nepoznata.

Bohhar nije znao zašto, ali jednom se pribravši i obrisavši znoj sa svoga lica, on umjesto da se vrati odakle je došao pođe upravo spram tog drugog ulaza, onog što je vodio do spavaonice mornara. Bohharov hod bio je neravan, a u glavi mu se još uvijek vrtjelo, ali prići drugom tom stepeništu nije mu predstavljalo teškoću.

Miris sličan piljevini osjetio je već na par koraka od stepeništa. Sekundu kasnije, u zraku se osjeti i vonj vlažne tkanine.

A jednom se na vrhu stepeništa našavši i ovlaš na njemu učinivši prvi korak, tek što mu čizma dotaknu prvu stepenicu, on podno sebe ugleda još jedno dijete.

To dijete, kose kraće od Bohharove, sjedilo je nasred stepenica i igralo se komadićem pokidane mreže. Začuvši Bohharov korak ono se okrenu i iznenadi, ali umjesto ičeg drugog nasmiješi se i kaza:

“Hej.”

Bohhar je bio zatečen, jer nije mislio da se na brodu osim njega nalazi još

netko tako mlad. No dijete je unatoč tomu tiho pozdravio, poslije čega mu je prišao, stepenicama se do njega spustivši.

Tek tada Bohhar uvidje da je u pitanju bila djevojčica, mlada koliko i on, ravne kratke kose i prljava, ovalna lica. Njezine oči bile su crne, obrve guste a usta malena. Nasmiješana je i dalje bila, ali njegovu priliku ona kao da pogledom nije pratila. "Tvoj otac je mornar?" Bohhar tada upita, pogledavši djevojčicu u oči.

"Ha-ha, pogodila sam da preda mnom nije nitko star.", veselo dijete odgovori, što Bohhara pomalo zbuni. "Da, moj je otac mornar. Vani popravlja vitlo. Kako se zoveš?"

"Bohhar."

"Ja sam Olyen." djevojčica odgovori i pruži polako u smjeru Bohhara ruku. On se na to također nasmiješi, a onda Olyen priđe i sa njom se rukuje. "Ti si iz Magisa?" To pitanje iskalo je sekundu nećkanja u Bohharu, jer nije bio siguran bi li mu mudro bilo na njega odgovoriti. Ali odlučivši da to dijete pred njim sa tim znanjem ne može ništa, on ipak odgovori: "Jesam."

"Onda ti znaš praviti čarolije?"

"Ne znam." Bohhar uzvratil polako se sada spustivši na stepenicu svog novog sugovornika. Djevojčica pogleda nije micala.

"Po tomu se dakle ne razlikujemo...", ona započne, kadli tiho uskliknu: "Hej, kuda se mičeš, pa vidiš da te ne vidim."

Bohhar tu osjeti bol u trbuhu pa odluči sjesti. "Ti si...", on započne, na trenutak se zgrčivši i stisnuvši zube. "Ti si slijepa?" Olyen spram njega svoje orno lice okrenu. "Rekli su mi da jesam."

"Rodila si se takva?"

"Jesam.", Olyen odvrati, a onda žurno doda: "Ali ne nedostaje mi gledanje, kad ne znam što mi nedostaje..." Bohhar tu ovlaš pogleda niz stepenice. Pet-šest visaljki uz razbacanu po njima odjeću i deke bivalo je rašireno između nekoliko drvenih stupova u prostoriji kamo su stepenice vodile. Podno njih pak se nalazilo par pukih uskih ležaja, jednako neuredna, dokle uza zid bijahu naslagane pretrpane platnene vreće, kao i nekoliko kutija, uz par stolova i stolica. "Nisam siguran da bi li ti se ovaj prizor svidio..." uto promrmlja.

"Osjetim njuhom, ne brini." Olyen se nasmiješi. Sekundu kasnije ona upita: "Ovo ti je prvi put da ideš u Hil'gum?"

"Nadam se i zadnji." Bohhar se tu također nasmiješi.

"Ja sam već bila tri puta. Jer otkako je majka umrla, sa ocem sam stalno na moru... Tamo ti ljudi govore drugačijim jezikom, smiješan je, čut ćeš. Ah, skoro sam zaboravila: ja sam iz Arene."

"Ni tamo nisam nikada bio..."

Olyen to iznenadi. "U Areni nisi bio?", ona uskliknu. "Tamo ti je sve pijesak

i žute zgrade. Žute... barem su mi tako rekli. I okružene zelenim palmama. Sve je puno brodova; možeš ih čuti i iz grada, a ljudi... više nego u Gir'egu! Samo koraci i koraci.”

Njezin glas bio je nježan, ali u njemu se ipak osjećalo zrno ushita, što je vjerojatno bilo tu jer dugo već nije imala društva druge djece. Vesela joj kanda svaka riječ bijaše, što je Bohhara pomalo zbunjivalo, ali što mu je opet pružalo nekakvu neobičnu ugodu.

Ona je zborila kao da je sve o čemu govori dio kakve dosjetke, a u govoru često nije znala naći prave mjere pa se svako malo nalazila u ispričavanju zbog svojih dugih i, unatoč njenom entuzijazmu poradi njih, nekako ispraznih rečenica. Možda, Bohhar se pitao, je to bilo posrijedi stoga što joj je sve o čemu bi govorila predstavljalo nepoznanicu pa uzbuđenost i šala nisu mogli a da se ne pojave s obzirom da je jedina alternativa uvijek bila strah - a možda je tek, eto, ona bila takva, neobična, iz njemu nepoznata svijeta.

No što god da je od tog bilo istina, Bohharu nije smetalo.

“Ti toliko slušaš da mi se čini kao da te nema.” u jednom trenutku Olyen je rekla.

“Mučnina. Kad govorim, osjetim kao da ću povraćati.”

“Smeta ti ljuljanje broda? Sjećam se kad je sa mnom tako bilo...”, Olyen uzvratila. “Sada mi je muka kad stanem na kopno. Kopno stoji, a ja se ljuljam... Proći će brzo, ne brini.” Bohhar htjedne nešto odgovoriti, ali uto se sjeti da ga Gwath čeka sada već predugo pa stoga ustane i kaza: “Moram ići, Olyen. Učitelj me čeka. Ali svakako... drago mi je da sam te upoznao.”

“I meni je drago.” djevojčica priklopi. Ona je vjerojatno htjela još par riječi dodati, ali prije nego je to i izustila, uvidjela je da je Bohhar stepenište već napustio.

Našavši se opet na palubi, prvo što je Bohhar učinio bilo je prilaženje ogradi, jer mislio je da će povraćati opet. Ali provevši tako par sekundi bez rezultata, ipak odluči da od toga nema ništa pa pođe do stepeništa koje je vodilo do Gwathove kabine.

“A uvijek sam mislio da je Olyen kapetanova kći.” Gwath je prokomentirao jednom kad je Bohhar spustivši se u hodnik i prošavši kroz njega petnaestak koraka najzad došao do ulaza kabine.

“Ti si čuo naš razgovor?” Bohhar nije znao bi li osjećao mrzost ili divljenje s obzirom da kroz zidove tog broda čuti ikakav razgovor ne bi mogao ni on.

“Ne brini, nisam.”, Gwath odvrati. “Već su riječi još na tebi. No, to ćeš spoznati jednom kad dođeš do šestog stupnja... Možeš vjerovati tom djetetu; odavdje se osjeti da nema loših namjera.”

“O Magisu joj ne smijem govoriti?” prišavši svom ležaju i na njega se spustivši veoma polako, Bohhar upita.

“Možda jednoga dana... ali sada bolje ne.” Gwath reče i polako sa stolice ustane. On tada pride svome ležaju i također se preko nekoliko deka ispruži. Vrata, premda zatvorena, u sljedećem trenutku zaškripe te se u njima začuje čitav niz nekakvih prigušenih zveketa. “Idem ubiti oko.”, stari čarobnjak tada doda. “Dok se ne probudim bolje ti je ne dobivati poriv za povraćanjem. Ali ako se dogodi, slobodno to učini po podu, ionako je nebitno...”

BELLOW

Crnilo, mnogi bi nazvali ono što se sa njim događalo i ono što je uopće bio. Crnilo i ništa više. Ne čak ni svoje ime, povijest ili kakvo mjesto na svijetu, ništa on imao nije dok se sve to oko njega odvijalo. A to što se odvijalo nije se ni odvijalo jer nije niti trajalo. On je naime bio u svijetu Zigorsa, u Naaru, tom mjestu rastapanja granica između stvarnosti i totaliteta, i stoga trajati nije imalo što.

Zigorsi su nekoć bili ljudi. Zbog korištenja destruktivne magije oni su Zigorsi postali, a kao takvi oni bijahu na kratki jedan korak Rutzona, što jest pojava od Zigorsa moćnija ali vladati svojom moći gotovo pa nesposobna. Rutzon je tragao za Zigorsom, lovio ga, a u njihovu bi srazu nastao Taorg, još jedna pojava promatračima jedva shvatljiva, a opasna, destruktivna, smrtonosna.

Zigors se od svojih dušmana skrivao savijanjem stvarnosti; njega je svačije oko vidjelo drugačije ili ako bi ga promatrači vidjeli jednako, to bijaše plod njegove namjere. Jer Zigors kao takav nije bio pojedinac niti je imao svoga oblika, već pojedinačnost Zigorsa i oblik njegov bijahu proizvod njegove volje. Zigorsi, ti nekoć ljudi, već odavno bili su jedno sa svime i već odavno bili su jedan.

A oni koji bi ih napali tek bi ih rastužili, jer i oni su bili isto što i Zigors i Zigors je tu uistinu napadao samoga sebe. Jezika Zigorsi također ne imahu, iako je svijet smatrao da govore zigorškim. No zigorški je bila vibracija stvarnosti, ono što jest; niti totalnoga. I govoriti taj jezik značilo je stvarnost mijenjati. Tri su grada imali, Naar, Mur i Humu i kraljica im je bila na čelu, imena Erona, po eronu, metalu podno Eriona, ali ništa od toga nije bilo stvarno i sve je to bio tek plod mnogih uzaludnih pokušavanja obuhvaćanja njihove stvarnosti od strane raznih Učenjaka Enzolarta. Naar je postojao, Erona je postojala i Kap, njezina desna ruka, uistinu, sve je to bilo tu, ali samo u glavama promatrača.

I sve je to bilo u glavi samog Bellowa, koji osim što se na takvom jednom neobičnom mjestu nalazio je bio i bez svijesti, jer energiju Svjetlosti, jednog od onih ogromnih, prastarih stabala Šume tame se drznuo provesti kroz svoje

tijelo i oduzeti živote pet Taorga.

Sada je on tek shvaćao, nemajući svijesti, i sam tokom tih trenutaka bivajući jedno sa svime, da sve što je dosad u Šumi tame doživio je bila iluzija. Kalg, Tharon i on nikada nisu sreli Zigorsa Kapa, i Kap nikada nije izgledao takav kakvim ga se on sjećao, niti su se sami Taorzi pojavili onakva oblika kakve je mislio da ih je ugledao.

“Sada počinješ shvaćati što stvarnost jest.”, u blještavo bijeloj prostoriji od stakla i bijela mramora, prozora pokrivenih tankim i bijelim, vjetrom milovanim zastorima, dok su se s onu stranu poluprozirnih zidova i poda zlatni, narančasti i bijeli oblaci polako vrtjeli, glas je Kapi rekao. Bellow pogleda bolje i uvidje da se nalazi sjedeći za bijelim kamenim stolom, Zigorsu sučelice, nedaleko od koga su sjedili Kalg i Tharon. Ljudi, za razliku od Zigorsa, nosili su jednaku odjeću u kojoj su u Šumu tame doputovali, dok je on pak nosio srebrom obrubljenu bijelu halju.

“Počinjem shvaćati”, Bellow stane odgovarati, “ali bojim se to činiti. Jer shvaćanjem, osjećam, ja činim od istine travestiju.”

“Ovo mjesto gdje se nalazimo, prostorija ova usred oblaka... nekoć je pripadala jednoj pojavi. Stvaraoću, ako se pitalo one upućene. Ime mu bijaše Rimus. Pogledajte oko sebe”, Kap kaza, “i vidite...”

Bellow se osvrnu i uvidje da je prostorija u kojoj su se nalazili zapravo tek terasa nečeg mnogo većeg; dvorca od stakla, bijela mramora, oblaka čak, kako mu se činilo i materijala kojima nije znao ime, a koji su podsjećali malo na tekućinu a malo na nešto kruto. Taj je dvorac bio visok barem pola kilometra, a terasa na kojoj su sjedili, okružena bijelom balustradom i nadvijena stropom pridržavanim antemijom ukrašenim stupovima, nalazila se pri samom vrhu njegove najviše kule.

“Ovaj zamak čini prag nebeskog kraljevstva.”, Kap objasni. “Ili je barem činio nekoć. Riječi "nebesko kraljevstvo" i "zamak", kao i sve što vidite, ono je što doživljavate jer stvarnost ne možete obuhvatiti. Ništa od onoga što vidite zapravo ne postoji, ali je tu jer je to jedini način da okolinu shvatite... Nebesko kraljevstvo plod je i dom Tri Boga, kako su se nazvali, Obe, Mordaniusa i Heza, i ono nadgleda sve što postoji. Rimus je nekoć bio njihov sluga, desna ruka njihova i vikar... i on je upravljao ljudima na zemlji. Ali protjeran je u jednom trenutku bio, i izgubio je sve, i otada živi među vama.”

“Zamak ne pripada bogovima?” Kalg je tada postavio pitanje.

“Oni ni ne znaju da postoji. Jer njihovo mjesto obitavanja je svugdje i nigdje, a jedno od mjesta gdje žive je ono ondje.” Zigors odvrati i okrenu pogled spram nekoliko kilometara udaljenog kompleksa bijelih dvoraca na vrhu nečega što se moglo nazvati jedino planinom od oblaka. “To je dvorac Tri Boga.” on reče.

Bellowu nije bilo jasno zašto je Zigorsu stalo do objašnjavanja svega toga njima, pukim ljudima, a osim što se nije usudio to upitati on se to usudio nije ni pomisliti, jer znao je da bi njegovih misli ovaj bio svjestan. Ali niti sekundu nakon toga, što uistinu nije bila pomisao Bellowa, već možda tek nekakvo ozračje, Zigors je stao govoriti:

“Govorim vam ovo jer uskoro će doći vrijeme kada ćete svim silama htjeti to znati, a neće biti nikoga da vam objasni. Tvoje dijete”, on se obrati Kalgu, “od onih je što žive na ovakvim mjestima. Ti, pak”, Zigors sada pogled usmjeri prema Bellowu, “nosiš njegovo oružje. A ti...” Na trenutak tu nastane tišina, tokom koje je Kap osmotrio kameni stol i polako po njemu prošao prstom, kao da nešto piše. “Ti sve ovo već znaš.” Kap dovrši i pogleda u Tharona.

“Nisam ni mislio da će magija biti dobra krinka pred Zigorsima.” Tharon je odgovorio.

Blago se nasmiješivši, Kap na to kaza: “Naravna je stvar da te vidimo. Ali nema veze. Koprana tvoja neka ostane, jer ako si ti držao potrebnim njome se obaviti, onda je vjerojatno to tako.”

“Moja zahvalnost poradi toga je tu.” Tharon je odgovorio.

“Ti znaš, Meroze, da nas nitko sada ne može čuti.”, Kap tada progovori. “Reci mi stoga, zašto mu dvadeset godina dopuštaš pokušavati prodrijeti do tebe? On misli da si Mord Dur'agemski?”

“Mislio je dugo vremena.”, Tharon je odgovorio. “Ali više da je tako ne smatra jer stvarni me je Mord zatočeništva oslobodio.”

“To neka je dokaz tvoje veličine.”, Zigors polako kimnu. “Ja ne znam tko si ti, travaru iz Avana. Ti si mi, možemo reći, enigma.” kao plod kakvog jedva sekundu dugog uznemiravanja stvarnosti sličnog uznemiravanju vode kamenčićem, tada se razgovor Kapi i Tharona prekinu i nastavi. “Ali o tebi ću misliti kasnije.”

“Tko je taj čije oružje nosim, i koje to oružje je u pitanju?”, Bellow tada upita. “Mislite li na mač Zub?” a upitavši to kroz njegov um prođe sjećanje na djevojku koja mu je taj mač poklonila, Eleni Magišku. Njezinog lica on se jasno sjećao, kao i njezina stasa i pogleda, te riječi koje mu je izgovorila na rastanku: “Neka vidi mnogo vratova”.

“Zub...”, Zigors progovori, kanda najednom tmurna lica, premda se takvog čega vidjeti na njemu nije moglo. “Pečat saveza Morda i Erone. Od erona izrađen... pečat saveza mene i Morda. Moja odluka da Stvaraocima dam još jednu šansu. Ja znam da je to greška”, on je nastavio, pogleda uprtog u isto vrijeme ravno u oči svakog svog sugovornika, “ali ja drugog izbora nemam.”

Zub se nalazio kraj njih. Na leđima Bellowa, zapravo, jer njegovu težinu čarobnjak je mogao osjetiti. A i da ga nije osjetio, taj mač je svejedno ukazivao na svoje postojanje, jer on je bio ono jedino u toj blještavo bijeloj prostoriji što

joj je svojim crnilom oduzimalo mir. Crnilo tog mača sijalo je i obavijalo se duž njegove oštrice, pa čak i oko tijela samog Bellowa, a sa njegova sječiva, ako bi ga čovjek promatrao koju sekundu duže, kao da je svo vrijeme kapala krv, pravila na podu lokvu, natapala taj pod i širila se oblacima podno njega.

“Razumiješ li Bellowe što znači savez Stvaraoca i Zigorsa?” Kap je tada mirna glasa upitao.

“Ne znam.”, čarobnjak odgovori. “Molim, objasni nam.” Kap na to kimnu, poslije čega počne pripovijedati: “Svekolikost je bila u pitanju prvo.”, on je rekao. “I sve je bilo kako je trebalo biti. Ali onda se jedan dio odlučio odvojiti i dati si ime i stvoriti svijet. Taj dio proglasio se bogom i taj dio stvorio je dva sina da svijetom ima uz koga upravljati. I svakome je dao izgraditi kulu i oko svačije je kule stvorio ljude. Ali Rimusa su, svog podanika, najzad na zemlju protjerali. Jer Rimus je htio biti kao oni. I Rimus, Sila, htio im se stoga osvetiti pa je ljudima Enzolarta dao magiju. On im je magiju dao kako bi mu bili od pomoći u osvajanju nebesa.

Ali ljudi nisu što i Sila i stoga su od korištenja magije postali Zigorsi, a nakon Zigorsa i Rutzoni. I Rimus ostade bespomoćan; Rutzoni su imali moć, ali ne i razum, a Zigorsi imahu razum, ali bili su u strahu koristiti magiju jer bi to i njih učinilo Rutzonima. I razmišljao je on stotinama godina, sjedeći na tronu Naara.

A onda mu svekolikost odluči pomoći. Iz razloga od mene većih, ona se na to odluči, i pošalje Rimusu šest Stvaraoca. Uz Rimusa, to je sedam. I sa njima, on je mogao uništiti bogove. Ja, Zigors, bijah u strahu od toga tisućama godina, jer težnja Rimusa da uništi bogove i želja bogova da posjeduju svijet činili su mi se jednakim. Stvaraoci će se pokvariti i nakon uništenja bogova sami će bogovi postati, tako sam smatrao. Takvim strahom bijah mučen.

Ali onda zaključih: ako svekolikost Stvaraoce smatra vrijednim oslanjanja, tada bi i meni bilo mudro učiniti isto. I stoga iskoristih svoju mudrost i iskovah ovaj mač: mač savijanja stvarnosti kako bi se onaj koji ga nosi sakrio pred smrti. I takvoga sam ga dao Velikom Pukovniku, najvećem od Stvaraoca.”

“Onaj tko nosi Zub ne može umrijeti...” zamišljen, Bellow šapnu.

“Uistinu je tako.”, Zigors odvrati. “To je jedan od razloga zašto sam Vjetra iskao da vas pošalje meni. Htio sam ti licem u lice to reći, barem kako bi ti taj razgovor vidio, da taj mač ne pripada tebi, da ga samo čuvaš, štoviše, da si i poslan tek stoga da ga dostaviš. A to sam ti tako htio reći jer nisam smatrao pravim oduzimati ti išta bez da ti iznesem tomu razloga.” Slušati glas tog stvorenja, te pojave, forme, doživljaja imena Zigors, ne samo da je Bellowu bilo opojno, već je i sam prostor i zvuk oko sebe Zigors kanda dovodio do omame. Izvor glasa tog bića bio je izuzetan; ne samo da je slušati ga značilo ne znati mu pozicije, već bi slušatelja on svako malo grabio i vodio kroz osjećaje i ozračja

давно zaboravljenih sjećanja i provedenih vremena. Bellow bi se sada osjećao kao petogodišnje dijete, dijete od prije toliko godina, uz kamin i mater i miris toplog čaja u šalici pred svojim usnama, dočim je izvan kuće hučao vjetar zamećući snijeg, a onda bi sve preuzeo osjećaj napuštenosti, usamljenosti, starosti, i on bi bio star toliko mnogo, čak neljudski mnogo, i ma koliko tražio, nemajući ni želje ni snage više za življenjem, pa čak ni promatranjem sebe i svijeta. Obzira u tom djelovanju Zigorsovih riječi nije postojalo, i kao u vrtlogu on je rasplamsivao i gasio čuvstva onih koji su ga slušali.

Razumio je Bellow potrebu Zigorsa da mu povijest Zuba objasni, ili je barem mislio da je razumio. Kad ne bi predati taj mač on pristao, nitko mu ga ne bi mogao oduzeti, jer mač je taj činio, ma koliko toga mu bilo učinjeno, od onoga tko ga je nosio neranjivu osobu. A osim toga, ako bi se htjeli sa njim sukobiti Zigorsi su to mogli jedino vlastitim rukama, jer magiju oni koristiti nisu smjeli. Ali biti protiv Zigorsa značilo je biti i protiv Morda Dur'agemskog, protiv Demona Bez Vojske, protiv Vjetra čak i Vremena, i tko zna kojih još Bezimenih bogova kojima ne bi bilo pravo čuti da se neki tek čovjek usudio Zigorisu zamjeriti. A to, dakako, značilo bi smrt, i stoga Bellow nije čak morao ni razmisliti prije nego je odgovorio: "Zub je vaš. Uzmite ga." a rekavši to on počne ukoričeno oružje sa leđa skidati. Ali nije prošlo mnogo prije nego je uvidio da premda osjeti kako prstima remenje odrješava i mač sa sebe skida, da niti jedan remen nije bio odrješen, gvozdac otkaćen a mač sa leđa uopće i pomaknut. "Zaboravljaj, čovječe, da se ništa od ovoga ne događa.", Zigors mu tada kaza. "Mač ćeš moći skinuti uskoro. Ali i kad dođe to uskoro, nećeš trebati mača skidati, jer nisi ga došao predati nama, već Mordu Dur'agemskom."

"Uza se da ga onda nosim? I do Eriona?"

"Dokle i koliko god je potrebno, sve dok on pred tebe ne stane."

"Razumijem." Bellow odgovori. No prije, ili barem u isto vrijeme kada se taj razgovor Bellowa i Kapi odvijao, Kalg je rekao:

"Kad kažeš da je Eltiur od onih što žive na ovakvim mjestima, govoriš li o magiji?" To je bilo ono na što se on od Zigorsovih riječi usredotočio, jer sve ostalo što je bilo rečeno nije bilo rečeno u njegovoj stvarnosti.

"Jednoga dana, Ogorčeni čovječe, ti ćeš shvatiti zašto nosiš to ime." umjesto ičega drugoga, riječi su Kapi glasile.

Kalg je potom pokušao upitati još nešto, nešto vjerojatno o Eltiuru ili svemu onomu što se upravo događalo - nije bio sasma siguran što, premda ga je to upitati uistinu tjeralo čitavo njegovo biće - ali prije nego su mu usne uopće uobličile ijednu riječ, crnilo sa mača čovjeka do njega najzad se raširi prostorom do te mjere da čitav prizor prestane ne samo biti blještavo bijel kakav je bio doprije, već uopće i postojati prestane, i Kalg uvidje da je sve crnilo, a svo crnilo da je tek dio... zjenice? Oka? Pogleda te osobe koju je

poznavao toliko dugo.

Bila je to djevojčica, u bijelu snijegu, daha bijela, među stablima nedaleko od Hurna. Njezin dah bio je brz; prsa su joj se nadimala jer od bježanja kroz duboki snijeg ona se zadihala. Tamne oči sada su joj bile širom otvorene ponad crvenih obraza išaranih suzama, beskorisne doduše, gledati nesposobne jer ta djevojčica je bila slijepa. "Hoćeš li me i ti gađati snijegom?" začuvši ga prilaziti u škripavu snijegu, ona tada nekog dječaka upita.

"Neću.", Kalg, sada kržljivo, bojažljivo dijete, jedva čujno od vjetra što je zametao pahulje, joj odgovori. "Došao sam ti pomoći."

Daleko iza njih čuli su se povici djece koja su tu djevojčicu gonila. "Kako mogu vjerovati da nisi jedan od njih...?" ona je upitala i kao i uvijek kad bi bila u strahu stagnula se i iz snijega ubrala par malih vlati suhe trave i njima među prstima počela plesti.

"Znaš da ti to nikada nisam mogao dokazati", Kalg joj je odgovorio, ne usuđujući se promotriti njezine tamnosmeđe, sada u noći gotovo crne svjetlucave oči. "I uvijek bi sve bilo dobro. Osim toga... moja je dužnost ubiti tog vuka." dometnuvši, on nježno njezinu ruku uzme u svoju, na što joj iz prstiju taj nekakav komadić trave ispadne.

"Ali...", Derrna je zaustila dok su tako podno zvijezda stajali kraj planše u kojoj će ujutro njezina ljubav dobiti priliku postati punopravni član Hurna. Ona rečenicu ne dovrši. Tek je zagrlila tog devetnaestogodišnjaka pred sobom i tiho mu rekla: "Bogovi kako bih voljela da ukinu taj glupi običaj...! Čuvaj se, čuvaj se, Kalže..."

Njezine su riječi njemu bile kao drago kamenje, sitne, malene, vidljive jedva a opet od tolike vrijednosti. I uvijek bi mu bile takve, ma koliko ih puta za tih dvadesetak godina njihova braka on čuo. Takve mu bijahu, najzad, jer ona ih je takve izlagala, uz iskrenost i nježnost naime, unatoč tomu što svih tih godina provedenih uz Kalga ona nije imala ništa što su imale supruge ostalih muževa. On je bio siromah, bijednik, više nesretan no sretan čovjek i svakoga dana manje sličan osobi a više kakvom stvorenju hladnoće i gladi, a opet... Opet, ona ga je voljela. Bila je dobra prema njemu.

"Sve će biti u redu...", na pragu je kolibe pred maglom okovanom mećavom Saviuna u toj noći on odgovorio. "Pazi samo na dijete, a nju drži na toplom. Brzo ću se vratiti." i to kazavši Kalg stupi na snijeg, te pođe putem Hurna po vidara za tu staricu što je u njegov dom i dom Derrne donijela novorođenče zvano Eltiur.

Jednom kad čovjek stupi u Naar, hućanjem, škripom draškajući gole krošnje, uz tiho pucketanje noseći i osipajući snijeg, vjetar oko njega je govorio, a što Kalg od vlastita daha nije mogao čuti, više iz njega ne izlazi... Jer tko u Naar uđe kao čovjek, u njemu ono što ga čini čovjekom ostavlja.

Poglavlje 4

PRIPOVJEDAČ

ist je taj pergamene već odavno u kaminu njegove kuće postao tek još jedna šačica pepela i odavno već, kako mu se činilo, ni ta šačica pepela ni njegova kuća više nisu bili od onoga čemu će se tako skoro on vratiti. Bila je to velika žrtva, smatrao je, unatoč tomu što u vezi takvih stvari godinama on nije bio sposoban osjećati ikakav mar. Ali ipak, on iz glave taj pepeo, taj pergament nekadašnji nije mogao izbaciti, i gotovo kao da se pred njim nalazio, sada u toj mračnoj i vlažnoj špilji koju su stražari nazivali ćelijom, on ga je mogao vidjeti, i ne samo vidjeti, već osjećati i brigu poradi svake od rečenica na njemu napisanih.

Pripovjedači Enzolarta i Hil'guma bijahu Prvi Učenjaci koji su između ostalog zbog godina provedenih u čitanju gotovo u potpunosti izgubili tu sposobnost - jer oči naime im zakržljahu, a ako ne zakržljahu onda bijahu hotimično uništene voskom - i stoga je pisati po tom pergamentu njemu predstavljalo teškoću, ali unatoč tomu on ne samo da je to uspio, već mladić kraj kojega je pisao nije mogao ni primijetiti da ovaj rečenice na pergamentu nije vidio.

A ono što je bilo napisano, ono što su napisali Eltiur i on, bijaše puki razgovor, niz tek rečenica koje su se ticale Morda Dur'agemskog. Oni su to na pergamentu napisali jer Pripovjedač je držao, to jest nadao se, da Mord premda je bio svjestan svega što se oko Eltiura događalo ipak nije mogao njegovim očima i vidjeti. Takvih je Pripovjedač misli bio nakon mnogih razmijenjenih pisama sa Gwathom, Vrhovnim čarobnjakom Magisa. Gwath je bio taj koji je zaključio da Mord ne može vidjeti Eltiurovim očima i on je bio taj koji je Pripovjedaču savjetovao da ako ikada poželi Eltiuru nešto kardinalno reći, učini to upravo na takav način.

A bilo je nečega i više no kardinalnog što se tom mladiću imalo poručiti a za što Mordu Dur'agemskom dozvoliti da dozna ne bi bilo mudro. Naime, par detalja o Demonu Bez Vojske. Gwath je to htio Eltiuru reći osobno, ali došao je do tog zaključka prekasno, pa je prije no što je pošao u Hil'gum poslao Pripovjedaču pismo sa kratkim objašnjenjima. To pismo, kao i svako pismo koje bi mu Gwath poslao, bilo je u ovojnici magije pa Učenjak novak koji mu

ga je pročitao umjesto da čuje i vidi ono što je doista čitao, je svojim očima i ušima mogao svjedočiti tek nekakvim nepoznatim mu receptima za lijekove protiv podagre, sušice i kojekakvih drugih bolesti.

Zaključujem da kad Mord čini magiju, Demona Bez Vojske on privlači, prije nego je Magis napustio, u svome je posljednjem pismu Gwath napisao. I ne samo da ga Mordova magija privlači, već Morda on pokušava i pronaći. Uništenjem Avana Mord je svoju poziciju Demonu Bez Vojske jasno otkrio, ali prije nego je ovaj stigao ondje doći Mord je Avan napustio. Stoga to imaš učiniti: reci Eltiuru da dopusti Mordu opet ga obuzeti, ali kao takvog da ga zadrži u nedjelovanju što je dulje moguće... Reci mu to putem pergamenta kojeg ti šaljem; na njemu ćete oboje moći pisati unatoč svemu.

Ako to učinim, jutro nakon što je to pismo Pripovjedaču bilo pročitano, a kada se putem pergamene kojeg je dobio on sa Eltiurom nazad upustio u razgovor, ono što je Eltiur napisao glasilo je, Stehhim će podijeliti sudbinu Avana.

Odgovore tog mladića Pripovjedač nije mogao pročitati, ali unatoč tomu, kad bi na njega došao red on bi ispod prethodno napisanih rečenica svoje riječi dodao lasno i uz sklad, gotovo kao da mu je ruka sama predmnijevala ishod čitava razgovora unaprijed.

Koliko dugo bi Morda mogao zadržati? ispod te rečenice Pripovjedač je napisao pitanje.

Nisam siguran mogu li to uopće učiniti, Eltiur je odvratio. Kad me obuzme, ja jedva i postojim.

Makar na pola minute? ustrajao je starac.

Ne vjerujem...

Makar na deset sekundi?

“Deset sekundi, dakle...” sjedeći na podu ćelije tako mračne da je pred sobom svjetlosti on vidio koliko bi vidio i da su mu oči bile zaklopljene, Pripovjedač je šapnuo. “Toliko mu je bilo dovoljno da Morda pronađe.”

Sjećanje na pergament tada je zamijenilo ono na Demona Bez Vojske, koji se iznenada pred njim pojavio točno onda kad se učinilo da će mu to biti posljednji trenutak života, jer Mord Dur'agemski, okružen mrtvim tijelima, bio je na korak od uništavanja samog Stehhima.

Demon Bez Vojske pojavio se u sekundi, niotkuda, gotovo kao da se na mjestu crnom maglom obavijan stvorio, a onda je Eltiurovo tijelo zgrabio i sa njim uz glasni prasak nestao. Taj je prasak srušio na zemlju svakoga u krugu čitava strelometa; mnoge obasuvši modricama, mnogima zadavši otvorene rane, a nekima čak izlomivši i kosti. Pripovjedač, srećom, iako također odbačen, osim raskrvarenih ruku nije istrpio težih posljedica.

Nedugo potom starca su takvog krvavog i izderane odjeće vojnici odveli u tamnicu. Eltiur pak bijaše pronađen mrtav negdje na kraju grada par sati

kasnije, ne mnogo prije nego su ga van zidina i sahranili u nekoj raci.

U tamnici su se svi prema Pripovjedaču odnosili sa učtivošću, imajući obzira prema njegovu dostojanstvu. Bilo je to stoga što je njegova politička pozicija bila poznata svima, i što ako bi ga se oslobodilo bi se Pripovjedač mogao svakom čovjeku koji mu je zadavao probleme s lakoćom osvetiti.

Bila je to veoma neobična situacija; sam upravitelj Stehhima (Neurij Mračni ako je bilo vjerovati glasinama) unatoč svome položaju Pripovjedaču nije mogao ništa, niti ga optužiti niti mu zadati osudu, jer titula tog starca bila je nebrojeno mnogo puta veća od njegove. Štoviše, što se ticalo ama baš svakog građanina Kraljevstva Enzolart, osim ako je htio riskirati smrtnu kaznu smatrajući se dijelom državnog udara, Pripovjedač u tamnici nije bio zatočen, već je tek u njoj odmarao kao u još jednom od mnogih svojih posjeda.

Stoga se čekalo, a ono na što se čekalo bijaše odgovor samog gospodara Thargeliona; hoće li Pripovjedača dati osloboditi a što koji su ga uhitili kazniti, ili će naložiti reformu zakona i titulu Pripovjedača kako god već zna ukinuti.

Oba ta izbora bila su dovođena u pitanje, jer namjesnik Enzolarta je nužno imao najveću vlast, a Pripovjedač nužno imaše moć jednaku kralju, dakle Eolusu. Thargelion tog čovjeka nije imao nikakva prava ni razriješiti dužnosti niti držati u kakvom pritvoru, u tihim noćima upućeni su ljudi govorili (ako su već bili nedovoljno upućeni da drže jezik za zubima), već sve što je mogao jest pokušati dokazati da Pripovjedač nije Pripovjedač. Čak ga niti osloboditi nije smio, jer time bi implicirao da se netko pod njegovim zapovjedništvom drznuo Pripovjedača uhititi.

Ili će me na nekakav neprimjetan način ubiti, pak je Pripovjedač o svemu tomu mislio, na što sumnjam jer su oči stotine Učenjaka spram mene usmjerene, ili će jednostavno otvoriti vrata i čekati da odem.

Ali četiri dana on je u tamnici već sjedio, a ništa od toga nije se događalo. Tek bi tu i tamo njegovu samoću prekinuo kakav stražar, koji bi željezna vrata tamnice otvorio i pred starca stavio pladanj sa komadićem kruha i sira, ili pak šalicu vode. Par se puta dogodilo i da su mu donijeli vjetro puno žari da se ugrije, a jednom mu je neki stariji oklopnik čak prišao i ogrnuo ga komadom krzna. Na takve im stvari Pripovjedač ne bi odgovarao niti sa jednom jedinom riječi, što ovima ne bi bilo po volji ali u vezi čega se iznositi nezadovoljstvo ipak ne usuđivahu.

Ali onaj komu je sve to zadavalo teškoće ipak bijaše zatočeni starac, unatoč njegovoj tišini i odsutnom pogledu, i to ne stoga što je smrzavati se u tamnici na tvrdu kamenu podu u njegovim godinama već graničilo i sa onu stranu mogućeg, već naime upravo zbog njegove empatije spram tih ljudi što su ga posjećivali. Ti ljudi čineći njegovu okolinu dok je bio utamničen, niti ne znajući to, sami su sebi pisali smrtnu kaznu.

A do toga je u konačnici i došlo.

Tri ravnomjerna i ničim najavljena kucaja po vratima ćelije trgnula su ga iz snatrenja i učinila da otvori oči. Vrata su se sekundu nakon toga polako odškrinula, lice njegovo obasjavši trakom svjetlosti, a radi toga kanda i vonj truleži i izmeta iznenada završi provjetren.

Pripovjedač se tada osovi na noge, vratima polako priđe, mrtvaca čija se krv širila pločama hodnika pažljivo prekorači, te to mjesto napusti. Njegov hod bio je odmjeren, dah miran, a iako bosim stopalima hodati po ledenim i krvlju izmrljanim kamenim podom činjaše da mu nožni prsti trnu, on niti je drhturio niti se zaustavljao. Bos on nije bio stoga što su mu stražari čizme oduzeli, već zato što je takav bio uhićen; onog posljednjeg jutra slobode, onda kad su vojnici iz njegove kuće Eltiura izvukli, na ulicu je naime Pripovjedač izašao bez obuće.

Hodnik kojim je prolazio bio je osvijetljen tek jednom svijećom što je polako izgarala na podu, ležeći na korak od ubijena tijela. Po tu svijeću poći Pripovjedač nije htio, jer biti osvijetljen usred bijega iz zatvora samo bi opasnost povećavalo. Dvadesetak je koraka taj hodnik bio dugačak, dok mu je širina pak bila tolika da je čovjek leđima naslonjen na jedan zid ispruženom rukom mogao lako doticati drugi. Izašavši iz prvog hodnika Pripovjedač se nađe u sljedećem, čiji su krajevi sa lijeve i desne strane nestajali u mraku. Pred njim, pak, nalazilo se stepenište, ali na tom mjestu on se niti ovlaš ne zaustavi, već pođe hodnikom lijevo. Hod je sada malo ubrzao, jer sada je znao kuda treba ići i što će pred sobom zateći.

Onaj umoreni čovjek pred njegovom ćelijom nije bio jedini; prerezanih grkljana, okruženi krvlju isprskanim zidovima, Pripovjedač je naišao na još pola tuceta takvih. On bi hodajući u mraku uz doticanje zidova samo najednom pod prstima osjetio da je kamenje postalo ljepljivo, nedugo poslije čega bi pod stopalima osjetio i kakvu lokvicu krvi a onda i nečije oklopljeno tijelo.

Zidovi su obično imali vrata na svaka dva-tri koraka, ali bilo je i onih koji čitavom svojom dužinom nisu vodili niti u jednu ćeliju. U jednom je trenutku, na kraju nekog hodnika nedaleko od još dva mrtva tijela što ležahu jedno do drugog, na samom mjestu gdje je taj hodnik skretao Pripovjedač naišao i na uljanicom osvijetljenu ostavu. Letimice sa praga pogledavši tu je on zatekao stol i tri stolice, stola izmrvljena nekakvim okrajkom kruha i zatrpana otvorenim teglama, šalicama i noževima. Stolice bijahu slamnate, prekrivene krznom, skoro dotičući svojim naslonima one najniže od čitava niza polica na zidovima od kojih su se zidovi jedva mogli vidjeti, a što je pretrpan stvarima vodio do stropa.

Starac je tako nastavio lutati još jedva pola minute, trudeći se da mu dah

bude što tiši kako bi čuo kakav udaljeni hod i pazeći da o mrtvace na koje bi naišao ne zapne, a onda je i tomu došao kraj: pred stepeništem što je podzemne hodnike zatvora dijelilo od ostatka Stehhima, on se najzad našao. Tu, na prvog već stepenici, dočekaog ga je zapuh svježeg vjetra, kao i mukli zvuci grada, a jednom se pažljivo stepeništem uspevši i podzemlje to napustivši, zasljepljujuća svjetlost i topao vjetar pojačahu se nekoliko puta.

Pripovjedač se uto nađe stojeći na prašnjavoj zemlji pokraj malenog, mahovinom obraslog i na vlagu zaudarajućeg ulaza na samom kraju jednog velikog kamenog zida sučelice koga se nalazila stražnja strana neke bijele kuće. Ponad sebe je ugledao niz kamenih himera, taj detalj kojeg je nehotice dosad primjećivao prolazeći ulicom pred zatvorom nebrojeno puta, ali čiju zlogukost i odbojnost nikada ranije nije tako u cijelosti shvaćao. Promotriše on to jedva sekundu, a onda pođe do zida one bijele kuće, provuče se kroz jedan maleni prolaz između njega i još jednog zida i puteljkom na kojemu se tada našao nastavi dalje.

Tim puteljkom, koji je uistinu bio tek suhom travom obrastao prostor između čitavog jednog niza stražnjih zidova stehhinskih kuća, on je hodao jedva dvije-tri minute a već se našao na njegovu kraju; nekoliko starih zaprega zakrčenim malenim dvorištem stare neke radnje pokraj ulice.

Tu ga je dočekaog onaj uz čiju je pomoć čitav taj bijeg bio sproveden.

“Ogrni se.”, bilo je prvo što je rekla prilika pred koju je raščupani, zemljom i krvlju isprljani starac iz guštika najednom izašao. Prilika je to rekla pruživši tom starcu dugi smeđi habit hrama Boga Mordanisa kakvog je nosila i sama.

“Dobro je što su me poslušali i odmah se maknuli.”, odijevajući habit preko svojih dronjaka, Pripovjedač je rekao. “Da su me čekali, samo bi zakomplicirali stvar...”

“Nisam znao da su ti stražari uzeli i čizme...”

“Ne brini za to. Idemo.” starac odvrati, na što njih dva to mjesto napuste.

Nekoliko trenutaka kasnije, dvije zakukuljene prilike, jedna za barem dva pedlja niža od druge, našle su se prolazeći među desetinama ljudi, mnogi od kojih bijahu oklopnici. U zraku se osjećala blaga napetost jer tih par dana koliko je prošlo otkako je nekakav potres usred mirna i bijela dana oduzeo živote nekoliko vojnika i učinio da stotinjak civila završi ozlijeđeno nije bilo dovoljno da se ljudi umire. Na mnogim se licima sada mogla vidjeti i razdraženost, jer ozračje koje je vladalo u posljednje vrijeme ih je sputavalo u obavljanju obveza.

Sjene mnogih tornjeva i visokih kuća, obično unatoč toplom danu kapaka na prozorima zatvorenih, dok su prolazili kaldrmom pokrivenim uskim i vijugavim ulicama padale su po Pripovjedaču i tom čovjeku do njega. Krajevi njihovih habita, sada već dobrim dijelom isprljani, vukli su se po cestom dočim

su ovi napredovali. A napredovahu oni polako, ne izgovarajući niti riječi već tek oslušujući korake i larmu ostalih ljudi, svjedočivši time ipak jednoj, bez obzira na sve, živosti tog grada. Par puta su se morali skloniti u stranu jer bi ulicom prošla kakva upregnuta životinja ili pak jahač na konju, ali to oni ne samo da ne smatrahu ometanjem već im bijaše i drago, jer što je manje ljudi primjećivalo njih, a što više ostale prolaznike na ulici, to su opasnosti po njih bile manje.

Tek kad su se par stotina metara od zatvora udaljili i time zašli u osamljene i uske ulice slične kalama nad kojima se nadvijahu visoke kamene kuće, oni su započeli tihi razgovor:

“U samostanu ćeš odmoriti.”, rekao je zakukuljeni čovjek do Pripovjedača. “Objeduj, presvuci se ako želiš, uzmi čizme i onda idemo u Nozarovu kuću. Tamo ćeš ostati, a ja ću sa svojim ljudima poći iskopati mladića.”

“Idemo radije odmah do Nozara.”, Pripovjedač je odgovorio. “Izdržat ću bez zaustavljanja.”

“Kako kažeš...” njegov sugovornik tada je zaustio, ali Pripovjedač mu upadne u riječ:

“A po Eltiura ću ići i ja.”

“No, za to ne vidim potrebe.”

“Upozorio me Gwath; nepoznata lica povećat će izgleda da ga se iskopa razjarenog. Nego tvoji ljudi, u njih si siguran?”

“Prije ću ja njih izdati nego oni mene.”

“To je dobro.”, Pripovjedač je odgovorio, nakon čega je kukuljicu svojim starim prstima zadigao i pogled usmjerio spram neke udaljene točke. “Čujem li to toranj Mordaniusova hrama?”

“Obin hram.”, tiho će čovjek do njega. “Do Mordaniusova još ima...”

U pogledu starca nije se dala vidjeti razočaranost, unatoč tomu što mu je hodati predstavljalo muku kakvu njegov sugovornik zamisliti nije mogao. Pripovjedači su rijetko kada bili mlađi od osamdeset ljeta, a tako je bilo i sa njim - on je zapravo bio bliže devedesetoj nego osamdesetoj - i stoga mu je pješaćenjem prevaljivati čak i kraće udaljnosti zadavalo bolove radi kojih bi sljedeći dan jedva mogao stati na noge. No bez obzira na to, zadatak koji se trebao izvršiti za njega je bio ispred njegovih osobnih muka.

Pješaćili su oni još činilo se oko pola sata, žurno se provlačeći uskim ulicama, obrubljenim što ukrašenim što jednostavnim zidovima od kamena i drveta, građevina čiji su rubovi krovova na mnogim mjestima zaklanjali nebo. Mnoge nasuprotne kuće bijahu gornjih katova povezanih uskim mostovima načinjenim od debelih greda, a na nekim mjestima čak se ponad ulice nadvijao čitav jedan krovom pokriven volat, obično po čijim bi se bijelim zidovima širio kakav ukrasni zeleni bršljan.

Kuća pred koju su u konačnici stali nalazila se na samom rubu skretanja jedne takve uske ulice. Imala je tri kata, donji od kamena a gornja dva, pomalo izbačena prema ulici, od grubo tesane hrastovine. Ulaz joj bijaše jednom stepenicom odvojen od kaldrme, vrata tamnih i ukrašenih mnogim rezbarijama. Prišavši im, na njih je Pripovjedačev prijatelj četiri puta tiho pokucao.

Prošlo je zatim par sekundi, tokom kojih je Pripovjedač osluškivao udaljeno lajanje nekog psa, kao i lamatanje odjeće na konopcu između dvije kuće udaljene dvadesetak koraka, a onda se s onu stranu vrata začuo niz prigušenih koraka na škripavu drvenu podu.

“Tko je?” začuje se tada tihi, hrapavi glas.

“Ja sam. Sa njim sam.” čovjek do Pripovjedača odgovori, lica tako blizu vrata da je njihovo drvo on sada svojom kratkom bradom doticao.

Vrata se tada otključaju i otvore, a pred njih dvoje se pokaže čovjek u šezdesetim godinama, oniski, polusijedi, lica puna dubokih bora; njegove oči bijahu svjetloplave, a koža kao alabaster svijetla. Ugledavši Pripovjedača taj čovjek kimnu, poslije čega brzo pridošlice uvede u hodnik i vrata iza sebe zaključa.

“Jutros su kucali vojnici.”, svojim je gostima Nozar iz hodnika dobio. Oni su ušli u salon, gdje su sjeli za stol na krznom prekrivene divane nedaleko od kojih je u kaminu, andironima zadržavana, gorjela vatra i sadržaj kotlića obješena na komoštre polako dovodila do krčkanja. “Nisu ništa pitali; samo su ušli, pretražili kuću i otišli. Mislim da je poglavar povezao čin Eltiura sa postojanjem Pobunjenika u Stehhimu. U slučaju da opet dođu”, on je dodao, prišavši kamenu sivu kaminu i ubacivši u njegovu žar dvije cjepanice, “sakrit ćete se u potkrovlju. Spomenuo sam ti već onu skrivenu sobu...” on se obrati Pripovjedaču na što ovaj kimnu.

“Imaš li kakvih čizama?”, čovjek do Pripovjedača tada Nozara upita. “Uzeli su mu...”

“Nisu mi uzeli. Uhitili su me takvog.”, starac je dometnuo ogledajući se. “Nisi zaklonio prozore, vidim.”

“Bilo bi suviše sumnjivo.”, Nozar odvrati. “Bolje je da ljudi misle kako nemam što skrivati... A čizme... Pričekajte.”

To kazavši on prostoriju napusti. U drugoj sobi, ulaz u koju se nalazio tik do Pripovjedačeva divana, potom se začuje uspinjanje po drvenim stepenicama.

“Siguran si da nećeš ostati? Ili barem pojesti nešto...?” Pripovjedačev je sugovornik sa svog divana tiho upitao kad se ovaj sagnuo i zadigavši habit otkrio svoja sasušenom krvlju isprljana stopala.

“Siguran sam.”

“Evo, mislim da će ti pasati...” uskoro se začuju riječi Nozarove, koji je sa stepenica polako silazio. Ušavši u salon, on čizme Pripovjedaču pruži.

Ovaj se na to zahvali te stane čizme navlačiti i njihovo remenje kopčama oko potkoljenica vezivati. “Kuham gulaš.”, Nozar je tada rekao, prišavši kaminu i ključajuće jelo u bronzinu promiješavši kuhačom. “Za pola sata bi mogao biti gotov, ali ako želite sada jesti mogu vam narezati...”

“Kad se vratimo.”, Pripovjedač odgovori. “Oni će sada doći...?” tiho se zatim obrati čovjeku do sebe.

“Trebali su nas dočekati, zapravo...”

“Bogovi...”, Pripovjedač uto izdahnu, “samo da sve prođe kako treba.”

“U Magis ideš ovaj tjedan?” leđima okrenut Nozar upita.

“Ostajem koliko god Eltiuru budem potreban.”

“Samostanski su ti konji na raspolaganju uvijek.”, kaza čovjek do Pripovjedača. “Ako želiš mogu ti pribaviti i pratnju...”

“Ne vjerujem da će biti potrebe.”, Pripovjedač je na to odgovorio. Na par sekundi on tada dopusti da nastane tišina, koju prekidao nije nitko, a onda doda: “Jerbo mi sam Eltiur možda bude suputnik...”

“Sumnjaš u Gwathov plan?”

“Samo sam oprezan...”, Pripovjedač uzvratu te ustane, poslije čega se protegne. To učinivši on polako pride kaminu i ka vatri pruži dlanove. “Kao i on sam; zato je i pošao u Hil'gum. Urtes je sada Vrhovni čarobnjak, znaš to? Ali samo privremeno, dok se Bellow ne vrati.”

“Bellow?”, iza sebe Pripovjedač začuje pitanje. “On je Gwathov sin?”

“Pomoćnik. Desna ruka.” Pripovjedač uzvratu.

“A gdje je pošao?”

“U Erion, da ti izliječi brata.”

Ta rečenica ovoga iznenadi, pa on ustane i reče: “Mihael je bolestan? Ta mogli su mene pitati; poslao bih redovnike i...”

“Bisire, siguran sam da je Roana imala i više no dobrih razloga...” Pripovjedač tada stane odgovarati, ali iznebuha usred govora utihnu.

Taj je starac svome prijatelju htio reći još riječ-dvije, ali iz hodnika Nozarove kuće, ondje gdje se nalažahu vrata što su vodila na ulicu, tada je zveketavo počeo dopirati zvuk kucanja.

ELTIUR

Umotan u bijelo isprljano platno i zakopan mješavinom zemlje i pijeska on je bespomoćan osjećao kako se crvi i stvorenja slična njima svako malo pojavljuju gmižući po njegovu ledenu i ukočenu tijelu, probijaju mu kožu, izjedaju ga a onda se prže kao usijanom žeravicom doticani i pretvaraju u crne ugarke. To je

on osjećao činilo se već danima i izgledalo je kao da nikada neće prestati. Životinje su se pojavljivati morale, morale su jesti, a on je eto morao živjeti. Elan njegov ma sa koliko toga on bio zatrpan, i ma kroz što da mu tijelo prolazilo, nije mogao biti ugašen.

Zarobljen je Eltiur u samome sebi bio i on se od svoga tijela nije mogao udaljiti, čak ni bilokacijom, čak ni pukom maštom, već sve što je osjećao i sve čemu je svjedočio bijahu crnilo i bol. U nekoliko je navrata pokušao i uništiti realnost, razgovarati sa pijeskom onako kako je na Saviunu razgovarao sa kamenom, ali sve to prošlo bi u neuspjehu. Nije imao nikoga, a svake sekunde, moglo se reći, u pitanje je dolazilo je li uopće imao i samoga sebe.

Što se uopće događalo on ni pod mučenjem ne bi mogao odgonetnuti, jer jednostavno pojmiti išta njemu se činilo da bi iskalo dolaženje do takvih krajnosti svoga bića da bi ga to dovelo do neminovna kraha svega onoga što je on smatrao sobom i svojim svijetom. Osjećao se Eltiur kao mrva, točka, jedva nešto što i postoji, a što pada unutar nečega sada crnog, a sada sivog, i tako velikog da se činilo većim od svega što postoji. Umrijeti on nije mogao, kao ni živjeti, već tek padati, činilo se vječito, i svakih nekoliko vječnosti slušati prigušene riječi što su se kroz to crnilo i sivilo to milijardama kilometara udaljeno poput zmija odjekujući provlačile.

I on je osjećao tu tešku i mučnu mješavinu straha i shvaćanja da se ne boji, osjećaja da je tako nevjerojatno malen pred tim silnim ništavilom i da u isto vrijeme on ništavilo i jest i da svi ti glasovi što su iz njega dopirali ni manje ni više jesu upravo zvukovi njegovih vlastitih glasnica. Sve se vrtjelo i stajalo na mjestu kao smrznuto u isto vrijeme, dočim je on druhtureći bez drhtanja, bivajući u pomami bez pomame kao kakva zvijer pokušavao učiniti išta svojom voljom. No imperativi njegova bića nisu bili slušani, niti je njegovo biće i bilo od onog što se poslušati uopće moglo.

Eltiur nije znao je li sve to bio produkt kakvog magijskog čina Morda Dur'agemskog ili možda njegove smrti i odsustva, ili je sam Eltiur bio mrtav pa sada kao nekakvo biće između mnogih ništavila plovi. Sjetiti se na zapovijed nikada ne bi mogao, već bi sjećanje došlo kanda svojevoljno; on je poslušao Pripovjedača, koji je pak slušao plan čarobnjaka Gwatha, i odupro se na par trenutaka Mordovoj volji. To jest tek bio neposlušan, jer oduprijeti se, izgledalo je, bilo je nemoguće. I Mord je stoga svoju želju za uništavanjem okoline zaustavio te ju okrenuo spram samoga sebe. Crnilo, Eltiur se sjećao, to je bilo ono posljednje što su mu oči ugledale prije konačnog kraja. A uz to crnilo i snažni osjećaj otrgavanja od stvarnosti, kao da su ga kakve ruke zgrabile za samo srce i išupale iz jednog prostora i bacile u drugi. Tu je nestalo sve ono što je on doprije mogao nazvati samim sobom, i otada sve što je on bivao bila je tama.

Morde! njegovim umom iznenada je odjeknula pomisao. *Morde!* ona se ponovi a Eltiur osjeti val hladnoće i straha tako oštar da se činio stvoren kao pucnjem kakvog nevidljivog korbača. Na te povike odgovarao nije nitko, unatoč tomu što se doimalo kao da je Eltiur na odgovor čekao i više no što je vrijeme imalo za ponuditi.

Premda su se možda činili očiglednim, razlozi osjećanja poriva za dozivanjem tog u jarost i prazninu zabraženog stvorenja koje odavno već nije moglo nositi imena čovjeka njemu bijahu ne samo nepoznati, nego i nemogući za poimati. Jednostavno je to tako bilo: makar prošle eto već sve vječnosti, ono što se njime moglo nazvati i dalje je izbavljenje tražilo od onog jedinog za koga je znao da ga izbaviti može. Samo da se taj na to odluči. Samo srce da mu zakuca, oči se otvore, i sve, baš sve bilo bi spremno da pred njime bude podređeno.

Ali Mord Dur'agemski bio je udaljen. Za Eltiurove povike on je bio gluh.

Iz tko zna kojeg razloga, u jednom se trenutku Eltiur na svoje povike usredotoči. I shvati, naime, da to uopće povici nisu bili, niti su takvi, bivajući plodovi odjekivanja te goropadne okoline uopće i bili ljudski, unatoč tomu što je on naprosto znao da su dolazili iz njegovih glasnica, već su više bili kakva neprirodna buka, sada možda simfonija a sada čitav jedan niz lupanja, zveketa i razbijanja. U nekoliko su navrata podsjećali na pljuskanje valova podivljala mora, a onda na šum snažnog vjetrova, i slušajući to Eltiur bi u tim trenucima kao pod udarcem osjetio nedostatak zraka, još veću hladnoću, a pred sobom on bi svjedočio vizijama.

Bila je to planina Saviun, sam njen vrh, i krug od razna kamenja posred njega, tisućama pozlaćenih runa ukrašen. Oko vrha planine sve bijaše u oblacima, bijelo i svjetleće, ali unatoč tomu kanda ominozno, i biti tu značilo je biti obavijen velikim strahom. A tu se nalazahu tri bića, koliko su njegove nepostojeće oči mogle zamijetiti, sva tri crna i crnilom isparavajuća. Jedan je od njih posred kruga drugomu pod vratom držao ispruženi dugi mač, dok je treći čitavom tom prizoru savijajući time prostor hitro prilazio. Tu je Eltiur iznova mogao čuti buku, oštri fićuk zapravo, glasan i iznenadan poput praska groma, a onda je posred svojih prsa osjetio probadajuću bol. Bol ga ta sruši na koljena, izbije mu liptajuću krv iz srca, njime prođe tresući ga poput šoka, dovodeći ga do pomisli da će sada umrijeti, da je to kraj njega... a onda Eltiur pogleda u praznoću na kojoj je osjećao da mu se nalazi tijelo, tu ugleda baš ništa, a onda pogled vrati na onu dvojicu posred kruga. Jedan od njih, onaj sa mačem, sada se nalazio na koljenima. Mač iz njegove ruke ispao je i zazvonio na kamenu tlu. A druga prilika, ona je završila odbačena crnilom one treće koja je tada kamenu krugu prišla, a odbačena je bila stotinama kilometara od te planine.

Eltiur odavdje ne mogaše čuti ničije riječi, ali za tim nije niti bilo potrebe, jer sve što je trebao doznati on je doznati mogao samo taj prizor pred sobom promatrajući. Prilika koja je zadobila strijelu u srce sada je ležala mrtva, ili tek naizgled takva bivajući, a ona što joj je prišla nad njenim se tijelom u svojoj svojoj veličini, činilo se i kilometrima iznad nje, parajući nebo i šireći se njime poput crne magle, uzdizala, promatrala ju, ismijavala, gazila. I Eltiur tu osjeti iznova onu tako mu poznatu bol prženja Inwog, ali ovaj puta goru no ikada, i neobičnu, otrovnu, zahtjevnu toliko da ne samo da je šireći se njegovim tijelom ona u njemu budila želju za destrukcijom, za koncem svega, već se činilo i da to ostavlja pred njime kao jedini izbor u skladu sa kojim je mogao živjeti ili umrijeti. A susprežući svoje vriske, koji uistinu nisu niti mogli biti stvoreni od strane njega već bijahu inherentni dio samog prostora unutar kojeg se nalazio, on je pogled držao prikovan na malenoj crnoj prilici podno one velike, i tom krvavom zlatu u njenim rukama, i tom krugu unutar kojeg su se nalazili...

“Krug vremena...” konačno, usana bljedih, rasječenih i isprljanih sasušenom krvlju, on je šapnuo.

“Ovdje je.” nečiji potmul glas učinilo mu se da je začuo, dok je pijesak što mu je stiskao tijelo polako bivao sve lakši. Po platnu kojim mu je tijelo bilo obavijeno uskoro je mogao čuti i zvukove osipanja zemlje i pijeska, kao i osjećati titraje njihovih zrnaca.

“Krug vremena, Morde...”, nečujno, jer zraka mu pluća još uvijek nisu imala, on je šaptom dodao, “... je završen.”

Tada on začuje paranje tkanine, a njegove otvorene bijele oči trula i upijena lica najednom ugledaju bljesak svjetlosti.

“Pomozi mi da ne padnem...”, ponad njega su se čule tihe riječi jednog starog čovjeka. “Eltiure!”, trenutak kasnije glas taj kliknu. “Eltiure, tu smo!”

Ukočeno je njegovo tijelo dopola otvorenih očiju piljilo u neku udaljenu točku gotovo time i ne pokazujući da je čulo ikakvih riječi. Ali oni koji su ga ugledali nisu potvrdili niti trebali, jer da je Eltiur živ bilo je očito.

“Bogovi, nešto mi zadaje bol! Što je to?”, glas je nekog mladog čovjeka tada rekao. “Reže me...”

“Kao staklo da dišem...!”, netko drugi na to doda. “Krv.” on kaza obrisavši usta i pogledavši si u prste.

“Istrpite. Dajte da ga izvučemo.”, čule su se potom riječi nekog srednjovječnog čovjeka. “Ti primi tu, drži da. Čekaj. E sada...” a onda Eltiur osjeti kako ga se čvrsto držeći za ruke iz rupe izvlači.

“Morat ćemo ga pridržavati. Ne može sam stajati...” nedugo kasnije mladić sličan mrtvacu dva pedlja od svoga uha začuje hrapavi ali i nekako nježni glas te srednjovječne osobe čije noge, njegovo je pognuto lice moglo ugledati, bijahu ogrnute svećeničkim habitom.

Čovjek je taj bio manje-više visok koliko i Eltiur, ali ruku i uopće strukture daleko snažnije od njegove. Dok ga je taj pridržavao, neki drugi je nožem rezao tkaninu kojom mu je ukočeno tijelo bilo obavijeno.

Tkanina, Eltiur je uskoro mogao čuti, bila je bačena natrag u raku, gdje je od strane ostalih ljudi završila zatrpama.

“Ne vidi se?” začulo se zatim pitanje starca, na što se ona snažna osoba što je pridržavala Eltiurovo tijelo osvrnula i potvrdila: “Ne vidi se. Idemo.”

“Možeš li hodati, Eltiure...?” starac koga svojim bijelim očima on prepozna kao Pripovjedača tada ga pođe upitati, ali usred tih riječi on do svoga uha začuje psovku:

“Dobijesa! Opekao sam se!”

“Ne dotiči mu prsa, Inwog je usijana...”

“Nije vrućina, Bisire, već smrztotina. Ruke su mu ledene... Ne dirajte mu ni kožu.”

Tokom sljedećih trenutaka Eltiur osjeti kako mu tijelo nose. Njegove čizme opušteno su se vukle po zemlji, dok su mu suha trava i trnovito grmlje šibali i grebali otvorene rane nogu kroz rupe nogavica šalvara koje mu je dao Pripovjedač.

Hod onih što su ga nosili sada je bio nevjerojatno brz, a sada bolno spor; kad ih je Pripovjedač, koji je kraj njih držao korak, u vezi toga tiho upitao, Bisir mu je kroza zube, namršten od težine odgovorio:

“Tijelo mu sekundu teži kao zrak, a sekundu... dobijesa, kao odraslog konja da nosimo...”

“A i boli...” jedan od mladića što je uz njega Eltiurovo tijelo nosio na to je dometnuo, “Žari... u žilama... mišićima...”

Oni su kroz ravnicu od zemlje i pustinjskog pijeska, čija površina bijaše obrasla guštikom i tu i tamo ukrašena kakvim odvaljenim kamenom, prošli dvjestotinjak koraka, koliko je mjesto gdje su se sahranjivali kriminalci bilo udaljeno od zidina grada. Imali su sreće jer unatoč kišnom tjednu taj je dan bio osobito sunčan, pa su stražari gledali ne zadržavati se na bedemima suviše.

Ulaz u zidinama do kojeg su najzad došli pripadao je jednom od mnogih prolaza kojima su se služili stražari, ali kako se nalazio sučelice suncem opaljenim guštarama i rijetkim šumarcima i kako je i sam bio dopola urušen i zarastao, da postoji rijetko je tko uopće znao. Stoga je to bilo što upravo Pobunjenici bijahu ti koji su se potrudili urušiti ga i učiniti tako zaklonjenim raslinjem i kamenim blokovima, a učiniše oni to odavno već, godinama ranije, još onda naime kad su se vremena činila mirna i kad je tek šačica ljudi tog grada osjećala od kakvih će neđaća budućnost biti satkana.

Prolaz je bio tridesetak koraka dugačak, toliko ispunjen zemljom i kamenjem na nekim mjestima da se prolaznik njime morao ležeći provlačiti, a

osim što je bio zbijen u njemu je vladao i mrkli mrak, jer jednom kad bi se u njemu našli, ljudi bi ulaz iza sebe pažljivo zatvorili kamenjem.

Bisir je u prolaz ušao prvi; netom što se u prašnjavu rupu uvukao, on zgrabi Eltiurovo tijelo iza sebe te ga za sobom svom snagom povuče. Do ritma je došlo nedugo poslije toga, kada je i prvi čovjek nakon Eltiurova tijela u prolaz ušao. Tada bi se Bisir probio pedalj-dva naprijed, a onda bi on povukao, a onaj iza Eltiura pogurao ukočeno tijelo tu udaljenost dalje.

Prolaz je postao zagušljiv već Bisirovim ulaskom, a kasnije, kad su se svi u njemu našli i ulaz iza se zatrpali kamenjem, sve što je ostalo od zraka bijaše neka vruća mijazma od smrada, isparavajuće krvi, znoja i prašine. Lice je svakoga dok mu se tijelo na trbuhu laktovima i čizmama migoljilo naprijed bilo obliveno znojem, a kako su napredovali i odjeća im postajala mokra, lijepeći se za pijesak kao za blato.

Držao je Bisir ukočeno tijelo iza se za zapešće, golom kožom ga dotičući, što je čitavo to iskustvo činilo jednim od najbolnijih njegova života. Doticanje Eltiurove ruku Bisir je mogao usporediti jedino sa jednim sjećanjem iz svoga djetinjstva, kada se usred mećave odlučio verati po Erionskim zidinama. Nije nosio rukavice, sjećao se, već je golih crvenih dlanova prste provlačio kroz razmake između blokova i zidinama se uspinjao. Uspeo se tako na visinu od dva, možda tri metra, kadli je u jednom trenutku nogu uglavio između dva ledom okovana bloka i poskliznuo se, a onda se strmoglavio na kaldrmu.

Ta bol, Bisir je držao okrenuvši pogled spram svojih blijedih i krvlju isprljanih prstiju koje unatoč svemu Eltiurovu ruku nisu ispuštali, ta bol padanja i udaranja istim tim prstima po ledom okovanoj i tek par milimetara snijegom prekrivenoj kaldrmi bila je najbliža ovoj.

Lica obasjana usijanom Inwog sa Eltiurovih prsa, Bisir tada stisnu zube i po tko zna koji put tijelo tog ukočenog čovjeka po zemlji za sobom povuče.

Sa druge je strane jedan od njegovih ljudi Eltiurove čizme pred sobom gurao, ali to gotovo i ne bijaše od pomoći.

“Kao da guram zid...!” taj je ozlojeđen prokomentirao između jednog od mnogih brisanja krvi sa svoga lica - koja kako je izgledalo je odavno već zamijenila znoj - i pogurivanja tijela ispred sebe.

“Nemamo još mnogo...” na njegove je riječi Bisir uzvratio.

“Možete li?”, Pripovjedač je ispred sebe začuo tiho pitanje nekog drugog Bisirovog čovjeka, koji ga je to upitao uvidjevši da je ovaj par koraka iza njega zaostao.

“Mogu, mogu. Samo vi idite...”

Čelavi bi starac prvo prstima ispred sebe istapkao teren, jer vući se po oštru kamenju njegovu je tijelu bilo naročito bolno, a onda bi, uvidjevši da pred njim prepreka nema, svoju gotovo do pasa dugu bradu izvukao kako o nju ne bi

zapeo te svoje tijelo zemljom povukao. Možda bi on to činio brže da tek sat vremena ranije nije bio u tamnici, ali i uz zaostajanje on je radom svoga tijela ipak bio zadovoljan, jer da ga se pitalo par tjedana ranije, kad je živio mirno i dokono u svojoj kući, samo komforom okružen, on vjerovati ne bi tek tako mogao da bi mu tijelo takvog čega izdržati bilo sposobno.

Iza Pripovjedača provlačile su se još dvije osobe, ali njima njegovo zaostajanje, izgledalo je, nije smetalo. Štoviše, kako je biti udaljen od Eltiurova tijela značilo osjećati manje boli, radi starčeva zaostajanja oni su bili dobrim dijelom i zahvalni.

Prošlo je gotovo petnaest minuta od ulaza u taj prolaz kad je konačno Bisir došao do njegove druge strane i jedan od kamenja pred sobom uklonio, u tunel time propustivši traku svjetlosti i svježiji zrak. Odmah potom on je promolio glavu i provjerio nalazi li se u blizini kakva osoba, a onda uvidjevši da je zrak čist kamenje pred sobom porušio i provukao se u unutrašnjost Stehhima. Uskoro se našavši na nogama, on se odmah sagne i Eltiurovo tijelo za sobom iz tunela izvuče.

Čekajući ostale da izađu, Bisir je pokušavao ugrijati dlanove. Isprva ih je držao pod rukama, a onda stao i puhati topli zrak u njih, ali ništa, izgledalo je, ozeblina nije uklanjalo. A dlanovi su ga pekli od hladnoće i on nije mogao da od silne boli ne stišće zube i poginje glavu.

“Trebat ćemo isprazniti sijeno.”, on je tada čuo jednog mladića iza sebe, komu je unatoč svojoj boli već u sljedećem trenutku priskočio u pomoć i počeo ga iz tunela izvlačiti. “Jer Inwog će ga zapaliti...” dočim ga je Bisir izvlačio, mladić je dometnuo.

“Primijetio sam.”, na te je riječi Bisir promrsio. “Pokrit ćemo ga kamenjem...”

Oni su govorili o zaprezi punoj sijena, koju su ovdje, pred urušeni hodnik u zidinama na kraju jedne zapuštene stehhimske ulice oni dovukli planirajući pod tim sijenom do Nozarove kuće premjestiti Eltiurovo tijelo. Taj je plan bio bez zamjerke do prije nekoliko trenutaka, međutim izgorjela košulja na području prsa ukočenog čovjeka tjerala ih je na njegovu promjenu.

“Ne vidite nikoga na zidinama...?” još se uvijek provlačeci, sljedeći je Bisirov čovjek upitao. Na njegove se riječi mladić do Bisira oko sebe osvrnu, pogledom prešavši i preko kruništa zidina i preko ulice što se pred njima prazna pružala, dvjestotinjak metara dalje se spajajući sa ostalima, a onda tiho progovori: “Nema nikoga...”

Bisir je za to vrijeme kleknuo do Eltiura i ovlaš ga promotrio, sada pod svjetlosti neba. Ono što mu oči ugledahu uistinu bijaše groteska, strašna jednako koliko i tužna. Osoba pred njim bila je bijela lica, isprljana tu i tamo crnim komadima mišića koje koža nije prekrivala. To je ukočeno lice bilo na

mnogim mjestima rasječeno, otvorenih sada rana iz kojih nisu tekli ni krv ni gnoj, a takvo mu bijaše i područje oko očiju, i nosa i usana. Eltiurove su oči bile gotovo u potpunosti bijele, blijedosivih tek zjenica koje su se djelomice dale nazreti ako bi se čovjek u njih baš zagledao. Je li ovaj išta mogao vidjeti dok je tako ležeći neprestano piljio u nebesa, Bisir nije mogao reći, jer zjene bi on pomicao rijetko i to vrlo malo. Podno oba njegova oka, činilo se upravo onim smjerom kojim bi inače tekle suze, preko lica, usana, brade, pa sve do vrata i, sada je Bisir vidio, do središta njegovih prsa, prostirala se po jedna otvorena posjeklina. One bijahu crne, duboke, iz daljine slične tintom narisanim trakama, i nije bilo potrebno stručno oko da bi zaključilo kako njihov ožiljak nikada neće nestati.

Barem mu je ostala kosa... Bisir je pomislio, približivši svoje ledene ruke mjestu Eltiurova tijela pod kojim se nalazila Inwog, prisjetivši se da bi ih tako možda mogao ugrijati. No Inwog se razlikovala od kakvog komada usijanog željeza po tomu što je usijano željezo grijalo i sa udaljenosti; njena toplina sa udaljenosti se nije mogla osjetiti - štoviše, izgledalo je kao da se prostor oko nje smrzava - već ako bi joj htio osjetiti toplinu ju je čovjek morao dotaknuti. Do čega je to vodilo on je sada već dobro znao, pa se dotaknuti ju ipak nije odvažio.

“Odmakni se od njega.”, Bisir je tada začuo riječi Pripovjedača, iza kojeg su njegovi ljudi kamenim blokovima zatvarali prolaz u zidinama. “Krvariš.”

“Osjetim.”, osovivši se uto na noge Bisir odgovori, odmah potom se obrativši jednom mladiću do sebe: “U zaprezi je, predmnijevam, kakav talar?”

“Ponijeli smo dva. Pod sijenom su.”

“Njima ćemo se obrisati od krvi.” kimnuvši on odvrati te sa tim mladićem drvenim kolima priđe.

Na sijenu su se nalazile vile, koje čovjek do Bisira tada žurno primi i sijeno po raslinju pokraj kaldrme počne izbacivati. Ulica je ovdje bila podosta snažno metlana vjetrom, pa je već trenutak-dva kasnije dio izbacivanog tereta završio raširen kaldromom.

Dok je ovaj izbacivao sijeno, ostali su ljudi zajedno sa Bisirom do kola donosili kamenje od odvalina zidina.

“Obrišite se.” nekoliko trenutaka kasnije, izvukavši iz zaprege i talare te ih razderavši na par komada i ostalima pruživši, onaj je mladić što je zapregu očistio od sijena rekao.

Ljudi se obrisahu od krvi, poslije čega po zaprezi posložili sloj kamenja, na njih položili Eltiurovo tijelo, a onda i njega kamenjem zatrpaše. Vile su također završile zatrpavanje, a krvavi komadi krpa, njih su posakrivali u svojim habitima.

Uskoro kola zaškripe, a Pripovjedač, Bisir i šaka redovnika Boga

Mordaniusa zakukuljeni to mjesto napuste. Od njihova izlaska i ulaska u Stehhim, Bisir je zaključio, do napuštanja tog zapuštenog mjesta kraj zidina, nije moglo proći više od dvadeset minuta, pa mu se šanse da ih je kakav stražar sa zidina ugledao nisu činile velikima.

Kaldrma nije predstavljala preveliki problem vučenju natovarene zaprege, jer njezini kotači bijahu veliki a mjesto na kojem se nalazio teret jedva dostatan da u njega ispruženo stane tijelo odrasla čovjeka, i stoga dva Bisirova pomoćnika što su tu zapregu ulicama vukla nisu bila čak ni zadihana. Još ih je jedna vrst sreće pratila: ulice su bile gotovo prazne, a oni koji bi i prošli kraj grupe ljudi što su okruživali malenu zapregu, jedva bi se spram njih i obazreli.

Dvojica od četiri Bisirova pomoćnika u jednom su se trenutku od grupe odvojila i nastavila svojim putem. Učiniše oni to bez riječi, tek uz kratki pogled spram Bisirova lica i kimanje glavom.

Dok su preostala dvojica zapregu vukla, Bisir i Pripovjedač su svaki sa jedne strane ovlaš sa drveta i kamenja rukama brisali mraz koji se na zaprezi polako pojavljivao i širio uz smrzavanje svega što bi dotaknuo. U njihovim se pogledima poradi toga dala vidjeti uznemirenost, unatoč tomu što su davali sve od sebe kako bi ju zatomili.

Svega toga što se događalo Eltiur je bio svjestan, a osim što je bio svjestan on je svoju okolinu mogao i vidjeti i čuti, i to iz svih uglova, jer on naime tokom tih trenutaka ne bijaše samo svoje tijelo - štoviše, tijelo je svoje on bio najmanje - već je ono što se njime moglo nazvati bila i zaprega i njeni kotači i kaldrma po којom se kotrljala, kao i okolne kuće i nebo ponad svega toga. On bijaše, činilo mu se, sveprisutan, i svemu ne samo da je bio svjedok iz svih uglova, već u isto vrijeme on to sve jest bivao. Ali ničime, izgledalo je, nije mogao upravljati ili je barem to bilo posrijedi tek stoga što smisla u upravljanju ičime on nije nalazio. Disati, gledati, pomicati se, sve to bilo mu je besmisleno, unatoč tomu što je čitavim svojim bićem žudio za tim.

Kamenje kojim mu je tijelo bilo pokriveno ne smetaše mu, jer ga doduše nije ni osjetio - bez obzira na to što ga je bio svjestan - čak ni onda kad se ono ponad njegovih prsa toliko ugrijalo da je bilo na korak od usijanja, a ono na rukama njegovim i nogama smrznulo do te mjere da se približavalo pucanju od leda unutar njih. Ali unatoč tomu što osjetiti nije mogao ništa i što mu je tijelo sa životom bilo povezano jedva i posljednjim nitima, on se životu kako je vrijeme prolazilo malo po malo približavao.

Srce, osjetio je, počelo mu je kucati već kad se našao u kolima. Slabašno, bijedno, jedva i žlicu guste, gotovo zgrušane krvi time njegovim venama gurajući. A udisaj prvi dogodio se pred kućom starca Nozara, onda kad su mu tijelo od kamenja stali oslobađati.

Tek je par puta njegov pogled nehotice tu uhvatio kakav dio okoline; prvo

kamenje, zatim oblake i tamne, drvene zidove kuća, a onda kaldrmu, pa mračnu, tek tu i tamo kakvim tračkom plešuće svjetlosti iz udaljena gorućeg kamina prošaranu unutrašnjost hodnika, sve to između mnogih trenutaka kada je vidio i upravo bio tek crnilo. Nesmiljenosti spram onih što su ga nosili nije osjećao, niti se moglo reći da je na njih pažnju uopće i obraćao. To je dakako bilo dobro, jer da makar i nenamjerno nekoga ozlijedi ili ubije Eltiuru bi trebalo toliko malo da se u vezi čitave te ideje nije moglo reći je li komična ili strahotna.

Jednom kad su Eltiurovo tijelo u nju unijeli, preostali Bisirovi ljudi Nozarovu su kuću brzo napustili i zapregu sa kamenjem stali odvlačiti dalje. Tijelo je mladića isprva bilo položeno na divan pred kaminom, ali kako time ne samo da nisu postigli da se ono ugrije već je i čitav salon nakon tek par sekundi postao leden a bukteća se vatra kamina polako počela stišavati, Nozar i Bisir odnijeli su ga na tavan, gdje su ga položili na krevet jedne malene, svijetlom obasjane skrivene sobe.

“Zapalit će ju. Ne pokrивaj ga.” Bisir je tada rekao Nozaru, dočim je ovaj u rukama držao deku koju je izvukao iz jednog starog ormara. Svijeća koja je sobu osvijetljavala počivala je na stolicu udaljenu oko pet koraka od Eltiurova kreveta. Stolić je od kreveta toliko udaljio Bisir, jer nadu da ovaj neće sa tom vatrom u jednom trenutku početi činiti što dijabolično on nije smatrao prihvatljivom.

Eltiur se stoga uskoro u sobičku nađe sam, ležeći u toj mješavini studeni i vreline, dok mu je svjetlost usijanih prsa kroz propaljenu košulju sijala i miješala se sa onom treperave svijeće, a udovi mu krevet i zidove u čijem se uglu nalazio smrzavali, širili njime tanke, pucketave nanose leda i snijega. Bila je to neobična mješavina ozračja, to što je vladalo u njemu; u jednu on ruku nije osjećao ništa, ni toplinu ni hladnoću i radi toga ne samo da bi ga mnogi Učenjaci uzeli za mrtvu osobu već je tako spram sebe gledao i on sam, a u drugu je opet osjećao sve, i to na još destruktivniji način no što bi osjećao kakav puki čovjek.

Tako ležeći, on je i dalje svjedočio miješanju stvarnosti i uobrazilja, bez da je mogao reći što je uobrazilja a što stvarnost, a i to što je promatrao on nije mogao reći pripada li prošlosti, budućnosti, ili je uopće od onoga što se da obuhvatiti vremenom. Svjetlost je svijeće malo bila tu, malo nije, jer na mahove se činilo da su već prošli ne samo sati već i na stotine godina otkako se svijeća utrnula, a opet je svako malo izgledalo da nikada nije ni bila upaljena, štoviše, da niti ne postoji, da ju je umislio, kao i tu sobu i taj grad i uopće svoj život. Tokom tih bi trenutaka on smetnuo sa uma sve, svjedočio rušenju u bezdan i najmanjih dijelova svojih čuvstava, zaboravio time i sebe, samo svoje ime, i svoju okolinu, dok bi mu čula promatrala čitav jedan isprekidani niz prizora

naprosto izdobljene logike i onoga što bi se trebalo očekivati.

Sve, baš sve tada bi počela obuhvaćati, grabiti kao nevidljivim prstima i brisati do vječnog nepostojanja ta tama bezdana, gušeći, utapajući, nestajući... a onda bi se sve opet pojavilo, tamu bi zamijenila svjetlost svijeeće, a Eltiur bi drhtavo učinio još jedan udah.

“Krug vremena...” njegove ispucale usne tada bi oblikovale te riječi, a preko jedne od onih crnih brazdi što su mu prolazile licem skliznula jedna ili dvije malene, ledene suze.

“Razmišljao sam.”, dok je na katu ponad njihovog Eltiur svoje vrijeme provodio u čamotinji i borio se sa samim sobom u svome ludilu, Bisir je svojim sugovornicima dočim su iz drvenih zdjela objedovali gulaš kazao. “Ako sve ovo propadne, ako... budeš prisiljen poći u Magis, poći ću ondje s tobom. No ne bude li tako, ako sve bude u redu, mislim da ću otići u Erion...”

“Stehhim napuštaš unatoč svemu?” na to ga je Pripovjedač upitao.

“Unatoč svemu. Dovoljno sam dugo bio ovdje.”

“Brineš se”, Nozar tada započne, dok je čekao da se sadržaj pune žlice u njegovoj ruci čija se površina pušila malo ohladi, “brineš se da će Mihael zbog svoje bolesti biti ranjiv pred kakvim zavjericima?”

“Zaključujem da njegova bolest, ili što god da se već sa njim događa, i jest plod takvih ljudi.”, Bisir je odgovorio, netremice na trenutak i zamišljeno promotrivši stol pred sobom, raznih posuda pun, posuda još raznolikija sadržaja.

“Konj se strovalio niz liticu, Hator mi je javio, tako da je bilo teško doći do njegova tijela. Ali kad su ga izvukli i proučili, na tijelu konja nisu našli ništa neobično.”, Pripovjedač dometnu. “Vjerovao je da će naći kakvu strijelu ili nešto slično što je životinju moglo natjerati da padne, u pismu mi je rekao, ali nije pronađeno ništa.”

“Ako je bila strijela, možda ju je netko izvukao?” Nozar upita.

“Učenjaci su jedini imali pristup... osim pomoćnika koji su ih iz provalije izvukli. No svejedno”, Pripovjedač kaza, “teško je naći razloga napadu na princa na takav način, jerbo su mu mogli što su god htjeli još u Bargu. Ti znaš jer bio si tamo, Bisire, koliko su prinčevi u Bargu sigurni...”

“Znam.”, šaptom Bisir odvrati. “No, misliš da su ga samo htjeli ozlijediti?”

“Ako su ga već gađali strijelom, mogli su pogoditi njega a ne životinju pod njim. Ne vidim razloga... Osim ako su htjeli učiniti da sve to izgleda kao nesreća. Ali kad ima toliko boljih načina za počinuti umorstvo...”

“Možda su ostale pokušali pa nisu uspjeli. Ipak je stalno bio pod okom Prvog Učenjaka.”

“Moguće.”, Pripovjedač na Bisirove riječi izdahnu. On potom pojede dva zalogaja i otpije gutljaj vina, a onda i dalje lica okrenuta spram stola progovori:

“Ti si jedini ovdje koji ga poznaješ, Bisire; reci mi, misliš li da ti je brat dovoljno nepažljiv da galopira kraj litice i završi ozlijeđen svojom greškom?”

“Nisam ga vidio mnogo godina, još od smrti oca, pa mi ne bi bilo mudro zaključivati... ali uvijek, barem kako pamtim, uvijek sam ja bio onaj koji je ludovao.”, Bisir je odgovorio. “Mihael je bio miran, strpljiv, čak i kao dijete. Mislim, on je i prije Barga prijateljevao sa Hatorom i stalno bio uz njega, a uz tog starca... je l'... čovjek ne odrasta baš u nerazboritu osobu. Hator ne sumnja na zavjeru?”

“Zapravo, siguran je u nju.”, Pripovjedač odgovori i odgrize komad kruha. “A stoga što je on... i ja sam.”

“No rekao si da ne vidiš razloga...” Nozar tiho dometnu.

“Ne vidim, istina. Ali malo toga, Nozare, ja sam dosad doživio u vezi čega je intuicija tog čovjeka bila u krivu.”

“Na Učenjake sumnja?” prije nego je Nozar stigao na te riječi nešto reći, Bisir je upitao.

“Lorg, Albert, Dorg, Ruber, ako se dobro sjećam. Na njih sumnja, da.”

“Rubera i Lorga sam upoznao, još kad sam bio dvorarin Eriona. Ove ostale ne znam.”, Bisir uzvratila. “Mada ne znam ni njih dvoje, zapravo, dovoljno da dođem do ikakva korisna zaključka...”

“A sam Hator?”, Nozar upita. “Što to njega isključuje iz zavjera protiv princa?”

Bisir odmahnu glavom. “Ne, nema šanse. Da je htio išta učiniti, kako je već rečeno, mogao je još u Bargu odavno... a osim toga, poznajemo ga oduvijek; taj je čovjek prijateljevao i sa ocem, a i Mirra je više provodila vrijeme u Kraljevskom tronu sa nama nego igdje drugdje.”

“Mirra mu je kćer?”

“Bila je. Smaknuli su je, koliko sam čuo, prije par godina u Bargu.”, Pripovjedač objasni. “Prostitucija, čini mi se...”

“U to ne vjerujem ni najmanje.”, Bisir dometnu. “Velikog Svećenika i Kigira, desnu mu ruku, imao sam prilike upoznati i suviše dobro. Zamjerali su joj se, zasigurno, i osvetili tko zna zbog čega, ili možda čak ne njoj već njenu ocu, a ona je bila tek eto način na koji će do Hatora prodrijeti.”

“Hator nije mogao baš ništa?”, pomalo začuđen, jer tom čovjeku način života u Bargu bijaše stran, Nozar upita. “Ali Prvi Učenjak iznad je Velikog...”

“U Bargu su drugačiji zakoni.” redovnik kaza, a onda ustane i pođe do kamina, te u njegovu žar ubaci dvije-tri cjepanice. Potom on učini par koraka spram staklenog prozora po komu se svako malo, kako se toplina kuće radi Eltiurova tijela mijenjala, pojavljivala a zatim nestajala magla. Tu, kako se upravo na staklu zamagljenost povlačila, Bisir ovlaš promotri odraz svoga lica. Kao i Mihael, on bijaše sličniji svome ocu Gerbetusu Trećem no Roani, majci

svojoj. Smeđih je očiju on bio, visoka čela po komu su se bore stale pojavljivati još kad je bio u dvadesetim godinama i tamnosmeđe, na mjestima gotovo crne kose duge mu do ramena i blago valovite. Za razliku od Miheala, njegove su smeđe vlati na mnogim mjestima bile već u društvu onih sijedih, i ne samo kosa i njegovo lice, već uopće prilika njegova kao i način ophođenja prikazivali su više starosti i zrelosti no što je to slučaj bio sa njegovim bratom. Kudikamo je viši on od svog mlađeg brata bio također, kao i snažniji, barem kako je posrijedi bilo onda, prije desetak godina, kad su razgovarali posljednji put.

Njihovi poznanici, još dok su prinčevi bili djeca, po maločemu su imali zaključiti da im odnos bijaše dobar. Jer oni nisu prijateljevali; vrijeme su zajedno provodili kako su odrastali sve manje, a često se tišina koja je između njih vladala činila tako hladnom da je to zabrinjavalo i njihova oca Gerbetusa, koji se bojavao da će se nakon njegove smrti između prinčeva roditi rivalstvo. Ali nešto je drugo bilo svo to vrijeme posrijedi, i to nešto je malo koji erionski dvoranin bio sposoban razumjeti: tišina i odvojenost bili su upravo ono što je te dvije osobe povezivalo.

Jer moglo se reći da su jednaka stanovišta bila ta dva brata, čak i onda kad se činilo da ikakvih stanovišta i nisu mogla imati, no načini na koje su do rješenja svojih problema dolazili u mnogomu su se razlikovali. Mihael se tako pristajao uz ljude emotivno vezati i dopuštati pred mogućnošću da će ga oni štogod naučiti svoje sepstvo ukrotiti, dok je Bisir pak od svakog svog učitelja tražio i suviše mnogo mjeseci, a često i godina, da mu dokaže kako je vrijedan pokoravanja pred njim. Mlađi se brat naprosto smatrao previše zelenim i neukim da čini išta do li sluša nadređene i od njih uči, a stariji je mnogo vremena proveo smatrajući da do znanja može doći sam; boemstvu je on i osobenjaštvu dopustio da njime zavladaju i tek nakon mnogih učinjenih grešaka, često tako velikih i opasnih da je sam Erion radi toga gotovo došao na loš glas, on je odlučio priznati da nije iznad svojih učitelja. Ali tu bijaše onaj dio po kojemu su se oni najviše razlikovali; jednom kad je shvatio da je svo vrijeme bio u krivu, Bisir ne samo da je svoje greške priznao i ne samo da se pred učiteljima ponizio, već je otišao upravo toliko daleko u prekoravanju samoga sebe da se odrekao svoje kraljevske krvi i postao pustinjač, a zatim i svećenik.

Osluškujući pucketanje vatre i tihi razgovor dva čovjeka iza svojih leđa, Bisir prozoru pride sasvim blizu. Položi on tada jednu ruku na hladni, jedva vidljivim bijelim injem prekriveni, tamnosmeđi i hrapavi drveni obrub prozora, a drugu na njegovo vlažno i sada opet zamagljeno staklo, te mu jedan maleni dio svojim dlanom obriše i kroz njega pogleda dolje na ulicu.

“Mislite da su primijetili dosad?” on progovori, pogledom prelazeći malo po kaldrmi, a malo po visokim i uskim kućama nasuprot Nozarove, prozori kojih

bijahu zaklonjeni.

“Moj bijeg, misliš?”, dovršavajući jelo, Pripovjedač upita. “Ako nije, zbiti će se. Polako samo... Jerbo su ovi bili vrlo tihi. Gotovo ih ni sam nisam čuo... Cijena im je bila jednaka ranije dogovorenoj?”

“Četvrt zlatnika po glavi.”, Bisir potvrdi. “No razgovarat ću sa Gorstom u vezi toga; da mu ljudi tako naplaćuju Pobunjenicima, i k tomu samom Pripovjedaču...”

“I Mordu Dur'agemskom...!”, Pripovjedač se tiho nasmije. “Ne, radije.”, on dodaje te promrsi: “Pusti sve to. Ionako će po svoj prilici uskoro svi gradovi Enzolarta dijeliti sudbinu Avana.”

“Sa Gorstom si češće razgovarao no sa Roanom?”, Nozar će Bisiru. “Jer bio je ovdje prije dva mjeseca, prespavao i otišao, ali nije pitao za tebe pa sam mislio da ste u kakvoj zavadi...”

“Ma vjerojatno je bio u žurbi i... i pun briga. Znaš kako je to sa Anorgom; biti između svih tih struja, rastegnuto...”, Bisir uzvratila, i dalje promatrajući ulicu. “U dobrim smo odnosima, bez brige. Anorg sam posjetio za vrijeme *Molitava pred zimu*. Bilo je mirno... No čuo sam da se otada stanje pogoršalo.”

“Kao i ovdje, rekao mi je. Kralj tjera mladost u Odis i ovdje i tamo. Tebe i tvoje ljude nisu pokušali regrutirati?”

“Ne diraju svećenike.” Bisir kaza, nedugo poslije čega shvati da bi mu riječi mogle ispasti kao uvreda pred Pripovjedačem, koji je po zakonima i Enzolarta i Hil'guma trebao biti daleko ispred svećenika, a opet su mu se za razliku od njih vojnici drznuli ući u kuću i pokušati Eltiura odvesti. Zbog toga on brzo dodaje: “Ali mislim da i sam znaš zašto...”

Umjesto da odgovori, Nozar na te riječi tek kimnu, jer ono o čemu je Bisir govorio ipak je bilo očito svima; Veliki Svećenik predstavljao je jednu od najbitnijih spona Thargeliona i Pobunjenika, i ako bi se tom čovjeku zamjerio, Thargelion bi lako mogao ostati bez vrijednog izvora informacija. Korist kraljevstva Thargelionu je bila ispred zakona - ne toliko, doduše, da bi ga kršio naočigled svih, ali dovoljno kardinalna da učini par određenih ustupaka koji će omogućiti djela upitne legalnosti i morala - a ako je ikomu to bilo jasno, bio je to Pripovjedač; stoga je Bisir bio u krivu kad se brinuo da bi tog čovjeka njegove riječi mogle uvrijediti.

Još od svoga osnutka, kraljevstvo Enzolart bilo je tek vrst pokrajine pod upraviteljstvom Hil'guma - najzad, prvi kralj Krvave zemlje i jest bio Neurij, sin kralja Hil'guma - i stoga su mu zakoni u mnogomu bili jednaki onima u Hil'gumu. Ali predavanjem vlasti Thargelionu, Neurij je stvari zamrsio; naime, Thargelion nije bio u krvnom srodstvu sa Azrohom, prvim kraljem Doba Krvi i Neurijevim pretkom, već bijaše sin jednog Hinnorovog viteza. Stoga Kraljevstvo Enzolart nije imalo potrebni legitimitet i Nerida, sestra Neurija i

kraljica Hil'guma poslije Hinnorove smrti je trebala poradi toga Thargeliona svrgnuti. Međutim, kako se ovaj nikada nije službeno proglasio kraljem niti je tokom vođenja ikada odstupao od zakona Hil'guma, ni Nerida niti ijedan njezin potomak Enzolart nije napao.

Tako je barem to trajalo dok je trajati tako moglo. Sada, a i već mnogo desetaka godina unazad, Thargelion je priznavao vlast Hil'guma nad Enzolartom i slijedio zakone Kessyrova Vijeća tek iz svoje dobre volje. On je uistinu mogao proglasiti neovisnost kad god bi to poželio, a ako bi ga Hil'gum ikada pokušao svrgnuti, izgledi da u tomu i uspije bili su vrlo maleni. Štoviše, toliko je malo Kessyr mogao dobiti od neprijateljstva sa Thargelionom da se čak nije upuštao ni u vikariozne sukobe. Pobunjenicima je to bilo nerazumljivo pa su pokušali više puta od Eolusa i njegovih prethodnika zatražiti potrebne resurse za sukob sa Dvorcem Pet Vrhova, ali takvi bi zahtjevi uvijek bili odbijeni.

Hil'gum je radije čekao, ili su barem tako Učenjaci Pobunjenika godinama držali, da Thargelion umre od starosti pa da kratki nedostatak vladara iskoristi iznenadnim napadom. Ali Thargelion nije umro, baš kao ni, priče su kolale, princ Neurij. Stariji od tristo ljeta bijahu i jedan i drugi, što ih je činilo jedinim ljudima u obje zemlje rođenim u Dobu Krvi. Posljednjih godina ideja iskorištavanja Thargelionove smrti dodatno se raspala, jer kraljevstvom se proširila vijest o rođenju Hirgora, Thargelionova sina, koji je sada, u tristo i četrnaestoj godini Doba Jeda nešto mlađi od Bisira, a par godina nakon Hirgorova rođenja na svijet je došla i Olirrya, Thargelionova kći.

Već neko vrijeme Pobunjenici su to smatrali i više no dobrim opravdanjem da im Hil'gum konačno dođe u pomoć, ali iz nekog je razloga i unatoč tomu kessyrsko Vijeće ostalo gluho za njihove vapaje.

I tko zna koliko bi to trajalo da jedno od Pobunjeničkih kraljevstava, Magis, nije otkrilo da je među svojim snagama kralj Enzolarta počeo okupljati upravo one protiv kojih se Hil'gum morao boriti kako bi Enzolart uopće stvorio. Rutzoni, naime; sama Bića Bijelog Carstva i dušmani Morda Dur'agemskog. Otvaranjem umova, što je oblik magije koji osobi dopušta vidjeti mjesta daleko od sebe, čarobnjaci su Magisa nakon mnogo mjeseci pokušavanja uspjeli prodrijeti među redove vojske Dvorca Pet Vrhova i vidjeti što se ondje nalazi. Mnogo je mjeseci taj pothvat oduzeo, jer čarobnjaci gospodara Enzolarta svojom su magijom sprečavali da itko na takav način Dvorac Pet Vrhova ugleda. Umjesto onoga što je naumio vidjeti, čarobnjak koji bi Otvaranjem uma pokušao ugledati Dvorac Pet Vrhova tako bi vidio stotinama kilometara udaljene stepe, ili valovito more, a često i samoga sebe, baš kao da promatra svoj odraz u ogledalu.

Svaki čarobnjak Dvorca Pet Vrhova, činilo se, bio je snažan koliko i

prosječan čarobnjak šestog stupnja u Magisu, a bilo ih je, barem kako su ovi procijenili, oko stotinu, lako moguće i više. I upravo zbog njihove velike moći, promatrati ih Otvaranjem uma značilo je i postati pred njima ranjiv; povećavati mogućnost ne samo da Dvorac Pet Vrhova dozna tajne Magisa, već i da se neki magiški čarobnjaci razbole ili čak preminu. No srećom čarobnjaci Magisa ugledahu što su tražili prije ičega takvog i stoga njihovo Otvaranje uma po Magis nije završilo kobno.

Jesu li sami Rutzoni promatranja od strane magiških čarobnjaka bili svjesni ili ne, Pripovjedač od Gwatha nikada nije doznao. Svakako, to i nije bilo toliko bitno, jer barem koliko je Pripovjedač poznao ta bića iz starih spisa, Rutzoni su bili toliko iznad ljudi da su im njihove namjere u potpunosti nebitne.

“Uistinu...”, Pripovjedač tada kaza, “Avan je zamrsio stvari. Jer baš me zanima, da se sve to nije dogodilo, u kojem bi trenutku snage Odisa krenule naprijed...? U kojem bi trenutku Thargelion osobno osjetio da je vrijeme za osvajanja?”

“Gorst mi reče da Thargelionovi planovi i nisu takvi, barem kako se čini njemu.”, odvrati na to Nozar, na što se Pripovjedač unatoč tomu što je bio slijep spram njega blago okrenu. “On radije smatra, ili možemo reći da je smatrao prije svega ovoga sa Avanom, da je Thargelion htio postići da Pobunjenici zaratuju međusobno. Bisire”, on zatim doda, pokazavši na njegovu zdjelu, gulašom punu gotovo dopola, “hladi ti se...”

Bisir na njegove riječi kimnu te stolu pride, usput dok je sjedao dodavši: “Ne bi me čudilo da mu to uspije sa Erionom i Gavoom.”

“Zar?”, Pripovjedač uzvrati. “A ja sam mislio je Thoron sa tvojom majkom kudikamo prisniji no što je sa Gerbetusom bio.”

“Svi smo ga imali prilike upoznati. U biti ne znam za tebe, Nozare...”

“Iz daljine sam ga jednom ugledao, još kad sam u Gavou...”, Nozar stane odgovarati. “Davno dosta... No, nastavi.”

“Kažem tek.”, polako privodeći ono preostalo gulaša u svojoj zdjeli kraju, Bisir kaza, “Premda se, priznajem, možda to tek meni tako pričinja, no u tom ezerunu prevrtljivost se i skrivene nekakve, ne baš tako čiste namjere osjete naprosto...”

“Kad se ne bih sa tim složio, lagao bih.”, na te riječi Pripovjedač reče. “No opet... kad bih rekao da spram njegova ponašanja nemam razumijevanja, bilo bi jednako. Jesi li upoznao koga iz njegova kruga, Bisire?”

“Vidio sam Zabirisa jednom.”, Bisir odgovori. “Nismo se pozdravili, jer bio sam još dječak...”

“Ti, vjerujem, dobro razumiješ što to ezeruni kao takvi jesu.” Pripovjedač nastavi.

“Ljudi... Plin... Znam...” Bisir gotovo ispod glasa potvrdi.

“Tako je. Bili su ljudi, ali ih je izmijenio plin. I sada su drugačiji; žive duže od nas, izobličeni su, podložni bolestima, sve to znamo, no već neko vrijeme... zapravo, već mnogo desetaka a možda čak i koju stotinu godina Učenjaci smatraju, iako se to ne širi na sva zvana, da plin u pitanju ne mijenja samo fizički njihov izgled, već i njihovu osobu.”

“Agresija, hoćeš reći...?” Bisir upita.

“Ne toliko agresija, iako sigurno, i ona je tu, već zvjerstvo radije bih rekao, bezdušnost, razumiješ. Ezeruni kao takvi, mada”, on se osmjehnu, “ti znaš dobro da ezeruni ni giganti ne postoje već su to tek naši smiješni ljudski nazivi za njih, oni su ljudi koji su toliko zabrazdili, premda bi netko možda rekao da smo mi, stvarni ljudi, ti koji su ispod njih a oni da su bolji od nas, no svejedno... toliko su zabrazdili da se njihovi odnosi jednostavno više niti ne mogu nazvati ljudskima, pa čak ni životinjskima (i stoga takvog čega od njih ne bi trebali očekivati) već ludima; plodom mješavine, Bisire, animalizma i ljudske gadosti. Uviđaš li što pokušavam reći...?”

“Pokupili su najgore od obje strane?”

“Recimo to tako.”, Pripovjedač prihvati. “Na ezeruna ne možeš računati čak ni ako si sam ezerun, i ako je onaj na koga pokušavaš računati tvoj najbolji prijatelj, štoviteš tvoj vlastiti rođak. U njemu se kuhaju, naprosto, kompulzije, pomame, afekti... on mora, jer inače će izgubiti razum posve, on mora slijediti sve to. No to je već psihologija onih koje nazivamo ezerunima, znanje uzgred zabranjeno i u tvom kraljevstvu, a govorim ti to tek stoga da ti bude lakše razumjeti određena djela ezerunskog kralja.”

“Kad spominješ kompulzije...”, umjesto da mu riječi prihvati i čitavoj toj temi dopusti da zamre, Bisir odmjereno tada stane Pripovjedaču postavljati pitanje, “ezerunske, naravno... govoriš li o onomu što mislim...?”

“U drevnim sam spisima, Alakonovim spisima, napisanim u prvim godinama Enzolarta, imao osobno prilike vidjeti te pomalno mračne tekstove u vezi ezeruna i njihovih ovisnosti. Jedne ovisnosti napose, ako na nju misliš.”

“Čuo sam jednom pijanom Thoronu lanuti to... a i Veliki se Svećenik jednom u vezi toga osorno osvrnuo.”, Bisir odgovori. “Jesi li i ti za to znao, Nozare, ta šuškanja o ezerunskom ukusu spram ljudskog mesa?”

“Dječjeg, ne ljudskog.” dodao je Pripovjedač prije no što je Nozar na pitanje odgovorio.

“Nisam čuo, no ako već moram o tomu izreći mišljenje, reći ću da su u pitanju glasine, baš kao i mnoge druge priče.”, kazao je Nozar, nakon čega je brzo dodao: “Zbog taktičnosti, dakako; jer kao saveznike ih trebamo, pa čak i ako su im djela, je l’...”

“Ali erionska, Nozare, naša su djeca ta koju...” pomalo začuđen, Bisir progovori.

“Zasad ne znamo je li u pitanju glasina ili ne, tako da od uzbuđivanja ne bi bilo mnogo koristi... ali i ako se dokaže, ili radije ako već i jest istina, je li šaka djece vrijedna žrtvovanja za čitavo kraljevstvo? To pitanje valjalo bi postaviti.”

“Teško mi je prihvatiti da je glasina.”, Pripovjedač gotovo odsutno dometnu. “Jer osim spisa, tu su i termini. "Ezerun" je enzolartska riječ kako sam već rekao i kao što i sami znate, puki nadimak ako ćemo pravo koji ljudi koriste. Pravi naziv ezeruna, ako ih se upita, jest Horm renwh rebir, ili "oni bijele zemlje". Riječi Zigorsa... (ostavit ćemo postrance zasad pitanje kako su do njih došli) Ali ni taj izraz nekim ezerunima nije dobar, s obzirom da podrazumijeva i sva ostala bića Enzolarta, već jedan drugi termin, Eaa Zat'urna sam čuo da koriste.”

“Eaa Zat'urna...?”, Nozar sada zamišljen šapnu. “Mislim da sam već čuo, ali nisam o značenju... "Djeca"...?”

“"Životom prokleti"”, Pripovjedač objasni. “Također zigorške riječi. Iako da, dobro si pogodio: "eaa" je i "život" i "djeca". I baš zato, zbog dva značenja, je tako rijedak ovaj izraz; dobar je onima koji znaju samo jedno značenje, ali ne i onima koji znaju oba. "Zat'u" je "ubiti", "raen" je "smisao", "zat'urna" što je njihov spoj jest "prokletstvo" ili "smisao u ubijanju", i stoga Eaa Zat'urna može značiti i "životom prokleti" i "život na smrti djece". A to značenje... njega bi mnogi ezeruni našli veoma uvredljivim. Ali ako se u njemu ne krije nikakva istina, ja pitam, zašto bi onda...”, Pripovjedač potom nastavi, kadli najednom zadrhti te tiho usklikne: “Bogovi, kako je zahladilo!”

Na taj usklik Bisir podignu pogled spram stropa, po komu je tada ugledao širiti se poput vena pucketavi led. Sekundu kasnije niz stepenice se u sobi iza njihovih leđa prolomi niz agoničnih krikva, odmah nakon čega su se s tavana stale čuti i lupa i škripa. Bisir tu skoči na noge, letimice se spram stola osvrnu i sa njega uzme nož za kruh, a onda prema izvoru zvuka pohita.

U trku je izgledako kao da mu je svećenički habit smetao jer uspinjući se stepenicama do drugog kata, a onda i onim sljedećim, užim stepeništem što je vodilo do potkrovlja on je zapeo dva-tri puta i udarivši se ramenom o zid maltene ozlijedio. Ali to nije bilo do habita; nešto je drugo tom čovjeku oduzimalo tlo pod nogama.

Da vrata sobe u kojoj se Eltiur nalazio nisu bila odškrinuta, potkrovlje bi se činilo podignutim bez nje - jer vrata naime koja su tu tajnu prostoriju od potkrovlja dijelila bila su velika gotovo koliko i zid. Oko tri metra ona bijahu široka, visine do stropa, bez ikakva kračuna izrađena, tako da se uistinu činilo kao da se pola zida moralo pomaknuti kako bi se do onoga iza vrata moglo doći. A osim vrata, pristup je tajnoj prostoriji onemogućavao i raznoliki nasumce zgurani namještaj koji je utjecao na poimanje veličine potkrovlja, čineći ga sad većim a sad manjim no što je uistinu bio - mnoga stara ogledala,

slike, okviri slika, ormari, ukrasi mnogobrojni sad od stakla, sad od drveta, pa čak i vitražni prozor ili dva, šarolik i pun prašine.

Uletjevši u potkrovlje, Bisir nož za kruh iz ruke baci. Zašto ga je uopće ponio on više nije znao reći, jer onaj afekt koji je njime vladao tek par sekundi ranije, vladati kao pod zapovijedi sada je prestao. Bisir je taj nož bacio jer kad je prišao Eltiurovoj sobi ne samo da mu je njegova željezna površina postala ledena, već je svojom hladnoćom njegove prste počela pržiti.

Dočim se prostorija toliko smrzavala da su se same grede stropa, zidova i poda uskoro počele savijati pucketajući zvucima sličnim škripi snijega i leda, Eltiurovo se tijelo, kao i krevet pod njim, treslo, nasumce prvo, a onda neprestano. strašno stoga što je utjecalo i na ono što promatrač osjeća, tjerajući ga sada na mržnju a sada na kakvu maničnu sreću; Bisir bi se u jedan kratki čas osjećao lagano poput djeteta, živo i slobodno, a jedan kao starac od tisuću godina, težak kao zemlja, zemlja i sam, nepomičan i u nezamislivoj boli.

Natjeravši se sobi približiti sa još par koraka, Bisir kriknu i uhvati se za lice, najednom mokro pod rukama i vruće. Neki bolni osjećaj, kao da prolazi kroz vjetar od staklene prašine tada ga je obuzeo. Iza sebe on uskoro začuje korake Nozara.

“Uže!” Bisir je viknuo, na što je Nozar na par trenutaka nestao.

Kraj Eltiurova je tijela sada bilo mnogo teže stajati no ranije. I gledati ga je bilo teško, jer sami čin gledanja promatraču je zadavao bol. Ali na nekoliko je kratkih sekundi Bisir ipak uspio vidjeti njegovo lice, zube njegove kroz koje se probijahu sputum i bijeli dah, snježnobijele, sada razrogačene oči, otvorene rane i mišiće čije stezanje činjaše da iz mnogih tih rana izlaze krv i crna sluz. Eltiur je otvarao usta, kanda težeći izgovoriti kakvu riječ ali nalazeći se tek u bezglasnoj agoniji, zataškavan, gotovo gušen onime što je osoba pred njim mogla tek nazvati strahotnim.

Bisir nije mogao a da se tokom tih trenutaka ne pita je li razlog zašto je i on osjećao bol bio taj što je boli tu bilo previše, što tijelo jednog čovjeka, pa makar u tom čovjeku bio sam Mord Dur'agemski, naprosto nije imalo dovoljno nosivosti da svu tu bol osjeti samostalno. To se on pitao unatoč tomu što je bilo očito da ono kroz što je on prolazio, a možda čak i Nozar iza njega - u vezi čega trenutno nije imao znanja - je bilo gotovo ništavno naspram onoga kroz što je prolazio taj poluživi čovjek pred njim.

Nozar mu uskoro doda smotano uže, tokom čega Bisir ovlaš vidje da su i ovome ruke pune kapljica krvi. Uže Bisir odmotu, prebaci jedan kraj preko Eltiurovih nogu, prema krevetu mu učini još dva koraka a onda stane ovoga za krevet vezati.

Uopće se kraj Eltiura kretati bilo je slično kretanju pod vodom, ne, Bisir je osjetio sekundu kasnije, kretanju kroz ulje, sada vrelo, gotovo ključalo, a sada

tako ledeno i tvrdo da se činilo neprobojnijim od masti. Ali upornost u Bisiru jenjavala nije i on je taj crni, savijajući i tresući leš pred sobom vezao čvrsto i što je brže mogao.

Uže je Eltiurovu tijelu škodilo, činil se, a to je Bisir primijetio tek kada je ovomu sputao noge i čitav jedan dio torza i ruku. Nije se ono toliko usijecalo u Eltiurovu kožu i mišiće koliko su se oni pod doticajem užeta raspadali; crne su se brazde na površini Eltiurova tijela stvarale čak i pod pukim dodiriom užeta.

Doduše, to opazivši Bisir se nije zaustavljao. On je nastavio ovomu tijelo omatati sve dok mu za krevet nije pričvrstio i glavu. Bisir je znao da to pričvršćivanje nije značilo ništa, jerbo kidanje tog užeta, rušenje čak kuće u kojoj se nalazio i totalno okretanje spram destrukcije od Eltiura su bili udaljeni jedva jednom pomisli, ali uže i nije služilo ikakvom stvarnom zaustavljanju - više je to bio produkt Bisirove potrebe za činjenjem nečega, bilo čega, samo da se ludilo što je upravo vladalo utiša i povuč.

Najzad ovoga svezavši, spriječivši ako ništa drugo - barem kako se sada činilo - da u silnom izvijanju Eltiur ne izlomi vlastite kosti, Bisir se od njega udalji i iz sobe brzo povuč. Zgrabivši sa tada police nekakvu krpu kako ih ne bi izmrljao krvlju, Bisir tom krpom uto vrata povuč i zatvori.

Tako Eltiur ostade opet u sobičku sam, u crnilu, vezan sada užetom koje mu je već neko vrijeme, od prve sekunde štoviše, služilo kao potpora, o čemu mu je ovisilo samo postojanje. Nešto naime što ga je makar slabašno, makar tek načas, odmaralo od samoga sebe.

Ono što se sa njim događalo Eltiur je kanda znao najmanje od svih, s obzirom da ništa čemu je svjedočio nije imalo smisla. Neobične je krajolike on sada vidio, sačinjene ne samo od uobičajenog već i od onoga ponad stvarnosti, od osjećaja, od bijesa, ljubavi, razočaranosti, kao i sanja, težnji i pokušavanja, i sve to vrtjelo se oko njega, pojavljivalo se, nestajalo.

Bila je to povijest, njezina težina, težina svega što je bilo i što će doći, sve u jednome, kako se činilo, sve u jednome od svakog njegovog udaha, izdaha, otkucaja srca. I u toj povijesti izranjala su lica i sva ta lica su i bila i nisu bila on sam. Ali oni su bili i drugi, u njihovu postojanju, u njihovoj emancipaciji od svekolikosti.

Eltiur je par vječnosti letio ponad planina, a par se vječnosti nalazio kao novorođenče pred nekavom životinjom, konjem činilo mu se premda nije znao reći, koji mu je drobilo desnu šaku, a onda bi plovio morem tako divljim da je vodom zapljuskujuću ogradu pred kojom se nalazio, dok su mu u vidokrug ulazile desetine drugih udaljenih brodova, morao zgrabiti objeručke. Odmah potom voda bi se pretvorila u mješavinu snijega i blata i Eltiur bi se našao ležeći pred nekakvih veprom, veličine gotovo kao u onog konja ranije, a vepar bi spram njega nasrnuo, iskrivljenim svojim kljovama kidajući, razbacujući

granje i grmlje, snijeg i blato.

Tada bi sve opet postalo crnilo a Eltiur bi ugledao mrak sobička u kojem se nalazio, osvijetljavao tek svjetlošću sa njegovih prsa. Pokušao bi zatim zavapiti, ali bi se tek bez glasa našao rastezati svoja usta, kao i stiskati svoje šake nekakvim užetom sputavanih ruku, a onda bi opet sve postalo crnilo, pa bi opet padao, sada okružen planinama, sada se daveći u moru, i sve bi bilo toliko bolno da je izdržati bilo nemoguće, nedodirljivo, predaleko, a opet... opet stvarno. Više od svega, opet tu.

Poglavlje 5

GORYMUS

rijemao je u jednoj od ezerunskih zemljanih kućica nedaleko od zidina Gavao. Kroz otvoreni je par koraka udaljeni prozor prodiralo polako zalazeće sunce, obasjavajući time njegovo izborano bradato lice dok je on uz mnogo boli od bitke ležao na tvrdoj slamnjači ponad svježeg sita prostrtog po podu i polako udisao svježji zrak što je prostorijom strujao. Izvana su se osim vjetra koji je blago mrsio krošnje stabala čuli i cvrčci, kao i let malenih zaigranih ptica, čija su krila činila da krošnje šuštaju svako malo. Također se onkraj gotovo metar debelih zemljanih zidova dalo čuti zveckanje odora raznih vojnika što su pred tom oblom, pomalo jajoliko izgrađenom kućicom uokolo šetali.

Kućica u kojoj se nalazio bijaše jednostavna, onakva kakve su se u Gavou, jednom dijelu Rimmariona i, barem je čuo da je tako, oko Pustinske šume obično gradile, a tu je odlučio odmoriti, osim stoga što mu dvor nije nikada ni bio po volji, zato što je ovdje bio bliže ulazu u grad, a to bijaše mjesto gdje su ovih dana ezeruni provodili najviše vremena.

Smrt Thorona, kralja svih ezeruna, s obzirom da je jedini njegov nasljednik, Zabiris, također bio mrtav, učinila je da privremeno na čelo Gavao dođe Gorymus. Tu su odluku prihvatili svi visokorangirani gavonci i to ne stoga što su Gorymusa voljeli, već zato što je svatko upućen u to znao da u Enzolartu nije bilo jednog sela koje si je moglo priuštiti nedostatak gospodara, a kamoli je to mogao učiniti jedan veliki kraljevski grad poput Gavao. Također su tu bili i mnogi nedovršeni poslovi koje je Thoron ostavio iza sebe, poslovi za koje je znao svatko pa i sam Gorymus, a kojih se dotaknuti htio malotko. I to eto, riječi dakle njegovih saveznika, nada da sve to ipak neće trajati vječno i, sada mu se činilo, sreća koju nije imao, Gorymusa je natjeralo prihvatiti upravljanje Gavoom.

Premda je to pokušao, štoviše se pokušao natjerati to učiniti, Gorymus niti u jednom trenutku tokom ležanja nije uspio sasvim zaspati. Tek je zatvorenih očiju osluškivao, osjećajući usput na svome licu blage doticaje vjetra. Tako je ležao desetak - petnaestak minuta, izgledalo je, uslijed mirna disanja svjedočeći sporom rasplinjavanju boli iz svojih na mnogim mjestima plavih mišića i

napuknutih kostiju, a onda mu je, kako je i očekivao da će prije ili kasnije biti, mir završio prekinut tihim kucanjem na slamnatim vratima i ulaskom u kućicu jednog stotnika.

“Glasnik se vratio?” Gorymus mu dobaci niti se spram ezeruna okrenuvsši.

“Vratio se.”, stotnik je odgovorio, glasa takva da je Gorymus već znao što je posrijedi. “Oko tisuću vojnika sprema se Thoronu doći u pomoć.”

Gorymus tu otvori oči, te se polako uspravi u sjedeći položaj, odmah nakon čega oči sakrije desnim dlanom. “Drugāčije i nije moglo biti.” odmjereno je rekao.

“Misliš da će se buniti?”

“Ne znam.”, Gorymus reče i osovi se na noge. On se tada protegnu i remen sa mačem sa slamnjače uzme te se opaše. “Što je tu je; bespotrebni sukob riskirati ne želimo. Još da nas napadnu noću ili učine kakvu diverziju bez prethodna razgovora... ne treba nam to, Saruwe. Neka radije bude učinjeno.”

“Da i ja kočiji činim pratnju?”, stotnik upita. “Mislim, ako...”

“Molio bih te to, zapravo. Još da se izgubi pa da nemamo nikakva konkretna dokaza, to bi bilo... ne želim ni misliti do čega bi to dovelo. Ništa, odrežite mu glavu i odnesite im.”, Gorymus izdahnu. “Kasnije će se ispričavati jer su nas na to natjerali, već znam... no dobro. Što je tu je, kažem. A sa svećenicima ću ja razgovarati.”

Gorymus tada pođe prema vratima, na što Saruw iz kućice izađe i stane na put od suhe zemlje, pijeska i sitnog kamenja između kojih se probijahu vlati trave. Kućica, kao i put pred njom, bijaše na ovom dijelu ukrašena jarkožutim suncem i sjenama mnogih lišća plešuće krošnje nekog obližnjeg stabla. Kamenčići su im pod čizmama škripali dok su oni razgovarajući nastavili spram jednog velikog, stotinjak metara udaljenog šatora pred kojim su nad palucajućim ognjištima dva tuceta vojnika odmarajući nešto pekla.

Ostali su vojnici grad i proplanak pred njim čistili od bitke; mrtvace su svlačili, odvodili do spalionice i uz obrede i iskazivanje počasti palili. Pak su pred zidinama kopali jarke, same zidine popravljali i pojačavali i uopće čitav grad takoreći dizali na noge i pripremali ga još dok su mogli na lako moguće nadolazeće sukobe sa Dvorcem Pet Vrhova.

Tijela ljudi, ona barem koja nisu bila suviše unakađena ili sparinom Gavoā usmrđena, bila su poslana u Erion netom po Roaninu odlasku da se ondje spale. Ostala su bila spaljena u Gavou zajedno sa ezerunskim, uz jednake počasti ali i uz Mordaniusovih deset svetih masti u skladu sa njihovom vjerom. Erioncima je bilo neobično što su se ezeruni sa poštovanjem odnosili i prema svojim palima i prema palima neprijatelja, prikladno ispraćajući u onaj svijet i jedne i druge, ali oni nisu mogli pojmiti da Gorymusovi vojnici nisu bili stranci vojnicima Thorona, štoviše, da su mnogi od njih bili i prijatelji i rođaci ali ih je

eto usud svrstao na sukobljene strane. Toga u Erionu jednostavno nije bilo; zato nikomu ne bijaše neobično njihovo čuđenje.

Ali upravo taj odnos ezeruna spram mrtvih, poglavito njihova privrženost zakonu Bezimenih bogova da se mrtvac mora u roku od četiri večeri uz obrede spaliti, zadavao je Gorymusu posljednjih dana najviše problema, jer Goth bez fizičkog svjedočenja Thoronovu ubijenu tijelu nije prihvaćao za činjenicu njegovu smrt - ono što se dogoditi moralo ukoliko je Gavo htio izbjeći sukob sa tim gradom - a opet svećenici Gavo a tijelo ne samo da nisu dali voditi igdje, već su svakoga dana sve nasrtljivije ustrajali u tomu da ga se konačno spali.

Spaljivanje je Thorona već kasnilo i previše, a koliko bi još bilo potrebno čekati, ako su ga iz Gotha uopće i poslali, kakvog ezeruna višeg ranga da tijelo provjeri, nitko nije znao reći. Gorymusa je to stavljalo u nezgodan položaj, jer kršenjem zakona Bezimenih bogova svećenstvo ga je moglo proglasiti heretikom i protjerati, a ako bi ih pak poslušao i Thorona spalio, Goth je bio i više no voljan Gavo napasti.

Slanje u Goth kraljeve glave a spaljivanje njegova tijela, Gorymus je držao, stoga je bilo jedino preostalo rješenje. Takav čin bio bi na samoj granici kršenja religijskih zakona, radi čega mu se svećenici vjerojatno ne bi suviše ozbiljno osvetili, dok bi Goth pak bio zadovoljan. Naravno, u vezi ničega od toga on se nije htio sa svećenicima savjetovati, s obzirom da je znao da bi ponuda bila odbijena, već je planirao sve to učiniti pod krinkom noći i tajno. No kako ni taj čin nije bio bez rizika, ipak je radije pričekao da se iz Gotha vrati glasnik kojeg je poslao i potvrdi mu da je prijetnja ozbiljna, a možda se čak i vrati sa kakvim moćnikom koji će tijelu posvjedočiti, a čija riječ nećemu u Gothu vrijedi.

Premda se vratio sa potvrdom da prijetnja jest ozbiljna, uz glasnika u Gavo nije došao nitko od moćnika Gotha. Zašto je to bilo tako, Gorymus je upravo planirao doznati.

“Pridružiti ćete nam se?” na desetak je koraka od ognjišta jedan od ezeruna Saruwu i Gorymusu orno dobacio.

“Pijemo kvas; meso će biti gotovo uskoro.”, neki čovjek što je među njima sjedio, lica svijetla od vatre što je pred njim gorjela, na to je dodao. “Deder”, nekome iza sebe se potom obrati, “natočite i njima...!”

Gorymus zausti da ponudu odbije, ali kako je neki erionski sluga njemu i njegovu savjetniku drvene ispunjene krigle donio već trenutak kasnije, on se tek nasmiješeno zahvali i od pića otpije.

“Bojiste je čisto?” Saruw se tada obrati okupljenoj skupini.

“Ne sasvim, ali tijela su uklonjena.” neki je ezerun odgovorio, usput namještajući goruća drva na što su ponad vatre ka mračćem nebu poletjele iskre.

“Je li vidar pregledao?” Gorymus nešto tiše upita jednog ezeruna koji je pognute glave promatrao svoju izloženu, opuštenu ruku duž čije se nadlaktice nalazila jedna duboka i otvorena posjeklina. Dlake oko posjekline bijahu slijepljene sasušenom krvlju i gnojem, svjetlucavim sada pred treperavom vatrom.

“Jest.”, ezerun je promrsio. “Ne vidi se, ali ispunjeno je ljekovitom masti.” dodao je pogledavši u Gorymusa i prošavši prstom iznad rane.

“Mi smo ga doveli.” neki ezerun do ovog ranjenog na to doda. “Vidar se složio da će svježi zrak biti od pomoći. A bolnica je ionako natrpana...”

“Razumijem.”, Gorymus odgovori, bacivši ovlaš pogled spram strelomet-dva udaljenog dvora. Sekundu kasnije on se uspravi, blago se usput protegnuvši, te se pridruži Saruwu nakon čega oni nastave do šatora.

“Trebao sam reći Roani da pošalje u pomoć erionske Učenjake.” tiho je promrmljao Gorymus kad su se njegov savjetnik i on od ognjišta udaljili.

“Rekao bih da će to ona i sama zaključiti. Mislim bila je ovdje, vidjela je situaciju...”

“Koliko god da poštujem kraljicu Roanu”, platno šatora rastvorivši, Gorymus odgovori, “malo sam još upoznao osoba kojima su stvari jasne čak i kada ih vide.”

“Nije da se ne mogu...” Saruw zausti te utihnu, s obzirom da ih je stupanjem u šator na njegovu kraju, sjedeći na drvenoj klupi, čekao glasnik.

“Reci mi, zašto si se vratio sam?” bez ikakva uvoda, Gorymus je glasnika upitao. Iz nekog razloga, to upitavši on iznenada osjeti oštru bol na jednom od modricama prekrivenih dijelova svojih leđa, radi čega na trenutak stisnu zube i nešto glasnije izdahnu. Saruw se na to pomisli spram njega zabrinuto okrenuti, ali u posljednji čas od toga se ipak suzdrži.

“Odbijaju vjerovati da je kralj mrtav. Rekli su mi da sam poslan iz Eriona kako bi ih pokušao nadmudriti na način sličan Thoronovu nadmudrivanju Erionaca. Kažu da su tek oprezni... ali bojim se da je posrijedi nešto ozbiljnije. Zabirisov neki pobratim nakrako je preuzeo vlast, a on ni njegovu ni smrt kralja nije sposoban prihvatiti.”

“Preuzeo vlast...?” Saruw je pomalo zbunjen promrsio.

“Službeno nije, jer službeno je Thoron i dalje živ. Ali imao sam prilike svjedočiti, prije nego sam protjeran, da to baš i nije tako. Stisak nove vlasti bio je očit.”

Tu Gorymus zaključi da mu bol u leđima tokom stajanja struji presnažno, pa stoga učini par koraka do jednog stola, od ispod njega izvuče tronožac i na njega sjedne. “Saruwe, hoćeš li molim te...?” on se tada obrati svom savjetniku pokazavši rukom spram jedne malene udaljene svijeeće čiji je plamen polako postajao sve manji.

Na njegove riječi Saruw brzo svijeći pride, ali umjesto da njome upali drugu, nju pažljivo podigne i njenim plamenom upali jednu uljanicu što je visjela u tamnom dijelu šatora. Sekundu kasnije, sjene se u šatoru većma povuku, a Gorymus, otpivši gutljaj kvasa iz drvene krige, progovori:

“Možemo tu doći do zaključka da je Zabirisov prijatelj, tko god da taj jest, uspio za ovo kratko vrijeme zavladatai Gothom, a možemo reći i da ga ezeruni ondje trpe s obzirom na situaciju; da su nakratko izgubljeni i oslanjaju se na njega. Napokon, rekao si da on službeno tek čuva mjesto Thoronu...”

“Jesam.” glasnik tiho potvrdi.

“Onda, nosimo mu Thoronovu glavu.”, Gorymus kaza te se počese po svojoj kratkoj tamnosmeđoj bradi. “Pred glavom prigovarati neće moći, niti će ga se pred njom išta i pitati. A zbog toga što te je protjerao, bit će mu suđeno. Ništa strašno i ništa bitno, tek stoga da zadovoljimo uvredu.”

“A Zabirisovo tijelo?”

“Reći ćemo 'Ako imamo glavu Thorona, zašto bi lagali kad govorimo da mu je i nećak mrtav?'. No ako i dalje ostanu ustrajati, što možemo? Htjet će rat, mi smo jači, pa eto, silom ćemo ih pokoriti. Samo što će, razumije se, u tom slučaju taj Zabirisov prijatelj biti pogubljen. Na njemu leži izbor.”

“Mene se i ovaj puta šalje u Goth?” glasnik upita.

“Tako bi bilo najbolje. No ne brini, kad se vratiš bit ćeš nagrađen. S tobom ide i stotnik Saruw, kao i nekoliko njegovih vojnika.”

“Mislim da ću biti spreman već danas, za koji sat zapravo, učiniti što si rekao, Gorymuse...”, Saruw tada reče, sekundu poslije čega se okrenuo prema glasniku i dodao: “Probaj se stoga odmoriti, jer večeras dolazim po tebe.”

Začuvši te riječi, glasnik kimnu. Na njegovu se licu mogao vidjeti tračak nezadovoljstva i iznenađenosti što će ga se isti dan kada se vratio poslati ponovno u Goth, ali pobuniti se radi toga on nije htio, i to ne toliko iz straha koliko iz stvarnog razumijevanja Gorymusove muke.

“Mogu onda ići?” on tada upita.

“Slobodno.”, Gorymus odvrati, te dometnu: “I poslušaj Saruwa, molim te. Za tri-četiri sata ćeš opet biti na konju; bolje je da odspavaš za to vrijeme.”

Glasnik se na te riječi tek blago osmijehnu, tiho reče: “Drugčije nisam ni mislio.” a onda pride platnu šatora i to mjesto napusti.

“Bogovi...”, trenutak kasnije, Gorymus izdahnu, “samo da ne dođe do još jednog sukoba. Takve oslabljene Thargelion bi nas satrao.”

“Ali svejedno poimljem...”

“Ma znam, razumijem i ja sve to.”, Gorymus svome sugovorniku upadne u riječ. “Ili barem tako mislim. Thoron je vladao kanda oduvijek... Ali i on je ubio svog prethodnika, Saruwe. Ovo nije ništa novo.”, promatrajući odraz svog izbornog lica, kukastog nosa i crnih očiju podno rasječenih obrva na površini

tekućine u krigli on je nastavio. “A osim toga, zakon je prekršio. Pa makar bio kralj, dovodeći nas u opasnost napadanjem Eriona i dogovaranjem sa Thargelionom Pobunjenicima iza leđa postao je našem kraljevstvu neprijatelj. Ovakvo ja to gledam...”, Gorymus kaza, trenutak nakon čega zamišljen utihnu, tražeći vjerojatno najbolje riječi. Najposlije, on reče: “Počelo je sa nas devet stotina... Danas nas je triput više. Da smo u krivu u vezi Thorona, ne bi nam se toliko pridruživali.”

“Onda... ako dođe do rata, to će biti ili zbog gluposti ili zbog čiste želje za moći...” Saruw tada zaključio.

Sa njegovim se riječima Gorymus složio. Dovršivši kvas, on kriglu položi na stol i ustane. Nije se osvrtao oko sebe niti je čak i ovlaš poklanjao pogleda svom sugovorniku, već je svo vrijeme promatrao tlo od kamenčića i trave utisnuto mnogim koracima, po kojemu su sada plesale sjene stvarane gorućom uljanicom. U jednom je trenutku među tim kamenjem ugledao hodati sjajno smeđu pustinjsku strigu, dugačku gotovo pedalj, ali premda je isprva pomislio to učiniti, ipak joj nije prišao i zgazio ju.

“Kad ovo završi, Saruwe, to jest ako završi kako bi trebalo, ja ću otići u Erion, a vlast nad Gavoom bit će prepuštena tebi.” promatrajući kukca koji je sada bježao u okrilje mraka, Gorymus je progovorio.

“Želiš sa Roanom dogovoriti plan obrane od Thargeliona?”

“Ujedinjenje i povlačenje u Gavo, zapravo, jer stanje si erionskih zidina vidio i sam. Zato sam i naložio sve te popravke, jer da će se sljedeća bitka voditi ovdje nije više čak ni pitanje.”

“Zar nije dobra stvar ako Thargelion vodi rat na dvije fronte?”

“Odlična je”, Gorymus odgovori, netom poslije nakon čega se sagne i uzme sa tla tri kamena, vrati se stolu i kamenje položi na rastvoreni zemljovid zapada Enzolarta. Jedan je kamen položio na Erion, drugi na Gavo, a treći na Odis. “ali tko drži Rimmarion, drži izvor hrane. Snage nemamo dovoljno da sigurnost Rimmariona održavamo sami, ali ako se ujedinito...”, tu on kamen sa Eriona premjesti do kamena na Gavou. “postoji mogućnost da ćemo to moći. Taj će čin Erion ostaviti praznim, no možemo i to iskoristiti. Ako ostavimo ondje dio vojske, koja će vojsku Odisa privući”, na te riječi on kamen sa Odisa pomaknu na mjesto Eriona, “Thargelion će potrošiti vrijeme na osvajanje ruševna grada. Kad vojska Odisa u grad nahrupi, Erionci grad pale i povlače se u planine. Dio Pobunjenika iz Gavoa tada zauzima Rimmarion”, jedan od dva kamena sa Gavoa on premjesti na mjesto Rimmariona, “a oni Erionci povučeni u planine im se pridružuju. Thargelionova vojska sada se nalazi posred zapaljene ruševine, bez ikakvih resursa, promatrajući Rimmarion u rukama tisuća Pobunjenika.”

“Bit će prisiljeni napasti.” Saruw promrsi.

“Naravno...”

“Ali Rimmarion je terena povoljnija njima nego nama, jer njihovi su strategii i vojnici navikli na ravnije površine. Tu su oni u prednosti.”

“Najbitnije je da se to sa Erionom prvo zbije.”, Gorymus odgovori. “Ako tako bude, obrana Rimmariona nakon toga bit će mnogo izvedivija. A teren je nebitan, jer na otvorenu bi se polju ionako srazali samo ako nemamo izbora. Najviše snage bit će skupljeno u Gavou. Ondje će biti građani, resursi i najveći dio vojske. Ostale ćemo vojnike stacionirati u drvene kastrume posred Rimmariona, da čuvaju zemlju i mame neprijatelja na njihovo osvajanje, ali najviše štete neprijatelju će činiti konjanici od po stotinjak jahača, koji će ih napadati noću, pokušavati ih odrezati od konvoja sa potrepišinama i uopće ih držati budnima. Postavit ćemo, Saruwe, i nekoliko uhoda po ribarskim naseljima i čistinama kraj Ajobba, kao i po planinama, koji će nam golubovima javljati stanje branjenosti nadolazećih konvoja - jer tako će najvjerojatnije biti; resursi će biti slani Ajobbom iz Avana. Ako eskortaža bude slaba, poslat ćemo na njih i par stotina jahača.”

“A pobunjeničko brodovlje?”

“O tomu sam razmišljao ranije. Mogli bi brodove postaviti na ušće, pa da ga pokušaju obraniti... ali neprijatelj će tada biti prejak. Radije sam mislio da ih pristanemo desetak kilometara zapadno od ušća i dopustimo Thargelionovu brodovlju u zaljev ući, pa kad se brodovi isprazne i pođu natrag da im erionski brodovi kod ušća zatvore put, a i brodovi Gavoa da se dotad pojave i napadnu ih sa juga.”

“Siguran si da će se iskrcati kod Eriona a ne kod Gavoa ili Gotha?”

“Da sam Thargelion, učinio bih tako. Zašto napadati netaknute zidine naših gradova ako je Thoron već uništio vanjske zidine Eriona? A na sjeveru Ajobba umjesto na ušću da će se to zbiti, držim kako rekoh zbog Rimmariona...”

“Ako kraljica prijedlog odbije?” Saruw upita.

“Tomu se ne bih čudio, da budem iskren.”, Gorymus odgovori, opet među kamenčićima na tlu primijetivši onu strigu. Sada joj je tijelo i mnoge tanke noge dok je prolazila na pola koraka od svoje čizme mogao vidjeti jasno kao pod svjetlom dana. “Jer dopustiti da ti se osvoji grad, tako docilno, bez borbe, bez ičega, čak i kad bi se Gavo obvezao osigurati obnovu grada nakon rata... Ali koji joj drugi izbor preostaje?” on završi, čizmom tada životinju kraj sebe konačno zgazivši. To učinivši, kako bi bio siguran da je mrtva, Gorymus pod čizmom životinju po prašini i kamenju razvuče.

Kad je nogu najzad podigao, on uvidje da je tijelo strige raskomadano a njenom nutrinom i počupanim nogama isprljano i kamenje i dijelovi njegove kožne čizme.

“Vitez Retek mogao je biti tek jedan od izdajnika.” Gorymusov je

sugovornik, niti se osvrnuvši spram životinje koju je ovaj zgazio, tada naslonjen na jedan od drvenih stolova rekao. "Može se među njenim ljudima pojaviti još takvih, koji će joj reći da je slušati savjete Gorymusa od Gavoa opasno."

"Stvarno to misliš, da bi dvaput učinila istu grešku?" vrativši se zemljovidu, Gorymus odvrati.

"Bilo bi ludo, rekao bih, ne pripremiti se i za takav ishod..."

Na te riječi Gorymus na nekoliko sekundi nad kožnim zemljovidom ostane zamišljen stajati. Promatrajući ga, on se malo usredotočio na one kamenčiće po njemu kojim je označio snage, a malo na vlastite položene ruke kojima je na zemljovid bio naslonjen. Debeli njegovi prsti, kao i venama prošarani stražnji dio šake, imahu toliko ožiljaka i svježih posjeklina da su se kad se ne bi na njih usredotočio, sada pod zlaćanom svjetlosti uljanice, činili kanda iscertani kao i karta na koju su bili položeni, kao da se njima ilustracija zemljovida nastavljala. Vid mu je za to vrijeme dijelom bio zaklonjen vlasima njegove tamnosmeđe, u polumraku gotovo crne masne kose koju se nije ni trudio namjestiti, a nije se trudio jer to bijaše od onoga za što kanda više nije bio kadar osjećati mar.

"Ako tako bude...", Gorymus izdahnu. "sami ćemo sve morati učiniti. I usto gledati kako Thargelion Erion uništava a ljude ubija i protjeruje. Ako bude tako, Saruwe, Erion na našu pomoć neće moći računati."

"Osim ako im se bogovi nasmiješe i unutrašnje zidine izdrže...?"

"U tom slučaju sve što bi mi mogli jest onemogućiti neprijatelju pristup konvojima i Rimmarionu pa ako već osvajaju, da osvajaju Erion gladni i umorni. Ali stotina tisuća... Ne, ne vjerujem da će zidine izdržati. Erion je već sada na izmaku snaga; nemaju hrane, leševi leže po samom dvoru... Thoron je jednostavno oduzeo previše."

"Kad smo već kod njega", Saruw mu najednom upadne u riječ, netom poslije čega se od stola na koji je bio naslonjen odmakne, "mislim da je vrijeme poći i pripremiti se za ono. K vragu", on izdahnu. "mislim da je vrijeme..."

"Jest.", Gorymus tek odgovori, od karte ne mičući pogleda. "Pođi... i sretno."

Saruw tu bez riječi pogleda u pod, duboko udahnu uzgred popravivši svoju zveckavu verižnjaču i namjestivši sretnim runama ukrašene ploče od kuhane kože kojima mu je verižnjača oko prsa i ramena bila pokrivena, šapnu: "No... valjda ćemo se još vidjeti živi." a onda brzim koracima šator napusti.

Gorymus se sada nad zemljovidom stojeći našao sam, umoran toliko da se nakon par sekundi nije više trudio ni gledati već je zaklopljenih očiju stao osmatrati igru svjetla i sjena. I dahu je uskoro dopustio slobodno tiho drhturiti, što se ranije trudio sakriti koliko je god već mogao. Poriv za tim drhturenjem, kao i jedva primjetnom trešnjom njegova tijela bio mu je neobičan i nepoznat još prije par trenutaka, kada je u šator tek ušao, ali kad je

sjeo na onaj tronožac i osjetio ono za što se nadao da osjetiti neće, shvatio je tim porivima uzroka još dok je sa Saruwom vodio razgovor.

Sjedanjem na tronožac, naime, lanena tkanina kojom je pod verižnjačom bio obavijen se olabavila, netom poslije čega je osjetio kako mu se ledima polako širi nešto vlažno, vruće i ljepljivo. Iako je slutio što je u pitanju, Saruwu što se događalo on dati do znanja nije htio niti u jednom trenutku.

Pažljivo sada dotaknuvši prstenje verižnjače na tom vlažnom dijelu leđa, on prstima pride svome licu i polako otvori oči. Prsti su mu bili izmrljani krvlju.

Netko me je u bitci dakle ubo, Gorymus je tada pomislio, *a stegnuta je tkanina sprečavala to osjetiti... Osjetim li sada...? Čekaj...*, on se namrgodi i stisnu zube. *Osjetim. Osjetim, k vragu*, ponovno pomisli, krajičkom oka primijetivši lptaj krvi kako pada i upija se u pješčanom tlu. Taj pijesak čizmom zatrpa odmah potom.

Položivši krvavi dlan natrag na stol, pazeći usput da mu prsti ne dotaknu i isprljaju zemljovid, Gorymus je ostao zamišljen sjediti nekoliko trenutaka.

Isprva je pomislio verižnjaču sa sebe svući i tkaninu pod njom zategnuti opet, kako bi mu krvarenje prestalo na barem još par sati, ali kako je zaključio da mu je verižnjača ionako isprljana krvlju iz bitke a da svježa krv koja mu tkaninu oko torza natapa ne čini to suviše obilno, odlučio je ipak se time ne zamarati, već da još dok se ne vidi da je ranjen vrati svojoj kućici i ode spavati.

Trenutak kasnije, sa stolova je uzeo svoju i kriglu Saruwa, kamenčiće sa zemljovida bacio natrag na pod, prišao uljanici, utrnurio ju, a onda šator napustio.

Glasove sa onu stranu šatorskog platna mogao je čuti još ranije, ali sada, platno odgnurnuvši i našavši se na svježem noćnom zraku, on primijeti da su mnogo glasnjiji no što mu se ranije činilo. Ljudi i ezeruni i dalje su sjedili oko vatre, trenutno u nešto manjem broju, a cvrčati ponad ognjišta oni komadi mesa i dalje nisu prestajali. Nisu još bili gotovi, osmotrivši ih ponad sve slabije vatre, Gorymus je zaključio; to je uzeo za mjeru koliko je dugo sa Saruwom u šatoru proveo vremena.

I glasovi životinja su se pojačali, cvrčaka napose, kao i zvuci vjetra, jednom kad se Gorymus teškim koracima našao prilaziti tom društvu oko vatre, a vjetar osim što bijaše glasan je i plamenje ražarujući naginjao i mrsio kose okupljenih gotovo kao da zidine nešto dalje u mraku i nisu postojale. Gorymusu su ti zameti vjetra godili, jer srećom, izgledalo je, dolazili su sa toplog istoka, i kao takvi njegovo su izranjavano i drhtureće tijelo pomagali ugrijati.

“Da vam natočim još?” upitao je ezerun koji je Gorymusa susreo, prazne krigle koje je ovaj pružao pažljivo preuzevši.

“Ne, zahvaljujem...”

“Gospodaru”, neki je od onih što su sjedili oko vatre tada dobacio, “ako niste suviše zauzeti, učinili biste nam čast kad bi nam se pridružili u okrepi.”

“Znate i sami da vas ne bih odbio ni zauzet.”, približivši im se na nekoliko koraka, Gorymus uz blagi osmijeh okupljenima odgovori. “Ali zauzetost i nije ono što me muči. Vjerujte, sada sam nikakvo društvo...”

“U par minuta nam ne možete pokvariti raspoloženje i da se potrudite.”, ezerun jednako veselo odvrati. Kroz plamenje koje ih je dijelilo, Gorymus nije mogao zaključiti je li ovaj pripit, no to, doduše, nije ni pokušavao.

“Dobro onda, na par minuta samo...”, Gorymus popusti. “Ali jelo ću morati odbiti.”

Na to se nitko ne pobuni. Gorymus uz jedva primjetnu grimasu poradi boli sjedne na jednu od praznih slamnatih prostirki oko vatre i što je tiše mogao izdahnu. “Ako nećete pojesti nešto, barem da popijete?” nečiji glas sa druge strane vatre uskoro dopre. “Kvasa još ima, a i vino su donijeli. Je l' ono bilo crveno ili...?” nekome se zatim obrati.

“Crveno, jest.”

“Ha, podsjećam samoga sebe na jednog vojnika koji je samo vodu i devino mlijeko pio...” Gorymus promrmlja i zakašlje se. “Nudiš ga a on neće... Ali ne, ne mogu ništa. Recite mi, dveri su zatvorene?”

“Još nisu. Da naložimo zatvaranje?”

“Nemojte.”, Gorymus reče. “U Anorgu je to običaj, znate, ostavljati tokom noći otvorene dveri kako bi svježiji vjetar bolje prostrujio gradom. A ako uđe kakav vuk, je l'.” on doda kimnuvši spram rešetke na kojoj se peklo meso.

“Da, jedan mi je vidar njihov to govorio. Rekao je da propuh uklanja loš zrak. I u Stehhimu čine isto, samo rjeđe jer su na oprezu...”

“I trebaju biti!” netko doviknu uza smijeh.

“A ti si bio u Anorgu?” Gorymus se obrati ezerunu do sebe.

“Jesam, gospodaru, ali prije mnogo godina. A vidar kojeg sam spomenuo sa mnom je učio pod Učenjakom Lorgom u Erionu.”, ezerun je odgovorio. “Mislim, nismo učili kao novaci već smo tek razmjenjivali znanje...”

“Ti si vidar?”

“Jesam, da.”

“Ali ne nosiš... Ah, isprike, smetnuo sam s uma da sam naložio oklopljavanje svijuu... No, nije vam bilo teško raditi u oklopu?”

“Pomoćnicima i meni? Potrebno je bilo malo vremena naviknuti se, ali sada ga jedva i primjećujem. Čak sam ga zaboravio skinuti; rečeno je još jutros da se možemo vratiti u habite.”

“Opasnosti zasad više nema.”, Gorymus prihvati. “No, svi su zakrpani?”

“Onih u kritičnom stanju nema, ako na to mislite. Mada se značenje kritičnosti mijenja iz sata u sat; što je opasno bilo jutros, sada je nezamislivo...”

vidar je odgovorio, prekinuvši potom samoga sebe uslijed govora potezanjem dugog gutljaja iz mijeha koji mu se niotkuda našao u rukama.

Tokom tih je trenutaka na njegovom obrijanom, koščatom licu zasvjetlucao niz prozirnih kapljica, ali one su završile obrisane podlakticom jednom kad je mijeh od usana taj ezerun konačno odmaknuo.

“Ali svi su zbrinuti.” nasmiješena lica, no ipak i uz dozu opreznosti, u poluglasu je on potom dodao.

Gorymusu ta opreznost njegova glasa ne promakne, premda se pravio kao da jest. Jer taj vidar, kao i svi oni koji su mu pomogli Gavo zauzeti, učinio je tokom ovih par dana gorostasni posao.

Zbog toga, kako bi ezerunu do sebe vratio staru opuštenost, on kimnu, te reče: “Povijest će biti u naklonosti spram vaših djela.”

“Vi znate...”, vidar je pošao odgovoriti, kadli mu se lice najednom uozbilji, tokom čega on utihnu i blago se nagnu spram Gorymusovih leđa. “Bogovi”, ispod glasa, tako da ga je samo Gorymus mogao čuti, tada je dodao, “pa vi krvarite...”

Gorymus se na to okrenu i donji dio svojih leđa letimično pogleda. Krvlju su bila isprljana i ona i prostirka na kojoj je sjedio.

Količina krvi, morao je priznati, dobrim ga je dijelom iznenadila; čak i sada, u sjeni njegovih leđa, njeno slijevanje i svjetlucanje pod ono malo svjetlosti zvijezda i on i vidar mogli su vidjeti kao da i nije bila noć.

“Da odemo u šator...?”, vidar je zabrinuto upitao. “Ondje bih mogao...”

Ali Gorymus je od skrivanja da je ranjen tada već odustao, i dok je vidar još govorio on je remen kojim je bio opasan uklonio, odmah nakon čega je počeo svlačiti verižnjaču. Stao je on to činiti stoga što se vijest da je ranjen već raširila među svima za ognjištem, radi čega su ga u sekundi obasula pitanja i nudičenja da mu se pomogne.

“Ne, nema potrebe...”, govorio je mirno Gorymus, odmatajući dijelom krvlju natopljeno dugačko laneno platno kojim mu je pola torza bilo omotano, a čija svrha je u ovim krajevima bila obraniti ratnika od sječiva mača. “Ne boli me. U biti možda nešto malo. Pojačajte vatru, ako želite, mislim da je više svjetla dobro. Treba ti još svjetla?” upitao je vidara koji je tada iz mijeha iz kojeg je donedavno pio stao sipati tekućinu po njegovim izloženim leđima. Ta tekućina bijaše obična mlaka voda.

“Ako vam nije teško...” vidar je zaposlen odgovorio.

Brzim pokretima ruku pod isprekidanim mlazovima vode on je tijelo gospodara Gavao čistio od prašine i sasušene, kao i svježje krvi. Voda je ispirala prljavštinu, krv i gnoj, tjerajući ih iz rana van i pod svjetlosti vatre sve jasnije pokazujući koliko su rane velike te koliko ih točno ima. Crvenkasta se, rijetka tekućina po prostirci i kamenito-pješčanom tlu podno nje slijevala, tečući

potom tlom sve do ognjišta, između čijih je kamenih valutaka prolazila i u doticaju sa žari isparavala.

“Kakvo je stanje?” Gorymus je upitao, netremice promatrajući gušće naseljeni dio grada četvrt kilometra dalje, sačinjen od mnogo stotina kuća i nekoliko desetaka kreneliranih utvrda, palača i hramova koji okruživahu zamak od nepečene opeke podignut uz jednu veliku stijenu. Uklesane u stijeni nalazile su se barem dvije trećine zamka, što je tu zemljanu građevinu pedesetak metara visoku i dvaput toliko široku činilo iznutra još većom.

“Tri rane.”, vidar je rekao. “Jedna je samo ozbiljna. Samo da vidim... Dobro je, ponio sam mast. Svinjska mast i ljubice, ništa naročito.”, izvukavši odnekud zdjelicu od ukrašene bjelokosti zatvorenu širokim plutenim čepom, on je mirno govorio. “Iako je dobar i med, znate, no...”

“I bijelo vino sam čuo da koriste...” Gorymus je promrmljao.

“Da, kod ispiranja”, vidar je neusiljena glasa prihvatio, “ali nije nužno...”

“Mogu ja skoknuti do...” jedan od ljudi se javio.

“Nema potrebe, zbilja.”, vidar reče. “Evo, isprano, namazano...” ispunjavajući Gorymusove rane mašću je dodao, “Gotovo; u tren oka. Sada samo omotati i to je to. A i za to nema žurbe...”

“Sve gotovo?” Gorymus upita, polako se okrenuvši. Vidar je već brisao ruke o neku krpu.

“Jest. Ali sutra bi svejedno bilo dobro da bacim oko...”

“Neka bude.”, Gorymus odgovori, a onda se osvrnu spram jednog ezeruna koji mu je u ruci noseći čisti komad platna prišao i obratio mu se. “O, zahvaljujem... To je iz bolnice? Jer ne bi priličilo...”

“Ratnički, gospodaru. Nije iz bolnice.”

Gorymus na to kimnu, a ezerun platno preda vidaru. Vidar tada bez riječi ustane, platno rastvori i otrese, a onda se vrati na koljena i počne Gorymusov donji dio torza polako omatati.

“Da staro dam oprati?” ezerun koji je platno donio, i dalje stojeći na par koraka od njih dva, upita pokazujući na krvlju i vodom namočenu tkaninu u prašini.

“Učini tako.” Gorymus odvrati.

Poslije toga prošlo je par minuta, pet možda ili šest, tokom kojih je vidar platno omotao i zategnuo te za svaki slučaj provjerio je li Gorymus bio još gdje ranjen. Kad je najzad ustanovio da drugih rana nema, njegov gospodar to uzme za dozvolu da ustane i zaputi se dalje.

“Vrijeme je već da pođem...”, osovivši se na noge, Gorymus je tada rekao. “Ne, ne, rekoh već, ne mogu jesti, zahvaljujem. No, prijatelji... hvala vam na svemu i laka vam noć.”

Udaljivši se od ognjišta, sada sa dopola nagim torzom i verižnjačom u

jednoj ruci, Gorymus je pomislio poći do zamka - vjerojatno stoga što ga je polijevanje vodom toliko razbudilo da mu se ideja o polasku na počinak činila neprivačnom - ali prisjećanje stotnika Saruwa i onoga što je taj ezerun u bolnici zamka imao učiniti tu je pomisao odagnalo.

Radije stoga, kako ne bi privlačio suviše pozornosti ali i kako bi ipak mnogima dao do znanja gdje je, on je na pola puta do svoje zemljane kućice verižnjaču navukao, a onda se okrenuo i pošao spram zidina. Ondje, duž zidina, stražarila su najmanje dva tuceta Roaninih streličara, kao i dvostruko toliko ezeruna koji su čak i u ovaj sat zidine popravljali, oslobađali ruševina i čistili od krvavih ostataka kreševa. Obasjane mjesječinom i usijanim žeravnicima, Gorymus ih je mnoge vidio i sada, pješćanim tлом prilazeći stepeništu.

A to stepenište pred Gorymusom bilo je pet-šest metara široko, jer bijaše ono glavno stepenište zidina, čija je svrha bila omogućiti u tili čas na bedem poslati ili sa njega povući čitave vodove vojnika. Kao i zidine, ono je bilo podignuto od granitna kamena, kamena koje se pod svjetlosti zvjezdanog neba sada gotovo lijeskalo.

Uspeti se na zidine nije mu zadavalo teškoću, a snažni vjetar koji ga je ondje dočekao, mnogo snažniji i kudikamo hladniji nego na tlu unutar grada, čak mu je i godio.

Prvo što je Gorymus ugledao na bedemu, tom prostranom, desetak koraka širokom mjestu, osim poda od bijelih kamenih ploča i kruništa jednako tako bijela bijaše horizont od tisuća planina i oblaka, šuma i obronaka, koji se čak i u noći mogao vidjeti bistro kao na pladnju. Čitave šume kilometrima udaljene vjetrovi su meli i u valovima savijali poput vode uzburkana mora, a padine njima obrasle i snježno stijenje i sljemena ponad njih hučale okovani maglama. Negdje daleko, među planinama udaljenijim od samog Rimmariona mrak su parale sijevajuće sitne munje, čija grmljavina odavdje bijaše bešumna, nepostojeća, ali unatoč tomu jednako ominozna kao i da ju se moglo čuti.

Prišavši kruništu i položivši svoje izranjavane prste mnogih izlomljenih i plavih noktiju na njegov hladni, hrapavi kamen, Gorymus je pogled spustio spram tratine poprišta pred vanjskim dijelom zidina. Ezeruni i ljudi, ali ne mnogo njih, pod mjesječinom su ondje i dalje kopali obrambeni jarak i premještali mrtva tijela.

Uvijek kad bi pomislili, Gorymus je primijetio, da pred zidinama više mrtvih nema, netko bi doviknuo kako je pronašao još jednog ili dvojicu, kao i kakvu lešinu konja, nerijetko u društvu divljih pasa a tu i tamo i dovoljno hrabrih vukova koji bi im mišiće razvlačeći trgali. Srećom su tijela ljudi i ezeruna bila oklopljena, pa ih životinje nisu mogle unakaziti suviše ili sa padine odvući. No takvo što niti u vjeri u Troje Božanstava niti u onoj u

Bezimene Bogove ne bi bilo smatrano skrnavljenjem, štoviše uništavanje tijela divljim životinjama bio je u obje religije oblik časnog nestanka sa svijeta, ali biti uništen izgaranjem ipak je bio vrhunac, nešto od najsvetijeg, jer što je kraće osoba mrtva, vjere su obje učile, to će se brže iznova roditi i biti u životu blagoslovljenija.

Zato su i u noći tijela bila tražena; jer malo je tko htio drugomu da se rodi nesretan, pa makar bio i neprijatelj.

Desetak je minuta Gorymus na zidinama stajao, promatrajući udaljenu prirodu pred sobom, a često se i okrećući spram grada u noći i prolazeći pogledom preko njegovih mnogih krovova, a onda, kako je i očekivao da će prije ili kasnije biti, bijaše upitan od strane nekog ezeruna što mu je prišao:

“To ste... To ste vi, gospodar?”

“Jesam, da.” Gorymus odvрати te se spram ovoga okrenu. Bio je to ezerun niti stotinu ljeta star, osamdesetak uvrh glave, što se dalo vidjeti po manjku deformiranosti njegova lica. I vidar koji mu je maločas tretirao ranu imao je otprilike toliko, Gorymus se sada prisjetio, ali iz nekog mu je razloga to ranije promaknulo.

“Zadovoljni ste izvršenim poslom?”, oklopa skrivena tankim smeđim ogrtačem čija mu je kukuljica padala preko leđa, ezerun je upitao, odmah nakon čega je ispod glasa dodao: “Tako, naravno, uvijek može bolje...”

“No, sve je kako treba biti.”, Gorymus reče. “Dobro je, vidim, dobro je... Zidine su snažne čak i sada, a prokop”, on se nagnu nad kruništem, “iskopali ste ga brzo, koliko vidim, no kao da je mogao malo širi...”

“To sam i ja rekao; četiri metra je premalo. Izgleda zastrašujuće na prvu, ali most se napravi učas. Da kažem kako ste naložili proširenje?”

“Ujutro. Nema potrebe sada ikoga uznemiravati.”

“Naravno.”, ezerun kimnu te doda: “Tri još metra, pa da bude sedam?”

“Mislim da će dostajati. Da, neka bude sedam.”

“Idem sada, trebaju me. Ovaj... želite li nešto popiti? Pojesti? Lako kažem momcima...”

“Ništa, hvala.”, Gorymus se osmjehnu. “Već sam...” doda pokazavši spram udaljenog treperavog svjetla unutar grada.

Ezerun na to nešto promrmlja i kimnu, sekundu poslije čega ode spram najbližeg bastiona i ondje nestane u mraku.

Gorymus se tada opet nasloni na krunište i počne promatrati vedutu grada. Nije znao što je točno tražio, kočiju Saruwa ili puki mir koji mu je pomagao odagnati iz rana bol, no što god da je bilo, dok ga je vjetar hladio u ovaj čas, uslijed iz nekog razloga podizanja temperature i umora svoga tijela, on je osjećao da je to bila neka vrst odmora. Po svemu sudeći, odmora kakvog će za vrlo malo vremena priželjkivati, a koji mu neće biti priuštiv.

Ulice je Gorymus promatrao, sjajnih kaldrmi u noći, obrubljene zemljanim i kamenim kućama, uskim i širokim, visokim i niskim, raznih vrsta krovova, a koje su sve bile povezane sa glavnim bulevarom što je povezivao dveri zamka i zidina. Stablima bulevar bijaše natkriven, u pogotovu na mjestu udaljenijem od grada a bližem zidinama, gdje građevina uopće bijaše manje a pustinjaskog zelenila više. Bilo je to u skladu sa mišlju što je vladala ezerunskim kraljevstvom, naime da grad mora biti odijeljen od zidina čistinom ili rijetko podignutim kućama pa da u slučaju okupacije grada neprijatelj ne može kišom strijela ili kamenja iz katapultova građevine dosegnuti.

Ali kuće su se kanda rojile dalje od te mirne čistine što ih je dijelila od zidina, stotine, tisuće njih, raznih veličina i oblika, sada sve na obzoru poput točkica, nestajući iza brežuljaka i ponovno se pojavljujući. Svjetla uljanica i svijetla u mnogih se razlijevaše kroz prozore, ujedinjena sa ove udaljenosti toliko da su mahovima podsjećala na zvjezdano nebo. A još dalje, na samom kraju grada iza kojeg se nalazila stijena sa kojom su se spajale zidine a u kojoj bijaše veliki dio zamka, kuće su nastavljale prema gore, uklesane u tu stijenu sa obje strane zamka i nizale se skroz do vrha stijene, gdje pak bijahu podignuti zemljani tornjevi, četiri njih, mostovima povezani i tridesetak metara visoki, ukrašeni nebrojenim rezbarijama i kipovima, podno kojih se nalažahu debeli bastioni, na samim rubovima litica, također podignuti od zemlje a unutar čijih grudobrana bijahu spremni onageri.

Tornjevi ponad bastiona nadvisivaše i zamak i grad i sam Rimmarrion, a služili su kao posljednje utočište vladara Gavaoa.

“Imali smo velike sreće što se Thoron ondje nije zatvorio...” Gorymus tiho promrmlja.

Prošlo je još nekoliko trenutaka u njegovu promatranju, tokom čega je on mirno udisao i izdisao mirise procvalih divljih jabuka vjetrom nošene sa sjevernih planina, kao i onih podno zidina, pažljivo uzgajanih no ipak ne toliko snažna mirisa, a onda mu mir bijaše prekinut, jer na bulvaru pred dverima on vidje kočiju upregnutu u dva konja, a pred kočijom nekoliko vojnika koji su sa njenim kočijašom vodili razgovor.

“On je...” krišom se i polako primaknuvši rubu zidina, Gorymus zabrinuto šapnu.

Vojnici su govorili glasno i kanda hirovito, odjekujuće, dočim je kočijaš tonove glasa držao što je moguće više spuštenima, ali doza se ornosti osjetila u obje osobe. Ničije odavdje riječi Gorymus nije mogao razabrati, premda doduše to nije ni pokušavao, s obzirom da su postojala samo dva ishoda - ili će glava Thorona biti pronađena a osobe u kočiji završiti uhićene ili će kočija biti propuštena - i stoga sve što je Gorymus činio je bilo osmatranje, trpeći uzgred bol zbog neprirodno ispruženih leđa, gledajući biti što tiši, čak utišavajući

vlastiti dah.

“Tko je to?” nedaleko je od sebe na zidinama uskoro čuo odjek nečijih riječi.

“Vjerojatno netko ide u noćni lov...”

“Stotnik, čuo sam da su spomenuli.”, netko je drugi rekao. “Možda ide poslom u Rimmarion.”

“Izgleda da je tako...”

“Jest, tako je...”, Gorymus uto tiho šapnu, za sebe s obzirom da mu odavdje šapat nitko nije mogao čuti. “Ide u Rimmarion...”

Daleko od njega, na samom pragu dveri, začuju se tada kloptaji i škripa, a onda konji i kočija za koju su bili upregnuti polako sa srebrne svjetlosti mjeseca uđu u mrak.

Osjetivši mješavinu olakšenja i uznemirenosti, Gorymus se potom vrati kruništu i pogleda spram vanjske strane zidina. Kočija je mirno nastavljala dalje preko mosta ponad prokopa.

Drhtavo je izdahnuo i pogledao u nebo. Tek sada on primijeti da mu srce udara toliko brzo da ga je dlanom kroz verižnjaču mogao osjetiti. Čutjevši polako umor sve veći, kao i pospanost popraćenu znojenjem lica i polaganim usporavanjem udara svoga srca već netom što je primijetio da udara neprirodno brzo, on tada zijevne, trepne svojim od vjetra suznim očima i zaputi se prema stepenicama.

Vrijeme za počinak došlo je već odavno, umorno se spuštajući stepenicu po stepenicu i promatrajući vjetrom ljuljane krošnje udaljenih smokvi, on je pomislio. Jer ujutro, a možda već i noćas, bit ću probuđen sa vijesti o odvajanju i krađi kraljeve glave. A za to valja biti spreman, s obzirom da će, prilično vjerojatno, mene to koštati moje.

MIHAEL

Šator je to bio načinjen od kuhane i nauljene kože, kako mu se činilo, jer imao je miris i površinu upravo takvu. Neobično tvrd bijaše, Mihael je primijetio kad je po njemu kucnuo zglibom prsta, a radi toga se on pomalo čudio kako ga je Kund Manijak uopće uspio složiti u bisage.

Svatko od njih noć je proveo u svom šatoru, jer svaki je šator jednom raširen i bio toliki da je u njega mogla stati tek jedna osoba sa nešto malo još stvari naguranih kod nogu. Princ Errok, Barbarski kralj i on, u tim malenim zaklonima okružujući ugarke ugasle vatre, pokraj udoline jedne od mnogih planina, udoline prepune žuborećih potoka od istopljena snijega, dočekali su zoru i zlatni prah svjetlosti sunca posut po mnogim rijetkim maglama između šibljakom okruženih visokih crnih borova.

U ovaj trenutak, u rano jutro mirisne vlažne zemlje i svježā vjetra što je

kroz udolinu mrseći rijetku visoku travu strujao, Mihaelu je u debelom krznu što mu je ispunjavalo šator tijelo osjećalo onu mješavinu koju je obično tako teško osjetiti, naime gotovo savršeni omjer topline i hladnoće, slobode i zaštićenosti. On je bio budan, uživajući u jutru koliko je mogao, osluškujući vjetar i tiho disanje usnulog princa nedaleko od sebe.

Taj tihi ritam disanja usnula čovjeka Mihaelu je bilo drago čuti, jer ovaj se čitavu noć nemiran okretao, budio, premještao, škripeći i pucketajući svojim pomicanjem u tvrdom kožnom šatoru. Bila je to posljedica odbijanja krzna koje mu je ponudio Kund, i odluke koristiti pokrivač što ga je ponio iz Saviuna, od svilena samta neki pokrivač, načinjen u Gormu, hil'gumskom gradu poznatom po svojim bijelim dudovima i njihovim svilcima. Skupi to bijaše komad nepotrebna kraljevska luksuza, nebrojenim mustrama ukrašeni pokrivač zlačane boje, ali u prirodi gotovo beskoristan, a kako se moglo zaključiti po besanoj prinčevoj noći, i bezvrijedan naspram najobičnijeg krzna.

U jednom trenutku Mihael odluči da mu plandovanje na leđima i promatranje grana rijetkih krošnji pola stotine metara visokih stabala ponad sebe ne pruža više zadovoljstvo, jer dan je kao i njegova živost već došao, a usto i sva ona čuvstva i brige kojih još dok noć i umor traju obično nema a koje se jutrom uz svu njihovu težinu vraćaju.

Istom kad je došao do te pomisli, osjetio je i poriv da se pomokri. Stoga je on uskoro uklonio sa svoga tijela životinjsko krzno i stao se izvlačiti iz uskog šatora van. Pri izlasku ga je u nozi uhvatio grč, pa je nakratko bio prisiljen nasloniti se na zemlju. Tu on ispod glasa opsuje, jer jednu je ruku nehotice položio u pepeo ugasle vatre.

Uspravivši se i otravši dlan o nogavicu, on se protegnu, pronade čizme koje je sinoć ostavio pred šatorom a koje je vjetar tokom noći srušio, otrese ih, navuče te se potom pažljivo zaobišavši vatru zaputi ka nekom udaljenom guštiku.

Kad se vratio, Kund Manijak već je bio na nogama.

“Veoma krasno jutro, prinče Eriona.”

“Uistinu.” zaobilazeći busene trave, Mihael promrmlja.

“Pa ti hodaš bez štapa već.”, Kund dobaci. “Da, moje oči vide da je to kraljevska, snažna krv; brzo ona ozdravljuje.”

“Dvadeset koraka tu ili tamo, i to je to.”, Mihael će pomalo kiselo. “To je Saviunsko Proljeće došlo, koliko vidim? Nismo se smrзли u noći.”

“Zna zavarati, istina. Zato sam o tomu sa kraljem i Baafinom razgovarao potanko, da ne bi otišli na zelenu livadu a probudili se prekriveni metrom snijega.” prtljajući nešto oko šatora, Kund je odgovorio.

“Baafir?”

“Moja desna ruka. Vidio si ga vjerojatno; bio je na gozbi... Sada je u Saviunu

sa ostalim mojim ljudima. No, da probudimo princa i krenemo ili ću zapaliti vatru i skuhati čaj?"

"Nisam ljubitelj..."

"Budan sam već.", iz jednog od šatora tada se javio glas. "Ali ako neće biti splaćina, kuhajte što želite."

"O, ovo nisu splaćine, gospodine prinče.", Kund se svojim naoštrenim zubima osmjehnu. "Iako jest odvratno piće da čovjek izgubi pamet. Ovo je mješavina ljekovitih trava koje mi je preporučio tucet travara. Jer znate, kad se čovjek rani a nazivaju ga Manijakom, bolnice se baš i ne redaju..."

"Travari iz tvog kraja?" Mihael upita.

"Iz Hil'guma, Eriona, Urona... Odasvud; iz mog kraja, pa čak i iz Dvorca Pet Vrhova. Ali bio je jedan u Avanu sa kojim sam ležao u zatvoru... Pripovjedač među travarima, uistinu. Tharon se zvao. Lud koliko i briljantan..."

"Eto, skuhaj onda Mihaelu pa mu neće trebati štap." Errok dobaci te se na trenutak vrati spavanju. "Ne, vidim, ne mogu ni zaspati." sekundu kasnije on doda, a onda stane iz šatora izlaziti.

"Skuhat ću svima.", Kund odvrati. "Ali da će ukloniti potrebu za štapom..."

"Naravno da neće.", upadne mu u riječ princ Errok. "Travari su, Kunde, propali Učenjaci i šarlatani. Znao sam jednog koji je moju bolesnu majku tjerao da pije te, te odvratne, je l... pa eto kako je završila."

"Da imam drugo, ponudio bih..."

Princ odmahnu rukom: "Zato te i zovu Barbarskim kraljem i Manijakom, kad i kao kralj hodaš opremljen sirotinjski."

"Erroče...!" Mihael zausti da princa prekori.

"Šepavče, ti na mene nemaš pravo dizati glasa!" princ Saviuna se na njega obrecnu.

"Nemojte se ljutiti, prinče.", Kund će Erroku. "Ta vidite kako je lijepo jutro, zašto ga kvariti..."

"A i ti, Manijače, zašto te uopće tako zovu kad si tako sav, sav, ne znam... trpeljiv."

"A to?", Kund kaza, na što Mihael primijeti da se ovomu stas pomalo promijenio. "Bila je jedna zanimljiva večer... ali bolje o tomu da ne govorimo."

"Nekoga si uznemiravao? Ne bih se čudio, tako kad te gledam. Imaš to neko suro lice, gadno za vidjeti..."

"Misliš?", Kund se prijateljski nasmiješi. "To su mi i drugi rekli. Ali bila su djeca, pa nisu znala. Ali nisam se ljutio..."

"Ha!" Errok pljunu.

"Jerbo i meni da netko zapali selo, pokolje obitelj i počne mi prilaziti sa krvavom nožinom, bio bi mi gadan...", blago je Kund rekao. "Ali nisu mi to dugo govorili. Jer razumije se, zapravo..."

Mihael tada iznebuha, kao pod udarcem osjeta, postane svjestan položaja svoje ruke. Dlan mu je počivao na balčku mača, a ozbiljan njegov pogled bio je prikovan na Kundovim leđima.

“Zašto si to učinio?” najzad on šaptom upita.

“To su legende o Barbarском kralju, prinčē Mihaele.”, Kund odmjereno odgovori, dočim je Errok na par koraka od njega ukočeno stajao. “Neke su istinite, neke nisu... Znaš i sam kako je to sa legendama.”

“Ali ta, je li ona istinita?” Mihael upita.

“Jednom ću ti reći.”, Kund izdahnuvši odgovori te se spram Mihaela okrenu. “Jednom, ako budeš htio, reći ću ti sve o sebi. Ali nemoj htjeti. Kažu - u Erionu to kažu čak - da je mudro ne htjeti mnogo.”

Tamnosomeđe Kundove oči bile su prijateljske, vjerojatno najprijateljskije od svih koje je Mihael za života imao prilike ugledati, i u njima se vidjela mješavina iskrenosti, čak dječje benignosti i čistoće, a opet bijahu i tako strahotne, ozbiljne, do krvoločnosti lude i nepredvidive, i Mihael nije mogao a da šaku što mu je na balčku mača počivala ne stisne još jače.

“No, da skuham taj čaj?”

“Mo... Ovaj, može.”, Errok se konačno javi. “Ja ću donijeti suhog granja.”

“Iskreno se zahvaljujem.” Kund će tiho.

Trenutak kasnije, princ Errok je to mjesto napustio te se izgubio među stablima.

Dovraga, Kunde... Mihael je razočarano pomislio, i dalje netremice promatrajući tog neobičnog čovjeka sa druge strane ugaraka sinoćnje vatre.

Kund na njegov pogled ne reče ni riječi, već tek par sekundi provede gledajući u njegovu smjeru. Onda najednom izdahnu i svojim teškim koracima Mihaelu priđe i vrhovima prstiju dotaknuvši njegovu šaku koju od mača za svojim pasom ovaj i dalje nije odvajao, nagne se sasvim polako ka prinčevu licu, promatrajući svo to vrijeme tlo, a onda na pedalj od njega šapnu:

“Mihaele... ono dijete sam bio ja.”

I to rekavši on u prinčevu ruku stavi štap za hodanje, potapša ga po ramenu, te se vrati do svojeg šatora.

“Jednoga ću ti dana ispričati sve što se te večeri dogodilo”, od Mihaela se udaljivši, Kund mu je dobacio, “ako baš u tome budeš ustrajao. Ali razlog zašto molim da to ljudi ne čine jest taj što ih iz nekog razloga nakon toga prati nesreća.”

Još dok mu je Kund bio leđima okrenut, Mihael je brzim pokretom ruke sa oka obrisao nešto poput malene suze. Unatoč tomu on tada usili blagi osmijeh i upita: “Nesreća?”

“Obično... No nemojmo o tome.”, Kund prihvati njegov smiješak. “O, tu ste već, prinče.”

“Nije najsuše, ali vjetar je učinio, izgleda, dio posla.” noseći naramak pootpadalih borovih grana princ Errok je rekao.

“Odlično je, odlično...!”, Kund je uskliknuo. “Mada”, dodao je uzevši jedno drvo i bacivši ga natrag na hrpu, “malo je narošeno. No, dobro je unatoč. Znao sam jednog čovjeka, upoznao ga to jest na jedan tek dan prije možda mjesec dana...”, letimice je on pogledao u Mihaela prije nego je iz šatora izvukao mali kožni smotuljak pun usitnjenih i sasušenih biljaka raznih vrsta, “Taj je znao upaliti vatru kao magijom. A možda i jest magija bila, tko će to znati...”

“Sreo si čarobnjaka?” Errok zamišljeno upita.

“Ako jest, bio je to pošten čarobnjak. Jer nije me ubio, ni moje ljude, čak ni u pripitosti i mamurnosti. A bili smo zbilja, pa... baš i ne svoji taj dan. Jahali smo previše, previše i popili i stoga izgovorili i učinili, čak i pred njim, toliko toga... Znete i sami, naporan rad i previše pića. Ne valja to, ne valja...” govoreći on je otšetao do svoga konja, iz čijih je bisaga tada izvukao željezne nogare i mali kotao.

“Mijeh je kod vas?” dobacio je udaljen tridesetak koraka.

“Jest, ovdje je.” Errok je odgovorio.

Kund se potom vrati, te zatekne Mihaela i Erroka uz već upaljenu malenu vaticu. “Uspio si, vidim.”

“Bilo je nešto žari...”

“Jesi li bio ikada ranije u Bargu, Erroče?” ni sam ne znajući zašto, Mihael tada odsutno upita.

“Imao sam dovoljno sreće u životu da stupio u tu citadelu dosad nisam.”, Errok odvrati. “Jer čuo sam kako se odnose prema prinčevima natjeranim da tamo žive. I ti si donedavno ondje bio; jesu li ti oni to učinili?” Errok kimnu spram Mihaelove noge, dok je ovaj na rubu svoga šatora pred paluajućom vaticom opušteno sjedio.

“Ne, to je nešto drugo.”, Mihael odgovori. “Kasnije sam...”

“Priča se da se ondje jedu i mrtvi.”

“U zabavnim se to krugovima krećete, prinče.” Kund orno dobaci sipajući vodu iz mijeha u kotlić komoštrama obješen o raširene nogare.

“Ne jedemo mrtve.”, rekao je Mihael izvukavši iz šatora drvenu šalicu i bočicu mirisna ulja koju mu je dao Prvi Vitez. Šalicu je položio na zemlju pokraj vatre, a bočicu otvorio i iz nje par puta kapnuo po sječivu svog mjedenog mača kojeg je u međuvremenu polako isukao. Iz jednog džepa od tada izvuče ukrašenu bijelu krpicu i njome stane nakapano ulje oružjem razmazivati.

“Koliko si dugo ondje bio? Pola godine, godinu dana?”

“Petnaest. Baš kao i Bisir, moj brat.”

Te riječi Erroka su zatekle. Netremice promatrajući krpicom prekidan

odsaj krošnji i neba sa bronce koju je ovaj mazao, on u sebi osjeti neku neobičnu borbu skepse i samilosti. Taj mladić bio je odgojen uz vjeru da sve što se ljudima dogodi jest produkt njihove zasluge; da je on recimo bogat stoga što je to zaslužio, a sirotinja da je takva kakva jest iz istog razloga. Zasluga, govorili su mu, krije se u samoj krvi čovjeka. Neki su rođeni veliki, neki mali, i stoga je nemoguće nekakvom plemiću postati seljakom, ili seljaku plemićem. Ali pred njim su se sada nalazila dva čovjeka od kojih su oba tu ideju svojim životima pobijala. Kund Manijak bio je puki stanovnik nekog siromašnog naselja kraj Saviuna prije nego je postao vođa brdanskog ustanka, Barbarški kralj, a kasnije i kralj Gorgha, a princ Mihael, osoba plemićke krvi čiji su korijeni kao i Errokovi sezali još u Hil'gum, od takve jedne pozicije, krvlju drevnih vladara garantirane, pred običnim nalogom svećenika Barga da sa njima živi pola života bio je bespomoćan, a jednom kad je izašao razbolio se, koliko je Errok barem bio svjestan, i sada ga eto, šepavog, bolesnog i daleko od palača.

“Ali mogao si pobjeći, zar ne?”

“Eh...” Mihael nasmiješen izdahnu. To pitanje podsjetilo ga je na riječi Onog tamo koje mu je ovaj izgovorio još prvog dana kad se Mihael našao u Bargu: “Vrata su ti otvorena”, Onaj tamo mu je rekao, “ali ako pobjegneš bit će ti zatvorena, bez obzira na snijeg i bez obzira na kucanje. A u Erion ako odeš, oni će te nama vratiti.”

“Iz Citadele Svećenika se ne bježi, prinče.” Kund će pročačkavši vatru pod kotličem. Uvativši Mihaelov pogled, on dodade: “Ili su mi barem tako rekli...”

“Može se pobjeći. Iz svakog zatvo... ovaj citadele ili grada se može pobjeći, ali planine, Erroče, i hladnoća i žeđ i glad... A osim toga, time bih narušio odnose Barga i Eriona. Zato si ti i poslan s nama, jer Pobunjenička Kraljevstva o Bargu u mnogomu ovise.”

“Ne misli li me otac valjda...?”, Errok zausti te sjedne na svoj zlaćani pokrivač koji je provirujući iz šatora ležao na zemlji, “Ne, ako je itko tako mislio, pa makar i moj otac kralj, žao mi je ali ja odlučno odbijam. Pa makar se morao objesiti u toj citadeli.”

“Nisi zato poslan”, Mihael odvrati, “nemaj brige. Jerbo je sada za to i prekasno...”, on dodade. “Ne, poslan si da sudjeluješ u pregovaranju. To je sve. Jer simbol si dobre volje kraljevstva tvog oca.”

“Ne mislite li da će nas uhapsiti i...?”

“I žrtvovati rat sa Saviunom?”, upita Kund uslijed naginjanja i dodavanja suhog usitnjenog bilja u ključalu vodu. “Samo naprijed, kažem ja, ako im nije stalo do postojanja.”

“I mene, Erroče, moram priznati spopada jeza kad pomislim na vraćanje u to mjesto.”, Mihael će princu Saviuna. “Ne brini, nisi sam u tome. Ali Barg je sada bezopasan. Živine vezanih gubica...”

“Zapravo i idemo tamo, prinče”, Kund kaza prihvativši Errokovu šalicu i počevši ju zaimačom puniti čajem, “tek stoga da ne pomisle da smo im neprijatelji. Iako jesmo, neprijatelji smo.”

“No o tomu njima ni riječi, naravno.” Mihael brzo dometnu.

Errok tada brzo kimnu, sekundu nakon čega preuzme šalicu i prinese ju usnama. Već po mirisu on je mogao osjetiti da je to piće bilo neobično, jer nekakva mješavina gorčine i slatkoće, unatoč tomu što sa sobom nisu ponijeli ništa za zaslađivanje, obuhvaćala je njegove nepce čak i pukim isparavanjem iz šalice. Ali okus, jednom kad je gutljaj otpio, on uvidje da je sasvim drugačiji no na što ga je miris pripremao; kao dva stupnja nečeg jednako izvanrednog, nijednog stupanja većeg ili snažnijeg od drugoga, ugodno i zazorno u isto vrijeme, sad opuštajuće a sad davajući čovjeku zanos, uz stvaranje u njemu pomisli da je to ili najbolji ili najgori čaj kojeg je ikada probao, ali svakako onaj sa kojim se nijedan raniji nije mogao usporediti.

“No, osjećaš li da te liječi?” Mihael tu upita.

“Kunde”, umjesto da odgovori, Errok se tada obrati Barbarskom kralju, “ovo nisu obične trave. Magovi su ovo sitnili, jer takav su mi govorili u Saviunu, baš takav da magiški čajevi čovjeku daju osjećaj...”

“Jest”, Kund odvrati, “kao kava, ali jače. I iritiranost je, predmnijevam, nestala?”

Errok na to ne reče ni riječi, već se zagleda u šalicu između svojih prstiju. Na trenutak je izgledalo kao da će nešto izgovoriti, makar ispod glasa, ispriku nekakvu ili možda svojim sugovornicima dati do znanja da je svjestan svoje ranije nepažljivosti, ali unatoč tomu on je ostao šutjeti.

“No”, Kund kaza te se iskašlje, “u bisagama se nalazi i kava, ako itko poželi...”

“Radije ne, jer valjat će nam poći ranije.”, javi se Mihael. “Ti si ovuda već ranije prolazio, ako se ne varam; jesam li dobro to u Bargu čuo da se tu negdje nalazi neki stari zamak ili su tek pričanja...?”

“Ser Lirenosov posjed? Prespavao sam u krčmi pred dvorcem par puta sa svojim ljudima, ali kao putnik, ne kao Kund Manijak... jefino, toplo, vrlo malo ljudi. Ugodno mjesto.”

“Nisam još čuo da Lirenosa zovu vitezom”, Errok reče. “Jer taj, koliko znam, niti je bio u službi Pobunjenika niti Thargeliona... Došao je u posjet prije par godina; toliko mu valjda otac vjeruje, da mu odaje poziciju grada.”, na trenutak je utihnuo, da bi zatim dodao: “Šutljiv neki čovjek.”

“Jer su mu odsjekli jezik, prinče.”, Kund se nasmije. “A jest vitez, i to vitez kakav! Samo hil'gumski, a ne odavdje. Iz Saz'zera, točnije. Ili to ono bješe Dur'agem...? Ne, ne Saz'zer je, sjećam se sad, odandje je...”

“Zašto su mu odsjekli jezik?” Errok upita.

“Baš zbog ovog zamka. Podigao ga je za kneginju Sz'zera, što se knezu nije svidjelo. Mislio je da će sa njom pobjeći u Enzolart.”

“I sad živi sam...” Mihael promrmlja i otpije gutljaj čaja.

“Ne, vidio sam mu gospodu...” Errok započne, no Kund mu upadne u riječ:

“Pa to jest ona, jer i nju je knez kasnije protjerao. Ali ne znam je li i ona ostala bez jezika; znate”, on se blago osmijehnu, “dalje krčmara nisam imao snage slušati...”

Nedugo nakon tih riječi nastala je kratka tišina, koju tek sporadično prekidaše kakav pjev šumskih ptica, kao i izgaranje raspadajućeg granja ispod kotlića. Nikomu ona nije bila naodmet, jer pomoću nje su štoviše oni lakše razmišljali i planirali dan što se pred njima nalazio.

“Kod Ser... kako si ono...”

“Ser Lirenosa.”

“Kod Ser Lirenosa”, Mihael prihvati, “ondje sam mislio da prespavamo prije Barga. Jer taj zamak je dio naselja dvadesetak kilometara od Utvrde svećenika, je l' tako?”

“Otprilike, rekao bih.”

“Dakle, noć provedemo ondje, i onda smo u Bargu sljedeće podne, relativno svježi i odmorni, spremni čak odmah na sastanak sa Velikim svećenikom. Za što”, on brzo doda, okrenuvši se spram Kunda, “dakako, nećemo ustrajati da se dogodi odmah.”

Kund se sa njegovim riječima složio, što je pokazao jedva primjetnim kimanjem.

“Siguran sam da bi nas Lirenos prihvatio izravno u zamak.”, privevši čaj kraju te se stavši praznom šalicom igrati među mrstima, Errok tada pomalo odsutno kaza. “Jer mene je vidio kraj oca na dvoru. Zna tko sam.”

“Radije...”, Mihael zausti, ali Kund već reče: “Što se toga tiče, Dagor je bio jasan. Kao putnici možemo prespavati gdje želimo, ali kao velikaši službeno nismo niti pošli na put.”

“Ali...” Errok započne, a onda utihnu. “Imate pravo, zapravo.”

Kunda te riječi dodatno oraspolože: “Veoma sam zahvalan na tomu.” on reče.

“No”, Mihael tada prihvati svoj štap i pomoću njega se osovi na noge, “da ugasimo vatru i počnemo se polako spremati?”

“Svi ste popili čaj?” Kund upita, netom poslije čega niti obrativši pažnju na riječi svojih sugovornika iskapi iz svoje šalice, doda: “A i kotlić je vidim prazan. To je odlično, odlično...” a onda ustane i kotlić zajedno s nogarama odmakne od vatre te ga položi na hladnu zemlju. Na zemlji kraj kotlića također bijahu ostavljene i šalice.

Vatra se uskoro ugasila sama od sebe pa se na nju obazirahu jedva. Pak je

kod šatora bila sreća što su iz bisaga sinoć izvukli samo ono najpotrebnije jer je sada vraćati sve to natrag u njih bilo kudikamo lakše.

Šator u kojem je proveo noć Kund je smotao i odnio do svoga konja te ga u bisage spremio u tili čas, dočim su se prinčevi sa svojim mučili. Errok u pogotovu, jerbo je on svoj šator počeo rastavljati i prije nego ga je ispraznio.

“Ne, pogledajte. Presavije se i...” vrativši se i priskočivši im u pomoć, Kund im je stao objašnjavati.

“Ovako misliš?” Mihael ga je upitao držeći tvrdo kožno platno u rukama.

“Moraš ukloniti... Čekaj.”

“Aha!”, Mihael uskliknu. “Ovdje...?”

“Da, prinče.”, Kund je rekao, trenutak nakon čega je dodao: “Gotovo. Sada samo spremi u bisage i krećemo. Prinče Errok, ti pomози Mihaelu ponijeti njegov, jer nisu najlakši (ne, ne, ja ću ovaj sam), a po krzna neka se netko vrati.”

I to kazavši, Kund odnese Errokov šator do mjesta na kojemu su tri svezana konja brstila bršljan sa jednog starog stabla barem pet koraka široka debela. Prišavši životinjama, on teret visoko podigne i položi u veliku bisagu Errokov konja čiji zaklopac je ostavio otvoren ranije.

“Možete li?” potom je okrenuvši se upitao.

Na licima prinčeva nije mogao vidjeti ni traga muke poradi nošenja. Jedino je Erroku smetalo što Mihael, kako je jednom rukom pridržavao šator a drugom se oslanjao na štap za hodanje, nije mogao držati korak, ali to on ne pokazivaše na suviše osoran način.

Na Kundove riječi nitko ne odgovori. Tek Mihael kad su šator položili na travu pred konje reče: “Ja ću donijeti ostalo...” i ode do mjesta na kojemu su proveli noć.

Ali unatoč tomu što je to rekao, još i prije nego je ugasio vatri i stvarima kraj nje prišao, kraj sebe je začuo korake Erroka, koji mu je užurbano zaobilazeći busene trave došao u pomoć. Prišavši ognjištu, Errok sa tla podigne šalice i ubaci ih u kotlić, kojeg zatim zajedno sa nogarama i svojim pokrivačem uzme u ruke i pođe do konja. Mihael do životinja pođe pak ponijevši svoje i Kundovo krzno.

Jedva je desetak minuta potom pošlo, a sve stvari bijahu spremljene, konji uzjahani i mjesto noćenja napušteno.

Pošli su oni laganim konjskim hodom između mnogog razgranatog grmlja i mladica sve do zelene udoline prepune šarena cvijeća. Tu ih dočekaše vjetar što je gotovo neometano strujao, kao i mnogi potoci što se svakih nekoliko desetaka metara, ovisno o terenu i stijenu što je tu i tamo izbijalo priječeći im put, granahu malo u više tokova a malo se ujedinjavahu u jedan, širok i brz kao omanja rijeka. Kod prvih takvih potoka konji bi zastajali da popiju gutljaj-dva vode, ali već kod sljedećih su samo nastavljali ne zaustavljajući se, prolazeći

kroz potoke uz zapljuskivanje vode.

Ovaj je dio udoline bio obilato okupan suncem, pa su se brzi potoci izloženi posred kamenih ravnica obrubljenih gušticima pred jahačima zrcalili poput na tisuće komadića razbijenih ogledala. Bilo je podosta opasno jahati ovuda, jer kamenje je bilo sklisko, a sa padina je planina udolina bila izložena i jasno vidljiva, ali prva dva-tri kilometra oni nisu imali nekog izbora, s obzirom da šibljaci što su ih okruživali postadohu gusti i jedva prohodni.

Postojala je, doduše, jedna cesta, kolotečina obična, dvije ili tri možda planine udaljena od njih, a koja je povezivala Barg i Hurn, ali dok ne dođu do prvih njiva i naselja, po savjetu kralja Dagora, oni su je se držali podalje.

Dagor im je tako preporučio zbog njegove uvjerenosti u postojanje osoba u samom Saviunu koje bi rado htjele vidjeti njega i one na koje se oslanja umorene, a da se vijest o putovanju dva princa i Barbarškog kralja gradom nekako raširila do upravo takvih ljudi nije bilo nemoguće. Zasjeđu si nisu mogli priuštiti, jer važnost svakoga od njih bila je prevelika da bi si takav rizik dopustili, a osim toga ih je bilo i premalo kako bi se sukobili sa ikakvom ozbiljnijom skupinom napadača. Zato je kralj bio poslušan, i oni su trpjeli jahanje divljinom koliko su to već morali.

Ali to se trpljenjem i nije moglo nazvati u punom smislu riječi, jer ono što bi drugima bilo dosadno jahanje po opasnoj vlažnoj udolini, njima je bilo konačno pokretanje i nastavljanje iščekivana putovanja. A kad se tomu doda i razgovor kojim su ubijali vrijeme, kao i činjenica da je udolina bila mnogo prohodnija no što su očekivali da će biti prije nego su putovanje nastavili, probijanje im se njome dobrim dijelom činilo čak i ugodnim.

“Moram vam se ispričati zbog tih šatora.” u jednom je trenutku Kund ljuljajući se na svom neusiljenom konju rekao. “Naložio sam svojim ljudima da sprema u bisage saviunske šatore, a oni su nam dali naše, koje nisu trebali. Naši su manji, ali teži.”

“Baš sam se pitao...”, Errok je zamišljen dometnuo. “U Saviunu kad sam sudjelovao u lovu koristili smo drugačije...”

“Ovi su izrađeni u Gorghu”, rekao je na to Kund, “po uzoru na one u Sailu, koji se prave isto takvi kako sam čuo, samo sa tankim slojem čelika ušivenim između koža. Ovi čelika nemaju, jer preteški bi bili...”

“U Sailu sam čuo da često zna padati led. To je zbog toga?”

“Vjerujem da je tako, prinče Mihaele.”, Kund prihvati, a onda utihnu uslijed blagog zaustavljanja svoga konja. Pred njim je naime tada iskrasnio neki metar visoki komad stijene, kojeg je ovaj odlučio zaobići pomno i bez žurbe.

Zaobišavši stijenu, nastavio je: “Odandje smo došli u Saviun, preko stepe umjesto planinama kao sada. Onda još, prinče, kad smo sreli Bellowa, čovjeka onog čija su djela podsjećala na čarolije...”

“Tako se zvao?”, Errok upita. “Onda uopće ne čudi da je čarobnjak. Ne znam za Hil'gum i... i”, on je govorio pažljivo jašući ponad oštrog kamenja, “... Dvorac Pet Vrhova, ali ovdje takva imena nisu uobičajena...”

“U Sailu jesu.”, Kund dometnu. “Ali nije imao njihov naglasak. Više avanski... No, to vjerojatno i nije toliko bitno. Razmišljao sam, prinče”, Kund se tada obrati Mihaelu, “kod Ser Lirenosa možemo prespavati, ali prije njega se možemo okrijepiti na otvorenom. Jer vidite lještarke među kamenjem kako se skrivaju, eno još jedna, vidite”, on pokaže prstom. “Imam pračku ovdje; mislim da bih mogao pohvatati par.”

“Želiš da se zaustavimo?” Mihael upita.

“Nema potrebe. Navikao sam loviti u pokretu.”

“Ha, i meni u spremili jednu, vidim.”, otvorivši zaklopac jedne bisage, Errok promrmlja, “Ali koliko je to korisno u mojim rukama...”

Kund na to ne odvrati, već kukuljicu sa svoga lica, koja bijaše dio tanke kožne košulje što mu je skrivala verižnjaču, ukloni i baci preko leđa, počese svoju prosijedu smeđu bradu i odnekud izvuče kožnu pračku i dva-tri oblutka. Stremenjem je on nastavio tjerati polako konja naprijed, čija pognuta glava promatraše isprekidani svoj odraz u vodi, i toliko mirno da se čak jedva primjetno nasmiješio, on tada postavi jedan kamen u pračku i oružje stane kraj sebe vrtjeti.

“Baafir ovo može u galopu.”, on reče. “Vidio sam ga jednom tako ubijati zeca. Čovjek veoma vješt.”

Mihael tu utihnu čak i dah, jer iznenadio ga je tada oštri prodor boli u nozi radi kojeg se morao nagnuti i lijevu nogavicu namjestiti. Učinio je tako, ali bol nije otišla.

Uspravivši se, Mihael dlanom obriše znoj sa lica. Pogledavši prema Kundu, on vidje brzi pokret njegove ruke i začuje odjekujući zvuket desetak metara sa svoje lijeve strane ni treptaj kasnije.

“Pobjegla je.” Mihael dobaci. Bol mu je sada dopirala do bedara.

Potom su nastavili dalje, još uvijek niti žureći niti se zaustavljajući, dočim su ovlaš među kamenjem tražili lještarke. Mihaela je ovo neugodno podsjećalo na njegovo putovanje od Eriona do Saviuna, kada je iste takve ptice, zajedno sa kojekakvim drugim životinjama, lovio svojim kukrijem. Sada kad je deliričnost od boli i iznemoglosti većinom nestala i dok je, unatoč tomu što je opet bio na konju, osjećao da je kudikamo odmoreniji, tek sada on je shvaćao koliko je ludo bilo to što je na putu do Saviuna učinio, i koliko je sreće uopće imao što su mu ta djela pošla za rukom.

Bezumnici lakše čine nemoguće stvari, Mihaele, kroz izbljedjelo sjećanje sekundu kasnije on kanda začuje te davno izgovorene riječi svog prijatelja Hatora, jer nesposobni su shvatiti da je ono što čine nemoguće.

Govoriš li da je bezumnik sposoban činiti nemoguće? u mislima mu potom tiho odjekne glas mladića od dvadesetak ljeta, nadglasavan fićukom vjetra i nebrojenim kapljama kiše što su udarale po škripečim i klimajućim kopcima zatvorena prozora kraj kojeg su sjedili u jednoj od kamenih kula Barga.

Ne, već da mnogo toga što nazivamo nemogućim tako nazivamo zbog svog zazora od pokušavanja, Prvi je Učenjak odgovorio, a iz usta mu je izlazila bjeličasta para.

Ali nije li strah alat kojim se čovjek čuva od nevolja? zamišljeno je na to upitao Mihael.

Jest, no samo za pustinjake. Ostali ono što im život daje smatraju nedovoljnim i stoga se zbog ideje o vlastitoj potrebi prisiljavaju poći poljem nemogućega, Hator je sada zatvorenih očiju, odmjerena glasa odgovorio. *Čak i običan puk, iako u manjim stvarima. Svatko riskira, osim onih najmudrijih koji ne vide razloga. I dobar je rizik, on izdahnu, u jednu ruku, jer pomaže izroniti iz gomile velikim ljudima, a veliki ljudi pomažu rješavati najmučnije teškoće. Ali pazi, tu je potrebno znati pravu mjeru. Jer granicu između smionosti i ludosti, rekao bih, u mnogomu određuje veličina potrebe.*

Za neke stvari, govoriš mi dakle, borimo se godinama iako su bespotrebne?

A od nekih, Hator se nasmiješi i otvori oči, *dižemo ruke iako su bile udaljene puki korak. Iako su, Mihaele, bile ono zadnje što nam je preostalo.*

Ledeni, kišni vjetar oluje Barga ponovno potom postadohu topli zapusi u suncem obasjanoj, zelenoj udolini.

Mihael spusti pogled na kožne uzde u svojim zemljom i pepelom isprljanim prstima. Životinja, sada je primijetio, hodala je bez njegova navođenja, jer uzde je on držao tako opuštено da je to jedva i činio. Ravnomjerno je gibanje njezinih crnim krznom prekrivenih mišića između svojih nogu on mogao osjetiti gotovo kao vlastito, i njegovo tijelo u skladu sa njezinim hodanjem nagnjalo se lijevo i desno sada već kanda pod utjecajem intuicije.

Pogledavši u jednako tako crnu životinju pod Kundom Manijakom, on primijeti da je taj čovjek uzde svoga konja ispustio u potpunosti, malne ih smetnuo s uma dok su mu se ruke bavile praćkom i kamenjem, a kuda je htio ići, on je konja navodio stremenjem.

Iznebuha ispred Mihaela opet nešto brzo proleti.

“Jesi, pogodio si je!” začuo je odmah potom povik princa Erroka. Taj je mladić je tada skočio sa konja i do pogođene ptice preskačući bijelo kamenje dohitao. Kako je vjera u Troje božanstava nalagala, sagnuvši se kraj ptice što se poluživira trzala on uto isuka iz korica za svojim pasom jedan blještavi bodež, a onda životinji brzo odreže glavu i sakrije ju ispod jednog kamena.

Pticu je uspravivši se podigao za noge, pustivši tako da joj krv iz vrata po kamenju kapa par trenutaka. Kad se konačno vratio do svoga konja, pticu je

privezao za jednu od bisagi.

Nije dugo trebalo da se sivo krzno Errokova konja isprlja kapajućom grimiznom krvlju ubijene životinje, ali uzjahavši i konja potjeravši dalje on spram toga pažnju nije niti obratio.

“Dalje onom padinom?” Mihael se tada obrati Kundu pokazavši rukom spram jednog kilometar udaljenog dijela šume sa njegove desne strane. “Stabla ondje izgledaju rjeđa.”

Pogled Kunda Manijaka sa krša pred njim letimično prijeđe preko dalekog krajolika. “Mislim da bi tako bilo najbolje.” on odgovori. Potom ponovno osmotrivši stijenje pred sobom, Kund brzo zavitla rukom uslijed čega još jednom ispred Mihaela obli projektil presiječe zrak.

“Još jedna!”, začuju se riječi Erroka. “Pogodio si je.”

“Osim toga, udolina se na onom dijelu čini neprohodnom.”, Kund potom reče Mihaelu. “Ne izgleda li tako, prinče?”

Dok se Errok nedaleko od njega kroz vodu probijao do ranjene ptice, Mihael netremice pogleda u krajolik pred sobom.

“Ne, ne može se dalje.” najzad, on zaključi.

“Što je ovo...?”, mokrih nogu i zadihan tridesetak koraka dalje, iza jedne stare lipe princ Errok uto upita. “Stećak?”

Mihael se spram njega tek okrenu, ali Kund odluči sjahati a onda mu svojim dugim koracima zaobilazeći vodu i pride. “Nije obilježen.” Errok reče.

“Daj da...” prišavši princu i svukavši jednu rukavicu Kund promrsi, a onda se pred kamenom sagne i prstima mu prođe po površini. “Nije brdanski.”, on će tiho. “Nije star.”, dobacio je nešto glasnije Mihaelu. “Izgleda da smo blizu naseljima.”

I to kazavši on se uspravi i vrati rukavicu na ruku. Kad je pošao natrag do konja, Errok mu se obrati: “Zar se nećeš pomoliti?”

“Kojim bogovima? Znadem par molitava.”

“Pa u koje vjeruješ.” žmirkajući svojim zelenim očima jer mu je sunce što se probijalo kroz lišće obasjavalo lice, princ odgovori.

“Onda ništa.” Kund reče i stećak napusti.

Princa je taj čin iznenadio, ali poradi toga on ne kaza ništa već tek ostane kraj groba još par desetaka sekundi u tišini.

“Nastavljamo?” Mihael se obratio Kundu kad je ovaj prišao svom vrancu, odveo ga do nešto ravnija terena i ondje ga uzjahao.

“Nastavljamo, prinče.” Kund odgovori.

“Bogovi, mislit će da mi je konj ranjen.”, rekao je Errok jednom kad se i on vratio do svoje životinje. Gotovo čitava prednja lijeva noga i dio rebara njegove životinje bijahu isprljani krvlju ubijene lještarko. “A i obade privlače, k vragu...” dodao je vežući pokraj ulovljene ptice još jednu.

Kad se i saviunski princ konačno uspeo na svoju životinju, putovanje je bilo nastavljeno.

Šibljaci pokraj kojih su jahali svakim korakom su uskoro počeli bivati sve gušći, a ni visoka i široka stabla, bujnih krošnji čijim su teškim savijenim granama često priječila putnicima prolaziti ne bijahu ništa gostoljubivija. Tu je i voda bila duboka, jahačima gotovo do čizama, na mnogim se mjestima pjeneći zbog jaka strujanja.

“Samo pažljivo...” Mihael je promrmljao zaobilazeći jednu od mnogih velikih grana što se nadvijahu nad vodom kroz koju su se probijali. On je slijedio Kunda Manijaka, kojeg kako je ovaj zašao na drugu stranu sada više nije mogao ugledati.

Krišom se osvrnuvši spram Erroka iza sebe, on vidje da je voda oko njegova sivca krvava.

“Na pola puta je pod vodom neki veliki kamen.”, začuo je tada s onu stranu drvlja glas Kunda. “Pazite na to.”

“Uzeto u obzir.” Mihael je povikom odgovorio.

Potjeravši konja naprijed, nakon pet-šest učinjenih koraka on pod površinom vode ugleda ono o čemu je Kund govorio. Bio je to visoki, šiljati komad mahovinom prekrivene stijene jedva primjetan sada pod zapjenjenom vodom punom pootpadala lišća.

Tu stijenu Mihael pomnjivo zaobiđe. “Pažljivo, prinče!” i dalje ne odvrćajući pogleda sa vode pod sobom on viknu.

“Hoću...” tihi odgovor uto se začuo.

Najzad izbivši na otvoreno, gdje ga je suncem obasjan i sjedeći na konju dočekao Kund, princ Eriona začuje: “Odavdje moramo na padinu.”

Kako su mu zrake sunca uz refleksije na uzburkanoj vodi priječile gledati, Mihael zakloni oči i upita: “Ne može se dalje?”

“Vidiš i sam.”, Kund kaza. “Pokušao sam prići no previsoko je. Ali ondje se može izaći.” on pokaže spram strme obale kudikamo manje obrasle guštikom no što je to slučaj bio ranije.

Osluškujući probijanje Errokovog konja kroz duboku ledenu vodu iza se, Mihael se zagleda u stijenje pedesetak metara naprijed. Bilo je to plosnato i okomito, bijelo kamenje, čitav niz, lisnato stisnuto jedno uz drugo tako gusto da je činilo jednu veliku kamenu hrid. Visoko to kamenje bijaše, svakog komada višljeg od čovjeka, a rubova veoma oštarih. Jednako neobično i prijeteće izgledalo je i stijenje što je ispred te hridi izvirivalo iz vode.

Prije nego je Errok išta stigao reći, Kund Manijak viknu: “Ovdje je ravno.” i potjera konja spram blatnjave, stablima i gušticama zarasle obale.

Mihael pođe za Kundom, čija se životinja uz brdo uspela bez suviše problema. “Pazite na trnje.” začuo je uskoro Kundove riječi.

Ali prije nego je riječi Barbarškog kralja uspio razabrati, pred Mihaelom kanda niotkuda izroni divlji šipak, kao i još neko, njemu nepoznato grmlje vitkih grana punih bodlji te ga zapljusnu. On se tu brzo priljubi uz vrat svoga konja i zaštititi lice, no unatoč tomu završi izgребan.

Istrpjevši desetak još koraka svoje životinje pod visećim bodljikavim granjem, on uvidje da se guštik prorijedio, a šipka da gotovo više i nema. Tek tu i tamo bi se sada morao sagnuti zbog kakve niske grane ili procvale povijuše, a na dva-tri mjesta je ubrzo valjalo zaobići i kakvu veliku bijelu paučinu.

“Onaj stećak nije star.”, dok mu je ovaj polako prilazio, Kund se obrati Mihaelu. “Ali negostoljubivost ovog terena, prinče...”

“Možda su brđani sa zapada?”

“Nema ovdje takvih.”, Kund odvrati te se osvrne oko sebe. “Sigurno nisu brđani. Ne...”, on zaključi, “grob je pripadao nekome odavdje.” Zamišljeno sada baci pogled daleko iza Mihaela, gdje se mogao vidjeti saviunski princ kako se zadihan probija kroz guštiš. “Možda to ima veze sa nekom vjerom ili običajem, sahranjivati ljude tako daleko i na tako od bogova zaboravljenu mjestu...?”

“U Saviunu su osame za bolesnike, a u Hurnu i za magove.”, začule su se uskoro riječi zadihanog Erroka. “Ne!”, on potom viknu na što se Mihael spram njega osvrnu. “Prokletstvo! Odvratno...!”

Errokove nagle kretnje tada nehotice potjeraju životinju pod njim u kasu naprijed, time učinivši da se uz njisku ova gotovo zabije u Mihaelova konja.

“Samo paučina, Erroče. Vidio si i gorih stvari.” Mihael je rekao povukavši uzde i svoga konja smirivši.

“Neće ti biti smiješno kad i ti prođeš...”, Errok na to odgovori. “Dobro je, nisu otpale ptice.” uzgredno je dodao.

“Nisi ih valjda tako labavo zavezao...?” pošavši za Kundom, koji je već odmakao naprijed, Mihael na to kaza.

“Nije do mene, već do slabe kože. Puca lako.”

Kako je dalje šuma bila nešto rjeđa, baš kao što se činilo još kad su od ovog mjesta bili strelometima udaljeni, oni su se nakon nekog vremena usudili jahati nešto bržim hodom, a na trenuke, kad bi izbili na nešto veće čistine, čak i kasom. Grmlja ovdje ne bijaše mnogo, kao ni kamenja, a trava i stabla bijahu rijetki slično kao ondje gdje su prenoćili.

Jašući su tako proveli još manje od jednog sata, jedva tu i tamo progovarajući kakvu riječ, već tek provodeći svatko za sebe to vrijeme u razmišljanju i dokonom osmatranju prirode, a onda je Kund Manijak, već kad su dobrano odmakli od onog stijenja pokraj uzbrkane vode, zaustavio svog konja, polako sjahao i rekao: “Ovdje ćemo odmoriti.”

Dojahavši mekanom zemljom punom borovih iglica, Mihael doda: “Da, izgleda su konji umorni. Skinut ćemo im sedla ovaj put, ako ćemo duže

vremena...”

“Bit ćemo ovdje dok se ne ispeku ptice.”, Kund odgovori odvođeći svoju životinju do jednog čvornatog starog stabla i vežući ju za jednu od njegovih niskih grana. “Ali jest, sedla sada skidamo.” dodao je okrenuvši se.

“Možemo odspavati koji sat?”, princ Errok je upitao jašući hodom do Kundova konja.

“Par sati. Ne više.”, Kund reče prišavši Mihaelovu konju kojim je ovaj došao do još jednog stabla. Dok je princ sa konja silazio, ovaj je uzde životinje počeo vezati za stablo. “Možeš hodati?” upitao je kad se Mihael sjahavši sa konja odmah srušio na zemlju.

“Moći ću. Ovo je samo dok ne dođe osjet.” dodirujući nogu, princ zategnuta lica odgovori. Voda kroz koju su jahali, kako je primijetio jednom kad je podigao nogavicu, kao i samo jahanje, na par mjesta su mu ranu raskrvarili i učinili da iz nje dopire neugodan zadah.

“Misliš li da će se pogoršati?” izvukavši sa sedla štap za hodaње i pruživši ga princu, Kund nešto tiše upita.

Kako je usto pružio Mihaelu i ruku, ovaj to prvo odbije riječima: “Još par trenutaka...”, a onda kaza: “Ne znam... Jer bio sam i u gorem stanju, a opet... Ma, ne znam.”

U Kundovu suru pogledu sada se vidio tračak zabrinutosti. On se vrati najbližem konju i počevši mu odrješivati remenje sedla, progovori: “Na Velikog Svećenika ne možemo i ne smijemo računati... Hmm”, on izdahnu. “Da, tako ćemo onda. Ako se rana ne oporavi, prinče, morat ćemo na sam dvor Lirenosa.”

I to kazavši Kund skinu i spusti na zemlju sedlo prvog konja.

“Prinče, možeš ovoga odvesti do vode.” Barbarski je kralj dodao kad mu je Errok prišao.

Princ Saviuna na to kimnu i bez riječi poče učiniti kako mu je rečeno.

Potom je prošao trenutak ili dva, a Mihael je najzad smogao snage ustati. To učinivši on osjeti naglo i pulsirajuće strujanje boli kroz čitavo svoje tijelo, ali ona ne potraje dugo. Oslonjen o štap, on pride sivcu sa privezanim lještarkama te ptice stane odvezivati.

“Nisu se suviše oznojili...”, promrmljao je Mihael ovlaš promotrivši par kaplji bijela znoja na vratu Errokova konja jednom kad je ubijene ptice sa njegova sedla uklonio.

“Bez sumnje.”, Kund odvrati. “Snažni su ovo konji. Premda, kao i sve, je l' te, imaju svojih granica...”

Mihael odnese ptice dvadesetak koraka niz padinu, gdje ih položi na tlo pokraj mjesta gdje je mislio da je najbolje upaliti vatru. Potom se udalji i poče tražiti drva za potpalu.

Kako je tražeći u travi suha drva zamišljen nehotice od tabora malo

odmaknuo, on se iznenadi kad mu se u jednom trenutku sporim koracima pridruži princ Errok.

Mladić je taj već bio toliko umoran da je hodao pomalo nepravilno, gotovo šepavo, oslanjajući se na skoro svako stablo koje bi mogao dohvatiti. Smeđa je tkanina lijeve njegove nogavice bila isprljana sasušenom krvlju, baš kao i dio mu čizama, ali budući da mu odjeća već imaše mnogo poderotina i kako je zemljom bio isprljan još većma, to se dalo jedva zamijetiti.

Iz svoje svjetlosmeđe, gotovo zlatne ravne kose duge mu jedva do kraja vrata uklonivši neki otpali list, on progovori:

“Ja znam da sam više na smetnju no od koristi, Mihaele, i da biste najradije da na ovo putovanje sa vama dvojicom nisam ni pošao.”, započeo je u poluglasu mladi princ. “Ali znaj da ni ja zapravo nisam igdje htio odlaziti. Bila je to očeva ideja, pridružiti vam se.”

“Vjeruj mi”, tek ovlaš saviunskog princa osmotrivši dok je rukama odlamao dio neke velike suhe grane, Mihael uz izdah odgovori, “nisam još upoznao goreg suputnika od gangrene i samoće. Čovjek, Erroče, počne cijeniti druge ljude jednom kad prođe kroz takvo što...” On se sada uspravi, usput protegnuvši bolna leđa, te blago nasmiješen pogleda mladića u oči. “Stoga si u krivu ako misliš da mi itko smeta. A Barbarski kralj... koliko znam, uz njega je uvijek barem tucet ljudi. Navikao je on na razna lica.”

Errok se približi grani koju je Mihael lomio i na suprotnoj strani stane sa nje odvajati omanje dijelove. Bila je to trećina krošnje jednog obližnjeg starog bora, raskoljenog kako se činilo gromom prije bar godinu dana. Zadah truleži i vlage oni su mogli osjetiti dok im se među prstima runila raspadajuća kora. Tu i tamo ugledali bi kakvog velikog mrava ili uholažu lutati po mrtvu drvetu.

“Ne znam ni zašto je tebe uopće slao, kad si bolestan. A ni Kunda, zapravo. Ništa nema smisla, izgleda, a sve je učinjeno tako... tako odrješito, kao da drugačije nije moglo.” lomeći granje Errok je govorio.

“Misliš da je moglo bolje?” Mihael upita.

“Ako smo već morali nekoga poslati u Barg, i ako sam već morao na put poći ja, nisam li mogao to učiniti sam, ili uz Prvog Viteza?”

“Mislio sam da ti Hurrib nije baš po volji.”

Erroka te riječi na trenutak zamisle. “Svakako mi je bliži od Kunda, ali... Zapravo, imaš pravo. Mogao bih i bez njega.”

“Kažu da je smionost vrlina.”, Mihael se osmjehnu, u jednu ruku sada skupivši naramak drva a drugom se oslanjajući o štap, “No, ako ti vjeruješ da si mogao sam, i ja tako vjerujem.”

“Da je tako, ne bi li ostao u Saviunu i liječio se?”

“Ha!”, Mihael veselo uskliknu, “Da ne vjerujem kako je ovo putovanje lako izvedivo svakomu, ne bih njime pošao ranjen.”

Errok na to ne odgovori. I sam podigavši naramak drva on tek Mihaelu pokloni kratki podozrivi pogled, a onda pođe putem tabora.

“Vidiš”, prateći Errokov spori hod i rasijano gledajući sada u crno tlo a sada njišuće zelene krošnje visoko iznad njih, Mihael započne, “kad imaš osjećaj da možeš pomoći onima koji bez pomoći ne mogu još dugo, gledaš to učiniti ma kako nemogućim ti se činilo. To ja osjećam, i tvoj otac to zna.”

“Zbog čuvstvenosti pokušavati činiti nemoguće?”, Errok će podrugljivo. “Gluposti, i to one koje uzbuđuju jedino starce pomračenih umova.”

“Možda si u pravu.”, štapom se za hodanje sada braneći od grmlja kroz koje su prolazili, Mihael prihvati. “Odvažnost se nekada uistinu čini suvišnom. Kad se čovjek recimo odvaja od jedinice i polazi bespotrebno žrtvovati samo da mu na boku zbog toga zasja rapir, ili tek stoga jer mu čast ne dozvoljava slijediti sigurne puteve... Ne loše puteve. Zapravo, mnogo korisnije od onoga kojim se on namjerio ali tek, eto, manje časte.”, on je zamišljeno rekao, “Ali u neke ludosti čovjek ne ide zbog nagrade. On čineći ih neće dobiti ni čin, ni čast nit će i on samoga sebe gledati u boljem svjetlu. Već to on tek čini radi... ludosti. Obične ludosti. Ne misliš li da nepostojanje nagrada ludosti čini, takoreći, čistijima...?”

Nekoliko sekundi Errok je nakon tih izgovorenih riječi proveo u tišini. A onda je, na Mihaelovo iznenađenje, rekao: “Čuo sam za taj erionski običaj davanja rapira herojima. Jedan od mnogih vaših običaja koje ne volim.”

“Pa zar nije lijepo zbog vjernosti dati čovjeku nekakav poklon?” ne obazrevši se na Errokovu nezainteresiranost spram njegovih ranijih riječi, Mihael upita.

“Ne čini mi se tako. Jer tko garantira da će današnji poštenjak biti poštenjak i sutra?”

Mihael zausti da nešto odgovori, ali Errok već spram njega okrenu glavu i nastavi: “Evo, jedan od vaših vitezova kad je bio u Saviunu, vitez Retek, ako si čuo za njega, i on kako sam vidio nosi rapir, a kao čovjek se čini neuračunljiv. Kod najmanjih stvari barem; dogovoriš se sa njim sastati, a on se ne pojavi. Kaže ocu da će skinuti plavi plašt da ne privlači pažnju pa to ne učini, i tomu slično.”

“Poznajem tog viteza.”, sa dozom se gorčine spomenuvši tog čovjeka, Mihael reče. “Kad je bio u Saviunu?”

“Prije tri-četiri mjeseca, možda više. Pozvao ga je jedan naš liječnik, mislim zbog lijeka za nekog njegovog rođaka. A vidiš, sada kad tako razmišljam, to i jest čin osobe vrijedne rapira. Prevaliti toliki put samo zbog lijeka... Ali kako takva jedna osoba može biti tako... Ne znam...” on zamišljeno dodá i utihnu.

“No, je li dobio lijek?”

“Koliko sam čuo o Orusu, sigurno jest.”

“Vaš vidar?”

“Jest, novi neki. Ali vraški sposoban, koliko sam čuo. Lenya često pije njegove pripravke.”

Na desetak koraka od tabora prvo su mogli osjetiti miris dima, a kroz šipražje se do njega konačno probivši, oni ugledahu da je Kund već vatru upalio i kotlić s vodom iznad njega objesio. Pogledavši niz padinu, Mihael opazi da su konji svezani kod potoka.

“Mislim da ne treba proključati”, dobacio im je Kund u čučnju tražeći nešto među bisagama poslaganih sedala, “jer sa ovih će perje opadati lako.”

Prinčevi na par koraka od vatre istresoše drva, nakon čega Errok pođe do Kunda a Mihael pride kotliću i provjeri vodu. Površina joj je bila mirna i bez pare pa je to učinio u nju umočivši prst; voda je bila jedva mlaka.

“Pronašao sam nešto gljiva.”, Kund će Erroku kad mu je ovaj prišao. “Oprao sam ih, ali nigdje noža da ih izrežem...”

“Uzmi moj.” princ odgovori i svoj bodež iz korica za pasom isuka.

“Tu je negd...” Kund zausti, ali okrenuvši se i ugledavši da mu Errok pruža svoj bodež, on utihnu, “Zahvaljujem, prinče.” kralj Gorgha šapnu i oružje uzme.

Uto se uspravivši i princa nadvisivši za čitavu glavu, Kund Manijak svojim teškim koracima pođe do vatre, na korak od koje se nalazio, kako je sada i Mihael primijetio, veliki jedan list sa tucetom od zemlje očišćenih gljiva na njemu.

“Nisu otrovne?” Mihael upita.

“Sigurno. Ali jeli smo moji ljudi i ja i otrovne, barem kad sam imao taj čaj...”, pognute glave on zamišljen reče. “Eh da vam sada mogu pokazati to lišće! Tharon, Tharon Avanski, onaj o komu sam vam govorio, on mi je jednom dao zavežljaj tog čaja”, Kund tada uskliknu. “Mogao si zbilja popiti i otrov poslije njega i ne bi ti bilo ništa. Samo stomak, on bi žario kao deset žgaravica... ali na smrt ne bi ni pomislio.”

Errok na to promrmlja: “Ne bih baš na sebi provjeravao takvo što...”

“No, nije bilo mnogočega drugoga za jesti.”, Kund odgovori i kraj lista sa gljivama kleknu. “Osim možda trave i par zmija.” on dodao i svoje nasmiješeno lice naoštrenih zubi podigne i nakratko pogleda u Mihaela. “Ali ne”, vrativši pogled na gljive koje su mu ruke sada već počele rezati instinktivno, nastavio je, “ove nisu otrovne.”

Mihael se protegnu, uz bolove se potom sagnuvši i pročačkavši vatru. Lice mu pred svijetlom žari oblije toplina, a u očima mu se na trenutak ugleda odraz bijela dima zakovitlana ponad kotlića.

“Čini li ti se spremnom?” Kund upita.

Na to pitanje ovaj baci kratki pogled spram lještarki, a onda još jednom dotakne vodu. “Spremna je.”

Prije nego je Kund išta stigao dodati, Errok već kotlić primi i skine ga s lanca. Odnio ga je zatim na čistinu par koraka od ognjišta, puhnuo nakratko u dlan kojim je kotlić nosio, te se vratio po lještarke.

“Čistio si već ptice ranije, Erroče?” osavljajući se na noge, Mihael ovoga upita.

“Jesam, u lovu. Prošlo ljeto...”

Međutim jednom kad su poslu prionuli, Mihael uvidje da ovaj ne obradivaše životinje sasma spretno; čerupati perje je još mogao, no preuzevši nož od Kunda i počevši ptice tranširati, toliko je poteškoća imao da se i sam u više navrata gotovo posjekao. Premda mu nisu drhtale, ruke mu kanda ne mogaše sječivo navoditi da čini pravilne rezove i ono je proklizivalo, zapinjalo o kosti, otvaralo crijeva i žuč te puštalo raznu nečist proljevati se po princčevim rukama.

Ali u vezi toga nitko ne izgovori nijedne riječi, već Kund donese princu vode i pomogne mu meso životinja oprati, a zatim i razrezati ga na komade te ga nabiti na pruće.

Zašiljene su krajeve tog pruća zatim zabili u zemlju, a meso ostavili visjeti ponad niskog i rijetkog plamenja sada već utišane vatre. Nešto dalje, umotane u dva-tri debela velika lista pepelom i sa nešto žari prekrili su narezane gljive. Njima je Kund dodao i par listova mažurana, biljke čiji je grm ugledao rasti nedaleko od potoka.

Netom poslije toga oni oko sve nižeg palucajućeg plamenja što je lizao preostale ugarke i osipajuću usijanu žar polegaše, tko nalakćen a tko na leđima, i ispijajući dokono iz čaturica sa svježom vodom potoka pokraj kojeg su konji odmarali, bez riječi tiho udisali tu mješavinu hladnog vjetra planina, crne zemlje prekrivene ljušicama, raspadajućim šišarkama i borovim iglicama, te toplog mirisa gorjevine i cvrčućeg, smežuravajućeg mesa što je po njoj kapao.

U daljini je neki djetlić lupkao po drvetu. Iznad njega vihor njijaše krajeve razgranate, imponirajuće krošnje moćna neka stabla. Gotovo katarzično princ Mihael Erionski svjedočio je tomu.

“Pričajte, da ne zaspem.”, najposlije Errok prekinu tišinu. “Reci mi, Mihaele, kad sam već to spomenuo, koliko su vam u Bargu dopuštali spavati?”

Uma prazna, jedva sposoban u ovaj čas od silna umora utonuti u misli i prisjetiti se svih onih gorkih čuvstava što su mu tako resko uništili toliko noći, tjerajući ga da se iz večeri u večer iz more u znoju budi čak i u sigurnosti, čak i stotinama kilometara dalje od te citadele, ovaj odgovori:

“Ne mnogo.”

“Četiri sata.”, odsutno će Kund Manijak, verižnjače zbog blage omore više ne prekrivene košuljom. “Razbijena u noći. Ili...”, on se osmijehnu pogledavši u Erroka, “Ili sam barem tako čuo.”

“Zbilja, ne mogu se sjetiti.” natjeravši se ne obazreti na riječi koje je Kund upravo izgovorio, Mihael izdahnu i sa lakta se prebaci u ležeći položaj. “Osjećam da je bilo tako davno. Iako odista... jedva je prošlo tri mjeseca.”

“Sa četiri bih sata pobjegao za dva dana da mene snađe takva sudba.”, Errok kaza. “Ili bi netko otišao u Grimmor arion, ja ili neki od svećenika.”

Dok je ovaj govorio, Kund se osovi na noge i pride rijetkim bijelim dimom okrunjenoj žeravici. Tu on okrenu zabijeno pručie i nedovoljno pečenu stranu mesa izloži vrućini.

“Izbor, prinče, nekada je ono što si ne možemo priuštiti.” lica dobrohotna, Kund potom reče.

“Čak ni izbor da se umre?” Errok promrmlja.

“Pa...”, Kund odvrati vraćajući se na svoje staro mjesto, “čak ni to. Prinče, zaspat ćeš.”

“Budan sam.”, Mihael se javi. Svoje na par trenutaka zaklopljene oči on je sada otvorio.

“Meso je gotovo?” Errok upita.

“Još mu treba neko vrijeme. Ali ako želite, možete jesti sada...”

No to nitko ne učini. Oni su radije dopustili da se vatra s vremenom ugasi sasvim, a žar rasu kao vrući pepeo, nedugo nakon čega je vjetar meso na prućima stao polako hladiti. Tako su učinili jer im uistinu nije bilo teško čekati, s obzirom da im je ovakvima sanjivima vrijeme prolazilo kudikamo brže.

Pečene komade lještarki oni potom poskidaše i poslužiše na velikim listovima, a ono pak lišće u kojima bijahu umotane gljive Kund iz pepela izvadi i uz snažno isparavanje rastvori. Vanjska dva lista bijahu pocrnjela, ali onaj unutarnji tek podatan i izbljedio ovijajući bez greške kuhane, mažuranom začinjene gljive.

Jeli su prstima, u tišini, čuteći kako se meso koje bi prinosili ustima razdvaja i raspada i prije nego bi ga počeli jesti. Isto je bilo i sa gljivama, koje Kund i Mihael počеше jesti odmah, a nepovjerljivi Errok tek koji trenutak poslije. Jela nije bilo mnogo, unatoč tomu što ove ptice bijahu odrasle, poveće i kako se činilo dobro uhranjene, ali dovoljno ga bijaše da nitko od njih nije osjetio potrebu poći do sedala po kakav komad suhog mesa u bisagama. Zato je to bilo što ih je tek par sati dijelilo od zamka Ser Lirenosa i noćišta, ako već ne i samog dvora, a ondje će sasvim sigurno biti posluženi izdašnom večerom.

“Kažu da je uspješan lov na putu pozdrav bogova putnicima.”, ispraznivši svoj list i otpivši iz čuturice, Errok reče. Potom se na trenutak iskašlja, a onda legne na bok, leđima okrenut ugasnoj vatri. “Zato se valja bogovima moliti...” dodao je zatim tiho.

“Sigurno imaš pravo.” nemajući želju za razgovorom, Mihael njegove riječi

prihvati. Obrisavši masne ruke o nogavice, i on tada legne na mekanu zemlju.

I trenutak-dva kasnije, princ Eriona polako počne tonuti u san. On tu osjeti kako mu se zvuci šume oko osobe sjedinjavahu, vrtješe nekako, bez reda i podređenosti i dovode ga do osjećaja bespomoćna ali potrebna propadanja, prepuštanja rukama prirode da mu oduzme umor. Polako je mirisao hladnu zemlju tik do svoga lica, slušao muhe oko tabora i zapuhe vjetra, pčele i plešuću travu, i osjećao ne samo kako svjedoči svemu tomu sve slabije, već i da na neki način on kao onaj što svjedoči svake sekunde biva dovođen u pitanje sve više.

Mreškanje trave i krošanja, sve tiši i tiši letovi kukaca, tiše i tiše disanje, težina i propadanje. Hodanje. Šuljanje.

Režanje...

HATOR

Komoštra mu ugasle, blago ljuljajuće uljanice na korak od uha škripaše dok je svojom čvornatom rukom na ogradu naslonjen stajao i drugom držeći šalicu jake crne kave očiju poluotvorenih poradi mirisna vihora osmatrao od sunca brončani obzor. Jučer je on stajao na istom ovom mjestu, osluškiavao iste te reske zvuke stara drveta i još starijih karika lanaca što višahu sa gredi kaštela, ali uz drugog čovjeka do sebe. Jučer je to bio Ser Parksus, a sada Ser Mitur. A i horizont je bio drugačiji, ta svjetlom udarana, zrcaleća udaljenost koju isparavajuće more i starost njegovih vodenastih očiju činjahu plešućom, mijenjajućom, prozirnom na časku, dovodeći um ljudski do megdana razuma i vjerovanja u opsjene; prošli je dan promatrao obrise Rotha, tek dijelom ozidana grada ribara i trgovaca, široka pristaništa pred zidinama mnogih uplovljenih brodova, od kojih se sa udaljenosti sa koje je prizor osmatrao dao vidjeti tek pokoji arbor, a sada je gledao u ono što je njegovo staro srce tjeralo udarati nepravilno, lice bivati prazno a na ogradu sa žući da je oslonjen: četiri planine. Velike četiri planine Dvorca Pet Vrhova.

“U Hurnu imaju uzrečicu...”, promatrajući ljeskanje uzbibane vode i planina na obzoru što ih modri daleki valovi svako malo skrivaše, Hator mirno progovori, “a koja mi pada na pamet, sada kad ovo gledam. 'Netko će večeras umrijeti' oni znaju reći.”

“Rekao bih da priliči.”, Ser Mitur je odvratio, prstima lijeve ruke usput prtljajući oko stegnutih kožnih uzica svoje košulje. On je htio košulju svući, kao što je odavno to već učinio i sa verižnjačom, jer sparina kako je izgledalo jenjati nije kanila. “Ali pitanje je koliko erionski pečatnik vojnicima tjesnaca vrijedi. Možda nas zadrže, a ako tako bude... pa, uzrečica će tog sela vrijediti neki drugi dan.”

“Ako je moguće, dan koju desetinu godina udaljen od ovoga...”, Hator na to

šapnu i prinese šalicu usnama. Otpivši od tekućine, on napravi blagu grimasu. "Bogovi, kako god ju se skuha, kava Arene je gorka."

Vitez ne odgovori. Kako mu prsti nađoše uspjeha sa razuzlavanjem uzica, on je sada svoju debelu, prljavobijelu košulju počeo svlačiti.

Svukavši košulju, Ser Mitur ju zaveže oko pasa.

Kraj Prvog Učenjaka sada je stajao čovjek naga, crnomanjasta torza maljavih prsa isflekanih blijedim ožiljcima. Smežurane svijetle brazgotine što su ukrašavale Ser Miturov vrat nastavljahu se po njegovim ramenima i prsima, ondje se ispresijecajući sa ostalima, kratkim i dugim, ravnim i vijugavim, kakvo je već gdje neprijatelj oružje koristio. Stomak mu imao tri-četiri zarasle ubodne rane, četvrt pedlja duboke, a lijeva strana rebara, baš kao i mišica mu lijeve ruke, tridesetak sitnijih, buzdovanom zadanih. Ali Ser Mitur je unatoč ožiljcima bio mnogo snažniji od obična čovjeka, pleća čvrstih i širokih, imponirajuće čak i visine, jerbo je Hatora nadvisivao za čitavu glavu.

"Podsjeti me reći ostalima da budu odjeveni kad uplovimo u kanal. Jer ako vide ovakvo što... je l'...", Hator reče. "Ne mislim da će vas držati za obične putnike."

Ser Mitur se na to okrene i na ogradu nasloni. "Sudeći po onim oblacima, i morat ćemo."

Isprva Hator letimice pogleda u odraz neba na izlomljenoj površini mora, ali kako je ondje nebo ugledao mirno i svijetlo on se okrenu. Zaklonivši dlanom sunce što mu je udaralo po očima, Hator ponad daleke nemirne vode u smjeru Hil'guma ugleda oblake tamnosive, tu i tamo gotovo crne, koji se sudeći po vjetru približavahu sjeveru Enzolarta.

"Hej ti!", pogled mu tada privuče glas trgovca sa jednog od dva jarbola kojeg je taj brod imao. Zaglušavan njegovim lamatajućim kožnim ogrtačem kojeg mu je još u Erionu Ser Parksus dao prethodno ga svukavši sa nekog mrtvacu, iz daljine je glas dobacio: "Škota kod lantine, možeš li ju zategnuti?"

Ser Mitur do njega zausti da odgovori, ali već se tada začuje glas bosonogog Ser Teseja desetak koraka dalje: "I flok da okrenem?"

"Učini tako, ako znaš. Da uhvatimo ovo malo vjetra...", popravljajući jedro, trgovac je odgovorio. Učativši što je htio, on se pažljivo sa jarbola spusti, uzgred nikomu naročito dodavši: "Da se ne mućite suviše sa veslanjem..."

"Bojite se i vi gromova?" Ser Mitur uto začuje nekakav piskutavi glas. Spustivši pogled, on na korak od sebe ugleda trgovčeva sina, koji je stajao kao i on naga torza, premda čizme ne skidajući. "Jesu li vam to gromovi učinili?" dječak je dodao pokazavši na rupe vitezova stomaka.

Na te riječi Ser Mitur kanda nehotice dotaknu jednu od rupa. Promotrivši zatim svoje prste on se nakratko mogao sjetiti one večeri kad su poslije istog doticaja bili krvavi. Bila je to večer, naime, kradomičnog ulaska gorghskih

ubojica u Erion sa namjerom da umore sve vitezove. Ser Mitur nije imao ni oklop ni verižnjaču u taj čas. Štoviše, bio je dopola nag, baš kao i sada, jer ljetna je ta večer bila sparna, a tijelo njegove ljubavi vruće.

Kroz prozor su njegove kuće ušli tiho kao što bi kakav osuti maslačak nošen vjetrom, njih dvojica, i uletjevši mu u sobu noževima izboli i nju i njega, a onda pobjegli. A oni, njihove žrtve, ostali su soptati obliveni krvlju i tresti se uz iznenadni umor i bespomoćno pogledavanje. Vitez je svoju krvavu ljubav primio za nadlaktice, pokušao se uspraviti, doći do nekakve snage, reći joj da izdrži jer mač mu je pod krevetom i sad će, evo ovog trenutka isukati ga, dušmanima se osvetiti, poubijati ih, a onda njoj i sebi pozvati liječnike. Ali umjesto riječi, iz usta mu je izlazila krv, a umjesto da ustane on se srušio pokraj njena ramena.

“Ne sjećam se.” Ser Mitur odgovori.

Ali sjećao se, jer mogao ga je osjetiti, čak i sada, taj gorki miris dima od spaljivanja njezina tijela, i onaj gadni smrad deset svetih masti, tog pripravka kojeg kad mu je slučajno došao na ruku nije mogao oprati danima.

“Sustići će nas?” Hator se tada obrati trgovcu, kimnuvši usput spram udaljenih crnih oblaka.

“Neće.”, ovaj na to odvrati i uzgred namjestivši jednu nagnutu kutiju njima pride. “Ovih tjedana vjetrovi udaraju prema Hil'gumu. Zato se i isplavljava sada.”, stisnuvši oči zbog sunca, on se tada nasmiješi. “Ali ja ove godine u Hil'gumu nemam nikakva posla pa to nisam iskoristio. No, ovo je jedan od povjetaraca, štono riječ; ne miču se ti oblaci nikuda. Zapravo”, trgovac se ovlaš po horizontu osvrnu, “do sutra bi se mogli okrenuti prema Hil'gumu. Daj, odi reci gospodi što veslaju da se odmore.”, obrati se on potom svome sinu. “I nemoj puno smetati ljudima.”

“Ali...” dijete zausti, no ugledavši prijekorni pogled svoga oca ostane tiho. Odšetao je tapkajući svojim čizmicama zatim do donje palube, gdje su uz životinje vitezovi veselo razgovarajući veslali.

“Neće trebati veslati?” Ser Mitur upita.

“Do tjesnaca će jedra moći gurati.”, objasni trgovac. Trenutak on ostane u tišini, kanda se nećkajući hoće li nastaviti govoriti, a onda ipak kaza: “A osim toga sam doznao iz vašeg razgovora da ste erionci. Želim kad uđemo u kanal da svi veslate, zato je dobro da budete odmorni. Predstaviti ću vas kao svoje veslače, da vas straža ako budemo zaustavljeni ne dira. A ti”, on se obrati Hatoru, “tebe ću predstaviti kao svog oca.”

“Konji...?” gotovo bezizražajno doznajući da trgovac zna tko su, Hator mirno upita i otpije gutljaj kave.

“Ako tko pita, vozim ih na prodaju.” Tu se brod malo jače zaljulja pa on na trenutak izgubi ravnotežu, na što ga Ser Mitur jednom rukom zadrži. Trgovac

na to tek zahvalno kimnu glavom.

“Kako ti možemo vjerovati?” položivši natrag ruke na ogradu, Ser Mitur tada upita.

“Da je po mome, ne bih to nikada ni htio doznati. Jer tuđa posla me ne zanimaju.”, trgovac odvrati. “Ali bili ste glasni i razgovor sam čuo, a putujete u najnepovoljnije za vas mjesto moguće. Suradnja će biti od koristi i meni i vama.”

“U vezi ovoga će trebati probuditi Thara.”, Hator promrmlja. “Tesej!”, gotovo se iskašljavši, on potom poviknu. “Daj, molim te, dođi nešto...”

“Recite.” žurnim svojim hodom nekadašnji kuhar orno žmirkajući trenutak kasnije pride. Od njegove brade i duge kose bijahu načinjene debele pletenice, koje pod zapusima vjetra sada lelujahu. Svjetlosmeđe one bijahu, kao i njegove duboko usadene oči ponad pomalo upijena lica. Ser Tesej nakon Ser Seltesa bijaše najmlađi vitez u službi pukovnika Thara, i jedini od vitezova koji u Hatoru nije stvarao osjećaj da je ezerun.

“Thara treba probuditi.”

“Učinit ću to.” Ser Tesej mu zadihan upadne u riječ.

“Ali ako je čangrizav i neispavan, znaš, budi pažljiviji...” Hator nastavi, ali ovaj već odmakne.

“Mogao sam to i ja.” Ser Mitur će ispod glasa.

“Tesej je slobodniji. No, kažeš pomalo neusiljeno da smo erionci...”, Hator se potom obrati trgovcu. “Čini mi se kao da otamo nekoga već znaš.”

“Primijeti se?”, ovaj se na to blago osmijehnu. “No da, može se reći da sam poznavao jednog.”

Kako uvidje da ovi očekuju još koju riječ, on doda: “Ah, neka sve ide k vragu. Aber se zvao. Ne znam mu kuću, ali Špirit su ga zvali. Pomagao sam mu prevoziti jabuke, ništa suviše bitno. No, jednom se napio i rekao da je iz Eriona...”

“Ne znam ga.”, Hator kaza i šalicom dotaknu usne.

“Možda pukov...”, Ser Mitur pažljivo zausti, a onda doda: “No, eto njega.”

Uz Ser Teseja, pukovnik je Thar raščupane kose i dremljiva lica polako napredovao do mjesta na kojemu su ovi razgovarali. Bos je bio, ali iz nekog mu razloga pleća bijahu ogrnuta prslukom od uskrobljene kože. Približavajući im se, sa Ser Tesejom je on o nečemu tiho razgovarao.

“Ne”, čule su se sada njegove riječi dok je podlakticom brisao oči, “ne vidim ih još. Sve svjetluca i smeta očima”, polunasmiješen je dodao. “Kad se razbudim, izgleda... Skuhali ste kavu?” upitao je konačno prišavši Prvom Učenjaku.

“Donijet ću.” na njegove riječi Ser Tesej brzo kaza i ode.

Hator je odlučio pričekati da se njegov prijatelj razbudi prije nego mu

prenese sve o najnovijim zbivanjima. Jer vremena za malo opuštenosti je dostajalo, a osim toga, iako sam ne bijaše toga svjestan, Hator je u osiguravanju takvog čega drugima nalazio užitak, s obzirom da tokom posljednjih petnaest godina života u Bargu spješavanjem bijaše natopljen svaki njegov proživljeni dan.

“Plovidba te, prijatelju, čini mlađim svakoga dana.” umjesto ičega drugog Hator je Tharu Pukovniku veselo rekao.

Ovaj na to ne odvrati, već je počevši bradu prišao ogradi i preko nje nabrana čela pljunuo.

Par sekundi je Thar proveo tako nagnut promatrajući more, lica skrivena dugom crnom kosom, a onda obrisavši usta se uspravi i hrapava glasa progovori:

“I diže mi želudac čak i kad sam naviknut na ljuljanje...”

“Kaže mali da ne veslamo dalje.” nadglasavan lamatanjem jedara i toplim vjetrom, začuo se tada glas prilazećeg Ser Averga. Taj je gorostas preko čelave svoje glave imao prebačen komad bljedičasto kanirane tkanine natopljene vodom.

“Gdje je?” upita trgovac i pogledom potraži sina. Ugledavši ga on mu priđe i na uho nešto tiho kaza, na što dijete brzo otrči.

“Vjetar će nas dalje gurati?” Ser Averg je upitao i prišao Ser Mituru, koji se pomaknuo kako bi se ovaj na ogradu naslonio.

“Je l' i tebe uklještilo?”, obratio mu se tiho Thar Pukovnik sada nešto razbudeniji kad je primijetio da se Ser Averg jedva primjetno isteže. “Ti si na srednjem bio...?”

“Gore od jahanja.”, Ser Averg odgovori. “Ali srećom, kako vidim”, on se osvrnu po horizontu, “nema još mnogo.”

“Nije vruća.” tiho se uslijed njegova govora začuju riječi Ser Teseja, koji drvenu šalicu do vrha ispunjenu kavom tada pruži Tharu Pukovniku.

“Ah, prokletstvo...” opsovao je ispod glasa pukovnik slučajno nešto kave prolivši po daskama ispred svojih stopala. No kako nikoga kaplje prosuta napitka nisu dotaknule, spram tog se jedva itko i obazro.

Zapravo, jedini koji je završio poprskan bio je Ser Mitur, ali ne kavom već sa par kaplji vode što je curila iz natopljene krpe na Ser Avergovoj glavi. Osjetivši na njoj kapljice, ovaj bez riječi uto ruku odmakne, a onda se od viteza i udalji za pola koraka.

“Više lijevo! Više lijevo...!” kanda iznebuha poviče tada trgovac u smjeru krme, zaklonjene jedrom glavnog jarbola. Nedugo nakon tih riječi njegovi sugovornici uz još reskih zvukova dasaka osjetiše naginjanje broda.

Tako nagnuto, plovilo se sa sjevera okretalo bliže zapadu.

“Odlično! Sad ga ispravi!”, trgovac povikom dometnu. “Neka prema

sjeverozapadu udara!”

Trgovčev sin uskoro okrenuše brod u najpovoljniji položaj u odnosu na vjetar, nedugo poslije čega se plovilo umiri, a putnici osjete blago ubrzanje.

“Zbog čega ste me budili?” koji trenutak kasnije, Thar Pukovnik prekine tišinu.

“Ja...” trgovac je na to zaustio, no Hator već kaza:

“Doznao je da smo erionci.”

“Oh!”, Thar Pukovnik tiho uskliknu i otpije gutljaj kave. To začuvši, Ser Mitur krišom položi ruku na svoj bodež za pasom. Vitez je to učinio ne zbog sebe, već da mu ga Thar ne oduzme i zarije u trgovca.

“Ali pomoći će nam.” brzo Hator dometnu.

“Nisam htio slušati ništa, svega mi!”, nastavio je trgovac, premda lica bezizražajna, očiju jasno uplašениh. “Čuo sam slučajno. Ali da, pomoći ću vam, zato sam i spomenuo to, i zato i zatražih da se odmore od veslanja.”, rukom je pokazao spram Ser Averga, koji je jedini od onih što su maločas veslali sada bio tu. “Jer predstaviti ću vas kao veslače u svojoj službi ako nas straža zaustavi, pa bi bilo dobro da budete za dolje kad se u prevlaci nademo.”

“Uzgređ, jesi li čuo za nekog Abera Špirita?” obrati se pukovniku potom Ser Mitur.

“Aber?” Thar Pukovnik na to promrmlja. Bijaše to reakcija na pomalo nenadano, ali ipak pitanje koje u njemu tada probudi zrno poštovanja spram Ser Mitura. Za čovjeka o komu je bila riječ ne samo da su znali svi erionski vitezovi već su mu Thar i njegovi podređeni bili i gosti prije par tjedana - ali Ser Mitur je tu informaciju iznositi drugima dozvoljavao samo Tharu Pukovniku.

O pitanju razmislivši sekundu-dvije, Thar Pukovnik konačno kaza: “Aber Špirit... trgovac pićem. Bio je par puta u Rimmarionu, a i u Erionu sam ga sreo jednom. Rekao bih da je pošten koliko mu i ocat koji proizvodi. Što s njim?”

“Pa, njih dvoje su surađivali...” Ser Mitur će slegnuvši ramenima.

“Ne bi mnogo ljudi nazvalo Špiritovu jabukovaču octom.” brzo se trgovac osvrnu spram Tharove opaske. Unatoč tonu njegova glasa, pukovnik mu u pogledu ne ugleda ni traga jetkosti.

“No, kažeš da si surađivao sa Pobunjenicima?”, Thar Pukovnik progovori, sada već vidljivo opuštenija lica. “To mijenja stvari...”

Na te riječi trgovac načas pogleda u podnicu, a onda podigne žmirkajući pogled spram pukovnika: “Živimo u vremenima, gospodine, kada je privrženost jednostavno preskupa.”, on reče i doda nešto raspoloženije: “Zato cijenim novac, jer ne mari u čijim se rukama nalazi.”

“Eh...”, Thar Pukovnik se oglasi i srknu nešto kave. “Imamo drugačija razmišljanja, ti i ja, ali neka... pristat ćemo na prijedlog.”, reče on ogleđavši se

po zapjenjenu moru, a onda vrativši pogled na trgovca doda: "Napokon, i nije baš da imamo nekog izbora. Za konje ćeš, predmnijevam, reći da su tvoji?"

"Konji su konji, bili od viteza ili pučana. A opremu ću vam pokazati gdje možete sakriti; dolje, u donjoj palubi ne kod konja, već naprijed, gdje veslate, ima jedno spremište u zidu. Jer došli ste sa crnim plaštevima i moram priznati zavarali time mene, ali pred pravim crnim plaštevima ne vjerujem da ćete dugo biti neotkriveni. U pogotovu vi.", on Thara Pukovnika pogleda ravno u oči. "Oklop vam je... pa, neobičan."

"Ne nose broncu u ovim krajevima?" pukovnik upita sa tračkom ponosa u glasu. Brončani oklop tog čovjeka u Erionu i Rimmarionu već je bio legendaran pojam, znan mnogima, a poklon to bijaše jednog rimmarionskog kovača kojemu je Thar Pukovnik uslijed odbijanja napada gorghskih konjanika spasio dijete iz zapaljene njive.

"U Stehhimu sam vidio zlatne oklope.", trgovac reče. "A u Kesssyru sam vidio plemića jahati sa oklopom od smaragda. Koža i smaragd, za nepovjerovati. Vilicom čovjeku probiješ oklop. Ali u ovim krajevima ne, u Ratehu ili Dvorcu Pet Vrhova čak. Ljudi su pragmatičniji, moglo bi se reći. Zato bi se čovjek sa takvim oklopom isticao. No, služi li svrsi?"

"Hmm...", Thara Pukovnika to pitanje na trenutak zamisli. "Koristim ga iz poštovanja prema onomu tko mi ga je napravio, neka bude rečeno. A je li koristan ili ne... pa, kad bogovima staneš na žulj, nema tog oklopa koji će te zaštititi, ne misliš li?"

"Znači od pomoći je..."

"Jest.", Thar Pukovnik odgovori. "Koliko to samo može biti."

"Stat će svi oklopi u to skriveno spremište? I oružja?" novonastalu tišinu prekine Ser Mitur.

"Sve. Siguran sam.", trgovac odvrati. "Možete sa mojim sinom otići; on će vam pokazati kako i koje se daske skidaju, pa posložite sve unutra..."

"Tesej?" Ser Mitur pogleda u mlada viteza, usput dotaknuvši podlakticu Ser Averga.

"Ma daj, još mi leđa otpadaju..." Ser Averg je na doticaj zaustio. Ali unatoč tomu, čim se Ser Mitur od ograde odvojio i stao uz Ser Teseja odmicati, i on je pošao za njima.

Kad su ovi to mjesto napustili, Thar Pukovnik se polako okrenu prema moru i na tvrdu drvenu ogradu podlakticama nasloni. Desna šaka tek mu je vrhovima prstiju doticala šalicu sprečavajući da se ova izvrne preko ruba i padne dolje u valove. Tako naslonjen, on je ćutio polagano rasplinjavanje svekolike one mješavine boli donjeg dijela svojih leđa, ali i polako buđenje jedne nove, doduše manje oštre boli, one duž uz grbavo drvo priljubljenih podlaktica.

Okrenuvši glavu udesno, ponad rukohvata ograde koji je ispružen se udaljavajući doimao sve užim, skrećući i nestajući iza jedne od dvije palubne kućice što je podignuta na pramcu broda služila kao omanji kaštel, on ugleda dio zapadnog obzora i jedan mali, u stvarnosti desecima kilometara široki i dugi komad svjetlucava mora. Oči mu sada bijahu razbuđene, vid bistar, i on je mogao jasno vidjeti vrhove planina Dvorca Pet Vrhova, iza valova svakog časa iščezavajući utoliko manje.

To nije bilo od onoga što si je taj čovjek mogao priuštiti, ali proživio ga je, naprosto je to osjećao, veliki jedan i kanda leden strah čak i kad je vratio pogled na šalicu nemirna sadržaja pred svojim licem. U Dvorac Pet Vrhova on je doći morao. Neizbježno je to bilo i on je to znao, unatoč tomu što mu se tamo nije išlo, što je igdje dalje od Eriona osjećao da mu duh trune a snovi postaju crniji.

Nije to bila smrt, kad bi bio iskren sa sobom on je mogao osjetiti, to što ga je tjeralo da se boji, već tmina neka, hladnoća, udaljenost svega toga od onoga kamo je doista htio biti i svega čemu je htio svjedočiti.

Ovih će dana oko zidina Eriona procvasti trešnje, a za koji će im se tjedan moći ubrati i plod. Njive će sazrijeti obrubljujući kilometrima duge, zavojite puteve, na brijegovima između Eriona i Rimmariona što podsjećaju na valove poput ovih morskih. Njegov konj, životinja ona dolje u sparini stisnuta sa ostalima, trpeći mrak i ljuljanje, hitala bi sada galopom kroz vjetar i sunčane zrake, vodu umorna sa potoka pila, i sijenom se krijepila kad bi se noću vratili do konjušnica. A erionske noći tek! Mirisne od nebrojena cvijeća divljih i pitomih stabala, pune zadovoljnih ljudi i orne djece, skrivajući na taj tucet sati Erion od vladavine danje žege kao majka što tješi dijete netom što ga otac pokudi. Noći su u Erionu i Rimmarionu duge i žive, jer radom zamoreni ljudi usnuli pri samom kraju dana probudili bi se usred noći, u sparnim svojim kućama, i prevrćući se i pokušavajući se vratiti snu odustali i otišli na ulice, u noćne šetnje, druženja i razgovore noćne oko pucketavih vatri, možda čak ondje i još jednom večerajući, a onda bi se gotovo već pred zoru vratili snu i probudili točno u onaj sat kad su i planirali na nogama biti, odmorni i spremni izvršavati dužnosti.

Ti su ga ljudi uvijek iznenađivali, baš uvijek kad bi mu bilo naloženo da uz noćne stražare vrijeme provodi u gradu, jer oni ničim osim vlastitim bitkom nisu bili tjerani da na noćnim vjetrovima sjede i razgovaraju, osluškuju cvrčke i ispijaju pića. To ih je činilo se okrepljivalo, činilo ih življima, svežijima, i pitanje se postavljalo bi li bez toga oni uopće i mogli.

A sada ja promatram ovaj grad i trgovca ovog, i njegovog sina i sve te ljude što u ovim krajevima žive, i pitam se: Koja je ljepota u svemu ovomu? Propuštam li ja nešto što odmara čovjekov duh? Da nije doista do mene; jesam li ja u krivu a oni u pravu?

To se upitavši, Thar Pukovnik po tko zna koji još put prijede pogledom preko naborana, vječno gibajuća i nemirna mora, bočata mirisa čak i sada, kad bi trebao biti na to naviknut. Njemu je bilo neobično, baš kao i kod onih ljudi što su u Erionu odbijali tako im potreban san kako bi uživali u noćima, kako ljudi ne samo da trpe, već i rado dolaze trgovati i živjeti u gradovima kojima se gospodara i zna i ne zna, gospodara koji je star tri stoljeća i vazda zatvoren, slušajući tek pokorno naredbe Vijeća Kessyra, grada tako udaljenog i stranog da se tri mjeseca do njega plovi, a i kad se dođe ondje, grada od ljudi koji su bez tumača nerazumljivi narodima Enzolarta.

Gerbetus je bio čovjek sa mnogo lica, on tada pomisli. A ni Roana, govoreći o tomu, nije mnogo drugačija. Nepredvidivi, i jedno i drugo. Suviše opasni na trenutke i za svoje i tuđe dobro. Ali su barem iz Eriona. Barem ondje žive i promatraju ga i dišu njegov zrak. Kako Hil'gum može znati što je najbolje za Enzolart? I kakvo je to Thargelionovo srce kad pristaje u ime mira sa Hil'gumom srazati se sa Pobunjeničkim kraljevstvima? Napokon, tko mu jamči da ga Hil'gum neće svejedno napasti nakon što učini da nestanemo?

Povijest nastanka Pobunjeničkih kraljevstava nije bila duga, ali zamršenost njezina malo je komu bivala sasvim jasna. Prosječan je pučanin znao da postoji Kraljevstvo Enzolart i manja, skrivena kraljevstva unutar njegovih granica koje je ovomu u interesu bilo ukloniti. Ali kako su nastala i zašto, i jesu li uopće postojali trenuci u kojima su bila proglašena već je sve to bilo splet maglovitih i naizgled neosnovanih okolnosti ali u koje su razne vrste ljudi bile gurnute bez izbora, nije znao mnogotko, i štoviše, malo je tko o tomu i mario.

Ali tako je to bilo; Ser Gorzen nije stvorio Kraljevstvo Saviun, već je do njega došlo sve slabijom suradnjom sa Dvorcem Pet Vrhova i povećavanjem vjere tih građana u Ser Gorzenove potomke. Prvo su im bili kraljevi "samo u srcu", zatim ih nazivaše kraljevima neformalno, tek uživajući u izgovaranju te riječi, a onda ih takvima počеше smatrati zapravo, očekujući od njih da budu kraljevi jer to oni već bez pogovora imaju biti. Kraljevstvo Erion, pak, nikada nije ni imalo službene veze sa Thargelionom, a kao i ezerunska kraljevstva, ono je postojalo još prije Doba Jeda. Erion je u to doba pripadao Svijetlima, koji su ostavili čitavo kraljevstvo Gossahu, dalekom pretku Gerbetusa Trećeg i njegovih sinova, Mihaela i Bisira. Erion je, dakle, bilo legitimno kraljevstvo, spremno postati dio Kraljevstva Enzolart u prvim danima Doba Jeda. Ali Habor je umro prije nego je itko i pomislio da bi postojanje takvog jednog malenog kraljevstva bilo uzrok kakvih neprilika. Kralj Thargelion je u prvih stotinu godina kraljevanja imao mnogo bitnijeg posla no razmišljati hoće li netko od njegovih ljudi, i više no potrebnih kod upravljanja dalekim krajevima, jednoga dana odlučiti proglasiti nad onime čime upravljaju neovisnost.

To je kraj Kraljevstva Šume tame, znanog kao Bergh Hiva na krvavom

jeziku, ostavljalo tek Kraljevstvo Magis, mjesto od dvije-tri tisuće ljudi od kojih je gotovo svatko znao upravljati magijom. Na prvu, ta bi dva kraljevstva trebala biti razlogom posebne brige Thargeliona, s obzirom da osim što bijahu puni moćnih osoba su Kraljevstvu Enzolart bili i najbliži, ali kako su bila maltene nevidljiva, ovaj na njih ovaj jedva da je pažnju i obraćao.

Tko je prvi počeo korisititi naziv "Pobunjeničko kraljevstvo" Tharu Pukovniku nije bilo poznato, kao što mu do prije mjesec dana nije bilo poznato da postoji Kraljevstvo Magis ili kao što upravo sada nije znao da u Bergh Hivi ima ikakva kraljevstva, ali time se njegov um i nije suviše bavio, jer znanja sa kojima je taj čovjek raspolagao naime su mu dopuštala tek brinuti se zbog posljedica.

"Ako nas uhapsu", začuo je on tada riječi sijedog starca, svog prijatelja, odmjereno i tiho govoriti, "i ti ćeš upasti u probleme, jer si u brodu skrivao neprijatelje. Mogli bi te baciti u tamnicu."

"Ubiti, štoviše.", pomalo neočekivanom brzinom trgovac njegove riječi prihvati. "I mene i mog sina, nemam nikakvih zavaravanja u vezi toga. Ali vidite... to je život." Na nekoliko trenutaka on zatim zamišljeno promotri rastvoreni ogrtač od izbljedjele kože što je sežući mu gotovo do gležanja visio sa Hatorovih, sijedim maljama pokrivenih golih ramena, a onda izdahne: "No učinit ću sve što mogu da se to ne dogodi. Vjerujte mi, u ovakvim sam situacijama već bio. Uz milost bogova, sve će biti dobro."

Posljednje te riječi Tharu Pukovniku se nisu svidjele. Jer ima ljudi, on je držao, kojima postojanje milosti bogova znači propast. Da je i sam jedan od takvih on nije mogao negirati božan, i stoga činiti bogovima mile stvari mu nije bilo teško, ali i više no teško mu bijaše od njih išta očekivati.

"No, da se vratim na kormilo...", osjetivši blago skretanje s pravca plovila kojim nitko nije upravljao, trgovac tada promrmlja. Kimnuvši jedva primjetno potom glavom i tiho se sa svojim sugovornicima pozdravivši, on se okrene i pođe do od tamna drveta izrađenih stepenica krme.

"Nevjerovanje tom čovjeku nam je preskupo." nedugo nakon što je trgovac odmaknuo, Hator je tiho rekao pukovniku.

"Imam osjećaj, sada kad zna tko smo, da je jednako i sa njim spram nas.", držeći među prstima sada jedva i mlaku šalicu kave na čijoj površini se zrcališe njegove zelene oči, Thar Pukovnik odgovori. Ovlaš potom promotrivši starca bijele kratke kose i obrva, svjetlosmeđih očiju naizgled okovanih mrenom i visoka, naborana čela, on pomalo suro nastavi: "Jer ako nas namjerno otkrije, on misli da će doći do kreševa. Ali bili bi po svoj prilici samo uhićeni, kao što bi se svakako dogodilo i u Dvorcu Pet Vrhova. Znaš i sam, Hatore, da kupujemo vrijeme a ne život."

"Misliš da nas iz kanala ne bi pristali odvesti do Dvorca Pet Vrhova?", Hator

na to upita. "Mitur drži velikom mogućnošću da vojnicima tjesnaca erionski pečatnjak malo vrijedi. Možda nam ga uzmu i prodaju. Vežu nas, prebiju, bace u tamnicu... Kako dokazati tko sam ako sam gol i promrzao?"

Bilo je to pitanje koje je Thara Pukovnika mučilo već ranije i sa kojim je na umu, morao je priznati, ranije tog jutra i zaspao. Mučilo ga je, istina, čak i sada, ali unatoč tomu odgovor na njega već mu je nekoliko sati bio jasan. "Devetero nas je uz tebe.", Thar Pukovnik reče. "A devet vitezova, ovih vitezova na ovom brodu u pogotovu, sa sobom može u grob povući i stotinu ljudi. To je moj odgovor na to, Hatore: oružja i oklope ne dajemo do razgovora sa Thargelionom. Niti jedan nožić za jabuke. Ako nam ih pokušaju oduzeti, upustit ćemo se u kreševo. Pečatnjak tako odlazi...", on približi tada ustima šalicu i otpije malo crnog napitka. To učinivši, on ju odmaknu i nastavi: "samo ako odlazimo i mi."

Njegove riječi Hator je prihvatio. "Ako bude tako moralo biti, pred smrću uz vas neću oklijevati." on je kimnuvši glavom tiho rekao.

"Ovuda ćemo...? Misliš da možemo?" začuje se uto glas Ser Seltesa, koji je uz Ser Vitona nosio dupkom ispunjene platnene vreće.

"Kako ne." u svakoj ruci noseći po jednu vreću, vitez je uz njega odgovorio. Kako su im ogradi na koju je bio naslonjen prilazili, Thar Pukovnik se spram njih okrenu. "Treba vam pomoć?"

"Ni slučajno." Ser Viton je veselo odgovorio, lica puna graški znoja koje obrisati zauzetim rukama nije mogao. "Ovo je čoha; lagano se nosi. Kažu da je spremište neko trebalo biti prazno, ali su ovo našli unutra..."

"Što ste našli?" dobacio je tada trgovac koji je počeo silaziti kasarnim stepeništem.

Na njegovo pitanje ovi vreće spuste na pod. Oslobodivši ruke, Ser Viton se spram stepeništa okrene i obriše lice podlakticom.

"Čoha. Četiri vreće.", Ser Seltes zadihan odvrati. "Bile su u spremištu koje nam je pokazalo dijete."

Pogleda usmjerena prema trgovcu, Ser Vitonu je sada sunce udaralo ravno u oči, pa je obrisavši se ostavio podlakticu ispred lica neko vrijeme kako bi lakše vidio. Ser Seltes je pak u smjeru kasarna stepeništa gledao tek djelomice, i to pognute glave, stoga je on trgovca vidio jasnije.

"Ondje su dakle bile!", trgovac uskliknu i gotovo niz stepenice potrči. "Bogovi, a ja sam optužio čovjeka da me prevario...!" Prišavši vitezovima i dotaknuvši jednu od vreća, on dodade: "Da, pa to su te... Kako sam samo smetnuo...?" upitno letimice pogledavši u Hatora i Thara što do ograde šutke stajahu, on potom dodade.

"Četiri ih je samo bilo.", Ser Seltes ponovi. "Sudeći po mirisu...", nagnuvši se i kratko pomirisavši jednu od vreća, on dodade, "rekao bih da nije trulo."

“Kako i može biti, kad sam prevario čovjeka prije mjesec dana.”

“Prevario...?” Hator će tiho.

“Da, da, to je već tako. Prevario sam ga, i tu nema isprike. Bogovi...”, trgovac izdahnu crnomanjastim se svojim licem na trenutak zagledavši u kavom poprskane verzine što su obrublјivale jednako isprljanu drvenu podnicu, “kad mu ni platiti više ne mogu, jer je sada tko zna gdje u Hil'gumu. No, odnesite onda to u prednju kućicu.”

“Uzrujavate se zbog sitnice, trgovče, ne mislite li?” ovomu se tada obrati Thar Pukovnik.

“Možda bi tako bilo da je u pitanju samo sukno.”, i dalje se ne okrećući u smjeru Thara Pukovnika, već se koju sekundu ogleđajući po brodu; jedru njegovu razapetu između jarbola i traverze, kao i udaljenu, odavno već kako se činilo pokidanu katarku, trgovac odgovori. “Više se tu toga dogodilo. No...”, konačno, on se spram svojih sugovornika okrenu. “sada je i gubitak vremena o tomu govoriti. Vi ste razmislili o svemu? Vjerujete mi dovoljno da vas predstavim kao svog oca i veslače?”

“Oh, zbilja briljantno, reći da ti je Hator otac.”, Thara Pukovnika trgovčeve riječi iznenade, a ako je bilo suditi po tonu njegova glasa i odobrovolje. “Da, vidiš, nisam se ni sjetio da bi ti za veslačkom klupom bio pomalo sumnjiv.”

“Možda je čovjek htio deset veslača ali mu je nestalo novaca.”, Hator se kratko nasmije.

“No vjerujemo ti.”, Thar Pukovnik vrati pogled na trgovca. “Jer druge, kako sam već rekao, nemamo.”

I to kazavši on se od ograde odvoji i naizgled pođe trgovcu ususret, ali našavši se pred njim na dva koraka on mimo njega prođe i nastavi do palubne kućice u kojoj je doprije bio probuđen.

“Hatore”, iznenada se tada zaustavi i okrenuvši se prema Prvom Učenjaku dobaci, “da i tvoju šalicu odnesem?”

“Ne treba, hvala.”, ovaj je na to odgovorio, glasa pomalo odsutna. Htio je on još nešto dodati, riječ-dvije vjerojatno u vezi razloga zašto je zasad htio ostati kraj ograde, ali kako je Thar Pukovnik njegove riječi prihvatio i nastavio dalje, i kako i on sam nije bio sasvim načisto u vezi svega toga što se događalo i o čemu je htio u miru razmisliti, ikakve dodatne riječi ostavio je neizgovorenima.

Trenutak se kasnije osvrnuvši, on primijeti da je i trgovac pošao svojim putem, prema vratima krme podno škripajuće deblenjače što je držala ravnom glatku drvenu traverzu glavnog jarbola. U krmi, činilo se, taj je čovjek nalazio mir baš kao što je i Hator svoj nalazio ovdje, na suncu i vjetru, udišući polako miris mora.

Tako sam ostavši stajati, ne obazirući se na udaljene ljudske glasove i zapljuskivanje valova, on smogne snage odvojiti koji trenutak na razmišljanje u

vezi svojih čuvstava što su se budili sada dok je prilazio uz svoje prijatelje gradu u kojemu će po svemu sudeći umrijeti. Osjetio je strepnju zbog tih misli, jer iako ma da ga se koliko puta upitalo bi negirao da zna zašto je to osjećao, ti osjećaji mu ipak bijahu očiti i jasni kao da su samim ovim suncem osvjetljavani, jer sakriti od toga kao što se nije mogao dosad, on je znao da ne može ni sada.

Mirra...

Isti ovakvi vjetrovi, toplina ista ovakva, jer štoviše kasno proljetno doba nalik ovomu i bijaše vladao tih dana, sve to on je mogao osjetiti onda kad je uz svoju kćer i erionskog princa prvi put u svome životu prilazio citadeli Barga.

U kočiji su se vozili, sjećao se, bez krova i truckajućoj, škripavoj gotovo neprestano jer točak je novih i bogato ukrašenih karuca završio odvaljen još kod Ajobba pa ga je kočijaš morao namještati, i tako tokom sjedenja poskakujući i ljuljajući se promatrali crne konjske grive i kožuhom prekrivena, uska, pognuta leđa onoga koji ih je tjerao naprijed.

Da konjima ne upravlja neka snažna i mlada osoba Hator je osobno tražio od kralja Gerbetusa Trećeg. On je u tomu ustrajao stoga što erioncima u Barg nije bilo dozvoljeno slati ikoga naoružanog, radi čega bi on i djeca, što Mihael i Mirra tada bijahu, nezaštićeni kakvim erionskim vitezom ili vojnikom ne samo pred razbojnicima ili divljim životinjama, već i samim kočijašem bili ranjivi. Ako već ne mogu dobiti zaštitu vitezova, Hator je objasnio kralju, barem onda neka kočijaš bude netko koga će Mihael i on moći svladati ako se na pola puta protiv njih okrene.

Ali pokazalo se da opasnost nije u kočijašu, kao ni u divljim zvijerima ili razbojnicima, već upravo u onima kod kojih su dolazili u goste. Svećenici, naime, kad su se ovi kroz visoku travu - jer gdje se kolotečine nalažahu im tada nije bilo poznato - probili do okruglih zidina citadele na vrhu omanje jedne planine, jedva sat vremena nakon propuštanja Hatora i djece kroz dveri a slanja kočijaša u obližnje naselje jer u Bargu nije bio poželjan, počеше se prema svojim gostima odnositi kao prema neprijateljima. Sjećao se dobro Hator, stojeći sada na ovoj sigurnoj i ugodnoj palubi broda i promatrajući galebove visoko na nebu, da je osjećao pri ulasku u Barg, onda kad je čuo riječi svećenika da kočijaš ući ne može, žaljenje prema tom čovjeku, čak neku vrst krivnje poradi nepovjerenja spram njega tokom čitava putovanja, a onda, par tek sati kasnije, ljubomoru, veoma nisku i umorom šibanom neku, kanda je on bio kriv što je tako lako, pukim riječima, bio oslobođen i otišao a oni zarobljeni ostali iza spuštena portkulisa.

A onda je započelo, dugo i bolno.

Ugnjetavanje, vrijeđanje i spuštanje maloprije cijenjenih dvorana jednog kraljevstva ne samo do puka već i do pasa tog puka; promatranje vlastite

bespomoćnosti štićenja jedine svoje kćeri od ljudi u crnim habitima, pokoravanje njihovim nerazumnim nalogima i trpljenje ponižavanja izvršio zapovijedi ili ne izvršio... to je otada postala ne samo njegova svakodnevnica već i dio njega samoga, nešto što je otada svakog isprekidanog sna svake morama isprekidane večeri sanjao, iznova i iznova, trpeći čak i onda kad bi makar nakratko trebao osjetiti dašak slobode. No Mirri i Mihaelu bilo je još gore. Jer Hator je imao za koga trpjeti - činio je to za Mihaela i njegova oca, Gerbetusa Trećeg, i majku njegovu Roanu. Za Erion je, napokon, to činio i odnose tog kraljevstva sa Bargom - ali njegova kćer... što je ona imala a da si je u vezi toga stišćući zubima mogla lagati, uvjeravati samu sebe da trpi zbog toga? Ništa, Hator je znao. Zbog svoga oca patiti nije mogla, jer kroz isto je prolazio i on. Zbog Eriona? Bila je suviše mlada da je uopće mogla i shvatiti takav pojam.

Doista, Hator je sada pomislio, ruku svojih drhtavih držeći drvenu šalicu, dna isprljana talogom kave, ona je kroz sve to prošla ni radi čega.

Princ je uludo bio tlačen isto tako. Jer on nije znao, nije jednostavno mogao znati niti u ime čega niti zbog kakve koristi je kroz sve te gorke rutine prolazio; zašto mu nisu davali odmoriti se, zašto mu nisu davali jesti, zbog čega su ga ponižavali svakom prilikom, prebijali zbog i najmanjeg prijestupa, a onda ga u noći i pola tuceta puta budili kad god bi zaspao. Nije on to mogao vidjeti kao nešto što će ga učiniti boljim vladarom, jer osjećao je štoviše da zaglupljuje svakoga dana sve više, namjerno da je učen lažima. Ni poklonom to samome sebi nije smatrao, jer takav poklon niti je bio od onoga što je htio dati, niti primiti.

Hator je čuo tu uzrečicu koju su im ponavljali kad god bi osjetili da ne mogu više izdržati, kad bi počeli vikati i prevrtati stvari, udarati po zidu ozljeđujući sami sebe i tražiti da ih se iz Barga oslobodi. Uzrečica je to bila: *Mi lomimo volju kraljeva.*

“Mi lomimo volju kraljeva...”, kroz stisnute je rijetke zube starac protisnuo ono što je u proteklih petnaest godina čuo toliko stotina puta. “I zato ste ju ubili. Zato ste ju morali ubiti...”

Tih se trenutaka on sjećao, onda kad su je zgrabili i odnijeli do panja posred Utvrde redovnika, gdje ju je jedan od svećenika čekao sa sjekirom. Ona se otimala, divljački pogledavajući po svojoj okolini u traženju kakva spasa, a dželat njen bio je lica zakrabuljena. Hator je sve to mogao tek promatrati sa udaljenosti, isprebijan i sam, kroz mali prozor sa rešetkama stotinjak koračaja bljuzge i snijega po smrznutoj kaldrmi dalje; dva svećenika ju dovode do panja, a jedan ju ondje sa sjekirom čeka.

Položene Hatorove krvave ruke bijahu na ledeni, ispucali zid, gurajući ga, grebući, ne nalazeći nikako na njemu mira, a iz očiju njegovih ponad stisnute čeljusti izlazile su suze, klizale mu preko raskrvarena nosa i onda padale skroz

dolje do njegovih smrznutih stopala, kapljajući u jednu od mnogih lokvi krvi. Mirra je vrištala, pucajuća i škripeća glasa, urlikala, skvičala, gubila dah...

A onda je sve prekinuo jedan tupi kratki udarac, udarac poslije kojeg nastade tišina.

“Zašto kralju niste jednostavno poslali pismo?” da je bio sposoban trgnuti se, učinio bi tako kad je čuo do sebe govoriti trgovčevu dijete svijetle kose.

Hator odvrti pogled i desnom rukom provjeri imaju li mu oči kakvih suza za obrisati, da se pred djetetom ne sramoti. Prsti mu ne osjete ništa.

On vrati zatim pogled na to dijete, osjećajući kako mu se vraćaju ona zla čuvstva u tamni dio uma dok je udaljene lance što su škripali kod krme sve više pripisivao stvarnosti, a ne vrištećem glasu svoje kćeri. Već sada on je zaboravio koje je pitanje dijete postavilo, pa je pomalo hrapava grla, ali najblaže što je mogao promrmljao:

“Molim?”

Dijete se namršti. “Pitam, ako ste htjeli razgovarati sa kraljem, zašto mu niste poslali pismo?”

“Tko ti je rekao da želimo razgovarati sa kraljem?” pažljivo je starac upitao.

“Pa vitezovi, sad kad smo tovarili stvari. Zašto niste ranije rekli da ste vitezovi?”, dijete je upitalo promatrajući stračeve svjetlosmeđe oči i snježnobijelu kratku kosu i bradu. “Jesi li i ti vitez?”

“Nisam. Ja sam ništa.”, Hator izdahnu a onda se okrene prema djetetu. “No, nemoj to nikome govoriti, može? Jer svog oca time možeš dovesti do velikih problema. Kad dodemo u Dvorac Pet Vrhova, šutjet ćeš o tome?”

Bez riječi dijete brzo kimnu.

“A to što pitaš zašto nismo poslali pismo... Pa, recimo da kad bi takvo što bilo moguće, odavno bi već u ovoj zemlji bio mir.”

“Vi se za to borite? Da ne bude više rata?”

“Kad sam još imao snage, da. Ali sada sam zadovoljan ako barem ne pridonesem dolasku novih ratova.”

“Ja sam imao jednu sulicu”, odsutno je na to reklo dijete, “ali nisam mogao sa njom pravilno baratati. Gađao sam morskog psa, ovdje negdje jer se mogu popeti, vidite...”, nastavivši on se rukama upre o ogradu i na nju u trenu podigne. “Ali promašio sam.”, sjedeći sada na ogradi pogleda u Hatora. “A preduboko je da bih skakao za njom.”

Hator na to ne da svoje mišljenje. Tek bolje promotrivši daleko svijetlo more, tiho upita: “Jesu li ono dupini? Ono ondje.” kimnuvši u smjeru Enzolarta, doda.

Dječak spram mora brzo tada okrenu glavu. Trenutak je proveo prelazeći pogledom po bljeskavim valovima, a onda glasno uskliknuo: “Jesu. Vidiš im peraju... tako isto izgleda i morski pas, samo je manja peraja... Znate, ja...” on

vrati pogled na Hatora i na trenutak utihnu. Starac je u polusnu bio naslonjen na ogradu, mršteći se i sopćući, dočim su mu suzne oči promatrale neku prazninu.

“Jeste li dobro?” ovaj upita i sa ograde skoči na podnicu. Odgovora na to ne dođe. Dvije-tri sekunde dječak je tako stajao, pogleda uplašena, a onda se trgnu i brzo pohita do mjesta gdje je otišao onaj veliki strašni vitez sa kojim je starac prijateljevao. Taj čovjek, iznenada prestravljeno dijete je držalo, taj čovjek će možda znati što se događa.

Poglavlje 6

BISIR

tvorio je oči Bisir Erionski nalazeći se u malenoj, hladnoj prostoriji debelih zidova od glatka, gotovo ulaštena i ravna drveta. U krevetu se nalazio, mekanom i udobnom, od nježne slame načinjena madraca prekrivena ovčjim krznom. Plahtom mu pukom pak tijelo bijaše pokriveno, tijelo kako je sada osjetio sasvim odjeveno, čak i sa čizmama na nogama, a plahta je ta bila gruba, od nepomnjivo ispredena, jeftina neka lana što mu je grebao kožu.

U odjeći je Bisir proveo noć jer je do svoje odaje pošao suviše umoran, nakon duga dana i još duže večeri provedene u radu pod sutonom a onda i mjesecinom sa redovnicima. Neki se stari zid u dvorištu samostana imao srušiti, a zemlja ispod njega za trećinu pedlja iskopati, nakon čega se kamenje uklonjena zida čistilo i kalalo, a onda pravilno polagalo u iskop da služi kao kaldrma. Pola su dvorišta tako popločili prije nego je kamenja nestalo, ali Bisir plodove rada svojih ruku, kao ni ostali redovnici, nije stigao vidjeti, jer mjesecina se pri kraju njihova rada u kasnoj noći zaklonila oblacima, a prefekt nije htio da se pale uljanice.

Odmoran se on sada osjećao i začudo nije imao potrebu za polaskom do toaleta. Radni ga stol čekaše na suprotnoj strani kreveta, uredan ovih posljednjih dana više no inače; dva, tri svitka na jednom kraju, otvoreni molitvenik na sredini, a pred molitvenikom rastvoreni pergament sa prijepisom u majuskulama, pisanim tamnosmeđom, crnom željezno-galnom tintom. Pokraj pergamenta bijahu perorez, pero i stilus od bjelokosti, zajedno sa malenim voštanim diptihom i par tintom isprljanijih krpica. Onkraj lijeve strane stola nalazio se i stakleni uteg za papir polomljena ruba, kao i bakreni, rincejom ukrašeni svijećnjak sa ugaslom svijećom pokraj prazne šalice iz koje je Bisir pišući volio tu i tamo popiti gutljaj bijela vina.

Stolica pred stolom bila je klimava, od stara i izbljijedjela neka drveta povezana isprepletenom trskom, a kamene ploče podno nje hladne, široke i zbog česta brisanja osvjetlane.

Bisir se u krevetu protegnu, zijevne na jedan kratki trenutak a onda zbací sa sebe plahtu i polako sa kreveta siđe. Osjetio je žeđ kad je ustao, kao i bolove u

prstima i dlanovima, i zategnutost onu kožu ponad mišica koje su dan ranije prolazile kroz napor. Sada mu dlanovi bijahu puni žuljeva, mišići i leđa nekako ukočeni, tromi, a uopće tijelo njegovo unatoč odmorenosti osjetljivo i slabašno. On pogledom potraži vjedro ledene bunarske vode što je počivalo do kreveta, do njega se potom sa mukom sagne i uronivši dlanove u vodu umije lice. Zatvorenih očiju, osjećajući kako mu voda po licu klizi, natapa bradu a onda kaplje dolje po kamenim pločama, on je zamišljao svoj odraz lica na površini vode u tom vjedru. Zamišljao ga je, jer tokom tih par trenutaka osjećao je da nema snage to doista učiniti, da je to čak nešto nemoguće za njega, budući da je eto on već toliko slab i siromašan si priuštiti oslanjanje na samoga sebe da baš za ništa nije mogao držati da je jamačno. Ali već u sljedećem trenutku on je to učinio i njegove otvorene oči ugledale su lice gotovo pa četrdesetogodišnjaka, crne kose duge do ramena i jednako crne brade pod tamnosmeđim, svjetlucavim očima. Odras njegovih očiju, sada je primijetio, poklapao se sa poluhrđavim obručom vjedra, a to, činilo mu se, čak je i priličilo.

On tada izahnu i uspravi se, uz još jedan prodor boli, i pođe prema grbavim drvenim vratima. Kako bijahu otkračunata, on ih tek gurnu i uđe u hodnik iza njih.

Tek jedan prozor, kad se našao u hodniku, nalazio mu se sa lijeve strane, dok drugi bijaše dvadesetak koraka desno, jednako jedva lakat visok i širok, ali svjetla je danju bilo u hodnicima samostana i više no dovoljno, iako ne pretjerano mnogo. Sa lijeve su se strane nalazila još dvojica vrata nakon prozora, koja su vodila do ođaja u kojima stanovahu zajedno mlađi redovnici, a sa desne pak tu bijahu tek vrata od ostave, kao i prolaz što je vodio do kuhinje.

Pošavši tim desnim smjerom, hodnikom poda od golih i sjajnih kamenih ploča po kojima su se na trenutke zrealili ugašeni svijećnjaci duž praznih mjesta zidova, on dođe do akantusima izrezbarena drvena luka ponad široka ragastova otvorenih vrata i prošavši podno ta luka nađe se u kuhinji.

Bilo je to prostrano mjesto, jer tu, u jednom uglu gdje se nalazio stol okružen stolicama, redovnici su običavali i objedovati, unatoč tomu što je samostan uistinu imao jednu blagovaonicu koja je već godinama služila kao tek još jedna ostava. Zidovi ovdje bijahu tamniji zbog ognjišta i kuhanja, puni pretrpanih, no pravilno posloženih polica podno kojih obično višahu kuhače, grabilice, lončići i svežnji začina. Sa lijeve strane od vrata kojima je Bisir ovdje došao nalazio se veliki kamin sa dva viseća bronzina u njemu, nešto drva pokraj tog kamina, kao i duboka kovana prsura na tri nogara.

Na sredini prostorije, ispred kamina i dva ormarića bez vrata puna lonaca što su počivala uza lijevi zid, sjedio je za velikim i teškim drvenim stolom sa mnogo šalica, noževa i lončića, podno pozelenjela, ornamentima ukrašena

bakrena svjetiljnaka prior ovog samostana.

“Napravili ste ogroman posao jučer, Bisire.”, svećenik mu je dobacio, glasa pomalo hrapava jer se izgleda probudio nedavno. “Mislio sam da će vam trebati duže, ali ne, pravi su ljudi dio ovog samostana. Hoćeš trešanja? Mljekarica ih je donijela danas punu košaru.”

Prior je bio čovjek ne mnogo stariji od Bisira, možda od kakvih pedesetak godina, i činio se u svakom pogledu još uvijek snažan i pun života. Nizak i prosijed bijaše, podlaktica debelih a trupa široka, no i ne pretio. Odjeven u svoj smeđi svećenički talar, on se sada tjerao čitati neku gusto ispisanu knjižicu, rečenice čije je s obzirom na svoj slabi vid gledao kroz staklenku napunjenu vodom. On je kimnuo spomenuvši trešnje spram jedne stare niše ponad stola za objedovanje, gdje Bisir ovlaš pogledavši ugleda pletenu košaru punu tog crvenog voća.

“Ne smijem.”, Bisir odgovori i stolu za kojim je svećenik sjedio priđe. “Jer ako pojedem jednu, otići će cijela košara.”

“Ha! I sa mnom je tako.”, svećenik na to raspoloženo odgovori i podigne pogled sa knjige. “Ali skuhaj nam kavu ako želiš. Samo operi fildžan, jer od salepa je vidim. Momci su jutros pili...”

Bisir na te riječi prvo priđe šalicama obješenim o metalne zakačke na zidu nedaleko od kamina, uzme jednu za sebe i jednu za svećenika, ovomu njegovu stavi nedaleko od knjižice iz koje je čitao a svoju položi pred sebe. Zatim se sagne i sa jedne od polica stola uzme mješinu s vodom i svoju šalicu napuni nakon čega odvoji trenutak da utazi žed, što i bijaše razlog zašto je ovdje došao.

Tek kad je vodu popio, jučer izvučenu iz bunara kako mu se činilo poradi još uvijek snažnog okusa vapna, on je pogledom potražio ukrašeni lončić od bakra sa drškom što je negdje na stolu počivao. Sekundu kasnije ga pronašavši, on ga uzme i ponad vjedra što se nalazilo na podu do stola, vodom ga iz mješine opere.

“Ima žari. Jutros su ložili. Samo nabacaj triješće.”, svećenik je dobacio, da bi trenutak kasnije dodao: “A i ova bućkalica za maslac, samo prostor zauzima... Rekao sam im da to odnesu u smočnicu, a oni... eh...” on izdahnu i vrati pogled na knjigu. Bisir se sagnu do te drvene sprave, i iz košare pokraj nje pune isavijana suha iverja zagrabi punu šaku, koju potom istrese na žar pod rešetkom u kaminu. Par puta on po žari potom puhne, a onda mala vatra dokono zapucketa.

Napunivši trenutak kasnije fildžan vodom, Bisir ga položi na rešetku te se vrati stolu. “Zanimljiva su to jutra slugu Mordaniusovih”, svećenik se tada nasmiješi. “Uz kavu, trešnje i kasno ustajanje. Baš me zanima što bi nam rekla braća od Obina hrama.”

“Je l' tebi to ikada bilo jasno, to njihovo nerazumijevanje da služba nije

iskrena ako nije svojevolutna, a ako nije iskrena da nije sveta?" čekajući da voda zakuha, zamišljeno na riječi svećenika Bisir osvrnuvši se upita.

"Eh, u koje si doba našao postavljati takva pitanja...!", ovaj će kroza smijeh, a kada se utišao, ipak nastavi: "Vidi Bisire, isposnici smo i jedni i drugi, a takvima je svojevolutnost širok pojam. Ali da, rekao bih da si u pravu, to jest sigurno si u pravu. Trpljenje je nesveto i točka. Oba nije stvorio svijet da ljudi u njemu pate."

"Šteta je samo što baš sluge stvoritelja to ne shvaćaju...", Bisir će tihim izdahom. "Dvopek?"

"Još ih je ostalo?", svećenik podignu pogled sa knjige i ugleda drvenu zdjelu punu suhih peciva sa đumbirom koju je Bisir pronašao na jednoj od policica pod stolom. "No ne, ne hvala. Imamo i mi svoje granice, hehe...! Ali reci mi", u trenutku on promijeni raspoloženje, "straža vas nije jučer dirala?"

"Nije. Onaj prvi put kad su došli spopadati bio je i zadnji." Bisir odgovori tražeći teglicu s medom.

"Da, da, samo ne smijete svlačiti habite...", svećenik kimnu i spusti pogled na teglicu sa vodom, po čijoj se površini mogahu čitati uvećana slova knjige. "jer čim pomisle da si običan građanin... Pa da čovjek ne povjeruje, ovdje stvarno piše da je sluz puža dobra za opekline!", odmah potom on uskliknu. "Puževa sluz? Neobično... Upamti to, Bisire; probat ćemo to jednom."

"U Bargu su koristili ulje lavande, ako se dobro sjećam.", Bisir promrmlja, prisjećajući se zapravo Prvog Učenjaka Hatora i lijekova koje je taj starac davao nesretnim ljudima, ali ta imena prešućujući jer su u Stehhimu bila nepoželjna i nerijetko opasna za izgovoriti.

"Da, lavanda je dobra za opekline. Jednom sam se ja, kao klinac na usijanu potkovu, vidiš, zapravo druga ruka, aha, e ovdje, vidiš...", svećenik podigne rukav desne ruke i pokaže svom sugovorniku dio venama prošarane podlaktice. Na koži ponad njegovih vena Bisir ugleda izbljedjeo, smežurani ožiljak, jedva četvrt pedlja širok i dugačak.

"... pa su me mazali uljem lavande. Sada se ne vidi, ali peklo je kao... Skoro sam opsovao. No, žestoko je peklo", svećenik rukav vrati, a onda baci pogled spram kamina. "To voda ključa?"

Na njegovo pitanje Bisir se isprva polako okrenu, a onda ugledavši da se površina tekućne u fildžanu doista isparavajući prevrće i valja brzo lončiću pride i makne ga sa rešetke vatre. Rukom on zatim posegne ka jednoj od policica pod stolom i sa nje uzme teglicu sa mljevenom kavom. Tamni taj prah Bisir zagrabi drvenom žlicom što se nalazila na jednom panju pokraj kamina, a onda ga umiješa u kipuću vodu i lončić pažljivo vrati na plamenjem lizanu rešetku.

Par trenutaka kasnije, Bisir se uspravi i držeći lončić zapjenjene crne površine u ruci, stolu pride.

“Ja pijem nezasađeno, znaš i sam...”, svećenik je promrmljao tek ovlaš pogledavši spram stola i uklonivši rukom neku kuhaču što je smetala.

Umjesto da odgovori, Bisir je na njegove riječi tek kimnuo glavom, a onda u svećenikovu šalicu kavu sipao te ju pred njega, pokraj teglice sa vodom, polako postavio.

“Mljekarica kaže da se priča o nekakvim ubojicama u gradu, ne znam jesi li čuo za to. Poubijali nekolicinu stražara.”, svećenik kaza i dotaknu prstima šalicu. “Eh, kad i ljudi tako lako izgube čovječnost...” on zatim izdahnu i ruku od šalice odmakne, s obzirom da je zaključio da je napitak ipak prevruć.

“Nisam čuo. Ali posljednjih je tjedana u Enzolartu očekivano gotovo sve.”, pognute glave i promatrajući zapjenjenu unutrašnjost svoje šalice Bisir odgovori. “Mislim, svi smo svjedoci Avanu i njegovu razrušavanju. Kažu i da su im i poglavara objesili. Siroti čo...”

“Ja i dalje tvrdim da je to bio sam Mordanius!”, uslijed Bisirovih riječi njegov sugovornik iznenada uskliknu i podigne pogled time se netremice zagledavši ravno u njegove smeđe oči. “Jer bio sam u Avanu, o da, bio sam ja ondje i mogu ti reći, ni slučajno to nije bio bogobožazan grad. Krade i ubija tko što stigne, i to ne samo narod već i sama straža. A osuđenike ubijaju na stratištu pred svima. Djeca, da prostiš, gledaju kako se nekom jadniku reže glava. Sjećam se i sada; odem sa tržnice, nosim nojeva jaja i meso neko, kadli je l', sjekira i dželat i krv... Skoro sam se u košaru ispovraćao.”

“Teško je sa zločincima drugačije...”

“Bah, da su to bili zločinci... ali teško je to, Bisire, više i smatrati, jednom kad čovjek svjedoči takvom čemu. Ne bih se čudio da tu ima barem pola nevinih.”

“A smatraš da je to sam Bog poslao kaznu?”

“Mi koji vjerujemo, mi znamo da je tako. To znamo i ti i ja i to vrlo dobro. Mordanius vraća ljudima sve što čine. Kažu: 'Potresi i požari su bili', a neki: 'Možda se Ajobb podigao'. A ni potresi ni Ajobb nisu dirali Avan stotine godina. Ne, Bisire...”, svećenik zaključio i konačno odlučio otpiti malo kave. “Mordaniusov *Bertos grimmor* jasno u zadnje dvije strofe govori:

*Hus minoz ber'runah bristos ha'ur,
ha'ura toryda ber'runaeh ha'ur.
Hus minoz furh, drroh hurr
souz'stea grimmor.*

Znaš i sam značenje, Bisire, jer poznaješ Krvavi jezik: “Ti koji čuvaš upaljenu vatru, vatrom upaljenom čuvaj paljenje. Ti što jesi, čini da nisu oni što biti u miru ne mogu.”. Mordanius ne podnosi zavadu, a zavade je bilo i suviše.

Naprосто očita stvar. No, gdje su oni dvopeci? Vidim da bi mi baš pasalo... Oh, hvala ti.", on dometnu kad je Bisir zdjelu punu mirišljavih peciva približio njegovoj strani stola. Trenutak kasnije, tog peciva se stane čuti hrskavo drobljenje. "Čuo sam i par ekscentrika govoriti o povratku Morda Dur'agemskog. Hahaha! Zamisli to, kažu da se Mord vratio i osobno porušio čitav Avan, a sada vjerojatno da ide i na nas...! Baš Mord Dur'agemski od svih bića..."

"Zar nije ona legenda govorila o Mordu kao Mordaniusovu poslaniku?", nešto tiše tada preuze Bisir, i dalje oklijevajući sa ispijanjem napitka. "Ako se dobro sjećam, Mordanius je po njoj dao prva četiri slova svog imena čovjeku i poslao ga na zemlju..."

"To ti se tiče osvajanja Enzolarta, ne njegove smrti.", svećenik će na to kratko i odrješito dok je čekao da se umočeni komadić dvopeka u kavi natopi. "Mord je poginuo.", ubacivši taj dvopek u usta, on nastavi, "Učinio je ono zbog čega je stvoren i poginuo. Sve ostalo su tek priče."

"Inwog, Zub i sve to?"

"Ma sve", Bisirov sugovornik mahnu rukom. "sve izmišljeno. Oh, ja se sjetih sada, trebat će mi pomoći zatvoriti jedan sarkofag, dolje u kripti. Znaš da je majstor dolazio zamijeniti ploču jer je napukla, kad je to bilo ono... ima već mjesec dana. Ali baš sam jutros prošao i vidim nije dobro zatvoreno."

"Sada da pođemo?"

"Nema žurbe. Ne bazdi ništa.", svećenik kaže i mahnu rukom spram stola. "A i ovo prvo da dovršimo."

U ovom času Bisir odluči požuriti sa kavom, ali kako je vidio da svećenik ustraje u neusiljenosti i opušteno, gotovo dokono čita knjigu uz dvopek i vruću tekućinu, on ipak otpije tek dva kratka gutljaja.

"Prije sutona je danas bogoslužje, možda su ti već rekli, a ne kao inače.", svećenik uskoro tiho započne. "Ne znam što je razlog zabrane okupljanja ljudi nakon mraka, ali sada je zabranjeno. Od jučer, mislim. Eto, sada će se barem duže spavati."

"Obin hram će se moći prilagoditi tomu?"

"Mislim da su se žalili, ali znaš i sam, ne možeš protiv straže. Možda im ovo ublaži malo svojeglavost, tko bi to znao... Nama je dobro, jerbo mi neki akolit uvijek ukrade svijeću. Jesi primijetio to, kako uvijek kad ja navečer vodim bogoslužje, barem jedna svijeća završi ukradena?"

"Rekli su mi... ali mislio sam da je netko od vjernika. Ne vidim razloga zašto bi kakav akolit uzimao..."

"Ma tko god da je, pravo je našao mjesto za krasti. Ali sve bogovi vide, sve ti oni vide... U svakom slučaju", svećenik nastavi, "znaj da od danas pa tko zna dokad prije sutona imaš biti u hramu, da ne bi propustio bogoslužja."

“To neće biti problem.”, Bisir odgovori i popije još malo kave. “Ali sada, još dok je jutro, morao bih ići da me ljudi jedni ne čekaju... Možemo li odmah stoga poći do kripte da ispravimo taj poklopac sarkofaga?”

“Eh, Bisire, ako sam išta volio najviše kod tebe, to je ta spremnost da se odmah pljune u šake.”, na te riječi svećenik orno podigne pogled. “Lako za kavu... a vidim ti si već popio?”

“Ostalo je još...”, Bisir kaza i otpije ostatak iz svoje šalice. “Evo, prazno. Idemo, onda?”

“Nedvojbeno.” I to kazavši svećenik polako ustane, zašuštavši po sjajnim kamenim pločama svojim talarom te se od stola udalji. Na upitan Bisirov pogled dodaje: “Ne nosimo nikakav alat.” i pođe spram otvorenih vrata najbližih kaminu.

Bisir je znao i sam gdje se tog samostana nalazila kriptu, i bio je siguran da bi i bez ičijih uputstava mogao odrediti ploču čijeg je groba trebalo pomaknuti, jer stvar je za svakoga tko je imao par očiju i barem relativno zdrav razum bila naprosto očita, ali iz poštovanja, moglo se reći, spram tog svećenika, kao i samih tih duša što su ondje počivale on niti je htio žuriti niti je htio ondje ići sam. Najzad, njegov položaj u tom samostanu činio je čak i uvredom naći mu se na takvom jednom mjestu kao što je kriptu bez prisustva kakvog starijeg svećenika.

“Deder”, rekao je svećenik zašavši u mračni hodnik iza vrata unutar jednog manjeg hodnika i skinuvši najbližu ugašenu baklju sa zida, koju je odmah potom okrenuvši se pružio Bisiru, “upali ovo u kaminu.”

Fitiljača se jedna već nalazila na polici pokraj kamina, koju je Bisir upravo pomislio uzeti i upaliti, ali začuvši riječi svećenika on prihvati pruženu mu baklju i njen stijenjak približi gasećoj vatri podno dijelom usijane rešetke.

Baklja se upali, a redovnik uspravi i pohita za starijim svećenikom u mrak.

“Vidiš, i ove sve niše se urušavaju...”, polako napredujući uz treperavu baklju, koja kad su prošli kroz par još hodnika postane jedini izvor svjetla, svećenik je počeo tiho govoriti, “a i vlaga, vidiš gore? Samo mahovina što se ne pojavljuje. To je sve opasno, Bisire, opasno, kažem ti. Puj i paučina, što ju Hez stvori da čovjek kroz nju prolazi! Daj zapali to ako možeš.”

Na svećenikove riječi Bisir požuri naprijed i držeći baklju ispred sebe uz zvuke zatomljenog raspucavanja pauke i njihove viseće debele paučine spali.

“Tako su se brzo namnožili...” pružajući nogu pred nogu uz isprekidane reske zvuke paljenih kukaca, Bisir je promrmljao.

“To je uvijek bio problem kod kriptu, ili možda bolje reći Stehhima. Jer u Gijamu i Avanu nemaju te teškoće, znaš. To sve pustinske beštije... Fuj, ta je li ono škorpion? Spali i njega, daj spali ga prije nego dođe do spavaonica.”

Ali prije nego mu je Bisir stigao sa bakljom prići, životinja je već nestala

negdje među podskim pločama.

“Pobježe.”, svećenik tada kaza, nagnut nad pločama. “Čuj, ako se nađeš danas na tržnici, ne zaboravi baciti oko prodaje li možda tko sok od rotkvice. Piše u onoj knjizi da ih taj sok ubija. Bogovi, valjda nam se neće u habite zavući...”

“Pogledat ću.” Bisir mirno odvrati, a onda oni nastave dalje.

Do kraja hodnika, koji kako se spuštao pod blagim kutom je bivao sve mračniji, došli su još nakon nešto manje od četrdeset koraka. Tu su naišli na prva gazišta stepeništa što je hodnik povezivalo sa kriptom, tim mjestom gdje u drevnim grobovima počivahu svećenici boga Mordaniusa.

Iz neobičnog nekog razloga, ponad stepenica za razliku od ostatka hodnika paučine nisu visjele. Ali neugodu koju bi izazvale one sada je zamijenio snažni zadah truleži, kao i hladnoća koja je u posjetiteljima tog mjesta budila osjećaj kao da im dopire do kostiju.

Spuštajući se pognute glave dočim je plamen baklje lizao niski strop, Bisir se tu, na stepeništu, uzgred približi svijećama u zidovima te ih upali. Od blagog strujanja vjetera, plamen je tih svijeća i sjene koje je ono pravilo zaplesali su.

Deset je stepenica imalo stepenište, baš kao što ponad svake bijaše tek jedna niša sa svijećom, čineći tako da tu bude deset niša i deset svijeća, jer deset je bilo i svetih masti kojima su pokojnici prije toliko godina bili pred ukop namazani.

“Čizme.” svećenik je rekao prije nego je Bisir stao na posljednju stepenicu. To izgovorivši, i sam se sagnuo i odvezao opute svojih opanaka.

Bisir starijem svećeniku tada pruži baklju, koju ovaj prihvati i bosim stopalima stane na prostrani, mekani tepih većim dijelom od grimiza, a onda se i on sam prihvati svlačenja obuće.

“Mrtvi u milosti Mordaniusa boga, eto vam opet nas, budućih mrtvaca.” prozborio je odmjereno Bisirov prijatelj od stepeništa se sada već udaljivši.

Kad je čizme konačno svukao, Bisir se svećeniku u kripti pridruži.

Prostorija je to bila šezdesetak koraka široka i više no dvostruko toliko dugačka, višlja stropa no što je to bio slučaj sa stepeništem koje je do nje vodilo. Duž čitave sredine kripe barem tri se metra široki sag prepun buta i abraša, bijelim resama obrubljen prostirao. Hodati je po njemu bilo ugodno, ali i kanda zloguko, s obzirom da su se među mnogim njegovim šarenim motivima mogle sakriti kojekakve beštije koje su samo čekale da netko na njih stane.

Sarkofazi visoki do bedara, od vapnenca izrađeni i bogato ispunjeni reljefima sa doživljajima iz života onih što su u njima počivali, situacija odvojenih isklesanim stupovima akantusima ukrašenih kapitela podno spandrela, nizali su se sa obje strane tepiha. Akroterij bijaše na zabatu svakog sarkofaga, a sama ta kamena počivališta bijahu svijetla, žućkasta i tako glatka

da se svjetlost sa baklje po njima kanda prelijevala.

“Ovdje je.” svećenik je potom rekao a onda požurio naprijed, gotovo do samog kraja prostorije.

Otvoreni je sarkofag bio pretposljednji, ukrašena teška polopca otvorena tek za četvrt pedlja. Iz daljine se da je otvoren nije primjećivalo, ali jednom kad mu je Bisir prišao na korak, da poklopac nije u ravnini bilo je očito.

“Upali im prvo par svijeća, ako ih već moramo uznemiravati.”

“Oltarske?”

“Mislim da je tako najbolje.” svećenik odvrti, na što Bisir pođe do kamena oltara povezana sa zidom na kraju kriptе. Oltar je bio prepun svijeća, tankih i većinom iskrivljenih, čije je stijenje obično gorjelo tek na par minuta krajem godine, onda naime kad bi došlo vrijeme Molitava pred zimu. Između svijeća špiljski su pauci raširili svoje bijele mreže.

Bisir prinese palučajuću baklju najbližem redu stijenja i upali ih, osvijetlivši time sarkofag koji je valjalo zatvoriti još više. Učinivši to on baklju postavi na jedan zidni stalak i praznih ruku svećeniku pride.

“Ovdje primi, vidiš. A ja ću tamo. I onda samo polako. Vjeruj mi, teže je nego što izgleda.”

“Nećemo oštetiti reljefe?” dotaknuvši prstima površinu sarkofaga, Bisir upita.

“Nemaj brige. Hajde, guraj sad.”

Netremice promatrajući jedan detalj kamene površine, onaj naime koji je prikazivao desetak kamenih prilika u haljama unutar jednog podzemnog kazamata pred čijim su prozorima rasli bokori, Bisir upre što je jače mogao. Kamen je zagrebao po površini, pomaknuvši se time centimetar-dva, a onda stao.

Zadihan i ne uklanjajući ruke sa poklopca, svećenik reče: “Idemo, još jednom tako.”

“Guraš?”

“Guram.”

I opet kamen na kamenu zagrebe, kanda se pomičući sve sporije, uz hrapav neki zvuk i napinjanje mišica oba prijatelja.

“Jest”, najposlije svećenik kaže, crvena lica i gotovo sopćući zrak. “izgleda da je sjelo.”

To kazavši on pođe do sredine prostorije, gdje se nasloni na koljena i odvoji koji trenutak da dođe do daha.

“Zlato je, Bisire...”, zapuhano je svećenik tada stao govoriti, “iako ti to ne bih možda smio govoriti. Ali neka...”, udahne i izdahne još jedanput a onda se uspravi. “Ploče najvećih svetaca nisu optočene zlatom, već je zlato ispod kamena. Možemo reći...”, osmjehnuvši se, on pokaže zube, “optočene

kamenom.”

“Ali da toliko teži...!”

“Vjerujem da je bilo mnogo gore tu ploču uopće podizati. Ili, bogovi”, on letimično pogleda u stepenice na kraju prostorije, “onuda je donijeti. No”, obrisavši rukavom lice i sasvim se sada umirivši, on započne, “učinili smo što smo trebali. Mrtvi pred Mordaniusom”, nešto glasnije potom doda, “budite blagoslovljeni i oprostite nam ako smo vam narušili mir. U ime smo dobra došli, u ime dobra sada i odlazimo. Idemo, Bisire.”

Bisir je do daha došao mnogo prije svećenika, ako se uopće moglo reći da se pravilno i zapuhao. Sada je on sasvim miran prišao oltarnim svijećama i par puta po njima brzo puhnuvši ih ugasio, a onda pošao do zida i sa njega uzeo baklju.

Svećenik je već svoju obuću navukao kad je Bisir do prve stepenice prišao i stao navlačiti čizme. Njegov prijatelj baklju je tokom tih par trenutaka kao i ranije pridržavao.

Nove riječi bile su izgovorene tek kad se iz svijeća ponad stepeništa umjesto vatre stao vijugati dim:

“Ako budem u milosti bogova”, svećenik je kazao vrativši baklju Bisiru, “jedan od tih sarkofaga bit će moj. Ima još mjesta.”, dodao je uz kiseo osmijeh, “He-he, daleko je još ovaj svijet od tog trenutka kad će zbog količine svetaca ponestati grobova...!”

“Teško mi je načuditi se da pljačkaši još uvijek nisu uzeli zlato.” Bisir će pomalo odsutno.

“O tomu ni riječi. Napose jer to nije moja tajna, već majstorova. Je l' ti to vjeruješ, da taj klesar pripada istoj toj obitelji koja je izradila sarkofage ove kripte?”

“Da mi je nepoznato koliko se malo ljudi zareduje, možda bih se i čudio. A ovako... malo svećenika, malo kripti. Jedna obitelj klesara je izgleda dovoljna.”

“Eh, Bisire, i to je crni neki govor.”, svećenik izdahnu. Par sekundi potom on provede hodajući u tišini, a onda kanda se nečega dosjetivši nastavi: “Ali i nije tako kao što se čini. Dolaze novajlije svako malo, samo što i bogoslužje nekad može biti na ugaru he-he... Evo prošli mjesec dvojica. Jest jedan otišao, ali mater mu je bolesna, i sam si čuo... A čak kažu da u Hil'gumu rastu i Hezovi hramovi...”

“Dozvoljeni su sada?”

“Oдавno već. Mada, što se mene tiče, nikada nisu trebali ni biti zabranjivani. Ta Hez je sin Obe. Sin vrhovnog boga, zamisli to. Zbog čega se tu ima uopće i misliti 'hoćemo li ga dozvoliti ili ne?' Ma kakav je da je, svet je i on. Zabranjivanje božjeg sina...”, on otpuhnu. “Kakve baljezgarije Vijeća...”

“To znači da će i ovdje uskoro hramovi početi nicati?”

“Ne bih se čudio. Ljudi su pomodni, znaš i sam. Idu za novim, ma kuda ih to odvelo. No neka. Ne znam kako drugi, ali za mene će oni biti braća Hezova hrama. Pa makar bikove klali nasred ulice i ne dali spavati ljudima od urlikanja. I oni imaju svoje od Obe blagoslovljeno mjesto.”

“Zbilja to čine?” na desetak koraka od svjetla što je dopiralo iz kuhinje ugasivši baklju, Bisir upita.

“Uistinu, ne bih znao. Čuo sam neka govorkanja, ali ne više od toga i ništa provjereno.”, svećenik odvrati. “Ali eto nas već natrag. Čuj, sad si mi pomgao sa ovim pa si slobodan ići ako želiš. Ako me budeš trebao ja ću ili ovdje biti ili u svojoj odaji ako ne budem više mogao raditi. Nešto me onaj dvopek uspavljuje...”

Utaknuvši ugaslu baklju na zidni stalak posljednjeg hodnika, Bisir se svećeniku u kuhinji pridruži. Premda okupano suncem, ovo mjesto bijaše mnogo hladnije no što je bila kripta. Znoj sa lica i jednog i drugog nakon tek par sekundi od izlaska iz hodnika gotovo sasvim nestane.

Bisir tada pride onom stolu nasred kuhinje i uzevši fildžan i svoju prljavu šalicu sagne se do vjedra sa vodom te ih brzo stane prati.

“Ne moraš to, bolje da redovnici kad dođu...” svećenik je kazao sjevši natrag na svoje mjesto gdje ga čekahu tegla s vodom i otvorena knjiga. “Jer znaš kakva je mladost. Bolje je da nauči... Ne”, brzo je dodao kad je Bisir posegnuo i za njegovom šalicom, “svoju ću ja sam, kasnije. Jer znaš da se sa mnom nikad ne zna, hoću li još što piti ili neću... No, ne moraš se više mučiti. Slobodan si do poslijepodneva.”

Objesivši svoju sada čistu šalicu natrag o zakačku, a isto tako oprani fildžan spremivši na jednu od polica pod stolom, Bisir obriše ruke o neku krpu i na trenutak se nasloni o stol.

“Leđa, ha?”

“Od onoga jučer, ali ne bole mnogo.”, Bisir odvrati a onda se uspravi i polako udalji od stola. “Proći će, kao i sve.”, dodao je pošavši prema vratima. “No, onda, doviđenja.”

“Razumije se. I gledaj se vojnicima suviše ne obraćati.”

Posljednje te riječi bile su zaglušene zatvaranjem vrata koja su nedaleko od svećenikovih leđa kuhinju dijelila od terase što se povezivala sa dvorištem. Mogao je Bisir na dvorište otići i drugim prolazom, onim što se nalazio pokraj stola za objedovanje, ali njegova vrata često bijahu zaključana, a osim toga su i vodila direktno na tek popločen dio dvorišta, kuda ako bi htio proći bi se morao pripremiti na bijelom prašinom prljanje čizama, kao i rubova svoga habita, što prije nego bi zašao na ulicu bi morao očistiti kao što je to činio i jučer po završetku posla. Razlog je tomu bila odavno već narušena slika čistoće Mordaniusovih svećenika, što se članovi Obina hrama, a i obični građani, ne

ustručavaju ponavljati svako malo.

Terasa bijaše poda i stupaca što pridržavahu rub krova i nadstrešnicu izrađena od sandalovine, a u njenoj sjeni sada počivahu drveni stol i par pletenih stolica. Dio je te sjene bacao krov, a dio tamnozeleno lišća i na par mjesta svojim ljubičastim cvjetovima procvjetala pavetina što se gredama od drveta neometano uspinjala.

Drveni je pod tiho zaškripao kad je Bisir njime brzo prošao, ovlaš pogledavši u popločeni dio dvorišta. Ploče su, sada je vidio, bile postavljene pravilno, ali nekolicina ih bijaše iskalana pomalo grbavo, što će se morati popraviti kasnije.

Nastavivši dalje puteljkom omeđenim niskom travom što je činila preostali dio dvorišta tek tu i tamo ukrašen kakvim stabalcem sa kojega višahu dugački, plavim i rozim cvjetovima prepuni grozdovi glicinija, podno kojih su obično rasle prženice i sljezovi, on između dva dugačka zida - jednog od Mordaniusova hrama a drugog od kuće nekog plemića - prođe sve do niske drvene ograde što je dvorište redovnika dijelilo od kaldrme ulice.

Odavdje se od zidova nije mogla vidjeti terasa - tek kroz par onih glicinijom isprepletenih krošanja jedan mali i daleki dio popločena dvorišta. A i to je vidjeti bilo teško, jer uz ogradu je rastao i debeli, gusti, mjestimice propupao živičnjak.

Bisir pričekao da ispred vratašaca ograde prođe neka klopotajuća, upregnuta kočija koju je vukao visoki crni konj, a onda iz redovničkog dvorišta izađe i zađe na ulicu.

Po mnogima, i dalje je bilo jutro. Što se ticalo prirode, ono je prošlo odavno, zajedno sa maglom koja jutrom u Stehhimu obično sakriva kaldrmu i kuće uz nju. Sada je umjesto magle već polako danja žega, zlatnim zrakama sunca praćena, preuzimala svoju vladavinu, podsjećajući građane toga grada da je mjesto gdje žive ipak pustinja.

Ali visina se kuća i uskost ulica sa sve jačim suncem borila nepopustljivo, i sjene u kojima bijahu većina prolaza te su kamene ulice hladile, čineći svijet putnika unutar zidina mnogo podnošljivijim, čak ugodnim, naspram onih van njih.

“Rismos zerkis!” primijetivši Bisirov redovnički habit, neki čovjek na magarcu najednom mu dobaci.

“Zerkis vom!” okrenuvši pogled spram brze životinje i pogrbljena čovjeka na njoj, Bisir opušteno odgovori.

Bio je to jedan od mnogih pozdrava koje su građani upućivali svećenicima, i Bisir ih je znao dobiti par desetaka, nerijetko i pokoju stotinu dnevno. Već je, dakako, mnogo godina prošlo otkako je on uistinu uživao u tim malim pozdravima, ali da su mu smetali, to nikako nije bilo posrijedi. Tek eto oni

činjahu tu prozaičnost njegovih dana, niti ju razbijajući niti nadopunjujući.

“Rismos zerkis!” sad je to bila neka starica na prozoru jednog volata.

“Zerkis vom, bako!” uz osmijeh Bisir odvrati.

“Kad ćeš svratiti na čaj pa da se ispričamo? Danima te zovemo.”

“Čim stignem. Ovaj tjedan, ako bogovi daju.”

“Hajde neka, samo ti svoje obavi...”

Te starice Bisir se nije mogao sjetiti imena, ali bio je siguran da je u njenoj kući bio barem dvaput, koliko je puta ova mislila da će joj baš tada muž umrijeti pa je najbolje pozvati svećenika. No muž joj još uvijek nije umro. Nepokretan je i nijem godinama on već ležao u krvetu, ali svejedno, smrt ga još nije doticala.

Do uske je raskrsnice što je dijelila put do Nozarova doma i onaj do agore, nedaleko od koje bijaše i tržnica, Bisir došao nakon desetak još minuta. Tu, hodajući polako u sjeni jedne visoke kuće dok mu je habit prolazio po oblom kamenju kaldrme, on odluči da će do tržnice poći naknadno, a da mu je sada ipak bitniji Eltiur.

Ljudi na ulicama nije bilo mnogo - čitavim putem Bisir ih nije izbrojao ni tucet - a vojnika, na njegovo olakšanje, bijaše još i manje, a stajahu oni ponajviše u nehaju, željni uklanjanja svojih teških oklopa i odlaska natrag u krevet. Zbog katastrofe što je zadesila Avan, Bisir je znao da ti vojnici vjerojatno nisu jutrom dobili ni čaja ni kave, jer većina je namirnica poslana kao pomoć u taj gotovo sasam razrušeni, ali ipak kardinalni grad Enzolarta koga je ostaviti na cjedilu Thargelionu bilo mnogo skuplje no pomoći mu, a još kad se tomu doda onaj incident sa Eltiurom i uopće podignutost Stehhima na noge posljednjih dana, da ti vojnici mimo kojih je Bisir hodao nisu prolazili kroz najdraže im dane u životu bilo je i više no jasno.

“Jutro.” jedan je stariji vojnik sjedeći za stolom podno stare neke dunje na travnjaku tik do kaldrme Bisiru u jednom trenutku dobacio. Na stol su za kojim je čovjek sjedio, u sjeni te dunje što je sada padala i na cestu, naslonjena bila još dva oklopljena mladića, leđa kao i on pokrivenih zelenim plaštevima posred kojih se nalazio grb Dvorca Pet Vrhova.

“Jutro gospodo.”, Bisir odgovori i nasmiješi se. “Zeleni plaštevi, ako smijem primijetiti?”

“Ha-ha! Svi nas to pitaju, redovniče.”, stariji taj vojnik usklikne. Bisir sad primijeti da ovaj ponad usta ima velike sijede brkove “Ne brini, ne idemo u boj i odavdje smo. Imali smo crne, ali javilo se mnogo regruta pa smo posudili plašteve suradnika. Imponira, je l' da?”

“Moram priznati.”, zaustavivši se, Bisir kaza, žmirkajući usput od sunca što se probijalo kroz krošnju. On se tu spram tog vojnika okrenu. “Znate kako kažu: 'Kad se u Stehhimu zazelene brijegovi, loša će biti žetva.'”

“Eh”, vojnik na to izdahnu, tona i dalje vesela, “ako bogovi daju, nećemo nikada doći do te potrebe, moj redovniče. Ali ako ipak bude...”, on podignu prst u zrak, “ako ikada bude potrebno... znaj da će biti zeleni. Nego, ti si Mordaniusov?”

“Mordaniusov.” Bisir potvrđi.

“Ne diraju vas naši?”

“Ne...”, pođe Bisir odgovoriti, ali neki prolaznik sa vunom natrpanim, truckajućim čezama koje je vukao magarac kraj njega tada prođe radi čega Bisir bijaše prisiljen pomaknuti se. “To jest možda tu i tamo, ali nije ništa strašno.”

“To je dobro. Već sam mislio da diraju redovnike. A lijepo im je rečeno... Džaba, sveti moj čovče, džaba govoriti ljudima kad je sve to uvijek mladarija neka, nenavikla na držanje autoriteta. Misle: 'Ja imam moć i ja ću stoga činiti što hoću', ali nije to tako. Momci, hoćete donijeti našem redovniku stolicu?”

“Ne, ne treba.”, Bisir na to brzo odvrati. “Hvala, ali nemam nažalost sada vremena. Poslao me prior...”

“Ah, ne moraš nam govoriti.”, osmjehnu se brkati vojnik, “Sve je odlično, štoviše mi smo krivi jer smo tebe zaustavili. Idi ako moraš svojim poslom. I u nas je posla sada preko glave, samo sada... No, idi ti onda, da te ne zadržavamo. I rismos zerkis, kako kažu u vas, ha-ha!”

“Zerkis vom.” nasmiješivši se i sam, Bisir tu ispod glasa odgovori. On potom pođe dalje, uz osjećaj rasterećenja jer u Stehhimu je bilo poznato: Čud je pustinje van grada kudikamo predvidljivija od ljudi unutar njega.

Potom je Bisir prošao kroz još pola tuceta ulica, sve užih kako je od svog hrama odmicao i uslijed toga sve sjenovitijih, sa svakim korakom manje zelenila, osim ono malo bokora po prozorima pred kojima obično bijaše obješeno rublje. A onda, našavši se u mračnoj i uskoj jednoj ulici, u kojoj sve kamen bijaše do kamena, a kaldrma se spajala sa isklesanim vratnicama visokih kuća čiji gornji katovi nadvisivahu ulicu svakim novim katom za čitav dodatni korak, Bisir dođe do vrata jedne takve kuće, i na njih polako pokuca.

Nije bio hladan, vjetar taj što je kroz sjenovitu ovu ulicu strujio, ali ugodan svejedno bijaše, opuštajući Bisira uslijed doticaja sa njegovim habitom, izuljanim rukama njegovim i izbornim licem dok je ovaj čekao na svoje kucanje odgovor.

Čekati nije morao dugo, jer jedva se još jedanput stigavši oko sebe ogledati, vrata se pred njim uz zatomljene zvuke metala i zveckanje lanaca otključaju, a sijeda osoba što potom proviri kroz odškrinuti prolaz tiho kaza: “Dobro je da si stigao.” i onda Bisira u kuću propusti.

“Bisir.” Nozar je rekao Pripovjedaču kad je nastavio do salona. Starac ih je taj dočekao na nogama, gotovo saspa slijepim svojim očima promatrajući kroz prozor ulicu kojom je Bisir upravo došao.

“Tokom noći je dvaput umro i oživio.”, Pripovjedač je progovorio kad je Bisir ušao u salon. “Gwath mi je rekao da će tako biti; izgleda se približava kraj.”

“Može li se sada ući?”

“Kad nije živ može se ući, kad jest ne može.”, Nozar na to objasni. “Ima dva sata otkako je opet oživio. Čuje se lupanje kad god se to dogodi.”

Bisir na trenutak osluhne prostoriju. “Ne čuje se ništa.” tiho kaza, a onda pođe do izlaza iz salona i naslonivši se na vratnice ostane netremice promatrati udaljeno stepenište.

“Da, međutim...”

Ali tu se iznebuha začuje nešto glasno i tresuće poput grmljavine, kratko, duboko, no resko kao škripanje zuba. Podrhtavanje prostruji kroz čitav salon, a stol se škripeći pomakne na drugu stranu prostorije. Zagrlivši vratnice, Bisir tek sada primijeti da na stolu, kao i ponad kamina u prostoriji, nema nikakvih stvari.

“Ovako...”, Bisir izusti, ali primijetivši da mu iz usta izlazi jedva čujni šapat udahne i povika iz sveg glasa: “Ovako to biva?”

Sada zvuci što je proizvodio prasnju toliko glasno da se instinktivno trgnuo i sagnuo sa rukama iznad glave. Poput lavine drмали su i odzvanjali, prelamajući se i odbijajući zidovima, ali oni nisu dolazili od njegovih glasnica - koje pak i dalje ispuštahu gotovo nečujne neke šumove - već bijahu to zvuci udaranja i zvečanja njegova srca i krvi što mu je kolala kroz vene, kao i pomicanja tkanine njegove odjeće. Nisu se zaustavljali, niti im se smanjivala glasnoća, već to kanda bijaše nova stvarnost; svaki, i najmanji pomak i najmanje hrapave niti, uz konstantno kolanje krvi u njegovu tijelu i isprekidano, uplašeno disanje, bili su desecima puta glasniji od najglasnijih gromova koje je Bisir za života čuo.

Bilo je to strahotno, toliko prodiruće da dlanovi koje je snažno pritiskao o svoje uši ne samo da nisu zatomljavali tonove već su sve još i pojačavali, kao da su svi ti zvuci dolazili iz samog njegovog uma - a onda, već na koljenima i stisnutih zuba, Bisir uvidje da je stol na istom mjestu gdje je bio, on sam da stoji umjesto da kleči, a zvuci da su nestali kao da ih nikada nije ni bilo.

“Št...”, Bisir pođe upitati smatrajući da će se zaplesti kod postavljanja pitanja, ali iznenađeno uvidje da nije ni zadihan ni zbunjen, već mu tijelo bijaše upravo kakvo bi bilo da se ništa nije dogodilo, a to ga sasma zbuni i odreže mu riječi. “Što se upravo dogodilo?”

“Ono što se ovdje događa čitavu noć.”, Pripovjedač odgovori, potom se od prozora udaljivši i spora svoja koraka pošavši do divana. “Ono što je Gwath rekao da će se dogoditi.”

“Vidio si išta?” Nozar mu tiho dobaci. To pitanje nije bilo uvredljivo, jer

Nozar je bio svjestan limita vida njegova prijatelja.

“I dalje stoje. I jedan i drugi.”, Pripovjedač baci kratki, nekako pronicljivi iako prazni pogled prema Nozaru. Vrativši potom pogled spram stola ispred sebe on dodaje: “Izgleda da Eltiur održava utjecaj samo na ovoj kući.”

“Ne razum...” Bisir zausti, ali Nozar mu već objasni:

“Naslonio sam dva štapa na ulici, da vidimo događa li se išta od ovog što si sad doživio i vani. Ali izgleda kako je vani mir...”

“Dvije su jednako opasne stvari posrijedi, Bisire”, Pripovjedač tada nasloni glavu na nalakčenu ruku i reče: “Ili Eltiur zadržava Mordovu moć, ili Mord zadržava Eltiurovu.”

“Eltiur? Misliš da je toliko snažan?”

Pripovjedač podigne pogled spram Bisira. “Ako jest, on nije Eltiur. Toga se bojim.”

“Kako to misliš?”

“Recimo da Mord nije čekao tristo godina dok netko nađe Inwog samo kako bi ju u konačnici pronašao netko prosječan.”

Bisira te riječi zamisle. Nije mu bilo sasvim jasno, ali mislio je da zna na što Pripovjedač misli. Iz nekog razloga on tada makne ruke sa vratnica i pođe do stepeništa.

A ondje, poput komadića porazbijana stakla, Bisir ugleda polako se šireći pucketavi i isparavajući, blijedoplavi led.

“Ovo će još dugo trajati?” on dobaci ljudima iza sebe.

“Kad ti se učini da je mladić umro, neće proći jedan dan a ti ćeš sa njim razgovarati” rekao mi je Gwath.”, Pripovjedač odvrati. “A Gwath kako kaže, tako jest.”

“Čuj, Bisire, ponudio bih te s nečim, ali...” promrmlja tada Nozar, i sam prišavši izlazu iz salona, kroz koji tada prođe i hodnikom ode do udaljenog jednog dijela kuće.

“Smatraj da sam ponuđen.”

“Ništa se nije osjetilo u samostanu?” ovlaš se potom Pripovjedač obrati Bisiru.

“Ništa.”, pomalo odsutno ovaj odgovori jer te riječi kao na zapovijed učine da se on prisjeti one teglice što se nalazila pred svećenikom i mirnoće vode u njoj. Da se išta iole slično ovomu od maloprije događalo, on je pomislio, površina vode bila bi uzbrkana. “Ne, ništa...” ponovi.

“To je znači zaključeno... Što će nam te sablje?” začuvši da se Nozar pati sa nošenjem pune jedne platnene vreće oružja, Pripovjedač uskliknu. Bisir mu nije ni stigao pomoći sa nošenjem, a Nozar tada zadihan već uđe u salon i položi tešku vreću na stol. Pod njenom težinom, stol zapucketa.

“Ta ne možemo mačem na Morda, prijatelju moj!” Pripovjedač će najednom

osmjehnut.

“To nije protiv Morda”, hvatajući dah, Nozar stane odgovarati, “već za njega. Trebat će mu oružje.”, na trenutak on zastade tokom kojega se jasno kao nikada prije vidjelo koliko je starost i tog čovjeka ugrabila u šake. “A i nama, ako se ponovi ono otprije.”

Bisir se u taj čas vrati u salon te vreći sa oružjem polako priđe.

“Veliki Mordaniuse...” on šapnu niti sekundu nakon što je ručke što su iz vreće virile ugledao.

“Što vidiš, Bisire?” Pripovjedač, koji je tek mogao čuti zveckanje oružja ali ne ga i vidjeti, u pogotovu ovako udaljen, tada upita.

“Mačevi iz rata Dvorca Pet Vrhova sa Ledenom vojskom...”, Bisir promrmlja. “Generalski mačevi... i mač samog kralja.”

“Mač Dagora Hladnog?”

“I njegov...”, Bisir odgovori i podigne ozbiljan pogled spram Nozara. “I Thargelionov.”

“Otkud...” Pripovjedač zausti, ali njegov šapat bijaše pomiješan sa Bisirovim, koji pak Nozara upita: “Ti znaš kakva je kazna za ovo?”

Oba ta pitanja Nozar ostavi neodgovorena.

“Mora da je lažan.”, Pripovjedač nastavi, više za sebe no obraćajući se svojim sugovornicima. “Tko bi ga iz mauzoleja iskopao, i to kralju pred očima?”

Bisir tu polako izvuče jedan od mačeva. “Esaria Agoryz...”, on promrmlja promatrajući slova na ljeskajućoj ostrici sablje, čija poput ogledala sjajna površina reflektiraše svjetlo po njegovu licu. “Opipaj.” doda i polako mač pruži Pripovjedaču.

“Mač je ukraden prije dva stoljeća.”, Nozar tada progovori. “Jer Esaria je umrla četrdesete godine Doba Jeda. Tada je na ovo oružje dao ugravirati njezino ime i položiti joj ga na grudi. Znaš to.”, na posljednje te riječi on kratko pogleda u Pripovjedača. “Mauzolej je izgrađen tek desetak godina kasnije; netko je stoga prije njegove izgradnje morao mač ukrasti.”

Te riječi Pripovjedača su ostavile zamišljenim. “Nisi mi spomenuo ništa od ovog...”, tiho on promrmlja. “A Dagor Hladni? Njegov mač?”

“Poklon od Dagora Hladnog...”, Nozar odvrti i ovlaš no ipak nekako pronicljivo pogleda spram Bisira. “Ali to je već duža priča. No”, on nastavi, “Dagor Hladni predak je Gorzena Saviunskog, a Thargelion je Mordov smrtni neprijatelj. Valjda će stoga jedan od ovih mačeva dostajati Mordu kao dar.

“Misliš da će se Mord sjećati Thargelionova oružja?” upita Bisir.

“Bisire, ovaj mač korišten je u bitkama sa Bićima Bijelog Carstva, i godinama ranije u Hil'gumu.”, na to pitanje umjesto Nozara, Pripovjedač mirno kaza. “Mord je imao pola života da ga upamti.”

“Esaria...”, zamišljeno tada Bisir šapnu to tako mu daleko i neobično ime.

Mnogo je godina prošlo otkako ga je izgovarao tako često i slobodno kao sada, jer ime to naime izgovarati naglas bijaše zabranjeno, premda njeno postojanje nije bilo tajna. "Esaria Agoryz... kratko ali dovoljno. A Olyrria i Hirgor djeca su Aratye, sluškinje mu iz prošlog stoljeća...", jednako utonut u misli on nastavi. "Zbog nje kralj nije htio spominjanje Esarie; jer Aratya time gubi vjerodostojnost?"

Bilo je to jedno od onih pitanja na koja je Pripovjedač znao odgovor, ali odgovoriti na njih, smisleno barem, nije baš znao. "Mnogi bi tako zaključili.", stoga on pokuša uobličiti rečenice što smislenije. "No iako razumni, ti zaključci nisu točni. Vidiš...", on izdahnu, "to sam primijetio za svojih mnogo godina rada sa povijesnim spisima; gdje se čini da je misao uzrok, često je tek duboka emocija, i obratno. Thargelion je zabranio spominjanje njezina imena zbog sebe, ne zbog drugih."

"Hoćeš reći da će mu prepući srce ako čuje za nju?"

"Pa... recimo da to hoću reći, da."

Bisir vrati pogled na Thargelionov mač. To oružje, sada mu je stalo prolaziti umom, izgleda je mnogo bitnije Thargelionu nego Mordu. Dozvoliti stoga Mordu da ga uzme kao dar možda bude destruktivnija odluka no što im se činilo.

"Nozare...", Bisir tada progovori, promatrajući zrnca prašine što su padala u svjetlosti sunca čije su zrake prolazile kroz prozor i zavjese te time na drvenu podu pravile svijetli pravokutnik. "Mislim da je bolje sakriti ovo. Daj mu Dagorov..."

Ali dok je to govorio, on primijeti da opet ne čuje vlastita glasa.

Instinktivno - protiv volje svoga uma ali u skladu sa voljom nečeg većeg a što je njega sačinjavalo - na tu primjedbu Bisir položi ruke na uši i spusti se u čučanj. On zaklopi tada svoje oči i stisnu zube, a onda stane svjedočiti onomu čega se samo njegovo biće sada toliko bojalo.

Zakoni svijeta u toj sobi bijahu ukinuti.

Bisir osjeti pomicanje svoga tijela, naglo, kanda otkidajuće, i bestjelesnost koja je nastupila tokom njegova prolaska kroz zrak. Nešto snažno i glasno, upravo onoliko glasno koliko bi bili svi zvuci njegova života skupljeni u jedan trenutak - plač njega samoga kao novorođenčeta, šum leptirovih krila i trave pred Erionom kroz koju je kao dječak trčao, zatomljeni onaj pad sa smrznutih erionskih zidina i škrgut njegovih zubi dok mu je tijelom strujila bol, pa još leda i snijega Barga pomiješana sa škripanjem kočije koja ga je ondje dovela, i smijeh Mirre, Hatorove kćeri, i riječi Hatora, i povici svećenika, i vjetrovi, i oluje... a zatim ustajanja svakog jutra i rad u vrućem Stehhimu, i slušanje pjesama tisuća bogoslužja, i njegovo mirno disanje što se neprestano ponavljalo tokom čitava ta njegova života, i otkucaji srca, iznova i iznova i iznova tjerajući

mu tijelom istu vruću krv, i treptaji njegova crna oka, oka sada u čijoj zjenici se reflektirala rotirajuća prostorija i njegove ruke koje su sezale za nešto da se uhvate... - sve to, čitav njegov život, bacilo ga je na drugi kraj prostorije.

A ondje, našavši se na leđima u iverju jedne izlomljene stolice, Bisir osjeti silan bol.

Ležeći, on ne stignu ni upitati se je li kratki jedan prodor boli što je osjetio na vratu nastao od kakvog oštrog komada drveta, kadli u ravni kameni zid ponad njega uz prasak tada doleti i stol. Po kreću se na to rašire pukotine kao paučina, a stol se uz osipanje prašine strovali na Bisira.

Svi njegovi osjeti tokom tih trenutaka doživljavali su preopterećenje, zenit zadobivanja informacija i nešto što kao da ga je guralo u sraz sa vlastitim bićem, ili barem onime što ga je tjeralo da postoji. Bisir tu uopće više nije bio sposoban smatrati prirodnim ono što je ranije uzimao zdravo za gotovo, onaj naime dio njega i svijeta koji je govorio da su svijet i on od onoga što postoji. Da su stvarni. Da ih ima, i eto, nauditi da im se može.

Jer nanošenje boli, on je sada shvaćao, uistinu zahtijeva razumijevanje od strane onoga komu je škodeno, i njegovo priznavanje samoga sebe; postojanje vlastito on mora priznati, i položaj svoj unutar svijeta. On mora uskliknuti: "Da! Ja jesam! I ja ću uvijek biti tu, i ja odbijam odavdje otići!", ali Bisir to u taj čas nije bio sposoban, i on se bojao nije.

Tek je promatrao. Osjećao, možda bi se bolje reklo, i to osjećao bez poniranja. Bez pronicanja ičega i bez da je od strane ičega bio pronican. On je svjedočio toj neprirodnosti savijanja poda ispod svojih leđa, škripanja i pucanja parketa, lomljenja njegova i prskanja, na što je sitno iverje padalo poput snijega. I svijetlu je snijegu od iverja tog svjedočio, i još svjetlijem ledu koji se na stropu ponad svega toga uz guljenje površine tog stropa širio, i stvarnom onom svjetlu, prahu sunca naime što je padao sa prozora...

a zatim nestao u crnio kao i sve.

Što je ovo? on se ne upita, jer upitati se takvo što, sada na granici života i smrti, on nije imao snage.

Uostalom, to pitanje bijaše bespotrebno. Nelogično je ono bilo, plod pukog tek poriva, jer svima - i njemu i svijetu i mrtvome i živome - bilo je jasno što se događalo. I ta jasnoća uznemirena ili isprljana biti nije mogla.

U prostoriju čiji metar debeli zidovi škripahu, savijahu se uz pucketanje kamenja i osipanje prašine poput površine uzburkane vode, od koje je bio namještaj drobljen samim zrakom, jer potonji bijaše težak poput zemlje, uz potmule zvuke škriputa i siktaja mrvljena stakla, u nju je svoja spora i teška koraka stepeništem sišao on. Onaj koji hodao nije dugo. Mord Dur'agemski.

Ima trenutaka u čovjekovu životu kada promatrati kaos bez da kaos taj poveže sa sobom i optuži sebe zbog njega čovjeku naprosto je nemoguće, i ti trenuci teški su trenuci, ali ima i onih u kojima čovjek niti ne gleda u kaos, već štoviše, jedan od najljepših prizora i ono što će u budućnosti biti tek dragocjeno čuvstvo, ali opet samome sebi govori, i tjera se da smatra, kako je ono u što gleda odraz njegova crnila, propasti njegove, i on onemogućuje samome sebi da uživa čak i u dobru.

A jedan od takvih trenutaka, ili nizova trenutaka, upravo je bio ovaj u kojemu se on, Kalg Hurnovski, nalazio. On je sjedio pokraj jednog dječaka, na rubu nekog brežuljka obasjana noćnim svjetlima - krijesnicama, mjesecom, zvijezdama - i promatrajući mračnu šumu pred tim brežuljkom, on je sa dječakom tiho razgovarao.

Govorit ću ti o Ogorčenu čovjeku, Kalže, u jednom trenutku dječak je rekao. Bilo je to crnokoso, kržljivo, maleno dijete bosih nogu, a odjeće stare i na mnogim mjestima pokrpane. Jer tako sam odlučio, ako je odlučiti takvo što uopće moguće.

Kalg poželi na to nešto odgovoriti, ali umjesto da mu iz usta izađu kakve riječi, on tek polako kimnu glavom i svoje ruke za koje je sada primijetio da su prekrizene odriješi i položi na travu.

Uklonio sam na trenutak barijere vaših ljudskih umova. Trulež ljudsku i gorčinu. Jer ja sam bio čovjek, davno, davno prije vas, i upoznao sam njegove granice. Bivanja granice onoga koji ni bivati ne može, jer nema oči da vidi svijet. Taj je slijep i luta u mraku, ne znajući kuda ide i nemajući želje da ide ikuda, već tek traži mjesto svoga počinka; dizanja ruku od svega on mjesto traži. To sam i ja bio, to Kalže što si ti. Ali oslobodio me Rimus, moj kralj. Opet ću to reći. Oslobodio me Rimus, moj kralj. I opet. Rimus me oslobodio, moj kralj. Probat ću opet pa možda razumiješ... Oslobodio me on, Rimus, moj prijatelj. Jesi li sada čuo?

Čuo sam svaku tvoju riječ... zamišljeno je odrastao čovjek odgovorio djetetu.

Jesi li doista? Jer ponovio sam više puta da me oslobodio moj prijatelj, ali umjesto "prijatelj" čuo si "kralj". Više puta sam morao pokušati to reći jer Zigorša čovjek čuje i vidi kako ga čovjek želi vidjeti i čuti, a ne kakav stvaran on jest. Upravo o tomu, Kalže, ja govorim kad govorim o čovjeku; onoga opisujem koji je slijep i gluhi svjedočiti vlastitim granicama. On niti ne zna da ne zna! A opet se zadovoljan upliće u toliko mnogo...

Dječak je govorio veoma polako, mnogo sporije od ijednog djeteta koje je Kalg za života imao prilike čuti, i jednom kad bi slušatelj o tomu razmislio on kao da je naglašavao svaku izgovorenu riječ. Pogledati pak u njegovu lice dok je govorio iz nekog se razloga Kalg usuđivao nije, jer imao je on osjećaj - osjećaj čija je snaga bila ravna kakvom aksiomu - da uopće svjedočiti Zigorsovu

govoru, pa makar mu promatrao tek manifestaciju, je bilo od dovoljno nevjerojatna značaja i snage samo po sebi, ali promotriti ga dok se pokazivao kao netko tako neuobičajen kao što je to bio taj dječak, lik kojega je uzeo, snage je i značaja bilo do zloguke strahotnosti.

Rekao sam ti, dječak je nastavio ne mičući svoga tijela, već tek usne pomičući, i ja sam bio čovjekom. Jer oživio me Oba, kao i ostale ljude, da mu služim i služeći mu koristim destruktivnu magiju. I ja sam to činio, jer još nisam bio oslobođen. Ponovno, činio sam to jer još nisam bio oslobođen. Ne, iznova: pokoravao sam se, jer samo sam to poznavao. I to je u Rimusovu umu zasadilo gorčinu. On je mogao promatrati, Kalže, robove bogova, ali nije mogao promatrati robove koji znaju da su robovi. Magija je ljudima dala to znanje. Što više destruktivne magije, to su veći čovjekovi obzori. Ja sam bio čovjek, a onda sam postao Zigors. Korištenjem magije, ja sam postao ovo što jesam. A ovo što jesam mojim obzorima dalo je na uvid samu Svekolikost, koja je ponad bogova i od koje su se bogovi odvojili. Sada, ja sam na vrhu svoga bivanja. Sada, ja sam na korak od svoga pada. Veoma malo magije i ja postajem Rutzon. Gubim razum. Postajem još moćniji. Ponovno: Gubim razum. Postajem još moćniji. Ponovno: Gubim sebe. Postajem još izgubljeniji.

Negdje dok je Zigors još govorio, Kalg na kratki jedan trenutak zaklopi oči. Krivo se taj čovjek nadao da će ne gledanjem u okolinu koju mu je Zigors dao da promatra osjećati manje smetenosti, i kudikamo lakše razumjeti sve to što se događalo. Jer kad je oči konačno otvorio, svijet ne samo da nije bio manje zbunjujući, već je bio toliko daleko od toga da Kalg više nije bio siguran ni nalazi li se na istom mjestu na kojemu se tek koju sekundu ranije nalazio.

Tama je i dalje bila oko njega, ali kanda drugačija, jer neke tame, činilo se, drugačije su od drugih. I šuma je tu bila, i nebo, i zemlja i njegovo odmjereno disanje dok je te prizore promatrao - ali nešto čemu je odgovora sada kao natjeravan tražio, bilo je drugačije.

A onda je uvidio, toliko trenutaka nakon otvaranja očiju iako se sve to nalazilo ispred njega:

Krošnje stabala, tminom skrivane poput magle, nisu bile krošnje uopće. Bilo je to korijenje, a Kalg se nalazio sa dječakom pored sebe pod zemljom. Ona, zemlja, zamijenila je okolinu, a ono što je nekoć činilo okolinu ponad nje, sada je bilo zemlja.

Korijenje je stršalo i širilo se i granalo upravo poput krošanja, ali sa mnogo sitnijim žilama i rasprostranjenije, gušće. Sezalo je ono ka mračnom nebu i u mraku se njegovu iz vida gubilo, nestajalo i u samoći posljednjih svojih dugih žila odlazilo tko zna gdje.

Udišući zemlju koja je zamijenila zrak, blatnjavu i tešku, i mirisa što je podsjećao tek na dob, vrijeme ono koje ju je gazilo tolike godine, Kalg dođe do jedne mrvice Zigorsova shvaćanja, do mira svoga dođe, a onda kaza:

Je li to Ogorčeni čovjek? Onaj koji ni sebe izgubiti ne može?

Dječak na to okrenu prema njemu pogled, a Kalg u dječakovu licu ugleda onoga koga je prije toliko godina vidio samo u odrazima voda. *Ne, Kalže, stoga što u tomu gorčine nema, on kaza. Biti moćan i nije tako teško. Ali onaj je Ogorčeni čovjek kojega je na svijetu takvoga zapalo podići.*

Na te riječi Kalg spusti glavu i šapnu: *Eltiur...*

To ime koje izgovaraš ime je dakle onoga tko te Ogorčenim čovjekom čini. Sve što čini tebe, cijena je njega. I to, reći ćemo, ono je što vas povezuje.

Želim li ja to? ponovno podigavši pogled spram dječaka, Kalg upita. Iz nekog razloga, on dječaka pogleda u oči, što kao na zapovijed promijeni čitav prizor. Bile su to sada oči Kapi, jedne od manifestacije Zigorsa, koga su sada oni vidjeli kao visoku osobu ćelave glave. A oni - to bijahu ljudi što su sa Zigorsom sjedili za stolom u bijeloj prostoriji: Bellow, Tharon i on, Kalg.

Na to pitanje, Zigors tada progovori, odgovor znaš i sam.

Nije ono što želimo, Bellow sada začuje riječi svoga starog prijatelja i mentora, Gwatha, govoriti dok su njih dva žurno hodala vjetrom šibanom, prostranom glavnom ulicom Magisa, već ono što moramo a što određuje naše karaktere više od svega. Tako mi je barem rekao Vegar, blago zadihan, on tiho doda. Kad bolje razmislim, time me je taj maleni starac kupio...

Bellow ga je pratio hodajući po cesti od usitnjena bijela kamenja obrubljenom tamnosmeđim drvenim kućama čiji temelji bijahu od kamena, a krovovi tu od škrljjevca a tu od slame. Bijашe to jedan od rijetkih puteva u Magisu koji nije bio sačinjen od čiste zemlje, a tako se pitomim činio i više nalik na puteljak kakvog dvorišta no na glavnu cestu grada da mu je procvalo cvijeće raslo uz rub na svakih par koraka, a koja god bi zaprega njime prošla, morala bi to činiti polako jer orne djece, kao i životinja, bijaše posvuda. Napokon, ceste Magisa to u jednu ruku i jesu bile, s obzirem da je taj grad Jarez Rommirski, prvi Vrhovni Čarobnjak, stvorio kao mjesto školovanja.

Ponad Gwatha i Bellowa nebo bješe većma čisto, sa tek tu i tamo kakvim bijelim i gustim oblakom, vjetrom donesenim vjerojatno od planinskih lanaca sa juga. Vjetar je taj bio leden, za razliku od ovih toplih zupuha što su puhali kroz ulice, raznoseći gradom travke i prašinu. Ti su zapusi dolazili sa sjevera, od pustinja oko Stehlima, Settaha i Anorga.

Njihovi smeđi habit lamataše dok su kroz vjetar oslanjajući se na svoje čarobnjačke štapove prolazili, a kose su im se mreškale; Bellowova kao ugallj crna i jedva do ramena mu duga, a Gwathova sijeda, kratka i proćelava. Obojica su bili obrijani, mršavi i visoki - Gwath za četvrt pedlja višlji od dvojice - ali da im u rukama ne bijahu štapovi i da u Magisu nitko nije znao tko oni bijahu, ni po čemu ne bi bili i naočiti.

Pred Bellowa uskoro izroni neki dječak kratke zlatne kose i jednostavne,

smeđe odjeće kakva je uobičajena među djecom Saila, bezuspješno pred sobom tjerajući velike bijele guske. On ovlaš djetetu dotaknu potiljak, tokom čega nagnu svoj štap i magijom kao vjetrom ptice potjera na drugu stranu ceste, a onda se okrenu spram Gwatha i odmjereno upita:

Uistinu misliš da moramo u te sukobe?

Ali Vrhovni Čarobnjak umjesto da odgovori odmah, ipak sekundu provede pomičući usnama bez glasa, i tek onda, uvidjevši da inkantacija koju je bacio na dječakove ptice čini da ove ne bježe, već mirno idu za djetetom, nastavi bijelim kamenjem hodati i polako da odgovor:

Što se Thargeliona tiče, Gwath kaza, Magis je upleten od prvog dana. To nam je dvojiti nepriuštivo...

A priuštivo nam je ratovati? Ovo Bellow upita najučtivije što je mogao, poznavajući tih riječi težinu, kao i Gwathovu narav ne hvatanja za njih, ali i ne zaboravljanja ijedne riječi svojih suradnika.

Gwath se tu na trenutak zaustavi i Bellowa svojim tamnim i oštrim pogledom promotri. *Rat se događa, Bellowe, tiho on odvrati, blago kimajući glavom. Nije da ja to želim i nije da zbog toga slavim, ali on je stvaran. I on je tu. Sada... želimo li zbog neugode razmišljanja o njoj zanemariti stvarnost ili joj se ma kako neugodna bila posvetiti, na nama je. Meni je draže ovo potonje, jer za to još imamo vremena. A rekao bih... i svima ovdje u Magisu.*

Ti znaš da ja...

Ma razumijem ja što ti govoriš, Gwath mu upadne u riječ, tokom čega oni nastave dalje. *Kad te vidim, kao da gledam u sebe prije trideset godina. Znaš to, rekao sam ti već. Jer idealist si ti, kao i ja što sam bio. I kao što dobrim dijelom jesam i sad...* Načas on uto utihne, kanda zamišljeno tokom čega promotri kamenčiće po kojima je svojim lakim čizmama gazio, a onda odluči pomalo ispod glasa nastaviti: *Tebe zanima ima li kakav drugi način, ma kakav bio, pa da se obje strane dogovore, je li tako? "Onsiet'a" kako govore Učenjaci. Urazumiti se... Ali Bellowe, on reče sugovornika svoga sada kratko pogledavši, ja drugih puteva ne vidim.*

Mnogo je toga Bellow za života od šarenoga svijeta imao prilike ugledati, ali od svega jedino možda bunari, i to oni najdublji, oni usred pustinje koje ljudi kopaju a sve kako bi na stotini metara dubine došli jedva do gutljaja vode, jedino oni mogli su se usporediti sa zjenicama Vrhovnog Čarobnjaka Magisa tokom tih sekundi. Biti osmog stupnja magije značilo je nauštrb svoga duha uzdići toliko ljudi, pa dubina ta, crnilo i ono što bi nazvali dozom zajedljivosti i nisu čudili. Ali sada, ovaj pogled, njegova mirnoća - ovo je bilo nešto drugačije. Novo nešto i čitave svjetove dublje. Tu je Bellow imao priliku promatrati čovjeka koji da, jest najmoćnija osoba Magisa, nebesa sposobna spustiti na zemlju i stotinama ljudi oduzeti život pukom odlukom, ali čija je silna veličina i moć pred kratkom jednom i bijednom bolesti ipak sinoć bila

nedovoljna da spasi od smrti jedinu osobu spram koje je on posljednjih pola života osjećao ljubav.

Aymana se zvala ta osoba, i ona je bila Gwathova supruga prošle noći, i svih četrdeset godina prije toga, a sada to više bila nije. Ona više nije bila ništa, jer sa njezina spaljivanja Bellow i Gwath upravo su se vraćali.

Od sahrane do sada njih dvoje o njoj nisu progovorili niti jednu riječ, već sve o čemu su razgovarali bijaše nadolazeći rat između Kraljevstva Enzolart i Pobunjeničkih Kraljevstava, i ulozi Magisa u čitavom tom sukobu. Iz nekog razloga, Gwath bijaše sposoban jedino za to, iako doduše Bellow nije niti pokušao načeti razgovor kakvog drugog predmeta. Gwath, činilo se, bio je od onih ljudi koji su sve goropadnosti i teret života koristili kao gorivo rada umjesto ih podnosili, a u tomu kao njegova desna ruka i više od svega, prijatelj, Bellow ne samo da ga nije htio ometati, već mu je nastojao biti i od pomoći. U razgovoru, ma kakav bio, ozbiljan ili isprazan, on je sa tim starcem sudjelovati bio spreman.

A Gwath je govorio, i u tom govorenju mladi čarobnjak što je uz njega hodao zaupsima zametanom cestom, imao je priliku vidjeti ono što nitko nije pola stoljeća: ispod svih onih jetkih maski, tone i tone teških, ranjivo jedno zrno ljudskosti.

Ali te riječi koje je čuo tako davno a čije zvuke je sada mogao čuti pred sobom, unutar stvarna ta i opipljiva sjećanja koga jedino njegov um ne prihvaćao za ista više od sanje, one su kako su se i pojavile prestale postojati, rasplinule se u ništavilo, a Bellow sve što je čuo i vidio bijaše govor Zigorsa što je sjedio za stolom:

Ljudi, Zigors kaza, mijenjajući kanda vlastitu osobu sa svakom svojom izgovorenom riječi, što jest, veće je od ikoga za ovim stolom, a ja vam dajem na uvid tek dio toga. Što jest, Svekolikost je, i ona je iznad svega. Prepoznajte to.

I kazavši te riječi Zigors se okrenu i crnim svojim pogledom se zagleda u sam član Bellowov, na što ovaj u njegovim očima ne ugleda odraz sebe, već čitave povijesti svijeta koje je eto i njegov kratki život bio dijelom, a onda upita:

Svjetlost, znaš li čije je to ime?

Moj razum mi govori, Bellow odvрати, da se to dogodilo prije tek koji trenutak, a u tijelu mi vlada osjećaj da od toga što se zbilo ipak ima par tisuća godina. Svjetlost je ime stabla, ja se sjećam, stabla čiji sam život iskoristio kako bih uništio tvoje neprijatelje.

Još dok je Bellow govorio, u isto je vrijeme počeo govoriti i Zigors, jer mjesto u kojemu su se nalazili nije poznavalo vrijeme pitanja i odgovora, već ako je usud htio da se dogodi, događalo bi se to u isto vrijeme, a nekad bi i odgovor bio postavljen prije pitanja, i kao u pjesmi njihovi glasovi miješali su

se:

Ja ponovno postavljam pitanje: Svjetlost, znaš li čije je to ime? I opet: Svjetlost, znaš li čije je to ime? I opet, ako treba, i beskonačno mnogo puta: Svjetlosti, znaš li da ti se obraćam?

I tu se Bellow zbuni, jer sva njegova čuvstva u taj jedan čas što se do prije sekundu prisjećahu rečenice "Svjetlost, znaš li čije je to ime?" postadohu tada sjećanja: "Svjetlosti, znaš li da ti se obraćam?", i on osjeti da je to jedno te isto pitanje svo vrijeme slušao, ali iako ih sada prepoznaje, onda kad su dolazila ih prepoznavao nije.

Zašto govoriš da sam Svjetlost, ako je to ime stabla? Bellow upita, polagano osjećajući prikradanje žuči.

Što je do stabla Zigorsu, neobični čovječe? Zigors u komu Bellow sada ugleda oblik onoga koga je upamtio kao Kap, umjesto da na pitanje odgovori, postavi dodatno pitanje. I to upitavši, umjesto da dopusti svome sugovorniku odgovoriti, on doda: *Možda bi i bilo za očekivati, kad ja ne bih svjedočio smrti kao i životu konstantno. Ali ne, ne, maknut ćemo se od toga. Svjetlost je ime tebe, Bellowe. Duha tvoga to je ime. Ti si Svjetlost.*

Te riječi, iako se takvim ovdje biti činilo nemoguće, Bellowa ostave na trenutak zbunjenim. *Ubijanjem Taorga ubio sam sebe?* on upita.

Tako bi uistinu trebalo biti, jer ono što je Mord Dur'agemski nazvao destruktivnom magijom tako djeluje; truli duh onomu tko magiju koristi. A oduzeti život Zlobniku - za to je potrebno živjeti i nekoliko puta...

Rečeno je da ću tu provesti vječnost zbog ubijanja Svjetlosti, Bellow kaza. Zar je to kazna ubijanja sebe, vječno bivanje sa Zigorsom?

Sa Svekolikošću, Kap odgovori. Jer to smrt jest. Ali ja nisam vidio tvoj mač. Nisam ga, može se reći, htio vidjeti, jer prevelika je značaja njegova pojava. Mač koji nosiš, Zigors nastavi, pokazavši rukom spram oružja na njegovim leđima, kao što sam rekao, pečat je saveza Morda i Svekolikosti. I kao što mi riječi bijahu, dar je onemogućavanja umrijeti onomu tko ga nosi. Ti stoga, duh tvoj, ono je sve ostalo čitavo pred uništenjem Taorga. Ti, Bellowe, nisi upoznao smrt.

Još dok je ovaj izgovarao posljednje te riječi, ili se Bellowu tek činilo da čuje kako ih Zigors izgovara, okolina je čarobnjakova stala činiti da ih je čuti sve teže.

Kroz tamu zaklopljenih njegovih očiju polako se počela probijati svjetlost, a uši mu počinjahu razabirati zvuke okoline, uz jednak prodor tisuća mirisa u njegovim nosnicama.

Svjetlost! u njegovu umu poput vatre planu ta riječ i razbukta se. *To nije ime pukog stabla, i nije zbog stabla Bellow uvrijedio Zigorsa.*

Ove riječi sada su čuli i Kalg i Tharon (jesu li i prošle Bellowu bijaše nepoznato), a čim ih začuju oni ih zaborave. *Ne, ono je ime sepstva. Ono je ime*

tvojeg sepstva, Bellowe. Svjedočiti njegovu padu u crnilo, samo kako bi u smrt otjerao Taorge - to mi je pružilo uvredu. I opet; riječi kroz njihove umove prođu, rašire se kao prosuto zapaljeno ulje i ispare.

Oni su se polako budili, nalazeći se ondje gdje su ih Zigorsi čijih se imena sjećahu tek kroz maglu doveli i odnijeli u svijet koji razum nijednog od njih nije mogao obuhvatiti.

Ali unatoč tomu što nisi prestao živjeti, privikavajući se na težinu svoga tijela, kao i prodiruću svjetlost tokom sporog otvaranja očiju, Bellow svugdje i nigdje začuje glas, životom se tvoje postojanje nazvati ne može. Jer ti nosiš moj dar Mordu Dur'agemskom, glas kaza, a Bellow uz snažnu bol podignu nekako umrtvljenu mu lijevu ruku i položi ju na svoje lice. A Mord Dur'agemski, Bellowe... Bellowe, poslušaj me... upravo se vratio. Idi, stoga, i odnesi mu moj dar.

Bellow konačno otvori oči, i niti razumijevajući da to čini obriše ih lijevom svojom rukom. Prizor koji je ugledao, oko njega se vrtio - krošnje zelene i svijetlo nebo i ono malo jarka, prodiruća sunca - ali sve sporije i sporije, slabije i slabije a onda najzad toliko uspori da se sasma zaustavi, a Bellow se nađe tu, u šumi, jasna svoja pogleda i uma, te tijela koje više ništa nije zadržavalo da u travi leži.

On pokušava tada nešto reći, ali tek se nađe mrmljati ispod glasa dočim mu se teško tijelo uspravljaše a ruke tražiše oslonac. Zemlja puna lišća i sitnog granja te blata i rijetke trave bila je hladna i mekana, ali opet nekako topla i udobna kao slama, i mirisna baš onako kako mirišu stvari koje stotinama godina nisu bile u doticaju sa ljudima - njeni komadići su mu se za dlanove i podlaktice lijepili, a on je po njoj ostavljao svoje otiske.

Konačno, Bellow se nađe sasvim razbuden i sasvim svoj. I sjedeći na hladnoj toj zemlji niske rijetke trave, on pogledom potraži svoje suputnike. A ugledavši ih nedaleko od sebe ležati, skrivene niskim grmovima, ničim izazvan kaza:

“Inwog se vratila.”

Bile su to riječi koje mu je izgovorio Gwath, Vrhovni čarobnjak Magisa, sada se činilo tako davno iako jedva da je od toga prošlo mjesec dana. Iz nekog razloga, ponoviti ih je sada on morao, naprosto bio prisiljen, jer ono što se sa njim događalo bilo je veće od njega i o njegovim odlukama kanda neovisno. Nešto u tom mjestu kojim je bio okružen - stablima tim, zemljom, cvrčcima i vjetrom - tražilo je od njega da to izusti, da ponovi, usklikne čak, proslavi... jer bile su to riječi sa onu stranu stvarnosti ne samo ovdje, već u čitavom Enzolartu i Hil'gumu i suviše dugo.

“Inwog...” šaptom to ime sada on ponovi, a onda se nagnu naprijed i uz blagu dezorijentiranost i bol u glavi osovi na noge.

Ustavši, Bellow još jedanput prođe prstima po svome licu. Bilo je suho, hrapavo i obraslo bradom, a u bradi mu višahu komadići zemlje i lišća. On to

otrese, protrlja zatim opet oči a onda učini jedan korak naprijed.

I već to bilo je dovoljno da gotovo sasama on izgubi snagu, a tijelo mu kanda beživotno stane padati prema zemlji, ali u posljednji čas on se uhvati za koru najbližeg jednog stabla i zateturavši ipak na nogama ostane.

“K...”, Bellow tada zausti ime jednog od svojih suputnika, ali uvidje da ga je zaboravio. Ipak, pustivši stablo i učinivši još jedan korak naprijed, korak stabilniji od prošlog, on ime to ponovno pokuša izgovoriti: “K...”

A onda mu sinu.

“Kalže...!”, Bellow kaza i sada razbuđen i iznova pri staroj snazi prođe kroz grmlje te dođe do svojih suputnika. “Tharone!” on uskliknu ugledavši kraj Kalga i starca bijele brade, duge gotovo mu do pasa.

Bellow pomisli kleknuti kraj njih i pomoći im ustati, ali ovlaš okrenuvši pogled on nedaleko od sebe ugleda na zemlji ležati mač Zub i svoj jasenov štap, ukrštene u koricama, pa stoga suputnike zaobiđe i pođe do svojih stvari.

Nije on cijenio taj mač i taj štap više od ljudskih života, ali je cijenio činjenicu da bez njih ljudi pokraj njega možda neće još dugo živjeti. Potrebu on uvidje da svojim suputnicima ako treba pomogne destruktivnom magijom i zato prišavši Zubu i jasenovu štapu on štap izvuče iz korica, a korice sa mačem prebaci preko svojih leđa. Pritisne u šaci zatim čarobnjački štap, osjetivši iznenada val nove jedne snage i ugodna osjećaja kako mu prolaze tijelom, čineći usput da mu koža blago trne, i mirno dišući, na par sekundi zaklopi oči.

Udah... izdah. Udah... izdah. Sve sporo koliko je to samo moglo biti, dočim je ovaj uz sve snažnije i hladnije trnce osjećao kako se nešto poput ledena zraka probija od štapa u njegovoj desnoj - putem prstiju, ostatka desne ruke, prsa zatim i njegova udarajuća srca, a potom i lijevom rukom, prolazeći hladno i gusto venama mu, kostima i mišićima poput žive - sve do šake njegove lijeve ruke. A onda, osjetivši da mu je magija koncentrirana u lijevoj šaci i da ju neće još dugo moći održavati na mjestu, on otvori oči, polako spusti pogled na svoje suputnike, pruži lijevu ruku prema njima i brzo otrese prstima.

U taj čas vlati trave oko dva usnula čovjeka zaplešu i pritisnu se o zemlju, a lišće, kao i iglice i komadići kora i grančica odlete metrima dalje. Uz mreškanje odjeće, brada njihovih i kosa, oni uto naglo glasno i drhtavo udahnu, a dva otkucaja srca dalje i širom otvore oči.

“Sjećam se!” začuo se tada jedva čujni šapat Tharonov, dočim je čovjek pokraj njega tek razrogačenih očiju promatrao nebo, bez ikakve kontrole nad vlastitim tijelom svjedočeći svome drhtanju i ledenim suzama što su mu klizale niz obraze.

“Sjećam se...” drhtureći je ponovio Tharon, da bi zatim šakama zagrabio zemlju pokraj svoga tijela i stisao ju svom snagom na što im je koža pobijelila.

Zbog magije koju je na svoje suputnike poslao, Bellow je osjećao dodatni

umor pa on dotaknu svoje čelo i svom se težinom osloni o čarobnjački štap, koji se time zarije dublje u mekanu zemlju.

Tharonovi su rijetki zubi škripali, a niz usta mu se slijevala slina. Drhtureći i suznim svojim očima piljeći u nebo, imajući snage tek svjedočiti svojoj slabosti i svijetu nad sobom, Tharon zemlju iz šaka nije ispuštao.

“Osilah!” on tada viknu, a onda se zakašlje.

Čovjek do njega, Kalg, negdje se u tom trenutku prevrnuo na bok. Da mu je Bellow mogao vidjeti lice i za njega bi uvidio da mu je lice išarano suzama. On je prije tek nekoliko trenutaka - uistinu, u Bergh Hivi bijaše pitanje vremena veliko kao sam svijet - svjedočio životu onoga koga je volio više od svega toliko godina, čitav njegov život činilo mu se, a tko je umro, završio ubijen, i to u mukama gorim od paroksizma svih Kalgovih muka što je ikada doživio. Preko mnogo je toga Kalg Hurnovski trebao prijeći i mnogo toga njegov um imao je za shvatiti.

“Gdje su nam konji?” bilo je prvo što je Kalg ležeći na boku i licem dodirujući zemlju rekao, a riječi te on je izgovorio tiho, hrapavo, kanda su bile hropac a ne riječi.

Pokušavajući oslonjen na štap doći do kakvog tračka snage, dočim mu vlati crne kose zaklanjahu lice, Bellow se nađe zbunjen pred riječi "konji", isprva ne znajući što ta riječ uopće znači, a zatim se pokušavajući sjetiti jesu li konje ikada uopće i imali.

“Munja se zove, Bellowe. Revon ti ga poklanja...” Bellow u tom trenu prošapće ono što mu je Vrhovni Čarobnjak Magisa rekao prije, činilo mu se, čitavog jednog života.

On se niti ne osvrnu na zvuke Tharonova povraćanja, i smrdljive te, ljigave tekućine što mu se sada nalazila na jedva pedalj od čizama.

Tharon pred njim uto pokuša ustati, uprijevši svojim starim, mršavim rukama svom snagom, ali sruši se natrag na zemlju već sekundu kasnije - bljuvotinu svojim tijelom ne dotaknuvši tek srećom.

“Bellowe... gdje su nam konji?” Kalg je ponovio pitanje. Bellow se na te riječi konačno smogne snage osvrnuti. Letimice pregledavši sjenovitu, zrakama sunčanim ispresijecanu šumu, stotine njezinih tamnih i sivih debala pod kojima bijahu grmovi, mladice i trava, on spusti pogled već tenutak nakon toga, jer vid mu se mutio, a to mućenje iz nekog razloga mu zadavaše bol.

Životinje nije ugledao.

“Ne znam, Kalže...” promrmljao je zatim, pogled držeći prikovan za zemlju i svoje čizme. “Možda su pobjegli.”

Ispod glasa, Kalg tada opsuje.

Za to je vrijeme Tharon najzad uspio ustati, doduše tek se podigavši na koljena, ali i to je bilo bolje od ležanja pokraj bljuvotine. Taj starac sada se

držao za lice, dlanovima si pokrivajući oči i stišćući ih.

“Možeš li?” Bellow ga upita, odvaživši se za korak mu se približiti i dotaknuti mu jednu od podlaktica. On u taj čas upre da Tharona podigne, ali starac tek kaza:

“Čekaj, molim te... sekundu samo...”

Ali još dok je to govorio, Bellow ga je ponovno povukao i ovaj se držeći za čarobnjaka podigao na noge. “Hvala ti...” Tharon tada promrmlja, a onda doda: “Mogu sada stajati. Dobro je. Njemu pomozite...” i kratko kimnu spram Kalga. “Bogovi, kolika brada...” kad se Bellow udaljio, za sebe je tiho dodao.

“Kalže”, Bellow kaza prišavši Hurnovcu. “Ustani, Kalže. Moramo ići...”

Te posljednje riječi on je izgovorio niti ne znajući zašto, jer što se ticalo ma koga, u Bergh Hivi oni su mogli i umrijeti a to ne bi imalo nikakva značaja. Tharon, koliko je Bellow znao, bio je nebitan travar i zarobljenik Avana, relevantan samo tom gradu i to prije no što je grad završio uništen. Kalg, pak, bijaše običan hurnovski seljak, a on, Bellow, ako je i bio od značaja kad je na put krenuo, sada je već odavno bio bez njega - jer princ Mihael, koga je poslan liječiti, umrijet će po svoj prilici mnogo prije nego on u Erion dođe, ako već, dakako, i nije prestao živjeti.

Tu je Bellow došao do snage osvrnuti se oko sebe još jedanput, pogledom svojim prelijećući preko udaljenih debala, stabala tih što je duže gledao sve višljih. Prvih su par trenutaka ona bila po dvadeset-trideset metara visoka, a sada, baš kao onda kad ih je ovdje manifestacija Zigorsa dovela, bijahu njihove krošnje na visini i od nekoliko stotina metara. Njegov pogled nekakvom je inherentnom znatiželjom sam od sebe skrenuo do tih dalekih krošnja, među njima se gubeći, bježeći od nečega ili možda tražeći tko zna što. Bellow o tomu nije imao znanja, a ni snage da tomu dolazi do odgovora.

No nije prošlo mnogo i on je pogled spustio, vrativši se traženju onoga što je tražiti uopće pošao.

“Ne vidim ih.” promrmljao je Bellow polako se osvrćući.

“Nema veze.” pred njim ležeći na travi Kalg tada odgovori. Rekavši to on se prema čarobnjaku okrene i nadlanicom obriše svoje suzama i zemljom isprljano lice. Bellow ovoga ništa više ne upita, već se spusti, primi ga za ruku i pomogne mu ustati.

Konačno, kad su sva trojica bila na nogama, jer ne ugledahu konje oni se polako bez riječi uhvatiše hodanja.

Ovdje u Bergh Hivi nije bilo vjetra, ali one daleke krošnje ponad njih ipak se pomalo zatumljena zvuka mreškaje. Lišće je sa njih padalo neritmično i isprekidano, zapinjući za debla, i u nepravilnim putanjama ono je završavalo na zemlji, gdje bi pokoji bivao utisnut u zemlju čovjekovom čizmom.

Desetak je minuta trebalo proći i jedva strelomet prijedene udaljenosti da

ljudi što su tko zna koliko vremena proveli bez svijesti napokon u potpunosti ovladaju svojim tijelima i - unatoč tomu što ne samo da se nije moglo reći da su im postali gospodari već se sve manje činilo da će ikada to više i biti - osjećajima svojim i čuvstvima. Tek sada oni su mogli progovoriti prve riječi smišleno i sa stvarnom supstancom iza njih, jer tek sada moglo se reći da su ljudi ti bili nepomućenih umova. A prvi koji je riječi počeo iznositi bio je Bellow:

“Idem u Erion. To je sve zasad što znam. Hoćete li sa mnom ili gdje drugdje, od volje vam...”

“Ja ne znam ni kuda idem ni zašto.”, Kalg je kraj njega svoga hrapava glasa rekao. Čovjek prosijede kose i smeđih očiju, Kalg je od Bellowa kao i Tharona niži bio gotovo za glavu. Kazavši to on se letimice osvrnu spram čarobnjaka i doda: “A pravo da ti kažem, ne znam ni što se upravo dogodilo, kao što mi sasma nije jasno ni gdje sam sada.”

“Ovo je Bergh Hiva”, prije nego je Bellow uopće stigao i razmisliti o riječima Kalga, starac je kraj ovoga mirno i jednolično progovorio, “ili Šuma tame, kako ju nazivaju na zapadu.” Iz nekog razloga on tu na dvije-tri sekunde utihne, supustivši tokom tih trenutaka pogled spram tla. “Sve što smo ovdje doživjeli bilo je stvarno.”

“Što si doživio?” Bellow na to odvrati, ne stoga što nije znao odgovora na to pitanje, već zato što je sam izgovoriti tog odgovora osjećao strah.

“Ono što sam morao, Bellowe.”, starac odgovori. “Dobro sam ti upamtio ime? Bellow?”

“Od Magisa, da. Ti si za sebe rekao da si Tharon...To nije bila uobrazilja?”

“Eno konja.” Kalg u taj čas nešto glasnije kaza, kimnuvši spram stotinjak metara udaljenih životinja što su na rubu blagog jednog, no širokog šumskog uleknuća slobodne brstile travu.

“Nije bila...”, Tharon odvrati. “Barem ne tvoja.” Na te ga riječi Bellow upitno tokom sekunde pogleda, ali ovaj tek pogleda daleko naprijed i izdahnu: “Bogovi... kad bi samo znao...”

“Što kad bi znao?” iako se svim silama trudio da to ne upita, iz čarobnjakovih usta ipak riječi te izađu.

Oni su hodali polako, lomeći grančice pod svojim čizmama, i blago u mekanu zemlju tonući. Sva trojica su to činila jedva, i stoga u ruci svakoga od njih bijaše jedan štap. Bellow je kao pomoć pri hodanju koristio svoj čarobnjački štap, dok su se njegova dva suputnika služila štapovima koje im je ovaj putem odlomio sa neke otpale grane.

“Ja nisam iz Avana.”, oslonivši se na svoj komad drveta objeručke, jer na trenutak je zbog bolova bio prisiljen zastaviti se, starac reče. On se potom osvrnu oko sebe i kiselo se, na korak od suza nasmiješivši, doda: “Odavdje sam,

iz Šume tame.”

Bila je to rečenica Bellowu tako bliska, a opet dalja od ičega. U njoj on je nalazio sebe, i više od svega Bellow je htio da je stvarna. Ali razum, on je morao prevagnuti pa Bellow se našao govoriti:

“Ja ne mogu u to vjerovati. Tharone...” Bellow potom zausti, ali mu riječi ne nalazeći ikakve forme zamru.

“Sjećam... Sjećam se da si bio u Avanu.”, Kalg se tada javio, govoreći jednako obamrlo. “I moj sin da te je oslobodio. Eltiur. Doveo te je, i zajedno smo dočekali Bellowa. Moje sjećanje mi to govori...”

“Tko si ako nisi Tharon?” Bellow tu starcu postavi pitanje. Od pitanja tog ni jedan ni drugi nisu mogli a da ne osjećaju zazor.

“Do jučer... ili do danas”, starac još dok je ovaj pitanje postavljao stane na njega odgovarati, “jer vrijeme je na ovom mjestu neobično... na to odgovoriti ne bi mi bilo moguće, jer kako mi sve sada govori bijah godinama već pomračena uma. Ali sada se sjećam. Ja sada znam tko sam, i svoje prošlosti se sjećam...”

Izgovaranju njegova imena Bellow je ranije već svjedočio, ali bićem svojim a ne razumom, i stoga ga se nije mogao prisjetiti. On ga je ćutio; naprosto je znao kako je ono zvučalo i kakva je čuvstva budilo u čovjeku jednom kad bi ga ovaj čuo - no kako je ono glasilo on reći znao nije. Jednako bijaše i sa Kalgom, ali iz nekog razloga on pred idejom o Tharonovu stvarnu imenu nije osjećao mnogo.

“Meroz se zovem.”, napokon starac kaza. “Ja sam kralj jednog mrtvog naroda. Naroda, žao mi je reći, koji je mrtav jer sam ja živ.”

Bili su to i dalje trenuci snažne malaksalosti njihovih umova, i niti su Merozovi suputnici bili sposobni brzo spoznati težinu njegovih riječi niti se za njega samoga uopće moglo reći da je svjestan veličine toga što je govorio. Za Meroza to tek bijahu riječi. Teške za izgovarati i kanda veće od njega, ali ipak puke tek i nebitne riječi jer je ikakav njihov značaj odavno već umro zajedno sa onima kojima je bio bitan. On je bio kralj, a kralj je bio Eriona, i to davno, prije još nego je palo Bijelo Carstvo na samom kraju Doba Krvi. Bio je čovjek vrlo moćan, predvodnik Svijetlih i o njemu, kroz maglu se on sa gorčinom sjećao, ovisili su toliki životi - tisuće i tisuće njih - za vrijeme čega je on njima vladao, odluke umjesto njih donosio i upravljao njihovim životima mudrije no što bi oni. A sada... sada je kao i ti davno umrli ljudi postao jedva vrijedan i razmišljanja.

“Bio je to narod Eriona.”, nikomu posebno on te riječi tada kaza. “A onda narod ovog neobičnog mjesta. I to godinama...” u polušaptu on doda, naizgled ne vjerujući vlastitim riječima.

Ni njegovi sugovornici da im je to govorio u bilo koje drugo vrijeme, ma u kojem god trenutku njihova života prije no što su došli u Bergh Hivu, ne bi mu

vjerovali nijedne izgovorene riječi, već bi dapače smatrali da svjedoče egzaltaciji čovjeka bolesna uma, ludaka kakvog, i ako ga se već ne treba kloniti da bi ga svakako bilo poželjno ignorirati, ali nažalost, i to baš nažalost ako se pitalo njihove nutrine, sve to što je Tharon govorio bilo je stvarno, a oni su to znali jer sami su svjedočili istinitosti toga o čemu je govorio, i oni nisu mogli negirati da čovjek pred njima nije Tharon već Meroz, i nije ludak već stvarni nekadašnji kralj Eriona.

“Ti si rođak Gerbetusov?” Bellow, koji se kroz maglu tek sjećao kraljevske loze Eriona, uto je upitao. U njegovu glasu nije se dao čuti ni tračak podrugljivosti ili sarkazma, već štoviše, on bijaše ozbiljan u tim sekundama više no ikada u svome životu. Bila je to cijena disanja u Bergh Hivi - ičemu osim stvarnosti tu nije bilo mjesta.

“Gerbetus?” Meroz upita više za sebe no pitanje postavljaajući zapravo. On nije znao je li čuo za tog čovjeka ili ne, jerbo mu vlastita povijest bijaše tako nedohvatljiva i daleka, ali ipak je to ime spomenuvši dodao: “Nisam mu rod, niti sam mu predak. Barem ako govorimo o krvi. Ali mislim... osjećam to jest da znam tko je on...”

“Koliko poznajem Erion”, Kalg se tada javi, “bilo ih je više. Trojica, trećeg od kojih je supruga kraljica Roana... Govorite o najstarijem Gerbetusu?” Bilo je to znanje koje Kalg nikada nije hotimice upamtio i za kojeg do prije tek par trenutaka on nije ni znao da bijaše dio njegovih sjećanja, no iako on nije, um njegov jest zapamtio sve što mu je tokom svih njihovih godina prijateljevanja kazao Aber Špirit, nekadašnji pobunjenički uhoda i proizvođač jabukovače, i unatoč tomu što on nije bio to sposoban, Bergh Hiva u kojoj se nalazio iskapala je i najdublja mu sjećanja.

Na njegove riječi Meroz ne odgovori, dok Bellow tek kaza:

“Čovjek tvrdi da je bio jedan od njih...”

“Ne...”, tu tek Meroz se javi, pokušavajući povezati ono što je on znao a što pripadaše nečemu dalekim sa onim što su znali njegovi sugovornici. “Ja nisam od njihove loze... Ili mi se tako čini...” Govoreći, on je većinu vremena držao oči zaklopljene i polako, gotovo kao u ritmu kakve skladbe, njihao glavom. Ali umjesto skladbe, on je glavom njihao u ritmu svoje nepovezanosti sa svijetom.

“Zapravo, reći ću, ne znam jesam li im rod.” on kaza, podigavši sada lice i sa nekakvom gorčinom pogledavši Bellowa u oči. “Sve mi se čini...”, doda tada šaptom, “da iako sada znam sve o sebi, ja uistinu ne znam ništa.”

U taj čas Bellow osjeti poriv da zatraži odgovor na to je li doista ovaj Erionov vladar, ma kada i u kakvim okolnostima to bilo, da se izjasni, iznese to na vidjelo, bez obzira bilo to sve istina ili tek njegova sanja, pa da mogu nastaviti put u tišini za kojom je Bellow sada tako čeznuo, kao da nije prije tek par desetaka minuta ustao iz danima dugog sna i upravo bezglasnosti, jer

razmišljati o ičemu na mjestu gdje su se nalazili bilo je ravno mučenju, kadli starac do njega svoj kako su sekunde odmicala sve smisleniji govor nastavi:

“Ali jesam. Ja, gospodo, bio sam kralj Eriona. I kralj sam tog grada bio dok ga nisam poklonio jednom čovjeku. Predmnijevam... pretku Gerbetusa kojeg ste spomenuli.”, šepesajući iako oslonjen na štap, Meroz je govorio, malo za sebe, malo svojim sugovornicima. “Imena se... Oprostite mi, ali imena se te osobe ne mogu sjetiti. No kako bilo”, on jedva primjetno mahnu rukom, i sam sada osjećajući iritiranost zbog razmišljanja onda kada razmišljati još nije trebalo, “dao sam kraljevstvo, došao ovdje, a narod je moj izgubio život. Zigors nas je pozvao, Taorg nas je ubio. No, konji valjda neće pobjeći?”

Životinje su se sada nalazile na jedva deset koraka od njih, osedlane, iščesljane i uspravne unatoč neravnu, niskim tamnozelenim puzavicama prekrivenu tlu. Bijahu to dvije crne kobile i Munja, veliki ridan čarobnjaka Bellowa. Pasući bršljan i pomićući se kako bi koji obad na njih sletio i ugrizao ih, oni svojim kopitima šuškašu glasnije od ljudi što su im prilazili. Na Merozovo pitanje nije ni trebalo odgovoriti, jer osim što bi tu i tamo na zvuke ljudskih glasova pomaknule ušima, životinje se na njih nisu niti obazirale.

Prišavši svom teglećem konju, dotaknuvši mu usput crnom grivom pokriven vrat, Bellow primijeti da su dvanjke prebačene preko njegova grebena dupkom pune sadržaja i sašivene. Posmotrivši bolje, on uvidje da je sašiveno i ulašteno i samo sedlo.

“Zigors se za njih pobrinuo.” Kalg će Bellowu, sekundu nakon čega je uglavio stopalo u stremen, a onda sa boli na licu poskočivši, svoga konja uzjahao. Životinja pod njim napravi par koraka naprijed. “Pitam se samo... zašto nije ostao ovdje, pa da nam pokaže put do Ajobba?”

“Jer ga Meroz zna.” Bellow kratko odvrati, a onda spremi svoj jasenov štap u korice na leđima i pođe se uspeti na Munju. “Meroz, dobro sam upamtio?” uspevši se na konja on dobaci sijedom starcu, koji je začudo svoju životinju uzjahao prvi i već potjerao desetak metara dalje.

“Da.”, ovaj tek odgovori, “Dobro si upamtio”, a onda se okrenu i doda: “A put ne znam. Doduše, koliko vidim, ne mora ga znati nitko...”

Bellow tu zausti da upita na što točno ovaj misli, ali zaobišavši u taj čas jedno stablo i do Meroza dojahavši, on ugleda ono od čega mu na trenutak krv postane ledena:

Na zemlji toliko golj i pečenoj da je posjećala na ciglu, crni kao i ona i jednako ispućali i raspadajući, ugarci što izgledahu kao spaljena ljudska tijela ležali su nepomični. Nedaleko od njih bijaše prevrnutno stablo, debla šireg od najšire avanske ulice, suho, mrtvo, bezvrijedno čak i za ogrjev, jer vatra kako je izgledalo njime se nije mogla zapaliti.

Srsi što Bellowa prodoše učine da ovaj ne izgovori više ni riječi, ali unatoč

tomu on ipak ne mogaše spustiti pogleda, već dopusti Munji da prati Merozova konja dočim je on uz zazor osmatrao prizor toliko blizu svojim čizmama u stremenju.

Taorg, kao i Zigors i Rutzon, stoga što je njegova propast upravo u ulasku u metafizično, nije imao stvarna i stalna svoga izgleda, već je uvelike ovisio o onomu tko ga osmatra. Čovjek kojemu je umrlo dijete, u Taorgu bi često ugledao travestiju svoga djeteta, koji se boji visine promatrajući ga bi osjećao kao da se nalazi na rubu kakve litice. Onaj što se boji šišmiša nešto šišmišje bi u njemu vidio... Ovo potonje najčešće je bio slučaj u okolici Saviuna, jer priče ondje o šišmišima postojahu koji su i ovcu iz stada znali odnijeti, pa bi čovjek kojemu je usud dao da za života ukrsti put sa Taorgom u njemu vidio upravo to.

I sada, promatrajući im mrtva tijela, ljudi su promatrali refleksiju svojih strahova i pitanja umjesto ono što Taorzi u stvarnosti bijahu. Pred njima su ležala tijela nalik ljudskim, jer to bijaše ono što su im emocije mogle podnijeti, crna od vatre i više nalik ugljenu no nečemu od krvi i mesa. To crnilo bilo je plod racionalne da su ta bića završila ubijena paljenjem, da je vatra to što je Bellow koristio ubijajući ih, i uopće - da ih je ubio. Po standardu ljudi, Taorzi bijahu mrtvi. Po standardu Taorga, smrt nikada nije ni postojala.

Taorg koji je umro bio je tek mrtva tijela. Njegova osnovica, duh njegov i poriv da biva, kao i u ljudi to bijaše neuništivo, jer produkt je to bilo Svekolikosti, dio jedan njezin, bezvremenski i bezprostorni, neprocjenjivi i besmrtni - i općenito, odraz Svekolikosti čitave.

Promotriti mrtvog Taorga u mnogomu je teže no činiti to sa čovjekom, jer jedan je čitav život živio uvjeren u postojanje stvarnosti a drugi nikada radi svoje ludosti i divljine nije bio sposoban umom obuhvatiti takvo što, i stoga njihova tijela trunjaše drugačije, pravila drugačije slijedeći, i time uistinu ne dovodeći do jednakih zaključaka one što su im mrtvima imali svjedočiti. Bellow je znao, onaj koji smrt ne priznaje opasan je čak i mrtav, ali odvratiti pogleda, u pogotovu kao onaj koji im je živote oduzeo, za njega je bilo s onu stranu mogućeg.

Trava odje bijaše skliska, a zemlja gotovo blatnjava, pa Munja prolazeći prokliznu i napravi par koraka po spaljenu tlu i pepelu. Garotina se tu smrvi u prah, a zemlja zapečena u ciglu podno tanka njezina sloja ispuca poput leda. Malo je nedostajalo da Bellow nogom slučajno dotaknu ispruženu ruku jednog od mrtvih Taorga, ali konj kojeg je tada požurio naprijed u posljednji čas to spriječi.

Munji je da prijeđe tih par metara trebalo mnogo više no da je prolazio travom. Unatoč podbadanju stremenjem, ovaj se spaljenom zemljom kretao kao po ljepljivu blatu.

Konačno se na travnato brdašće pokraj garotine vrativši, Bellow se iza sebe osvrnu. U ispucalim tragovima koje je ostavio njegov konj vidjele su se kapljice istopljenog metala.

Popraćena blagom vrtoglavicom, spoznaja u taj trenutak Bellowovim umom prođe: tlo na kojemu su Taorzi ubijeni bilo je toliko još vruće da su se potkove konja na njemu topile.

“Sve je u redu, Bellowe?” dobacio mu je tada Kalg, primijetivši da je mač na leđima ovoga par puta kratko zabljeskao. Sa desetak metara udaljenosti on nije mogao razabrati je li to od sunca što se kroz krošnje ponad njih probijalo ili magije.

“I više no u redu, zapravo.”, blago nasmiješen Bellow odvrati, a onda požurivši konja naprijed udaljenost između sebe i Kalga skрати. “Lijepo se vidi put kojim smo došli. Ovo nam je moglo oduzeti par dana...”

Mjesto kojim su sada jahali bila je neka vrst čistine, niskim grmljem tek zarasle, kao i sporadično kakvim bijelim, žutim, crvenim i plavim niskim cvjetovima. Tog cvijeća oni su se sjećali, jer konjima su dolazeći ovdje po njemu gazili.

“Izgaženo, vidiš.” Kalg reče pokazavši spram par gustih, rascvjetalih grmova nedaleko od njihovih konja. Granje tog grmlja bijaše izlomljeno, a isparano i izgaženo lišće dijelom požutjelo. “Cvijeće sam potpuno smetnuo s uma...”, za sebe potom Bellow doda. “No, nadam se da će nas jednako dočekati i splav. A ako i ne bude tako... pa, možemo do Eriona i uz sprud.”

ELTIUR

Kao čovjek koji se zgrčen utapao u vlastitoj krvi, nemajući snage niti da se otima, tonući sve dublje i dublje... a potom završio izvučen, i to od spasitelja pred čijim bi spasenjem radije ostao utapati se, takvi osjećaji prožimali su Bisira kad mu rasječenom i krvavom neka sila ukloni teški drveni namještaj sa tijela, a tijelo njegovo stane polako sa tla pridizati.

Koraci, činilo se, već su se prije čitavog tisućljeća prestali spuštati niz stepenice, jer Mord Dur'agemski u salon je sišao, ali njihovi zvuci u onima što ležahu razbacani po prostoriji nikako sa svojim mučnim odjecima nisu prestajali. Odjeci tih zvukova boljeli su, jer unatoč odbacivanju te ideje od strane razuma, oni kao da su nastajali prazninom samih ljudskih nutrina. Sve ono što su ti ljudi mogli učiniti a nisu, uspomene koje su mogli stvoriti, sve ljubavi, mržnje, žar, djela... na njihovo nepostojanje oni su sada bivali podsjećani, a to im je pružalo uvredu.

Je li smrt ovo što upravo dotičem? u jedan trenutak kroz Bisirov um prošla je misao. On sa mukom tada otvori oči, dopustivši danjem svjetlu što je prolazilo

kroz prozor da ih ispuni, razlije se njima i omogućí mu ugledati prostoriju u kojoj se nalazio.

Jedan trzaj mišića bio je dovoljan da on pogleda okrenu, upravi ga spram Morda Dur'agemskog i svjedoči veličini te osobe, ali i taj trzaj za njega je sada bio preskup. On je radije opušten ležao, praveći se da mu mišićima ne prolaze nizovi grčeva, savijajući se i šireći mu tijelom bol, i dopuštao tomu što nije znao kako bi nazvao da ga nježno obavija i uzdiže, čini da levitira, i vraćajući ga na noge mu daje staru snagu.

Miris krvi je Bisir osjećao, i kamene prašine i drveta izlomljena, a dok je svjedočio Mordovoj magiji osjet njegov mirisa, kao i svi njegovi osjeti, bio je pojačan stotinama puta, i dolazeći poradi toga do samog ruba svog postojanja, on je svako malo u onomu što je doživljavao gotovo dolazio do izgubljenosti. Gotovo, jer poput djeteta on bi utjecajem Mordovim tada bivao vraćen samome sebi i svome razumu, ma koliko prije toga zabrazdio i ma koliko se činilo da je to kraj, da je eto došao do kulminacije veće od svoga bića i da joj svjedočiti neće moći ako ne umre.

Je li ovo smrt...? ponovno se on upitao, nemajući znanja ni kako je to učinio ni zašto, već bivajući tek svjedokom vlastitim mislima baš kao kakav beskućnik komu svijet više ne dozvoljava gazda biti ni svojih odluka.

“Ljudi...”, začuo se tada glas, izlazeći iz Eltiurovih polumrtvih usta ali teži i foničniji no što je to Eltiurov ikada bio. Čuti glas Morda Dur'agemskog značilo je čuti ono što je prošlo kroz granicu života i smrti, melodiju je to značilo slušati otkucaja srca čitavog svijeta. “... ovo, više od svega, jest život.”

Bijaše poriv za emezom ono što Bisir osjeti začuvši ove riječi, naglo, instinktivno, kanda mu je nešto stalo na želudac, ali umjesto par kaplja krvi što mu izbiju tada na usta on se isповraćati ne uspije. Za čišćenjem samoga sebe njegovu je tijelo zadalo imperativ a tomu, ma koliko bio ranije, Bisir sada nije bio gospodar. Napokon on osjeti snagu okrenuti se i u Mordovo lice pogledati.

Oči Morda Dur'agemskog bijahu bijele, bez ijedne kapilare a zjenica toliko svjetlosivih da su bile gotovo nevidljive, u pogotovu sa ove udaljenosti. Taj se visoki čovjek crne kose što mu je sada padala po posljednjim nitima dronjaka prekrivenu torzu smiješio, ili su takav dojam barem pružale tamne i brojne posjekotine po njegovim usnama. Gotovo sasvim naga torza je on bio, jer zlatna ogrlica oko njegovih prsa toliko vruće površine bijaše da sva tkanina i užad oko nje - ona užad kojom je na tavanu bio vezan za krevet - nisu mogli a da ne završe spaljeni.

Sa druge strane prostorije, također ošamućen ali ipak dovoljno pri sebi da bi došao do sposobnosti takva rasuđivanja, Pripovjedač se polako i od boli drhtavo osovi na noge, jednom se rukom primi za divan a drugom obriše krvlju

isprljane brkove, te se okrenuvši spram Mordova lica reče:

“Ti nisi Eltiur.”

Zidovi, strop i pod prostorije i dalje su se savijali, uz tihu škripu i jedva osjetni drhtaj, podsjećajući promatrače na unutrašnjost vena dok njima impulzivno prolazi krv. Doduše sve slabije i slabije to je bivalo, ali niti jedne sekunde dopuštajući ljudima da prestanu osjećati snagu onoga pred kome su se nalazili.

Ta snaga u svima je uzrokovala strah, ali u Pripovjedaču više od svih.

“Ja te vidim.”, izgovorio je taj starac riječi koje si godinama priuštiti nije mogao. “Ja te vidim.”, kroz suze koje su sada počele niz njegovo izabrano i prašnjavo lice kliziti on je dodao. “Ti nisi Eltiur...”

“Nisam.”, opet, na pragu između osmijeha i ozbiljnosti, promatrajući u isto vrijeme i tlo pod svojim nogama i ljude pred sobom, prilika je pred starcem rekla, a rekla je to više šaptom no govorom. “Ja sam Mord Dur'agemski.”

Konačno, na te riječi prostorija se prestane tresti. A onda sve utihnu.

Bisir se sada nađe na nogama, na kojima prvih par sekundi bijaše zadržavan s obzirom da se izgubivši snagu više puta gotovo srušio na pod. Magija što ga je na nogama održavala bila je nježna, sada topla a sada hladna, i osjećajući kako mu se oko tijela rotira on bijaše podsjećan na mješavinu vjetra i udobne postelje. Teško je bilo za shvatiti tom čovjeku da je ista ta magija tek nekoliko trenutaka ranije i učinila od njega osobu koja ne može normalno na nogama stajati.

“Što će se sada dogoditi...” dopuštajući da mu krv iz nosa polako lipće, natapa kratke brkove i prlja usne, Bisir postavi tada pitanje. To izgovorivši on osjeti da se intenzitet gibanja magije oko njegova tijela naglo promijenio. Nije znao opisati na koji način, kao ni je li mu to činilo dobro ili našao.

Mord se spram njega osvrnu.

“Reci mi, kako nazivate ovo mjesto?” svoja malo duboka malo visoka, sad metalna sada meka glasa Mord na njegovo pitanje upravo pitanjem uzvрати.

“Enzolart...”, redovnik je odgovorio, a onda iskašljavši se dodao: “Stehhim...” ni sam ne znajući zašto nije odmah izrekao ime grada.

“Stea hima... Mjesto bacanja?” Mord upita.

Da je bio pri sebi, Bisir bi prepoznao neobičnost tog Mordovog pitanja, s obzirom da je Stehhim, "mjesto bacanja", i nazvan po Mordovu činu stvaranja čitave planine od zemlje, kuća i stabala počupanih između Ratcha i Stehhima, te njezina bacanja od Stehhima spram Anorga, mjesta koje je po tomu dobilo ime.

“Mjesto bacanja, da...” u polušaptu, Bisir je odgovorio.

“Thargelion, moj brat, i Neurij, prijatelj moj... oni su tu?” dočim mu pepeo i komadići spaljene tkanine padaše sa naga siva torza posred čijih prsa, okružena

crnim brazgotinama, bijaše pod kožom i mišićima usijana ogrlica od zlata, Mord Dur'agemski nedokučiva je oblika glasa postavio pitanje, tjerajući one koji slušaju da ne razumiju što on želi i osjeća, ali da onomu što osjeća i želi mogu jedino biti na usluzi. I upravo stoga, nikomu od njih nije bilo ni na kraju pameti da Mordu Dur'agemskom laže.

“Gospodar Neurij... on je ovdje, u Stehhimu.” sa kraja se prostorije, bliže prozorima što gledahu na ulicu, javio tada Nozar. Na okno jednog od tih prozora on sada bijaše naslonjen, brišući krv rupcem sa čela i zabrinuto spram ulice pogledavajući svako malo. “A kralj je u Dvorcu Pet Vrhova.” sijedi je, niski čovjek poveća trbuha, košulja preko kojeg bijaše isprljana krvlju što je ovomu sa tjemena kapala potom dodao.

“Kralj?” Mord upita i svojim čizmama podno širokih stehhimskih šalvara učini korak bliže sredini prostorije. On se tu sagnu i jednu vazu koju je ugledao ležati na podu svojim prstima nježno prihvati, nakon čega se uspravi i posred prostorije, na metar iznad poda, ju neusiljeno ispusti.

Ali vaza nije pala na pod, već se u djeliću sekunde začuje potmuli prasak i reska škripa, a komadi izlomljena stola što su ležali do Bisirovih nogu odlete do sredine prostorije, gdje došavši već bijahu spojeni u stol, na čiju površinu se vaza položi.

“Nije kralj. Namjesnik je iz Hil'guma.”, brzim govorom u taj čas stane govoriti Pripovjedač. “No se ustalilo nazivati ga...”

“Ali Stea hima...”, u isto je vrijeme počeo Mord, opet se sagnuvši i sada sa poda na stol vrativši nekakav nož. “Mjesto je to kraj Dvorca Pet Vrhova?” Njegove kretnje bijahu onakve kakve Eltiurove nikada bile nisu. Neobično galantne, ritmično prolazeći kroz zrak poput kakve lanene tkanine na povjetarcu, hipnotičke na trenutke i kanda matematički savršeno pozicionirane, dovodeći promatrača do preispitivanja vlastite sposobnosti gledanja i zaključivanja... a opet je izgledalo ukoliko bi im se što našlo na putu i pokušalo ih zaustaviti da bi to one zdrobile, satrale, dovele do nepostojanja baš kao da se čitav svijet na nešto nasloni. Pripovjedača, koji još uvijek bijaše zanesen činjenicom da je osobu pred sobom vidio jasno kao da su mu oči pola stoljeća mlađe, ti pokreti ruku podsjećali su na kretnje kakve se dalo vidjeti samo u duelima mačevanja, i to onim u kojima bi sjene po planši bacali bačevi najvećih mačevaoca, kakvi se rode jednom u generaciji ili ni tada.

“Pet dana jahanja na devi je udaljen od Dvorca Pet Vrhova.”, kaza u taj čas Pripovjedač. “Jugozapadno.”

Dok je on odgovarao, u riječ mu stanu upadati porazbijane stvari koje se poput onog stola sa poda stadoše uzdizati, u zraku spajati i munjevitom se brzinom vraćati do starih svojih mjesta. Pamučne niti svih onih slika što su završile podrapane sada su se ispreplitale i šivale, dočim su mrvice odlomljene

boje sa svih krajeva prostorije dolijetale i platna pogađale, vraćajući time djela u ona stanja u kojima su bila originalno. Daske i isavijano iverje letjeli su salonom i zabijali se jedni u druge, polako se iznova oblikujući u namještaj. Čak su i komadići kamenja dolijetali do ispucalih zidova, ispunjavajući im pukotine.

Mord sve to jedva je i primjećivao kako se činilo, jer sve te dvije-tri sekunde koliko je to trajalo on je pogled držao prikovan za tlo pod svojim sasušenom krvlju isprljanim čizmama, davajući jednim dijelom dojam duboke zamišljenosti a drugim da je kao pojava toliko ogroman da je sposobnost razmišljanja daleko ispod njega.

U taj čas on ugleda nešto što mu na trenutak privuče pažnju.

“Čiji je ovo mač?” tiho je upitao ugledavši ukrašenu dršku oružja zarivenog u divan nedaleko od svojih nogu. On to upita iako je na svoje pitanje znao odgovor.

Bila je to sablja, u divan zabijena toliko da joj je vrh sa druge strane par centimetara bio u zidu. Balčak joj bijaše isprepleten reljefom od bakrenih i zlatnih niti, između kojih je bilo mnogo desetaka u vijugave redove optočenih sitnih rubina, zelenih emeralda i tamnoplavih ahata, svjetlucavih i pod najmanjim svjetlom i izbrušenih tako pomno da uopće sada bijaše neobično kako Mord taj mač nije primijetio ranije.

Mord Dur'agemski otvori svoj sivi dlan, tokom čega se još crnog pepela sa njegove ruke osu po tlu, a mač zariven u namještaj i zid uz kratki zvuk struganja izade i polako lebdeći zrakom doleti do njegovih prstiju. Ne spuštajući pogleda već svo vrijeme svoje oči držeći uperene u Pripovjedača, on šaptom izgovori dio natpisa ugraviranog u oštricu mača:

“Esaria...”

“To je mač Thargelionov.”, Pripovjedač odgovori. Taj je starac sad bio dovoljno opušten da se prebaci sa noge na nogu, unatoč tomu što mu pred licem još uvijek letješe posljednji komadi drveta i kamenja. “Mislili smo...” on potom zausti, ali zbog naleta se prašine najednom stane iskašljavati. Kad je došao sebi, on uvidje da za traženjem smisla rečenice koju je htio izgovoriti više nema potrebe, jer Mord je već stao govoriti:

“Znam da je to mač Thargelionov.”, i dalje u nekoj ominožnoj mješavini smješka i ozbiljnosti on kaza, pogled sada spustivši na sjajnu površinu sječiva. “Osjetim svoj blagoslov na njemu.”

U taj trenutak Mordu Dur'agemskom u riječ upadne vrisak redovnika Bisira, koji osjeti oštri i kako mu se činilo vrela prodor boli u svome vratu. Na taj vrisak Mord ničime ne odreagira. Prije nego odleti i postane dio jedne stolice, Bisir krajičkom oka ugleda krvlju isprljani komad ivera koji mu je izašao iz vrata.

Kad je došlo vrijeme da poviče od boli još jedanput, on to učini tek u pol glasa, a onda uz potmuli i gadan neki zvuk lomljenja i spajanja jednog od svojih rebara padne na koljena, gdje se krv što mu tada izbije iz usta prosu po drvenu podu.

“Mislili smo da ćeš ga htjeti uzeti kao dar.”, konačno Pripovjedač izgovori ono što je nakanio, na Bisira se ne obazirući, prema kome je pak tada pohitao Nozar da mu pomogne. “Jer tvoji smo sluge. Zato smo ti i pomogli iznova doći na svijet.”

“Jesi li dobro?” kleknuvši kraj redovnika, debeli je, stari čovjek upitao.

“Mislim...”, Bisir je stao odgovarati, dotaknuvši pritom prstima ranu u svome vratu a onda ih promotrivši. Primijetivši da prstima nije opipao ništa a da ugledavši ih oni bijahu čisti, dodao je pomalo zbunjeno: “Mislim da jesam...”

“Nije pravilno poklanjati tuđe oružje, zanimljivi čovječe.”, stojeći uspravan pred stolom i gledajući bez treptaja Pripovjedača ravno u oči, Mord je odgovorio. “Ali zahvaljujem na vašim namjerama. Ne”, on kaza, na što se prašina od površine mača odvoji a oružje još više zablista, “ovo nije moj mač, i stoga ga neću uzeti. Moj mač je Zub.” Na te riječi, Thargelionovo oružje umjesto da levitira, nježno legne u Mordovu ruku, a on se pognu i polako ga položi na stol. “Ovo je Thargelionovo. Thargelionu to i vratite.”

“Morde...” šaptom ga je uto dozvao Bisir, koji se ovlaš primijećujući da je salon sada pospremljen kao da se ništa nije dogodilo, polako osavljao na svoje noge. Očiju prekrivenih kosom, uslijed ustajanja on upita: “Znaš li tko je Esaria?”

“Ja osjećam, Bisire Erionski.”

Začuvši svoje ime, Bisir kao udarac osjeti u svojoj krvi prožimanje nekakve hladnoće. “Kako...” on je zaustio, ali Mord Dur'agemski mu je već stao odgovarati:

“Što više netko zna, neznanje mu je draže.”, mirna je, duboka i po svemu neljudska glasa u polušaptu on rekao. “A onaj tko poznaje Svekolikost, taj zna sve. Ja vas poznajem”, Mord se tu osvrnu, poklonivši svakomu letimični ali toliko duboki pogled da odhrvati se gubljenju u njemu im je zadavalo muku kao da su izranjali iz jezera od ulja. “Ja vas poznajem sve, baš kao što znam tko je ta djevojka.” Sada njegove bijele oči kratko bljesnuše spram oružja na stolu. “Ali odbijam znati, vidite, jer poznavanje stvarnosti mene... rastužuje.”

Neobično je, i više od svega strašno bilo stajati pred osobom koja je život svakoga od njih držala na svome dlanu, kao dijete kakvog mrava što bi držalo, bivajući spremno stisnuti ga i učiniti da prestane živjeti ma u kojem god trenutku da mu padne na pamet. Uistinu, da je tako Mord Dur'agemski htio, već sljedeći udisaj bio bi svakome u tom gradu posljednji, a i sam grad urušio bi se u samoga sebe. Jedna puka želja, tek pomisao, i život je gutala smrt.

To su sva trojica ljudi osjećala dok su tako pred Mordom stajala, kao što prinoseći magnet željezu pod prstima čovjek osjeća nekakvu čudnu silu, nevidljivu a opet stvarnu. Samo što su ovaj puta oni bili taj komadić magneta, a more tekućeg željeza u komu se magnet uronjen nalazio, to je bila Mordova prisutnost.

Upravo stoga, čuti od Morda da ga nešto rastužuje značilo je čuti riječi koje fizički zadavahu bol.

“Zašto... zašto to govoriš!” uskliknuo je tada Bisir, iznenada mučen praveci grimasu i stišćući zube do škripanja. Taj čovjek, kao i ostali, začuvši tu riječ bijaše osuđen na njezino dokučivanje, spajanje njezino sa imenom Morda, a to mu je od uma tražilo toliko mnogo da mu se osjećaj prožme glavom kao da mu je u misli netko prosuo vjedro puno usitnjena stakla. Ideje i sjećanja mu stoga bijahu rasjecani, a stvarnost dovođena do sraza sa ludilom.

Ali kao što sve to dođe, tako i nestane.

“Pokušao sam vam dati shvaćanje.” Mord tada progovori, a onda se polako okrenu i mirna koraka pođe do hodnika. Po sivim njegovim leđima Bisir ugleda čitavu paučinu od ožiljaka, pomiješanih sa crnim onim brazgotinama kakvim mu išarani bijahu i lice i torzo.

Kako se Mord udaljavao, Pripovjedač je primjećivao da ga vidi sve slabije. Umorno prstima dotaknuvši svoja prsa i osjetivši kako mu srce udara tako snažno da mu otkucaje osjeća i kroz habit, on pomisli: *Jednu si nam svoju misao dao da osjetimo, a mi smo posustali na prvoj riječi...*

Učinivši potom ni sam ne znajući zašto par koraka spram sredine prostorije, dočim mu oči umjesto crnila ponovno sve jasnije vidjehu Morda, on u mislima doda:

Uistinu, ti nisi čovjek... Ti si manifestacija božanstvenog.

Leđima okrenut, u polutama hodnika Mord Dur'agemski polako spusti glavu kanda promotrivši tlo, a onda Pripovjedač u svome umu začuje: *Kad bih bio bog, manje bi boljelo.*

“Morde Dur'agemski!” osjećajući stravu pred vlastitim izgovaranjem tih riječi, dozove tada Bisir. Jednom kad je to učinio, on uvidje da uistinu ne zna zašto je Morda dozvao. Možda je htio da mu ovaj dodatno objasni svoju prirodu i prirodu svijeta, možda je tek htio da ne ode, a možda eto bijaše privučen tim dijelom postojanja koje je veće od njega - što god da je bilo posrijedi, jedino što je Bisir znao jest kad bi opet dobio tu šansu, da bi ga opet i dozvao.

Mord se niti ne osvrnu.

“Odlaziš?” osjećajući još veći strah od Bisira, Pripovjedač potom upita. On se već svojim neprimjetnim koracima približio ulazu u hodnik gotovo toliko blizu da mu je mogao dotaknuti vratnice.

“Kad bih mogao, tako bi bilo...” iz hodnika se uskoro začuo šapat.

Gordost koja učini da mu se svi udovi počnu tresti Pripovjedača natjera da nedugo zatim učini još jedan korak i prstima dotakne vratnice. “Možeš li nam reći”, drhtava glasa on tiho upita. “na čijoj si strani i što nam je činiti?”

Tu se Mord Dur'agemski spram salona okrene, prvo tek licem, a onda i čitavim tijelom.

Poput šumske zemlje crne brazgotine na njegovoj koži, čitav prst široke, što mu od svakog oka padahu prema ispucalim, gotovo jedanko crnim ustima, a od usta nastavljahu putem vrata sve do središta prsa, odakle su se granale čitavim njegovim tijelom, sada umjesto na brazgotine više nego ikada podsjećahu na suze.

“Ja nisam na vašoj... a niti sam na strani samoga sebe. Činite, stoga, za što mislite da je pravo.”, Mord je tiho rekao, a onda dodao: “Ja idem po svoje oružje. Doziva me, osjetim to. Vidite, ljudi... mnogo duša imam za uništiti.”

“Hoćeš li da ti dam neku odjeću?” upitao je u taj čas Nozar, razmatrajući već sekundu kasnije je li to što je upitao glupo ili valjano. On je naime smetnuo s uma da je Eltiurova odjeća pretvorena u pepeo samim doticanjem Mordova tijela, a osim toga mu nije bilo poznato mogu li toj osobi smetati ikakvi vremenski uvjeti. Sa Nozarova čela krv već neko vrijeme nije više kapala, a iako to nije primijetio, kad je postavio pitanje i posjeklina mu se na njemu sasvim zatvorila.

“Ako ne izgara.” suprotno Nozarovu očekivanju, koje je glasilo da će Mord postavljeno pitanje ignorirati, iz hodnika se tada začuo odgovor jednolična tona.

Te riječi ovoga jednim dijelom odvaže, i Nozar hodniku tada užurbano pride, a onda u njega ušavši zaobide uspravnu sivu priliku crne kose što je ondje stajala, te pode do ostave. Sada je on bio pomalo zamišljen, jer Mordov mu je odgovor poremetio zamisao koju je u umu imao već neko vrijeme, naime da ovomu pokloni jedan lijepi krzneni kaput kojeg je dobio prije par godina od nekog dužnika. Krzno će izgorjeti na Mordovim prsima, sada je on bivao svjestan, a osim toga je na stehhimskim vrućinama bio beskoristan, i stoga je valjalo naći alternativu - nešto što je otporno na vrućinu, a opet izgleda lijepo i može se nositi u pustinji.

“Zub je u Bergh Hivi, ako se ne varam.” uskoro je progovorio Pripovjedač, zamišljen promatrajući Mordov torzo koji činilo se odavno već nije imao baš nikakve sličnosti sa onim koje su iz pijeska van Stehhima iskopali. Eltiurovo je mrtvo tijelo bilo mršavo, gotovo kržljivo, i kudikamo niže od Mordova. Ovaj je pak bivao kanda svake sekunde sve višlji, širi i snažniji, kose crnije i crnije. Bio je to Mord Dur'agemski kakvog je Pripovjedač mogao ugledati samo u minijaturama na velinu ispisanih kronika i zlatom oslikanih drevnih graduala,

za kakve bi knjižničari radije dali živote no dozvolili da prouči itko manje mjerodavan od Prvog Učenjaka. "Tako barem govori legenda." stari je čovjek dodao.

"Legenda...", Mord ponovi. "Zar mi je život toliko već udaljen...?"

"Mislio sam da znaš..." zbunio se Pripovjedač.

"Ali ne želim znati. Moje riječi nisu pitanje, Pripovjedaču, već ih nazovimo jecajem. Ja znam gdje sam i što se događa. Znam to, nažalost, i znanje se to širi mnome kao otrov...", mirni je glas dopirao iz hodnika, blago njime odjekujući. "Doba Krvi nazvali su doba u kojemu sam rođen posljednji put, a Doba Jeda utjecaj tog života. Bilo je i ljepših naziva, ne mislite li...?"

"Ovo je najbolje što imam." Bio je to glas Nozara, koji se nakon jedva dvije minute traženja po ostavi vratio do Morda. U jednoj je ruci držao tamni, kožnim remenjem odvojeni kuiras, a u drugoj tanku tuniku bijedocrne boje.

Tuniku je objesio za jedan od klinova što su na zidu stajali u nizu, između oko pedalj široke Obine ikone i vertikanlo obješene starinske bradve. Remenje kuirasa pak počne odrješivati.

"Mislim da će tkanina izdržati toplinu preko oklopa", Nozar se tada Mordu stane obraćati, pognute glave svo vrijeme. "Nije izbočen, vidiš, pa se ne bi trebao primjećivati."

"Zahvaljujem." Mord šapnu.

"Smijem li?"

"Slobodno."

I rekavši to, Mord polako raširi ruke. Nozar je sada već odvojio oklopne ploče, pa je dopustivši Pripovjedaču da pridrži lednu, onu prsnu polako prinio Mordovim prsima. Ploču je držao za krajeve, jer dotaknuti područje oko srca tog neobičnog bića pred njim značilo je dotaknuti nešto vrelo poput ključale vode. Ali toplina tih mišića ispod Mordova vrata, on se čudio, uopće se nije mogla osjetiti sa udaljenosti, već ih je čovjek, ukoliko bi bio dovoljno lud da im poželi osjetiti toplinu, morao dotaknuti.

Mjesto ispod Mordovih ruku već se dotaknuti mogao, kao i ono na leđima, unatoč tomu što i to doticati bijaše neugodno - ali ovaj puta ne zbog vrućine već hladnoće. Pod prstima osjetiti tu polustrinulu kožu i mišiće u mnogomu je podsjećalo na doticanje čelika zaboravljenog u snijegu, i ovlaš ih dotičući ni Pripovjedač ni Nozar nisu mogli iz svojih umova izbaciti vizije mećave, hladnoće i napuštenosti. Vjetrovima šiban Saviun oni su mogli osjetiti, i zaledeno hurnovo jezero i onih tri stotine godina provedenih na njegovu dnu.

Prednja strana Mordova tijela pekla je od vrućine. Stražnja je pak pekla od onoga što ni vrućina nije mogla izraziti.

Nozar uskoro stane provlačiti kožno remenje kroz otvore na lednom oklopu i zatezati ih kopčom. Osam je bilo remena - tri ispod svake ruke i po jedan

iznad. Pazio je taj čovjek da trake ne budu jako stegnute, ali opet da i oklop ostane uz tijelo priljubljen. Kad je došlo vrijeme za gornje trake, on dobaci Bisiru:

“Možeš li mi dodati stolicu, molim te?”

Mord je mogao trepnuti i već bi oklop bio zategnut sam od sebe. On ga zapravo nije ni trebao, jer vrućinu je Inwog imao moć zadržavati u sebi, ali i kad to ne bi bilo posrijedi on ne samo da je mogao oklop sam staviti već je jedan ili na milijune njih mogao od svoje okoline i načiniti. Od zidova oko njega, vode u vjedrima, pa i samog vjetra - bilo što da je samo htio, pod njegovom zapovijedi došlo bi i oblikovalo se u oklop oko njega. Toga je Bisir bio svjestan, ali iz strahopoštovanja nije se usudio niti pomisliti a kamoli takvog čega izgovoriti. Mord je pak dopuštao ljudima da učine to za njega, jer iako njemu nije, iskaz poštovanja pa makar i u takvom obliku za ljude je oko njega mnogo značio.

Bisir donese jednu od stolica i pred Morda ju položi, a Nozar na nju se uspevši provuče a onda zategne i posljednje remenje.

“Tunika.” Pripovjedač je uto tiho rekao Bisiru. Ovaj posegne do kački i starom čovjeku tkaninu pruži.

Ali prije no što je Pripovjedač tuniku uzeo, Mord šapnu: “Nema potrebe.” na što ona iz Bisirovih ruku izade i odleti kao otpuhnuto sjeme maslačka prema stropu. Ondje se zavrtila a onda polako počne padati. Mord tada mirno podignu ruke, a tunika mu se salije preko tijela i metalna kuirasa.

Dok se to događalo, Bisir je odnosio onu stolicu na svoje mjesto. Tom čovjeku magija nije bila poznata, niti je on ikada prije tog dana u svojem životu imao prilike svjedočiti njenu izvođenju, ali sada dok se odvijala on više nije imao ni snage ni hrabrosti spram nje osjećati zainteresiranost. Bilo je nešto u njemu što je taj dan bilo uništeno i time mu ikakvu ideju o natprirodnom zgadilo.

Napokon, magija koju je sada mogao promotriti nije bila izvođena niti od kakvog magičkog djeteta niti od pijanog pustinjaškog vrača, već od Morda Dur'agemskog glavom.

I upravo stoga, vraćajući se salonu on je bio zahvalan što je sunce u svojoj jarkosti osvjetljavalo njegove prozore i padalo na ulašteni pod, jer na staklu tih prozora on sada nije mogao vidjeti odraz Mordov iza svojih leđa. Položivši stolicu kraj stola, on se na trenutak ogleda i iznenadi uvidjevši da je sve toliko pospremljeno i čisto da se činilo upravo savršenim. Slike i ukrasi očišćeni od prašine spokojno višahu na zidovima, sva krv, komadići stakla, iverja i prašine sa poda i zidova su nestali, sve potrapano bilo je zašiveno, sve izlupano popravljeno... čak ni u kaminu nije se moglo naći traga garotini i pepelu.

“Zapovjednička maska?” Mord se obrati Nozaru kad mu je ovaj odjevenom u tuniku donio jednu tešku metalnu krabulju. Kao i oklop oko Mordova torza bila je tamna, ali ovaj puta u pitanju ne bijaše željezo već tamnozeleni oksidirani bakar.

“Bila prije stotinu godina.”, Nozar odgovori a onda ju Mordu pokaže. “Danas ovakve nose, pa...”

“Sakati.”, Mord kaza. “To je riječ koju tražiš. Želiš da ju nosim?”

Nozar polako podignu pogled i promotri Mordovo lice. Je li ovaj bio uvrijeđen ili ne, raspoložen ili bijesan, bilo je nemoguće razaznati, kao i jesu li se takva raspoloženja uopće mogla od nekog njegove veličine očekivati. Bijele Mordove oči na trenutak su promotriale Nozara, a onda se na njegovim usnama prekrivenim brazgotinama pojavi nešto poput smiješka.

“Svjestan sam svoga izgleda, potomče Moorzov.” Mord tada šapnu tom sijedom starcu, a ovaj se na trenutak skameni.

“Ti... ti si ga poznavao?” Nozar je šaptom uzvratio.

Mord svojim prstima polako prihvati masku koju je ovaj držao. Bila je debela čitav prst a teška barem dva kilograma. Bez riječi ju podigavši i položivši na svoje lice, on magijom učini da joj se remenje poput zmija zavuču ispod njegove kose i onda pravilno zakači i zategne.

Pred ljudima sada stajala osoba u do koljena dugoj, tankoj stehhimskoj tunici kakve se često da naći na pustinjским jahačima, podno koje bijahu sivkaste šalvare i smeđe kožne čizme. Tamnozeleno maska što je Mordovo lice zakrabuljivala prikazivala je upravo ljudsko lice, bezizražajno, crta ni oštih ni obliha, ali opet pomalo prijeteće, u pogotovu kad bi promatrač primijetio ožiljke što su od ispod maske ovomu izlazile i vratom pa sve do torza mu se granale. Kosa Mordova bila je crna, unatoč tomu što su iz stehhimskog pijeska Bisir i redovnici iskopali mrtvacu smeđe kose.

“Morde... reci mi, molim te.”, pokušao je Nozar još jedanput. “Jesi li poznavao Moorza?”

“Jesam.”, Mord šaptom odgovori a onda starca pred sobom dotaknu svojom blijedom rukom po ramenu. “I reći ću ti... neka ti bude drago što takvoga imaš za pretka.”

Prije no što je Nozar odgovorio, Mord pokraj njega prođe i ode prema vratima. “Hvala vam na svemu, Eltiurovi... a i moji prijatelji. Suvišno je išta više reći, jer što se treba učiniti bit će učinjeno. Tako, vidite, stvarnost djeluje. No...”, on kaza i vrata dotaknu, na što se kračun i brava sami od sebe otključaju. “Zbogom.” doda, a onda kroz vrata što se tada otvore i svježim, suncem okupanim zrakom zapuhnu unutrašnjost hodnika, izade mirna koraka na ulicu.

Ondje, prije no što su se vrata za njim zatvorila, Mord Dur'agemski skoči, u zraku postane ptica i odleti.

Poglavlje 7

GORYMUS

Da ga se to upitalo jučer, netom što je Saruw napustio Gavo, vjerojatno bi odgovorio da će ili kao i ranije noć provesti u nekoj od zemljanih kućica ili da neće spavati uopće, ali kad se na desetak koraka približio onoj kućici koja mu je već nekoliko noći bila dom, razum mu je obavila zanimljiva jedna ideja i on je nastavio putem dalje, ulicama Gavo pa sve do zamka. Ideja je naime to bila da tu noć spava u jednoj od ložnica samog kralja Thorona.

Stražari su bili njegovi vojnici, tako da su ga propustivši ga u zamak čak i pozdravili. Sluge pak, neke dvije mlade djevojke koje su još ostale budne, probudile su ključara bez pogovora, i svi troje Gorymusa su prijazno stepeništima i hodnicima odveli do alurama okružene, bogato ukrašene i prostrane odaje podignute na samom vrhu vanjskog dijela zamka. Ondje, otključavši vrata i plamenom baklje zapalivši svijeće, sluškinje su Gorymusu pripremile krevet, rasprostrijevši svježu posteljinu koju su ponijele sa sobom. Tako učinivši i još jednom upitavši zapovijeda li gospodar još što, one su sa ključarom prostoriju napustile a Gorymusa ostavile da se zaključa te umoran i pospan legne u krevet a nakon kratkog vremena i utone u san.

Već je od njegova buđenja prošlo neko vrijeme, ali on se nije suviše žurio sa započinjanjem dana. Kad ga je svjetlost sunca popraćena tihim tapkanjem slabe kišice probudila on je ostao ležati u krevetu barem još pola sata, sa zrakama sunca na kopcima i sada već skorenim ranama na leđima beznadno iznova dozivajući san. Zbog tih je rana noć proveo ležeći na trbuhu, tako da je sada osjećao neku vrst boli i oko stomaka.

Gorymus je uživao u mješavini mirisa pod svojim licem - sapunike, kojom perkalna posteljina bijaše oprana, heljde, čijim je ljuskama bio ispunjen jastuk, i slame koja pod par slojeva krzna krkaše kad god bi se pomaknuo - a na to se on usredsređivao jer sa plodovima svojih ominoznih slutnji suočiti se nije još vidio potrebe. Čuteći to mirno jutro on je čekao.

A čekao je kucanje na vratima, od bilo koga zapravo, sluškinje možda, svećenika ili onog vidara koji vjerojatno čitavo već jutro razmišlja o Gorymusovu previjanju. On je htio da ga pronađu baš ovakvog, opuštenog, i to

u najuočljivijoj prostoriji u čitavom kraljevstvu, jer nestankom Thoronove glave vrlo lako bi se moglo pomisliti da će Gorymus početi bježati, skrivati se, i iz sjena činiti tko zna što. Ovako, nonšalatnošću se služio kao oruđem za dokazivanje svoje nevinosti.

Hoćete li me doći više uhititi? Po tko zna koji put to već pomislivši on napokon izgubi strpljenje i polako se uspravi te sjedne na rub kreveta. Tu se on takav kakav je bio - raščupane brade i kose, naga torza ali sa hlačama, u čizmama i sa koricama mača za pasom, oružje čije je bilo pod krevetom, sada mu tik do nogu - polako ogleda po prostoriji i promotri ju. Učinio je to dokono, više zapravo iz razloga da misli od trenutne svoje situacije malo otjera no što ga je zanimao Thoronov način života dok je još život ta osoba imala. Odaja ovo bijaše prostrana, od nabijane zemlje podignuta kao i ostatak zamka, skupocjeno i dopadljivo uređena ali jednostavna, više slična domu mislioca nego kralja. Uistinu, malo je toga Gorymus ovdje mogao ugledati a da je bilo beskorisno.

Po dimenzijama bila je ovo jedna od najvećih odaja zamka, nadmašena tek velikom dvoranom i podrumima, jer osim nje drugih odaja na ovom katu zamka nije ni bilo. Gotovo čitav, metar debeo zid što je gledao na panoramu grada pedesetak metara dolje bio je pokriven ostakljenim prozorima - neki od kojih su bili šareni vitraji još iz Doba Jeda - ponad kojih u tvrdoj zemlji bijahu minuciozno isklesani reljefi rozeta. Tu se nalazio prolaz kojim se moglo otići na široku terasu, omeđenu kaskadama ukrašenim zemljanim parapetom, koja je povezivala hodnik što je vodio do donjih katova i strmo stepenište kojim se išlo do zemljanih tornjeva i bastiona na vrhu stijene u zaleđu zamka. Niti jedan zid zamka Gavao nije bio pokriven krečom, pa je tako i ovdje gdje god bi se promatrač okrenuo prevladavala zemljana smečkastocrvena boja. Jedino u mezaninu i podrumu neki zidovi bijahu prekriveni javorom, a osim toga su i podovi bili popločeni kamenim pločama i mozaicima obično od prazema, smaltina, sedefa i terakote. Kaldarij nedaleko od kreveta, što kao ne toliko bogatoj osobi Gorymusu sada bijaše neobično vidjeti, bio je u ovoj ložnici jedini pokriven šarenim, svjetlucavim mozaikom. Trenutno je bio ispražnjen od vode, a kraj njega stajahu strigili, par ćupova sa maslinovim uljem i ručnici.

Gorymus se nagnu, posegnu rukom pod krevet i dohvati svoj kratki mač, koji potom polako ustavši uvuče u kožne korice za svojim pasom. Kad je ustao on primijeti dvije stvari: prva je bila da mu bol u leđima uopće ne bijaše benigna, jerbo mu sada tijelom prođe oštri neki, veoma neugodni i topli val kao da ga ubada i tjera mu grčeve u mišiće. Drugi je pak bio mnogo ozbiljniji, za što se pribojavao da će doživjeti već mjesecima.

Podno svoje kratke brade i širokih, polusijedom dlakom prekrivenih prsa, negdje između njih i stomaka, sada spustivši pogled on ugleda zelenkaste neke

mrlice. Veoma malene, gotovo neprimjetne, kako vizualno tako i podržajno, ali kako je znao Gorymus i kako je znao svaki čovjek zvan "ezerun" u tom zanimljivom mjestu imena Enzolart, ozbiljnije od smrti i uzrok najvećih grijeha.

Bile su te mrlje naime sam pečat Eaa Zat'urne.

Eaa Zat'urna, čovjek dovoljno nesretan da je rođen u tim okolnostima, abnormalno nizak i još abnormalnije duga životna vijeka, iako proklet po svim mjerilima, ipak je imao izbor preko svojih deformacija proći ponosno i stisnutih zuba, i baš stoga takvima žalopojke bijahu strane; jer preko čega su mogli prijeći oni su bespogovorno prelazili. I takvi kakvi jesu, deformirani i ostracizirani, oni su stvorili kraljevstvo koje je pariralo ljudskima. Čak su takvi, isplivani iz ralja svojih deformacija, postali moćni i cijenjeni...

Ali dvaput u životu Eaa Zat'urna bio je podsjećan od strane prirode tko je on i što je, dolaskom nečega iz čega isplivati on nije mogao. Naime, abnormalno snažni i neodoljivi poriv za mesom ljudske djece.

Prvo duboki i mirni, umorni neki udah, a onda uz izdah izgovoreni šapat tada se čuje: "Eto nas opet tu..."

Zadnji put Gorymus je kroz ovo prolazio za vrijeme posljednjih dana kraljevanja Oryasa, erionskog vladara koji je na tron sjeo tek par godina prije nego se sam Gorymus rodio. Oryas je doživio gotovo stotinu godina, a vladao je gordo do zadnjeg dana i zadnjeg daha, s obzirom da je sina jedinca, Girstosa Prvog, dobio u dubokoj starosti pa je ovoga htio čuvati od Kraljevskog trona što je dulje bilo moguće. Sjećao se Gorymus, prošavši sada kroz izlaz iz ložnice te se našavši na terasi, kamena pod svojim nogama sjajna i vlažna od kiše, ali neba prazna, svijetla i gotovo bez oblaka, sjećao se on tih grozomornih, mučnih i kanda nikada prestajućih tresavica, punih uobrazilja i znoja, uz osjećaj straha, izgubljenosti, vrućine i hladnoće. Sve to došlo je naglo i on tomu uzroka nije znao. Iz nosnica i usta uskoro mu je počela izbijati i zelenkasta krv, a u umu se rađati i obuzimati ga ideje kakve se ne bi mogle pripisati ni zvijerima.

Strašno je bilo svjedočiti vlastitoj mentalnoj propasti.

A onda... crnilo.

U nekom se šipražju Gorymus probudio jutro nakon konačnog, totalnog gubitka sebe, sasušenom krvlju izmrljana lica i ruku, sa odvratnim okusom u ustima i boli u čitavu licu. Dva zuba su mu nedostajala, a mnogi od ostalih bili ispućali, dok mu jezik i nepce bijahu rasječeni na desetak mjesta. Nitko mu nije trebao reći, ni sjećanja ni razum, ali on je osjećao već po buđenju što je učinio. On je ubio i pojeo dijete ljudi. Kako se pokazalo, sa takvom bjesomučnosti da nije imao obzira niti prema vlastitoj sposobnosti činjenja toga - stoga se on rasjekao oštrim komadićima kostiju, i izlomio zube na onim

tvrdim.

Osim krvi i nešto kose, od djeteta oko njega nije ostalo ništa. Tek je u blatu pronašao mali komadić lubanje, kojeg je iz nekog razloga, drhtav tog jutra i izgubljen, ponjeo sa sobom.

Nitko mu nikada nije rekao da će se to dogoditi. Nitko, činilo se, nije dovoljno hajio da Gorymusu u mladosti kaže: "Kad odrasteš, doći će trenutak u tvom životu kad ćeš izubiti razum, ubiti a onda i pojesti ljudsko dijete.". Možda su se toga plašili, s obzirom da je to govorilo da su i oni sami prošli kroz isto. Ali da su mu samo rekli ranije to se nikada ne bi dogodilo. Kad bi groznice došle on bi se oprostio od svega i oduzeo si život - jednostavna odluka - ali onako nizak i nepojmljiv čin nikada si dozvoliti ne bi mogao.

Prišavši ogradi od nabijene zemlje, čija površina kao i podovi bješe popločena kamenom, on se okrenu i leđima na nju nasloni. Motreći uzgred ložnicu iz koje je izašao, njezine pilastare oko ulaza i krov od škrljevca ponad nje, rijetkim parapetima sa licima kraljeva obrubljen, pokušao se prisjetiti koliko ga dijeli od novog paroksizma svijesti i gubitka samoga sebe. Jer dolazilo je. Opet je dolazilo, toga je on sada bio sasvim svjestan.

Godinama je ubojstvo djeteta smatrao tek svojom tajnom, produktom nekakve osobne bolesti, i bio mu je potreban kulmen osjećaja, umor od konstantnog sanjanja jedno te iste stvari i spremnost umrijeti, pa da skupi smionosti otići na dvor samog kralja i u lice mu kaže što mu leži na srcu i za što je kriv.

"Gorymuse, moj prijatelju!", i sada je u svome umu on mogao čuti te davno izgovorene kraljeve riječi, upravo one riječi koje su ga konačno nagnale da se od Thorona i odvoji. "Pa kroz isto sam prošao i ja." Veselo se ovaj namještao na svome tronu, naslanjajući se sad na lijevi sad na desni lakat. "Štoviše, iako se stide reći, i mnogi drugi u ovom kraljevstvu prošli su kroz isto. A ako nisu, proći će. K vragu, same sluge kojima sam ja bog bile su ili će tek biti bog nekome djetetu. Priroda ti je to, Gorymuse, njezin poredak i prokletstvo. Cijena nas. Prihvat..." Na trenutak se tu nakašljao. "Prihvati to. Što prije tako učiniš, bolje. No", on nastavi, "neću te dati smaknuti kako me tražiš. He-he-he, i to mi je čudno iskanje, kao da bih ja tek tako ostajao bez najboljeg stratega u kraljevstvu...! Ali ono što hoću učiniti jest zahvaliti ti. Na iskrenosti ti se zahvaliti. Jer malo bi - ne, ne, poslušaj me tu - malo bi tko tako častan i iskren bio pa da iznese takvu jednu stvar. Vidiš i po nama; nisam se ja došao tebi povjeriti, već ti meni, iako smo obojica prošla kroz isto."

Gorymus se i sada sjećao utjecaja tih riječi. Čuti ih bijaše gore od smrti koju je tražio.

Nekada je najteža kazna kojom pravednik može kazniti nepravednika upravo pokazivanje da je nepravedan i on sam. Jer svi mi volimo imati nekoga

na koga možemo nasloniti svoje grijehe, pred kime se možemo poniziti i reći: u redu, ja sam grešan, ali ti si barem svet, i stoga se ja ne moram mijenjati. Imam dozvolu proglašiti se propalim i od svega dići ruke. Ali nepostojanje pravednika oduzima nam slobodu da budemo nepravedni, jer sama stvarnost tada nam govori: ako ti ne činiš dobro, nitko neće. A takav teret na pleća dobiti, kazna je ipak manje milostiva od smrti.

Gorymus, doduše, nije smatrao Thorona suviše pravednim prije tog njihovog razgovora. Znao je za njegove poroke, vino i žene, i bio je svjedokom više njegovih izljeva bijesa. Čak je jednom svjedočio premlaćivanju nekog sluga od strane kralja. Ali naspram ovih riječi sve to bilo je nebitno. Naspram shvaćanja da svaki čovjek rođen u kraljevstvu Gavo doživljava zvjerski poriv za konzumiranjem ljudskog mesa ništa se nije moglo nazvati ozbiljnim.

Ali i sve te dotad izgovorene riječi kao da su se mogle i zaboraviti pred onima koje su tek uslijedile. Tjedan dana kasnije, naime, za gozdom u čast povratka erionskog princa, pijan, deliričan i pun tame u pogledu u jednom se trenutku Thoron nagnuo za stolom svome tisućniku i tiho, bazdećim glasom mu na uho šapnuo:

“I sam se bližim onomu o čemu smo govorili. Htio bih da bude onaj.”, kimnuo je spram princa Mihaela, koji je desetak metara dalje, za stolom kraljevske obitelji, razgovarao sa svojom majkom.

“Ali bilo je užasno. Ponižavajuće...” kroz larmu se dao nazrijeti Mihaelov glas.

“No on je prestar.”, Thoron šapne Gorymusu. “Napavit ću sebi svog. Imam još taman toliko, vidiš...”

“Thorone...” Gorymus je uto šapnuo svome kralju, koji se na to što mu se ovaj obratio imenom umjesto titulom tek vitriolski, jedva primjetno nasmiješio.

“Dojadi, moj prijatelju, nekada i šumi trunuti, pa ona radije izgara...” sežući za komadićem nekog peciva ezerunski je kralj veoma tiho odvratio, a onda, tvrdi taj komadić prepečenca zagrizavši, dodao: “Ima i u požaru ljepote.”

“Gospodaru...?”

Periodično se neko, odzvanjajuće kucanje po debelim vratima tada stalo čuti i razlijegati se praznom ložnicom dok je Gorymus naslonjen na zemljanu ogradu promotrio lice samog tog donedavnog kralja Gava, kao parapet isklesano na rubu krova ponad terase.

“Ako u požaru ima ljepote, Thorone”, ničim do li svojim sjećanjima tjeran to izgovoriti on je potom šapnuo, Thoronovo isklesano lice promatrajući ravno u njegove beživotne zemljane oči, i strah osjećajući više od svega da ne gleda u oči nikog suviše drugačijeg od samoga sebe. “onda je to zbog nepravednika koji u njemu izgaraju...”

“Gospodaru, jeste li budni?” ponovno pokucavši, ženski se glas iznova javio.

“Jesam.” Gorymus dobaci, a onda se polako od parapeta odmakne i do ložnice, a zatim i do vrata što su vodila u hodnik dođe. “Sekundu samo...” više je za sebe dodao dočim je prstima nespretno pokušavao vrata otključati.

Sluškinja nije odgovorila, već je dopustila proći par sekundi uz škljocaje tuceta podmazanih čivija i štektanje pažljivo ugrađenih kolotura, poslije čega i hrapavo okretanje cilindra koje je predstojalo uklanjanju debela, izrezbarenim krinovima ukrašena metalna zasuna i otvaranje vrata.

Pred njegovim se trijeznim i razbuđenim očima tada pokaže ono nježno, žensko ezerunsko lice od jučer, u koje se sinoć zagledati nije imao ni prilike ni raspoloženja. Bio je to čovjek, prava pravcata ljudska žena, ali gorkom nekom igrom sudbine tko zna koje već generacije rođena u mjestu zatrovanom tim nevidljivim plinom, pogreškom u kreaciji bogova, čiji otrov bijaše u tomu što je ljude mijenjao u travestije.

Pognuta je sluškinja lica bila, kože somotaste i na mjestima opaljene, tek sa dva tri sićušna blijeda ožiljka ispod lijevog obraza. Smeđim svojim očima promatrala je tlo, tu tek i tamo se usuđujući spram gospodarova lica podići pogleda.

“Teklič prvog svećenika zamolio me je da vam ovo predam, jer je naređeno novim ljudima ostajati pred dvorcem.”

Na te riječi ona Gorymusu pruži komadić zgužvana pergamenta.

“Je li još što rekao? Je li ovdje?”

“Otišao je, gospodaru. Ali nije dodao više ništa. Samo tu pergamentu.” sluškinja odgovori, poslije čega tek Gorymus ono što mu je pružala uzme u ruke. On pergament rastvori - koji i rastvoren bijaše malen - a oči mu ugledahu kratak natpis:

Početak vinograda. Što ranije.

“Želi da se nađemo...” Gorymus kaza, iz nekog razloga dopuštajući sluškinji vidjeti sadržaj pisamceta.

“Oprostite što vas vrijeđam...”, sluškinja šapnu, a onda pokazavši prstom spram jedne riječi na pergamentu u Gorymusovim rukama pomalo uplašeno doda: “... no, možete li mi reći koja je ovo riječ?”

Gorymusa pomalo zamisli razlog zašto je ova to upitala, no unatoč tomu on odgovori: “Vinograd, zašto?”

“Isti rukopis, isto sve...”, ona šaptom kaza, a onda pogleda ovoga u oči i kliknu: “Bogovi! Nemojte ići tamo. Molim vas, samo tamo nemojte ići.”

“Ne razumijem te...” Unatoč tomu što bi mnogi drugi plemić bio poslušanim uvrijeđen, Gorymus odvrti glasa spokojna i tiha.

“Kraljev nećak, Zabiris. Njemu sam donijela isto takvo pismo. I on je otišao, a onda... pronašli su ga ubijenog. Molim vas...”

“Oh...” tu se Gorymus blago nasmiješi. “Ako je istina ovo što govoriš...”

“Kunem vam se!” podmazane suzama što su se iznenada pojavile, oči njezina ozbiljna lica bljesnu, a Gorymus u taj čas ugleda nekoga komu može vjerovati.

“Ako je to istina”, sada on kaže šaptom veoma tihim, “tada o tomu nikome ni slova.”

“Ići ćete tamo?”

Gorymus sada toliko raširi smiješak da mu se ugledaju zubi. “Recimo to tako. No... možeš ići.”

Djevojka je zaustila još neku riječ, ali pred otpuštanjem utihnu i kimnu glavom, a onda se stane udaljavati.

“Samo... kako ti je ime?” ne odvajajući pogleda od pergamenta Gorymus kao za sebe upita.

“Welan, gospdaru. Kćer sam ključara Inasa; jučer ste ga upoznali.”

“Da, da... u pravu si. No, doviđenja Welan. I kako smo rekli, ni o čemu nikomu.”

Ona još jednom kimnu glavom a onda se okrenu i u tišini nastavi hodnikom.

Gorymus se uto vratio u prostoriju, vrata ostavivši odškrinuta. Riječi sluškinje zamislile su ga.

Ako je istina da me se želi smaknuti kao Zabirisa, pomislio je, a Zabirisa je ubiti naredio Thoron, znači li to da su Thoronovi ezeruni još tu...?

Prišavši krevetu, počne se saginjati jer je htio dohvatiti mač pod njim, ali primijetivši u taj čas da mu je oružje već za pasom, zaustavi se. Podsjećen time on bijaše da polako zbog svog prokletstva gubi razum.

“Valjalo bi poći...”, šaptom je tada kazao, ne znajući ni sam zašto odugovlači. Već sam instinkt govorio mu je što bi trebao učiniti, i što se ticalo njega kao tisućnika on je za sukob sa prvim svećenikom ili tko god već taj bio što je protiv njega stvorio zavjeru, bio spreman.

On niti ne primijeti da se udaljio od kreveta a oči da mu umjesto toga promatraju radni Thoronov stol i sadržaj na njemu, kadli mu fokus završi zadržan na naslovu stare, no tanke neke knjige: *Sintagma Oinusa Kessyrskog*.

“Bavio si se Hil'gumom, vidim...”, Gorymus će tiho, dotaknuvši uzgred prstima djelo uvezeno u kožu, jutelih šuvala požutjelih i debelih. Otvorivši polako korice i letimično promotvirši ilimirane, gusto ispisane tekstove on isprva ne pomisli ništa, a onda mu kroz um prođe: *Da nisi možda htio sklopiti savez sa Hil'gumom?*

Interesantna ideja to bijaše, jedna od onih koje je ezerune tjerao pomisliti tek njihov instinkt a ne kakvo vrijeme provedeno u dubokom razmišljanju. Od Eolusa je Thoron mogao dobiti štošta, a ovaj od Thorona barem to što nije bio Thargelion, kralj toliko moćan da ga je jedna odluka od emancipacije dijelila.

U najmanju ruku, pomaganjem Pobunjeničkim kraljevstvima Eolus je mogao Thargelionovu kraljevstvu umanjiti moć, a to je Thoron mogao iskoristiti. No je li se Eolus radije Thoronu javio, a ne suprotno? *Mnogo pitanja temeljenih tek na jednoj prašnjavoj knjizi na stolu...*

“No”, doda potom riječima, okrenuvši se spram vrata i suncem osvjetljena kuloara u koji su ona vodila te spram njih pošavši, “bit će vremena za ovo kasnije.”

I to promrsivši, Thoronovu odaju Gorymus napusti.

Kroz ostatak je velvetima zaklonjenim, prostranim prozorima i na komoštrama obješenim ugaslim uljanicama ispunjene hodnike Gorymus prošao zamišljen, spuštajući se njihovim kamenim stepeništima do velika hodnika zamka i njegova izlaza polako i dijelom šepesavo. Spuštajući se tim zamkom i sporadično dotičući po zemlji mirišljave, glatke njegove zidove Gorymus nije ugledao niti jednu osobu, pa čak ni ključara pred vratima njegove odaje nedaleko od dveri. Tek šaka stražara, ista ona od sinoć pred zamkom se na suncu dosađivala, lica unatoč blještećim zrakama što paraše oblake i omorini gorda i svježa kako i doliči onima čije su ratne rane stare tek kratko jedno vrijeme.

“Jutro gospodo!” Gorymus ih je kratko pozdravio, glasa dostojanstvena unatoč tomu što mu torzo bijaše nag, a rana duž donjeg dijela leđa otvorena i na vidjelu svima.

“Dobro jutro, gospodaru Gorymuse.”, na pozdrav mu bijaše uzvraćeno od koji mu bijahu dovoljno blizu. Kako ne bi vikali, ostali, udaljeniji stražari tek uz poštovanje kimnu glavama.

Gorymus učini par koraka po tankim slojem prašine prekrivenom kaldrmom, okupan suncem i osvježavan vjetrom što tu i tamo zametaše prašinu, ledima okrenut zemljanom zamku što se uzdizao prema nebu, te priđe svjetlucavim krizoprasima, piritima i karneolima optočenom širokom bunaru, najširem u Enzolartu, između čijih poludragim kamenjem optočenih ploča bijahu isklesani isprepleteni krinovi, ruže i akantusi, kao i ezeruni davno minulih vremena - od legendarnih kraljeva do običnih seljaka. Ako bi se promatrač približio tom barem tisućljeće starom i dvadesetak metara širokom bunaru i pomnije promotrio njegove brojne i tako nevjerojatno sitne i detaljne reljefe, on bi među ezerunima ugledao i ljude - one ljude koji su ezeruni bili prije nego su došli u Gavo, poslije čega ih je plin ezerunima učinio “, među tim ljudima i prave pravcate ljudske kraljeve, a među samim tim kraljevima, kao suprotnost njihovoj veličini - najgore od Bića Bijelog Carstva; Rutzone, Zigorse i Rimusove demone. Ezeruni, činilo se, ne samo da se ne stidjehu u reljef svoje povijesti uklesati i svoje slabosti već im to upravo pričinjaše ponos. Tako je među stotinama isklesanih ezeruna bio prikazan i alkohol, kocka, te duhan -

biljka što je dovela do smrti tisuća njih u Dobu Jeda, kad je Enzolartom vladao Rimus, čijim demonima vatra bijaše najveća uvreda i uzrok jeda.

Prošlo je mnogo desetaka godina, možda i pola njegova života otkako je Gorymus posljednji put promotrio temeljito reljefe na tom bunaru, naime onda kad je primijetio one depikcije duhana, alkohola, kocke i još mnogih drugih ezerunkih neharmonosti i uvidio da se njegov narod ne stidi i sa najgorim svojim problemima suočiti. Bilo je to ni manje ni više već večer poslije njegovog ubojstva ljudskog djeteta i konzumiranja njegovog mesa, uslijed najvećeg delirija njegovog života, do kojeg je došao nakon čitavog jednog dana čiste bezumnosti i nemogućnosti povezivanja i najmanjih misli. On je tada došao, sjećao se sada neobično jasno, umotan okriljem kasnog sata i osvjtljavan kao i ostatak grada tek mjesecinom, tih toliko da ga ni stražari ne primijetiše, do tog bunara sa namjerom da se u njega baci i svoj život u njemu da prekine. Ali ovaj je zbog predstojeće pješćane oluje bio zatvoren svojim drvenim poklopcem, otvorivim jedino uz pomoć glomaznih drvenih kranova, tuceta konja i dvaput toliko ezeruna. Stoga je Gorymus pijan vlastitom mukom, ostao tek klečeći pred njim, osjećajući težnju da se ispovraća ali nemajući više povratiti što, i poljuljanom svojom pozornošću promotrio reljefe između svjetlucavog kamenja pred svojim licem.

Znao je Gorymus, sada na suncu stojeći gdje je ugledao tu jedva vidljivu scenu na bunaru Gavaa. Točno je znao gdje se nalazila; na kojem mjestu je isklesani ezerun pomahnitala lica u rukama držao rasparano mrtvo tijelo nekog novorođenčeta i zubima mu rastezao utrobu. Ali kao i svih ovih proteklih godina od noći u kojoj ju je prvi puta ugledao, ni sada on nije htio čak ni ovlaš svoga pogleda zadržati na njoj.

“Gospodaru? Zapovijedate li što?” otvorivši oči koje mu dotad par sekundi bijahu zaklopljene on se okrene i do sebe ugleda jednog od vjernih mu pedesetnika, oklopljenog lamelarnim kožnim oklopom preko kojeg imaše bijelu halju dugu mu do koljena da ga zaštiti od sunca. Ovaj ezerun bio je kratke kose i obrijan, što je deformiranost i koščatost njegova lica naglašavalo gotovo do neugode; usta mu bijahu široka i tankih usana, a zubi rijetki. Brada mu je bila šira od ostatka lica, koje je bilo pomalo duguljasto, dočim pod očima imaše tamnozeleno vjeđe, ista što bijaše boja njegovih dubokih bora kojima mu je čelo bilo naborano. Kao i u Gorymusa, jedno mu je oko bilo primjetno manje od drugoga i malo poviše, na mahove uzgred bježeći. Sada osmotrivši tog ezeruna, osobu koju je imao ranije prilike promatrati toliko puta, on nije mogao a da ne osjeća fasciniranost spram razlike u morfologiji muškaraca i žena Gavonaca - jer dok muškarcima građa bijaše tako groteskno izmijenjena, ezerunske žene ne razlikovahu se mnogo od ljudskih.

Ako se razlikuju od nas izgledom, prođe mu tada umom misao koja ga je

zagolicala i dok je maločas razgovarao sa sluškinjom Welan, *je li moguće da se razlikuju od nas i prokletstvom...?*

“Okupi mi desetak najvjernijih ezeruna, Zirase, i sa njima izjaši iz grada.”, okrenuvši pogleda spram duge ceste pred sobom što je vodila kroz grad pa sve do zidina i dverima u njima, Gorymus počne mirno govoriti. “Ako tko pita, idete u lov na zapad. Ali pritajite se u prvom šumarku i čekajte. Ja grad napuštam dvadesetak minuta poslije vas. Kad me ugledate, sa udaljenosti me pratite.

“Bit će okršaja?” tiho će Zirase, na što Gorymus primijeti da je pod bijelom haljom ovaj mahinalno dotaknuo balčak svog mača za pasom.

“Po svemu sudeći. Pozvao me primas kod vinograda, ali sam doznao da je tako ubijen Zabiris...”

Postojala je grupa ezeruna, pa čak i ljudi, pred kojima Gorymus nije osjećao strah iznositi i najveće svoje tajne, s obzirom da su to bile osobe kojima je zbog njihovih djela on samome sebi obećao da će im vjerovati unatoč svemu. Među njima između ostalih bijahu Saruw i kraljica Roana, kao i osoba sa kojom je upravo razgovarao.

“Prvi put čujem da je to uzrok smrti gospodara Zabirisa...”, Zirase odvrati. “Mislio sam da je trovanje ili nešto... Ali sigurni ste da je dočekan?”

“Koliko to samo mogu biti. Zašto pitaš?”

“Jer gospodar Zabiris nije napuštao Gavo bez tri tuceta oklopnika. Nas zapovijedate da bude tucet; mislite li da je mudro povećati nam broja?”

“Samo najvjerniji, Zirase. Ako imaš takve, povedi i njih.”

“Na umu imam dvadeset i pet duša. Ali to je previše za odlazak "u lov". Da pola povedem ja u lov, a pola kažem Abezu da povede recimo pola sata nakon što vi krenete, pa da nam dođu u pomoć ako već bude okršaja? Držati crtu pola sata...”

“Smanji to na dvadeset minuta. Ali slažem se; neka tako bude.”, Gorymus kaza, poslije čega svoja spora koraka poče zaobići bunar, ali se naglo zaustavi. “I još nešto: kad me uočite iz šumarka, ispalite strijelu-dvije pred mene, da mi date do znanja da sam uočen.”

“Naravski.” Zirase kimnu glavom.

“No, ja idem. Ti kreni drugim putem - da ne idemo zajedno - okupi ezerune i pođite.”

Blago uznemirena lica, ali ipak čelično voljna suočiti se sa usudom, Zirase izdahnu: “Bit će učinjeno. Do sljedećeg susreta.” i onda produži korak, te bunar napusti.

Gorymus tako ostade sam, ali još dok je ovaj zaobilazio desnu stranu šarenim kamenčićima svjetlucavog bunara on je šepesava koraka pošao lijevom. Oblaci već dobrim dijelom sa neba nestadoše, a vladavina sunca opet se vratila

nad Gavoom, isparavajući ono malo kiše što je jutros poprskala grad i stvarajući tešku neku, toplu i neugodnu omaru.

Bulevar što je odjeljivao građevine podignute ispred zamka bio je prava kalelarga, i stoga ovdje, barem tu polovicu strelometa hoda, hlada za prolaznike bijaše samo ako bi napredovali uz rub kaldrme. Tek negdje na kraju dana sjene bi sa hrama Bezmenih bogova - deseci omanjih tornjeva i nebrojeno mnogo kipova raznih svetaca i heroja - dosegnule sredinu ceste. Dotad - cijena prolaska hladom bila je probijanje kroz gomilu.

Srećom je zbog netom pale kiše glavnom ulicom Gavo sada prolazilo možda pola stotine ezeruna i desetak ljudi, užurbanih i raspričanih, dočim im tanke halje od svijetlo obojane ili sasvim bijele hil'gumske svile i pamuka - kakve ih je većina nosila preko tunika ili kao odjeću - lamataše vjetar, otkrivajući im stopala u sandalama ili tankim čizmama. Po tim prizorima, u pogotovu sada na početku ljeta, kakvom bi se putniku život u Gavou učinio veoma sličnim životu u Stehhimu ili Anorgu.

Spram Gorymusova se naga i ranjena torza nitko nije osvrnuo, jerbo je takvo što ugledati ovih par dana nakon bitke sa Erionom bilo uobičajeno. Možda ga je čak par osoba i prepoznalo, ali kako je jedina osoba koja mu se obratila bio neki stari ezerunski kočijaš, on broja takvima nije znao.

“S puta!”, držeći u grbavim šakama kožne dizgine i njima upravljajući sa dva mlada dorata, sa drvenih je karuca dobio taj starac. A onda, kad je kloparajući kraj Gorymusa projurio i shvatio komu je to rekao, konje zaustavio, te okrenuvši se stao govoriti: “Oh, isprike, gospodar! Isprike!”

Gorymus je na to starcu nasmiješen blago mahnuo, približivši se njegovim kolima.

“Ispričavam se, nisam znao da...”

“Tiše, starče.”, Gorymus odgovori. “Nego, ti napuštaš Gavo pa žuriš?”

“Da. Jurim da stignem u Rimmarrion. Hrana me za stoku ondje čeka...”

“Mariš li da povedeš tisućnika Gavo, ako u tim karucama imaš mjesta?”

“Naravno!”, starac uskliknu i odmah se počevši pomicati doda: “Upadajte, gospodar. Ima mjesta, upadajte slobodno!”

Gorymus ovoga poslušao, te se približivši kočiji i na njenu stepenicu položivši nogu, uz stisak zubi zbog boli što mu tada žareći prođe kroz ranu u leđima uspne i kraj starca sjedne.

“Vi ste ranjeni, gospodar?” starac je upitao, stavljajući na glavu šešir što je doprije počivao na mjestu gdje je Gorymus sjeo.

“Samo krenimo, molim te...”

I čuvši te riječi svoga gospodara, starac udari uzdama, kola zaškripaše a Gorymus se osloni na rukohvat i bez riječi stane promatrati prolazeće, bogato ukrašene, visoke i široke kuće plemstva što je živjelo najbliže zamku.

Neko je vrijeme starac izdržao tako bez ijedne izgovorene riječi, ali onda je u jednom trenutku letimice pogledao u Gorymusa i upitao ga: "Velite li sada da je sigurno napuštati Gavo? Jer vidim da se malo smirilo, ali..."

"To ti nitko ne zna starče.", Gorymus je izdahnuo, počevši se usput po bradi koja ga je zbog vjetra zasvrbila. "Danas je mir, sutra je vojna..." I tu se on ponovno poželi vratiti tišini, ali misao koja mu padne tada na um nije mu dala mira pa ju izgovori: "No, možda je i dobro kad se ne zna je li rat ili mir, jer onda smo spremni na oboje. Najgore je kad si uvjeren da je mir, počneš mirno živjeti, a onda se na obzoru pojave vatre."

"Mi Eaa Zat'urne, ako itko već mora znati, sve mi se čini", iznebuha ozbiljna lica, mirno starac počne odgovarati, "znamo to najbolje. Meni je petstota godina, gospodaru...", još tiše sada je on rekao, vrativši pogled na konje pred sobom. "Bio sam tu da uz Thorona i Qarsama Velikog plivam hladnim Ajjobom. Uz Gossaha sam ratovao na bedemu Eriona... Oči u oči, gospodaru, ja sam gledao Rutzone... ali ništa pa ni to nije me naučilo prepoznavati kad smo u vremenu težnje za krvi, a kad je to vrijeme prošlo."

Gorymus dalje ne izgovori niti riječi. Tek mu periferno pogled pognute glave hvataše suncem, a zatim hladom kupane prolazeće ljude i kočije vučene konjima, mazge natovarenih leđa i volove što vukoše teška kola natrpana oružjem i oklopima palih ezeruna i ljudi. Kao i ulice oko njega, bulevar ovdje bijaše mnogo uži i vijugaviji no pred zamkom, kuća što su ga obrubljivale zemljanih i visokih veoma, zabata obično punih ornamenata a krovova negdje od trske a negdje od kamena. Mnogi od onih kamenih krovova bijahu ravni i povezani sa desetinama kula što između kuća Gavo nasumce izbijahu i sezahu prema nebu, služeći po potrebi kao jedan veliki bedem za stijelce. I sada, u pogotovu nakon bitke sa Erionom, na mnogim se krovovima dalo vidjeti po dva-tri vojnika, ili kakvu šaku inženjera što po rubovima postavljahu oksibele i redove valambrusta na nogarama, baš kakve se moglo se moglo naći na samim kulama. No spram njih je pogleda podizao rijetko tko, a najmanje Gorymus, po čijoj zapovijedi ratne sprave po krovovima i bijahu postavljane.

"Vidim da su i termu ponovno otvorili.", u jednom je trenutku dometnuo starac, na što Gorymus podigne pogled i ugleda zemljanu građevinu visoku i široku gotovo kao hram, bez ijednog prozora već tek sa širom otvorenim vratima između dvije karijatide nagih ezerunskih žena, ponad kojih se nalazila duboka, bogata luneta a iznad nje čitav red himera, omeđenih omanjim kipovima ezerunskih vladara. Po glatkim su zidovima terme plazili rascvjetali bršljan i pivitina, sežući na mjestima i dva-tri metra. Unutrašnjost joj pak, jednom kad su starčeva kola truckajući se pokraj ulaza te građevine prošla, bijaše puna velikih, od bijela mramora izgrađenih kupelji, u čijim mirnim vodama se odmaraše par desetaka nagih, većinom izranjanih ezeruna dočim

im odjeća i ručnici, a ovdje-ondje i oklopi i oružje bijahu složeni u podnožjima statua što kupelji okruživahu.

“Thoron je dao zatrpati latrine, jer bojao se mogućeg prodora kroz cijevi.”, Gorymus odgovori, pognuvši usput lice kad je spazio dva-tri ezeruna u svećeničkim habitima pred tavernom. “Inače su kupelji funkcionirale...” odsutno je dodao. “Desno skrećeš?”

“Ne, već ovaj kotač nešto...”

U starčevim se karucama Gorymus vozio možda još par minuta, osmatrajući Gavo u njegovu buđenju; prolaznike, šušteće krošnje onih starih stabala što tu i tamo bijahu posađena posred bulevara, let ptica ponad krovova, a kako su se približavali zidinama i škripeće zvuke mijenjanja njihovih kamenih blokova, te treske dasaka uslijed širenja šanca desetak koraka ispred. Tu je starac konje zaustavio, u hladu neke masline jedva petinu strelometa udaljene od šatora u kojemu se Gorymus sinoć sastao sa Saruwom. Tako je on učinio jer ga je sam gospodar tako iskao.

“Budi mi pozdravljen, starče.”, sišavši sa karuca, Gorymus je rekao. “I zahvaljujem ti se na prijevozu.”

“Ja se zahvaljujem vama, gospodaru, jer ste mi dopustili biti na usluzi.” ovaj je na to odgovorio, sekundu poslije čega je potjerao konje, na što kola uz blago podizanje prašine iz hlada krenu prema suncu.

Ta se prašina slegnuti nije prispjela, niti su se Gorymusove žmirkajuće oči stigle naviknuti na jarko sunce i bljeskav pustinjiski pijesak jednom kad je pomalo teturajući iz hlada krošnje istupio i pošao spram šatora, a već su mu uši začule kroz vijugavi sparni zrak dopiranje povika:

“Gospodaru!”

Gorymus je podigao pogled, uz udisanje toplog zraka svjedočeći blagom miražu, i po ogoljeloj zaravni, obasjanog suncem i omotanog zelenkastom perkalnom haljom ugledao hodati ezeruna kojeg je prepoznao kao vidara.

“Baš tebe tražim...” prilazeći ezerunu Gorymus je pomalo ispod glasa, ali ipak dovoljno čujno rekao.

Nesvjesno razbacujući neravni pijesak metalnim soleretima oklopljenim stopalima, vidar svog gospodara na par koraka od njega upita: “Jeste li tretirali leđa?”

“Ostalo ti je još masti?”

“Jest”, nasmiješeno će mladi ezerun, iz čijeg je obrijanog lica podno vjetrom lepršajuće kose polako izbijala nova brada. “I mislio sam da će vam zatrebati, pa sam vam ostavio u šatoru...”

Gorymus od sunca namrštena lica kimnu te ovomu dođe u susret, poslije čega njih dva u tišini do šatora nastave.

“Vidio si...?” nehotice je zaustio Gorymus kad je sa vidarom konačno došao

do hlada visokog, rastvorenog šatora čiji zastor obješen o zakačku dopuštaše vjetru osvježavati njegovu prostranu unutrašnjost. Vidar je u šator ušao, pošavši do stola na kojemu se nalazila zdjela sa masti, kad je upitao: "Što to?"

"Ne treba, eno je na stolu. Za verižnjaču pitam..." Gorymus svoju grešku brzo ispravi. On je htio upitati za Zirasa, svog pedesetnika kojeg je poslao sa ezerunima u šumu pred zidine, ali okrenuvši se spram dveri u zidinama on ga je upravo primijetio. Malena ali primjetna silueta baš se uspinjala na konja pred eskadronom od desetak drugih jahača. I dok su konji pomicali glave, grupa je prolazeći ispod portkulisa Gavo napuštala.

"Ovo će peći." riječi vidara vrata Gorymusovu pažnju na njegovu blisku okolinu. Zdjela sa masti nalazila se na pijesku, tik do vidarevih nogu, a u rukama on držaše bocu, sudeći po snažnom mirisu koji se stao širiti jednom kad je ovaj uklonio pluto, bocu punu snažnog nekog alkohola. "Smijem li?"

"Samo naprijed."

I uistinu, kako je vidar rekao da će biti tako je i bilo. Gorymus sinoć nije bio omatan zavojima, tako da se sada odugovlačiti nije imalo zbog čega, pa je ovaj glavnu i one omanje rane na leđima svoga gospodara obilno stao žarećom tekućinom zalijevati. Premda je tek prošla jedna noć od posljednjeg čišćenja, iz rane je u sekundi stalo izlaziti mnogo pijeskom isprljanog gnoja i krvi. Ali bol je u kulturi Gavonaca bila sinonim čistoće, i stoga je Gorymus gledao umjesto žalovati, da bude zahvalan što uopće ima koga očistiti mu rane.

Kad su se rane alkoholom oprale, vidar je pošao u šator po svježe, jutros oprane komade krpa kojima im je potom unutrašnjost nježno tapkajući stao sušiti. Tako učinivši, on se sagnuo i uzgred alkoholom ispravši šaku svoje desne ruke te ju otresavši uzео zdjelu sa mašću i prstima njezin sadržaj po ranama stao mazati. Taj je posao činio još pažljivije, znajući kako i najmanji pokret u Gorymusu može uzrokovati bol snažnu gotovo kao samo sječivo koje mu je leđa rasjeklo.

"Jesam prejako...?"

"Nisi, samo ti daj. Više me boli glava od leđa. Ah!" Gorymus jecnu usred govora. "Bogovi mi ne daju ni da lažem, he-he..."

"A glava vas boli?" ispunjavajući i posljednje, one gotovo pa skrivene posjekline vidar je upitao.

"Pa... manje-više da. Više nego inače, barem. Ima par dana već, čini se..."

"Hmmm...", vidar će zamišljeno. "Evo, gotovo." doda a onda se odmaknu, zagleda se pažljivo u mašću ispunjene rane, obriše ruke, bocu sa alkoholom zatvori i zdjelu pokrije.

"Sad zavoji?" Gorymus upita.

"Zavoji, da.", vidar će noseći stvari natrag u šator. Položivši sve na stol, te sa njega ponijevši mali bijeli smotuljak, dodao je: "A u vezi glavobolje vam mogu

dati ovo.” i to rekavši on iz unutrašnjosti svoje halje izvuče malu kožnu vrećicu. “Žalfija. Možete od nje napraviti čaj. Ako želite, mogu ja napraviti sada. Samo, morao bih posuditi žar...”

“Nemam nažalost sad vremena.”, Gorymus odgovori. “Zadrži to kod sebe, pa ako te ugledam predvečer, onda skuhaj. Nekog posla imam...”

“Nikakav problem, gospodaru.” obrijani se vidar nasmiješi, pokazavši svoje bijele, ali klasično ezerunski rijetke zube, nakon čega je prišao, zavoj rastvorio te stao Gorymusa njime omatati.

Uvjeren da su rane njegova gospodara pravilno zavidane, liječnik je najposlije iz šatora donio sporadično iskidanu i isavijanu, ali od strane neke dobre osobe ipak očišćenu, djelomice popravljenu i složenu verižnjaču. Kako je tkaninom bio omotan čvrsto, Gorymus je kad mu je ovaj sa zveckajućom košuljom prišao tek polako digao ruke, a onda je vidar gospodara počeo pažljivo odjevati.

Gorymusa je dijelilo jedva petnaest minuta od odlaska Zirasa i njegovih konjanika iz grada jednom kad je sa liječnikom završio sve što je imao. Bilo je to manje od dogovorenih pola sata čekanja, ali unatoč tomu po završetku je vidarova posla on odlučio ovoga otpustiti i do zidina svojim sporim hodom napokon krenuti. Vidar se zbog toga nije našao uvrijeđen - štoviše, taj ezerun i sam je imao toliko mnogo posla da je na Gorymusovo otpuštanje glavu spustio zahvalno, sa gospodarem se pozdravio, i napustivši potom šator pošao do obližnjih zemljanih kuća gdje je bio potrebniji.

Jedna od rijetkih je osoba u ovom dijelu Gavao Gorymus bio koje nisu preko verižnjača nosile nikakve halje kao zaštitu od sunca. Prilazeći preko blago zaraslih pješćanih brdašaca dverima u zidinama (što bijaše brže no slijediti cestu), on je svojim žmirkajućim pogledom izbrojao njih tek troje takvih, dvojica od kojih bijahu visoki erionci. Ali i oni stajahu u hladu zidina umjesto na suncu, osvježavajući se vodom iz čutura poslije jedva izdrživa kovanja šanca.

Gorymusu sunce nije smetalo, niti mu je vruće prstenje verižnjače zadavalo bol čak ni onda kad je postalo nemoguće bez osjećaja boli prstima ju dodirivati - jer sunce je Gavao metal zagrijavalo veoma brzo. On je to pripisivao debelom sloju zavoja i relativno gustom paperju što mu je prekrivalo tijelo, no kakvu bi pažljivijem promatraču ipak teško promaknulo nešto drugo; Gorymusa naime nije štitala ni dlaka ni zavoji, već je on upravo osjećao, i to baš svaku opeklinu na svojoj koži, a ono što mu je kroz to omogućavalo prolaziti nije bila snaga njegova tijela, već rastuća slabost uma njegova spoznati bol.

Kad je došao do zidina, dva Erionca i onaj jedan ezerun nakloniše mu se. Dveri bijahu otvorene, bacajući rešetkastu sjenu na više glinastu no pješćanu zemlju, kudikamo obrasliju niskom travom no stotinjak koraka dalje. Kako im

je sjenovitost priječila isparavanje, duž je zemlje podno zidina ostalo nekoliko omanjih lokvi od kiše. Tu su se sada rojile ose, divlje pčele i bumbari. Nekolicina se osa vrmalo oko drvena viketa desetak koraka od portkulisa, ali nikomu izgleda nisu pravile probleme.

“Slobodno je proći?” Gorymus je pred portkulisom povikao, znajući da ga sa barbakana mogu čuti.

“Imaš što prijaviti?” iz jednog se otvora javi otegnuti glas nekog ezeruna, poslije čega se na vidjelo promoli glava obrasla kratkom crnom bradom podno modrih očiju. “O!”, uskliknu ezerun sekundu nakon toga, “Vi ste, tisućnič! Možete proći! Rešetka je sigurna.”

“Ti si onaj što me jučer na zidinama ponudio pićem?” hineći opuštenost Gorymus upita, blagi čak pokazavši ezerunu osmijeh.

“Jesam. Taj sam, gospodaru.” orno će sada ezerun, obradovan jer ga je gospodar prepoznao.

“Od Abezovih si ti?”

“Nisam ja, ali moj brat jest.”

“U redu.”, Gorymus će i dalje vedra lica, a onda napravi par koraka naprijed. Kako mu ovaj ne bi ponudio konja, uzgred dobaci: “Ja idem u malu šetnju. Ništa daleko. Tako da... budi pozdravljen, vojniče.”

Vojnik je nešto odzdravio, ali kako je već prošao dveri i našao se na vjetrom zametanoj čistini, Gorymus nije uspio čuti što.

Još je par tuceta ezeruna i ljudi radilo na reduti koju je sinoć upravo on dao proširiti. U sve slabijoj no ipak ustrajnoj u prisutnosti mijazmi smrti i krvi oni su pognutih leđa zabijali štihacé, ilovačom i pijeskom punili vjedra te istresali sve to u zaprege, odakle je odlazilo u grad ciglarima, koji su od te zemlje imali koristi pri pravljenju opeke. Sunce je smetalo samo onima van šanca - ali oni unutar njega, njima je bilo gotovo i ugodno.

Gorymusu bijaše čak i drago što je tokom tih trenutaka dok je on pokretnim mostom šanac prelazio većina vojnika bila ispod površine zemlje - osim ono par osoba što su strelomet dalje odmarali u hladu jabuke - jer što je manje njih znalo gdje je tisućnik, to je bilo bolje.

Cesta je van Gavao vrlo brzo postala gotovo dvostruko uža, dovoljno široka tek da njome prođu velike taljige, i nije mnogo trebalo hodati da bi postala vijugava, kršom obrubljena i načinjena od usitnjenog kamena umjesto majstorski poslagane kaldrme. Po njoj je hlad padao tek ovdje-ondje, obično od kakve grbavo razgranate pinije ili divlje smokve nezrelih plodova. No ni to ne potraje dugo, i već se obronak masiva kojim se Gorymus spuštao toliko izravna da se jedva to spuštanjem više i činilo, a krajolik umjesto krševit postane više nalik kakvoj čistoj visoravni, desecima strelometa širokoj i dugačkoj, punoj vinograda i maslinika mjestimično prekinutih hižama tamnih krovova.

Na jednoj kamenoj uzvisini nalazila se kućica pokraj koje bijaše podignuta panemonska vjetrenjača drvenih jedara, koji su i odavdje rotirajući se grominjali škripanjem. Gorymusu je to zdanje što je snagom vjetra drobilo zrnje u brašno oduvijek bilo fascinantno, i nikada on ne bi mogao proći ovim putem bez da barem letimično pogleda u njega. Ali sada, vinogradi bijahu sav njegov svijet.

Neusiljena svoja koraka on je vinogradima prilazio, znajući da ga od njih dijeli tek još jedno omanje brdo i da još uvijek stigne pobjeći. Ono što mu je usporavalo hod bila je strijela koja mu se još uvijek nije zabila u put pred nogama.

Ogledao se Gorymus više puta, pitajući se gdje je Ziras sa njegovim konjanicima. Dva-tri puta on je pogledom prešao preko čitava pejzaža, ne nalazeći ono što je tražio.

A onda, kad je spustio pogled, na desetak koraka od svojih nogu ugleda strelicu crvenih pera.

“No”, šaptom je tada rekao, osjećajući olakšanje dočim je strelici prišao, sa bijelih kamenčića ju uzeo i provjerivši ima li na njoj kakva poruka ju bacio u travu pokraj puta. “Idemo.” dodao je dotaknuvši balčak svog kratkog mača.

Hodati tražeći pravi vinograd on nije morao mnogo, jer jedva pet-šest minuta kasnije, uzgred primijetivši da su mu se malo otkucaji srca smirili, u daljini, na jednom omanjem brežuljku nedaleko od ceste ugledao je kanirani palankin, odmah do koga na stablo naslonjena bijahu dvojica nosača, dočim pred njima sa štapom za hodanje u rukama stajaše jedna niska, debela osoba plješive glave i brade. Već isprve Gorymus je tog ćelavog, dugom i tamnom haljom ogrnutog Eaa Zat'urnu prepoznao kao primasa Bezimernih bogova.

Ovi uskoro primijetiše i njega, nedugo nakon čega Gorymus uvidje da cestom im prilazeći u njihovu ponašanju izaziva primjetnu netrpeljivost. Prvo stotinjak metara, a zatim pedesetak - sa sve manjom udaljenošću između njih on je vidio da se ovi više ogledaju, premeću sa noge na nogu, o nečemu kanda razgovaraju i bacaju spram njega letimične poglede.

U konačnici, kad im je Gorymus prišao na dvadesetak metara, jedan od ezeruna požuri prema vinogradu i ondje okrenut prema moru pritki dvaput mahne rukom.

“Gorymuse.” nasmiješena lica primas tada uskliknu, usput i sam spram tisućnika niskim poljem pošavši.

“Vama sam na raspolaganju, gospodar.” Gorymus je odgovorio, nedugo nakon čega je do ovoga došao i pred njim pognute glave kratko kleknuo.

“Ustani, momče. Hvala ti što si došao.”, na to je svećenik skrupulozno odgovorio, trenutak poslije čega je dodao: “I mislio sam da će teklić učiniti dobar posao... no, dopusti da malo prošećemo. Stojimo tu sat vremena, znaš...”

“Moje isprike.” polako se osovivši na noge Gorymus kaza. Uspravivši se on si prstima namjesti verižnjaču i pod njom zavoje. “Došao sam najbrže što sam...”

“Nema veze, nema veze...”, prekinuo ga je svećenik. “Tu si, to je ono bitno. Mnogo je posla zalutali naš Thoron ostavio?”

“Koliko ga samo može biti, znate. Količine resursa su stabilne.”, Gorymus je stao govoriti, trudeći se na grbavoj uzbrdici za svećenikom držati korak. “U pogotovu, drago mi je reći, pšenice i vode. Bunari ipak nisu zatrovani, kako smo se bojali. To je dobra vijest. Samo eto, Thoron je srušen zbog saveza sa Thargelionom i stoga je novi sukob sa Thargelionom ono na što moramo računati.”

“U tomu računaš na Roanu...?”

“Osim bogova, dakako”, uz blagi će smiješak tisućnik, “na nikoga drugoga i ne možemo. Saviun ima svojih problema. Gorgh ima svojih problema... Napokon, i strateški je opasno krpiti zapad, slabeći time obranu juga.”

“U vezi toga se sa tobom, Gorymuse, i više no slažem.”

U tišini su oni nastavili još možda pola minute, kadli je Gorymus ovlaš se oko sebe osvrnuvši primijetio da svećenikovih akolita više nema. Ni kod pritki oko kojih su vijugavo rasle loze velikih zelenih listova niti dolje kod palankina.

“Vaši ljudi...?”

“Oh, otišli su nekim poslom. Brzo su natrag.”, kratko će ezerun pretila lica. “Mislim čak da su nas ostavili u miru razgovarati.” i sam se osvrnuvši dodao je. Tu se on kanda protegnuvši se uspravio, a onda se razgovor nastavio:

“Ali po saviunsku si i gorghsku pomoć poslao, predmnijevam?” svećenik je upitao.

“Čekam još doznati kakvo je stanje. Goth je zasad najbitniji. Jer određene su se glave pojavile koje bi izgleda nastavile odandje gdje je Thoron stao.” Ime je kralja Gorymus hotimice izgovarao ne samo bez titule, već i pomalo oštro, što prije tek par tjedana bijaše zločin kažnjiv izgonom ili čak smrću. To bijaše svojevrsni test privrženosti ezeruna do njega. Zasad, sudeći po hladnoći njegova lica, primas je taj test prolazio.

“Ali planiraš tražiti pomoć?”

“Kako reko, vidjet ćemo...”

“Kako misliš 'vidjet ćemo'? Ili se traži pomoć ili ne traži...!” Gorymusu se upadne u riječ brzim i tihim rečenicama, dokle je svećenik zamišljen i nakrivljene glave promotrio travu pred njima. Gorymus ne stigne odvratiti a ovaj nastavi, glasa sa jednakom neočekivanošću blaga kao što je trenutak ranije bio oštar: “Oprosti mi, umor izvlači iz duše samo najgore. Pokušavam shvatiti sve ovo... jer od velike je važnosti povezati te dvije sile, znaš, vojsku i inteligenciju; učenjake i svećenike. Ujedinjeni smo jači, ne misliš li?”

“Niti jedan moj vojnik nije spoznao bogove dalje od poprišta...”, mirno je

odgovorio Gorymus. "Ali ako želite, strategija vam je na raspolaganju. I doista", on je nastavio, čineći da se svećenik osjeća slavodobitno pred tako naivnim tisućnikom, "nije to daleko od istine; ako se dozvoli tako učenicima ezerunima pristupiti toliko bitnim stvarima kao što je vojna strategija, od toga bi korist mogli imati svi. To jest", on se ponizno nasmiješi, "moj soj više od vašeg."

"Malo mi je riječi tako drago čuti, Gorymuse, kao što su te koje si upravo izgovorio.", svećenik odgovori. "Reci mi, onda, kao tisućnik svećeniku, tko dolazi u pomoć Gavou i kada?"

Gorymusov blagi smijesak polako nestade. On tada pogleda u svijetlo nebo, promotrivši njegove bijele i rijetke oblake, te krajičkom oka sunce zraka oštrih i jarkih, boje slične citrina. Tu su se vidjele daleke ptice u njihovu kružnom letu - jastrebovi kako mu se činilo, ali ovi bijahu bez glasa.

Konačno, on stane odgovarati: "Ako se pita Thargeliona, on dolazi u pomoć, i to uskoro. Ali ako se pita mene... nažalost", on pogleda u ezeruna do sebe, čije debelo lice se polako iz blijedog mijenjalo u crvenkasto, "o tomu ne smijem reći ni slova."

Oni su sada bili zaustavljeni, i jedan i drugi. Tek je primas bio par koraka ispred tisućnika, svojom gotovo crnom haljom prekrivajući suhonjavi sirak oko svojih nogu a ruke držeći skrštene. On je sada gotovo sasvim crvena lica disao tako glasno da ga je Gorymus mogao čuti i unatoč ovom vjetru, snažnom dovoljno da je i onim prstenjem verižnjače uz njegove opuštene šake do bokova polako zveckao. "Tako..." svećenik tada kaza. Par trenutaka kanda je zamišljeno tražio prave riječi, a onda je nastavio:

"Znaš li što će se sada dogoditi?"

"Može se reći da znam."

"Dobro...", svećenik izdahnu. "Nemoj misliti da na ovo nemam pravo. Glava kralja treba se nečim platiti.", polako kimajući on je rekao, da bi zatim naizgled uz jedno suzom ukrašeno oko nastavio: "Taj ti mač neće pomoći. Petnaestero ih je iza tebe." On polako podigne dlan, noktiju kratkih i izgrizanih, i njime pokaže u pravcu iza Gorymusa. "Eno ih. Okreni se."

Gorymus se iznenadi što mu disanje i otkucaji srca uopće ne bijahu ni teški ni brzi, već radije onakvi kakvi bi možda bili da je svo proteklo vrijeme u ovom vinogradu on spavao, a svećenik ga upravo probudio i odmorenom mu se stao obraćati.

Vjerojatno je to bio produkt nekakva straha, ali okrećući se on je svo vrijeme imao osjećaj da će ugledati Zirasa i njegove ezerune, sve te duše koje su ga izdale. Ali milošću bogova, ili možda zbog čvrstoće zadanih ezerunskih riječi onih petnaest ezeruna što su dolazili bili su neki drugi.

Kao da je upravo skinuo ne samo verižnjaču, već i zavoje i kožu i srce si uklonio, on se potom osjeti olakšanim i slobodnim, i takav, disanja mirna

unatoč tomu što pomalo podrhtavaše, on pogleda vrati na primasa, a ovaj vidje da se tisućnikovo lice širi u nekakav blagi osmijeh.

“Predaješ ga?” božji čovjek upita kad je Gorymus dotaknuo korice svog mača.

“Pa...” još se jednom Gorymus osvrnu i baci pogled u daljinu, barem strelomet dalje od onih petnaest ezeruna što su kroz vinograd sa oružjem u rukama prilazili. Tu on ugleda nešto poput tamne magle, a što je prilazilo brzo. Bio je to Ziras sa svojim jahačima.

“Izvoli.” Gorymus tada reče, a onda vrativši pogled na primasa mač iz korica isuče i primi ga za sječivo, te usput svećeniku prišavši za dva koraka njegov balčak ovomu pruži.

Svećenik tada posegnu, no prije no što mu balčak prsti stigohu dotaknuti tisućnik brzo ispusti sječivo i balčak primi sam, a zatim desnom zgrabivši svećenika za zapešće i debelog ezeruna prema sebi povukavši, jabučicom mača ga udari po licu, sagne se i brzo ovomu ode iza leđa, gdje ga je plosnatom stranom sječiva stao gušiti.

Jedva je sekunda potom prošla a već su doletjele dvije strijele, obje se zabivši u zemlju na korak od njih dvojice.

“Ne gađ...”, grgljajući od pritiska metala na svome grkljanu, ezerun iz čijeg je nosa liptala krv je pokušao viknuti. “Ne gađajte!” ponovio je povik, a zatim se bezuspješno pokušao ritanjem izmigoljiti. Migoljenje je rezultiralo jačim Gorymusovim povlačenjem tuste osobe prema sebi, na što se svećenik našao vrata istegnuta a očiju uprtih u nebo.

“Ulbit će te, Gorymuse.”, svećenik je uz pljuvanje krvi tada stao režati, sekundu poslije čega mu je štap za hodanje ispao iz šake. “Ulbiti će i tebe i tvoju obitelj. Ovako si mogao umrijeti sam...”

“Pogledajte bolje, vaša milosti.”, Gorymus je odgovorio. “Dolazi triput više konjanika nego ste mi spremili ubojica. Ovo je bila zavjera i napad na tisućnika. Vaše ubojice bit će poubijane, a vi odlazite u Gavo.”

Više no išta primasa je Bezimernih bogova vrijeđalo uljudno obraćanje u pratnji davljenja - što Gorymus činjaše lijevom rukom dočim je mačem u desnoj sada boo svećenikova leđa kad god bi se ovaj naglo pomaknuo. Iz tog mjesta na leđima već neko je vrijeme tekao tanki mlaz krvi.

“To su ti, tvoji prijatelji?”

“Vaši neprijatelji. A možda i vaši dželatli, ako ja to već ne budem.”

“Ha! Gad...!” svećenik zausti a onda vrisne, jer mač mu se u leđa zarije dublje.

“Bit ćemo tiho, i tiho ćemo promatrati ovaj ishod.” mirno je Gorymus tada kazao. Svećenik na to nije odvratio ništa, već je dvaput brzo povukavši dlanom po svom razbijenom nosu stao promatrati prizor daleko ispred sebe, komu nije

mogao biti išta više od promatrača.

Zirasovi ljudi su sada bili na pola strelometa od svećenikove grupe, jašući uzbrdo vinogradom i ispaljujući strelice spram svojih neprijatelja. Mnoge su promašile svoj cilj, mnoge neprijateljske su se vratile i nekolicinu jahača slabije ozlijedile, ali ne prođe mnogo i svećenikovi vojnici nedovoljno opremljeni za takvu vrstu boja ostanu praznih tobolaca, i bez drugog izbora oni se stanu pripremati za sraz sa konjanicima.

Ali uspinjući se ovih ih u širokom jednom luku zaobidoše na vrijeme, te nastaviše jahati spram Gorymusa.

“Dolaze ovdje? Ha, boje se mojih...”

“Tiho, rekli smo.” Gorymus svećenika stegnu jače.

Na pola puta do Gorymusa i svećenika dogodi se ono što je Gorymus očekivao da će Ziras narediti. Konjanici se okrenuše, a onda spram svećenikovih vojnika poletješe nizbrdo.

Učinilo se da će konjanici neprijatelje zgaziti učas, ali nedovoljna udaljenost za zalet, redovi vinograda što im razbijahu red i mudra odluka svećenikovih vojnika potčrtati naprijed i time udaljenost smanjiti ipak su doprinijeli tomu da udari konja bace sa nogu njih tek par, dok su ostali držeći duge sulice u rukama životinje dočekali na način iznenađujuće smrtonosan, nedugo nakon čega započne kreševo.

Već pri vraćanju u ranije pomalo raštrkanu jedinicu svećenikovi se vojnici podijeliše na suličare i mačevaocce, prvi od kojih pođoše nazad a potonji naprijed, gdje okruženi sulicama što probadahu konjske sapi oni mačevima stadohu odbijati napade neprijatelja sa konja, zamahivati spram oklopom nezaštićenih dijelova konjaničkih nogu te konjanike svim načinima, grabeći im oglave i uzde, mamuze pa i same njihove odore, gurati, vući i rušiti na tlo. Dva-tri konjanika tako su se strovalila preko pritki, migoljeći se potom pokraj ritajućih konja natrag na noge i vraćajući se u borbu. Ziras, kojega je i sa ove udaljenosti Gorymus mogao prepoznati, gotovo je i sam bio jedan od takvih.

Reski odjeci metala uslijed kreševa, njištanje konja i povici tih tridesetak ezeruna čuli su se do Gorymusa, uz odjek se dalje nastavljaajući vinogradom razlijevati. Ezeruni su sjekli jedan drugoga, odbijali neprijateljevu oštricu, vlastitu u njega zabijali. Pet-šest ležalo ih je potrbuške nepomično već u prvih pet minuta, rasječenih torza i lica. Gotovo su svi sada krvarili, neki iz mnoštva manjih posjeklina a neki iz onih velikih rana, iz kojih ne samo da je liptala krv već sa njih višahu i komadi mesa i rasječene kože.

Suosjećao je Gorymus i sa Zirasovim ezerunima i sa neprijateljima, jer umrijeti je na tom poprištu tokom ovih par trenutaka mogao svatko.

Svećenik se iznenadi kad ga Gorymus u jednom trenutku baci na travu i svoja klataća hoda stane okršaju prilaziti. Gorymus je to učinio jer unatoč

tomu što je Zirasu vjerovao, ni jedan ni drugi nisu računali da će gothski plaćenici pokazati ovoliku spremnost, a Abezov je eskadron iako udaljen tek par minuta, bio udaljen sa par minuta koje su si oni mogli priuštiti jedva.

“Gubite! Ha-ha-ha, Eriončce neodgojeni, ideš spašavati izgublenu bitku, a-ha-ha” čuo se svećenikov osioni povik, prekinut na koncu njegovim vlastitim kašljem.

Od stegnutih je, znojem navlaženih zavoja Gorymus bio pomalo ukočen, u pogotovu kod desne ruke kojom je mačevao. Ali osim boriti se, drugog izbora vidio nije. Do dolaska Abeza trebalo je izdržati.

Sada više nijedan ezerun nije sjedio na konju. Kretati se između pritki bijaše nezgrapno, pa kako bi izbjegli nepotrebno ozljeđivanje životinja i uzgred sebi omogućili spojiti se u funkcionalnu formaciju već odavno Zirasovi vojnici sjahaše, dopustivši onim životinjama koje su preživjele sraz da odjašu i sada vinogradom lutaju stotinjak metara dalje. To je dobrim dijelom prevagnulo borbu u njihovu korist, jer konačno, Ziras je bio pedesetnik pješaka, ne konjanika.

Prilazeći boju, Gorymus se već na dvadesetak koraka od poprišta nađe u sukobu, kad se neki ezerun sa tabarzinom u ruci prema njemu zaletio i oružjem mu zamahuo spram glave. Vojnik je smrdio po krvi natopljenom vučjem krznu kojim mu oklop bijaše pokriven, a svaki učinjeni korak bio mu je popraćen glasnim, polurežećim disanjem iza krvlju isprljanih, stisnutih zuba. Gorymus učini korak unazad, još dvaput pred licem osjeti vjetar prolaska glave sjekire, a onda brzo ude protivniku u gard, ljevicom mu držlo od oružja zgrabi a mačem u desnoj mu ubode lice.

Vrh mača proklizi po ezerunovom obrazu i raspори mu usta.

Ovaj na to kriknu, primi Gorymusa za desno zapešće i udari ga čelom posred nosa, poslije čega tisućnik zatetura i gotovo završi na leđima. Ezerun se potom primi za posjeklinu i nasrnu te opet uz krik zamahne, ali Gorymus i ovaj napad spretno pretekne, pa uz nevidljivo brzi pokret mačem napad sjekire ezerunu iz ruke odbije, napravi kratki korak naprijed i opet ovoga mačem ubode.

Ovaj puta ezerun je završio uboden ispod brade, a vrh mača našao mu se između očiju.

Iz mrtvaca mač izvukavši, Gorymus se uz gadan zvuk paranja zavoja na leđima sagnu, tabarzin ovomu iz ruke otme te nastavi spram Zirasa.

“S lijeve, Gorymuse!” začuo je povik prije nego je od borbe uopće došao sebi. On se okrenu, i oba oružja na vrijeme podigavši obrani pokušaj probadanja sulicom.

Ezerun što je objeručke koplje držao nasrnu još jedanput, ali Gorymus mu tada uz pomoć mača oružje zaglavi pod rukom, uslijed čega desnom spram

njega svom snagom baci tabarzin. Ovaj je koplje mudro ispustio i u posljednji čas se sagnuo, a sjekira mu proletje iznad glave.

Gorymus koplje odbaci, mač uzgred prebacivši u desnu ruku, a onda prema neprijatelju pođe, lica bezizražajna a srca i dalje mirna. Već je pri Gorymusovu dolasku ovaj bio spreman, i kako mu je tisućnik prišao on ga je dočekao niotkud isukavši svoj kratki mač i njime stavši vitlati zrakom. To Gorymusa nije suviše iznenadilo i napad je dočekao i više no spreman, gotovo sa lakoćom odbivši dva-tri brza napada. Ali čak i sada, umoran, polubolestan i usred boja on nije mogao ne primijetiti neobičan ezerunov stav. I ničim izazvan, on dobaci:

“Kessyrski stil?”

“Raahov, gospodaru.” pokušavši još jedanput ući u Gorymusov gard, ezerun dobaci.

“Koja je razlika?” Gorymusov glas bijaše popraćen stiktajem doticanja mačeva uslijed elegantnog i ritmičnog njegovog odbijanja.

Ezerun prebaci mač iz ruke u ruku, napravi par neobičnih koraka naprijed i uz smiješak kaza: “Jedna od njih će vas usmrtniti.”

“Ah!”, Gorymus odgovori, i ovaj puta unatoč drugačijem gardu uspjevši napad odbiti. “Vidim...” pošao je dodati, ali uslijed vraćanja mača on osjeti oštru bol u zapešću, već iste sekunde i kod lista lijeve noge a onda niti stigavši sabrati se završi na leđima, slobodne ruke uvrnute oštricom mača slično kako je on neprijatelju maločas uglavio koplje, a desne ruke, u kojoj se mač nalazio, stisnute koljenom ezeruna što je na njemu klečao.

Sa tog je gothskog plaćenika kosa sada slobodno padala po Gorymusovu licu, prekidajući sunce što je osvjetljavalo prizor. U očima mu se dala ugledati hladna neka vrst bijesa, od krvoločnosti udaljena jedva za milimetar.

“Rekao sam vam...” začuo se tada šapat, a Gorymus osjeti pritisak u svojoj desnoj šaci od koje mu odmah iz prstiju mač ispadne a iz rane na zapešću zalipta krv.

Trebalo je par sekundi tisućniku doći sebi, jer od pada je na rastvorenu ranu i pritiska koljenom posred srca završio ukočen, zuba stisnutih, koji mu stezanjem pričeppljivao jezik - a desne šake opet jedva sposobne prstima stegnuti balčak mača. Ali to su bile sekunde koje si on priuštiti nije mogao.

Ezerun je uzeo Gorymusov mač i njegovom oštricom pošao tisućniku prerezati vrat.

Gorymus je pokušao nešto reći, ali osjetivši hladni metal na vratu, metal vlastita mača, ipak je odlučio ostati u tišini.

To je dakle moj kraj...

No jedva stigavši to i pomisliti lice mu isprska kanda ključala krv, vrat ga tek dijelom malo zapeče, ali sva težina što ga je pritiskala sa njega se najednom

svali. Gorymus otvori oči, za koje se čudio da ih je i zaklopio, a onda pred sobom danjim svjetlom okupanog ugleda Zirasa. Pedesetnik je držao koplje, čiji vrh bijaše zariven Gorymusovu dželatru posred leđa.

“Ima li još koji?” začuo se povik iz daljine dočim je Ziras pognute glave promatrao ubijenog ezeruna.

“Samo svećenik. Eno ga, u parloge je pobjegao. Tko će po njega?”

“Ja ću.” začuo se potom neki drugi glas, a onda Gorymus nedaleko od sebe začuje topot konja.

“Zirase...”, Gorymus na trenutak zastenje pa upita. “Sve u redu?”

Ovaj se na pitanje trgnu, okrenu se spram tisućnika i ispustivši koplje pođe ovomu pomoći ustati. “Ma”, rekao je kad se pred Gorymusa pognuo i uhvatio ga za ruku, “izgleda da sam ga poznavao. Bio je jedan takav u jedinici moga brata, ima od toga dosta godina...”

Umjesto da odgovori, podizan pedesetnikovim snažnim rukama prvo u sjedeći položaj a onda i na noge, Gorymus ukočena lica od žareća bola ostane par sekundi stajati, stišćući zube i tiho stenjući, a onda tek, osjetivši kako mu se muti pogled a tijelo mu kanda ima dvostruko veću težinu, on tiho stane odgovarati:

“Gotovo me ubio... Zahvaljujem ti što si mi omogućio živjeti, Zirase.”

“Je li gospodar u redu?” prije nego je Ziras stigao išta odgovoriti, sa svog je konja povikao Abez, a onda sjahao i do Gorymusa došao.

“Možete li hodati?” tiho je Ziras uzgred upitao.

“Mislim da...”, Gorymus je na pitanje htio odgovoriti potvrdno, ali već prva dva koraka koja je tada učinio oduzmu mu sposobnost govora, i on se nađe od nekoliko izrazito snažnih valova boli što mu se tada prožmu tijelom nemoćan govoriti barem pet-šest sekundi. Ali jednom kad je do daha došao, ipak je rekao: “Mislim da mogu.”

“Gavo je daleko, gospodaru. Smijem li vam ponuditi svog konja?” Abez je bio uporan.

Gorymus spusti glavu, još jednom stisnu zube i namršti lice, a onda krajičkom oka spazivši crvenkasti palankin, čija tkanina vijoriše pod zapusima vjetrova stotinjak metara dalje, u uleknuću ispred vinograda, pogleda u desetnika i upita:

“Nosaći su živi?”

“Tko...? Ah, od svećenika? Živi i zdravi, gospodaru. Pokušali su uteći, ali njih smo pohvatali još pri dolasku.”

“Naredi da ih se upregne. Nosit će mene i njegovu milost.”

“Kako nalažete.” Abez kimnu glavom a potom se udalji i ode do svojih ezeruna na konjima.

“Je li tko od naših pao?” krišom je za to vrijeme Gorymus upitao Zirasa.

“Četvorica. Tri moja i jedan Abezov.” Ziras odgovori bacivši pogled spram udaljenih leševa, koji sada već bijahu posloženi, tako da se jasno vidjelo tko je od Gavoa a tko od Gotha.

Te leševe Gorymus kratko i razočarana pogleda promotri, a onda izdahnu i sada bezizražajna lica pogledavši u tlo pred pedesetnikom, progovori: “Sve što mogu jest uvjeriti te da su pali za Gavo. Ovaj dan možda je prekretnica između budućnosti u slobodi... i one u ruševinama.”

“Čujte...”, Ziras pokušava nešto odvratiti, ali onda zaključuje: “Zapravo, nemam ništa za reći.” Nekoliko trenutaka u sabiranju samih sebe i sagledavanju trenutne situacije potom su provela obojica, krišom osmatrajući kako se istrenirani ezeruni navikli na smrt vinogradom kreću i poprištu uklanjaju svakog traga. Zatim je Ziras upitao:

“Njegova milost će pod mač?”

“Zasad nam je potreban da potpiše par dokumenata. Ali da, mač je neminovan. Ovaj dan, Zirase, neće proći bez da prođe i njegov život... ma što god bogovi zbog toga učinili.”

“Eno ga.” Ziras tada kaza, a Gorymus se okrenu i na par desetaka metara od sebe i pedesetnika ugleda primasa polako hodati ispred nekog uzjahalog ezeruna. Njegova milost nije bila vezana, jer bijeg je bio nemoguć. Gorymus nije znao što bi osjećao dok je ovoga gledao. Pad drugoga, pa makar mu taj bio i najveći neprijatelj i makar bio smrt sama njegova naroda, promatrati mu nikako nije moglo biti uzrokom naslade.

“Gorymuse, poštedi me i imat ćeš bogatsvo.” riječi to prve bijahu što se prožmu vinogradom po svećenikovu dolasku. Ovaj je to rekao dostojanstveno i neumiljato, gotovo kao da je odgovarao na pitanje koliko je sati ili što je jutros doručkovao.

“I tebi je to nudio?” ignorirajući svećenika Gorymus se obrati Abezovu ezerunu.

“Jest, gospodar. Ali kad čovjek izgubi koliko sam ja, pokraj srca malo mu je toga vrijedno.”

“Malo nudite kad zlato nudite, vaša milosti.”, sada se Gorymus obrati svećeniku, a na licu mu zatitra kiseo osmijeh. “Malo se i može nuditi kad se nudi onomu tko nema sa kime to podijeliti. No, dođite vamo. Idemo vi i ja sa vašim palankinom. Malo ćemo se gurati, ako vam ne predstavlja problem.”

“Možda ima nož...? Da ga pregledam?” ovaj se sa konja javio.

“Nema potrebe. Ako koga napadne, završit će zaklan nasred puta poput vepra. Slažete se sa tim, vaša milosti?”

“Nemam...”, tiho će sada primas, komu podbuhlo lice pokazivaše sve manje boje i živosti. “Nisam naoružan.” hrapavo je rekao podigavši glavu.

“Onda idemo.”

“Ali poštedjet ćete me?”

To pitanje Gorymus ostavi visjeti u zraku. Umjesto toga, on svojim hramajućim i bolu prožimanim korakom pođe nizbrdo prema palankinu, spram koga u isto vrijeme dolazahu ona dva nosača okružena konjanicima. Sada mu već hodanje ne izazivaše vrtoglavicu, iako jest tu i tamo osjećao kako mu se mišići leđa u nizu malenih grčeva trzaju. Ali tomu on pomoći mogao nije, tako da je spram toga se obazirati, što se njega ticalo, bilo ne toliko daleko od gubitka vremena.

Ona dva nosača bijahu mladi neki ezeruni, mladi čak i po ljudskom standardu. Dvadeset-trideset godina u golobradom se licu i jednog i drugog moglo vidjeti najviše, a tu brojku ne povećavahu čak ni tamni im svećenički habiti u kojima sada na vjetru oni palankinu prilaziše. Sa mladosti i strahom i Gorymus i Ziras suosjećahu, a od njih dvojice ovaj potonji u pogotovu:

“Svetog mi Myrona, ova dvojica mlada su od moga sina...” Zirasov je šapat tisućnik tada mogao čuti. Ali prije nego je na njega stigao odgovoriti, Gorymusu se obrati neki ezerun:

“Gospodaru, štap za hodanje. Ako želite...” Ezerun je taj krvlju isprljana lica u rukama držao štap božjeg čovjeka, koga je koliko se Gorymus mogao sjetiti mogao pronaći nedaleko od poprišta.

“Ima li tko da mu je potrebniji?” Gorymus će obzirno.

“Nema, gospodaru.”

“Meni je potreban!” primas se na to javio, sekundu poslije čega je gotovo završio bačen s nogu kada je konjanik iza njega životinju naglo potjerao naprijed.

“Ne!”, Gorymus, koga je i samoga to tjeranje životinje trgnulo koliko mu je već trgnuti se tijelo dozvoljavalo, uto je povikao: “Neka ga uzme.”

“Isprike gospodaru.” sa konja se začuo tihi odgovor dokle je onaj ezerun do Gorymusa štap odnio i dao svećeniku.

Ali štap za hodanje uzevši u ruke, svećenik ga je samo hladno bacio par redova dalje.

To ugledavši Ziras se naljuti, i glasno opsovavši on iz korica isuče mač, svećeniku priđe te plosnatom stranom oružja ovoga iz sve snage udari preko leđa. Pucanje poput onoga od biča vinogradom se tada prožme pomiješano sa glasnim jaukom, a svećenik pred Zirasom padne na koljena, savijajući tijelo i držeći se rukama za leđa.

Psovke je svećenik urlao, dočim mu lice opet pocrveni a oči mu se ovlažiše suzama. Njegovi akoliti ishod su promatrali u strahu, svaki se neprimjetno uhvativši za drške palankina kako i sami zbog neposluha ne bi doživjeli isto. U njihovim se mladim očima jasno vidjela strava uzrokovana originalnom mišlju da Ziras neće udariti plosnatom stranom mača, već da će primas ovdje pred

svima, baš sada, ostati bez glave. Oni, kako se činilo, takvom čemu nikada nisu imali prilike svjedočiti, jer javna smaknuća u Gavou i Gothu nisu postojala, a dok se vodila bitka sa Erionom, kao i mnogi oni raniji okršaji sa Thargelionovim izvidnicama godinama ranije, akoliti po svojoj vjeri morahu biti zatvoreni u hramu, bivajući zaštićeni a smrti ne svjedočeći. Doduše, i jedan i drugi spalili su možda i na stotine mrtvacu, u pogotovu sada poslije bitke, ali imati pred sobom mrtvacu i svjedočiti njegovoj smrti - te dvije stvari različite su. Barem je tako Gorymus zaključio da su ova dvojica razmišljala kad je nehotice promotrio njihova lica.

Gorymus tim akolitima tada priđe, i u nosiljku pred njihovim smrznutim licima polako zakorači i još sporije sjedne. Zvuci ga pri sjedanju popratit će ne samo škripanja drveta i zveckanja verižnjače, već i onaj tihi vodenasti zvuk otvorene, isparanim zavojima ispunjene rane.

Bilo je u tom sada pomalo klimavom palankinu mnogo više mjesta nego mu se ranije činilo, a zbog toga iz nekog razloga Gorymusu bijaše drago.

“Pridružite mi se”, on se uto obrati njegovoj milosti, “Mjesta ima prilično. Zapravo i sami znate, jer to jest vaša nosiljka ako se ne varam...”

Svećenik je već posljednjih par desetaka sekundi bio smiren, i uspravno stojeći kroz i dalje suzama ispunjene oči - koje je tko zna zašto obrisati odbijao - tisućnika osmatrao nepomično, osjećajući u ovaj čas, kako se činilo, više no ikada ranije strah od svojih neprijatelja.

Na tisućnikove riječi on je tek kimnuo, a onda brzim koracima gojazno svoje tijelo dogegao do nosiljke i u nju primivši se za dršku ušao i sjeo, dočim mu akoliti svom snagom pokušavaše zadržati palankin od ljuljanja.

Dvojicu ezeruna nositi je bilo mnogo teže nego jednog, ali s obzirom na ono što im je dan još mogao ponuditi nosači ove podigoše bez pogovora, te se prihvatit će hodanja sa tim teretom u rukama lica bezizražajna kao da ne nose ništa.

Temperature po stupanju akolita okruženih konjanicima na cestu bijahu dosegle ovoga dana zenit, i vrućina, smradom krvi, znoja i životinja popraćena na bijelom tom, bljeskavom kamenju okruženom kamenjem još svjetlijem i bljedem činila se nesnosnom i gušćom čak i u nosiljci, ali Gorymus se sada krvav, izranjavan i umoran osjećao kao da je upravo bilo jutro a on izašao iz ledene rijeke poslje jutarnjeg plivanja.

S lakoćom on je disao čak i ovaj zagušljivi zrak, a stisnut u palankinu osjećao se slobodnije no mnogo mjeseci prije toga. Jer sada je ono što mu je već i suviše mnogo vremena bilo na srcu, dovodeći naime u pitanje samo kucanje tog srca, konačno dovedeno svome kraju. Tako barem on je osjećao.

“Je li ovako ubijen i Zabiris?” promatrajući prolazeći krš, divlja kržljava stabla i trnovito grmlje što obrubljavahu podno jarka sunca tu vijugavu cestu

od sitna bijela kamena u jednom je trenutku tisućnik smireno upitao. Svećenik, koji je baš tada zelenim rupcem brisao lice od znoja, začuvši pitanje na njega se govorom tijela kanda ne obazre, već odgovori ne prestajući si tapkati čelo tkaninom:

“Samo luda osoba priznat će zločin za kojeg ne postoje dokazi, tisućniče.”

“A svjedoci?”

“Mnogo u ovom gradu ima onih koji bi me rado vidjeli na gubilištu, i od ljudi i od nas... Eaa Zat'urni.”

Iz razloga koji je Gorymusu bilo jasniji od dana kojim je bio okružen, te potonje riječi učinile su kao na zapovijed da mu tijelo kroz par trenutaka na bol zaboravi, a površinom mu se kože prožmu tisuće trnaca. Izraz taj, Eaa Zat'urna, ustaljeni je izraz među svećenstvom bio, i samim time primasu jedva vrijedan i osvrt, ali Gorymus, čiji se jednostavni život odvijao ispunjen jednostavnim osobama, čuti ga je imao prilike veoma rijetko, jednom u par godina čak, i stoga na te riječi on nije bio naviknut, i one kao da su mu bole samo srce svakim svojim slovom.

“No”, trudeći se ne pokazati usiljenosti, Gorymus potom odvrati, “vi i sami znate zakon o svjedocima. Četvero ih je potrebno...”

“Desetero u mom slučaju. Primasima se...”

“Ovdje ih je trideset svjedočilo vašem pokušaju moga ubijanja.”, Gorymus svećeniku upadne u riječ. “Mrtvi su dokaz. Stoga o Zabirisu govorimo tek iz neke moralne strane, znate, kao tisućnik sa osuđenikom - jer da ćete biti osuđeni to je neminovno - ili barem vjernik, ako smijem pokazati drskosti takvim se nazvati, sa svećenikom, i to prvim od svih u Gavou. da pokažete harnost barem sada kad nemate što izgubiti, to od vas tražim...”

“Što ima itko od toga ako ja priznam krivnju za Zabirisovu smrt?”

“Imate vi. Vi i nitko drugi, vaša milosti. Ako već vjerujete u te bogove o kojima propovjedate. Hajde, još dok nismo došli u Gavo, pokažite da ste veći nego što mi se čini.

“Ha!”, podbuhli ezerun uskliknu a onda se nasmije. “Nemoj misliti da ne znam što želiš, Gorymuse! Sjeti se, vojniče, da razgovaraš sa nekim komu mudročući nisi ravan. Zašto bih ti rekao što sam učinio ako je iz mojih djela očito čiji sam? Idem u smrt? Neka. Koja su moja djela? Sadio sam masline, eto što sam radio. A vi iz tog izvlačite što želite.”

“Zbog te će tvrdoglavosti možda i tisuće za tobom biti povučene u smrt.”, Gorymus se sada nagne, na što palankin zaškripi, i tiho ovomu poručiti. “Danas ćeš vjerojatno umrijeti. Vidim, prihvaćaš to iako si prije tek sat vremena mislio da će to biti moj usud a ti da ćeš se pobjednički u Gavo vratiti. Za to je potrebno biti velik, to ću ti priznati, velik i u umu i u srcu, i priznajem ti to ma koliki da si mi neprijatelj. Ali zašto... zbog čega kad si već sve izgubio ne kažeš

što znaš, poručiš nam na čemu smo?”

“Zato...”, mirno primas hrapava svoja glasa stane odgovarati, “što će još više njih u smrt otići ako vam to kažem. Ja, tisućničće,” on tu podigne glavu i pronicljivo pogleda Gorymusa ravno u oči, “više od svega, ja ne znam ništa. I na tomu neka ostane.”

“Misliš da bi mogao izdržati mučenje?” Gorymus upita naslonivši se natrag na svoje mjesto.

Prvi se svećenik blago nasmiješi. “Za mene nema većeg mučenja od promatranja nesreće koja bi zavladała u Gavou ako bih progovorio. Nego... kako si doznao da će se ovo baš danas dogoditi? Bilo koji drugi dan tek bi prekršio zakon slanjem konjanika iz grada bez razloga...” Svećenik se tu okrenu i ovlaš promotri nosača iza sebe, a onda vrati pogled na Gorymusa i doda: “Imao sam izdajnika među podanicima?”

“To je sada najmanje bitno.” I to odvrativši Gorymus nezainteresirano zatvori oči, dočim mu se tijelo ljuljalo u skladu sa nošenjem palankina ponad neravne ceste.

Disanje je on slušao nosača, mreškanje vegetacije pokraj puta, zveckanje čelika, škripanje kamenčića pod kopitima i džonovima te glasanje sporadično životinja; njihova tiha rzanja i rijetka, nešto glasnija njištanja. Sve to dok mu sunce i oblaci prolazahu sa onu stranu zatvorenih, u smjeru neba okrenutih očiju, a poluprašnjavi mu zapusi milovali sasušenom krvlju isprljano lice. Neki leptir sletio mu je na ruku, ali kao ni na muhe i vilin konjice kojih je ovuda bilo napretek i što su letjeli ispred jahača ili im slijetali na konje, Gorymus se spram njega ne obrazre.

Ali to što je Gorymus osjećao, ta vrst slobode kojoj mu je biće svjedočilo, ipak bi se krivo moglo shvatiti kao odmaranje ili, još gore, uživanje kakvo. To bijaše tek sloboda, a ako se ikako morala shvatiti radije bi ju shvatiti promatrač mogao kao iščekivanje. Iako slobodno, veoma teško. Iako slobodno... hladno i bolno.

Ali ni to nije moglo trajati dugo, i prije nego je on svoj um i navaljavajuće, osorne neke ideje u njemu sasma i smirio, konjanici i palankin kojeg su okruživali došli su do Gavao.

“To si ti Zirase nekoga poslao?” Gorymus je upitao pedesetnika kad je otvorivši oči primijetio daleko iza svećenikove glave, ondje ispred zidina grada, okupljeno barem stotinu ljudi i ezeruna, sudeći po bljeskanju na horizontu, mnogi od kojih bijahu naoružani i u pripravnosti.

“Mora da je jedan od mojih.”, negdje iza svojih leđa začuo je Gorymus riječi Abeza. “Ali dogovorili smo da se poleti u Gavo samo po pomoć ako zatreba...”

“Vidim svjetina se okupila da me pogubi.”, dodao je svećenik prebacivši ruku preko naslona i malo se nagnuvši da bolje vidi od glave nosača na čijim

ramenima stajaoše motke nosiljke. "Što si se ukočio? Ta neće vas dirati.", uzgred je nosaču rekao. "A jesu dobri, Gorymuse, zar ne?", vratio je potom pogled na tisućnika, "Njih dvojica, nas dvojica, a oni nas uspjeli ponijeti. A jutros si govorio da ne možeš brzo, ha?" posljednje riječi izgovorio je glasa malo povišena.

"I ne mogu brzo, gospodaru." mladi se nosač skriven svećenikovim debelim tijelom javio.

"Nije to svjetina. A da će te ubiti prije suda sumnjam..."

"Ima i naroda; vidi se odavdje malo bolje.", Ziras je na to Gorymusu dobio, a onda u polušali rekao desetniku: "Morati ćeš izgleda, Abeze, razgovarati sa tim vojnikom kojeg si poslao. Podigao je i žene na noge, koliko vidim. Plemenito, možda, ali ne toliko potrebno..."

"Ni najmanje potrebno.", Abez učtivo preuze. "Svaku kritiku s pravom sam zaslužio. Za ovim zbilja nije bilo potrebe..."

"Ma protiv riječi ne možeš." Gorymus se obrati Abezu, spram njega se svejednako ne okrećući. "Do jučer nitko nije znao da marširamo iz Eriona, a eto je već danas svaki Rimmarionac svjestan toga. Nemojte zamjeriti straži, i oni su na suncu danima..."

"Ni govora, gospodaru. Te duše su zadužile Gavo i nekoliko puta.", na Gorymusove riječi odgovori Ziras. "A ovo je samo mala primjedba, tu za svačije dobro... Nego što onaj hoće?"

"Gospodaru Gorymuse! Gospodaru Gorymuse!" glas se nekog starca ogrnutog tamnom svećeničkom haljom čuo. Sijede je taj ezerun glave bio i veoma mršav, obraza brijanih i upijenih. Od gomile se odvojio i prema kohorti krenuo šepajući ali podosta brzo.

"Što trebaš od tisućnika, starče?" Ziras je upitao ezerunu sijedom popriječivši put.

"Gospodaru Gorymuse!", starac je Zirasu poklonio tek jedan kratki pogled a onda nastavio spram Gorymusa. "Dopustite nam da izdajnika smaknemo javno, ovdje i sada!"

"Polako, sijedi moj prijatelju.", Gorymus je odgovorio. "Pusti ga Zirase. Osim, dakako, ako se nećeš moći držati u granicama dostojanstva?" brzo je potom dodao.

"Učinit ću sve što mogu, tisućniče. Ali kad ga vidim ovako..." starac je kazao, a onda stisnuo šake, gestikulirajući zavrtnanje vratom.

"Ovo je tvoj neki prijatelj?" primas se Gorymusu obrati.

"Tvoj učitelj, pompozni nezahvalniče!" starac viknu.

"Polako, polako.", Gorymus zabavljen odvrti. "Eto nas već u gradu. Ni minutu i sve je gotovo..."

Larma se mase ljudi i ezeruna sada već povećala, toliko da Gorymusu više

ne bijaše moguće razgovarati sa ikim osim sa prvim svećenikom, koji ga je jedini mogao čuti. Ali ovaj je izgubio volju razgovarati o ičemu i sada se tek ogledavao, ovdje-ondje zvjerajući uplašenim, ali ipak dostojanstvu hinećim pogledom spram tisućnika.

Kad je Ziras konačno konjanike zaustavio, već se jedva dao čuti i taj njegov nalog koliko je duša na ulicama bilo, što tek pokušavajući doznati što se događa a što već vičući: "Izdajico!", "Ubojico!" i "Thoronovče!" na svećenika. Kameni je gnomon glavnog gradskog sunčanog sata ondje ispred hrama Bezimenih bogova pokazivao podne onda kad je do nosača palankina Ziras sjahavši došao i dao im znak da nosiljku spuste, poslije čega je Gorymus pokazao rukom njegovoj milosti da iz nosiljke izađe.

Ovaj je izašao, našavši se nedaleko od onog dragim kamenjem bljeskavog bunara Gavoa, isklesana čitavom povijesti Gavoa i Gotha, a izašavši on se na palankin naslonio te je stao po sve bješnjoj gomili letimice prolaziti pogledom.

Tu je svećenik upitao Gorymusa, koji je iz palankina sada i sam izlazio: "Trebaš li pomoć, prijatelju?" ali Gorymus mu na to odvratio nije.

"Abeze!", začuo se tada Zirasov povik. "Rog, Abeze!"

I dok je Gorymus osmatrajući krišom lokvu krvi koju je iza sebe ostavio na naslonu nosiljke konačno stao na kamenje kaldrme, ulicama se grada stao prožimati duboki tutanj. Jedanput, dvaput, triput zvuk se Zirasova roga ponovio, bodeći uši onim najbližima a ostale tek utihujući.

Najposlije, dočim je primas držao ruke na svojoj obrijanoj glavi a Gorymus tražio najmanje bolnu poziciju za stajanje, Ziras je utihloj gomili povikao:

"Tišina! Dozvolite tisućniku govoriti!"

Sve to što se oko Gorymusa odvijalo bilo je daleko od onoga što je on zamislio da će se dogoditi ranije tog dana. Od ovoga planirano nije bilo ništa, čak ni prije petnaestak tek minuta kad se gradu prilazilo. Da ga se tada kriomice pitalo, navjerojatnije bi rekao da kani prvog svećenika odvesti na dvor, ondje ga natjerati da potpiše suglasnost proglašavanja Gorymusa gospodarom Gavoa te poslije sa njim učiniti što god, baciti ga u zatvor, dati ga smaknuti ili ga čak povesti sa sobom u Erion.

Ali gomila je velikim dijelom tu ideju onemogućila, jer pred njima nije više stajao primas već pustahija i nitkov, i kao takav on je sa svakom sljedećom sekundom imao sve manje moći proglasiti ikoga ičime. A osim toga, sam Gorymus ako je htio dobiti Gavo na upravljanje ovisio je o dolasku do te pozicije na od mase podržan način. Tko bi ga prihvatio kao gospodara ako ga je takvim upravo učinio razbojnik?

I upravo stoga, odmaknuvši se od njegove milosti i pošavši tada spora, šepesava koraka do čistine pred bunarom Gavoa, Gorymus je prije nego je ikakav govor započeo, razmislio o svemu dvaput.

A onda je rekao:

“Ovoga dana, sedamnaestoga u četvrtom mjesecu tri stotine i četrnaeste godine Doba Jeda, kao što mnogi među vama već znaju, na tisućnika Gavoja to jest mene izvršen je pokušaj ubojstva od strane prvog svećenika Bezimenih bogova. Njegova me milost ovog jutra pozvala na sastanak, a ondje sam dočekan okružen plaćenicima. No srećom, konjanici pedesetnika Zirasa i desetnika Abeza u pravo su vrijeme naišli i plaćenici prvog svećenika završili su pobijedeni. Četvero naših je palo i svi njihovi. Leševi palih su nam dokaz. Eno ih tamo, preko konja su prebačeni.”

Umjesto da mahne rukom spram životinja, Gorymus tu ostane ruku uz tijelo, a čak i pogled sa gomile spusti na svoje krvlju pošpricane čizme i kaldrmu. Nije mu došlo kao iznenađenje kad je vidio da je i kaldrma krvlju isprljana - onom krvlju što natopivši zavoje i verižnjaču kod donjeg dijela njegovih leđa počela po prašnjavu tlu kapati.

“Što se dogodilo stoga je nepobitno.”, i dalje promatrajući tlo on nastavi, “Ali njegova milost i dalje je njegova milost, i to kako vjerujemo izabrana od strane samih Bezimenih bogova. I svetac može zastraniti ako ga bogovi stave na kušnju. A mi ćemo biti pravedni, i na nasilje ćemo odgovoriti razumom. Dopustite mi stoga omogućiti njegovoj milosti pokajati se, i to predavanjem neodgovorno korištene moći onima koji su stvorili ovo kraljevstvo. Vojsci, narodu, meni i vama. Svima onima koji su bili spremni zbog njega prestati disati.”

Tu Gorymus opet podignu pogled, u tišini provevši sekundu-dvije promatrajući narod kojemu ovo sve bijaše novo - bogate, sirotinju, utjecajne i neutjecajne, odjevene tu raskošno tu skromno, ondje šareno a ovdje jednobožno, sve od mladih do starih, žena i muškaraca, ujedinjenih u njihovu neznanju, nesigurnosti i želji za osiguravanjem mira - a onda duboko udahne, obriše jedno oko od suze uzrokovane vjetrom, te glasno upita:

“Onda, slažete se sa rečenim?”

“Neka dignu ruke koji su uz gospodara Gorymusa!” Zirasa prišavši tisućniku i prvom svećeniku viknu.

Gorymus kratko pogleda u njegovu milost, ozbiljna pogleda promotrivši njegove modre oči i oblo, krvlju isprljano lice. Njihovi pogledi su se sreli, ali Gorymus je onda glavu spustio, zamjetivši uzgred onaj reljef bunara što je prikazivao Eaa Zat'urnu uslijed prožderavanja tijela ljudskog djeteta.

Eto, ponovno te gledam... pomisao mu je prošla umornim umom, dokle mu je pogled počivao na izrezbarenom sivom kamenu, čiji detalji mu u tijelo utjerivaše strah.

Uto Zirasa dotaknu Gorymusu rame, te reče: “Svi su podigli. Gorymuse, svi su podigli ruku.”

Pedesetnik se potom od okrenu spram gomile i poviče: "Tada je odlučeno! Gavo je odlučio! Gospodar Gorymus direktno je izabran za kralja Gavo!"

"Kralj?" Gorymus šapnu, okrenuvši se spram Zirasa. Usput je prošao pogledom po gomili, ali nikoga nije ugledao stvar neodobravati. Više od svega, to ga je začudilo.

"No", Zirasa se tada nešto tiše obrati primasu, koji je netom izrečeno prihvatio bezizražajno, "vi ćete morati dati potpis. Pristajete li na to?"

"Idemo.", primas tek kaza, što Gorymusa iznenadi dodatno. Odgovorivši na Zirasove riječi on iznenada pođe u smjeru zamka, pokraj Gorymusa prošavši hladno, a dalje nastavivši još hladnije. Gorymus tu nije znao što bi rekao. Tek je na pokazivanje rukom Zirasa za prvim svećenikom pošao.

Odvijalo se sve to nekako sporo i kao u snu, sve teže za doživjeti, ili zbog Gorymusova gubitka krvi ili stoga što je polako dolazila vladavina bolešću uzrokovanog delirija. Učinio je Gorymus tek deset, možda i dvadeset koraka, od bunara se udaljivši, a onda je stao. Dijelom je stao stoga što je bio umoran a dijelom stoga što je primijetio i da je prvi svećenik stao.

"Eno sluge sa pergamenom. Mogu i na bunaru potpisati." okrenuvši se spram Gorymusa on je rekao.

Gorymus ne odgovori, već tih par koraka natrag do bunara, i tu se na njegovu stotinama kockica od dragih kamenja svjetlucavu površinu naslonio, pokušavajući doći do daha i snage ovdje na danjoj žegi.

Njegova milost mu se uskoro pridružila, rukom se jednom na zid bunara naslonivši a drugu pruživši prema sluzi koji je uto pergamenu i natopljeno pero donio.

"Kako je zapovijedeno." sluga je rekao pruživši ovomu materijal.

"Zahvaljujem." ćelavi ezerun odgovori, a onda pergamenu na zid položi. Sekundu kasnije već on se nad nju nagnuo, još sekundu-dvije tako nad njom nagnut ostao stajati, a onda se uspravio i Gorymusu se obratio: "Gotovo. Moj kralju, kraljevstvo je vaše."

"Teško mi je razumjeti..." Gorymus je tiho promrsio.

"Nemoguće, štoviše.", primas odgovori, a onda ovomu tutnu dokument u ruku. "Drži to, da se ne izgubi."

Gorymus ispisanu pergamenu promotri. Crna tinta jasno je pokazivala suglasnost prvog svećenika Troje Božanstava sa predavanjem moći kralju. I to kralju Gorymusu, od svih mogućih imena. Njegovo ime, sudeći po presavijanju tinte pod svjetlosti sunca, napisao je primas trenutak ranije.

Odvilo se sve to upravo tako lako. Tako lako i tako čudno.

A onda je nastao vrisak.

"Gorymuse!"

On je podigao pogled, ali prije nego je stigao reagirati, prvi svećenik koji se

uto uspeo na zid bunara u njega se bacio.

MIHAEL

Bestjelesnost sna u kojega je čitavim već svojim bićem bio uronio, gubeći se u njemu i sve manje bivajući svjestan ičega, uz neobičan je taj niz pucketajućih i režućih zvukova, žarećih osjeta i nepovezanih, kanda izmrvljenih čuvstava dok su mu se oči uz vrtoglavicu otvarale bio prekinut, i to prekinut upravo tako naglom i neočekivanom bestjelesnošću uzrokovanu stotinjak kilograma teškim vukom koji je u zaletu svom silinom zgrabio njegovo rame i sa Mihaelovim tijelom proklizavši niz ulegnuće završio desetak koraka dalje, zaustavljen stablom i grmljem se koprcajući na noge.

Uz zamućenje vida i snažni gubitak ravnoteže uzrokovan tako nenadanim buđenjem princ Eriona instinktivno se u toj vlažnoj zemlji pomakne na bok, pogura se nogama nazad i leđima nasloni o stablo.

Obamrlu lijevu ruku brzo otrese prije nego ju pruži ispred sebe i njome pokuša zaustaviti zvijer koja se uto opet baci na njega. Pod lijevom mu rukom glava vuka tek proklizi, ali srećom je desnu uspio u laktu saviti pred licem i tako se zaštititi od sakaćenja. Mihael tu na sekundu zatvori oči, smetnuvši s uma sasvim je li uopće na sebi imao žičanu košulju ili ne.

Bolni pritisak prostruji mu laktom a ruka mu utrne. No bićem mu se raširi trijezno shvaćanje: nosio je verižnjaču.

Tek sada on je stigao opsovati, i zgrabivši ljevicom vuka za uho na što mu ovaj počne lakat desnice otresati on se nastavi odgurivati i verižnjačom na leđima zapinjati o koru stabla uspinjući se. Podignuta mu se verižnjača sruši natrag niz leđa jednom kad se na noge osovio, ali životinja koja nije odustajala uto mu lakat ispusti, zadignu se na stražnje noge i zabije Mihaela natrag uza stablo, nastavivši škljocati sa čeljusti, ovaj puta spram prinčeva lica. Vreli i smrdljivi njezin dah zajedno je sa slinom Mihaela pogađao svaki puta kad bi mu se ralje zatvorile na pedalj od nosa.

“No...”, pokušao je tada povikati a onda se iskašljao. “Nož!” dodao je, šakom se drznuvši udariti vuka po njušci ponad iskešenih zuba.

Vuka to dodatno razjari i on mu dva-tri brza puta pokuša ugristi trbuh. Boljelo je to, unatoč tomu što ga je verižnjača od zuba čuvala.

Ali onda vuk još par puta škljocnu, zubima verižnjaču pokušavajući zavući, poslije čega se za korak udalji, zagnu i skoči te Mihaelu zube zarije u bedro.

Tu se između stabala prolomi glasni urlik, a niz lice princa Eriona poteče jedna jedva vidljiva suza.

Od ugriza mu se niz nogu razlije krv, te se dogodi da mu se ona u koljenu instinktivno savije. Najednom obamro, Mihael ljevicu položi životinji na glavu,

a onda joj palac gurne duboko u očnu duplju.

Noga je bila ispuštena. Zvijer opet Mihaela sruši i dok je ovaj na leđima ležao ugrize ga za rame. Bogovi ovdje dopuste da se očnjaci životinje na par sekundi uglave između verižnog prstenja.

Za to vrijeme, opet u udovima osjetivši da gubi kontrolu, Mihael odmaknu desnu ruku kojom si je čuvao lice i vuku zarije prste i u drugo oko.

“Nož!” sada on kaza gotovo šaptom, dokle je dva krvava i ljigom umrljana prsta ovomu u očnu duplju gurao sve jače. Vuk se otimao, vukući time u trzajima i prinčevo tijelo, ali spasiti se nije mogao.

Životinja je režala, cviljela i otvarala te zatvarala usta, pokušavajući se osloboditi. Zarivanju zuba u metal vraćala bi se opetovano, čime je u princu uzrokovala bol jedva izdrživu, stišćući mu mišiće a kosti žuljajući. Otvorene rane već odavno su se nalazile na Mihaelovu ramenu, natapajući krvlju verižnjaču zajedno sa krvlju i sluzi iz očiju vuka.

Svaka je sekunda tomu mogla biti posljednja, jer baš se svake sekunde vuk mogao osloboditi i konačno ovomu ugristi lice ili vrat, osakatiti ga do neprepoznatljivosti ili mu oduzeti život. Na izmaku snaga kakav je već bio Mihael nije vjerovao da bi se od takvog čega više mogao obraniti. Iscrpljenost i gubitak krvi činili su svoje, i vlastitih ruku kako je izgledalo on je bio vlasnik sve manje i manje.

“Prinče!” začuo se tada povik Barbarskog kralja, kojeg se najednom moglo vidjeti kako životinji i čovjeku pod njom u trku uleknućem prilazi. U rukama je Kund Manijak nosio mač, krvave površine kako se činilo i pune ulijepljenih dlaka.

On ga je podigao, spreman posjeći svake sekunde vuka što je princa držao prikovanog za zemlju - ali na desetak koraka od cilja, sasma neočekivano, iz grmlja iskoči nova zvijer i Barbarski kralj gotovo završi na leđima.

Negdje se u taj trenutak i vuk na Mihaelu oslobodio verižnjače, te istog trenutka spram čovjekove glave par puta škljocnuo zubima, zaustavljan pred licem tek posljednjim snagama u prinčevim mišićama.

Kunda je vuk ugrizao za lijevu ruku koliko je Mihael sada mogao vidjeti. Ali još dok ga je krišom promatrao, sada s leđa dočim mu je zvijer bez očiju pokušavala dohvatiti lice, on umjesto da je vidio kako Kund ovoga mačem u desnici probija, zatečen se uhvati kad primijeti kako u njegovu smjeru taj mač dolijeće.

Oružje je palo na zemlju, pedalj od Mihaelove ruke. Što se sljedeće sa Barbarskim kraljem dogodilo Mihael si priuštiti doznati nije mogao, već pruživši hotimično desnu ruku i njezinu podlakticu dozvolivši vuku pred sobom zagristi, on se nagnu na lijevu stranu koliko je samo mogao i lijevom šakom zgrabi dobačeni mač za oštricu.

Jedan trzaj i umjesto oštrice mu se u šaci nađe balčak.

Još jedan trzaj i zvijer pred njim završi mača zarivena među rebra, obacivši se sa čovjekova tijela i počevši se uz cviljenje koprcati par metara dalje.

Oslobođenih prsa Mihael duboko udahnu i pluća si ispuni svježim šumskim zrakom. To naglo nadimanje njegovih prsa i trzaj mu tijela učinilo je da ga kao jedna zaboje sve one rane kojima mu tijelo bijaše ukrašeno.

Iz th rana krv je tada zalipala, prljajući mu tijelo. Vruća je bila ionako, ali kako mu se zbog manjka krvi tijelo hladilo, sada se činila još vrelijom.

No unatoč izranjavanosti, vremena na čekanje nije bilo, jer još dok je promatrao svijetlo nebo iza razgranatih krošanja on je čuti Kunda i vuka što je njega napadao mogao jasno. Stoga je Mihael upreo svu snagu koju je imao i prevrnuo se na bok, a onda položivši ruke na krvlju isprljanu zemlju i rijetku travu se pošao osovlijavati na noge.

Tijelom, koje mu se sada činilo nenormalno teško, manjak je ravnoteže uto vrtoglavom silinom prošao, a Mihael se našao bespomoćan teturati dva-tri kratka koraka i padajući na sve četiri. To je držao blagoslovom koliko i prokletstvom, jer sam sagnuti se po mač činilo mu se da ne bi znao kako postići, a sada, promatrajući tlo lica pokrivena raščupanom svojom, crnom kosom primijetio je da mu je mač na pedalj od šake.

On stoga oružje uzme, nešto tiho opsuje, a zatim iskoristivši mač kao štap za hodanje ponovno se uspravi i do Kunda Manijaka pođe.

Bio je to hod uzbrdo, a borba se vuka i Kunda odvijala negdje iza čitavog jednog niza grmlja. Granje tog grmlja bijaše snažno, a Mihael se u to uvjerio ni nakon dva učinjena koraka, kada je prebacivši mač u desnicu instinktivno ljevicom posegnuo za grmljem kao osloncem.

“Kunde!” Mihael je viknuo, zazorno uzgred promotrivši vuka kojeg je maločas probio mačem. Više se ta životinja nije koprcala, već je soptajući ležala na zemlji, iz očiju, njuške i rebara polako svojom tamnom krvlju krvareći.

“Oslobodio si se?” začuo se odgovor Barbarskog kralja. Otegnuto je zvučao, nekako umorno i kanda bez daha.

“Jesam.” odsutno Mihael odgovori i požuri koliko je samo mogao spram izvora glasa.

A jednom kad je ondje došao, desetak još teturajućih koraka učinivši i zašavši iza posljednjeg grmlja, on ugleda Kunda Manijaka štapom držati na udaljenosti dva velika siva vuka, dočim mu treći, mrtav kako se činilo, ležao pod nogama.

“Nemoj odgovarati.”, Kund je tada jednolična glasa stao govoriti, ledima gotovo dotičući stablo iza sebe i ne skidajući pogleda sa životinja pred sobom. “Princ Saviuna je dobro. Životinja podamnom je udavljena. Ova dva su posljednja.” dodao je.

Mihael ne odgovori.

“Odi polako do tabora i pronađi ondje još jedan mač. Ja ću...”, Kund je htio završiti rečenicu, no jedan vuk na njega nasrne i on ga štapom stoga udari po njušci kako bi ga zadržao podalje. “Ja ću ih zadržavati.”

Nije više bilo potrebno išta drugo reći. Mihael je tiha koraka, izbjegavajući osuto lišće, grmlje i granje tada spram tabora pošao. Mjesto taborovanja bijaše blizu, udaljen desetak tek koraka, ali bez obzira na tu blizinu njemu ubrzavati korak na pamet nije padalo.

Nije Mihael ranije mogao dobaciti Kundu mač jer bi time doveo sebe u opasnost, niti je mogao sam nasrnuti na životinje s obzirom na stanje u kojem je bio. Kund je donio, sve više mu se činilo svakim sljedećim učinjenim korakom, razboritu i valjanu odluku. Jedan čovjek, k tomu još i ranjen, mačem jednostavno nije mogao protiv dvije gotovo do laktova mu visoke zvijeri. A ako bi onaj s mačem završio još i srušen - bio bi to kraj i jednog i drugog čovjeka.

Stoga je Mihael pošao do polako gaseća ognjišta i kotlića nad njim - oko kojeg su pozaspali, činilo se, niti prije pola sata - i ondje pažljivo promatrajući rijetkom travom i borovim iglicama pokrivenu zemlju potražio kakvo oružje. Više mu se u glavi nije vrtjelo kao ranije, niti mu tijelo bijaše van vlastite kontrole. Gubitak krvi učinio ga je blago malaksalim, ali naspram onog stanja uslijed iznenadnog buđenja činila se ta malaksalost i epitomom osvježenja.

U razbijenim sjenama on je tada ugledao ono mjesto sa kojega je probuđen, ulegnuto i čisto od kamenčića i iglica. Kako je očekivao, tu oružja nije bilo. Tek neki maleni nož ležao je u perju očerupanih ptica. To princa nagna nastaviti dalje, ondje gdje su ranije bile zavezani konji.

Sada te životinje bijahu otkinute i slobodne, lutajući šumom na nekoj uzbrdici pola strelometa dalje. Pokraj mjesta gdje su bile svezane sada tek ležahu poslagana sedla. Ali ona u ovom trenutku ipak bijahu bitnija od životinja.

Mihael ondje pođe što je brže mogao, spreman bivajući svake sekunde na mogući dolazak vukova što pribijahu Kunda. Svoje sedlo on je prepoznao već na par koraka udaljenosti. To ujedno bijaše dovoljno da se konačno sjeti gdje mu je mač.

Ispod lijeve bisage se nalazio, u koricama zakačenim za sedlo.

Sedlima prišavši, to je mjesto stoga pošao provjeriti prvo i najbrže što je mogao. Sagnuvši se pred svojim sedlom i bisage uklonivši, pod rijetkim sunčevim zrakama lice mu tada obasja neka kovina.

Bila je to bronca. Držlo mača kralja Gerbetusa, njegova oca.

Mihael oružje isuče, na što ono u punom sjaju svojom runama prekrivenom površinom zabljesnu pod suncem, i brzo sa mačevima pođe natrag odakle je došao. Korak mu sada bijaše brži. Možda zbog spomena na svoga oca nakon što

je ugledao mač i neke stare snage koja se u njemu time probudila, možda tek stoga što je svakim svojim dahom htio sve ovo privesti kraju - on nije znao, niti mu se uistinu išta od toga znati činilo mogućim.

Ali i taj niz čuvstava već je par sekundi kasnije završio zakopan i zaboravljen u njegovu umu, naime kada ga je u stvarnost i uklanjanje svakog pitanja dovelo konačno vraćanje Kundu i onim zvijerima što mu pokušavahu oduzeti život.

Kralj je Gorgha sada bio pribijen za stablo, sa šapama jednog vuka na prsima dočim se drugi par koraka dalje vrzmao i režao, vraćajući se tek ovdje-ondje da čovjeka ugrize za nogu.

To ugledavši, Mihael poviče, najglasnije što je mogao. Time je životinje iznenadio i učinio da se onaj vuk što je Kunda držao pribijenog uza stablo okrenu te spusti na zemlju, a životinja što se maločas vrzmala da na pinca pojuri.

Kund se u taj čas raskrvarena lica i zadihan od stabla odmaknu, i dok ga životinje još nisu primijetile u luku za par koraka Mihaelu približi. To bijaše trenutak, prije nego mu se ijedan vuk približio na manje od dva koraka, kada je Mihael dobacio Kundu mač iz svoje lijeve ruke.

Jednom kad je mač uhvatio, Kundu Manijaku pomoć je prestala biti potrebna. Taj čovjek teška je i sada već odmorna koraka životinjama prišao, onom vuku što ga je maločas držao prikovanog za stablo i koji se spram njega sada okrenuo u brzom je zamahu raskolio glavu, a zatim je onog drugog, koji je uto na princa nasrnuo, uhvatio za rep, prema sebi ga snažno povukao tako da se životinja spram njega okrenula i pošla ga ugristi, a onda joj zario mač ravno u usta.

Tijela obje životinje koprcala su se kad je Kund Manijak uz škripanje metala u doticaju sa vučjim očnjacima, mač iz netom ubijenog vuka izvukao.

“Gdje je Errok?” bilo je prvo što je Mihael tiho upitao.

“Prinče Saviuna!” Kund Manijak na to pitanje iznenada poviče, gledajući u batrgajućeg vuka pod sobom. Unatoč tomu što je i sam u rukama držao oružje i što je čovjeka pred sobom smatrao prijateljem, taj povik iz nekog razloga Mihaela prožme zazorom i vrstom straha.

Kund bijaše zadihan, nadimajućih prsa i oznojena lica, ali ravnomjernost daha nije mu bila narušena čak ni sada. “Molim te”, on tada kaza, “reci mi jesi li ozlijeđen.”

“Izdržat ću.” Mihael kratko odgovori. To je rekao instinktivno, unatoč tomu što mu je stanje rana zadanih od strane zvijeri još uvijek bilo nedovoljno poznato.

“Prinče Saviuna!” Kund je tada povik ponovio. Barbarski je kralj kimnuvši na Mihaelove riječi mimo njega prošao, a onda koraka uspravna i teška pošao

do mjesta taborenja.

Njegov povik i ovaj puta ostane neodgovoren.

Zaobišavši smirenog, ali još uvijek sopćućeg vuka razrogačenih očiju i tiho režećeg usred lokve blatnjave krvi kojom mu je izmrljano bilo i vlažno njegovo krzno, Mihael šepesajući ode Kundu se pridružiti.

“Da nije odjahao?” prilazeći Kundu on je upitao.

“Konji su ondje. Sva tri.” provirujući u grmlje kojim čistina sa kotličem ponad pepela bijaše okružena, kralj Gorgha odvrati. Te riječi on nije izgovorio odsutno, kako bi se možda dalo očekivati od bilo kojeg drugog čovjeka, već prisno, toplo nekako i obzirno, način ophođenja što bijaše tako neobičan da se Mihael na njega nije mogao naviknuti čak ni sada.

Uznemirenost se osjećala u zraku, jedan oblik straha prema Errokovu usudu. I on je kulminirao i širio se sve više svaka sekunda kako bi prošla, a Mihaelu nije trebalo mnogo da se uhvati razgrtati granje i ponavlja Errokovo ime čak i ondje gdje bijaše to nelogično, neočekivano možda i suludo.

Ali najposlije i to je moralo završiti, i ugledavši kako se ovi polako ali sigurno, sve opasnije udaljavaju, on je rekao: “Idem po konje.

Deprivirani njegov um od sna i krvi nije bio sposoban doći do neka valjana i logična zaključka onomu što se događalo. Sve, činilo se, tek se odvijalo, a Mihael tomu bijaše tek promatrač. Hodajući - lutajući zapravo uslijed probijanja kroz guštike - on je činio sve što je mogao da dođe sebi, empatičnosti nekakvoj i uopće racionalnu načinu razmišljanja. Ali nije mogao, i to se vidjelo u njegovu lelujanju, sudaranju sa stablima, većma zaklopljenim očima...

... i zapinjanju za Errokovo tijelo koje na tlu nije prepoznao.

“Erroče?”, gotovo se srušivši na zemlju, Mihael je okrenuvši se iznenađen rekao.

Strah mu je protrnuo čitavo biće, jer mladić u travi izgledao je kao mrtvac. “Kunde! Ovdje je!” pomalo drhtavo je tada povikao. Uto je Mihael kleknuo kraj Errokova tijela, okrenuo ga sa boka na leđa a onda se do njegova lica razrogačenih očiju nagnuo i poslušao diše li princ Saviuna.

Zvuk disanja tiho ali sigurno mogao se čuti.

Probijajući se kroz travu, Kund Manijak tada je brza koraka prišao. “Živ je?” zadihan, upitao je do ove dvojice kleknuvši.

“Diše. Ne znam što m...” Mihael pođe odgovoriti, a onda kad je ovomu Kund tijelo malo pomaknuo shvati što se događalo.

Errok je bio onesviješten. Onesviješten je bio jer šake na njegovoj lijevoj ruci bilo nije.

Stisnuvši vilicu, Mihael drhtavo duboko udahnu.

“Što je tu je.” Kund tada kaza i razderano, osakaćeno zapešće Errokove ruke

čvrsto uhvati sa obje šake, a onda podigavši ga doda: "Ovako primi. Što snažnije."

Princ učini kako je rečeno. Hladno i od krvi sklizavo zapešće Errokovе ruke on prihvati, a zatim čvrsto ga stisnuvši osjeti kako krv iz otvorena batrljaka izlazi i svojom se vrelinom širi i prelijeva po njegovim prstima. Sam Mihael nije imao mnogo snage kako bi ruku ovomu stisnuo valjano, ali od sebe je dao koliko je dati mogao.

Struja osjećaja koja je Mihaelom tih trenutaka prolazila mogla se nazvati strašnom. Gorčina je to bila neka, hladna i na mučninu tjerajuća, stvorena tom tako teškom spoznajom da se ono što promatra vratiti ne može. Errok je izgubio šaku. Sin kralja Dagora Hladnog, sada nepomičan i svijesti dovedene do ruba umora, od ovog trenutka pa do svoje smrti bit će poznat kao bogalj. Svi njegovi snovi, sve ono što se od njega očekivalo da će postati, ideja tisuću, dvije tisuće što su se budile u umovima onih čiji pogledi su na njegovo lice za svih ovih godina imali prilike pasti odletjelo je sada u bezdan. Dvorani će ga žaliti, narod ogovarati, žene okretati od njega pogleda dočim će ga djeca pogledavati sa zanimanjem, poslije čega će im roditelji davati prijekore. Mihael je već mogao to vidjeti, tako jasnovito i blizu sebi da je i stvarnost radije dolazila u pitanje, a to nije. Dostojanstvo, princ Eriona tada je počinjao shvaćati, dostojanstvo je za njega bilo veće od svega. I gubitak dostojanstva, makar ga gubio netko koga nije suviše ni poznavao i tko mu je dobrim dijelom štoviše bio i mrzak, činio mu se nesrećom manje prihvatljivom od smrti.

No nisam li ja za svog života prošao i kroz gore? uz ćutanje je povjetarcem njihane trave i dalekih koraka Barbarskog kralja on nenadano pomislio. Nije li moje bivanje u Bargu bilo natopljenije uvredama od bivanja svih bogalja svijeta? I to baš tako, svih, svih do zadnjeg bogalja svijeta? Jest, odgovor na pitanje u umu mu se rodio istom kada je pitanje bilo i postavljeno, *jest, tako je. Ali zašto me onda mogućnost gubitka dostojanstva ovog čovjeka tako pogađa?*

Prije nego mu je Kund sa komadom košulje u rukama prišao, on je zaključio: *Zato što je gubitak dostojanstva radanje ogorčenosti. A više od svega, ja želim da se princ Saviuna od mračnog pogleda na svijet sačuva.*

"Nemoj puštati." začule su se uo riječi Kunda Manijaka. Taj čovjek do Errokovа je tijela tada također kleknuo, raširivši usput onu razderanu tkaninu i njome prinčevo zapešće obgrlivši.

"Još malo drži..." dodao je, uzevši traku također razderanu od košulje i počevši ju oko tkanine zategnuto omatati. Za to su vrijeme iz rane dopirali vodeni, veoma neugodni za čuti zvuci otvaranja i zatvaranja rasjeklina mišića, kože i vena. Jednom omotana, traka je završila svezana na čvor, a tkanina priljubljena uz batrljak natopljena krvlju kao da je uronjena u vjedro iste.

"Nije nigdje više ranjen...", Kund je promrmljao. "Pomozi mi ga podići,

molim te.”

Dijelom flegmatična a dijelom očito mučena lica Mihael bez riječi i hladno počne činiti kako je rečeno. Princa Saviuna uhvatio je za noge dok mu je Kund Manijak ruke podvukao ispod pazuha, a onda je u skladu sa Kundovim podizanjem mišice upreo i princa podigao.

“Do sedala?”

“Ondje, da.”, Kund odgovori. “Nemoj zapeti samo...”

Gegajući se unazad, Mihael je svog sugovornika mimogred osmatrao. I on i Kund bili su izranjavani, po izgubljenoj krvi ne toliko daleko i od Erroka, i razum da je tih trenutaka imao pravo glasa ni jedan ni drugi odavno već ne bi bili tu već bi se ili vratili spavanju ili odjahali tko zna gdje, ostavivši iza sebe Erroka umrijeti sa vukovima. Ali razumu u njihovim umovima nije bilo mjesta, niti jednog jedinog pedlja, i baš stoga ono što im nutarnji porivi i sama njihova bića, oličenje logičnosti unutar njih govoriše da je pravo, oni su ignorirali. Razumnomu bi bilo primarnije spasiti sebe a onda tek drugoga, ma bio taj i stoput princ, ali ne i ovoj dvojici. Princ Eriona i kralj Gorgha bili su od onih ljudi kojima su životi drugih ne samo ispred vlastitih, već im i vlastite živote bijaše mrsko od smrti čuvati.

Kad je Errok naposljetku završio položen ondje gdje su naumili, na jedan komad čistine pokraj poslaganih sedala pod niskim stablom nedaleko od zrcaleća potoka, Kund se bez riječi uspravio i brza koraka pošao po životinje. Dvadesetak sekundi trebalo mu je da prvog konja držeći za oglav dovede, a jednom to učinivši, tokom čega Mihael tog konja stadoše osedlavati, on je pošao po ostale.

Najposlije, kad su sva tri konja tu pokraj Erroka završila, Kund je Mihaelu pomogao osedlati i posljednje dvije životinje. Poslije toga Errokovo su tijelo opet podigli.

“Na mog konja.”, Kund je rekao, čineći sve veoma brzo a opet niti jednim dijelom sebe ne dajući do znanja da je u žurbi. Errokovo tijelo preko grebena je Kundove životinje poslije toga završilo prebačeno poput vreće pijeska.

“Kotao?” Mihael upita.

“Ja ću donijeti.”, Kund odgovori i odlazeći dobaci: “Priveži mog konja za prinčevog pa slobodno uzjaši.”

Životinje su sada već bile sasvim smirene, a strah i umor ljudi kako se činilo nije ih ni doticao. Tiho Errokovo disanje ispunjavalo je prizor dokle je Mihael prihativši svojim od manjka krvi nespretnim prstima uzde Kundova konja pod princom iste pošao privezati za sedlo prinčeva. Taj je hropac pomiješan sa nerazumljivim, jedva čujno izgovaranim riječima on slušao sa brigom, osjećajući kako ga polako davi žučni osjećaj prepoznavanja same srži toga čemu je svjedočio. Naime delirij, gubitak vlasti nad vlastitim tijelom i padanje u

ruke, na milost i nemilost drugih ljudi.

Sam ne znajući zašto, promatrajući Erroka šapnuo je: “Sve će biti u redu...” poslije čega je pošao do svog konja, uvukao vrh čizme u jednu od uzengija i poskočivši prebacio onu drugu, vučjim očnjacima ranjenu nogu preko sedla i životinju uzjahao.

“Na sjever idemo?” dobacio je Mihael Barbarском kralju jednom kad se ovaj vratio i kotao, zajedno sa nogarama i čuturama što pospremio po bisagama što okačio po sedlima poslije čega se i sam uspeo, ali ne na svog već na Errokovu konja.

“Vidiš onaj kenotaf?” Kund reče pokazavši rukom spram vrha jedne od najbližih u lancu planina.

“Ona plava stijena...”

“Kenotaf. Izgleda kao stijena, ali nije”, Kund namještajući Erroka na konju do sebe odgovori, a onda životinju pod sobom potjera dalje od stabla, prema potoku. “Trebalo mi je da se sjetim, ali prolazio sam već ovuda prije dosta godina... Lirenosov zamak je oko kilometar sjeverno odandje.”

Mihael mišićava rebra vranca ispod svoga sedla podbode, na što on pođe za Kundovim konjem što je po strmom i skliskom potočnom kamenju slijedio onoga od princa Erroka, kojega je jahao Barbarски kralj a za čije sedlo je bio privezan.

Kundov je konj noseći ranjena princa slijedio svoga gospodara vjerno, pažljivo reagirajući na svaki Kundov zvuk i promjenu smjera ili brzine životinje koju je jahao. Da mu pažnja ne bijaše rasijana, Mihaela bi to čemu je svjedočio vjerojatno očaralo, to upravljanje sa dva konja od strane Kunda Manijaka, jednim pomoću uzda i svojih nogu a drugim sa pukim tihim zvucima, ali sada je jedva bio sposoban fokusirati se i na konja kojeg je sam jahao.

Kako su se od tabora, mrtvih vukova i onog potočića uspinjući se na blagi masiv udaljavali tako je i guštik postajao sve rjeđi, što im je omogućavalo podno mnogih visokih i sada rijetko rastućih pomiješanih bukvi i borova prijeći i u nešto brži kas. Čistine su bile i po četvrt, pola čak strelometa dugačke, prekidane sivim, puzavicama zaraslim klisurama na mjestima višim i od konja i jahača na njima. Takvo stijenje bi zaobišli pažljivo, slušajući kako potkovana kopita konja u sporom hodu drobe kamenje osuto sa njihovih rubova. Kundov je konj Erroka nosio uspješno, čak i na neravnom i onda kad se korak ubrzavao. Pošto mu se u jednom trenutku približio kako bi provjerio je li sa njm sve u redu, Mihael je opazio da Errok nije sa konja padao stoga što ga je Kund za životinju svezao.

Polu je sata trebalo jahati kako bi se onaj kenotaf što je ranije podsjećao tek na komad stijene uistinu pokazao takvim kakav je bio. Jer vjetru se valjalo

pojačati a magli sa vrha planine raspršiti.

“To je od Gorzena Saviunskog?” ne stoga što ga je to uistinu zanimalo, već da bi barem dijelom uklonio tjeskobu, Mihael je u jednom trenutku jahaču ispred sebe dobacio.

Bez da podigne pogled, Kund je odgovorio: “Od Gorzena, da. Ovdje je poginuo.”

U taj su čas izbili na jednu kamenu, rijetkim krasom zaraslu zaravan odakle je pogled na nešto zelenije obronke ispred njih bio jasniji no ikada ranije. Tu puhaše snažna i hladna bava, grizuća unatoč sve užarenijem suncu, i oni tuda jašući morahu pognuti glave. No tako pognuti jahali su manje od stotinu metara, jer na periferiji te visoravni, kad im konji umjesto na kamen stadoše na crno, vlažno i plodonosnim mirisom isparavajuće tlo, koje se zaštićeno suhozidima sa lijeve i desne strane pružalo čitav strelomet prema dolje, gdje se povezivalo sa glavnim putem, oni uvidješe da se nalaze nedaleko od zamka Ser Lirenosa, i tu se usprave te izoranom njivom konje potjeraju kasom gordim i odmjerenim.

Zemlja je bila rahla, ne suviše nagnuta ili skliska unatoč njezinoj vlazi. U početku okružena stablima, kasnije ju suhozidi dijeliše od ostalih njiva, dvije, tri, a zatim deset i dvadeset i više još njih, nizajuće po padinama planina i obrubljujući bijelu kamenu cestu u prijevoju. Negdje daleko, u magli među rijetkim stablima vidjele su se i kamene bačije, kao i marve te ovce i koze čuvane sa dva-tri čovjeka što se sada sa suprotne planine činjahu kao točkice. Stotinjak je koraka konj trebao učiniti da bi Mihael letimično primijetio što bijahu mladice koje iz ove zemlje izbijahu. U pitanju je bio kukuruz, gusto zasijan, na najvišim mjestima visok ni pola pedlja, malenih svojih listova sjajnih od rose. Gaziti po urodu ne bijaše princu po volji, ali u ovaj čas on si nije mogao priuštiti hajiti niti sekunde već je slijedio Kunda Manijaka i ranjenog saviunskog princa svezanog za konja iza njega.

Par trenutaka kasnije njivu su prejahali, a konji nogu blatnjavih do koljena izbili su na put.

“Eno ga.” Mihael doviknu.

Sekundu poslije, cestom načinjenom od bijela usitnjena kamenja kroz koju tek ovdje-ondje probijaše niska zelenkasta trava, Kund Manijak i Mihael Erionski životinje koje su jahali podboše i potjeraše prema kamenu dvorcu u magli.

THAR

“Hatore!” povici su kao sjećanje odjekivali njegovim umom dočim mu je hladan pogled ležao na približavajućem ušću kanala što je vodio do Dvorca Pet

Vrhova. "Hatore!", povik se ponovio, ali stari je čovjek iznenađena i sura pogleda ostao tek hroptati. Starac se hvatao za ljude oko sebe, za verzine i odbačenu šalicu što je talogom kave prljala drveni pajol. Ispuštao je prigušene zvukove, poluriječi i ritao se, ali niti je mogao tražiti pomoć niti mu je pomoć mogla biti pružena. U jednom se trenutku čak ispovraćao po daskama. Bio je to trenutak prije nego su ga odnijeli do krme i ondje ga polegli u krevet.

"U Dvorcu Pet Vrhova ćemo mu platiti liječenje." Ser Parksusov ga mirni glas polako vrati stvarnosti. "Thare... ako ne dođemo do Dvorca Pet Vrhova svakako svi umiremo."

Te riječi što su izlazile iz Ser Parksusovih usta bijahu toliko opuštene da se u njima čak osjećala doza neljudskosti. Poznat to niz tonova Tharu Pukovniku bijaše, hladan i bezizražajan i upravo onda izgovaran svih ovih godina kada bi se činio da na horizontu nema više nijedne nade. Sjećao se, kroz maglu iako i to ne bijaše daleka prošlost, upravo taj ledeni govor Ser Parksusa znao ga je udaljiti od granica straha i ludila u trenucima kad bi im se najopasnije približio. Jer bijaše to glas okrepe i razuma, ma koliko hladnim se činio.

Ali sada, Tharu Pukovniku bio je odbojan. I premda se on toga nije usudio ni pomisliti, jasniji mu od dana bijaše tomu razlog. Naime je Ser Parksus umjesto pružanja nade uopće ukazivao na mogućnost gubljenja nečega što je izgubiti bilo nedopustivo.

Što se Thara Pukovnika ticalo, smrt Hatora bila je nepriuštiva i neprihvatljiva, njegov gubitak u pitanje nije smio dolaziti, i stoga se tu tješiti ili brinuti nije imalo poradi čega.

"Ne vjerujem da će mu trebati vidar.", nedaleko iza sebe Thar je tada začuo novi glas. Bijaše to Ser Seltes, taj vitez koji premda je bio najmlađi sada u svojim rukama imaše najviše nada svih ljudi tog broda. "Jakno sam ovo već ranije vidio, kao Lorgov pomoćnik. Bitno je da mu udara srce; kasnije će se sve vratiti na staro."

"Misliš da je do srca?" promatrajući netremice nepregledna jata kormorana i galebova ponad mnogog brodovlja stotinama metara naprijed, Thar Pukovnik na to je bezbojno upitao.

"Rekao bih da nije.", Ser Seltes odvrati a onda na sekundu kanda zamišljen utihnu. "Zapravo, prilično sam siguran da nije. Parksuse", on dotaknu vitezovu nadlakticu, "sjećáš li se kad se Erionom proširila ona vijest o viđenom Taorgu na rubu Bergh Hive, pa nas je kraljica poslala sa stotinu konjanika? I Viton je mislim bio..."

"Sjećam se da smo izgubili tjedan dana zbog mećave..." Ser Parksus promrmlja.

"Na to mislim, na mećavu. U njoj se tucet njih izgubio, ne znam ako ti je poznato, a onda su se jutro poslije vratili sa trojicom koji imahu iste ovakve

simptome. Na to jutro me sve ovo podsjetilo. Izgleda kao kap, kao... nekakav napadaj... a onda su svi ozdravili ni par sati kasnije.”

Mladi vitez na sekundu ovdje utihnu, smatrajući da će mu netko postaviti kakvo pitanje. No kako nitko ne kaza ništa, on nastavi:

“Sjećam se da sam pitao Lorga zašto im se oči tako crvene, na što nije nalazio odgovora. I Hatoru su se crvenile, ako ste vidjeli...”

Pukovnik ovdje polako izdahnu i spusti pogled na hrapavo drvo ograde pramca. Intuitivno, on je pred sobom tada zamislio staro lice svoga prijatelja, bijelu kosu njegovu i svjetlosmeđe oči. Strah je Thar Pukovnik osjećao, strah zbog kojeg je mogao na zapovijed mijenjati boju tih očiju u sjećanju u koju god.

“Govoriš li”, najzad on započne, “da to što se događa sa Hatorom ima veze sa Bergh Hivom ili Taorzima?”

Ser Seltes odgovori: “Vidio sam, Thare, desetke ljudi kojima je stalo srce. I vidio sam trojicu kojima se dogodilo ovo što se dogodilo Prvom Učenjaku. Možda je od mene to drsko reći... ali ovo sa srcem nije imalo veze.”

“U Dvorcu Pet Vrhova znači ima Taorga?” tiho će Ser Parksus.

“Za to ne znam.”, brzo na to Ser Seltes kaza. “Ali neko čarobnjačstvo ovo sigurno jest.”

“Tužan je to dan uistinu”, počne pomalo odsutno Thar Pukovnik, “kada jedan Učenjak incident objašnjava magijom...”

“Ako mi ne vjeruje...”

“Vjerujem ti, Seltese.” Thar Pukovnik na to kaza te se okrenu i dobrohotna glasa nastavi: “Da ti ne vjerujem, rekao bih ti. Ovo mi samo... ovo tek malo mijenja planove. Gdje je kapetan?” obrati se on potom Ser Parksusu.

“U krmi sa Hatorom, mislim. Da odem po njega?”

“Ne treba. Svakako moram vidjeti Hatora...” I rekavši to on pokraj Ser Seltesa prođe, viteza usput potapšavši po ramenu i uz kaštel ode škripečim pajolom spram palubnih kućica. Ondje je uz ogradu kraj čabra vode Ser Salikus podnicu prao, uklanjajući i posljednje tragove bljuvotine. Ser Bolg stajao je kraj Salikusa prekrizanih ruku, dobacivši pukovniku kad ga je ugledao:

“Vesla su spremna. Na tvoj nalog idemo svi dolje.”

“Par minuta...” Thar Pukovnik je odgovorio snažnom čovjeku ride brade i kose koja mu se povlačila sa tjemena. “No kad god pomisliš da je pravo, možeš slati ljude na klupe. Imam još samo par stvari riješiti sa Hatorom...”

“I ja da...?” Ser Seltes slijedeći pukovnika zausti.

“Ne, ti idi sa mnom. Parksuse”, potom pukovnik dobaci vitezu daleko kod pramca, “Tesej te treba!”

“Odmah.” na to Ser Parksus odgovori i žurna koraka nestane iza kaštela da bi se nedugo kasnije opet pojavio u suncem prženom zdencu kraj palubnih kućica. Ser Seltes se osvrnu, jer od vjetra Ser Tesejov glas uopće nije mogao

ranije čuti, ali čim je pukovnik na njega ukazao učinilo mu se kao da je svo vrijeme bio tu.

Kako su se približavali kopnu, tako je i prozirno, ljeskajuće more podno broda izgledalo kao da prolazi većom brzinom. Zapravo je to tek bila varka; oni ubrzavali nisu, već ranije na otvorenom moru nije bilo ničega sa čime bi se brzina broda usporedila. Ser Seltes to je primijetio tek ovlaš, prateći Thara Pukovnika kada je ovaj došao do krme i u nju gurnuvši teška drvena vrata ušao.

“Dođi.” vitez je začuo, a onda je i on za pukovnikom ušao kroz prolaz.

Krma je imala jedan mali ostakljeni prozorčić, prljav toliko da se kroz njega vanjština nije vidjela a svjetlo dopiralo tek djelomice. Otvorena vrata pak također nisu propuštala dovoljno svjetla, pa ono što je prostoriju ovdje osvijetljavalo bijahu dvije uljanice koje se viseći sa stropa trepereći lujljahu.

Ovo je bila najveća prostorija broda, barem među nadgradnjama, i to se unutar nje primijetilo, čak i sada dok im se oči još na tamu nisu navikle.

A trenutak je doista trebao proći prije nego je Ser Seltes u toj tami postao sposoban ljude i stvari razaznati. A onda, ono što su donedavno bile tek neke neobične sjene, dva stola postadohu i policama pokriven zid, dva kreveta od kojih je u jednom ležao Prvi Učenjak, te nekoliko lijepo izrađenih drvenih stolica na šarenu sagu, po kojima sjedahu ili pak kraj njih stajahu Ser Mitur, Ser Viton, trgovac i njegov sin.

Po zidovima krme visjeli su stari bakreni astrolabi i ispisane kamene efemeride, kao i oružja, najuočljivija od kojih bijaše jedna velika korzeka, mjedeni trozubac obješen do par tarči i dva-tri kratka mača podno čitavog niza Mordaniusovih ikona. Na stolovima, od kojih jedan bijaše masivan i pun ladica a drugi malen i pretrpan memorabilijama bijahu posloženi zemljovid, zajedno sa dvije velike busole i sjajnim, ulaštenim kvadrantom.

“Averg je dolje?” Ser Viton upita pukovnika kad se ovaj ljudima pokraj kreveta sporim svojim korakom približio.

“Mislim da jest.”, Thar Pukovnik odgovori. “Ali pusti ga da bude u miru još neko vrijeme... Ništa se tu nije promijenilo?”

“Prestao se ritati, gospodine Thar.” uto se zaklonjen ljudima javio trgovčev sin svoja piskutava glasa, provirivši iz mraka na samom kraju prostorije. Na njegove riječi otac ga odmah prekori da bude tiho.

“To je dobro?” Thar će Seltesu.

“Dajte da vidim.” vitez odgovori te prišavši Ser Mituru koji se na to povuče nazad dođe do Hatorova kreveta i nad starcem se polako nagne.

Thar Pukovnik za to je vrijeme kratko promotrio onaj drugi, sada prazan krevet nedaleko od dječaka. Na par sekundi potom je utihnuo, a onda progovorio: “Hvala ti što si ga prihvatio u svoju kabinu. Ako prođe sve kako valja, ovo će ti biti zapamćeno.”

“Čovječnost ne pita.”, trgovac ne okrećući se odgovori hurnovskom izrekom. “Bitno je da sa vašim prijateljem bude sve u redu.

“Da”, Ser Seltés se tada javi. “dosta se povuklo, ali i dalje se malo crvene. Pogledaj ako želiš.” ovo posljednje on kaza svom nadređenom.

Bio je to prijedlog neusiljen, i u skladu sa planom samog Thara Pukovnika, naime da dođe i provjeri jesu li Hatorove oči crvene ili ne, li sada, u ovaj čas, to se učini kao poziv za činjenje nečeg nedopustivog. Sada, kad pred njim nisu više bili more i sunce već upravo njegov stari prijatelj, on uvidje da je to previše. Čuvstva su Thara Pukovnika kao smrzutog zaustavila i onemogućila mu Hatorovo tijelo doticati ili izbliza promatrati, i stoga on kaza: “Vidim odavdje. Držat ću da si u pravu...

“No, Vitone”, Seltés će i dalje promatrajući tijelo usnulog starca. “ti se sjećas kad smo onomad bili poslani u Bergh Hivu.”

“Znači i tebe je na to podsjetilo?”, Ser Viton mu na to nehotice upadne u riječ. “Mislio sam da mi se tek pričinilo... Thare.”, taj vitez oštih crta lica i zelenih očiju, smeđe kose svezane mu u pletenicu je potom zaustio i podigao pogled spram pukovnika.

“Rekao sam mu.”, Seltés kaza. “Ali svakako, svakako... to neka bude tek sumnja.”

“Što to?” sin je trgovca ustavši i brzo prišavši stolu na kojega je naslonjen stajao Ser Mitur tada upitao. Ondje se on pokušao uspeti na stolicu, odakle je htio imati bolja pogleda, ali kako je stolica bila previsoka on je krišom dotaknuo Ser Miturovu ruku, poslije čega ga je ta planina od čovjeka primila za zapešće i podigavši ga posjela na stolicu.

Prije nego je Thar Pukovnik na to pitanje odgovorio - a okrenuo se spram djeteta i izgledalo je da će mu odgovoriti - trgovac, koji je izgleda preveliko znanje smatrao nepotrebnom opasnošću, hineći da sina nije čuo brzo progovori:

“No, zar se nismo već dovoljno približili ušću?”

“Imaš pravo.”, Thar Pukovnik izdahom odvrati vrativši pogled na Hatora, a onda pogledom prešavši preko prisutnih doda: “preblizu smo već. Gotov si, Seltése?”

“Jesam, jesam.”, Ser Seltés će uspravljavajući se. “Idemo?”

“Idemo.”

Jarko sunce uz nesnosnu vrućinu zapljusnulo ih je kao vjedro vruće vode jednom kad su iz krme izašli van. Jer vjetar, činilo se, tokom tih je par sekundi malo zastao i time dopustio omorini se učas raširiti i čitavim tim dijelom mora zavladata. No Thara Pukovnika ta sparina iz nekog razloga nije natjerala primijetiti tu jedva izdrživu vanjsku temperaturu, već kvalitet drveta trgovčeva broda koji je činio da se unutar krme vrućina jedva i osjetila.

O tomu kratko razmišljajući on se slijedeći ostale vitezove od krme udaljio, osmatrajući uzgred po moru masivne brodove od kojih neki bijahu toliko blizu da su im se odavdje mogli nazirati i mornari.

Osvrnuo se potom natrag spram kasara, i zaključivši da trgovac na svjetlo nije izašao, za korak prišao vitezcu Seltesu te mu rekao:

“Objasni Mituru to o čemu smo govorili.”

Dočim je Ser Seltes iza njega pošao činiti to što mu je naloženo, Thar Pukovnik pošao je za Ser Vitonom do stepeništa u hladu jedne palubne kućice, i njime se polako spustio u tamu donje palube.

Tu su ga dočekali ostali vitezovi, već sjedeći za tvrdim i neudobnim klupama, po dvoje u rukama držeći savitljiva, duga, čvornata vesla. Ispred tih klupa, udaljeni tek dva-tri koraka, bili su konji.

“Ovdje.” javio mu se Ser Salikus, dok se pukovnik svlačeći svoj kožni prsluk polako navikavao na vruću mijazmu urina, balege i ljudskog znoja.

Prsluk položivši na praznu prvu klupu sa desne strane, Thar uskom tom prostorijom pođe do trećeg reda, gdje je s lijeve strane iza širokih nagih pleća Ser Averga i Ser Bolga sjedio Salikus.

Tri se reda klupa u potpalubi nalazilo, svake klupe namijenjene dva čovjeka. Veslo je prve klupe s desne strane bilo polomljeno, tako da su ondje vitezovi ostavljali tek stvari i odjeću. Na klupi nasuprot te sjedio je Ser Tesej, sam, više se praveći da vesla nego to čineći zapravo jer niti je veslati valjano mogla jedna osoba, niti je on tu bio i potreban. Kao jedan od rijetkih koji je ranije imao prilike služiti kao mornar, on je ipak bio od veće koristi pri užadi pa je sada tek tu sjedio čekajući da mu trgovac da kakav nalog. Ser Viton je sjeo u treći red desno, do Ser Parksusa, a kad su se i oni spustili u potpalubu, Ser Seltes i Ser Mitur zauzeli su klupu iza njih dvojice.

“Smijem li pogoditi zašto si dopustio da glumimo veslače a ne mornare?” kad su napravili par okretaja sa veslom Ser Salikus je tiho upitao Thara Pukovnika.

“Slobodno.”

“Jer su veslači snažni ljudi, i bilo bi čudno...”, on zastane napevši se pri guranju, “da je baš svaki mornar kao od stijene odvaljen.”

“Može biti.”, jadno se na dosjetku viteza do sebe osmjehnuvši, Thar Pukovnik kaza. “Uistinu, može biti...”

Pukovnik nije imao snage na te se riječi dovezati nečim pozitivnim, premda je htio, i zbog toga je umjesto da išta još kaže on tek tek ostao veslati u tišini.

Na pola koraka ispred njega gibali su se mišići na oznojenu, mnogim ožiljcima prekrivenom tijelu Ser Averga, tog najvećeg od erionskih vitezova. Njegovo disanje bilo je glasno. Sporo i teško ono je bilo dok mu se koža ruku prošarana venama zatezala a veslo bivalo u skladu rotirano. Trepetajuće drvo

škripalo je, potkove nemirnih konja u bibajućem brodu zveketale, a ljuljajući lanci klepetom su parali zrak. Na oštar miris urina kojeg su po razbacanu sijenu životinje svako malo prospipale naviknuti se, izgledalo je, nije bilo moguće. Kao i mnogo odurnije stvari koje je za života doživio, stoga, Thar Pukovnik to je tek prihvaćao kao dio stvarnosti.

No nije trebalo proći mnogo vremena prije nego je taj čovjek primijetio jednu podosta neobičnu stvar. Naime toj prljavštini, kao nečemu što je razbijalo monotoniju veslanja, on je svojom pažnjom stremio. Bježao je on k njoj takoreći, i skrivao se iza nje pred vlastitim čuvstima. Bila je ta spoznaja neugodna, ali pred njenom istinitošću nutrina mu argumenata ne nalažase, naime da je po prvi puta u dugačkom, krvlju ispunjenom svome životu on došao do točke kada se bojao suočiti sa stvarnosti.

“Povukao sam nas dolje jer brod možda neće ni zaustavljati.” najzad on odgovori, ni ne okrećući se spram svoga sugovornika. “Ako nas ne vide, možda će pomisliti da nas nema...”

“Ne misliš li da nas očekuju, Thare?”, nedugo poslije tih riječi javio se Ser Mitur, sjedeći desno od Thara Pukovnika, na klupi nasuprot njegovoj, ne gubeći dah dok je jednolikim tempom veslao uz Ser Seltesa. “Jer ako se ovo sa Hatorom doista dogodilo zbog nekakvog čarobnjaštva, ne bi li ti čarbnjaci trebali pripadati upravo Thargelionu?”

“Miture, ne ustraj u tome.” bijaše hrapavi glas Ser Averga taj koji se tada javio, izlazeći iz tog velikog čovjeka veoma tiho a opet tako duboko da mu se titraj osjetio na i kraju potpalube. “To su burgije koje jednom vitezu Eriona ne priliče.”

Na te iznenadne riječi Ser Mitur isprva kanda nešto pomisli odgovoriti, ali ipak se zadrži u nekoj nedokučivoj tišini. Pak se Ser Viton, veslajući na klupi prekoputa Ser Averga, nenadano i pomalo osorno na njih uto osvrnuo:

“Govoriš da Ser Seltesi i ja govorimo bedastoće?”

“Ne govori to.” iza Vitona se mogao začuti nešto tiši Parksusov glas kada se u isto vrijeme javio Thar Pukovnik:

“Vitone.”

Bila je ta jedna riječ dovoljna. Začuvši ju i osjetivši mogućnost Tharova razočarenja u njega, ikakva želja za zavodom u Ser Vitonu kao na zapovijed završila je ugašena. Jer za Ser Vitona, kao i za mnoge druge prisutne vitezove uostalom, nije bilo uvrede veće od gubitka Tharove naklonosti.

“Objasni, Averg.” Thar Pukovnik potom kaza.

Ser Averg u taj čas veslati prestane, što učini da čitav zadatak upravljanja tim glomaznim drvetom na par trenutaka padne na Ser Bolga.

“A što se ima objasniti?”, on upita, spram Thara Pukovnika se tada okrenuvši i poklonivši tada tom čovjeku teški i čemerom opijeni pogled.

“Postajemo nesposobni prihvatiti da je Hator na korak od smrti. Čovjek je star i nama to ne paše.”, mirno Ser Averg progovori. “Nije... to nije u skladu sa našim planovima. Jer našim planovima glava je on, zar ne?”

“Razumijem što želiš reći...”

“On je postao glava naših planova?”, ponovi pitanje Ser Averg. “Jer sa Thargelionom i njegovim ljudima razgovarat će on, takav je bio plan?”

“Da, ako pristanu na razgovor.”, pukovnik odgovori. “Ako ne pristanu, svejedno je koga neće slušati. Mogu biti gluhi i spram mene i spram Hatora, isto je. Ali prijatelju, taj smo rizik prihvatili još pri polasku, kad smo rekli pristati postati Thargelionovi zarobljenici u zamjenu za savez. Možeš li se sjetiti... Molim te, sjeti se kad sam ja to rekao da će išta od ovoga biti lagano?”

“Možda...”, sada već vidljivo smiren, Ser Averg tiho odvrti, “Možda sam ja taj kojeg je sve ovo pogodilo.”

“Hator nam je svima i više od prijatelja. Ali vjeruj mi, da se nademo bez njega ne moći... to bi za njega bila najveća uvreda.”

Ser Averg polako kimnu glavom. “Oprosti mi zbog moje ljutnje.”, on gotovo šaptom kaza, a onda se okrenu spram vitezova prekoputa i doda glasnije: “Vitone, Seltese, ispričavam se.”

“Sasma razumljivo...”, osmjehnuvši se, Ser Viton na to je odgovorio, dok je Ser Seltese, jedva vidljiv od opaljenih ramena Ser Mitura, tek kimnuo glavom.

Nedugo poslije toga, Ser Averg je vratio pogled na Thara Pukovnika, i onda rekao: “No, nisi odgovorio na Miturovo pitanje. Misliš da nas očekuju ako je ovomu uzrok bila magija?”

“Nadam se.” Thar odgovori.

Pošto dobije taj kratki odgovor, Ser Averg htjedne upitati još nešto. Ali iz nekog razloga već prije nego mu je to pitanje prošlo umom on se osmjehnuo, rekao “I ja.” poslije čega se okrenuo i nastavio u tišini veslati.

Nakon toga u vezi Hatora ili Dvorca Pet Vrhova postavljao pitanja nije nitko. Doduše, razgovori su se nekakvi uskoro počeli voditi, između Parksusa, Vitona i Seltesa. Poprimajući čak ono malo boje i živosti kakve se među Tharovim vitezovima nije dalo čuti dugo vremena, razgovarali su oni o Uronu i o uronskim barkasima čiji je izgled podosta podsjećao na ovaj u komu su veslali. Ljudi su se uronskih oni također spominjali, kao i prozaičnih njihovih života, u tim krajevima uznemiravanih tek jednom u par godina, kada bi kakva Ajobbska poplava ili pješćana olujama sa istoka natjerala ljude da se povuku u grad.

Na sve to Thar Pukovnik nije se obazirao, jer premda je razgovor Ser Averga i njega završio, pitanja Avergova i dalje su visjela u zraku i Thar Pukovnik nije mogao oduprijeti im se. Naime se on pitao koliko su pouzdane riječi Seltesa i Vitona. Jesi li ta dva mlada viteza mogla u prosudbi pogriješiti?

Je li Seltes u vitezove otišao baš zbog toga što nije bio sposoban kao Učenjak? Što nevaljali Učenjak, Thar se pitao, može znati o bolesti nekog starca?

Sve to svodilo se na povjerenje. I Ser Seltes i Ser Viton bijahu ne samo vitezovi, već i ljudi na koje se godinama taj čovjek oslanjao. Bilo to pitanje hrabrosti ili puke ljudskosti, oni su uvijek činili po njegovoj riječi, sazrijevujući pod njegovim vodstvom i polako postajući dostojnima titule vitezova.

Što duže je o tomu razmišljao, to je manje sumnje u svoje ljude Thar Pukovnik osjećao, i veći stid jer ih je uopće dovodio u pitanje.

Sljedeće pitanje ticalo se Hatorovog zdravlja. *Što i ako jest*, Tharom je prošla misao, *sve ovo proizvod kakvog Thargelionovog čarobnjaka? To ne čini Hatora ista mladim. Rekao sam Avergju da možemo bez njega, ali... vjerujem li ja u vlastite riječi? Mogu li ja bez svog prijatelja?*

O tomu razmišljajući on se kriomice po umornim ljudima oko sebe ogledao. Ti vitezovi vjerovali su u njega, i to se dalo vidjeti u licu svakoga od njih. Napustiti Erion uslijed njegova propadanja, žrtvovati svoju čast i sigurnost svoje obitelji... Da nisu vjerovali u Thara Pukovnika, ništa od tog oni ne bi bilo učinjeno. Ali oni su to učinili. Oni su se drznuli žrtvovati sve što imaju zbog riječi Thara Pukovnika.

A Hator je došao tek kasnije, i dao je svoj blagoslov ovom mom ludom planu. Je li i on vidio njegovu ludost, ali ga je prihvatio zbog vjere u mene? Znači li biti Prvi Učenjak ulaziti u rizike od kojih bi svatko drugi bježao...?

Na ta posljednja pitanja on odgovora nije nalazio. Nije nalazio ni vremena, jer negdje tada sa palube se začuo povik:

“Tescj! Dođi da pristanemo brod! Dozivaju nas.”

To je bilo dovoljno da se Thar Pukovnik u razmišljanju zaustavi. Kanda sleđenog trgovčeve riječi vratile su ga stvarnosti.

“Da pristanemo?” uskoro je na par koraka od sebe začuo pitanje Ser Parksusa.

“Thare?” zaustio je sada Ser Mitur.

Ser Seltes ustane, lica skamenjena a ruku ne odvajajući od vesla. “Pričekaj.” Ser Parksus mu dobaci.

Ser Seltes ostane u tišini.

Netremice promatrajući veslo pred sobom, Thar Pukovnik dotaknu rukom svoja usta, naizgled zamišljen ali uma uistinu prazna kao da se nije imalo razmišljati o čemu. Nazad nisu mogli, naprijed je bilo nemoguće se probiti. Doista, o ovomu se nije imalo ni razloga ni resursa razmišljati. Ali prihvatiti situaciju - to je bilo ono za što su bila potrebna željezna volja.

Najzad, on progovori:

“Idi. Pristani nas.”

Ser Seltes kimnu glavom, udalji se od klupa i ode do stepenica, gdje nizom

brzih udaraca svojih koraka odjuri na svjetlo.

“Svi ostali, znate gdje je oružje.”, Thar potom kaza. “Odjenuli ste čizme kako sam rekao...?”, primijetivši kako su mu opute čizama otpuštene, te spustivši ruke i privezavši ih iznova on je dodao. “Dobro. Dalje polako veslajmo... pa ćemo vidjeti hoće li se straža ovog ušća osuditi na smrt.”

Poslije toga uslijedilo je iščekivanje.

Naglo sketanje broda osjetilo se par trenutaka kasnije, kao i sve neobičniji osjet prilikom veslanja. Čuteći škripu dasaka i sve glasnije ljudske glasove isprekidane kliktajima ptica, vitezovi su veslali ne zaustavljajući se. Oni su znali kuda idu. Možda baš zato na koga god bi mu pogled pao Thar nije vidio ništa do li odlučnosti i duševni mir pred usudom.

Taj mir nije bio prekinut ni kad se u jednom trenutku začulo:

“Uvucite vesla! Stigli smo!”

Do njega tada polako ustavši te počevši uvlačiti u unutrašnjost potpalube to teško drvo kojim su zadnjih tko zna koliko tjerali brod ići naprijed, Ser Salikus se veoma tiho obrati Tharu: “Izgleda da je to to.”

“Izgleda da jest...” držeći to dopola vlažno, po soli i steljnjačama mirisno veslo sa kojeg je morska voda kapala po klupi i podnicama, Thar Pukovnik je izdahom odgovorio.

Vesla bijahu sluzava i skliska, mnogo veće dužine nego je to izgledalo tokom veslanja; svako, činilo se, bilo je široko gotovo kao sama potpaluba. Dijelom iskrivljena ona bijahu, pa ih nije bilo jednostavno posložiti između klupa.

Uskoro se osjeti titraj grebanja broda po koraljima sprudi, nedugo poslije čega i tutanj doticanja mola i njegove trenice. Par sekundi nakon toga zavlada tišina, tišina koja završi prekinuta klepetom lanca spuštajućeg sidra.

“Sjednite.” začuje se mirni glas Thara Pukovnika.

Poslije toga nije trebalo čekati mnogo da se na daskama iznad njihovih glava počnu čuti batovi mnogih koraka. Preko izbačenog pasarela ljudi su dolazili sa mola na brod i obrnuto, nešto zatomljeno šumom mora jedni drugima dobacujući. Thar je disao tiho, kao i svaki od vitezova, i takav pokušavao što se događalo čuti. Ali ništa osim škrripe, lupkanja i tutnjave nije se čuti dalo.

Najposlije, čekanju je došao kraj, kada se Ser Seltes mirna koraka i skamenjena lica polako stepeništem spustio, a onda rekao:

“Izadite gore. Znaju tko smo.”

Poglavlje 8

GWATH

ko se išta moglo reći za Vrhovnog čarobnjaka Magisa sa sigurnošću, Bohhar je razmišljao dok je sjedio na krevetu trudeći se po stoti put zadržati poriv za ruminacijom, bilo je to da je taj starac imao san težak i dubok poput snova kamenja.

On se nije pomicao tokom spavanja, niti mu se zvucima ili nadimanjem prsa primijetilo disanje. Tek ukočen on je ležao, nedodirljiv ikakvom bibanju broda, i razuma kako se činilo daleko od ijednog reskog zvuka lupe i škripe.

Gwath, taj čovjek visok i mršav, oštih crta lica i kose na mirnoj glavi poput bijele krune, ako je i bio strašan i nepredvidiv u budnosti, dok je sanjao budio je zazor u okolini desetinama puta gori. Njegove bjeloočnice bile su prošarane tankim plavim žilama. Jagodice mu pak bijahu izražene, lice kanda upijeno a nos tanak i neravan. Kao pojava, Gwath je možda bio naočit samo u svojoj mladosti. Sada, pred Bohharom se nalazila osoba neugodna i za promatrati ju i za odvratiti od nje pogled.

Ali škripa i lupu su se pojačavali, toliko da su postali pravi treskajući udarci, i Bohhar se nalazio pred svojim učiteljem sve manje strpljiv. No ustati sa kreveta on se usudio nije, otići do Gwathovog i pokušati čarobnjaka probuditi pak drznuo se nije ni pomisliti.

“Kako te ovo ne budi?” glasno je Bohhar rekao kad je nešto snažno udarilo o bok broda što je zaljuljalo čitavu kabinu. Već odavna deke su sa oba kreveta završile razbacane na podu, ali svjećenjak i drvene šalice na stolu iz nekog razloga stajali su mirno, niti se prevrćući niti padajući sa stola. Jednako je bilo sa bocom, dopola od vina ispražnjenom.

Bohhara to začudi, pa posegne rukom spram jedne prazne šalice i podigne ju. U njezinoj težini ne bijaše ništa sporno; u ruci je to po alkoholu bazdeće drvo okrenuo par puta, ali šalica bijaše ista kao i uvijek. Vratio ju je na stol.

No opet se tada brod zaljulja i opet se sa stola ništa nije srušilo. Tu Bohhar zamahnu rukom i šalicu udari.

Šalica se sa mjesta ne pomakne, ali umjesto da osjeti bol, Bohharovom šakom prođe isti osjećaj kao da je zamahnuo kroz zrak.

Najzad, nešto veoma glasno vani pukne, a brod se zaljulja kao nikada prije,

dječaka srušivši sa kreveta na pod, a čitav stol i njegov krevet bacivši na zid ponad Gwatha, nedugo poslije čega se iverje, slama i staklo po tom usnulom starcu sasulo.

“Gwathe!”, povikao je najzad dječak. “Gwathe!” ponovio je povik, drhtav od brzih i uplašanih otkucaja srca u svojim prsima.

Vrhovni čarobnjak nije se javljao. Tog starca ni divljačko ljuljanje broda ni izlomljeno, po njemu razbacano drvo probuditi nije moglo.

Bohhar osjeti da mu je lice vlažno, pa ga stoga dlanovima tada obriše. Dječak zadrži uzdah kad pod posljednjim plamenjem odbačene gaseće svijeeće negdje na podu ugleda da mu dlanovi bijahu izmrljani krvlju.

On baci posljednji pogled prema krevetu gospodara Magisa. Bilo je očito da se Gwatha probuditi nije moglo. U nadi za pomoći nekog tko mu je pomoći već mogao on pojuri tada prema vratima.

Kako je očekivao, vrata su bila otključana. No premda nezakračunata, otvoriti ih se nije moglo.

Dječak je probao nasilu, jedan, dva pa tri i više puta, ali otvoriti ih se nije moglo ma koliko se u to snage uprelo. Konačno, pokušavajući doći do zraka, on odluči koristiti magiju.

“*Nosterio...*”, bilo je prvo što je Bohhar izustio. Ali još dok ju je izgovarao on iznenađen primijeti da je sasma smetnuo s uma čemu ta inkantacija služi. Iz nekog razloga, tek se mogao prisjetiti Gwathovih i Eltiurovih riječi uslijed njezina izgovaranja, ali ono čemu je to prethodilo, to u njegovu umu sada bijaše tek crnilo.

Obrisavši još jednom lice od krvi što mu je ulazila u oči, Bohhar inkantaciju ipak završi: “*zorg katz... 'tcho enk enar!*”

Tu on izgubi vlast nad samim sobom.

Iznenada, kao da ga je upravo tko bacio sa desecima metara visoka tornja, u Bohharu zavlada osjećaj bestjelesnosti. Njegovo tijelo u kojemu je jedva imao osjeta tada se naslonilo na vrata uz udarac, dok mu je grčević želudac kroz stisnuta usta svo vrijeme htio izbaciti tog organa sadržaj.

Bohhar se htio oduprijeti, trgnuti se htio i biti slobodan, ali što je više to pokušavao manjim mu se to činilo moguće. Drveno on se osjećao, nepomično, jedva sposoban ne samo razmišljati već kanda i postojati.

U konačnici, sam sebi učinio se zapaljivim.

Bila je to konačnica poslije koje su se vrata uz škljocaj otvorila.

“*Nosterio...*” Bohhar je šapnuo kad su mu se oči otvorile i ugledale krvlju isprljanu površinu odškrinutih vrata.

Htio je on dodati još koju riječ, veoma umoran ali i ponosan na sebe jer je učinio nešto za što nikada nije mislio da će biti sposoban učiniti, ali za išta više izgovarati nije bilo vremena.

Isprva teturajući, dječak je iz mračne kabine žurno izašao.

Kako se pokazalo, jednom kad je ušao u svjetlo ljuljajućih uljanica, održavati se na nogama van Gwathove kabine bilo je još teže. Zabijajući se u zidove hodnika, lijevi, pa desni, pa opet lijevi i osjećajući kako mu se tupi bolovi od udaraca prožimaju bokovima, rebrima i rukama, on je njime pošao sve do stepeništa. Ondje, srušen na sve četiri, naginjućim se stepenicama uspeo do palube.

Još dok je bio u hodniku on je osjećao da ovo ne može biti pravo, da svjetlo dana nije tako mračno ni u najgoroj oluji, već da je izgleda netko stepenište pokrio kakvom tkaninom. Ali jednom kad se uspeo na palubu, uz snažni osjet straha i gorčine on je vidio koliko je bio u krivu.

Od sivih, gotovo crnih oblaka što se nebom vrtješe jedva se i tucet sunčevih zraka dalo vidjeti. Reflektirajući tu istu tamu more je okružujući brod divljalo, rušilo po njemu valove i ljuljalo ga do dezorijentiranosti.

Pošavši sklizavom podnicom do ograde, Bohhar preko nje prebaci ruku i pritisne to drvo snažno. Još jedno ljuljanje bilo je na pomolu, barem koliko je taj dječak mogao zaključiti primijetivši jedan visoki, pjenom prošarani val u dolasku.

Isprekidani skikom savijajućih greda i lamatanjem jedara pod ledenim vjetrom, sa palube su se čuli povici uznemirenih i uplašnih mornara. Nikoga od njih Bohhar nije vidio, jer osjetivši u taj čas da se brod nagnuo nadesno a nadolazeći val samo što ga nije udario on je duboko udahnuo, stisao se uz ogradu još snažnije i zaklopio oči.

Trenutak poslije, vodeni udar dječaka od ograde kao bez otpora otrgnu, i on se morem odnesen zabije u zidogradnje.

Tu se srušivši na leđa, on ponesen vraćanjem broda u stari položaj otkliže natrag do ograde, gdje se nađe u hropcu i mokat do kože, razogaćenih očiju promatrajući crno nebo.

Bohhar nije znao koliko je dugo proveo ležeći prije nego ga je takvog izudaranog i nagutanog vode pronašao neki mornar, koji je spram njega nešto povikavši primio njegovu ruku i pomogao mu osoviti se na noge. Tihim mrmljanjem se mornaru zahvalivši, jednom na nogama dječak se ovomu iz ruke otrgnu te osjetivši vrtoglavicu pođe u smjeru pramca.

Uzgređ se kriomice osvrnuvši, on uvidje da čovjek u pitanju uopće nije bio mornar već kapetan. Ovaj je u lijepoj, no krvlju i vodom natopljenoj livreji odšepao do glavnog arbora, na koji se, koliko je Bohhar uspio primijetiti prije nego je pogled vratio pred sebe, polako počeo uspinjati

Iz zdenca između nadgradnji i skoka palube voda se još uvijek nije bila sasma povukla. Pomiješana sa iskidanom užadi i daskama porazbijanih kutija, Bohharu je sada bila duboka gotovo do koljena.

“Samo se čvrsto drži!” uskoro je začuo glas nekog čovjeka. Napravivši još par šepesajućih koraka držeći se za ogradu, on ugleda mornara ukliještenog između prevrnutog čamca i ograde kako dobacuje spram prikosnika. “Imaš vremena koliko god ti treba, dušo...”

“Gospodine.” Bohhar je izustio kad se kroz vodu konačno probio od tog mornara. Sa ovoga se slijevala krv pomiješana sa morskom vodom, nestajući u lokvi punoj dasaka i čavala odmah potom.

“Gospodine!” dječak je ponovio, nešto glasnije.

“Olyen, još malo. Još malo samo!” ne obazirući se na Bohhara mornar je rekao, stisnuvši zatim u grimasi krvlju izmrljane zube.

Kako od prevrnute batane nije mogao vidjeti što se kod pramca događa, Bohhar se priklještenom čovjeku približi.

“Bogovi...” šapat mu je pobjegao kad je prišavši mornaru vidio da je ovaj slomljene noge, izokrenute pod neprirodnim kutom. Dotaknuvši sklizavu površinu batane, Bohhar je pokušao pogurati.

Čamac se niti ne pomakne.

No već ovdje Bohhar odustane od guranja, jer preko čovjekova ramena on ovlaš ugleda ono spram čega je ovaj toliko povikivao. Tridesetak koraka dalje, na samom prikosniku što se pružao od pramca pa iznad morskih valova, zagrljena za to tanko drvo uspinjala se Olyen, ona slijepa djevojčica koju je nedavno upoznao. Bila je bosa, kose mokre a tamnozeleno haljine natopljene vodom. U jednoj ruci držala je dugački nož.

Bohharu nije trebalo objašnjenje. Netko ju je poslao da presiječe užad na prikosnikovu vrhu. Koliko je mogao primijetiti tada se okrenuvši spram kapetana koji se već nalazio na pola jarbola, rezanje užadi okrenulo bi jedro i time brod usmjerilo ka valovima, što bi ublažilo njegovo ljuljanje.

Djevojčica je tapkala tom rukom u kojoj je držala nož, tražeći kraj prkosnika i uže koje je trebalo presjeći. Vidno uplašena, i odavdje se moglo čuti kako nešto govori - no što točno je govorila vjetar i valovi što se pojačavahu sprječavali su razabrati.

Tiho stenjanje nesretnika pod čamcem Bohhara trgnu i vrati stvarnosti.

“Kuda se...?” osvrnuvši se oko sebe on je tada promrmljao. Dijete za prikosnikom, njemu se pomoći moralo. Užetom, nečime, čime god... nije bilo bitno, no moralo mu se prići i pomoći.

Ali taj prilazak, na ovom brodu uništene i zakrčene palube, što više se Bohhar oko sebe ogledao, sve manje se činio mogućim. Batana je bila prevelika i preskliska a kasar bijaše previsok. *Jedino druga strana...*

Pomisao je ta Bohharu na neki način vratila dio snage, i on se više gotovo i ne šepajući zaputio kroz vodu i sklizave, iskrivljenim čavlima prijeteće daske spram arbora. Tu se nalazio ulaz u potpalubu mornara. Odavdje pogledavši, on

uvidje da je dolje sve puno vode, slijevajući se i noseći plutajuće stvari ljuljanjem broda sad na lijevu sad na desnu strau.

Ugledavši mrlju od krvi na jednoj od stepenica on se prisjeti da bi dolje kako pluta mogao ugledati mnogo više od pukih dasaka i užadi. Zbog toga on odvrati pogled već sljedećeg trenutka.

Natopljeno vodom i dijelom izdrapano, pred Bohharom se nalazilo blijedožuto platno pokidanog jedra. Obodnica razapetih na komadima porazbijanih krožeta, ono je visjelo na stražnjoj strani kasara i iznad ulaza u potpalubu. Oglušivši se na povik kapetana sa jarbola, on to platno čvrsto primi i njime se uspinjući počne prelaziti sa jedne na drugu stranu palube. Drugog načina da se toj strani priđe nije bilo, jer prostor iza jarbola bijaše zakrčen nadgradnjom a prolaz kojim je Bohhar došao bio je sada toliko natopljen da se voda preko poluodvaljene ograde slijevala u more. Osim toga, ovlaš ponad ulaza u potpalubu se osvrnuvši, Bohhar uvidje da je prostor oko krme bio još zakrčeniji izlomljenim drvetom nego onaj pramčani.

Sa jarbola je uskoro došao još jedan povik, ali ledeni vjetar što je noseći kaplje vode zametao palubu onemogućavao je razabrati od tih riječi ijedno slovo. U valovima, Bohharovim tijelom prolazili su drhtaji. Promatrajući svoje blijedoplave šake i podlaktice, sve više on se pitao hoće li uopće uspjeti prijeći na drugu stranu broda. Njegove čizmice pune vode proklizale bi svaki put kad bi dotaknule površinu jedra. Zbog toga su mu gotovo svu težinu tijela nosile šake, tkanina unutar kojih ih je polako ali bolno rezala.

Daleko iza njega, negdje ponad podivljala tamna mora, tada se razgrana i sve zasnijetli blještava munja, trenutak poslije čega se začuje strahotno glasni i rezonirajući zvuk paranja u nebu. Bohhara to trgnu, ali on se ne osvrnu već se pomakne za korak, a zatim za još jedan. Zadihan, on je posegnuo rukom prema sljedećem dijelu tkanine...

I onda se sve najednom zaljulja, Bohhara jedro snažno otrese o zid a tkanina mu se iz šaka izgubi. Jedva stigavši udahnuti, on se nađe padajući daleko dolje, gdje ga dočeka tupi udarac o tvrdo stepenište vodom ispunjene potpalube. Trenutak kasnije, po stepenicama se uz dreku prospu i drvene krožete kao i mokro jedro.

Tijelo mu je stresla bol strašna i snažna, izbivši mu iz pluća zrak a iz usta krv. Tu on osjeti umor kao da nije spavao danima, te prisloni glavu na grbavo drvo stepenice čuteći kao da će upravo zaspati.

Kaplja-dvije krvi sa njegovih je rasječenih usana pala i isprljala tvrdo to drvo što mu je pritiskalo obraz, no sve to završilo je oprano kad je novo ljuljanje broda preko čitavog stepeništa svalililo vodu potpalube, poslije čega je i tijelo dječaka završilo tko zna gdje u unutrini broda, gubeći polako svijest među triješčem i valovima.

“Došao si.” u taj čas šapnule su starčeve usne, te Vrhovni čarobnjak Magisa svoje oči otvori.

Tijelo mu je bilo zatrpano, jedva vidljivo pod daskama. Mirni udisaj kasnije - nije bilo. Drvo je sa kreveta odletjelo na drugi kraj kabine, sattravši se u triješće i usput polomivši par dasaka što činjahu zid.

Te daske što su mu se sasule po tijelu dok je spavao nisu mu zadale bol. Štoviše, nije ni znao da se to dogodilo, jer destruktivna magija dok je otvarao um tražeći odgovor na svoje sumnje, ona mu je tijelo štitila.

Ali uspraviti se i ustati iz kreveta, ono što je sada valjalo učiniti, to je bilo ono bolno. Uz neugodno žarenje u svojim starim zlobovima, Gwath se tada polako nagne te stisnuvši lice u grimasu podigne u sjedeći položaj.

On nije bio sanjiv, jerbo ono što je sve vrijeme činio nije imalo veze sa snom, ali nije bio ni trijezan. Vino je još uvijek djelovalo, Gwath je osjećao, i promatrajući mračnu, ljuljajuću kabinu on nije bio načisto koliki je dio od toga bio uzrokovan olujom van broda, a koliki mu se tek pričinjavo.

Starac polako podigne desnu ruku, poslije čega mu lamatajući i razbijajući stvari niotkud iz tame u njezinu šaku doleti čarobnjački štap. Gwath tu trzne glavom, jer na jednu mu se neugodnu sekundu učinilo da će ga ovaj udariti po čelu.

“Polako...”, stisnuvši ono malo zuba što je imao, starac šapnu.

Oluje u kojoj se probudio Gwatha nije iznenadio nijedan dio. Porazbijanu kabinu i vodu duboku do koljena, zrcaleću od svjetla uljanica što je dopiralo iz hodnika, u njoj on je dočekaao kao bilo kakvu drugu situaciju, umorno u tami osmatrajući njezinu prozaičnost. Gromovi su s onu stranu zidova grmeći prijetili, razbijahući se potom nebom i kroz pukotine u zidovima osvjetljavali kabinu svakih par trenutaka. Svom svojom žestinom oni su ljudima pokazivali kako su maleni naspram sila svijeta - ali Gwath, taj čovjek kako bi osjetio strah bile su potrebne pojave mnogo drugačije.

On tada sklizne sa kreveta i čizmama uroni u svjetlom bljeskajuću i uznemirenu vodu, ledeni zagrljaj koje mu obgrli noge sve do natkoljenica. Gwath tu ne zadrhti, već sikne jer ga je iznenadna vrućina gotovo opekla. Naime je taj čarobnjak destruktivnom magijom činio da se u paru pretvori svaka kaplja vode koja bi mu dotaknula tijelo, magla od koje bi kao zapusima vjetra potom bivala tjerana u tamu na kraju prostorije.

To je bila uobičajena vrst destruktivne magije kojom se Vrhovni čarobnjak služio, često viđana u Magisu kad bi pljuštala kiša a Gwath pod njom hodao bivajući svo vrijeme suh. Gwath je poznavao cijenu destruktivne magije veoma dobro, možda i najviše od ijednog čovjeka čitavog Enzolarta, ali što se njega ticalo, dopustiti da mu propadne duša kako bi izbjegao prehladu bila je prilično dobra pogodba.

On pođe do izlaza, ne osjećajući kod nogu otpor vode ali čuteći blagu težinu magije kojom je ona bila uklanjana. Brod se ljuljao sve snažnije, nepredvidivo se trzajući i tresući uz glasnu škripu i lom. Krevet na kojem je čarobnjak maločas ležao već je završio izvrnut nasred kabine, tresak od čega da je ovaj iole mario bi Gwatha trgnuo. Ali starčev hod bio je miran i pravilan. Ma koliko se ljuljala, raspadajuća kabina otimajućeg broda tom čovjeku ravnotežu nije mogla oduzeti.

Odvaljena vrata kapetanove kabine i ormar što je iz te prostorije proklizao hodnik su zakrčili. Sekundu kasnije, kad je Gwath preko praga kabine mirno zakoračio, brod se još jednom naglo trgnuo te se jedna od uljanica razbila o zid. Zapaljeno ulje uto se prosulo po ormaru i vodi, uslijed čega mu se vjetrom potaknut plamen raširio po čitavu prolazu. Gwath ovdje rukavom zakloni lice te polako pruživši svoj štap njime zapaljenu površinu ormara dotake.

Taj doticaj kanda sve zaustavi. Vjetar se iznenada prestane čuti. Plamenje vatre se više nije micalo. Voda umjesto čitavim svojim silnim morem tek se čula kapajući sa dvije-tri kapljice.

Jedna. Druga. Treća. Pod zaustavljenim svjetlom vatre jasno ih se vidjelo kako kapaju sa stropa u vodu, tamo na kraju hodnika. Uz njih je Gwath čuo tek mirno svoje disanje...

A onda se razlegne prasak, glasniji od deset gromova, i sav namještaj i voda hodnika rujući zidove i stepenište izlete iz potpalube van, daleko još od broda, te nestanu negdje u iznova podivljanim morskim valovima. Škripa se začuje glasnija no ikad prije, i brod se počne ljuljati neprirodno i pucati.

Gwath požuri van, iskidanim stepeništem na vjetrometinu palube.

“Pa ovdje i nije tako loše!” okružen gromovima na raspadajućem brodu, čiji čitav prednji dio već bijaše odlomljen, on usklikne te se počne smijati.

Paluba se uto nagne, na se što neka velika bačva uz poskakivanje brzo spram čarobnjaka zakotrlja. Prije nego ju je Gwath uopće i primijetio, ona se pred njegovim tijelom rasprsne u iverje.

Gwath pođe prema pramcu, ali on se u taj čas sasvim odvoji, poslije čega se se paluba nagne još više, uz padanje užadi, dasaka i porazbijanih batana. Negdje je tada u glavni jarbol udario grom, raskolivši ga napola a srž mu pretvorivši u žar. Osvijetljeno munjama, Gwathovo lice nije se prestajalo smiješiti. Destruktivna magija, bilo je očito, tog čovjeka dovodila je do opijenosti.

On je osjećao nekakav topli mir, gotovo takvu sigurnost usred svih tih crnih valova što su zaklanjali horizont da je mogao na porazbijanim podnicama palube i zaspiti. Ali za to nije bilo vremena. Nije bilo, ma koliko on osjećao težnju ne samo zaspiti na tim podnicama i nikada se ne probuditi već i baciti se u samo to more na korak od svojih nogu, nestati u njegovim dubinama, i

možda više nikada biti povezan sa ičime što ima veze sa životom. A nije bilo zbog onog dječaka, onog, Gwath je primijetio, što je upravo polumrtav ležao među gredama. Bohhara, njegovog učenika, čak i u ovoj crnoj oluji.

Stoga je Gwath polako pošao do stepeništa potpalube mormara, stepenicu po stepenicu se njime spustio u mračnu nutrinu broda, i osmatrajući more što je kroz rupu u brod naviralo, došao do tjelašca raskrvarenog dječaka ispod jedne grede, sagnuo se i primio ga za ruku.

Trenutak poslije toga, dva čarobjaka su nestala.

BELLOW

“Jednom mi je moj učitelj rekao”, osmatrajući gustu, vijugavu i cvjetovima ukrašenu, nisku travu opojne šume i dopuštajući da ga konj kroz nju vodi naprijed u jednom je trenutku Bellow kao za sebe progovorio, “da je smrt najbolji lijek za razočaranost. Ali ako je ovo što sam upravo iskusio bila smrt, sada znam... pa, da je bio u krivu.”

Umorni i jedva tjerajući oči bivati otvorenima, oni su jahali šumskim ravnicama Bergh Hive, u hladu njezinih sad visokih sad niskih stabala, slijedeći cvijeće i ovdje-ondje vlastite stare otiske u kalu. Vonj oni su mirisali, vonj vlažne zemlje, trulog drveta, mahovine i lapavica povlaćućih mrazova. Rub je jedne velike močvare sa lijeve strane ostavljao od zemlje tek raskaljani glib. Zaobići ga, takvog pokrivenog zelenim žabokrijecima i zaraslog trskom, ljudi su prepuštali konjima, jer sami upravljati životinjama onuda niti su imali snage niti im je elan bio na pomolu.

Ponad trske letjela su vretenca i obadi, kao i sitne neke, razigrano leteće ptice. Daleko negdje dalje, strelomet ili čak dva, koliko se već dalo vidjeti da se močvara pružala, iz vode su se bacale ribe. Tek je okrenuti sa konja trebalo pogled i stotinjak koračaja niz sprud močvare, na tek par koraka od naplavine mogla su se vidjeti kako leže i tiho dahću dva servala.

“Nećete o tomu ništa reći?” Bellow upita svoje utihnule suputnike.

Jašuci konjem kroz oniski, kržljavi proso i žute kaljužnice, Kalg je tražio po svojoj odjeći i bisagama konja zavežljaj sa duhanom. “Mudar ti je učitelj, rekao bih, ali lijeka za verem ima i u življenju. Eto, žena neka ili hrana...”, Kalg kaza i okrenu se spram Bellowa. “Nego, ima li na tvom ridanu duhana?”

Bez riječi na to Bellow spusti pogleda i počne tražiti po bisagama. Na Kalgovo pitanje on nije znao odgovoriti, jer premda Bellow nije podnosio duhan toga vjerojatno magiški konjušari što su mu životinju osedlali nisu bili svjesni. Napokon, Munja je bio Revonov konj, ne njegov, a Revona se često dalo vidjeti sa lulom.

“Ne vidim...”, on je zaustio, tražeći rukom po posljednjoj bisagi dok mu je

životinja sporim hodom napredovala naprijed. "Čekaj, ovo je neka... Jest, duhan." on kaza izvukavši i otvorivši maleni telećak skriven na dnu bisage. Zatvorivši ga, Bellow mu načas promotri žig na zaklopcu. Bio je to žig grada Gorgha.

"Hvataj." on viknu i baci torbu Kalgu. Ovaj se u tomu malo istegnu, ali ju uspije uhvatiti.

"Gorgh?", Kalg uskoro upita. "Imaš nekoga odandje?"

"Izgleda da imam." Bellow odvrati. Kako bi zaključio otkud mu taj duhan nije mu trebalo mnogo; u Magisu se takvih žigova vidjeti nije dalo, dakle je Magis otpadao. U Avanu bi ga pak radije pokrali nego mu davali išta. Jedini stoga koji mu je mogao to u bisage sakriti bio je Kund Manijak, ili jedan od njegovih ljudi.

"Hoćeš i ti, Tharone?" dobaci Kalg jahaču što se već nalazio dvadeset-trideset koračaja ispred ostalih, nedaleko od čitavih polja vjetrom njišućeg rogoza.

Ovaj malo životinju uspori, dopustivši da ga Bellow i Kalg dostignu, jer izgleda mu nije bilo do povikivanja. "Molim te, Meroz me zovi. Ne znam tko mi je uopće dao to ime, Tharon... Ne želim ni reći na koga me podsjeća.

"Razumijem...", Kalg kimnu. "No, duhan?"

"Zahvaljujem, ali neću. Ne znam, pravo da ti kažem, ni volim li ja to."

"Još se prisjećaš svega...?" Bellow ga upita.

"I sve mi se čini da se nikada do kraja neću sjetiti.", tiho će i pomalo ravnodušno Meroz. "Par imena mi prolaze umom, par događaja... i nekakav osjećaj predugo protečenog vremena... a onda dolazi ništavilo. Bezumlje, takoreći... Ludilo."

Kalg iz jedne od naprtnjača svoga konja izvuče vriesovu lulu, u nju glasno puhne te upita: "Sjećaš li se kako si došao u Avan?"

"To je ono što me mori, Kalže.", Meroz sura glasa odgovori. "Lutao sam, toga se sjećam. Šumama i pustinjom sam lutao. Močvarama ajobbskim kao što je ova... Ali zašto sam došao u Avan. I jesam li uopće ondje došao na svoju ruku. I zašto su me zatvorili..."

"U Magisu bi ti mogli pomoći u tomu.", javi se Bellow. "Mislim da je moguće, barem za Gwatha..."

"Magis..." Meroz ponovi. On se mogao sjetiti da im je Bellow govorio o tom gradu još u Avanu, kao i na njihovu jahanju do jezera Ajobb, ali slično svemu ostalom njegov um je i tom znanju sada bio tek stranac. Iz nekog je razloga on pozaboravljao gotovo sve što je o Magisu čuo. I sa imenom Gwatha je bio siguran da se upoznao, no tko je ta osoba imala biti on više nije bio načisto.

Pokušavši se nasmiješiti ali učinivši licem tek grimasu, Meroz kaza: "Mislim da ću se do Eriona već sjetiti."

“Erion je u doticaju sa Magisom?” Kalg će Bellowu nagnut nad vatrenim klipom malena gajalova roga, u komu nabijen bijaše sasušen trud. Udarivši po komadu drveta unutar klipa na unkašu sedla, Kalg učini da se gljiva unutra užeže i zadimi. Gajalov rog potom otvorivši, on njegov sadržaj prospe u bubanj lule.

Dim upaljena duhana uskoro se raširi ponad čistine.

“Ne dugo”, Bellow odgovori, “ali jest već neko vrijeme. Kanili smo to učiniti ranije, no...”, stegnuvši načas dizgin on utihnu, jer životinju je valjalo usmjeriti dalje od nekog balvana što je ležao u blatu. “No nije bilo potrebe.” učinivši da konj skrene i pođe blagim obronkom, on završi. “Sada, može se reći, druga su vremena.”

Sušanj je ostao od prošle jeseni pod konjima šuškao, pucketajući gotovo sasma već trulim žirevima i sa obližnjih javora doletjelim perutkama.

“Spomenuo sam ti Abera.”, Kalg kaza. “Još dok smo veslali, mislim. On je par godina živio u Erionu.”

Dok se polako pognut ljuljao na svojoj životinji u polaganu hod, na Merozovoj se samoj prilici dalo vidjeti da su ga riječi njegovih sugovornika predavale mislima. Ali unatoč tomu njegova glasa se nije dalo čuti još neko vrijeme.

“To je onaj što je nestao...”, Bellow se prisjeti. “I ti si imao prilike ondje ići?”

“Imao prilike, ali nikada nisam otišao.”, Kalg se blago nasmiješi i povuče iz lule dim, da bi ga potom neusiljeno otpuhao. “Avan je zapravo najdalje što sam ikada bio. A kamoli ovo”, on omahnu rukom sa dimećom lulom. “Za šumu tame nisam ni znao da postoji... Nego, koliko još ono bješe do jezera?”

“Veoma malo.”, konačno se javi Meroz. “U Bergh Hivi su velike udaljenosti malene, a malene velike. Sjetih se tog starog pravila. Kalže... zašto nisi otišao u Erion?”

Pomalo iznenađen pitanjem, Kalg se na trenutak dijelom zbuni. “Zašto pitaš... ovaj, imao sam život u svome mjestu. Dom, ženu... hurnovski sam bio, što je u nas i obaveza... Čast.”

“Ali htio si putovati. Moj grad, njega si htio vidjeti.” mirna, no oštra nekako glasa kaza Meroz.

Kalg mahnu glavom. “Ne razumijem...”

“Osjetim to na tebi, zato pitam. Bellowe”, Meroz se okrene spram čarobnjaka i iznenada sa vrstom melankolije započne. “Bellowe, sjetio sam se toliko toga...”

“Čega si se sjetio?”

“Umoran sam... ali pogledaj.”

I to kazavši Meroz pruži pred sebe ruku, ne suviše daleko od svoga tijela ali dovoljno da su joj dlan okrenut spram neba mogla vidjeti oba jahača.

“Pogledaj...” Meroz šapnu i onda šaku stisne. Sekundu kasnije, među njegovim čvornatim prstima što se tada otvoriše pojavi se dim, a zatim zapucketa i plamenje vatre. Prvo pedalj, zatim dva a onda i daleko iznad njegove glave ono bijaše, bacajući iskre prema krošnjama desecima metara ponad konja.

“Treći stupanj...”, Bellow promrmlja. “Ti si iz Magisa?”

Vatra se pojača i počne oko konja poput zmije plesati, mijenjanjući boje i naizgled čineći da se isto događa sa samom njezinom okolinom. Životinju to iz nekog razloga nije plašilo, dočim je njezin jahač tek pognuta, sada već uznojena lica žmirio.

“Šesti... sedmi...”, dok je osmatrao prizor, na Bellowovim su se usnama dale vidjeti oblikovane riječi. “Osmi...”, lijevu svoju ruku on polako podigne i dotakne si lice. “Deseti.”

Bila je to jedina izgovorena riječ i ona posljednja prije nego je vatra šarena poput smrvljena dragog kamenja nestala a zadihani čarobnjak najzad otvorio oči.

Na Bellowovu licu dala se vidjeti kako klizi jedna suza. Uistinu, ne snagom magije izazvana, već svjedočenjem niskosti i crnilu duše čovjeka pred njim. Nesreća je morala biti strašna kroz koju je Meroz imao proći kako bi došao do toga što jest.

“Ja upravo svjedočim...”, naposljetku je Bellow šaptom započeo, “... najvećem od ljudskih čarobnjaka.”

Meroz na to ne kaza ni riječi. I dalje iznenađen, Bellow tada spusti pogled i dotaknu vrat svog konja. Munja, kao ni Merozov ili konj Kalga, nije pokazivao ni traga uznemirenosti. Ako išta može pokazati veličinu čarobnjaka, Bellow je znao, tada je to upravljanje magijom koja u drugima ne budi strah.

Ovdje Bellow ovlaš primijeti i rub mača na svojim leđima. Zub, to dugačko i teško oružje kojemu težine iz nekog razloga on više nije ni osjetio pa je i zaboravio na njega, sada je sasma u skladu sa očekivanjem Bellowa isijavao jedva vidljivu svjetlost. Kao ponad vatre prizor se oko Zuba savijao, a uopće promotriti taj mač budilo je u čovjeku mješavinu umora i izgubljenosti.

Dalje su oni nastavili u tišini. Čak ni Kalg više nije govorio, slijedeći jednu od bitnih hurnovskih mudrosti da se u trenucima kada se može izreći samo neznanje radije to neznanje ostavi neizgovoreno. Njegova čuvstva također su se rasplamsala, i on htio ne htio osjećao se suviše upleten u živote svoja dva suputnika, toliko čak da nije mogao pred svim tim trenucima oko sebe sjećati se slobodan, mahnuti rukom, proglasiti se nebitnim seljakom nekog nebitnog sela i odjahati. Ali žar svoga srca on se nije usuđivao pokazivati. Ushićenost svoju Kalg je gasio. Ma koliko u tomu bio neuspjehšan, i koliko se sve to činilo uzaludnim.

Tim više on spokoja nije nalazio, jer jahao je kroz Bergh Hivu, mjesto čije

mjerilo je bila izgubljenost.

Što su se više udaljavali od mjesta koje im je Zigors predstavio kao Naar, to su im se manje Zigors, Naar i sva sjećanja koja su ondje proživjeli činila stvarnima. U tamu su vizije njihovih umova nestajale, ostavljajući iza sebe tek osjećaje, tek nutarnji nekakav poriv za činjenjem onoga na što im je Zigors već ukazao kao valjanu stvar za učiniti. I što su se teže Zigorsa spominjali, to su snažnije u sebi osjećali buđenje krepkosti, odluke za bivanjem, disanjem, ustrajanjem... jer i svijet se činio mjestom na kojemu je ipak život lijep.

Nitko od njih nije znao koliko su već dugo proveli u jahanju jednom kad su se krošnje koje daleko iznad njihovih glava zaklanjaše nebo malo razrijedile, dopustile suncu kupati travu među stablima i čitavu tu hladnu šumu malo zagrijati. Meroz je opet jahao daleko ispred ostalih; to je bilo stoga što on svojom životinjom uopće nije upravljao, pa bi ona po svojoj prirodi malo požurila. Bellow je jahao iza svih ostalih, zadubljen u misli kojima nije nalazio ni svrhe ni supstance. Bijahu to tek mješavine strahova, ovdje jer pravo razmišljanje još nije bio moguće. Odmor on je trebao, kao i oba njegova suputnika, odmor možda duži no što je to ljudski duh uopće mogao izdržati.

Najposlije, svjetlost se sunca razgrana jače no ikada ranije u toj šumi, ljudi nađu osvrnuvši se oko sebe da su stabla i deset puta niža no ondje odakle su došli. Bila su uobičajene visine, baš kao što je uobičajen sada postao i zrak.

Zrak kojeg je vjetar donosio sa Ajobba, tog jezera koje se u taj čas blještav i naizgled beskonačan pred njima pokazao.

Tu tek Meroz mirno doviknu: "Došli smo."

Na taj je povik Bellow udario stremenjem i životinju potjerao kasom naprijed, spram pješčane čistine sa kojom se šuma spajala. Plaža je ajobbska ovdje bila barem trećinu strelometa dugačka, te široka toliko da se gubila na horizontu. Jašuci tom ravnicom od siva pijeska iz kojeg nije izbijala niti jedna travka, on je požurio sa konjem bliže vodi. Svjetlost se Ajobbom proljevala, širila i razbijala u tisućama komadića, nošena na svakom njegovom niskom valu. Vjetar je ovdje puhao ugodan, ni topao ni hladan, i plavičastu, prozirniju vodu pomalo mreškao. Prišavši konačno samom rubu obale, Bellow uvidje da je pijesak ovdje vlažan, ali i dovoljno tvrd da kopita konja u njega nisu propadala.

Konj se Ajobbu približi, uđe u njegovu bistru, hladnoćom odišuću vodu za dva-tri koraka, mulj joj time podigavši i blago zamutivši dno, spusti polako glavu te počne iz jezera piti.

Bellowove čizme u stremenju visile su na jedva centimetar iznad vode, ali hoće li vodu dotaknuti i smočiti se čarobnjaka nije zabrinulo niti na sekundu. Osmatrajući trepereći, od mirne vode sačinjeni horizont on je jedva čujno pijehao, uz oštri osjet u nosnicama tog svježeg, hladnog i čistog mirisa blagim vjetarcem uzburkivanog Ajobba.

To jezero nije bilo bočato, što bi možda očekivao kakav ožednjeli putnik, već pitko, čisto i okrepljujuće. Tek na dubljim mjestima ono ne bijaše prozirno, kao i na užim dijelovima određenih tjesnaca, no bio proziran ili smečkast, u Ajobbu je žed utažiti bilo sigurno.

Dočim je životinja pod njim toliko tiho pila vodu da se jedva moglo reći da je to i činila, u daljini su se čuli teški koraci konja Bellowovih suputnika, spori i neusiljeni, a onda se začuo žubor te se voda sprudi dodatno uznemirila.

Životinje su trebale okrepu, baš kao i ljudi, a Ajobb, ta voda što je činila srce Enzolarta okrepu im je pružiti bila sposobna. Bellow tu osmotri daleko na lijevoj strani grupu gusaka, koje plivahu oko glomazna, izvrnuta stabla čija krošnja bijaše dopola skrivena jezerom.

Primijetivši to mrtvo stablo i promotrivši mu široko, težinom iz pjeskovite zemlje iščupano korijenje kao na zapovijed on se prisjeti Vjetra, onog bezimenog boga za koga je u Magisu znao svatko, ali koga se spomenuti usuđivao malotko.

Komu je život dala magija, trag se toga u njemu mogao vidjeti i u njegovoj smrti. Zato u taj čas Bellow u svojim nosnicama osjeti miris garotine, a samom krvi prođe mu iznenadni, oštri strah od izgaranja i vječnog nestajanja. On se osvrnu, i vidje poput vizije oko sebe Bergh Hivu kako gori, kako joj krošnje pucaju i u plamenju se neobuzdanom raspadaju. Odavno već ptice su odletjele a nebo postalo tek crni dim. Što je nekoć bila zemlja između debala sada je bila stihija, od žari svijetleća i crvena pećnica koju bi užgale padajuće krošnje. Smrt je vladala tim dijelom Bergh Hive, i smrt je čekala to padajuće sjeme posljednjeg živog, vatrom zahvaćenog stabla.

Ali prolazeći nebesima daleko iznad svega, i primijetivši taj dio zemlje zahvaćen neizbježnom surovošću prirode, Vjetar se tom komadiću sjemena smilovao, spustio se do njega prije nego je ovaj zauvijek nestao u vatri, zaštitio ga svojim rukama i odnio ga dalje, na osamu plaže Ajobba, i nježno ga ondje pokrio zemljom.

“Osjetiš li to, Bellowe?”, uskoro iza sebe čarobnjak začuje glas. Bio je to Meroz, koji načas utihnu jer je dopustio svojoj životinji Bellowovoj se približiti. Romon valova gurajućeg jezera i kapljanje sa namočena krzna konja preuzmu načas svoju riječ. Prišavši malo svom sugovorniku, Meroz je nastavio: “Za malošto se na ovome svijetu može reći da je blagoslovljeno rukom Bezimenog boga. Ti upravo to promatraš. Znaš li to?”

“Znaš da znam.”, Bellow će jednolično. To je bila izreka iz Magisa, popularna među starijim čarobnjacima. Uvidjevši da se Meroz na nju nije obazreo, on doda: “Čudi me samo da ga dolaskom nisam primijetio. Uistinu... pronalazak jednom u generaciji. Ti nemaš štap?”

“Izgubio sam ga. Mislim upravo ovdje, u Bergh Hivi, ali ne mogu se sjetiti.”

“Od onog stabla ne izraditi štap bio bi pravi grijeh...”, kanda odsutno Bellow kaza. Ovlaš potom pogledavši u Meroza, on upita: “Slažeš li se?”

Tu Meroz tiho izdahnu, na trenutak se po horizontu Ajobba i njegovim udaljenim, malenim perućima osvrnuvši. “Da si me to pitao u mojoj mladosti...”, stisnuvši lice u grimasu i počevši se po rubu jedne obrve, on započne, “... složio bih se. Ali sada... više ti odgovoriti ne znam.”

“Nastavljamo?”, uskoro se odjekujući začuje povik Kalga. “Ili da odmorimo ovdje?”

“Nastavit ćemo.” ne okrenuvši se, Meroz bezbojno odgovori. Podigavši potom pogled i pogledavši u stablo, starac taj promrsi Bellowu: “Učini što želiš.”

Bellow ovdje kimnu glavom i bez riječi okrenu konja te ga kroz vodu potjera u pravcu izvrnuta stabla. Pred tragom jetkosti koji se iznebuha dao osjetiti u Merozovu glasu on je osjećao razumijevanje; izgubiti svoj štap za čarobnjaka je bilo gore no izgubiti ruku, pa je i spomenuti se samo toga značilo osjetiti gorčinu jedva izdrživu.

O dovoljno mu je onih Gwath govorio koji su gubitkom štapa izgubili razum.

Na koncu dojahavši do širokog korijenja tog izvrnutog stabla sa čijih su žila daleko iznad njegove glave visjeli grumeni zemlje, Bellow se sa svojom životinjom pažljivo približi onim najdebljim, isavijanim žilama što su još pod vodom prodirale u mulj. Tu on izvuče svoj jasenov štap te mu kraj pruži i njime dotakne dno umirućeg stabla.

Blatom mu se štap isprlja, a Bellow ga još znažnije utisne u vodom omekšano drvo.

On zaklopi polako oči, mirišući trulež i ustajalost raspadajućeg drveta. Konj mu je sada već bio toliko duboko u vodi da su čarobnjakove noge gotovo do bedara bile uronjene u nju. Malo je koraka trebalo učiniti i životinja bi izgubila dno pod svojim nogama. Ali Munja se nije pomicao, kao ni Bellow.

Jedan se štap mogao napraviti od jednog stabla, ma koliko sveto ono bilo. Ovo umiruće stablo u sebi je krilo takav štap. Čarobnjak je dostojni tek nedostajao kako bi ga od njegove srži oblikovao i izvukao van.

Znam čemu težiš, prijatelju moj ljudski... slušajući šum vode i mirno svoje disanje, zaklopljenih je očiju Bellow imao osjećaj kao da čuje te riječi. Bio je to šapat stabla, umirućeg i prepuštenog svome usudu.

Težinu je Bellow osjetio glas taj začuvši, težinu koja mu stisnu srce a iz pluća izbije zrak. Bila je ona uzrokovana danima stabla pred njim, svakom sekundom od mnogo stotina tisuća njih, i sveukupno niti jednom misli za to vrijeme stvorenom.

I znam komu moje sepstvo želiš pokloniti, šapat se nastavio, svakim svojim

dahom čarobnjakovu dušu umarajući i polako stišćući, *jer promatrao sam ga od djetinjstva njegova. I njegove roditelje. I roditelje njegovih roditelja. I tako unedogled do trenutka kada tu nije bilo ni ljudi ni zvijeri ni demona. Ali kao i ja, dragi čovječe, i on će umrijeti. Pa mi reci, zašto da živim za one što su osuđeni na smrt?*

Na trenutak ovdje Bellow dozvoli zavladati tišini kako bi mu na odgovor ukazala, a onda mirno odvratila: *Zato što je Vjetar mudriji i od tebe i od mene, a on je na raspolaganju onima bez nade.*

Na spomen njegova stvoritelja raspadajuća krošnja stabla zadrhti. Mraz zarobljen duboko u deblu i na Bellowa se preko vode raširi te mu bolno ohladi nutrinu.

Zašto si siguran da će gospodar Eriona činiti dobro? iznenada stablo upita, kao što bi se nekakav nenadani zapuh vjetera pojavio i time omeo mir. *Reci mi, što ti je do njega?*

Štoviše, ja vidim da je on zao, i veoma pokvareno da je njegovo srce, Bellow odgovori. *No ako sam išta u Bergh Hivi spoznao, to je da sve što se događa, događa se u skladu sa djelima Stvaraoca i Bezimenih bogova. Zbog ovog razgovora Vjetar te je posadio. Zbog Meroza dao ti je svoj blagoslov.*

Ali ti to ne znaš, kao ni ja što to ne mogu znati...

Kad bih znao, Bellow kaza, tada ti nikada ne bih ni prišao.

Bellow još uvijek nije otvarao oči, niti mu se činilo da je to mogao i kad bi htio. On je tek bivao prepuštajući se hladnoći, i predavao se proživljenu vremenu bića pred sobom. Bilo je to nešto neizbježno, val osjećaja koji se morao istrpjeti i koji se mogao jedino proživjeti, kao da je samog svijeta zapovijed onemogućiti ikome suočiti se sa tim i ostati vladar sebe. Iz gledišta svojih suputnika, Bellow je leđima okrenut sjedio na konju mirno, promatrajući korijenje i kanda se još blago ljuljajući kako bi mu kakav niski val zapljusnuo bedra. Is gledišta pak samoga sebe, njega nije ni bilo.

Bellowe, tražeći od mene da živim ti me tjeraš na tvoj račun to činiti, i to za onoga, onoga ondje koga ni ne poznaješ. Tvoj duh, Bellowe, zašto mu dopuštaš trunuti za drugoga? nesmiljen i osion, glas je stabla u čarobnjaku zahućao.

Zato što činjenjem onoga što ne razumijemo mi se možda prepuštamo ludosti, a možda i genijalnosti kakvu spoznati ne mogu ni najmudriji. Rekao sam ti, Bellow odgovori, ja tek slijedim put izložen pred sobom. A da je moguće ići nekim drugim putem, ne bih li već na njemu bio? No, daj ti meni razlog - zašto se odbijaš prepustiti pred životom kao što to činiš pred smrću?

Bilo je to posljednje pitanje prije nego je Bellow osjetio kako hladnoća u njegovu tijelu popušta i nestaje, a oči mu se polako otvaraju i zelenkastu, zrcaleću vodu Ajobba osmatraju pred sobom. Na ispruženi mu štap doletje šareno vretence, provede na njemu dvije-tri sekunde a onda se opet izgubi negdje u zraku.

Umoran i umjesto hladnoću osjećajući u sebi snažne valove vrućine Bellow potapša vrat svog konja i mirno par puta udahnu i izdahnu. Spusti on svoj štap, spremi ga u korice te prihvati uzde i konja polako okrenu.

Hodajući po mulju životinja blago zapne, ali preko korijenja skrivenog pod vodom ipak uspije prijeći te se od dna srušenog stabla malo udalji.

Tu se Bellow bezbojna lica pomaknu, i bez spuštanja pogleda uroni lijevu ruku u Ajobb.

Kako je i očekivao, u šaku mu tada pod vodom dođe štap. Hladan i topao na dodir u isto vrijeme. Težak, odbojan i nekako tuđ.

Udarivši stremenjem konja i požurivši ga naprijed, iza sebe on začuje pucanje, a poslije toga i zvuk padanja preostalog sasušenog granja stabla u vodu, sve popraćeno lamatanjem krila razbježanih ptica. Konačno, stablo iza Bellowa bilo je mrtvo.

Meroz i Kalg već su bili izvan vode, jašući u hodu mokrim pijeskom nedaleko od šutećih krošanja visoke šume. Bellow izađe iz jezera i do njih dojaše.

“Drži.” on dobaci starom čovjeku duge bijele kose i brade kad je do njega dojahao. Meroz se okrenu, i niti ne gledajući pravo prihvati komad drveta koji je čarobnjak spram njega pružio.

Merozova poluizdrapana halja zapusima je bila mreškana. Kopče pak sedlenih zatega zveckale su o zakovice kraj njegovih bedara, miješajući se sa klepetanjem opuštene kolana od ispucale kože pod trbuhom konja kanda u kakvoj melodiji vjetra. U njegovu pogledu tada se ipak vidje zahvalnost, ali Meroz, lica gotovo skrivena svom tom sivom bradom i divljom kosom umjesto da se zahvali kimnu polako glavom te tiho kaza: “Nadam se da ćeš mi oprostiti ako sam bio zajedljiv.”

Lice Bellowa raširi se u blagi osmijeh, okružen kratkom smeđom bradom tek sporadično prošaranom kakvom sjedinom. Njegove su se smeđe oči zazrcalile, odražavajući svjetlost jezera od njih udaljenog desetak koraka.

“Pogreške su tu da se razumiju”, on odvrati, “ne da im se zamjera. Osim toga... ja ne vidim zajedljivog čovjeka. Samo velikog.”

Par trenutaka poslije toga oni su se opet našli jašući, slušajući propadanje kopita u mokri pijesak i drobljenje ovdje-ondje sitnih školjaka, kamenčića i grančica nanesenih na obalu. Kao i ranije, sada su jahali razdvojeni, tko naprijed a tko nazad, tko bliže šumi a tko gotovo do sprudi, osmatrajući ribe pod površinom vode.

Užareno je sunce izravno ponad njih razlijevalo svjetlost po sitno razbijenim i rijetkim oblacima, osvjetljujući šumu, jezero, jata ptica i vrhove planinskih lanaca daleko na zapadu, ispred ljudi na konjima što ritmično kopitima razbacivahu pijesak. Voda se nabirala, razbijajući odraz neba, ali

svjetlost koju je odbijala smanjivala se nije nijednim dijelom.

To se događalo tek u Bellowu, koji tjerajući životinju naprijed a misli daleko od sebe kao da je svake sekunde bivao bliže mraku. Njegov pogled svjetlost je odražavao sve manje, srce mu postajalo manje ljudsko a razum mu dio po dio tonuo ka bespućima ogorčenosti. Bila je to cijena uzdizanja drugog čarobnjaka, nešto što on nikada prije okusio nije, ali što se sada gmižući njime širilo, polako ga obuzimalo, okradalo ga od daha, i eto... barem jednim dijelom mu pokazivalo kako je to živjeti njegovu učitelju, Gwathu, gospodaru Magisa.

OLYEN

Kao i čitav njezin život prije ovog trenutka, sve oko nje bilo je skriveno koprenom crnila. Olyen nije mogla vidjeti, ali i da jest, ne bi vidjela ništa vrijedno gledanja. Divljim valovima mora ona je bila okružena, u njega upala sa prkosnika i njegovom se nepredvidivom, punim pjene, sad visokom a sad niskom, ovdje ravnom a tu izvrćućem ritmom pokušavajući prilagoditi, zaplivati prema gore i izvući makar na trenutak glavu iznad površine.

Ali kad god bi tako nošena i prevrtana do zraka došla i halapljivo ga udahnula, iz novog crnila na nju bi pao pjenasti val i uronio ju u ledene dubine. Ona nije znala gdje se nalazi, mada joj je uplašeno srce toga bilo sasvim svjesno. Tisućama kilometara od kopna, iznad crnog bezdana možda i beskonačno. Koliko su daleko zvijezde iznad nje, tako se ona osjećala daleko od morskog dna. Vječno udaljena, dijeljena nemanima koje su mogle progutati čitave brodove; jedna od kojih je možda razorila i ovaj kojim je putovala. Nije mogla vidjeti što se točno dogodilo, stoga tko zna što je razlomilo i potopilo brod.

Bojala se. Sama, izgubljena, promrzla, tako malena pred mjesecima putovanja širokim morem i tako nebitna podno desecima metara visokim valovima što su se i dalje uz glasne praskove prevrtali i razbijali. Usta su joj bila puna vode, baš kao i šake joj, čijim je prstima grabila kroz more, i činilo se čitavo njezino tijelo. Kad god bi se pokušala iskašljati, još vode bi joj ušlo u usta, odguralo ju negdje dalje i negdje dublje, na mjesto hladnije i crnije, sve udaljenije i udaljenije od svega.

Par je puta Olyen povikala, piskutavim svojim vriskom dozivajući ma koga god, samo da joj postojanje taj netko primijeti. Ali otkako je čula kako u daljini nestaju duboki i hrapavi povici uplašanih muškaraca i zamiru jedan za drugim, guše se i postaju dio vječne tišine više se povikivati nije usuđivala. Ona je znala da će umrijeti. Osjećala je to. Ali vlastiti uplašeni vrisци ipak su joj tjerali strah u promrzle kosti kudikamo više od tog shvaćanja.

Više puta neki ju je komad drveta snažno i bolno lupnuo po ruci, sekundu kasnije po leđima a onda joj izgrebao i noge. Tu i tamo bosim bi stopalima pod

vodom dotaknula kakvo plešuće uže. Ono bi ju udarilo, zapetljalo se uvijek nekako oko nje i zaprijetilo da će je povući pod vodu.

Sve slabijom i slabijom Olyen se osjećala, gluha već i za gromove i za podivljalo more. Kiša je uskoro počela pljuštati, ali ona jedva da je toga i bila svjesna.

Najzad, suviše umorna više i rukama grabiti vodu ona se najednom nađe ispod nje, umorna i nepomična. Zatim metar dublje, a onda još metar dublje i od toga...

Nešto tada glasno zaškripi, na što se ona nijednim dijelom sebe ne obazre. Zaškripi još jedanput, šireći se dubinom mora, ali ovaj puta mnogo glasnije. Tu Olyen pomakne tek rukama, kao da tjera što od sebe, a onda ju neki veliki komad drveta udari posred tijela i potjera prema površini.

To drvo koje je ona osjetila bio je jarbol, a udario ju je tako brzo i snažno da joj je izbio zrak iz pluća a iz usta joj potjerao krv.

Jarbol se izokrenu, zakačen za odlomljeni jedan dio broda duboko pod vodom, i trznuvši se u sekundi prijeđe gotovo u vertikalan stav. To strahovitom silinom pogura dijete prema površini mora i izbaci ga iz vode poput katapulte par metara u zrak.

Raskrvarena, ne osjećajući težinu a svijesti gotovo ugasle, padajući natrag prema moru ona jedva stigne udahnuti posljednji put... a onda se sve zaustavi.

“Ne boj se...”

Vjetrovi što se kovitlahu nad valovima iznenada kao da su nestali, hućanje njihovo i praskanje grmljavine dočim je zamijenila tišina. Olyen podignu glavu, kose mokre a usana raskrvarenih. Tek tu i tamo kakva bi kap kiše niotkuda doletjela i tu krv isprala prije nego bi nova počela navirati iz rana.

Netko ju je držao za ruku, sada dok se daleko ispod nje nalazilo tek zaustavljeno more ona je shvatila, netko čiji stisak kao da nije ni postojao, a koji je bio vruć kao da je sačinjen od same žari.

Osjećajući kako joj se stišće srce, a niz zapešće joj klizi vrešina sa onoga tko ju je za ruku primio, ne znajući zašto ona se bez riječi odvaži otvoriti oči. I tu se smrzne, suspregnuvši vrisak i naviruće suze. Jer prvi puta u svome životu, njezine oči su vidjele.

Bila je to crna prilika, i slična čovjeku i niti jednim dijelom sebe čovjeku nalik, visoka, široka, velika kao najveći kakav vitez legendi, ali tijela skrivena u magli tamnoj poput najernje tinte. Jedino njegova lijeva šaka sada se jasno mogla vidjeti, galantno držeći između prstiju njezino slabašno i mršavo zapešće. Sve dalje od te spodobе bilo je muljavo, jedva vidljivo a onda i crno te se vraćalo natrag u tamu njezine sljepoće. Samo on bio je vidljiv, taj što i jest i nije bio čovjek.

Njegove oči promatralе su je. Plamteći crnilom, one su se činile i ovdje,

ovdje pred njom ali i dalje od samog života, bezizražajne, nepomične, vječne naizgled kao same planine. Sve se mijenjalo, ali pogled te spodobе ostajao je tu.

Nije mnogo otkucaja srca trebalo proći prije nego je Olyen strah sasma napustio.

“Tko si ti?” skupivši hrabrosti, ona upita šaptom.

Vanjština se siluete tu promijeni. Poput vatre, crnilo što ju činjaše se rasplamsa. Silueta polako podignu ruku i dijete u njoj gore, bliže sebi, tako da su jedno pred drugim bili ravnopravni. A tu, kad Olyen pomisli da je ugledala duboko ispod sveg tog crnila nešto poput smiješka, ona začuje njegov niotkuda dopirući glas:

“Ima ih, Olyen... koji me zovu Rimus.”

Promotrivši siluetu sada ravno u oči i osjetivši strah velik kao nikada prije u životu što je osjetila, naime strah od beskonačnosti, besmrtnosti i vječnosti, strah od same veličine, ona poželi zaklopiti oči. No prije nego je to učinila, kao što se pojavio, strah taj nestade kad je glas siluete opet začula:

“Ali za tebe, tek sam prijatelj.”

Poglavlje 9

MORD

Možda kad bi on to doista htio znati, i uopće, kad bi mu nešto bilo do toga, Mord Dur'agemski razumio bi kako je to kroz eone prolaziti onima što nikada nisu upoznali smrt. Velika hladnoća, uistinu, velika toliko da je šira od svijeta njihovim sepstvima je strujila, jer oni pred vječnošću nisu osjećali ništa. Njih to nije doticalo; oni su pred danima i kotrljajućim godinama, jednom, drugom, trećom, stotom, milijardu i kojom bili bezizražajni, smireni, neuznemireni, a na zastrašen, upitan pogled ijednog bića što je svijetom hodao oni bi se osvrnuli hladno i nerazumijevajući tog straha. Jer biti bog biti je iznad onoga što tjera ljudsko srce drhtati; naime je biti bogom biti samo srce, samo drhtanje, sam poriv i čovjek i sve ono što mu čini okolinu. Nema toga, Mord bi razumio da je za razumijevanje hajio, što se da uplašiti ako je onaj od koga očekujemo da se uplaši sam izvor straha.

Ali o tomu misliti Mord Dur'agemski nije htio, jer proći kroz sve to već i suviše mnogo puta imao je vremena već stotinama godina. Hurnovo jezero bilo je ledeno. Mračno ono je bilo. I čameći u ogrlici od zlata on je uistinu imao dovoljno vremena za sve.

Smrad vječnosti. Opor, opojan, opasan... od svega onoga sačinjen što živi disati nisu mogli. Trulost se njome širila, zaudarajući na smrt, ali nikada ne dosežući čistoću njezinih skuta. Svakom živom vječnost je predstavljala grozotu. U svakom živom budila je poriv za bježanjem. A kako pobjeći nisu mogli - kako Mord Dur'agemski, jedan od njih, nije mogao pobjeći - spasitelja je od ruku vječnosti valjalo pronaći pošto poto, ma gdje i za ma kakvu cijenu.

A spasitelj je od beskrajja postojao, i spasitelju je ime bila ludost.

Malošto u životu jednog čovjeka zaštitit će ga od samoga sebe tako nježno i cjelovito kao pomračenost uma. Jer nema takvog oružja, niti ima takvog štita koji ranjivom služe koliko služi ludost. I to je bio razlog, ta potreba za okriljem, zašto Mord Dur'agemski izlaskom iz Inwog nije mogao a da ne čini sve nepredvidivo, da ne uništava i ne biva agresivan.

Ali sada, kao velika crna ptica raširenih krila lebdeći nad vreloom i isparavajućom pješćanom pustinjom, on poriva za uništavanjem imao nije. Kroz prašnjavi zrak on se naime probijao sabran, triježnošću svojom tjeran na

razmišljanje i u razboritost samim svojim bićem kanda guran.

Pred vječnošću lijek je ludilo. No sada mu je to ludilo bilo oduzeto.

Vreli, pijeskom isprljani vjetar što zamećući ga ponad dina desecima metara dolje taj zlatni prah je dizao ka suncu, savijao je dugačko i crno perje ptice što se kroz njegove kovitlaje probijala. Daleko dolje, ispod brzo klizuće crne sjene letećeg stvora nalazila se jedna od velikih enzolartskih pustinja. Užgana suncem. Polumrtva. Ali čuvajući život usred sve te negostoljubivosti poput najveća dragulja. Stabla akacije, palme pune datulja, grmlja tamarisa i timijana, kao i žbuni kosmatke i aristide, sve to iz pijeska se erga probijalo i ustrajalo. Povremeno bi se kako tu vegetaciju brste mogli vidjeti oriksi i divlje deve, sakrivajući se između sjena stabala od pustinjske pripeke.

Svojim crvenim ptičjim pogledom Mord Dur'agemski svemu tomu je svjedočio, poimajući uzgred i najmanju tančinu videnog. On više niti je mogao niti je htio pobjeći od razumijevanja muke slugu života i smrti. I bilo je to strahotno, promatrati one podno sebe koji su prokleti, koji si bijeg priuštiti ne mogu, i zbog njihova usuda suosjećati. Što duže se tomu prepuštao, čuteći kako mu vjetar miluje perje, bilo mu je jasnije to shvaćanje da nisu moćnici, već nesretnici ti koji posjeduju svijet.

I boga je propast, Mord je polako razumio, silazak među prokletnike, kada onaj što je najveći staje pred nekoga komu ni takav najveći pomoći ne može. Smrt, baš smrt je bogu shvatiti da je očajnima beskoristan, i očajnik, sve jasnije je bivalo, granica je svake moći. Dokle sam ja dolje, očajnik je govorio bogu, ti nikada nećeš uistinu biti gore.

To su bile mješavine čuvstava toliko teške i strahotne da im se nije drugačije dalo pristupati doli im ne pristupati uopće. Naime, jedriti nad pustinjom koju je sam on svojom moći i bijesom stvorio, vazda vrelom, vazda nepreglednom, a opet prepoznavati malenkost kao jedini spas. *Stea hima...* njegovo srce mu je govorilo. *Stea hima... Kad letiš nad njom, svojom kreacijom, leti li zapravo pustinja nad pustinjom...?*

Putujući sada u obličju životinje i slijedeći svoj nutarnji poriv za odlaskom na zapad on je na takva pitanja samoga sebe znao odgovor, ali pitanja ta bila su od onoga na što on odgovarati nije htio.

Sunce je Mordu Dur'agemskom išlo u oči. Bolo mu je crveni njegov vid i grijalo mu perjem zaštićena leđa. Vjetar pušući u Morda i pomažući mu nad pustinjom letjeti, nije mogao ovoga od sunca ohladiti. Jer sunce je bilo presnažno, vrelo, pržeće, a vjetar slab i tih poput šapta.

Strijela... šapat je Vjetra u jednom trenutku postao glasniji.

Mord se trgnu i pogleda dolje, ali crna strijela mu doletje do prsa i u njih se zabije. Bol ovoga uto prostrijeli, i on se okružen prašnjavim oblacima velikom brzinom strmoglavi ka pjeskovitu ponoru desecima metara dolje.

Crveni njegov pogled postao je ljudski, promatrajući hladno svijet koji se oko njega nije prestajao vrtjeti. Zrak mu je šamarao tijelo, koje se povećavalo i od životinjskog postajalo ono ljudsko.

Sve se najzad završilo kad se polumrtvo tijelo Eltiura Hurnovskog zabilo u tvrdi pijesak podno nekog brežuljka, tek na korak od dva-tri poput čovjeka visoka kaktusa. Udarac je to bio snažan, i bilo kome drugome polomio bi tucet kostiju, ali Mord Dur'agemski tek podignu ovdje glavu, pomaknu svoju bakrenu masku i kroz crne zube pljune na pijesak malo krvi.

Spustivši masku na lice te se rukama uprijeviši i polako osoviši na koljena, on spusti pogled ka svojim prsima, te tiho izdahnu ugledavši strijelu zabijenu u njegovo tijelo posred srca.

“Nisi me spasio, Vjetre...” iskašljavši se i polako ustavši na noge, i dalje ne mičući pogleda od strijele zabijene u svoja prsa Mord Dur'agemski tada je promrmljao.

Prstima svoje lijeve ruke on strijelu prvo dotaknu za pera, a onda ju čvrsto primi i stane iz tijela izvlačiti. Kad ju je izvukao, iz rane je nahrupila tamna krv, slijevajući mu se niz stomak i hlače i kapajući dolje po vrućem pijesku.

Predmijevao sam, u obliku riječi se uto začuje šuštanje suhog granja stabla haloksilona par metara dalje, da ćeš takvog čega sam biti svjestan. I upozorio sam te, a nisi se stigao tom komadiću drveta izmahnuti.

Ovdje se pijesak nedaleko od Morda povjetarcem zamete, a onda kao prašina podignu i zašušti tako da se u zraku začuju rečenice: *Mnogo je prošlo otkako si bio čovjekom, Morde Dur'agemski. Mnogo će još proći i da se na to opet navikneš...*

“Ima stvari”, hitnuvši strijelu negdje u pijesak i pošavši naprijed sa par šepesavih koraka Mord je tada promrmljao, “na koje se naviknuti ne možemo, Vjetre, ma kako pokušavali...”

Eno ih... zašušti iznova povjetarac na što se rana u Mordovim prsima brzo zatvori a sva krv proključa i pretvori u paru.

Mord podignu pogled, osmotrivši kroz padajuću prašinu što se maločas gotovo oblikovala u naličje čovjeka i potraži to na što ga je Vjetar upozorio. Iza pješćane dine nalazila su se dva-tri kržljava stabla, par omanjih kaktusa i jedna ili dvije velike gromade ispucala crvenkasta pješćenjaka. Šušćajući koracima u suhom pijesku i savijajući nisko granje, dva su čovjeka omotana bijelim haljama u taj čas izronila iza jedne od tih stijena, sekundu poslije čega je jedan od njih uskliknuo:

“Rekoh ti da ima ljudi.”

Mord tu ne stigne odgovoriti ni riječi, a već ovaj što je uskliknuo požuri spram njega i neobično glasno uzgred viknu: “Gospodine! Jeste li dobro, gospodine!”

Spustivši se niz dinu on nehotice poprskao Mordove čizme pijeskom, ali zadihan se pred njega zaustavivši, spram toga se niti ne osvrnu već započne: "Niste ozlijeđeni?"

"Ozlijeđen?", Mord tiho ponovi, uvidjevši da mu se po koraku to svakako dalo naslutiti. "Ni najmanje čak...", on kaza primijetivši dva omanja samostrela u rukama drugog čovjeka, što je sada mirno stajao pri vrhu obronka od pijeska i zaključivši da su ova dva upravo bila u lovu, "Ja sam samo malo zalutao. Zadubljene misli, znate... Ovo je lovište, vidim? U tom je slučaju krivica sasma na meni. Nego, u onom je smjeru...?"

"Svratište? Jest, onuda.", ovaj što mu je upravo prišao, zaškiljivši svojim mršavim licem Mordu odgovori. On je podigao pogled prema vrhu dine, koji sada naročito bijaše blještav od sunca.

"I mi skoro zalutamo par puta", vraćajući pogled na Morda taj je čovjek nastavio, "jer dine su sad ovakve sad... A čemu maska, prijatelju?"

"Pa ne pita se to..." prekoravajućim se tonom tada javi vjetrom prigušeni glas onoga sa vrha dine.

"Požar." Mord mirno reče.

"Aha...", promotrivši svojim paperjem obraslim i od dima isprljanim glavom debelu masku na Mordovu licu ovaj zausti. Načas je izgledalo kao da će još nešto reći, jer primijetio je tada da su Mordove oči iza te maske bijele poput kreča, što mu je zasigurno vidjeti bilo neugodno, ali umjesto da ista još kaže on se brzo okrenu i poviknu: "Pa samo sam pitao! Jer mora se pitati, je l' da...", dodao je okrenuvši se natrag spram Morda. "No, i mi krenusmo do svratišta. Ovo je bila posljednja strijelja; neka ptica je kanda bila... Ja mu kažem da nije a on govori da jest... Hoćeš s nama poći, pa smo tamo prije zatvaranja dveri?"

"Ovdje nemam više što raditi..."

"Odlično!" predočivo se polako smirujući s obzirom da je tek par trenutaka ranije strahovao da je čovjeku oduzeo život, ovaj se do Morda okrenu i počne uspinjati uz dinu.

"Možete?" dođe uto povik negdje iza pješčenjaka.

"Ide, ide..." čovjek je do Morda rekao.

Eltiurovo tijelo sada je bilo toliko slabo da se jedva moglo nazvati i živim. Sivkasta mu bijaše koža, a mišići i organi podno nje polutruli. Svaki dio njegove snage, pa bio to i onaj da tek stoji na nogama, sam Mord mu je morao davati svojom magijom. Što se upravo događalo sa tim mladićem Mordu je bilo sasma jasno, ali o tomu razmišljati, iz važnih razloga on je izbjegavao.

Slijedeći suncem obasjane ljude, blještave u njihovim na vjetru lepršavim bijelim haljama on zapravo i nije hodao već letio ponad pijeska, jer zglobovi su Eltiurova tijela bili suviše oštećeni kako bi se njime moglo koristiti odmjereno, ali pognuti promatrajući svoje vlastite umorne korake to ovi nisu primijetili.

Tek bi tu i tamo, sada obojica noseći po jedan samostrel prebačen preko ramena, oni Mordu dobacili kakvu kratku opasku ili pitanje na koje se i nije nužno očekivao odgovor. Oni mu se nisu predstavljali, niti su htjeli da se Mord predstavi njima, jer takav to bijaše običaj pustinje, velikog ujednačavatelja ljudi. Svatko je u pustinji bio jednak, jednako malen pred njezinom surovošću i potrebit za zaklonom od pješćanih njezinih oluja. Nije tu bilo mjesta za pitanja odakle čovjek dolazi, tko je i što je.

Stijene su na nekim mjestima bile po tri-četiri metra visoke, baš kao i raspadajuće suho granje mrtvih stabala u čijem bi se hladu iz pijeska gordo probijale nove mladice. Na mnogim se mjestima valjalo pognuti kako bi se otišlo dalje. Tu i tamo čovjekove bi se ruke izgrebale pješćenjakom a dio mu se odjeće podrapao. Kaktusi raznih oblika niotkuda bi izranjali sa svojim bodljama, i stoga je valjalo hodati oprezno. Desetak je puta Eltiurovo tijelo trebalo završiti probodeno; takve bodlje užarile bi se i raspale u pepeo čim bi ga dotaknule.

“Zar nije ovdje treb...”

“Ne, još malo. Sjećaš se da smo ga odveli u hlad...”

Mord Dur'agemski te je tihe rečenice čuo i na njih se jedva obazreo. Živjeti i hodati, disati i osjećati kako mu se pluća šire i ispunjavaju zrakom, ma kako prašnjavim, na sve to se on još uvijek navikavao, i sve mu je to još uvijek predstavljalo fascinaciju i oduzimalo mu pažnju. Ali on je znao o čemu oni govore, jer bio je svjestan konja svezanog podno stijene i prije nego ga je ugledao. Naime mu je za njega rekao Vjetar, Bezimeni bog i njegov saveznik koji ga je ovuda pratio u stopu, zapusima mu uklanjajući prepreke od tijela i pripovjedajući mu o svemu onomu što je propustio dok ga nije bilo među živima.

Konj u pitanju bio je neki mladi i gipki dorat, veoma duge crne grive podno koje se bez obzira na hlad stijene mogao vidjeti zapjenjeni bijeli znoj. Životinja nije bila osedlana, ali joj preko leđa bijaše prebačeno nekoliko telećaka natovarenih sa obje strane. Prije nego je svoje bakrenom maskom zakrabuljeno lice i stigao podići spram njih, kraj Morda je već zašuštao komadić suhe grane poslije čega se otkinuo i pao dolje na pijesak:

Dvije ubijene lisice, voda, sir i jedanaest strijela...

“Dvije lisice smo uspjeli uhvatiti.”, riječi je Vjetra ponovio jedan od one dvojice kad se konju približio i u najbliži mu prazni telećak spremio svoj samostrel. “Rekli su nam da kod karavanskog svratišta nema više lisica, ali vidiš, uz malo sreće... Vode?”

“Nisam još žedan. Ali hvala.” Kao i obično, Mordove su riječi sada zvučale neprirodno hladne i jedva čujne, bez obzira koliko se Vjetar što ih je sve okruživao trudio pojačati ih i učiniti jasnijima, tako da nalikuju uobičajenu

glasu nekog uobičajenog čovjeka. No spomen na žed u Mordu je iznenada probudila tamu kakvu on nije očekivao, naime tamu sjećanja na sve one stotine godina što je proveo utapajući se i gušeći na dnu hladnog jezera, trpeći u čekanju na dan kada će biti valjano vratiti se svijetu. Biti pritiskivan čitavim jezerom. Tri stoljeća osjećati poriv da udahne, ali bivati zarobljen na dnu, dakelo od svjetla dana i okružen ledenim i sluzavim crnilom. Na svoje vlastito društvo se Mord Dur'agemski naime ovdje prisjetio, a to prisjećanje bilo je daleko od ugodnog.

Morat ćeš piti, Morde, negdje je u taj čas začuo glas Vjetra, jer zarobljen u tijelu zarobljen si njegovim ograničenostima. A ne želiš ipak da Eltiur umre, onaj komu si dao riječ živjeti.

Ako otpijem od one čuture, zatrovat ću im vodu, bez ijedne izgovorene riječi na to Mord odgovori. Vjetre, ima ljudi koji nikada nisu ni živjeli, a Eltiur je jedan od njih. Njegov usud stoga neka ti ne predstavlja teškoću.

Dopustit ćeš mu umrijeti? Biti vječno izgubljen?

Mord ovdje udahnu, čuteći kako mu maločas strijelom probodeno srce potpuno zaliječeno sada odmjereno udara i tjera venama krv. *Kad to vrijeme dođe, pošavši za svojim novim suputnicima koji su tada konja oslobodili i sa njim pošli pustinjom dalje, vjerojatno ću i na to pitanje znati odgovoriti. Sada mi je mnogo toga znati suviše... nepromišljeno.*

Provlačeći se zavojitim putevima između vijugavih, poput valova divljeg mora oblikovanih stijena od pijeska tu narančaste, tu žute a tu toliko crvene boje da je podsjećala i na smeđu, trnjem zaraslim i uskim, oni su nastavili dalje prema karavanskom svratištu i tako hodali još možda pola sata, možda sat vremena a ne bi se nitko od njih čudio da je bilo i više. Najzad su izbili na jednu čistinu od pijeska, zlatnu, nepreglednu i kanda vječnu u njezinoj jednoličnoj blještavosti, u miražu tek nestajući iza svijetla horizonta. Tu je vjetar u zapusima podizao prašinu, u nepredvidivu ritmu i naizgled bacajući pijesak u zrak, sada slabo a sada tako snažno da se čitav prizor sakrio koprenom njezinih zrnaca.

Ali onda se prašina slegla, a na četvrt strelometa od sebe putnici su ugledali desetak metara visoki ejvan i u njemu željezna vrata glomazna, od vapnenca podignuta zdanja sumporne boje čije debele zidine bez ijednog prozora bijahu izgrađene od kamenja tako teškog da ga se vući nije moglo bez pola tuceta teglećih konja. Bilo je to karavansko svratište, jedno od dvadesetak podignutih u pustinjama Enzolarata; utočište od žeđi, razbojnika, hladnih noći i pješćanih oluja.

Mandali su glavnih vrata bili podignuti, a pistura nekorištena mnogo desetaka godina dopola zaklonjena nanosima pijeska. Ispred otvorenih dveri vidjelo se pet-šest malene djece, dva neka velika psa što se ganjahu oko komada

sasušene grane, te desetak deva privezanih za niz kamenih stupova. Vjetar je ovdje bio glasan, no svejednaki zvuci ljudskih glasova, glasanja životinja i ovdje-ondje čak blagih tonova žica gitare dopirali su do nadolazećih putnika unatoč.

Kad su primijetili tri čovjeka što se uz jednog konja približavahu, psi su prestali sa igrom i počeli lajati. Poslije toga je trenutak trebao proći prije negoli se iz svratišta začuo nečiji povik, na što su životinje utihnule te onomu tko ih s onu stranu dveri dozvao pohitale pognutih glava.

“Nastavite vi dalje, sad ću ja...” nedaleko od ulaza u grad rekao je mlađi od Mordovih suputnika, onaj koji je sa Mordom prvi i razgovarao. Zakrabuljen dijelom svoje bijele halje prebačene preko lica, on je tada odvojio čas prebirući po bisagama a onda otišao svojim dugih koracima pod kojima je pucketao pijesak spram djece.

“Dodite vidjeti što sam pronašao”, malenima je on viknuo, na što su ovi do njega dotrčali.

Prije nego je Mord za njegovim prijateljem i konjem ušao u grad, krajičkom je oka u rukama ovog spazio mrtvog, pedalj širokog pustinskog pauka.

Zvonki zvuci djece uskoro se zatomiše, a vlast su im oduzeli mnogi drugi glasovi što su sada odjekivali unutar karavanskog svratišta.

Proganici Avana, uto do sebe Mord začuje riječi. Ali ne svi. Vidim i par starih prijatelja...

Zar? Mord će upitno, bezizražajno gledajući ravno pred sebe.

Onaj ondje, desno. Vidiš ga što sjedi pokraj one dvojice. Ubijen mu je sin zbog tebe.

Zamaskirana prilika pomaknu glavu i preko mišićava grebena konja letimice pogleda spram udaljenog dijela svratišta. Omeđena dvadesetak metara visokim zidinama, unutrašnjost je svratišta bila duljine i širine oko pola strelometa. Središte joj činjaše široki kameni bunar, iskopan usred unutarnja dvorišta i okružen suncem spržnim, od hodanja nabijenim pijeskom. Došljaci su stanovali u nizu otvorenih prostorija izgrađenih u zidinama i povezanih sa metar i pol visokom kamenom terasom što je zidine dijelila od dvorišnjeg pijeska. Na tu terasu moglo se uspeti pomoću desetak ne suviše širokih, također od vapnenca podignutih, blijedožutih stepeništa, koji bijahu izgrađeni ispred svake treće-četvrte prostorije.

Teško je vitlo od bjelokosti obješeno o dva visoka vertikalna kamena zaškripalo kad je neka žena zavrtila njegov kolovrat. Bio je to trenutak kada je Mordov pogled negdje kod onih najudaljenijih prostorija u zidinama spazio dva visoka i snažna muškarca, ozbiljnih lica stojeći pokraj nekog pogrbljenog starca ogrnutog krznom.

Bez riječi Mord se od svog suputnika i njegova konja tu odvoji, te spram onih ljudi na kraju svratišta pođe pomalo neobična koraka. On ih je

prepoznao, mada je bio svjestan da u životu nije ugledao nijednog od tih ljudi. Naime, prepoznavanje je to dolazilo iz Eltiurovih čuvstava, a ti ljudi - osmatrajući ih Mord je u njima vidio poglavara Hurna i njegova dva vojnika. Ti vojnici, Mord je slutio, bili su starčevi daljnji rođaci.

Prehodavši sunčano dvorište i zakoračivši u taj hladom zaklonjeni dio svratišta, na dvadesetak koraka od njega on je primijetio da pokraj starca leži tabla sa poslaganim figuricama neke Mordu nepoznate stehhimske igre. Tu se osjetio miris paljena duhana, kao i svježeg pečeni hlepčića koje su na vatrom zagrijanom, plosnatom kamenju par prostorija dalje pekle dvije-tri žene.

Starac je polako podigao glavu kad je zamaskirana osoba bijelih očiju stala na korak od njega i tiho progovorila:

“Ovdje sam.”

“I mislio sam da ćeš ti prije doći meni nego ću ja tebe pronaći...”

“Ne približavaj se, gubavče.”, prije nego je starac svoj tihi odgovor završio oštro je rekao jedan od njegovih ljudi. “Reci što hoćeš?”

“Ne...”, izdahnu starac. “Dozvolite mu razgovarati sa mnom. Nisam valjda ni zbog čega ovoliko daleko ovako star putovao...”

Ovaj što se javio pognu na to pogled, a sekundu kasnije i oči sa Morda usmjeri ka pijesku. Starac koji je poviše njega sjedio na skerletnu komadu tkanine što je padala preko ruba terase, niotkuda tada podignu upaljenu, zadimljenu lulu i prinese ju ustima. Duboko iz nje uvuče, a onda izdahnuvši dim kaza:

“Sjedni. Evo”, doda okrenuvši se i udaljavši onu ploču sa figuricama. “evo, samo se moraš popeti. Pomoći će ti ako...”

“Zahvaljujem ti, ali neću.”, Mord odgovori. “Neću toliko dugo ovdje biti.”

Starac kimnu. “Ti znaš zašto sam ja tebe tražio. Hajde onda, reci mi što tebe zanima. Udaljite se malo, molim vas...” dodao je potom svojim ljudima, letimično ih uzgred pogledavši.

“Nema potrebe.”, kaza Mord. “Zanima me samo zašto si pristao na to što si pristao. Moć? Život...?”

“Eh, još da je to pa bi i sa ponosom rekao da jest.”, starac se gorko nasmiješi. “Glupost, eto zbog čega. Zbog gluposti sam pristao.”

“Ali jed je u tebi ipak ostao...” nagnuvši blago glavu, kao da mu je lice zamišljeno iza te bakrene maske, Mord na to upita. Ali on zamišljen bio nije, jer nije bilo čega što bi njega zamisliti dalo.

“Hajde, gonite se.”, obrecnu se uto starac na svoje ljude. “Ostavite me.”

Njegovi ljudi poslušali su ga, i pogledavši kratko jedan u drugoga bez riječi pošli ka onom bunaru kojeg je žena noseći ćup vode baš tada negdje napustila. Kad je zaključio da su ovi udaljeni dovoljno, starac je započeo:

“Svaki čovjek da mu se dijete ubije jednako bi osjećao. Ja ne znam što se

nalazi iza te maske, ali iza ovog lica u koje gledaš ipak... prije svega... običan je čovjek.”

“Razumljivo...”

“Vama je sve razumljivo. I baš to mi nikada neće prestati razbijati glavu. Vi...” starac je započeo, trenutak prvo uz njihanje glave tražeći riječ, ali onda je odustao.

“Ne znam.”, najzad zaljuči. “Ne znam što ste.”

Po svojoj se sijedoj glavi stari taj čovjek potom počese, a onda kaza:

“Ali sam vam opet, eto, dopustio ući u svoj život. To je moja krivica. Više od svega, to je moja krivica...”

“Ima onoga na što utjecati ne možemo.”, Mord odgovori. “Kao što ja nisam mogao ne zaustaviti se na ovom mjestu i pred tebe stati. Tvoj bijes suviše je velik kako bih kraj njega tek prošao...”

“Ali bijesan sam na sebe...”, starac započne šaptom. Na kratki trenutak on se potom zaustavi, ali ipak naposljetku odluči nastaviti: “Reci mi samo, tko su ti kojima sam se prodao?”

“Zlobnici ih nazivaju. Taorzi...”

“Odakle su ti ljudi?”

“Daleko su oni od čovjeka.”, Mord mirno kaza. “Jer oni naime nastaju njegovim raspadanjem. No ti si ih poznavao mnogo duže nego se to čini. Ja vidim...”

Starac polako spusti glavu, kao znak priznavanja. “Još kad sam bio u Avanu”, potom reče, “bio sam slijep kako bi to primijetio, ali jest. Ja ih izgleda poznajem čitav svoj život. Oni mijenjaju oblik, jel' da? Oni izgledaju kao...”

“Kao istina. Dakle kao strah.”

“Da... Ali prosto je neobično kako su sve ove godine živjeli baš na jedan mali korak van vidokruga mog opažanja. Sada prisjećajući se ja ih vidim. No onda, prije svih tih godina, vidjeti ih se nisam usudio... Što su htjeli od mene?”

Mord ovdje ne razmisli niti sekunde o postavljenu pitanju, već kao dopuštajući intuiciji da ga vodi, kaza: “Što su i uzeli.”

Poslije toga starac nije izgovorio niti jednu riječ nekoliko sekundi, dugih mnogo kraće no što se to u tišini između ta dva bića činilo. Ruka kojom si je tada obrisao čelo od znoja drhtala je, a oči su mu polako postajale sve vlažnije.

“Predstavili su se kao sljedbenici nekog maga, u Hurn što su došli samo zbog malog Eltiura. Njega su samo htjeli. Samo njega, i otišli bi. Ali ja sam ih zaustavio na izlazu i pitao ih, kad su već magovi, da me blagoslove. Vidiš, ja sam grešan. Gadan, veoma gadan čovjek i podao. Sasma bezakonito na vlasti u Hurnu. Znaš za to, jedna je od svetinja Hurna: čovjek bez djeteta ne smije biti poglavar... Ali moga je sina rodila sluškinja, ne moja žena. Samo sam to htio, da me blagoslove i učine da se više ne stidim.

“I tražili su da pošalješ sina s njima...” Mord šapnu.

“On nije ništa znao. Rekoh mu da odvede ljude do Kalgove kuće...” Tu se starac kratko zaustavi, kao da traži pravu misao, a onda nastavi kao da se nije ni zaustavio: “Vidiš kako jedna mala glupost okreće čitav život čovjekov prema provaliji. Nitko se nije vraćao dva dana. Prvi dan sam htio ondje poći ali sam se bojao. Magovi su to, vračevi... A onda kad sam došao zatekao sam sve te ljude mrtvima. Ti si ih poubijao.”, klimajući glavom on je rekao. “Sada to znam. U Avanu sam sve to doznao.”

Starac je ovdje pogledao u jednog od ono dvoje svojih ljudi, koju su sada stajali u hladu nedaleko od one djevojke što je prije nekoliko minuta iz bunara izvlačila vodu. Jedan je gledao u tlo a drugi ravno u Morda. Lice tog čovjeka sada je dopola bilo skriveno komadom krpe.

Jedan pogled u njegove oči bio je dovoljan da Mord razumije o čemu je starac do njega maločas govorio.

Što ja tu radim? ovaj se pitao promatrajući hrpu šute pod svojim nogama, ispod užarenog sunca čekajući da mu prođe smjena stražarenja pred jednim od dva podruma najveće avanske mesnice, u kojemu ranjen uz jednog još preostalog vojnika ležаш njegov gospodar. Porazbijani crjepovi krckali u pod njegovim nogama dočim je on udisao vrući i zagušljivi zrak. I sam je bio ranjen - noge mu bijahu tu tek izgrebane a ondje duboko posječene - ali dokle je mogao stajati morao je. Druge nije bilo.

Bogovi, što ja tu radim... ponovio je tu pomisao po tko zna koji put i po tko zna koji put joj ne nalazeći odgovora. On nije znao što radi tako daleko od svoga doma. Nije znao ni kada će li se i uopće hoće li se ikada vratiti. On znanja tog nije mogao imati. Sve radije što je tu bilo bila je ta krckajuća, prašnjava štuta. Tiha, pucketajuća, kanda sve tiša dok se on polako održavao na bolnim nogama pod visokim vrelim suncem...

A onda iznenada nešto glasnija. Dovoljno glasna da ga iznenadi i učini da on okrenu brzo pogled.

“Ti...!” bilo je prvo što je kroz suho grlo tiho rekao kad je na desetak koraka od sebe neočekivano ugledao postarijeg jednog čovjeka.

Čovjek ga taj nije čuo, jer usklik mu bijaše pretih. Ni sam ne znajući zašto, umjesto da ostane u tišini on proguta slinu i ponovi: “Hej ti!”

Trgnuvši se, tu se spram njega stariji taj čovjek okrenu. U rukama je on nešto nosio, teško prepoznatljivo od jarka sunca, ali lice mu se moglo vidjeti sa jasnoćom.

“Što to nosiš?” ne nalazeći druge riječi vojnik je potom upitao. On je naime prepoznao tog čovjeka, premda sam zbog tkaninom pokrivena lica prepoznat nije bio. Postavio je to pitanje zato što mu je ovaj bio predaleko kako bi ga tako izranjavan uhvatio, a iz nekog je naivnog razloga pomislio da bi mu se mogao

približiti ako započnu kakav razgovor.

Ali umjesto da odvrati ijednu riječ, stariji čovjek se tada okrenu i potrči.

Bio je to Kalg Hurnovski, taj čovjek što je od njega sada bježao. Kriminalac tražen zbog ubojstva njegova prijatelja, sina samog poglavara Hurna. Zbog Kalga je sa poglavarom i tucetom još vojnika i došao u Avan, jer pričalo se da bi u tom gradu mogao biti. Tri ili četiri dana, nije se mogao točno sjetiti, oni su tražili Kalga raspitujući se kod poznanika avanskih. Poglavar se čak sastao sa gospodarom Avana i zamolio ga pomoći mu sa svojim vojnicima. Na to mu je bilo odgovoreno sa usrdnošću, i tko zna koliko bi još Kalg Hurnovski mogao biti u bijegu da se nije u jednom neočekivanom trenutku dogodio nekakav požar, potres nekakav, stihija... i odnijela tisuće života tog grada.

U toj katastrofi on je ostao bez gotovo svih svojih prijatelja. Tek jedan vojnik je osim njega još na životu ostao, a poglavar Hurna završio je ranjen. Nekadašnji jedan kriminalac u gradu postali su čitavi rojevi njih. Pljačkajući i ubijajući, donedavni poznanici i građani čistih obraza sada su se pokazali u svoj svojoj odvratnosti i sklonosti bezakonju. Gospodara Avana objesili su. Mnogim nedužnima oduzeli su živote. Koga sila prirode nije podsjetila na strahotu života, ljudska ruka poslije nje sigurno jest.

Rastreseni mu je um na Kalga gotovo i zaboravio kad je konačno među ruševinama tog čovjeka ugledao. A ugledavši ga on uvidje i kako je preslab da bi za njim pohitao i uhvatio ga. Posjekline u njegovu tijelu, u nogama naročito, izazvane prskotinama od kamenja i stakla nisu mu dozvoljavale činiti mnogo više od hodanja.

Ali Mord je u pogledu tog mladića mogao vidjeti da je on ipak uspio slijediti Kalga do mjesta na kojemu se u Avanu ovaj skrivao. Bila je to ruševina Ludog vepra, jedne od mnogih avanskih gostionica u koje su svraćali ljudi siromašnijeg dijela grada.

Šepajući i ćuteći neugodan osjećaj slijevnja krvi ispod svojih nogavica, kroz omorinom prožet, prašnjav grad on je do gostionice došao, ušao u nju i stepeništem se uspevši na polurazbijeni gornji kat došao do tih preostalih nekoliko vrata što su nekoć vodila do soba za noćenje gostiju. Ovdje gotovo svi zidovi bijahu porazbijani a krov rogova tu poluspaljenih a tamo odlomljenih dočim su pod njima ležali pootpadali komadi crjepova. Čak i drveni pod bijaše počupan, opasno stršeći izlomljenim daskama prema gore, koje bi bile nevidljive da sunce kroz rupe u uništenim zidovima i porazbijanu krovu nije osvjetljavalo čitav prolaz.

Da vlastitim očima nije svjedočio kako se Kalg baš tim stepeništem iza njega uspinje i nestaje negdje na gornjem katu on bi bez razmišljanja ovdje se našavši zaključio kako se tu nema sakriti gdje i da je stoga gornji kat gostionice prazan. Ali kako je znao da se ovaj sakrio tu negdje, on je odlučio na katu

provesti malo više vremena i to mjesto istražiti.

Oslanjajući se na ono malo preostalih zidova i saginjući se podno odvaljenih greda, on se uskoro stao prolazom provlačiti. Prekoračivao je taj vojnik šutu i pažljivo i što je tiše mogao odlazio od razvaljenih vrata do razvaljenih vrata i provirivao u porušeni dio krova iza njih. Tu bi tek vladao ficukajući vjetar, prašina njegovim zapusima podizana i svjetlost što je kroz porazbijani krov sa neba padala.

Ali onda je on došao do posljednjih vrata, jedva vidljivih čitavih par koraka od stepenica, i tiho dišući njihovoj hrapavoj površini uho.

Dijelom zakrčena i od drvlja jedva dostupna, čak i ovdje, na pedalj od njih, izgledala su kao da se iza njih također nalaze ruševine i otvoreno nebo. Ali nije bilo tako. Kroz ključanicu prodirala je treperava svjetlost svjeće. Kroz drvo vrata pak prodirali su tihi, jedva čujni glasovi.

Tako je poglavar Hurna doznao za Morda Dur'agmskog, osmatrajući udaljenog mladića naslonjenog na terasu karavanskog svratišta Mord je tada čuo Vjetar govoriti. Ali ti si to već znao, zar ne? Još prije stotinu godina ti si znao da će se Meroz vratiti. I znao si da će voditi razgovor sa Kalgom posred ruševina, i znao si da će baš onaj ondje čovjek biti rođen, postati vojnikom, doći pred te ruševine i njihov razgovor načuti. Kao povjetarac što je jedva primjetno podizao uzgred onaj najsitniji pijesak Vjetar je oblikovao rečenice koje je samo Mord mogao čuti. Te rečenice su se rotirale oko njegovih nogu i terase na čijem je rubu sjedio starac, i kovitlale dim ovomu iz bubnja lule, sad gore, sad dolje, a onda u razne neobične krugove, kanda bez značenja i neprimjetne, ali onima što bijahu upućeni u to, u obliku rečenica tako vidljivih, čujnih i jasnih. *Ali osjetio si poriv spustiti se pred ove ljude, bez obzira što im svima poznaješ usud. To, Morde... to je ono što je van razumijevanja jednog Bezimenog boga...*

“Koliko već čovjek živi”, započeo je negdje u taj čas poglavar Hurna osmatrajući bezizražajno pijesak pred kamenom terasom pod sobom, “kažu da on uči, jer eto nema mu druge. On shvaća, vidiš, da mu druge nema, da je slab i nema izbora, i to se naziva učenjem. A ja sam morao biti doveden do ruba svog života i osmotriti kako tisuće drugih prestaju više živjeti kako bih tu svoju slabost shvatio. Ponizio si me, ponizio si me pred svojom veličinom i ja više ni na koga nisam ljut.”

“Ali više i ne osjećaš straha...” Mord progovori.

“Ne osjećam. Nesposoban sam izgleda i za to. Ima pouka u destruktiji koje su veće od nas... ili barem od mene, i koje tjeraju mržnje i strahove rasplinuti se. Ja te se ne bojim. Ne mogu te se više bojati. Ali ja te više ne mogu ni mrziti. Baš na ovom mjestu, u ovoj pustari ja sam zaključio: ma kako malo žrtvovao, ako to žrtvuješ u ime mržnje, više žrtvuješ nego si možeš priuštiti.”

Mord Dur'agenski kimnu glavom. I u sjeni njegova je zelenkasta metalna

maska bila tako vruća da je naprosto pekla njegovo hladno lice ispod nje. Ovo nisu bile sekunde sastajanja poglavara Hurna sa jednim Stvarateljem koliko sastajanje Stvaratelja sa proizvodom svojih planiranja. I samim nečinjenjem on je upravljao tuđim životima i određivao im sudbine, ne mareći za granice koje je sa njihovim sepstvima prelazio a čiji nepodnosivi pritisak im je jedva davao živjeti. Što se oko Morda događalo, događalo se u skladu sa njegovim planovima, i ono najugodnije i ono najbolnije, a to Bezimenim bogovima i samome svijetu što ga je promatrao bijaše strahotno, jer upravljajući on nije slijedio ritam bivanja, on nije kao kobila svoje slabašno tele podizao stvarnost na noge što nije mogla slijediti ples ukupnosti... Ne, on je to činio svojom sirovom snagom. Destruktivnom svojom moći. I svemu je time bilo davano do znanja da događaji koje izaziva Mord Dur'agemski nisu tu zbog volje i uzajamnosti većine, već zato što on smatra da je tako najbolje.

“Ali, koliko vidim... ti ni živjeti više ne možeš.” Mordove su riječi prekinule nastalu tišinu.

Jedva primjetno zaljuljajući na to glavom, starac protisnu: “Tako je...” I podigavši pogled časovito sakrivan dimom duhana te pogledavši ravno svog sugovornika u njegove bijele oči iza maske, on doda: “Ali se opet bojim umrijeti. Eto...” potom je nešto još zaustio, ali te neizgovorene riječi samo su se stopile na njegovu licu sa blagim jednim smiješkom.

Mord više nije imao što reći. Osmatrajući terasu podno starca, on je tek čekao da ovaj dopusti istini iz sebe izaći. A nakon par tek sekundi čekanja, Mordove uši najzad začuju šapat tog starog čovjeka sa kojim je razgovarao:

“Veraz uopće nije bio moj. Jer moja pokojna žena nije mogla imati djecu. Ali to je sramota u Hurnu, sigurno znaš, da čovjek nema svoga sina. Da su znali...”, Tu zastane sekundu-dvije, tražeći valjane riječi. “Da su znali, maknuli bi me sa vrha. Bila bi to sramota... To sam pitao magove kad sam ih zaustavio pri izlasku... Pitao sam ih mogu li Veraza učiniti mojim. Mogu li od mene učiniti zakonitog poglavara?”

“Zato si im bez riječi pobune dopustio otići do Kalgova doma, jednog od onih koje ti je dužnost bilo štititi.”, Mord je odvratio izgovarajući svaku riječ polako i odmjereno. “Ti nisi mogao podnijeti da u tvom vlastitom kraju živi jedan za koga svi znaju da mu sin nije rođeni, a opet mu nitko zbog toga nije zamjerao. Isti čin... ali ti si podlac a on dobrotvorac. Isti čin... ali je eto on učinio nešto vrijedno hvale, a tebe je trebalo objesiti.”

“To je nepravedno...” započeo je na to poglavar Hurna, sasma znajući da je u krivu i sekundu već kasnije uspjevši ovladati sobom i ugasiti svaku pobunu. Poslije toga on nije dodao nijednu više riječ.

Mord ovdje uvidje da mu je došlo vrijeme krenuti. “Pozovi svoje ljude.”, napokon je progovorio. “I poručite im komu da služe kad se vrate u Hurn. Hajde,

sada to učini..."

I dok je starac sa kojim je upravo razgovor završio stao činiti ono što mu je rečeno, Mord se okrenuo i polako pijeskom pošao prema drugom kraju karavanskog svratišta. Kad se našao obasjan sunčevom svjetlošću nasred unutarnjeg dvorišta neki mu je pripiti čovjek načas zapriječio put, ali Mord je kraj ovoga prošao bez da se spram njega i obazreo.

"A ti si sa njima došao?" trenutak kasnije dobacio mu je onaj mladić što se već odavno vratio od djece, češljajući sada dorata na desetak koraka od svoga prijatelja koji je kraj šake još ljudi iz mazera ispijao neko piće.

"Može se tako reći." prilazeći mu, Mord je odgovorio.

"Ah, pa naravno.", nasmiješeno će mladić, "Baš kad te gledam sada i vidim taj jedan plemeniti stas." Kako mu je Mord tada već prišao, nešto tiše je, ali i dalje sa smiješkom na licu ovaj dodao: "Čitavo svratište zna da je taj starac utjecajan neki čovjek, samo nitko da dokuči, da se sjeti gdje su li ga vidjeli..."

"Hurn." kaza Mord nastavljajući prema onom drugom čovjeku. Ali kad ga je taj drugi ugledao zaustavio se, jer trenutak poslije toga ovaj je nasmiješen skočio sa terase i držeci zdjelicu sa pićem u ruci do Morda došao.

"Rakija od kolocinta.", bilo je prvo što je prilazeći Mordu ovaj rekao, mahnuvši ovlaš rukom prema hrpi zelenih pustinskih tikvica nabacanih pokraj terase. "Gadna za poludjeti, čak i ovakva razrijeđena... Hoćeš?" dodao je kad je konačno do Morda došao, približivši bazdeći mazer njegovoj maski.

"Zahvaljujem, ali ne mogu."

"Hurn, kazao si." javi se uto mladić što je maločas češljao konja. On odbaci češagiju u hlad terase i načas otrese rukama po bijeloj svojoj halji, poslije čega uzgred doda: "Daj da ja probam..."

Dočim je on zdjelicu prstima pažljivo prihvatio i stao ju prinostiti usnama, Mord je na korak od njega rekao:

"Kažu da ih je malo iz Hurna koji nezamijećeni mogu hodati gradovima Enzolarta. Čuo sam to... u svojoj mladosti. No mislim da i dalje vrijedi."

"Pa", stisnuvši lice u grimasu i jedva se sudržavši od pljuvanja u pijesak, onaj što je upravo otpio rakiju od pustinskih tikvica uto kaza, "onda su njihovu poglavaru doista naklonjeni bogovi, jer biti gospodar jednog mjesta i putovati drugima bez da te itko takvim prepoznaje... No, on je i tvoj gospodar?"

"Moj gospodar je daleko odavdje.", Mord odgovori. "Ali poglavar Hurna i ja, može se reći, ukrstili smo puteve više puta. Ali... ja vidim da se vi pitate zašto tako otvoreno o njemu govorim..."

"Istina", onaj što je maločas skočio sa terase i Mordu prišao sada je rekao. Iz usta mu je bazdilo po snažnom piću, a govor mu je pomalo zapinjao. "jer tek si nas upoznao a odaješ nam sve to... Mističan si, prijatelju. Štoviše, ti jesi

mistik?”

“Mistici nemaju gospodare...”, Mord reče, a onda se ućas okrenu spram starca na kraju svratišta. Ovaj je razgovarao sa svoja dva vojnika, mirno doćim su se njihovi glasovi svako malo pojaćavali do te mjere da su svratištem odjekivali.

Vrativši pogled na svoja dva sugovornika, on doda: “Poznavao sam mistike. Oni, za razliku od vas redovnika, gospodare nemaju.”

Siva sjena pokaže se na licu obojice sa kojima je razgovarao.

“Nas redovnika?” upita mlađi, prevrćući u rukama zdjelu. “Mi to nism...”, on se zagrcnu i na sekundu iskašlje. “Nismo... Ovaj, reci mu...”

“Ćovjeće, tko si ti?” stariji je sugovornik uto rekao, ovaj koga je Mord gledao ravno sada u oći.

“Hej!” Mord je tada zaćuo daleko iza sebe. Spustivši pogled na jednu od par sjajnih mjedenih fibula ušivenih u koćnu naramenicu svog subesjednika, on u njezinu odrazu ugleda kako mu se jedan od one dvojice vojnika sa kraja svratišta sada priblićava. Njegov gospodar u tišini je i pognute glave sjedio na terasi, znajući da od pokućavanja smirivanja ovoga nije bilo koristi.

“Ja?”, vrativši pogled na ćovjeka pred sobom, Mord je tiho kao ćaptom rekao. “Ja tek sam putnik...”

I to rekavši on ponovno ovoga pogleda u oći, ne pomićući pogleda i upravo ćineći da je gledati ga u oći zadavalo isti osjećaj kao gledati u kakav zid ili gustu maglu. U oćima tog ćovjeka Mord je mogao ugledati strah, a kad je ovaj pokućao ustuknuti a Mord ga primio za ruku i za korak se još priblićio taj strah pretvorio se i u bol.

“Ali nije pitanje tko ste vi.” iza maske zaćuo se ćapat.

Mord ovoga pusti, na što ćovjek brzo obori pogled i stane udarati po svojim prsima. Onaj mlađi, par koraka udaljen, tek je smrznut stajao i promatrao kako halja njegova prijatelja postaje ćućkasta, a onda uz miris garotine sve crnija i crnija, da bi se na kraju propalila a izloćeni se ćovjekov torzo pokazao ićaran bijelim opeklinama.

“Kigire...!” iz tog se mlađeg tada oteo potisnuti povik. “Ćto mu to ćiniš?!” viknuo je potom spram Morda, ali ne usuđujući se niti jednome od njih priblićiti se.

“Kigir?”, Mord sada upita nećto glosnije, ali i dalje tako tiho da su ga samo njih dva mogla ćuti. “Znaći, nisam pogrijećio?”

Premda udaljen od Morda sada već par koraka, Kigir se svom snagom trudio da se ne presavije od silnog bola koji mu je upravo proćimao tijelo. Koća njegovih prsa savijala se i kljućala, postajala crna i isparavajući, a on nića poradi toga nije mogao ućiniti. Kroza zube on promrsi:

“Ćt... ćto nisi pogrijećio...?”

Poslije tog pitanja boli u tom čovjeku nestade. Njegova koža iznenada prestane ključati a boja joj se vrati u onu uobičajenu. Svaka mu se otvorena rana zatvorila, dočim se konci njegove spaljene halje u neobičnom nekakvom ritmu počnu ispreplitati i u sekundi zašiju natrag u tkaninu.

Oznojen i zadihan, sa strahom išta progovoriti, Kigir se uspravi i u Morda pogleda.

“Znao te je kao Onog tamo.”, Mord tada progovori. “Taj kojeg si bio zadužen čuvati zadnjih petnaest godina. Tvoj svećenik poslao te je u Stehhim po njegova brata, ali ti ćeš se sada okrenuti, i ti Kigire, i ti Onaj drugi.“, on kaza okrenuvši se spram Onog drugog. “I doći ćete u Hurn, nadajući se svime što imate da ćete princu biti na usluzi. A ovo...”, on polako podignu ruku, pokazujući spram Kigirovog torza što maločas bijaše ispečen. “To je tek moj pečat s kojim sam vas obvezao...”

“Zar ti ne čuješ kad te se zove?” u taj čas Mordove riječi bijahu prekinute povikom onog vojnika što mu se sada već približio na par koraka.

“I sa time”, vojnike te riječi ničime pokazavši da je uopće čuo, Mord tada nastavi, “ja vas pozdravljam.”

Potom se polako okrenuvši, on jedva učini dva-tri koraka i dijelom stupi na sunce, a onda osjeti nečiju ruku na svojoj nadlaktici. Taj što ga je primio zario je prste u Mordovu ruku čvrsto i duboko, snažno ga usto povukavši kako bi ga okrenuo prema sebi.

“Što želiš?” gotovo se šaptom tada Mord tom vojniku obrati.

Ali umjesto da odgovori, vojnik bez riječi ispusti Mordovu ruku i pođe par koraka dalje. Dočim je Mord već vratio pogled na starca u daljini i dvorištem svratišta nastavio, trebalo je proći par trenutaka prije nego su se iza njega, ondje gdje je vojnik otišao, započeli čuti uznemireni povici.

Nije bilo potrebe Mordu se zbog tih glasova osvrnuti, jer ono što se odvijalo i jest bilo njegovo djelo; lica sura a usta izmrljanih krvlju, iznemogao se vojnik pred terasom srušio u pijesak i sopčući pokušavao ostati pri svijesti.

Naime je primivši Morda za ruku on primio vlastito srce, stisnuo ga snažno svojim prstima i na par trenutaka mu poremetio otkucaje.

Vrući je pustinjski vjetar podižući zlatni pijesak uto puhnuo u karavansko svratište i njime kružeći prostrujio. Činio je to Vjetar kako bi odvratio ljudima pažnju sa Morda i uklonio im ga uopće sa vidokruga.

Negdje je oko tih trenutaka onaj starac uklonio deku sa svojih ramena i položio ju na igraču tablu, čije figurice se uz zveckanje uto po terasi prosuše, poslije čega je polako ustao a onda blago vukući korak, pognuto došetao do najbližih stepenica i njima se stao spuštati.

Preostali njegov vojnik već je držao u jednoj ruci mač, čekajući sada odmah do stepenica, ali ne znajući što da čini.

“Radije pomози starom čovjeku sići”, uslijed hučuća vjetra što je i dalje strujio začuo se uskoro starčev prijekor, “nego što dižeš oružje zbog već predane borbe...”

Pogledavajući sada na svog gospodara, sada na Morda koji je također polako prilazio, vojnik je ostao ničime odgovarajući, a nije se niti pomaknuo sa mjesta.

“Zapamti što sam rekao.” starac dobaci svome podređenom kad se najzad spustio i za posljednju stepenicu. “Nemoj zaboraviti...” dodao je kao za sebe nešto tiše, trenutak poslije čega se našao Mordu sučelice.

“Idemo...?” pomalo je rastreseno tada upitao, sekundu prije nego je primijetio da zamaskirana osoba pred njim stoji ispružene ruke.

Mord ne kaza ni riječi. Tek se starac još jedanput oko sebe kanda ogleda, namršti lice i dva-tri puta udahne. Potom je, vrativši pogled na Morda, kratko kimnuo.

Sada je onaj vojnik zatečeno mogao promotriti kako mu gospodar polako diže ruku i prinosi ju onoj blijedoj, polutruloj od Morda i išaranoj crnim ranama. On nije znao što će se sljedeće dogoditi, premda mu slutnje bijahu upravo izvjesne.

Netko je vjerojatno još što htio reći - možda starac, možda vojnik, a možda i tko od ostalih koje je nesreća toliko pratila pa su svemu ovomu mogli iz daljine svjedočiti - ali vremena više nije preostalo niti za jednu riječ. Kad je starac dotaknuo Mordovu ruku, tu više nije bilo koga komu se što moglo reći.

Jedva sekunda je poslije tog doticaja prošla, a Mord je opet u svom starom obličju ptice letio nebom, daleko od tog karavanskog svratišta i putovao ka zapadu. Mrtvo tijelo poglavara Hurna pak je polako počelo trunuti negdje u pustinji.

Poglavlje 10

MIHAEL

“Molim vas...”, umotan debelim jelenjim krznom i sjedeći na teškom naslonjaču od uškrobljene kože, drhtureći je princ Eriona zaustio najbližem slugi, “molim vas, naložite tu vatru.”

On je sjedio do kamina, unutar danjim svjetlom obasjane, prostrane gostinjske odaje. Desna mu je noga bila razgolićena gotovo do prepona, dozvoljavajući jednom od travara Ser Lirenosa očistiti mu duboke rane od vučjih očnjaka. Još dvoje slugu se u odaji nalazilo, kao i Kund Manijak, koji je sjedio za teškim drvenim stolom pet-šest koraka dalje, razgovarajući sa nijemim gospodarom zamka i njegovom suprugom, koja im bijaše posrednik.

Neki prestravljeni sluga što je držao u rukama par čistih komada tkanine i travarov pribor položi sve što je držao na najbližu stolicu, a onda priđe naslaganim cjepanicama i par ih baci na već bukteća, raspadajuća drva zakopana u žeravici ognjišta.

Od svoje tresavice i drhtureća daha Mihael je jedva mogao čuti kad je žar zapucketala a plamenje zahučalo. Prije nego je uzeo natrag u ruke travarov pribor, isti je sluga primijetivši da je prinčeva šalica gotovo prazna pošao do stola, uzeo odandje pušeci krčag sa kuhanim vinom i princu ga donio te mu šalicu polako dopunio.

Bila je ovo prostrana, bogato uređena i sudeći po hladnoći jedva korištena prostorija popločena većim dijelom granitnim i pločama od tamnog mramora koje sada svjetlucaše odražavajući plamen kamina i treperavih svijeća nabijenih u čirke duž zidova. Kroz uske je i visoke prozore stakala žučkastih poput sedra prodiralo veoma malo svjetla, što da nije bilo kamina ne bi dostajalo travaru obasjati rane koje je vidao. Odmaknuvši pogled sa tog kržljavog starčića glave pokrivene grimiznim pamučnim kaperonom on promotri djevu Salar, na čije uho je šaputao vitez Lirenos svojim riječima odrezana jezika koje je samo ona razumjela. Što bi čula, ona je dostojanstvena i nježna glasa izgovarala Barbarskom kralju.

Osluškujući vodu što je tekla iz ćupa i padala preko svoje otvorene rane, odakle se krvlju isprljana isprekidano slijevala i kapala u drveno korito, Mihael je osmatrao, ali ne se i suviše obazirao spram razgovora što se vodio za teškim

onim stolom od ebanovine.

“Bolje da ja to kažem... Ondje, eno ondje su lumpali baš nekidan.”, djeva je rekla pokazavši prema prozoru. “Čuli smo povike i razbijanja. Probudila sam Lirenosa, pitala što nam je činiti, da okupimo ljude, pošaljemo ih u kreševo, što li? Jer niti je prvi put, a ne čini se ni da će posljednji biti.”

“Ujutro su otišli?” Kund Manijak upita.

“Mislim već nakon sat vremena. Ne budu dugo; dojašu pijani i odjašu. Milost je bogova pa nitko ne bude ozlijeđen. Tek su razbili par prozora i porušili neke crjepove. Penjali su se po krovu konjušnice.”

Ser Lirenos ovdje nešto profrflja, što Kund Manijak ne razumije.

“Da, jednom su seljaninu ukrali konja. Sjetila sam se da su mu posjekli dijete, srećom ne jako. Bio je ovdje liječiti se. Sad je dobro... Daj pozovi”, ona potom zausti podigavši glavu spram jednog od one dvojice slugu što je sada stajao kraj stola, ali Kund kaza:

“Nema potrebe. Vjerujem vam u potpunosti.”

Djeva na to polako kimnu.

“To bi značilo da bi ih se uskoro moglo nakupiti dovoljno da napadnu?” stisnuvši iznenada zube jer ga je travar nezgodno prihvatio za komad obješenog mesa kojeg je i dalje osjetio, Mihael upita a onda crven u licu duboko udahne kako bi istrpio val boli.

“Veliki svećenik nije od onih čije planove olako valja proglašavati otkrivenima.”, Kund Manijak na to odvrati. “Ali izgleda tako... Ne bi bilo za čuditi se kad bi pokušali osvojiti dvorac.”

“Bogovi, samo da ih urazumite tamo... Što imaju od nas i ako nas porobe sve? Nismo ni sa Pobunjeničkim kraljevstvima ni sa Enzolartom povezani. Ja...”, ljuljajući glavom djeva je pokušavala pronaći ono mudro i valjano što se možda dalo izgovoriti, ali podigavši potom pogled i kanda prazno pogledavši u Barbarskog kralja, ona izdahnu: “Ne znam...”

“Boli vas ovako, prinče?” tok Mihaelovih misli tada prekinu travar. Taj je starac svojim drhtavim ali čvrstim prstima pritiskao najširu od brazgotina na njegovoj nozi, utrljavajući neku travu bez mirisa dokle je krpom u drugoj ruci ranu tapkajući brisao.

“Izdrživo je.” Mihael odvrati a onda srknuvši vruću tekućinu iz jednako vruće šalice vrati pozornost na ljude za stolom.

Vitez Lirenos bio je mlađi od Mihaelova oca, petnaestak možda ili više čak godina, i premda lica dobrim dijelom unakažena a duge kose ovdje-ondje isprekidane zbog ožiljaka što mu se na glavi ispresijecahu, i sada se to odsustvo starosti u njegovoj pojavi moglo jasno vidjeti. I unakažen, Ser Lirenos bijaše naočit čovjek. Ožiljci kanda nisu mogli sakriti pravilnost njegova lica, ravan njegov nos i inteligentni pogled. Oči Ser Lirenosa bijahu zelene, kapaka na

jednom od njih poluispećnih, i omeđene blijedim brazgotinama. To je njegov pogled činilo izraženijim. Iz nekog razloga više ljudskim i daleko od pojma strahote. Djeva je Salar svoga muža voljela, gledala spram njega sa brigom i toplinom, nerijetko i do te mjere da bi mu nehotice time uvrijedila dostojanstvo. Mnogo se puta već dogodilo da bi ona što učinila zbog čega bi trenutak već kasnije od neugode pognula glavu i sakrila se iza zlatnih svojih pramenova, praveći se da radi nešto drugo i nadajući se da on njezinu pogrešku nije primijetio. Ali on sve njene postupke primjećivao jest, jer dostojanstvo je bilo sve što je taj vitez imao. Ser Lirenos bio je jedan od najčasnijih vitezova Enzolarta i Hil'guma, čovjek koji je sudjelovao u više okršaja i otrgnuo se zagrljaju smrti nego su mnogi vidjeli godina. Glasio je on kao vrstan maččelavac i jahač, i u tomu mu je malo bilo ravnih čak i ovakvome nezdravom i sakatom.

Ali baš u tomu bila je i njegova kob, jer eto se on svakoga dana budio osjećajući da još uvijek nije gotov, da mu stari dani slave i nisu toliko stari, i njemu bijaše teško, skoro nemoguće ispustiti onaj ponos i mrvice nade što su preostale. Nakon svakog osvajanja planine slijedi silazak, i koji to putnik ne može prihvatiti, neće dospjeti daleko. Viteštvo je bila planina Ser Lirenosa, i na njenu sljemenu on se našao u situaciji veoma nezgodnoj; na vrhu je bio neželjen, a za silazak preslab.

“Dvije stotine...”, negdje tada progovori kao za sebe Kund Manijak. “Zna li Veliki svećenik da ih se toliko može okupiti?”

Prije nego je njezin muž išta rekao, djeva Salar odgovori: “U tomu jest nada. Ako šalje ljude tek toliko da nam razbijaju, to i nije toliko vrijedno brige. Ali ako nam poznaje brojke... tada su mu ljudi ovdje zato što zna da je snažniji od nas pa se nama igra.”

Namjestivši se u svom tvrdom kožnom naslonjaču pokrivenim dekom, Mihael se nagnu i povuče verižnjaču što ga je zategnuta žuljala, a onda kaza:

“Možda provocira?”

“Sigurno ne. Kud bi mi na Barg...?” započne na to Salar, ali joj u riječ upadnu njezin muž. “Što?” ona šapnu nagnuvši se. “Hmmm...”

“Provokacija da se pozovu saveznici.” reče Kund pogledavši u Ser Lirenosa. Na te riječi vitez dvaput brzo kimnu.

“Zašto bi Gorgh ili Saviun...”

“Stepska naselja, prinče.”, odvrati Barbarski kralj. “Grof je činio isto, kad smo osvajali Gorgh. Da...”, zamišljeno on izdahnu. Ali uvidjevši da ga princ nije sasvim shvatio, Barbarski kralj pokuša objasniti: “U Hurnu govore: “Slab je taj tko izgleda jak i ne želi biti napadnut taj što napada.”. Ako ćemo posuditi Hurnovu mudrost, Veliki svećenik želi da povučemo ljude sa stepa kako bi oslobodio put nekome drugome. Iz Odisa vojsci ili Avana.”

“Pa nemamo mi tu težinu...” započne djeva.

“To bi morali doznati u Bargu. Kazah da je grof isto činio; blefirao napade na sela kako bi im okolna došla u pomoć. Tada bi poslao glavne snage na ta druga sela. Bio sam u par takvih... Zanimljive su prizore znali ostavljati iza sebe.”

“Poslan je golub za Saviun?” Mihael potom upita djevu Salar. Ona na to kao na zapovijed povisi glas spram sluge što je stajao kraj stola: “Čuo si ga. Je li poslan golub?”

“Mislim da nije, moja gos... Ovaj... nije, prinče. Naredili ste da se ne šalje dok se ne dozna ishod operacije.”

“Gospodaru je prazna šalica...” šaptom je potom rekao Kund Manijak istom tom sluzi dotaknuvši mu podlakticu.

“Ne, ne...” na to se pobuni Ser Lirenos, podigavši lijevi dlan pun ožiljaka. Još nešto on potom zafrflja, ali umjesto na njegove riječi Kund se usredotoči na riječi princa Eriona, koji je tada rekao:

“Ta zapovijed neka ostane na snazi. Ali ne do kraja prinčeva liječenja već dok ne krenemo za Barg. Hoću li moći večeras?” spusti on pogled na travara što mu je sada pažljivo dugom tkaninom omatao bedro.

“Ne bih preporučio, moj prinče. Ali ako je neizbježno, molio bih vas da pođem s vama, ili barem da vas opskrbim lijekovima...”

“Opskrbite, opskrbite...”

“A druga vaša noga, ako smijem upitati? Vidim da se grči i...”

“Grči se ona godinama. U povratku ćemo se njome baviti.”

“Odi u kuhinju pitati jel' gotovo.”, obrati se još jednom djeva Salar onom najbližem sluzi, nešto tiše govoreći. “I neka nam narežu što god dok čekamo.”

Sluga učini kako mu je rečeno. Trenutak-dva poslije njega, prema vratima je pošao i onaj drugi, koji je obrisavši krvavim krpama pod, njih i korito puno tekućine odnio negdje van. Osmatrajući ga zbog rana gotovo zavaljen u svojoj stolici, Kund Manijak je na sekundu pomislio da bi taj sluga mogao korito nehotice prosuti po podu, pa se načas pripremio da ustane i pođe mu otvoriti vrata. Ali sluga je uspio izaći bez da je ičime napravio nered, i to Kundovu pažnju vrati na princa Eriona i travara koji mu je pomagao preko zavoja navući hlače.

“Možemo na vaše konje računati?” Mihaelov se isprekidani glas pomiješan sa krckanjem sada već raspadajućih cjepanica u kaminu i škripanjem naslonjača za čije se rukohvate grčevito držao uskoro prožme hladnim mramornim pločama prostorije. On je to upitao uslijed probadanja boli i samim time pomalo neobzirno, pa je stoga djeva Salar brzo odgovorila:

“Što god i kad god vam treba, prinče. Konji i potrepštine za put... pa to je najmanje što vam možemo ustupiti.”

“Gospodaru”, udaljivši se od Mihaela kad se ovaj polako zavalio natrag u

naslonjač, travar je prišao krvlju i blatom isprljanom Barbarskom kralju i rekao, "vaše rane nisam pregledao..."

"Meni ćeš samo ostaviti malo vezikatora i alkohola. Možda krpu-dvije isto, pa ću se ja sam u odaji očistiti.", odgovorio je Kund Manijak neobično tiho, tona glasa takva da nitko nije bio načisto je li govorio istinu ili je bio ranjen, ali preponosan to priznati. "Činio sam već ovo.", on je dodao, promotrivši načas naborano lice starca što je pred njim stajao. "A rane k'o rane... Bilo je gorih."

Nedugo nakon toga i travar je gospodare sporim svojim korakom napustio. Riječi je Kunda Manijaka on mogao tek prihvatiti, jer i u ovim je krajevima taj čovjek bio poznat po ophođenju sa onima koji mu nisu po volji. Zamišljen i dobrim dijelom zabrinut, travar je pošao ondje odakle je uopće i došao kako bi pomogao princu Eriona, naime do vidara što su spašavali život sinu jedincu Dagora Hladnog.

Prije nego su se vrata iza starca zatvorila, Kund Manijak je mogao čuti tihe riječi koje je ovaj upitio jednom od stražara u kuloaru:

"Molim te, možeš li..."

Ostavljeni nasamo, plemići su moglo se reći bili ostavljeni tišini. Osluškujući pucketanje vatre i hućanje planinskog vjetra s onu stranu prozora, odakle je pogled padao na daleke masive i sitne krovove po njima osute, a što bijaše isprekidano ovdje-ondje nečijim ispijanjem iz šalice, oni su takoreći na sluge upravo čekali. I Ser Lirenos i Barbarski kralj bili su od onih ljudi što su voljeli iznositi svoje planove pred svima, jer su na prislušivanja, neželjeno širenje vijesti i izdaju gledali baš kao na dio tih svojih planova.

Desetak možda ili više minuta Mihael je zatvorenih očiju ispružen u naslonjaču sjedio. Gaseća mu je vatra jednu nogu grijala toliko da ju je gotovo i pekla, dok mu je drugom, onom posljednje ranjenom, prolazila trnuća, kao rezanjem ostrim ledom uzrokovana, bolna hladnoća. Na umu mu bijaše Roana, njegova majka, kao i Erion koji je i suviše dugo već trpio napade ezeruna sa juga. Lica Učenjaka Lorga i knjižničara Rubera također su mu se pojavljivala u mislima. Odlaskom Hatora i Thara Pukovnika neki od njih dvojice preuzeo je ulogu kraljičine desne ruke i glavnog njezinog savjetnika. I jedan i drugi bili su sposobni ljudi, umova bistrih a života prepunih iskustava. Kao bitne i naprosto strahotno mudre ljude on ih se mogao sjetiti još iz najranija svoga djetinjstva.

Otvorivši oči i promotrivši maleno plamenje ponad tinjajuće žeravice u kaminu, u Mihaelu se probudilo staro jedno čuvstvo kad se kao dijete ušuljao u knjižnicu i zatekao kako ondje sa Ruberom zabrinuto razgovara sam njegov otac kralj. Plamen svijeće što im je obasjavao lica plesao je kao i ovi plamičići što su lizali žeravicu na korak od njegovih ispruženih nogu. U pogledu Gerbetusa Trećeg mogla se vidjeti ranjivost. Prvi put u svome kratkom životu njegovo je dijete u osobi svoga oca moglo svjedočiti nesigurnosti o onomu

sutra. Naime jedan strah, strah toliki da se prelijevao i u srce djeteta skrivena u mraku između polica sa knjigama iz njega je zračio, a utjehu je tražio od svog sugovornika.

Knjižničar Ruber tada je bio mnogo strašniji nego u svojim poznim godinama. Lica mračna a pogleda prodorna, on bi govorio rijetko kada i nekako bolno polako. Svi su se klonili tog čovjeka, a ni on sam nije bio bogzna kako druželjubiv; tek je jutrom znao jednu staru prošnjakinju pozdraviti tiho na ulici, često joj ostavljajući kakav komadić hrane ili bakrenjak, i poslije toga bi se na čitav dan u knjižnici zatvorio. Znalo se dogoditi da odandje ne izađe i po dva-tri dana, a kad bi knjižnicu najzad napustio otišao bi odmah svojoj kući. Mihael nije znao gdje je Ruber stanovao. Sve što je znao jest da je ovaj odvajkada živio sam.

Gerbetus Treći u tom je čovjeku te daleke večeri urezane u sjećanje princa Eriona vidio osobu od povjerenja i prijatelja. Ta kraljeva voljnost otvoriti se, što se u njega moglo vidjeti tako rijetko da je Mihaelu predstavljalo problem prisjetiti se još jednog takvog primjera uz ovaj sada, sumnju sa Rubera je trebala otkloniti, ali to nije bilo posrijedi i iz nekog razloga koga Mihael nije znao imenovati mu se lojalnost knjižničara činila još klimavijom od one Učenjaka Lorga.

Da se samo na tren mogao prisjetiti o čemu su razgovarali Ruber i njegov otac, malo toga je bilo što za to Mihael ne bi dao. Ovako, to su bila tek besadržajna sjećanja, značenje kojih je moglo biti uistinu štogod.

Učenjak Lorg bio je drugi čovjek kojem je kraljica mogla ustupiti poziciju savjetnika. Čovjek je to bio stariji i od Hatora, zašao koliko se Mihaelu činilo i u devedesete. U njega pak Mihael nije imao povjerenje jer mu vjerovao nije ni sam Hator. O njemu je inače princ Eriona znao još manje nego o knjižničaru.

Glasno otvaranje vrata i unošenje u prostoriju dva velika samovara iz kojih se pušilo Mihaelovu pažnju uskoro odvratilo. Samovare je nosio jedan od slugu, dočim su drugi onaj i još jedan treći, kojeg Mihael nije vidio ranije, nosili u rukama drvene pladnjeve pune kuhanog i suhog mesa, sira, raznovrsnih umaka i kruščića.

“To je čaj?” upitala je djeva slugu sa samovarima kad ih je ovaj pažljivo položio na stol, poslije čega je pošao pomoći ostalima posložiti poslužavnike.

“Jest, moja gospo.”, sluga je taj odgovorio. “Čaj od koprive i kuhano vino, kako ste tražili.”

Mirisi svježeg pečenog kruha i sušenog mesa uskoro su prostoriju ispunili, miješajući se sa onima od otvorenih rana, ljudske krvi i znoja. Sluzi komu se obratila gospa Salar je tiho rekla da joj prazni pehar od vina napuni čajem. Kad je ovaj to pošao učiniti i Mihael je polako ustao, sa bolnom grimasom na licu učinio dva-tri šepesava koraka i sagnuo se te nabacao par suhих cjepanica po

žari kamina. Žeravica je na to zasvijetlila, i prije nego se on uopće stigao vratiti do naslonjača planula zajedno sa drvetom.

Tek pošto se vratio do svog starog mjesta i u njega se polako spustio, Mihael je u jednom od svojih džepova osjetio neko šuškanje.

Bili su to presavijeni voljevi hartije, ispisani rukom samog Dagora Hladnog i njemu najvjernijih ljudi. U njima se nalazio popis Bargovih duša, od pukih stanovnika što su živjeli u hižama oko citadele pa do osoblja najbližeg Velikom svećeniku. Premda mu o tome bijaše mrsko i misliti, Mihael je kao samoga sebe poznavao možda i baš svaku osobu što je Barg nazivala svojim domom, što bijaše razlogom zašto mu niti jedanput tokom dosadašnjeg putovanja baciti oko na taj Dagorov popis nije uopće palo na um. Ali sada o tomu kratko razmisliši on je ipak prihvatio da sve te ljude ne poznaje kako je možda držao da poznaje i da će popis morati biti provjeren. Ako ne radi svoje sigurnosti a ono zbog sigurnosti Barbarskog kralja i princa Erroka, Mihael će morati istrpjati iznova prisjećati svih tih lica za čije bi zaboravljanje dao svo svoje bogatsvo.

“Gospodaru, crni kruh, govedina i kozji sir.” u jednom mu je trenutku rekao sluga prinijevši mu široki tanjur sa kojeg se polako isparavalo.

Mihael tu baci kratki pogled spram ostalih gospodara i uvidjevši da su ovi već počeli uz razgovor polako jesti, tanjur od sluge pažljivo prihvati. “Hvala.”, rekao je prije nego ga je sluga stigao ponuditi vinom. Ali primijetivši prinčev pehar praznim, on ga uzme sa poda kraj naslonjača i upita: “Vino?”

“Može, hvala.”

Na tanjuru se nije nalazio nož, već samo vilica s obzirom da je govedina bila nasjeckana na sitne komade a ono suho meso narezano na ploške veoma tanke. Mihaelu to ne bijaše po volji, jer da je imao nož bi razrezao sve još sitnije s obzirom da mu usne bijahu rasječene zbog čega nije mogao mnogo otvoriti usta, ali poradi toga mu se buniti nije dalo i on je umoran kakav je bio uzeo vilicu i osmatrajući udaljeno staklo prozora počeo jesti. Dan je još uvijek prolazio svojim popodnevom lijeno, dozvoljavajući oblacima i suncu na nebu miješati se u nekakve sada svijetle a sada sure trenutke. Bilo je to uobičajeno vrijeme kakvo je vladalo oko hladnih, vjetrom šibanih planina Barga, i njega je Mihael osmatrao bezizražajno. Polako svojim bolnim zubima iz čijih je korijenja mogao osjetiti da izbijaju kaplje krvi žvačući ono što bi već vilica ubola i u usta ubacila, on je razmišljao o putovanju koje će uslijediti tim planinama možda već večeras.

Konji će biti novi, svježiji, a putnici izranjavani i uopće jedva živi. Putovanje ako pođu noćas će možda trajati do jutra, vjerojatno i po smrzavici i snijegu koje bi moglo i konje spoticati. A onda, Veliki svećenik i razgovor sa njim.

Mihael je već znao; tusti će taj čovjek prema njima biti ućtiv, odnositi se

spram njih kao prema vlastitoj obitelji i služiti ih samo onime najboljim od Barga. Jer mnogo je neobičnih i goropadnih ljudi Mihael za života imao prilike upoznati, a Veliki svećenik nadmašivao ih je sve.

Ima ljudi što se smiješe, a iza smiješka kriju sve svoje gadne namjere. Ali ima i onih koji se samo smiješe, ni sami ne znajući da će u nekom od sljedećih već trenutaka od ugodne postati možda i najgora osoba kojoj će sugovornik u svome životu svjedočiti. Napokon, jutro u kojemu je Hator ostao bez svoje kćeri bilo je jutro u kojemu je Prvi Učenjak pozvan kod Velikog svećenika na čaj i prijateljski razgovor.

“Gospodaru...” Mihaelov su tok misli tada prekinule riječi sluge koji mu je donio pehar.

Princ kimnu, pehar od ovoga prihvati i odmah polako od njega otpije. Bilo je ovo drugo neko vino, on je mogao osjetiti, premda jednako blago i sa jednakim primjesama suhих klinčića. U svakom slučaju okus je bio nebitan; sve što je Mihael od vina htio jest da mu ispere usta od hrane. Naime, on nije znao je li to bilo zbog mirisa krvi i gnoja ili poradi samog iščekivanja dok su vidari par prostorija dalje rezali princa Erroka, ali sama pomisao na hranu dizala mu je želudac.

Ali to je nalagala vjera koju je slijedio Ser Lirenos, i Mihael je njezine zakone u domu tog čovjeka slijedio. Već je on upoznat bio sa Obinim pravilima, jer Hator ga naučio i tomu; kad bi osjetio krv, Oba je među ljude slao smrt. Ali ako bi gospodar kuće pokazivao nehaj - jeo, pio ili se čak veselio - smrt bi zaključila da ondje nema nikoga po koga može doći i kuću bi zaobišla. Sjećao se princ, to mu pravilo bijaše prije mnogo godina simpatično, čak smiješno, jer nije znao kako je to siliti se recimo ocu izgledati kao da se ništa ne događa dok par koraka dalje vidar od smrti spašava njegova sina. On nije razumio u svojoj mladosti Hatorove riječi da su u Hil'gumu najstrašnije noći one u kojima se iz kuća čuje veseo smijeh. Ali sada jest, i ispijajući polako vino on se uhvatio u nadanju da ne čuje smijati se i Ser Lirenosa.

“Moj prinče?” začuo se glas Salar kad je letimice ga promotrivši ova primijetila da je Mihael ustao i pošao spram vrata.

“Nemojte se ljutiti, ali idem odmoriti.”, Mihael je odgovorio polako šepesajući. “Jer idemo večeras...” obratio se Kundu.

“Moramo.” ovaj odgovori.

“Ali...” djeva se Salar pobuni.

“Imat ćete društvo kad vam se nećaci vrate.”, Mihael će sa smiješkom. “Rekli ste da su svakako još malo pa tu. Htio sam ih upoznati, ali umor čini svoje, znate...”

Djevi, kao ni Ser Lirenosu, nije bilo druge do li da prinčeve riječi prihvatiti. “Neka te...”, djeva je započela a onda se obratila sluzi: “Odvedi princa do odaje.

I naloži kamin ako vatra nije upaljena.”

“Upaljena je, moja gospo...”

“Onda u redu. Prinče, ako išta trebaš...”

“Naravno.” Mihael odvrati i blago se nasmiješi, a onda nešto promrmljavši sluzi ovoga primi za nadlakticu te pođe sa njim prema vratima.

Princ se nije pitao je li koga uvrijedio svojim odlaskom jer bilo je očito da to nije bilo posrijedi. Štoviše, Kund je Manijak mnogo više poznavao Ser Lirenosa i njegovu suprugu, i Mihael je držao da bi se oni možda htjeli nasamo ispričati. Za to su šanse bile malene, ali lijepo je o tomu bilo misliti.

Ima ljudi kojima je i Barbarski kralj drag... on je mislio udaljavajući se sada već i od stražara, blijedoplavim kamenim pločama po kojima bi tu i tamo sa njegove verižne košulje kapnula krv.

“Reci mi”, rekao je on sluzi koji mu je pomagao hodati jednom kad su skrenuvši u neki kraći hodnik zatekli kružno stepenište čiji se kraj račvao vodeći jednom stranom do barbakana a drugom se spajajući sa hodnikom što je vodio do odaja Ser Lirenosovih gostiju, “ptice ne najavljuju snijeg ovih dana?”

“Umro nam je tumač leta, prinče... baš prije nego je počela zima.” odgovorio je sluga isprekidano, upirući mišićima kako bi ovomu pomogao uspeti se. “Ali šegrt što ga je naslijedio kaže da ima još dva tjedna mira.”

“Mnogo griješi šegrt?”

“Malo manje od prosječna čovjeka, prinče. Ali to je to što imamo, barem dok ne dođe iz Saviuna ili...”

“Ali nije bilo snijega?”

“Nije. To jest veoma malo, prinče. Prohodno je...”

Par trenutaka kasnije oni se nađu u dvadesetak koraka dugačkom hodniku od kamena, duž čije lijeve strane bijaše niz od pet-šest drvenih vrata lučnog oblika što su vodile do odaja, a desne niz ostakljenih, također lučno izgrađenih prozora. Ornamenti su se na kamenu ovdje mogli naći rijetko gdje, kao da je graditelj slutio da će promatračevu pažnju više privlačiti krajobrazi na koje su prozori gledali. Provalija se iza tog stakla nalazila stotinu ili dvije stotine metara duboka, ovdje siva od mnogog oštrog stijenja okupana maglom a ovdje zarasla šumom i tamna. Vjetar je hućao i fićukao, o staklo rapršujući sitne oblake dočim je negdje desno, jedva vidljiv i pola strelometa udaljen od barbakana, izlazio iz stijene i u provaliju padao i njome se razbijao jedan slap.

Sva je ta buka Mihaelu bila ugodna. Posvema ugodnija od hroptava njegova daha i stenjanja koje bi mu promaknulo svako toliko.

“Ova su...” promrmljao je sluga kad su došli do pretposljednjih vrata u čijoj se bravi nalazio bakreni ključ.

Gurnuvši nezaključana vrata sluga je princu pomogao ući i u odaju. Najzad se pažljivo zavalivši u poravnati krevet, princ se zahvalio.

“Trebate li što, prinče?”

“Zapravo, trebam.”, namještajući se na krevetu u nešto udobniji sjedeći položaj na što je drvo pod madracem od slame i kože škripalo, princ je rekao “Ali nemoj na sva zvana, molim te...”

“Vaša tajna je i moja tajna, prinče, ako je po volji mog gospodara...”

“Mač mi donesi. Ostao je u koricama na mom konju. Mislim da su ga već prebacili na novog, ali donesi ga svejedno. Reci da je po mojem nalogu.”

“Ali sluga na dvoru ne smije...”

“Po mojem je nalogu, rekoh. Nagovorio te je princ Eriona, ako tko pita. Samo mi ga donesi.”

Sluga se ustručavao još trenutak, nemajući namjeru princa uvrijediti a još manje prekršiti kakav zakon dvora, ali onda je odgovorio: “Kako velite.” i vukući pločama poda obrube svoje livreje odaju napustio.

Za sobom je on vrata zatvorio, čime se hućanje slapa i vjetrova malo utišalo. Ostavljen sam, Mihael je sa grimasom na licu legao na bok, a onda iz jednog od džepova izvukao one papire i u popis na njima ispisan bacio kratak pogled.

Dočim je na par koraka od kreveta pucketajući u kaminu palucala vatra, Mihael se tim kratkim osmatranjem crnom tintom sitno ispisanih slova prisjetio ponosa svoje majke jer je vladao čitanjem sa lakoćom, što bijaše umijeće koje njoj za rukom nikada nije pošlo. Jedna je od rijetkih to stvari bila poradi koje se ona nije libila izraziti zahvalnost Prvom Učenjaku čak i pred ostalim dvoranima.

“Dobro, ovaj ne čudi...”, pregledavajući imena princ je promrmljao. “Vjeruju ti? Hajde...”

Čitajući popis, Mihael je morao priznati da je činio to tek djelomice. Jer uistinu mu misli svake sekunde bijahu manje uz stranice papira a više uz oružje po koje je poslao. Bio je to mač Gerbetusov, jedina uspomena na tog čovjeka koju je imao a osim toga i poklon samog kralja Saviuna. Takve stvari se gube na bojištima a ne zato što ih je kakvo čeljade ukralo iz konjušnice jer ih je vlasnik ondje u nemaru ostavio.

Par trenutaka kasnije, kad je na kamenim pločama kuloara s onu stranu vrata začuo nadolazeće korake, on je hartije sakrio pod deke.

“Moj prinče”, rekao je sluga prvo pokucavši a onda vrata otvorivši, “mač je ovdje, evo... Nego”, učinivši još tih par koraka spram kreveta i ukoričeno oružje Mihaelu pruživši on doda, “sreo sam vidara. Poručio vam je da je operacija princa Erroka završila.”

GORYMUS

“Ne”, duboki je glas starog svećenika Bezimenih bogova u prostranoj dvorani

niska stropa rekao, "kraj života prvog svećenika manji je od njegove riječi. Mi možda nikada nećemo doznati razlog njegova odlaska u svijet mrtvih, ali to je pred njegovom riječi nebitno i ona ostaje. Gospodaru Gorymuse", on je povisio glas, tako da je dvoranom nakratko zazvonilo, "vi ste kralj unatoč svemu."

Već je prošao čitav sat ili možda čak dva otkako se narod sa ulica nakon neočekivanog proglašenja Gorymusa novim kraljem razišao kućama. Učinio je to Abez sa svojih deset konjanika, poslije čega je na poziv samog Gorymusa pošao na dvor, prepustivši nekoj svojoj desnoj ruci trg održavati mirnim.

U velikoj dvorani nalazio se tucet zapovjednika. Nekoliko desetnika, pedesetnika i dva stotnika. Par Učenjaka je ovdje bilo, kao i šaka svećenika, na čelu kojih je bio učitelj pokojnog primasa. Bankari su se nalazili nešto dalje, ali i oni su bili tu. Jedan bijaše čak iz Hil'guma, točnije grada Pirga, odakle je dolazio i legendarni bankar Moorz, zbog čega su uz Uron bankari taj grad znali nazvati jednim od dva bankarska kraljevstva.

U velikoj je dvorani bazdilo po mješavini raspadajuća ezerunska tijela i lavande, jer tijelo se prošlog kralja Thorona još uvijek nalazilo ovijeno platnom i zaključano u ostavi odmah pokraj velike dvorane. Snopove je lavande naredio donijeti sam onaj stari svećnik, kao i otvaranje svih ostalih vrata da se dvorana prozračí.

Plamenje upaljenih baklji na zidovima plesalo je od blagog i podosta toplog propuha, čineći da se lica prisutnih nalaze sada na svjetlu a sada u tami. Među njima nitko nije sjedio, pa ni oni najstariji. Tek nešto kasnije, kad više nije mogao izdržati, jednom su starom svećeniku dva mlada pomogla sjesti na najbližu klupu. Bio je to trenutak kad se blago odjekujući u dvorani čuo glas Gorymusa:

"... ali dok se ne vratimo moja desna ruka Saruw ili ja, na čelu će Gavoa biti pedesetnik Ziras. Kao što znate, Ziras je i više nego sposoban ezerun, srčan i našem kraljevstvu vjeran. On je pedesetnik ne zato što nije sposoban upravljati sa većom jedinicom (jer mu je više puta nuđeno da bude i stotnik, pa čak i tisućnik prije par godina) već zato što pod svoje okrilje uzima samo najodanije si duše.", Gorymus je rekao, glasa ravnomjerna i takoreći hladna, ali opet izražavajući baš svaku riječ, kao da se ništa što bi rekao nije moglo uzeti zdravo za gotovo. "A u njegovu odanost nemam jedne trunke sumnje, jer on ne samo da mi je više puta spasio život tokom oslobađanja Gavoa, već da nije bilo njega prije ovih par sati, ja sada ne bih bio među živima. Nadam se stoga... Nadam se da ćete prepoznati onoga vrijednog cijenjenja i prihvatiti takvoga kao namjesnika kad me ne bude."

Novi je kralj Gavoa stajao pokraj trona, držeći se jednom rukom za njegov naslon a drugom dotičući balčak o pasu. Sjesti on još uvijek nije htio, jer pokidani mu je neki prsten verižnjače bio zariven u stomak, sa čime se uz

vidare htio pozabaviti kasnije, a ni zavoji rane mu na leđima nisu bogzna kako više držali. Blago pognute glave i isprekidana daha, on se polako okrenu spram Zirasa, koji tada nešto tiše upita:

“Gospodaru, zar nema nikoga osim mene?”

Bijaše to pitanje koje je Gorymus očekivao. Umjesto da odgovori, on pred nekim novim valom boli iz otvorenih rana stisnu vilicu i nabora lice u jedva primijetnu grimasu, a onda odmahnu glavom.

“U redu. Neka bude kako zapovijedate...”, Zirasa će sada nešto tiše. Potom se on okrene prema ljudima i glasno progovori: “Čuli ste kralja Gorymusa. U odsustvu njega ili desne mu ruke Saruwa, na čelu sam Gavoa ja. Nitko nema ništa protiv?”

Nastupilo je tada par sekundi tišine, a onda se javio onaj stari svećenik: “Pedesetniče... nitko se ne javlja. Kad krećete, gospodaru?” upita on Gorymusa već u sljedećem trenutku.

“Kad uzmognem. Sve što mi je sada na pameti...” Gorymus će sada podigavši pogled i letimice promotrivši svakoga od prisutnih naosob. “Sve što mi je sada na pameti jest da se Gavo vrati prijašnjoj stabilnosti. A da će tako biti, znam, jer... u društvu sam sposobnih ezeruna i ljudi.”

Starac koji mu je postavio pitanje kimnu glavom, ali prije nego je stigao što god drugo upitati, Gorymus je dodao: “Čim uzmognem neka znači “čim mi bogovi dozvole”. A predmnijevam da mi ne dozvoljavaju prije nego spalimo prošlog kralja i prošlog prvog svećenika.”

“Ne dozvoljavaju, gospodaru...” svećenik je šapnuo, ipak sa nekom dragosti na licu jer se najzad nalazio pred kraljem koji je pokazivao poštovanje spram vjere svoga naroda. U Thorona to vazda kao da nije bilo tako, i premda Gorymus toga vjerojatno nije bio svjestan, baš je to bio razlog zašto je svećenstvo okrenulo leđa prvom svećeniku i nemarnim čuvanjem tijela prošlog kralja dozvolilo njegovo obezglavljivanje. “Molio bih vas samo“, kaza potom svećenik, “da porazgovaramo nakon ovog sastanka...”

“Bit će tako.”

“Gospodaru, odnosi sa Uronom ostaju kakvi su bili i ranije?” javi se uto neki bankar, prosjed premda mladahan, čovjek a ne ezerun.

“Jednako nepostojeći, da.”, Gorymus odgovori, poslije čega se obrati svima: “Želim da znate da se ne mijenjaju dogovori sa gradovima i kraljevstvima dokle sam ja na čelu. A za one sa kojima nas je Thoron povezao u danima... svoje nemudrosti, ćemo vidjeti. Poklisara uvijek ima. Golubova uvijek ima. Ali ništa se više ne radi iza leđa saveznika.”

“Zidine ostaju...?” isti je bankar izustio.

“Zasada se ništa ne mijenja. Kad što bude drugačije, doznat ćete. Jer zašto bi se uzbuđivali zbog nekog malog kreševa u vinogradu? Ne vidim sukob tuceta

ezeruna dobrim razlogom da sada zatvaramo grad i ne damo mu disati... Je li tako?"

"Pa..."

"Tako je. Neminovno je tako.", upadne stari svećenik bankaru u riječ. "Ima li još tko što za reći? Gospodar treba odmora. Danas po svoj prilici putuje..."

Kako se nitko nije javio, a onaj najstariji svećenik za stolom tek šaptom razgovarao sa svojih par pomoćnika, Gorymus tada kaza:

"U tom slučaju vas napuštam..."

Prije nego je jedan od tih mladih svećenika za stolom stigao što izustiti, Gorymusa već u dvorani nije bilo, a donedavno zbog prozračivanja otvorena vrata sada bijahu zatvorena.

"Welan. Milostivu Welan mi pošalji." Gorymus je tiho rekao ključaru kad ga je u hodniku udaljavajući se od tih vrata što su vodila u veliku dvoranu susreo. "U staru ložnicu, molim te."

"Ona je... Odmah gospodaru."

Stepeništa zemljanog dvorca osvijetljena svjetlom što prodiraše kroz mnoštvo prozora sa desne strane zida bijahu mnogo toplija od dvorane iz koje je Gorymus maločas došao. Glatki njezini, žučkasti zidovi od nabijene zemlje činjahu se toplima također, ali Gorymus je znao da to nije bilo tako već je on polako gubio krv. Uspinjući se stepenicu po stepenicu, svojim izuljanim prstima prolazeći po stakleno glatkim zidovima i na njih se ovdje-ondje oslanjajući i čitavim tijelom, on nije mogao a da taj osjećaj ne primijeti.

Zapravo, u više je navrata na pločama po kojim je hodao vidio kako kaplje krv sa njegova tijela - koliko je mogao osjetiti, slijevajući se sa natopljenih zavoja pod verižnjačom, iz one gadne posjekline u njegovim leđima.

Bez neke nove misli on se takav umoran i stisnutih zuba poradi prstena žičane košulje što mu je grizao stomak uspeo do onog najvišeg hodnika zamka, odakle se moglo tek na terasu što povezivaše ložnicu i usko ono stepenište koje je vodilo do vrha planine i bastiona. I došavši do tog hodnika i došepesavši do terase, on je uz blagi doticaj gurnuo teška drvena vrata ložnice i sa ulaza rekao:

"Ne govori?"

"Bunca u snu, gospodaru, ima već pola sata. Ali skoro ništa da kaž suvislo..."

"Sve neke sestre, majke..." , javi se uz izdah drugi glas. "Vidio sam kralju moj stotine, i to gore ranjenih dosad, ali ovaj je zelen toliko... Bogovi, da ga nisam svojim očima vidio", ezerun će taj sada ustavši, "kako bode i reže konja jednog mog jahaća, hvata mu noge... ne bih vjerovao da može i mača držati. A vidi ga sad, hini..."

"Mogu, Abeze.", Gorymus će gotovo uz teturanje prilazeći krevetu. "Samo vrata, molim te... Je l' ono piće neko kod kaldarija? Daj kad si već na nogama..."

“Kvas. Sa zidina su poslali po sluzi.”, rekao je ezerun kad se Gorymus uz potmuli jauk zavalio na rub kreveta. “Ajme”, dodao je nešto glasnije, ustavši sa stolice pred krevetom i Gorymusu prišavši. “pa ja sam znao da ne idete baš brati cvijeće, ali ovo... Dajte da pomognem sa veriž...”

“Pusti sad... Sjedni.”, Gorymus odmahnu rukom i onda zaklopi oči, jer su mu zrake sunca baš nekako probijajući se kroz prozor padale na lice. Par sekundi je ostao još u tišini, a onda započeo: “Sranje je, da. Osjetim... Ali čekaj da malo otpij... Hvala.”, rekao je tada Abezu, koji mu je uto u ruke stavio u obliku nekakva orla puhanu staklenu čašu. “Sipajte i sebi.”

Bilo je toplo u ložnici. To prvo bijaše što je Gorymus ulaskom u nju primijetio. Možda se to takvim činilo tek zbog bazdeće krvi što se isparavala sa njegove tunike, tunike Abeza i nepoznatog mu nekog, mladog ezeruna u bunilu što je sa druge strane kreveta u struku ležao presavijen, a možda se negdje u ložnici nalazio i napunjeni žeravnik. Kako god bilo, Gorymusa ta toplina umjesto da je grijala je upravo podsjećala na to koliko mu je hladno, i on jedva da se sjedeći na onom krevetu mogao suzdržati od drhturenja.

Kao i dva mu prijatelja, vidar je također bio isprljan krvlju, ali ne dalje od podlaktica ponad kojih mu rukavi bijahu zagrnuti, i ne u tolikoj mjeri. Koliko je tek sada, primijevši šalicu sa kvasom usnama i od nje otpivši, Gorymus mogao primijetiti, i Abez je bio prilično gadno ranjen. Oko trećinu pedlja iznad lijeve mu čizme nalazila se posjeklina. Prije nego je Gorymus u ložnicu došao kako se činilo, vidar je ovomu tu posjeklinu očistio i koliko je već bio u mogućnosti zašio.

Kvas mu je sada godio mnogo više no inače, ali osjetivši sada dok je sjedio kako mu se vraća ona stara glavobolja on se prisjeti čaja od žalfije i odluči čašu ipak do kraja ne isprazniti.

“Još imaš onog grmlja koje si nam planirao skuhati...?” obrati se tada Gorymus vidaru.

“Glavobolja? Evo, skuham odmah sada. Ja neću, a Abez...”

“Pijem ovo. Ne mogu, zahvaljujem.”, pošao je odvratiti desetnik, ali mu je u riječ upao Gorymus:

“Nemoj stajati, Abeze. Vidiš da ti noga...”

“Kako kažete.” i prihativši Gorymusove riječi, Abez otšepesa do stola sa spisima kralja Thorona, od ispod njega izvuče jednu od teška drveta izrađenu i ukrasima izrezbarenu stolicu, donese ju na korak od vidareve, koja je sada bila prazna dočim je ovaj negdje iza kreveta tražio čajnik za koji je bio siguran da se u ložnici nalazio, i na nju polako sjedne. Trenutak kasnije i vidar je pronašao što je tražio, zajedno sa čupom čiste vode, pa je tako sa blago užgana žeravnika na kraju odaje uskoro počelo cvrčati i pucketati.

“U stomak mi je zabio prsten...”, započeo je negdje tada Gorymus, odloživši

šalicu s kvasom na pod i počevši od ispod halje izvlačiti verižnjaču. "Onaj Kessyrac, Abeze. Vidio si ga...?"

Na to pitanje desetnik, koji je baš negdje tada otpio gutljaj iz šalice, nije ni stigao odgovoriti, a već je sa druge strane prostorije požurivši do njih ozbiljna glasa riječ preuzeo vidar:

"Dajte da pogledam."

I prije nego se Gorymus stigao pitati je li u tim posljednjim izgovorenim riječima kanda osjetio dah zazora, njegov je prijatelj pažljivo položio prste na verižnjaču, pomaknuo je dvaput lijevo-desno, polako vratio na Gorymusov torzo, izvukao zatim odnekud nožić i bočicu sa alkoholom, očistio tom snažno bazdećom tekućinom i oštricu i ranu, te se bacio na rezanje.

Rez, dva, tri... par jedva čujnih psovki kralja, vruća i tamna krv što je izbila po Gorymusovu stomaku a koju je vidar odmah tapkajući nekom krpom obrisao - i prsten je završio izvađen.

Tu Gorymus duboko i sa boli udahne i dugo i polako izdahne.

"Nisam mislio da će toliko duboko završiti.", vidar je kazao, pomažući ovome svući žičanu košulju zajedno sa haljom preko nje u potpunosti. "Čekajte.", dodao je kad je Gorymus najzad sve sa torza svukao i položio na krevet. "Samo da vidim kako su zavoji pa ću zašiti..."

Prsten verižnjače nije bio zariven ispod zavoja na Gorymusovu stomaku, već su zavoji od kretanja tokom kreševa završili podignuti gore. Uistinu je prsten bio zariven malo više i lijevo od kraljeva pupka, točno na mjestu gdje se sada Gorymus mogao prisjetiti da ga je onaj mačevalac posjekao a nedugo poslije toga i udario čizmom.

"Ne, ovo ćemo morati iznova, gospodaru moj.", vidar je rekao ispirući još alkoholom ranu što je pratilo tapkanje bijelog komada krpe. "Isprljalo se." dodao je nedugo potom, kad je zaobišao stranicu kreveta i promotrio dio zavoja na Gorymusovim leđima. "Točno kako sam se bojao... Ali dobro", kao za sebe je u jednom trenutku rekao, "rana je barem ostala netaknuta. Nema više nig..."

U taj čas onaj ranjenik rastegnuto jaukne tako da je čitava prostorija zazvonila. Gorymus na to uznemireno prvo pogleda spram njega a onda prema vratima, jer mu je pomisao prošla umom da bi ih tko sa dvora mogao čuti. "Abeze", on sekundu-dvije poslije toga naredi, "zaveži mu usta." Kad je Abez sa stolice ustao i načas se po krevetu i podu osvrnuo, Gorymus kaza: "Jastučnicu slobodno, jastučnicu izderi."

"Ako je ikako moguće, preporučio bih vam ne ići nikuda barem petnaestak dana, gospodaru. Jer rane su..."

"Isto mi savjetuje svećenstvo zbog politike. Ali u Erion se mora. Thargelion neće baš čekati da se u neprijateljevom kraljevstvu situacija smiri, a još ako je

Thoron poslao po pomoć...”

“Poslao je?” upita Abez sjedajući sada kraj onog ranjenika.

“Kažem 'ako je'. Ali poznavajući svoju sreću...”

Uto se na vratima začuje tiho kucanje.

Na to u ložnici nastade tišina, tek prekinuta podosta glasnim disanjem ranjena nesretnika vezanih usta na rubu kreveta. Vidar tu tiho kaže: “Ja ću...” a onda obrisavši ruke od rakije pomogne Gorymusu izvući mač iz korica za njegovim pasom, sakrije ga pod deku te pođe spram vrata.

“Tko kuca?”, upitao je kad su mu prsti dotaknuli tu glatko izrezbarenu drvenu površinu. Kao i svi, on je znao da je još njih u ložnicu trebalo doći kako bi se ondje dogovorili oko stvari koje nisu bile za uši ostala plemstva. Ali iza vrata je opet mogao biti bilo tko, a ako ičega Gorymusu nije ponestajalo bili su to neprijatelji.

“Ja.”, od svih ostalih glasova začuo se onaj učitelja prošlog primasa. “Ja i... pa, uhoda.”

“Uhoda...?” vidar ponovi nešto tiše.

“Otvori.” glas je Gorymusa na to rekao.

Vidar učini kako je ovaj naredio, na što se pred prisutnima pokaže niska i mršava pojava starca odjevena u svećenički habit. Za podlakticu je on čvrsto držao neku djevojku, koju Gorymus odmah prepozna kao sluškinju Welan.

“Welan?” Gorymus je upitao kad je djevojku tu ugledao. “Kako uhoda? Pa gdje si ju...”

“Uhoda, gospodaru. Sad sam ju ugledao da prisluškuje na vratima.”

“Nisam prisluškivala!”, javila se uto djevojka, glasa i dalje tiha premda ga je podigla. “Pozvana sam ovdje. Gospodar”, ona se obrati Gorymusu, “ključar mi je poručio...”

“Da, da, ja sam mu rekao. Pusti ju.”, kaza novi kralj Gavoa. “Udite svi i zatvori vrata. Glasni smo.”

Vidar učini kako mu je rečeno, usput se tiho obrativši starcu: “Ima još stolica kod žeravnika, ondje...”

“Hajde.”, starac je na to rekao sluškinji. “Donesi nam stolice... Je l' to ovaj?”

“Taj je.”, Abez potvrdi. “Kod šume su ga našli i doveli na dvor kad je u gradu vladala sva ona strka. Čak ga ni sluge ne primijetiše... Nego, želite da ja na stolicu da vi ovdje?”

“Ne treba, sinko, samo ti daj. Ove su bile poklon iz Hurna.”, svećenik je rekao uzevši stolicu iz ruku sluškinje i polako na nju sjevši. “Sjećam se jer tada Hurn nije bio Thargelionu suviše zanimljiv pa smo mogli i putovati tamo... Oštre zime je to bilo, kad je Roana nosila Bisira, sjećam se... Nego kažeš da nisi prisluškivala?”, on se obrati tada sluškinji, koja je umjesto da i sama sjedne ostala neko vrijeme kraj svoje stolice stajati. Tek kad je Gorymus spram njezine

stolice lica zgrčena od boli kimnuo ona je na pola koraka od svećenika sjela.

“Išla sam kucati, ali... Gospodaru”, umjesto svećeniku sada se ona obrati Gorymusu, “ja ne znam što smijem reći...”

“Sve što si rekla meni možeš i njima. Bogovi kako li je ovaj zabolio! Pažljivije, molim te...”

“Naravno.” vidar odgovori, ali ipak ne mijenjajući način na koji je rane tretirao, jer to bijaše nešto čemu se nije ni moglo pomoći.

“Sjetila sam se da mi je u odaji ostao... Jer bila sam tamo, gospodaru, nakon što su ga ubili. Bila sam kasnije te večeri u vinogradu i ondje pisamce pronašla...”

“Od Zabirisa?”

“Od gospodara Zabirisa, da. I pod mjesecinom sam uspjela pronaći to mjesto. Trava je bila puna krvi. Čak i nakon kiše se još moglo vidjeti...”

“U odaji si rekla da je pismo?”

“Mislima sam da jest, ali...” ona kaza a onda odnekud iz svoje halje izvuče požutjeli komadić sitno ispisana papira. Ona taj papirić pruži vidaru, a ovaj bez da ga i pogleda ga preda Gorymusu.

“Hmm...”, javi se tada stari svećenik, pogledavši spram sluškinje pronicavo. “Poznavala si Zabirisa, kažeš?”

Prije nego je sluškinja stigla odgovoriti, Gorymus se svećeniku obratio: “Prepoznajem rukopis. I ti bi ga trebao prepoznati, jer tvoj učenik ga je pisao. Nego još uvijek smatraš da nas je Welan prisluškičala?”

“Welan?”, starac upita i preuze pisamce kad mu ga Gorymus preda. “Ne.”, on reče, promotrivši pažljivo taj vlagom i krvlju poluuništen komad papira na kojemu su tankim slovima bile fino ispisane rečenice prošlog prvog svećenika. “Reći ćemo da je bio nesporazum. Da, ni moje oči nisu kakve su nekada bile. Mlada damo”, on kratko podigne sa pisamceta oči i pogleda u sluškinju, “kao svaki gospodin koji drži do svoga obraza, ja ti se ispričavam...”

“Prihvaćam vaše riječi...” tiho se potom mogao čuti šapat, poslije čega je riječ preuzeo Abez:

“Ono kuha. Jel...?”

“Samo sekundu.”, i dalje krvlju i gnojem isprljanu ruku vidajući Gorymusove rane, liječnik je odgovorio. “Ovo samo još trebam...”

“Što zapovijedate?” sluškinja se na to obratila Abezu, a onda pogledala i u vidara.

Ne dižući glavu sa Gorymusovih rana, ovaj odgovori: “Ondje na stolu, vidiš? Žalfija. Skuhaj ju kao običan čaj.”

Sluškinja uto baci kratak zazoran pogled spram ranjenog vojnika vezanih usta koji se sada znojio i kako se činilo snivao u drhtavici, te zaobišavši krevet pođe spram žeravnika i jednog omanjeg stola kojeg ranije jedva da je

primijetila. U samom njenom držanju i dalje se dao primijetiti strah, jer prije tek par minuta u ložnici je očekivala jedino gospodara Gorymusa, jednog od rijetkih dvorana kojemu je vjerovala premda ni sama nije znala zašto, ali i taj je strah svake sekunde, kako se činilo, izgledao sve manji, a ako to nitko drugi i nije primijetio, Gorymus ipak jest.

“Kako god pogledao...od slova... Da, ovo je njegova uobičajena greška. Da...”

“Vjeruješ da je pisano rukom prvog svećenika?” Gorymus tiho upita, promatrajući pod umjesto krvave krpe i instrumente u svome krilu.

“Nema se tu što vjerovati, moj gospodaru. Ovo je rukopis primasa Gavoa.”, odvrati svećenik i pogleda u Gorymusa, kratko zadržavši potom pogled na ranama koje je vidar očišćene od isprljane masti mazao čistom. “Izgleda da nam nema druge nego smatrati da je kraljev nećak ubijen njegovom rukom, i naravno, da ste sljedeći na redu bili vi. Ali... to samo otvara nova pitanja.”

“Dakako da otvara.” kiseloo će Gorymus.

“Je li Thoron znao za uklanjanje Zabirisa? Je li to, štoviše, potaknuo? A i prvi svećenik, što je on imao od toga...?”, započeo je starac, kanda nehotice pisamce presavivši sekundu poslije čega ga je ipak opet otvorio i pružio desetniku. “Znate u čemu ja tu vidim problem? Zabiris je sa čitavim svećenstvom Bezimenih bogova bio dobar, a sa prvim svećenikom se čak može reći da je bio i prislan. Od Zabirisova su djetinjstva bili prijatelji, stalno zajedno, stalno...”

“Recimo da dolazi od Thargeliona.”, na to progovori vidar. “Čak i da nije tako, nije li mudro najjačeg smatrati neprijateljem, pa biti spreman i na najgore?”

“Eh moj prijatelju, da je tako kao što govoriš...”, odgovori stari svećenik a onda se iskašlje. “Zar ne kažu u Hurnu da je bolje stati na žulj kralju koji je daleko nego i staroj babi a da ti se u kući nalazi? Na Dvorac Pet Vrhova je lako, gotovo i opasno lako sumnjati... ali čuj, imamo mi i svog kukolja.”

“Govorite da je ovo bio plod sukoba kralja, njegova nećaka i prvog svećenika?”

“Ako su to sve Eaa Zat'urne uopće u pitanju, da. Ali vidiš vidaru moj u kakvoj smo poziciji kad nam ni to ne predstavlja najveće pitanje...”

“Ubio se.”, Gorymus mirno šapnu. “Pokušavam to odgonetnuti čitavo podne.”

“A kukavan se činio.”, kaza tada Abez, koji je pismo za Zabirisa promotrio samo ovlaš, jer on je pročitati znao tek jedno od tucet slova. “Sjećate se, gospodaru? Izgledao je uplašen čitavim putem.”

“Evo ga...”, tihomice se vidar tada obratio Gorymusu, zategnuvši i posljednji čisti zavoj a stare, krvlju, mašću i zemljom isprljane položivši pokraj kreveta. “gotovo je. Sada samo pomno...”

“Zahvaljujem ti.”, Gorymus je na to kimnuo glavom. “Pomozi sad Abezu...”

“Ja sam dobro. Ali ovaj...”

“Mislite da ne glumi?” svećenik se tada javi, prihvativši sekundu poslije toga od sluškinje i pušću šalicu sa čajem. Welan ih je na poslužavniku nosila nekoliko, tako da je odmah pružila po jednu i ostalima.

Gorymus šalicu prihvati, istrpi bol jer ga je keramika bila vruća, tiho se zahvali, a onda položi čaj na pod i kaže: “Na vlastitu bi mu bilo štetu. Mnijem da je i sam toga svjestan. Nego prvi svećenik...”

“Je li moguće da je magija u pitanju?” prilazeći ranjenu ezerunu vezanih usta, vidar je upitao. “Jer bilo ih je u Gavou, mistika tih iz Kraljevstva Enzolart. Imao sam s jednim prilike razgovarati čak, premda je to bilo odavno već...”

“Hoćeš reći da je bio obuzet ili da... nije mrtav?” upita stari svećenik.

“Poginuo je sigurno. Ta bunar je koliko, pola kilometra dubok...?”

Te riječi Gorymusa zaintrigiraju, pa se obrati svećeniku: “Recimo da je u pitanju bio čarobnjak. Misliš li da bi mu moglo poći za rukom obuzeti ezeruna i ubiti ga?”

“Ne znam bi li mogao, moj kralju, ali da sam na mjestu čarobnjaka koji takvo što može učiniti, svakako bih učinio, jer naš se primas spremao progovoriti...”

Par je sekundi Gorymus potom odvojio razmišljajući u tišini. Svećenik i desetnik su razmijenili par još tihih riječi dočim je na dva-tri koraka od sluškinje vidar pregledavao ranjena neprijatelja. Bila je ovo veoma bliska skupina ezeruna, ali nedovoljno kako bi on iznio ono što mu je bilo na pameti. Naime, kraljica Roana mu je u jednom trenutku tokom njihova putovanja za Gavo spomenula da je Erion već duže vrijeme u doticaju sa Magisom, kraljevstvom čarobnjaka.

Ali nemoguće je da Erion ima neke veze sa ovime... Jer saveznici smo... Gorymus je razmišljao. Saveznici? već bi mu u sljedećem trenutku nove misli uništile one stare. Pa ratovao si sa Roanom protiv Gavoa. Otkud ti ideja da nije namjeravala nakon Thorona i na tebe poći...? Ne, ne, ljudi su njezini i dalje tu; vjeruje mi toliko. A osim toga me je upravo primas proglasio kraljem. Ako je ovo maslo Roane, tada nema neke... jer i sam sam svjedočio Reteku i Thoronu, njihovim svjedočio...

“Welan”, iznenada siva lica Gorymus tada piljeći u prazno progovori. Sluškinja je i dalje uplašeno stajala pokraj ranjenika, pogledavajući malo na njega malo na Gorymusa. “dok je Zabiris bio živ, jesi li na dvoru vidjela kakvog čovjeka?”

Bilo je to pitanje koje je na trenutak iznenadilo i samog onog starog svećenika. Okrenuvši se brzo spram nje, starac je sluškinji promotrio lice kako bi vidio hoće li reći istinu.

“Viteza Reteka, gospodaru.” glas je djevojke tiho odgovorio.

“Nikog više?” Gorymus upita.

“Nikog. Možda... Ser Viton je jednom došao u posjet, ali davno, prije dvije godine mislim. Donio je neke dokumente... Zapravo, mislim da ste se baš vi sa njim sastali...”

“Ziras se sa njim sastao, ne kralj.”, Abez preuze a onda se obrati Gorymusu: “Ne znam povodom čega je došao, ali bila je naredba sa njim provoditi vrijeme. Išli su u lov par puta i to je to. Jednom sam bio po njih poslan jer je rečeno da će mećava...”

“U redu...” Gorymus će sada šaptom tihim jedva i poput izdaha. Dolazak Ser Vitona nije mu se činio bitnim jer ako je u pitanju bilo ono na što je sumnjao (a što još uvijek nije sasvim znao objasniti) Viton kod sprovedbe takvog plana ne bi bio mjerodavan. Ser Retek pak... S obzirom da je dovela do njegove smrti, Gorymus nije nalazio razloga zašto bi taj vitez pomagao Roani u tajnim planovima.

Osim ako je imao razloga, ali ga se kasnije riješila...

“U što sumnjate, moj kralju?” postavio mu je tada što je odmjerena glasa mogao prvi svećenik.

“U što god sumnjao”, naslonivši se čelom o dlan i promotrivši svoje krvlju isprljane čizme, Gorymus je odgovorio “uvijek se nakraju nađem u krivu. Nalazim...”, on započne a onda kratko pogleda u svećenika, “nalazim da je razmišljati o nekim stvarima uzaludno. Jer izbor nije između shvaćanja i ne shvaćanja, već... rekao bih... shvaćanja i prihvaćanja. Prvi svećenik je mrtav. Vi ste novi prvi svećenik. Možemo početi i od toga.”

“Ne!” ciknula je uto sluškinja Welan, kratko odskočivši a onda se i brzo za par koraka udaljivši od kreveta. Gorymus se brzo okrenu i vidje da je onaj ranjenik došao svijesti te pokušao djevojku uhvatiti za ruku.

Vidar se također trgnuo i prije nego je ovaj stigao još što učiniti snažno pritisnuo jednu od vojnikovih vidljivo otvorenih rana. Prostorijom se na to prožeo zatomljeni jauk a trenutak kasnije i kašalj.

“Nemojte, nemojte, stanite...!” bilo je prvo što je ranjenik uskliknuo kad mu je na nalog Gorymusa desetnik oslobodio usta.

“Vratio si nam se?” vidar je ezeruna upitao, pomno gledajući je li se ovaj ikako mogao obraniti. “Ako su ti dojadile žalopojke, a i stanje u kojem si sada... mogao bi nam odgovoriti na par pitanja. Jesi li pri svijesti? Hej!”

“Jesam, gospodaru, jesam! Nemojte! Ne!”

“Dokle si voljan govoriti ne moraš se bojati.” vidar odgovori. On naime nije pritisnuo ranu kako bi ovomu više zadavao boli, već da zaustavi krvarenje koje je ranijim pritiskom izazvao. Prije tek par trenutaka on uopće nije primijetio ovu ranu - ubodnu, odmah ispod rebara - pa se sada osjetivši joj pod prstima ozbiljnost od mučitelja opet vratio bivanju liječnikom.

“Welan...” on je tada dobacio. Sluškinji je trebao trenutak da se pribere - ovlaš na tu sekundu pogledavši u desetnika koji je već bio na nogama sa nožem u ruci i svećenika, koji se sada brisao od čaja kojim se prolio po nozi - a onda je uzela čiste krpe na krevetu pokraj kralja i poslala vidaru pomoći.

Riječ preuze Gorymus:

“Bilo vas je dvadeset i osam sveukupno, minus nosači koji su još uhićeni i primas, komu sada sude bogovi. Koliko znamo, ti si jedini živ. Među haharima bijahu i ezeruni iz Gotha, točno?”

“Dvadeset i pet nas je bilo...”, nakon sekundu-dvije neizvjesnog iščekivanja jer nitko nije znao je li se ovaj svijesti vratio samo nakratko, ranjenik je ipak odvratio. “Za dvojicu ne znam. Petnaestorica su iz Gotha a ostali iz Rimmariona, kao i sam što jesam.”

“Znači plaćenik?”, upitao je na to svećenik, srknuvši potom čaj iz šalice. “Reci nam koliko se time baviš i kad si regrutiran?”

“Samo neko vrijeme... dva-tri mjeseca, ne dulje. Ali... Ali nisam nikoga ubio. Nisam nikoga ubio.”, on ponovi i ogleda se po licima prisutnih, zadržavši se najzad na onomu desetnika. “Samo sam...”

“Samo si mi ubio dvojicu. Ali nema veze.”, kaza Abez. “Da nema onih koji su spremni nečasno ubiti, ne bi bilo ni onih što su spremni časno umrijeti. Je l' tako?”

“Ja...”

“Ne pitam te tko si, već je li tako.”

Još jedanput se oko sebe ogledavši, plaćenik odgovori: “Vjerujte mi da kad bi bilo po mome, drugačije bi... No, da...”, on izdahnu. “Tako je.”

“Plan je bio ubiti gospodara Gorymusa?” bilo je sljedeće pitanje koje je Abez postavio.

“Jest. To je bio plan.”

“I još nekoga?” doda svećenik.

“Ja ne znam. Sve što nam je bilo rečeno jest da gospodar ne smije napustiti vinograd živ. To je sve, vjer.. AH!”

“Tiše budi.” vidar ga upozori. “I ne miči se. Imaš kremen u rani.”

“U... u redu... Kažem vam”, plaćenik će uplašeno, pogledavši potom još jedanput prema Gorymusu, “kažem vam, kad bih znao više...”

“Nosaci prvog svećenika”, prekinu ga upravo Gorymus, ali prema njemu se ne okrećući, “poznajete ih?”

“Vidio... Ne poznajem ih, ali sam ih vidio, da. Mislim, više puta sam ih vidio, još u Rimmarionu. Oni nisu ratnici. Ali nisam ni ja”, ranjenik načas podignu glas, kanda si opet zadavši da svoje sugovornike uvjeri u to što je govorio, “ni ja nisam, uistinu...”

Prije nego ga je Abez ili vidar stigao upozoriti da se utiša, plaćenik je

prestao govoriti sam, a onda sekundu-dvije kasnije dočim se tek negdje iza dalo čuti pucketanje u žeravniku a on tiho i drhtavo disao osmatrajući strop, progovorio je opet:

“Vjerujte mi... Imam obitelj... Samo sam za njih išao zaraditi koji bakrenjak. Nećete me valjda... Nećete me valjda ubiti? Jer moja kćer... moja...”

“Koliko ima godina?” desetnik ga upita.

“Tko, moja...? Pet, gospodaru. Pet joj je godina.”

“Pa... baš negdje koliko i djeca mojih konjanika. Oba su imala djecu.”

“Ali nisam ih ja ubio! Ja sam samo...”

“Što se mene tiče, ti si ih ubio. Jer jedini si živ od svoje jedinice, ako vas se jedinicom može zvati. Nema tko drugi snositi odgovornost osim tebe, jer i gospodar ti je mrtav. Ali... jednog sam svojim očima vidio... a oduzeti život makar i jednom vojniku Gavoa... da, to vodi i najpoštenijeg prema stratištu.”

“Zar nisam dosad surađivao s vama i govorio vam sve što znaaa... Bogovi!”

“Evo, evo, gotovo je. Pogledajte ovo, svećeniče moj.”, kaza vidar izvukavši iz rane komad odlomljene kremene ostrice noža. Sa željeznih je hvataljki tamna i sluzava krv kapala po podu, na ulaštenoj se njegovoj površini od kamena lijeskajući potom poput rubina. “Samo malo je nedostajalo do pluća. Imaš sreće... Hej, hej! Nemoj mi zaspati sad!”

“Tu sam, gospodaru, tu sam...”

“Da nam je u interesu ubiti te, ne bi te spašavali.”, najzad se javi i Gorymus, uzgred tiho dobacivši: “Ovo si Welan prekrasno skuhalo...” na što se sluškinja blago naklonila i pošla dopuniti žeravnik. “Ali u tome i jest teškoća, vidiš... To, naime, što si nam vrijedan izvor informacija a neprijatelj to zna. Teškoća ne za nas, ali za tebe.”

“Ne razumij...”

“Ubit će te, mladiću.”, grubo će Abez. “Ubit će te čim doznaju da si živ. Zašto da riskiraju s tobom u našim rukama?”

“Ali tko to...?”

“To ćemo već doznati. Bitno je da si uz nas.”

“A uz nas znači na putu za Erion.”, preuze od Abeza riječi Gorymus. “Doktore, to je sigurno da bi i ti za Erion ako odem i ja?”

“Drugačije, moj kralju, biti ne može.”, prestavši načas sa čišćenjem rane, vidar je odgovorio. “Putovanje će otvoriti ozljede sigurno...”

“U tom slučaju, kako mi se čini, dobio si dva bolesnika za koje će se valjati brinuti. Jer ideš sa mnom, neprijatelju moj. Ideš sa mnom u Erion.”

“Ja... Ali...”, ranjenik zausti, a onda obriše oznojeno lice i par puta još udahne i izdahne kako bi došao sebi od boli. “Dobro... Dobro, bit će tako. Ovaj... kad odlazimo...?”

“Ziras je spreman?” Gorymus se na to obrati svećeniku.

“Razgovarali smo. Spreman je kad god i vi.”

“U tom slučaju”, Gorymus kaza, “prisiljeni smo otići danas. Recimo... večeras.”

HATOR

“Brže, Brže, vidite da se svijet okuplja...!”, kroz neki je mrak dopirao zadihan, ozbiljan glas popraćen zveckanjem metala i škripom ovdje-ondje odlomljenih kamenčića pod čizmama. “A to nitko ne želi pa ni vi...”

“Moćnog mi Obe, da mi je samo netko rekao kako ću i vas sresti u našoj luci...”, nešto je stariji glas potom dodao. “Da, drži ga. Vidiš da ne može. Tako, tako. Pa jaki ste k'o mazge, nema potrebe zaustavljati...”

“Mali, slobodno im pomози. Neće ti uzeti mač. Vitezovi su to, nema tu ičega do li harnosti... Nego zašto čitavo pristanište smrdi po crkotini? Je li prije dva dana još bilo naređeno da se čisti dalje niz obalu? Pa zar se moramo brukati i pred neprijateljem...?”

“Gospodine...”

“Hajde, hajde, kasnije ćemo to. Do kola sada, do kola pa u pritvor. Bježi nam dan...”

Zadah crkotine kojeg je stariji stražar spomenuo Hator je isprva mogao osjetiti jedva, ali kako su se tom dijelu pristaništa molom približavali on ga je i ovakav na samom rubu svijesti svakim korakom mogao osjetiti sve jače. Bile su to čitave utrobe izvučene iz rasparanih lešina i prosute u more, odakle su doplutale do kamene sprudi i ljuljajućih čamčića vezanih za molove. Sabljarke, kako je u jednom trenutku neki od stražara rekao, par dana stare podsjećale su Hatora na neizdrživi smrad sušenja kostrijeti u Stehhimu.

“Brže, brž... Pazi! Bogovi gdje je bandit prosuo ljsuske. U ovim godinama trebam polomiti noge! A vidi, još i ose privuklo... Daj pošutaj to u more, a ako vidi... Hej, ako vidite ovdje nekoga da odvezuje čamac, uhitite ga odmah. Vidi se da sa ljudima ne možeš bez stege.”, rekao je najstariji onaj činovnik, za kojeg je Hator dosad već zaključio da je zapovjednik straže. “Tako nije kod vas u Erionu, a moji momci? Šutite, šutite... dobro je i to. Iza rešetaka ćete govoriti.”

“Ostavio je osti, gospodine. Da ih ponese pa ga natjeramo otkupiti ih?”

“Ne, nemoj ipak. Tko zna kakav je i to siromah... A mi smo poštene. Mi smo poštena čeljad, mali moj.”

U tomu što je zapovjednik rekao Thar je Pukovnik vidio dosta istine. Suprotno očekivanom, ni on ni njegovi vitezovi nisu bili vezani a molom su smjeli hodati uspravno. Čak je, ne obazirući se suviše na prostodušna, gotovo ni najmanje jetka zapovjednikova dobacivanja Thar Pukovnik hodajući mogao neometano promatrati plovila, ljude, more i naselje. Ipak, on se sa tim

zatonom što je povezivao more i Dvorac Pet Vrhova upoznavao tek ovlaš, jedva primjetno, par sekundi nakon čega bi uvijek vraćao pogled na dva stražara ispred sebe što su nosila Prvog Učenjaka.

Ovo je bio posljednji mol što je odjeljivao luku od otvorena mora, kao i popločena i uređena pristaništa od kamenitih žalova što grebenje povezivahu sa makijama. Samo jednim kratkim pogledom čovjek je ovdje mogao vidjeti na desetine dokova sa uplovljenim barkentinama, kogama i brikovima na čije su se palube mornari i trgovci uspinjali i silazili sa njih, plovila ovdje utovarajući a tu ih istovarajući. Bilo je tu i čamaca, stotine njih, neki od kojih su u ribolov odlazili a neki se upravo vraćali sa njega, od težine ulova utonuli i nagnuti. Na par se mjesta kamene rive gdje je razmak između molova bio nešto veći čak mogao vidjeti i poneki glomazni drveni kraj. Odavdje gledajući oni ne samo da podsjećahu na trebušete, već ih je nekolicina vitezova isprva za njih i zamijenila.

“I eto, ako se već ranije niste ovuda smucali, ovo vam je naša lijepa varoš na rušenju čijeg mira vi i takvi kao vi radite sa takvim elanom. Ovo je mjesto mog ćaće, i njegovog ćaće, a dabome... ne, njegov ćaća nije odavdje. On je iz Gijama.”, govorio je zapovjednik kad su ta dva tuceta ljudi sačinjena od vitezova i stražara mol napustila i zašla na rivu od vruća bijela kamena punu kormorana i golubova. “Nisam nikad razumio takve kao vi, znate, ali... Marš tamo!”, bacio je on komad kamena na neku pticu pred sobom koja tada uz lepet krila poletje, “ali i ne moram. Jer vidite, zakon je tu da čovjek ne mora puno misliti, a zakon kaže sa neprijateljnom u zatvor pa neka odandje šalje zamolbe. Valjda znate pisati, vi Erionci?”

“Koliko i vi, cijenjeni gospodine.” Ser Mitur je na to odvratio.

“Ipak se govori? I to mudrujući... Pa... bolje govoriti nego ratovati. Ako znate pisati koliko i ja, gospodo”, zapovjednik kaza prišavši Ser Mituru i položivši mu ruku na rame zaškiljivši spram sunca, “tada ovo pržeće govno nećete vidjeti veoma dugo. 'Ajmo sada u kočije, brže, brže molim!”

Desetak minuta kasnije, vitezovi su se zajedno sa stražarima u tri kočije vučene svaka sa dva konja truckali duboko u uskim, kaldrmom popločenim ulicama naselja, daleko od pristaništa i trgovčeva broda.

“Nisam imao nekog iz Eriona dugo vremena, mogu ti reći.”, u jednom je trenutku započeo zapovjednik sjedeći nasuprot Tharu Pukovniku. Dok je govorio on je Thara pronicavo pogledavao ravno u oči, puneći na koljenu u isto vrijeme lulu. “Ili vas je bilo, ali vas ja nisam prepoznao. Koliko vas je? Ili i to mora izlajati ono dijete? Uzgred... čiji je taj?”

“Dječak je trgovčev.”

“Trgovčev...?”

“Ali trgovac nije znao tko smo.”

“Nije znao, a sin da mu zna! Znao je, znao... nego...” on zausti ali zastane kako bi lulu upalio sa žari u rogu kojeg mu je pružio jedan od stražara, zbog čega riječ preuze Thar:

“Nije znao ni on ni sin mu do prije nekoliko sati. Jutros mislim su otkrili. Inače jamčim da su nedužni.”

“Ha!”, povukavši dim zapovjednik uskliknu. “Držati za riječ jednog zapadnjaka...”

“Nije svaki zapadnjak i vitez, gospodine.”

“Niti je svakom vitez u potrebno dijete kako bi mu se doznao čin. A znate”, nešto će tiše sada zapovjednik, “i to odmah da razjasnimo, nije dječak kriv. Postavili su mu moji ljudi dva-tri pitanja i popustio je. Pošten mu je otac, izgleda, kad ga je naučio ne lagati. Mada...”

“O tome ćemo nakon odgovora iz Dvorca Pet Vrhova. Obećali ste nam goluba. To je za nas jedino bitno.”

“Zbilja?”, zapovjednik povuče dim i upita. “A pritvor? A kazna...? To što sam vas pustio hodati bez lanaca ne znači da ne idete u jedne.”

“Lanci i kazna ne tiču nas se.”, Thar Pukovnik odvrati. “Jer dostojan je čovjek, znate, dostojan i u lancima. Ako moramo, pomoći ćemo vam sa poslovima oko pritvora. Taman će nam dani brže proći. Ali golub za Dvorac Pet Vrhova, krevet za mog prijatelja... to je ono do čega nam jest stalo.”

“Stari? Što mu je?”

“Ne znamo zasad.”, umjesto Thara odvrati Ser Parksus. “Ali ništa dobro, po svoj prilici.”

Zapovjednik načas ostane u tišini, pogledavajući tek ovdje-ondje jednog od svoja dva skutrena čovjeka što su sjedili na čelu kočije pokraj kočijaša. Uvuče još jedan dim iz lule, a onda izdahne: “Dobit će krevet. Vidara mu ne mogu dati jer ga već par dana nemamo, ali krevet će dobiti. Vidite?”, iznebuha on podignu tada glas spram one dvojice na što se oni trgnu. “Tako raspravljaju čestiti ljudi. Evo onaj”, on pokaže spram Ser Parksusa, “sjedi kraj tvog noža već dvadeset minuta a niti da ga dotakne. Mogao te izbosti dosad pedeset puta, pa bi govorili "Posjeco ga je preblizu...". Ali ne brini, hej, ne maši se odmah za pas, neuljudno je. Neće te. Je l' da da nećeš? Da je htio mogao je odavno. Jer ja vidim... Ne, ne, ja sam ima već deset minuta uvjeren čovjek da ste vi ljudi od riječi... Što je sad?” zapovjednik tu dobaci kočijašu koji je načas kočiju zaustavio.

“Ser Parksus.”, tu tiho vitez šapnu mladom stražaru što je prestravljena lica do njega sjedio, gledajući sad u viteza sad u svoj nož. “Stojim na usluzi.”

“Moramo pričekati, gospon.”, krzmajući se kočijaš dobaci. “Utovaraju.”

Zapovjednik na to naglo ustane i pogleda preko kočijaševe prosijede glave, bijelim znojem isprljanih leđa dva mišićava alata te dalje još preko popločene

uske ulice, spram sama njezina kraja. Tu, gdje se ulica križala sa sljedećom, nalazila se tandara, jednostavno podignuto mjesto u koje je zalazilo ono pučanstvo nevoljnijih i vazda sivih dana - nadničari i ribari, tabaci iz štavionice prekoputa, kopači i zidari, a dabome i pokoji vojnik... - a kojima je ona te dane, ako već ne popravljala a ono pomagala im privesti ih kraju.

Sada su dva mlada pivara, sve čeljad koju je zapovjednik poznao, na kaldrmu posložene neke teške drvene škatulje jednu po jednu u tandaru unosili.

“A ništa.”, zapovjednik reče. “Pričekajmo ih.” Kad je najzad sjeo i uklonio sa vidjela svoj sijedi podvoljak, dodao je nešto tiše: “Naravno, u uobičajenim okolnostima bih im naredio pomoći, jer stražar na dobru glasu stražar je od kojeg se malošto krije, ali... jel... ovo nisu uobičajene okolnosti. Nego, ja vidim da ste vi”, on se obrati Tharu Pukovniku, “glavni u vašoj maloj skupini. Sumnjao sam na vas”, brzo je dodao Ser Mituru koji je sjedio na klupi do njega tako blizu da su im se doticala ramena, “ali mržnja u vašim očima... Smirenost, to je odlika vođe, ne želja za...”

“Glavni je starac za kojeg sam tražio krevet.”, Thar Pukovnik tu upadne zapovjedniku u riječ. “Ali dok on nije pri sebi... ja sam.”

“A vaše ime nije toliko bitno pa mi ga ne iznosite za čitava ova puta?”

“Zovem se Thar. Vitez kraj vas...”, Thar pokaže dlanom, “jest Mitur. Do mene je Parksus.”

“A starac...?”

“Hator.”

Zapovjednik uvuče dva-tri kratka dima iz lule, poslije čega podignu pogled na vapnom pobijeljene visoke kuće što su obrubljivale kaldrmu, spuštene rebrenice na većini njihovih prozora i bokore što su im sa visjeli sa okana. “Cijenim to, Thare Erionski. I vas dva... Zbilja, možda smo neprijatelji, ali cijenim. Možemo dalje?” iznenada je dobacio konjušaru.

Konjušar ne odgovori. U toj se tihoj uličici potom tek začuje udar stremenjem, a onda uz koloparanje i drndanje kola nastave dalje.

“U svakom je slučaju lakše, mislim, kad ti zatvorenik ima neko ime. Jer imali smo ih par koji...”, niz ulicu se mogao škripanjem i lupkanjem kočije čuti zatomljeni glas. “Pa im davaj nadimke pa...”

Tamnice za zatvorenike nalazile su se u samoj baraci stražara te drage, podignutoj u dijelu naselja što se uzdizao uz obronak jednog od mnogih giragom zaraslih kamenitih brda koji zaton odjeljivaše od pustinjских dina. Bio je to jedan od razloga zašto je začuvši vijest svojih podređenih kako su se kod molova našli vitezovi Eriona zapovjednik naložio da se po njih odvezu kola. Što je manje čeljadi za te vitezove znalo, on je držao, to će biti bolje po sve, a klipsati sat vremena gradom sa dva tuceta ljudi spram njih bi okrenulo mnogo

lica.

Dolaskom u aulu punu visokih čvornatih akacija što bijelu kamenu baraku skrivahu od ostatka ulice zapovjednik je prije nego je kočijaš kamenjarom potjerao konje i kočiju do dvorišta iza barake već dijelom ustao i oslonivši se na prečke stao dobacivati naloge. Činovnika je ovdje bilo na svakom koraku, što neoklopljenih a što maltene u punim oklopima sopćući u hladu. Nije mnogo trebalo da se prostodušno lice pred Tharom Pukovnikom izmijeni u ono sangvinično, a stvari se počnu dovoditi u red.

“I pažljivo sa njim!” reći će u jednom trenutku zapovjednik kad su se već svi našli na nogama, odlazeći kamenjarom do sparne unutrašnjosti barake, a dvojica-trojica njegovih stražara nosila tijelo Prvog Učenjaka.

Ali u Hatorovu umu te riječi bijahu tek jedne od mnogih dalekih povika, miješanih, zatrpvanih i vraćanih svjetlu dana kao vjetrom nošen pijesak. Za njega ništa od tog ne bijaše razumljivo, a opet se mogao zakleti da je poznao značenje i čuo baš svako njihovo slovo. On je svjedočio, jedva osmatrajući a opstajući još manje, crnilu što je svakim njegovim nepostojećim udisajem postajalo čitav jedan novi svijet, svijet nestvaran a poznat mu kao malošto jer je imao osjećaj da je tu već bio.

I kako vjetar prolazi iznad vječitih isparavajućih pustinja tako je i on bivao bez bivanja i osmatrao bez osmatranja nekog jahača, čovjeka što je tjerao svog konja naprijed prema dalekom zamku u pustinji. Preko mišićavog konjskog grebena i u perčine vezane grive bilo je prebačeno tijelo nekog ranjenika. Umorni i žedni bijahu svi troje, i jahač i ranjenik i at, ali životinja je tjerala pijeskom naprijed, podižući ga i raznoseći.

Dotaknuo sam te u svome putovanju premda nisam morao, riječi su miješajući se sa hućanjem vjetra uskoro postale dio te stvarnosti. One bijahu teške, trajujući naizgled dulje nego je čovjek sposoban živjeti, a opet kad bi ih čuo ne dozvoljavajući mu biti načisto jesu li ikada tu i bile. *Ali osjetio sam ovaj tvoj san i zbog njega odlučio stati. Jer mnogi je svijet završio pregažen jer ga je putnik držao za drače.*

Kasom je konj i dalje pustinjom letio, ali kanda sve sporije. Kanda umoru podložnije. Njegov je jahač u jednom trenutku odnekud izvukao dugački štap.

U Erion sam došao ubiti ga, jer dug je Gossahov morao biti naplaćen, glas je tada nastavio, dočim je Hator mogao tek osjetiti kako sati oko njegova još uvijek usnula tijela prolaze kao sekunde, a glasovi se ljudski miješaju sa vjetrom. *Ali netko je to učinio umjesto mene. Netko je stao na put Rimusu i usmrtio ga. Zato, čovječe moj dragi, zato je na Rimusu ostalo samo da ga kazni životom. Ovaj jahač i ovaj nesretnik, oni su odraz toga. Oni ne jašu prema smrti, Hatore, baš kao ni ti. Oni putuju prema životu.*

Poglavlje 11

GWATH

arkim suncem što sabajle otjeraše i spomen na sinoćni dažd, crnilo i muku njegove su se vodenaste oči otvorile i našle da je onomu što se spavanjem jedva dalo nazvati ipak došao kraj.

Čitavu polovicu jučerašnjeg dana i cijelu noć on je tisućama kilometara ponad divljeg mora i tamnih oblaka, gonjen činima stotine čarobnjaka, sa svojim šticienikom među rukama, dječakom Bohharom, leteći putovao prema Hil'gumu. Tisuće valova dizalo se prema nebu kako bi ih dohvatili, nemani su morske iskakale iz vode sijeavajući zubima a i jata su se ptica usmjeravala prema njima, izgarajući u Gwathovoj magijskoj barijeri. Munje su se granale čitavim putem, poput bičeva udarajući po zraku a onda i po hridinama što stadoše izranjati iz zapjenjena mora. Čitav svijet čarobnjaci su Dvorca Pet Vrhova okrenuli protiv njih, pokušavajući ih dohvatiti i more im učiniti vječnim počivalištem, ali oni su izmakli.

Promoćene i teške odjeće, našavši se na kamenu i praporu otoka Hil'guma od umora su oni lapavicama kroz čestare doklipsali do prve spilje. Ondje je Gwath magijom zaštitio taj kamen i tu tminu, a onda su on i njegov šticienik smrjavajući se na tvrdo njeno tlo srušili i utonuli u san.

“Moglo je biti i gore...”, par trenutaka svojim upijenim i trijeznim pogledom promotrivši nutrašnjost kamene jazbine i trećući od sunca što se krošnjama jasika pred njom probilo do njegovih očiju, Gwath je tiho promrmljao. “Sada barem znamo kakve su mu snage...”

Prebacivši se porebarke i osjetivši da mu je habit i dalje promoćen, Gwath baci pogled spram spiljine nutrine.

“Oh”, on će čisteći dlanove od četina i polako se počevši pridizati na noge. “Vidim da je zbilja moglo i gore...”

Iza Gwatha i Bohhara, koji je još uvijek skutren spavao, spilja se nastavljala u tminu još stotinjak koraka. Ali Gwatha nije zanimala ta tmina, već tri velika medvjeda koja su ležala na korak van njegove barijere.

“Znam da si umoran, sinko, ali vrijeme nam je poći...” sada se već našavši na nogama i otresavši sa sebe les i lišće Gwath je progovorio. Osjetivši da je na korak od drhtanja on se sagnu po svoj štap, podignu ga i dotakne si habit kod

noge. Sljedeće sekunde sva vlaga njegove promoćene odjeće pretvori se u bijelu paru, takva se podigne prema stropu i brzo odletje van iz spilje. Dotaknuvši vrhom štapa Bohhara, koji je ležao desetak koraka dalje okrenut leđima, i sa njim je učinio isto.

“Idemo.” rekao je još jednom a onda istim tim štapom dječaka gurnuo.

Ali Bohhar se na to ni ne pomakne. Stoga je Gwath bacio pogled spram jednog od medvjeda na kraju spilje i magijom mu na trenutak opekao šapu. Zvijer je na to u sljedećem trenutku skočila na noge i spram Gwatha zarezala na što je zazvonilo čitavom spiljom. To je bilo dovoljno da se dječak uplašeno iz sna trgnu i teturajući skoči na noge.

“Medvjedi...!” Bohhar je zadihan uskliknuo, gledajući sad spram Gwatha sad prema životinjama i korak po korak uzmičući prema svjetlu.

“Pa nisu zmiје da ih se tako plašiš.”, Gwath se na to nasmije. “Hajde, moramo ići.”

Sljedeće riječi bile su izgovorene tek desetak minuta poslije toga, kad su Vrhovni Čarobnjak i njegov štićenik probijajući se mokrim gušticima tražili cestu:

“Teom je grad u koji idemo.”, Gwath je tada rekao, čarobnjačkim svojim štapom uklanjajući povijuše i granje kao mačetom premda ih nije ni doticao. “Ondje nas čekaju poznanici. Malo nenajavljeni dolazimo, znaš...”

“Što se to jučer dogodilo?”, jedva se obazrevši na rečeno dječak je na to upitao, slijedeći habit visokog starca što se vukao po blatnjavoj travi i kamenu. “Jučer, je l' da?” dodao je nešto pažljivije, već bivajući upoznat sa tim da su čarobnjacima tu i tamo znali teći dani mnogo brže ili sporije nego drugima.

“Moja krivica, dječaće. Ali ništa strašno...”, Gwath kaza na što mu se iznad glave i okolna šumarka iz blata podignu jedno veliko, odavno srušeno stablo te se izvali na suprotnu stranu.” Objasnio sam ti što je otvaranje uma. Ali ti zaboravih reći da to pripit ne činiš. Pripit ne otvarati um...”, kanda za sebe on to ponovi. “A govorila mi je stoput... i... i bacala tanjure. Ovaj, da.”, on nastavi glasnije. “Pošao sam vidjeti što je sa Magisom, ali su me vidjeli. Nas to jest, nas su vidjeli.”

“Tko to?”

“Thargelionovi čarobnjaci. Osamdeset sam ih izbrojao, a onda ih prestadoh brojati. Ništa strašno, kako rekoh. Brodolom smo doživjeli i to je to. A i Silu sam vidio. Ne znam koji je vrag taj tu radio ali i on nas je posjetio.”

“Ne razumijem... Brodolom... Znači Olyen...”

“Djevojčice? Eh, da si mi spomenuo... Spasih samo tebe.”, Gwath kaza. “Mada čuj, mogli smo poginuti svi; rekoh ti da sam vidio Silu.”

“Olyen je mrtva?”

“Ne mora biti. K vragu, ovo je kamen. Čekaj...”, Gwath reče a onda na

trenutak zastane. "Da, bolje probiti... Ostani gdje je si."

I rekavši to Vrhovni čarobnjak dotaknu vrhom svog štapa neku kamenu površinu što se skrivala iza grmlja, bršljana i mahovine. Na to se začuje pucketanje kao kod drobljena leda, a zatim grmljavina i lom tokom čega se stijena smrvi i odbaci u guštik zajedno sa prašinom.

"Sada reci."

"Olyen je umrla?" Bohhar ponovno upita,

"Poginula, ne umrla.", Gwath ga ispravi te otare slobodnom rukom habit od ono malo prašine što je u zraku ostalo. Ispod glasa zbog tog opsovavši i nastavivši dalje, dodao je: "Ali možda i nije. Valjda zna plivati... Svakako ne smijem više otvarati um kako bih joj pronašao siroto tijelo..."

"Možeš otvarati um i pronaći ju?"

"Ti kao da me ne slušaš, dječčče. Pazi, ovo je jazva.", stari čarobnjak kaza mahnuvši rukom spram naizgled ravna tla pokrivena puzavicama. "Ne smijemo se više igrati sa Thargelionovim ljudima. Jedva smo sada pobjegli, a i Sila je izgleda na njegovoj strani. Ne bi me čudilo..."

Zaobilazeći rasječeno granje i porazbijano kamenje i u sjeni mladih ariša čije krošnje bijahu obasjane suncem slijedeći Vrhovnog Čarobnjaka, Bohhar je ustrajao:

"Jednom smo pobjegli. Valjda možemo..."

"Eno ceste. Znao sam da je tu negdje... Tiho sad budi, da nas još tko ne primijeti... I ne spominji mi više more.", Gwath reče. "Rekoh ti dvaput da sam vidio Silu. Da znaš tko je taj ne bi od medvjeda bježao, već im još trčao da te spase..."

"Pa znaju svi da smo tu. Onaj je kamen pukao..."

"To si čuo samo ti.", Gwath mahnu. "Rekoh ti tiše sada."

Starac i malo dijete potom su nastavili bez riječi, tek šušajući okrzavajući tanko, tu zeleno a tu golo granje grmlja i pucketajući hodanjem po onom sasušenom granju, trulećem na tlu od rahle zemlje, suhих samara, iglica i krhkih bijelih kamenčića. Negdje se u blizini čuo žubor vode, zvuk čega se miješao sa vjetrom što je mreškao visoke krošnje ponad putnika. Prema toj vodi tu i tamo su letjele ptice u malim jatima, vraćajući se potom opet nebu, bacajući sjenu podno jutarnjeg sunca.

Gradu su se putnici približavali. To se uskoro moglo osjetiti ne zbog uske bijele ceste na obzoru u kotlini, već i samim prolazom kroz šumu, čije zemljište postajše sve ravnije, sa sve više panjeva što virahu iz zemlje a iz kojih izbijahu mladice. Sve manje ta je šuma bila mjesto divljine a sve više dom lovaca i drvosječa.

"Sad znam gdje smo.", u jednom je trenutku tiho rekao Gwath, kad su on i Bohhar na trenutak zastali da se odmore pokraj jednog trulog, visokog panja

obraslog gljivama i mahovinom. "Poslušaj me", on tada reče. "ako tko pita, iz Kessyra smo. Svi su ti u Hil'gumu iz Kessyra. Nikakav Enzolart ne spominji. Nikakav Magis. Tko pita, unuk si mi."

"Kako... Kako se zovem?" osmatrajući vlažnu zemlju Bohhar je upitao.

"Bohhar. To i jest kessyrsko ime jer si po djedu nazvan, koji je došao u Magis iz Kessyra. Trebalo mi je da ga se sjetim, nek' i on ide k vragu. A ja sam Gorzen. Čuo si za osnivača Saviuna...?"

"Jesam.", Bohhar će tiho.

"Onda dobro. Samo je bitn... Daj ne budi pokunjen. Vidi, još i pla... je l' ti to plačeš? Saberi se, dijete, u probleme ćeš nas uvući!"

"Gosp... Ja...", dječak zausti obrisavši rukavom lice. "Dobro sam. Samo... jesu li zbilja mrtvi?"

"I mi bi mogli biti ako ne prođe sve kako treba. Čuj, stani, stani sad, poslušaj me.", Gwath kaza i štapom dotaknu dječakovo rame na što ovaj podignu svoje od suza zrcaleće lice. "Nisam te tražio da sa mnom pođeš. To je bila tvoja odluka. Ali čija god odluka da bila, znaj da će ih još mnogo izgubiti život ako nam ovo ne pođe za rukom. I Revon... i on je poginuo na istom ovom putu i mnogi drugi prije njega. Jer more se Enzolarta i Hil'guma ne preplovljava tek tako, dječče, to valja shvatiti...", Gwath kaza a onda nastavi nešto usrdnije: "Ali saberi se. Nemoj misliti na ono što je bilo jer ne znamo zapravo ni što je bilo. Možda su preživjeli, možda nisu. Na tebi je i meni da brinemo za Magis. A i Arenu kad smo već kod toga jer Thargelion neće stati na nama. Kad vatre krenu one se neće samo tako zaustavljati..."

"U redu.", dječak na to tiho odvrati a onda zausti "Što ako...", te se načas iskašlje. "Što ako kralj Eolus odbije poslati vojsku na Enzolart?"

"Hmmm... Ja vidim da si ti pazio na ono što se kraj tebe odvijalo... Da, ideja je zatražiti Eolusa napasti Enzolart. Vjerojatno i nas napasti poslije Thargeliona... ali o tomu ćemo kasnije. Ako ne uspije?", Gwath upita a onda se uspravi. "Pa, recimo da i nije na Eolusu u ovome slučaju o tomu birati. U Kessyru čarobnjaka osmog stupnja nema. A jedan, dječče moj, upravo im dolazi. Gladan si?"

"Št... mislim da jesam, da."

"Htio sam ispeći neku pticu, ali vidim da ne moram. Vidiš ono?", starac reče i pokaže rukom prema tridesetak koraka udaljenom guštiku. On potom jedva primijetno pomakne prstima na što se udaljeno granje razmakne a dječak ugleda udaljene kuće Teoma ponad čijih dimnjaka se uzdizao tanak dim. "Teom. Taverne nas njegove čekaju."

Poslije toga oni nastaviše dalje, isprljani sasušanim blatom i umorni premda su se probudili nedavno. Sunce je isparavalo vlagu sa krošanja i lapavica, što disanje putnika činjaše teškim a hod njihov sporim. Ni Gwath ni Bohhar nisu

htjeli više ni trenutka provesti u toj šumi.

“Kažu da u Hil'gumu ima veprova velikih poput odrasla konja.”, reći će tiho starac kad su se on i dječak našli na stotinjak još koraka od ceste prema kojoj se trebalo blagom nizbrdicom od lišćem pokrivena zemlje spustiti. “To ti je jedna od legendi vezana uz Neurija jer je on uhvatio jednog takvog...”, zadihano se korak po korak približavajući cesti od usitnjena bijela kamena Gwath je ogleđajući se i hvatajući za obližnje mladice govorio, “Stoga je vepar usko vezan uz kulturu čitavog ovog kraja. Bit ćeš ponuđen... ne odbijaj ni slučajno. Možeš? Čekaj, evo... Odlično, odlično!”, on dobaci a onda i sam prokliže blatom poslije čega preskoči neki jarak i dočeka se na kamenju ceste. Ovdje udahne i izdahne, a onda doda: “Bogovi, ovo mi je oduzelo dušu... Eto nas, dječaće moj, eto nas pred Teomom... Uh!”, još jedanput otpuhnu. “Dodaj mi štap.”

Dječak učini kako mu je rečeno. Putem je već bilo lakše hodati, a i mnogo toplije jer je bio sjenovit samo djelomice. Krajevi puta bijahu zarasli gustim zelenim grmljem i oniskim stablima između kojih je tu i tamo izvirala kakva žućkasto-bijela stijena. Tragovi su se teških životinja, kao i kotača zaprega i ovdje-ondje ljudskih čizama u sitnom kamenju ponavljali unedogled, tek bivajući prekinuti na određenim mjestima kakvim omanjim lokvama od jučerašnje kiše. Sada se već Gwath osjećao kao jedan građanin civilizirane zemlje, čovjek sa dostojanstvom kojega ne dijeli mnogo od šalice kave i kreveta sa perjem.

“Znaš zašto ti spomenuh veprovinu?”, par minuta kasnije ponovno je započeo Gwath. “Jer iako ti se ovdje vjeruje u Obu, gospodara Troje Božanstava, ipak magija nije zabranjena kao u Enzolartu. Ali nema Hil'gum magiju na kakvu si navikao... Ovdje su mistici ljudi sa moći, ne čarobnjaci.”

“Mistici...” ponovi Bohhar.

“Oni su ono što smo bili mi čarobnjaci prije nego je Jarez uz Alakonovu pomoć podigao Magis. Ljudi dijelom upoznati sa magijom, ali... možda sa za nas suviše neobičnim pogledom na svijet. Prije je to bilo drugačije, u doba Jareza, mada je i on ostalim mysticima bio trn u oku. Danas... danas je za mistika sve ritual. Odbij mu gnjilu veprovinu, bacit će te veprovima.”

“Dogodilo se to?”

“Čuo sam za par slučajeva. Ali svakako je bitno znati; ako je moćniji od tebe... i lud je čovjek u pravu.”

Dalje su nastavili isprva tiho, a potom i bez ijedne više izgovorene riječi. Nije trebalo mnogo još hodati da se pred njima pokažu visoke, travnate mogile, a onda i prve kamene kuće podignute van zidina grada. Dvije kuće postale su njih deset, njih deset se izranjajući iza brda uskoro pretvorilo u stotinu njih i čitave razgranate po brdima šorove, punih ljudi, životinja i života koji se ondje odvijao. Tu i kameni put postane kaldrma a zemljani jarak niz kamenih kanala

za odvod.

Daleko na lijevoj strani su se mogla nazreti brda pokrivena izoranim njivama i pašnjacima po kojima je šetala stoka. Sa desne je pak uskoro iz gariga izvirio onaj potok, nastavljajući prema kaldrmi koja se na tom mjestu kako su joj starac i dječak prilazili oblikovala u kameni most.

“Ispričavam se.”, neki glas je zatomljen lupom popravljanja vodenice stotinjak koraka uz potok rekao kad su se Gwath i Bohhar našli nasred tog mosta. “Jesam li u krivu ako zaključujem da niste odavdje?”

Gwath se tu zaustavi i spram osobe okrenu. Bio je to srednjovječni oniski čovjek, tek sa zelenim kaperonom koji ga činjaše kudikamo višim no što je bio. Odjeven je on bio u dugu halju od zelenog šenija preko koje je slobodno padao tanki lanac od zlata, inwogina, za kakve se u Hil'gumu govorilo da nosiocu donose sreću, a u rukama mu bijahu dva-tri papira smotana u tuljce. Bio je to saraf.

“Teom, gospodine, je svjetski grad. Mislim stoga da nam je oprostivo ako nismo odavdje.” uljudno je odgovorio Vrhovni čarobnjak Magisa.

Saraf se nasmije. “Naravno, naravno...! Ali baš zbog toga sam vas se drznuo i zaustaviti jer vidim da idete dverima. I sami znate da se ulaz u grad plaća, ali već se više puta dogodilo da su htjeli platiti kessyrskim bakrenjacima koje stražari ovdje ne primaju. Zato sam tu, da razmijenite novac ako vam bude potrebno.”

“Bogovi, u tom slučaju sam zahvalan što smo vas sreli.”, Gwath uskliknu na način koji Bohharu bijaše pomalo čudan. “Evo”, stari čarobnjak kaza i posegnu u džep, odakle izvuče šaku bakrenjaka i novac pruži mjenjaču novca. “Sve kessyrski, vidite...”

“Da, da, s ovime ne biste mogli u grad... Pričekajte samo... Možeš li pridržati?” obratio se saraf Bohharu pruživši mu tuljce. Jedan se papir u rukama Bohhara razmota, na što on ovlaš ugleda tekst na hil'gumskom i zaprepasti se kad uvidje da razumije što piše premda nije znao čitati ni enzolartski. Zbunjen, Bohhar smota papir natrag u tuljac i podignu pogled spram mjenjača novca.

“Evo, to je osamdeset... plus pet... Evo, to je to. Nadam se da će vam boravak u Teomu biti ugodan.”

“Zahvaljujem.”, čarobnjak je odgovorio spremivši novac u džep, poslije čega je tuljce od Bohhara sarafu predao. “Jer u suprotnom bi možda i vani spavali...”

Nekoliko trenutaka kasnije, kad su most prešli i nastavili uskom cestom od kaldrme, obrubljenom kamenim stražarnicama, nizom konjušarnica i zidinama nekorištene karantene koja odavno već služi kao spremište blokova iz obližnjeg kamenoloma te kad su prišli dijelu ulice između tog niza građevina i dveri, gdje sa obje strane kaldrme teren bijaše raščišćen i raskopan u niz širokih i dubokih

šanaca što okruživahu zidine grada, tim teomskim novcem sarafa Gwath je stražarima platio ulaz u grad.

Unutar zidina, svjetine bijaše mnogo, mnogo više.

“Teom je poseban po tome, dječaće, što mu zidine kako vidiš obuhvaćaju i čitavo jedno jezero.”, Gwath će kimnuvši spram udaljene nakupine vode koja se čitava dva strelometa dalje, spajajući se sa onim potočićem van grada, puna drvenih sojenica unutar zidina što su nestajale iza horizonta zrcalila na suncu. “A i ovo je, vidiš, posebno. Vidiš ga? To je jedno od dva najvažnija stabla u čitavom Hil'gumu. Kažu da se Mord Dur'agemski sa Svetim Myronom rastao baš ispod tog stabla prije nego je pošao u Bijelu zemlju.”

“Koje je drugo?” Bohhar je upitao, osjećajući kao da mu se nešto nalazi u grlu zbog čega se već dvaput ulaskom u grad pokušao iskašljati.

“Nemoj kašljati. Ako nisi primijetio, ovdje se govori drugačije. Ne želiš... Pozdrav, pozdrav, ne hvala, žurimo...”, rekao je Vrhovni čarobnjak nekoj starici što je sa kantarom od malahita u ruci prodavala nekakvo meso i jaja. “Našim jezikom ovdje govoriti ne želiš. Nego da... drugo stablo je u Dur'agemu, dakako.”

“M...”, Bohhar zausti glasno ali onda iznenada glas utiša: “Magija čini da govorimo hil'gumskim...?”

“Čovjek bi rekao da ćeš primijetiti ranije. Stani da ljudi prođu.”

Neka tri mladića nagih torza i opaljene kože od sunca ispred njih su tada prošla noseći uski i dugački čamac. Četvrti ih je mladić pratio noseći dva kratka vesla i jutenu vreću punu stvari. Gwath se spram njih usrdno nasmiješio, poslije čega je kad se zrak raščistio rekao Bohharu: “Ali to je nešto o čemu se ovdje ne govori.”

Dalje su nastavili osmatrajući golubove što tu uzlijetahu a tamo se okupljahu oko kakvog djeteta što im je bacalo okrajke kruha. Mnoga kola vučena su volovima škripala, dočim su bičevi seljaka izvaljenih na njihovim sjedištima pucketali. Ljudi su govorili, dobacivali koješta jedni drugima i smijali se tu a ondje raspravljali, mnogi od kojih su išli prema ili se upravo vraćali sa tržnice na drugom kraju Teoma. Svakako, vjetar ih je nadglasavo sve, zamećući kameni trg i provlačeći se između kuća uskih ulica noseći sve mirise grada prema sojenicama i mreškane jezeru na komu se bibahu čamci maleni sada kao točkice.

“Eno je.” nekoliko je minuta kasnije starac najzad promrsio, odmah poslije čega su se njih dva zaputila spram druge strane trga, ondje gdje bijaše niz radnji čuvan snažnim teomskim cehom, stara drvena pivnica, još starija ljekarna, svjećarnica čiji su svjećari bili zaduženi za osvjetljavanje čitavog grada već stoljećima te velika taverna, mjesto toliko prostrano da je bilo mjestom sastanka kanda svih staleža grada Teoma.

Pred drvenim se vratima te taverne ispod ugašene uljanice obješene o lanac nalazio stari, poluslijepi pas smečkaste dlake, velik toliko da je mogao rastrgati baš bilo kojeg od ljudi što prolazahu cestom, ali od umora i starosti dane ipak provodeći u spavanju. Par koraka dalje bijahu vezana dva crna tegleća konja, jedan manji od drugoga.

Ni pas ni konji nisu obratili pažnju na dijete i starca kad su ovi vratima taverne prišli i nestali u tami prostorije iza njih.

“Surke ovdje ostavite.” trenutak kasnije, kad su se u toplini taverne našli, neki im je mladac dobacio brišući jedan od mnogih drvenih stolova. “Oh, nemate?”, dodao je podigavši glavu, “Napominjem, napominjem samo... Izvolite sjednite. Popit ćete što? Pojesti?” dodao je poslije čega je pošao smjeru šanka iza kojeg počivahu teške bačve od hrastovine.

Gwath i Bohhar bez riječi šanku prvo pridu, iza kojeg je mladac već došetao, a onda starac kaza:

“Imate slobodnih soba?”

“Mislim da... Ne, imamo, gospodine. Imamo. Zorom se jedna oslobodila, kad je otišao... Vidite”, on kimnu spram par gostiju što su sjedili na udaljenim stolovima, “mimohodom dolaze i odlaze pa se teško pogodi vrijeme... Još će par dana to trajati.”

Gwath se osvrnu i na podu uzdignutim sa par stepenica zbog hipokausta što se ispod njega nalazio ugleda šaćicu mladih redovnika u crnim Obinim habitima, omotanih oko pasa molitvenim užadima a na prsima imajući bakrene inwogine. Redovnici doručkovahu, a u središtu im bijaše jedan stariji ćelavi svećenik u sivom habitu čiji je pronicavi pogled pogledavao spram Gwatha i dječaka svako malo.

“Odlično.”, napokon Gwath odgovori. “Trebala bi nam... pa, na jednu noć. Donosite u sobu jelo?”

“Baš će danas ispeći vepra. Ali ako želite nešto posebno...”

“Ne, ne, dobar je vepar. Odličan, dapače! A i bila bi šteta uznemiravati kuhare zbog... jel... Nego, vino. Znaite, mi smo iz Kessyra, ali za vaše se crno vino čuje nadaleko...”

Te riječi učine da se na oberovu licu pojavi smiješak. “Oh, nema par dana da nam je došla svježja bačva. Imamo sve. A za kuhare... dobro, neka bude po vašoj želji. Dug je dan.”, on kaza. “Ovdje vam točim, ili biste prvo vidjeli sobu?”

“Sobu. Da odmah platim... To je ako se ne varam trinaest bakrenjaka...?”

“Dvanaest. To jest da, trinaest je ako brojite i jelo i sve. Sa trinaest će vam i okrijepa biti donesena, kruh i sir.”

“Odlično...”, kao za sebe Gwath je potom rekao, posegnuvši u svoju halju a onda novčiće oberu pruživši. “Trinaest.”

Nedugo nakon toga ober je Gwatha i Bohhara poveo do njihove sobe,

odvešći ih prvo do drvenih stepenica sa lijeve strane taverne, potom do mezanina a onda se uz njih uspevši i do prvog kata na čijem kraju ih je soba prazna čekala. Tu im se taj mladač ispričao na neredu, uklonio sa kreveta dvije već neugodno isprljane plahte, iz šezimeta u hodniku donio druge, svježije oprane i čiste, zajedno sa drugim krznima, raširio sve to na oba kreveta, a onda poručivši da će objed i piće biti doneseni u najkraćem roku uz još jednu kratku ispriku sobu sa starom krevetnom u rukama je napustio.

Time se Vrhovni čarobnjak i njegov štićenik najzad nađu u sigurnosti zidova, sjedeći svaki na svom tvrdom krevetu, osmatrajući svjetlo što je prolazilo kroz mali prozorčić i padalo na drveni pod.

“Mimohod. Sad sam se sjetio zašto sam poslao Revona...”

“Nešto nije u redu?”

“Vidiš da mijenja i krzna; zna da će biti kažnjeni ako se raširi riječ da su prljavi na dan mimohoda.”, Gwath reče srušivši se u ležeći položaj i stavši promatrati potom drveni strop. “Tisuće ljudi bit će u Teomu za par dana. Idu iz Dur'agema, za Kessyr pa Teom. Ima par luđaka koji i za Rateh nastavljaju.... Neki plivajući pa se utope. Pitao si što nije u redu. To nije u redu, par tisuća ljudi baš kad mi treba malo odmora... ali što ćeš...”

“Sastat ćemo se onim ljudima dotad?”

“Ne usudujem se još otvarati um, tako ne znam gdje su.”, sada zaklopivši i oči, čarobnjak promrsi. “Iskreno... pijan sam ih upoznao pa ne znam ni kako izgledaju.”

Nakon tih riječi nastane pet-šest sekundi duga tišina. “Nećeš ništa zbog toga reći?”

“Što bih trebao reći, gospodaru?”

“Pa... da sam pijana svinja i tako. U Magisu mi prigovaraju, znaš. Čujem ja to... mada to nitko ne zna. Gwath je pijandura, Gwath je ovo, Gwath je... Svaki Vrhovni Čarobnjak je za koplje gori od prošlog.”, ujednačeni je glas starca šištao drvenom prostorijom. “Ah, tako ti to ide... I ja sam prigovarao Vegaru dok nisam postao on. Kažu da i turovi kraj June prazne crijeva po istoj travi koju jedu. Sereš po travi pa postaneš trava pa seru po tebi i tako...”

“Ne možete jednostavno prestati?”

“Sa čim? Lokanjem? Ne ide ti to baš... Ne, jednom kad ti naraste stupanj... Znaš, kad ti naraste stupanj utonuo si u još dublje blato i nema nazad. Ne mogu prestati. Ne mogu prestati i da hoću.”

Dječak nasuprot njegova kreveta zijevnu. “Nadam se da onda nikada neću postati Vrhovni Čarobnjak...”

Gwath se na to nasmiješi. “U tom si slučaju možda i jedini u Magisu koji se takvom čemu nada! Ne znam što je to sa ljudima... Možda je do same njihove pokvarene prirode pa ih toliko privlači moć, makar im pred očima, pred

samim njihovim očima bivala njezina krnja i hrđa... Zbilja... zbilja je teško znati..."

"Čarobnjak Bellow, želi li on biti Vrhovni Čarobnjak?"

"Otkud si se njega sad sjetio...? Želi li biti Vrh... Hmm... Želi. Sigurno želi. Mora htjeti. Kad ne bi htio zbilja bih se čudio. A i ti želiš, k vragu, samo to ne znaš. Kad odrasteš znat ćeš. Jer ja uviđam", čarobnjak nastavi podigavši sada prst u zrak kao da se obraća stropu, "da magija čovjeku oduzima vlast nad samim sobom. A tko ne bi htio, makar na trenutak, slobodu od vlastita robovlasništva? Hajde, reci mi? Probaj mi odgovoriti na to..."

"Sloboda..." Bohhar zausti, ali prekinu ga kucanje na vratima.

"Odi otvori čovjeku." najednom će Gwath na hil'gumskom.

Bohhar skoči sa kreveta i do vrata pođe. Otvorivši ih on ugleda obara, u čijim rukama bijaše pladanj sa par hljepčića, kockicama sira i narezanog suhog mesa, kao i bokal vina. "Ovdje ću vam ostaviti.", mladić je rekao prošavši pokraj Bohhara i odloživši polako pladanj na stolić između kreveta. "Čaše su vam u vitrini", on doda pokazavši spram malenog ormara pokraj vrata, "a u vezi veprovine ćete biti obaviješteni."

"U redu. Zahvaljujem." Gwath je na to odgovorio.

Odlaskom obara Bohhar je opet vrata zatvorio, pošao potom do vitrine i uzeo za Gwatha čašu, položio ju na stolić, sipao Vrhovnom Čarobnjaku vina te prionuo jelu.

"Ali čuj", iznebuha je započeo Gwath okrenuvši se na bok i uzevši tu drvenu čašu sa vinom, "dokle prepoznajemo svoje greške one su utoliko manje, nije li tako?"

"Ne znam ja...", sada već punih usta Bohhar odgovori. "Vi ste učitelj..."

"Da", ispivši gutljaj Gwath prihvati, a onda se vrativši čašu na stolić opet na krevetu ispruži, "posrao si mi se po mislima prije nego sam ih iznio. Daj, daj reci nešto o tomu što govorim. Uzmi to kao učenje; na tebi je da daš protuargument. Dokle prepoznajemo svoje greške, rekoh, one su utoliko manje. Zgazi to."

"Ja zbilja... Hmm... A zašto vi ne jedete?"

"One travuljine što popovi dolje pale su mi oduzele apetit. Izgleda je neki pametnjaković i u hipokaust ugurao zavežljaj pa da nam svima lijepo smrdi... Nisi osjetio?"

"Ne, ovaj... Jesam, ali... ne smrdi toliko..."

"Nebitno. Reci nešto o onim greškama."

"Koji...? Ah! Mislim... tko prepoznaje greške taj ne griješi? Ali griješi ako ih čini, zar ne? Tko čini greške, griješi."

"Ali ih prepoznaje..."

"Moj ujak je znao reći da iskren čovjek misli i djela ne odvaja...", Bohhar

kaza, prstima kidajući komadić tvrdog sira. "Ako znamo kako griješimo a svejedno to činimo... ne izgleda mi da se time situacija mijenja."

Premda je razgovarao sa djetetom, Vrhovni je čarobnjak ipak odlučio u tišini odvojiti nekoliko sekundi kako bi razmislio o upravo izgovorenim riječima. Zaklopivši opet oči i mirno par puta udahnuvši i izdahnuvši, on progovori:

"Tvoj ujak je idiot. Njemu je nepoznata vatra kroz koju čovjek mora proći kako bi se natjerao pomaknuti i za milimetar onda kad za učiniti to je potrebno sukobiti se sa čitavim svemirom jer čitav ga svemir drži nepomičnog pod svojom čizmom. A sada mi dozvoli zaspati", Gwath reče. "Štoviše, dopusti mi umrijeti. Ali ako se ipak probudim, onda ćemo ovaj razgovor nastaviti." Prije nego je Bohhar stigao što na to reći, čarobnjak je dodao: "I nemoj misliti da idem odmarati. U Hil'gumu je Sila. Moram razmisliti o tomu što smjera."

BELLOW

Mirisni, topli vjetar što je mreškao naizgled vječno ispruženo jezero Ajobb, tamno i zelenkasto, duboko toliko da bi i sam Saviun u njegov najdublji dio uronjen stao, nosio je ponad vode onaj lijek do kojeg se dolazi samo udaljenošću, i njegovom se svježinom srazio sa pješčanom sprudi i raspršivao sa putnika svaku onu mijazmu što ih je trovala. Taj je vjetar mreškao prosijedu, raščupanu Kalgovu kosu kad se on ležeći na od sama njegova tijela ugrijanu pijesku odmoran probudio i polako otvorio oči, a usto je zaglušivao tiho pucketanje palucajućih drva upaljenih od Kalga tek na korak ili dva.

Ponad vatre se vijugao tanki dim, postajući sve svjetliji kako se od tla udaljivao.

Kalg se nagnu, upre rukama o tvrdi pijesak pod sobom i ustane u sjedeći položaj. Otrese potom dlanovima, udari par puta po svojoj košulji a onda obriše lice i uz pucketanje se kostiju protegnu.

"Do..." zaustio je tada kako bi nešto rekao, ali se zaustavio u zadnji trenutak.

Polu stotine koraka od sebe, ponad onih najviših šuštajućih krošanja na rubu šume on je ugledao letjeti i vrtjeti se dva dugačka, čitava iz zemlje iščupana stabla. Podno njih Kalgu je leđima okrenut stajao starac Meroz, u rukama držeći štap za hodanje i njime polako prolazeći po zraku.

Levitirajuća su stabla škripala, pucala, drobila se dočim se sa njih sasipahu zemlja, lišće, suho granje i komadi kore. Iz njih je bljeskala plavičasta svjetlost, zasljepljujući one koji bi ju ugledali. Sa svakim njezinim bljeskom dio bi stabla bio odvojen. Prvo to bijahu najčvornatije grane, potom ono korijenje što je sezalo najdalje, zatim i čitava krošnja, praćena ostatkom korijenja i sitnim grančicama što po deblu izbijahu. Sve što bi bilo odvojeno u plavoj bi onaj

svjetlost izgorjelo, poslije čega bi kao pepeo bilo otpuhano vjetrom i rasprostrto nebom ponad šume.

Očišćena debbla bila bi odbačena pola strelometa dalje, strovaljujući se na pijesak i kotrljajući, ali ne prestajući se vrtjeti već bivajući kao dlijetom oblikovana dočim se okretahu i poskakivahu na mjestu.

Kalg je u osmatranju proveo još par trenutaka, a onda se osovio na noge. Tada je pogledao preko visokih busena trave što izbijahu pedesetak koraka dalje i ugledao Bellowa. Taj je čarobnjak u čučnju nožem oštrio neku dugačku mladicu, dokle su se pred njim u zraku vrtjele dvije velike patke, čerupajući se i parajući, te čisteći od utrobe.

Očistivši mladicu, Bellow ustade te u smjeru Kalga pođe.

“Jutro Kalže!”, čarobnjak ga je pozdravio. “Baš smo gledali da te ne probudimo...”

“To splav pravite? Zaspao sam sinoć prije vas pa nisam... Niste našli staru splav?”

“Ma eno je, ali je polomljena.”, Bellow će pokazavši mladicom daleko niz sprud, dokle Kalgove oči nisu mogle ni vidjeti. “Užad smo tek iskoristili... Evo sam očerupao patke.”

“Čarolijama...?” Kalg će ispod glasa.

“Ovako je lakše. Jer krv i utroba i... Ali neću peći magijom.”, Bellow odvrati. “Na drvima je bolje.”

“Trebaš pomoć?”

“Ako znaš peći. Zapravo... mislim da ti znaš peći bolje od mene. Evo, ako želiš, pripremio sam štap pa vrti iznad vatre.”

“U redu.”, Kalg odvrati i prihvati od čarobnjaka mladicu. On tada pomisli posegnuti za očišćenim pticama što i dalje levitirahu pred Bellowom ali one polako dođu u Bellowove ruke pa ih on Kalgu jednu po jednu pruži, dočim ih je ovaj nabijao na mladicu.

“Rašlje?”

“Zaboravih. Sekundu.” Bellow odvrati a onda pruži ruku prema šumi. U daljini se začuje prasak, poslije čega sa tih stotinjak koraka udaljenosti brzo rujući pijesak dolete dvije debele grane. Dva-tri puta one se u zraku zavrte, čisteći se od izbojka i lomljenjem oblikujući. Najzad od granja nastane klupko, iz kojeg izađu dvije rašlje i zabiju se na zemlju pokraj vatre a ostatak se smrvi dodatno te polako pospe po raspadajućim plamtećim drvima na što ona zapucketaju, zahuću na trenutak i zamirišu.

Na te rašlje Kalg položi ražanj sa pticama. Potom on pođe do praznog dijela zemlje gdje je ugledao ležati bisage, iz jednih izvuče lulu i smotuljak sa duhanom a onda nastavi tražiti po ostalima.

“Začini... bili su tu, sigurno.”

“Čekaj, kuhao je čaj... mislim da sam ju tu negdje vid... Da, evo je.”, Bellow kaza i odnekud iz oniske trave uzme kožnu vrećicu napunjenu mirodijama. “Mislim da će ti nešto odavdje pomoći.”

“Papar? Paprika? O”, Kalg promrmlja puneći lulu dočim je malim prstom vrećicu otvarao u nju provirujući. “pomoći će, pomoći. Ostavi ovdje... I ne brini. Za ptice više ne brini.”

Nedugo poslije toga Kalg se našao sjediti pokraj prtičjeg mesa sam, vrteći ga polako i brinući se za žeravicu što ga je pekla. Minute su prolazile lijeno, pretvarajući se u desetke njih a onda i u sate. U međuvremenu se Kalg sasvim razbudio, bubanj dopunjavao dvaput i popio dvije šalice čaja od kamilice kojeg je jutros skuhao Meroz.

Čarobnjaci su mu dolazili povremeno, na par tek minuta kako bi i sami otpili koji gutljaj čaja i usput se djelomice odmorili. Na njihovim se licima umor povećavao kako je vrijeme prolazilo, izgledajući najzad kao da su sva ona stabla za splav porušili i vezali im trupce rukama, a ne magijom. Kalg je to primijetio i sve mu to bijaše neobično, ali postavljanju ikakvih pitanja taj čovjek nije vidio razloga.

Tek je jedanput upitao Meroza je li sigurno otići do šume kako bi nabrao medvjedeg luka, na što mu je ovaj odgovorio da će to radije učiniti on. Meso je bilo ispečeno ne mnogo vremena nakon što je umoran se klataći pješčanom plažom oslonjen na bok Meroz šaku medvjedeg luka najzad donio. Najposlije, kad je i splav već bila izrađena, plutajući na površini Ajjobba, vezana konopcem za neki busen trave, na putnicima je bilo da se odmore i objeđuju.

Oni su to učinili u tišini, pogledavajući tek sporadično spram udaljenih površina Ajjobba kako bi ispitali ono što ih čeka. U pogledu se niti jednog od njih nije dao vidjeti strah - premda je središte Ajjobba bilo toliko nepredvidivo da je i brodovlje običavalo radije ploviti uz obalu - već samo nešto prazno, besadržajno, nešto što bi se možda moglo nazvati umorom da je imalo dovoljno težine time se nazvati.

Nitko od njih nije htio putovati, a ideja o ostanku bila im je prijazna još i manje. Ostanak je čarobnjake podsjećao i na konje, koji su ih tjerali na izbor ili ih ovdje pred Bergh Hivom pustiti na slobodu ili povesti i njih, ali zbog toga splav požurivati magijom. Jer vode je dostajalo, ali krmiva za konje nije. Držeći među prstima raspadajuće, vruće, pečeno prtičje meso Bellow se tu spomenuo Vjetra, koji ih je pogurao posljednji put. Bezimeni im je bog bio na usluzi, sigurno je bio jer kao desnoj ruci Vrhovnog Čarobnjaka Magisa spram Bellowa je gledao blagonaklono, ali i ta pomisao izazivala je zazor. Kretanje Bezimenog boga, naime, bilo je vidljivo. Ono se moglo osjetiti (barem od strane onih koji su znali kako to činiti) i to sa udaljenosti suviše velikih - jer

velika je težina bila u njegovu kretanju. U tomu bijaše opasnost Vjetrova pomaganja; ukoliko bi im do toga bilo dovoljno stalo, pronalazeći Vjetra čarobnjaci su mogli pronaći i Bellowa. Ranije takvo što nije bilo od neke pretjerane važnosti, ali ranije Bellow nije znao čijeg je mača bio nosioc, kao ni čijom rječju je bio obvezan taj mač sigurno odnijeti njegovu vlasniku.

“Odlučili ste što ćemo sa konjima?” upitat će u konačnici Kalg, ispod glasa podrignuvši te se oko osebe osvrnuvši u traženju one šalice od čaja u kojoj sada bijaše čista voda. On je tu šalicu pronašao i iz nje stao polako ispijati, kad je Bellow odgovorio:

“Vodimo ih sa sobom. Meroze, morat ćemo...”

“Znam.”, rijetkim svojim zubima uklanjajući posljednje meso sa neke košćice, stari čarobnjak odgovori. “Neka bude.” Potom je Meroz oglodanu kost bacio u travu, obrisao ruke o hlače, počesao se po dugoj kovrčavoj sijedoj bradi te upitao: “Bezimenog boga opet dozivaš?”

“Mislim da ne bi bilo...”

“U redu.”, Meroz brzo prihvati. “Uspjet ćemo i sami. Zajedno ćemo uspjeti pogurati.”

“Niste jedro uspjeti skinuti?” reče tada Kalg, čačkajući štapićem po preostaloj žari podno ražnja na komu je nabijena još ostala polovica jedne patke.

“Rasparano je.”, Meroz odvrati. “Pokušao sam ga popraviti, ali izgara kad ga se mijenja.”

“Da...”, Bellow izdahnu. “Moj je učitelj to znao, magijom vezivati... Ali teško je jer moraš biti nježan...”

“Nije te naučio?” Kalg ga upita.

“Nisam sposoban. Destruktivna magija”, Bellow se okrenu prema Kalgu i pokuša objasniti, “ona služi glomaznim stvarima. Ono drvo recimo, njega se može iščupati. Ali izvaditi jaja iz gnijezda na njemu... to je već teže. Zato su najveći čarobnjaci oni najnježniji... a to je opet kontradiktorno jer što si veći čarobnjak to ti je nježnost manja strana...”

Na te posljednje riječi Kalg primijeti da Meroz pomalo zamišljeno osmatra žeravicu ognjišta pred sobom. “Meroze...?”

“Ma, sjetih se da sam i ja nekoć znao to činiti...”, starac odgovori, opet podigavši pogled. “Ali kako sam to činio... valjda je to znanje umrlo kao i sve ostalo. Eh... da. No, idemo?”

“Idemo.”

Par sati kasnije, kad je sunce već bilo visoko na nebu, a njegovi se zraci zajedno sa rijetkim nebeskim oblacima odražavao na vodi kao jednom vječno velikom ogledalu, uzburkanim tek ovdje-ondje nježnim, niskim valovma, ljudi i konji našli su se na splavi, polako uz žuborenje vesala udaljavajućoj od šume

čija se najviša stabla iza kilometrima udaljena horizonta sada već jedva i nazirahu.

Uspravan, bosih nogu stojeći na drvenoj provi, Meroz je taj horizont kanda promatrao, dočim mu vetar lamataše izdrapani hiton a dugačku sijedu kosu i bradu mreškaše. Njegove su mršave, koščate ruke bile raširene, sa štapom u desnoj ruci kojeg mu je poklonio Bellow. Volja je tog starca činila da četiri dugačka vesla, po dva sa lijeve i desne strane splavi, plovilo guraju naprijed, dalje još prema otvorenu jezeru. Bellow je za to vrijeme spavao, pripremajući se za svoj red guranja splavi a Kalg timario konje.

Neobičan miris mogao se osjetiti oko čarobnjaka dok je koristio destruktivnu magiju, a nekako stranim činjaše se i samo ozračje. Ništa ugodno nije bilo u pitanju, kao ni išta normalno. Na mijazmu bolesnika, onu tako isparavajuću da je čitavu bolnicu činila vrućom i opojnom sav je zrak splavi podsjećao i čovjek se tu opušteno i odmorno nije mogao osjećati ma što da činio. Četkanjem je konja Kalg pokušavao misli od svega toga otjerati, ali nije trebalo mnogo proći kako bi i od toga odustao, vratio potom četku u bisage i pažljivo hodajući po debelim korama debala došao do ruba splavi i na bršljanom i travom ispunjenoj udubini između dva drveta sjeo, osmatrajući zrcaleću, blago uzbrkanu vodu.

Na blagim je valovima Kalg mogao ugledati svoj tamni odraz, sada se pojavljujući a sada nestajući, kao i odraz crne i vlažne, hrapave kore užetom stegnuta debela pod svojim tijelom. Bio je to teški komad stabla, čitave polovice uronjene u vodu, a osim užeta oko njega bijahu omotane i svježje oguljene kore mladica.

U jednom se trenutku u zraku osjetio miris paljevine. Kalg je tada okrenuo pogled prema Merozu i ugledao na dijelu njegovih mršavih izloženih leđa izgarajući komadić pera otpala sa neke od ptica što su stotinama metara ponad njih zaklanjajući nebo udaljavajući se letjele u jatu. Isprva je Kalg pomislio do Meroza doći jer se ovaj nije micao i garotinu što se dimila ukloniti, ali nije mu trebalo mnogo da se prisjeti kako bi doticati čarobnjaka tokom činjenja destruktivne magije prethodilo boli kakvu osjetiti nije želio ni najvećim neprijateljima. Sa Bellowom je to učinio, onda naime kad je ovaj vatrom ubio Taorge. Ta jedanput učinjena greška bila je dovoljna.

“Tiho...” šapnuo je Kalg ričanu čarobnjaka Bellowa koji mu je pušući svojim nozdrvama negdje u taj čas prišao. Životinju je on podragao, a onda legao i nastavio osmatrati nebo.

“Ajde bježi...” omahnuo je dlanom kao da tjera kakvu muhu kad mu je konj prišao još jedanput i usnama pokušao brstiti kosu. Životinja ga je ovaj puta poslušala, kuckajući potkovanim kopitima na debelu drvetu te se pridruživši crnim kobilama. Na to je Kalg zaklopio oči, nekoliko desetaka sekundi još

pokušavajući ostati pri svijesti i osluškiivati jezero, a onda je zaspao i on.

OLYEN

“Postoje stvari koje se moraju prihvatiti jednom kad se dogode”, šistavi je, hrapavi i metalni u isto vrijeme glas tog neobičnog bića pokraj nje rekao, “ma koliko se činile nepoštenima, nerazumnima... ludima do krajnjih granica. Jer i njihovo nesavršenstvo bitan je dio savršenstva okoline. Ja se nadam... Ja ne bi htio da u tebi traje gorčina dulje no što je to potrebno.”

Olyen nije znala gdje se nalazila. Osjetila je nešto hladno i tvrdo, dakle stijenu pod svojim stopalima, miris šume u vjetru što joj je doticao lice, kao i zvuke razbijanja valova daleko negdje iza nje, duboko niz provaliju, ondje gdje su odjekivali krici ptica. Tako je njezin razum nazivao tamu što ju je okruživala, ali je li razumu bilo za vjerovati, je li bilo za vjerovati tomu što joj je bilo možda i jedina vodilja u čitavom njezinom kratkom životu, ona više odgovoriti nije bila sposobna.

Ispred nje mogla je biti litica. Iza nje mogla je biti litica. Ona sama svakako je mogla biti i mrtva. Sve je to, za što bi ranije mislila da je dovoditi u pitanje bilo glupo, sada bivalo dovođeno u pitanje itekako. Pokraj Olyen se nalazio on, taj neobični čovjek od crne magle, jedina osoba koju je ikada mogla vidjeti i baš osoba koju više vidjeti nije htjela niti jedne sekunde. Bio je to Rimus, njezin takozvani prijatelj. Onaj koji od divljeg mora nije spasio nikoga osim nje. Onaj koga je zbog toga mrzila, htjela da ode zauvijek, nestane iz postojanja... ali i onaj koji ništa od toga nije mogao učiniti jer ispustiti mu ruku ona se nije usuđivala.

“Sve se ovdje temelji samo na vjeri. Koliko si mi spremna pokloniti povjerenja...”

Djevojčica se nije mogla prisjetiti koliko je dugo tako stajala na vrhu litice, jedva korak udaljena od demona. Nije se mogla prisjetiti ni kako su oni do tog dijela došli, kao ni kuda su uopće imali otići. Sve što je znala jest da su ljudi do kojih joj je stalo, njezin otac naime i svi oni putnici i mornari broda, zauvijek nestali negdje u dubinama mora. Još se uvijek mogla prisjetiti gasećih vriskova, tako živo čuti odjeke onih koji su znali da će uskoro nestati zauvijek, nikada više živjeti. I pomisao na to nije mogla a da ju ne otjera do sjećanja na njezin dom, na za sva vremena izgubljeno djetinjstvo, sve ono čemu se više nikada nije mogla vratiti... a čemu se nije mogla vratiti jer ime tog crnila, ime te tame oko nje bilo je Hil'gum.

Sa litice, Rimusa držeći za ruku, Olyen je osmatrala tame Hil'guma.

“Bojim se...”, najzad je ona šapnula, osjećajući kako joj se oči vlaže a onda niz lice klizi jedna suza. “Bojim se...” drhtavo je ponovila te riječi, pogleda ne

uklanjajući sa mraka pred sobom.

Demon na to nije odgovorio. Tek je dopustio da mu dijete stegne crnu ruku još jače.

“Rimuse...”, ne znajući ako učini samo korak hoće li se naći stotinama metara u zraku, padajući prema smrti u provaliji, Olyen je potom izustila. Zašto je to ime izgovorila i uopće zbog kojeg se razloga demonu obratila ona je zaboravila već u sljedećem trenutku. Možda ga je htjela otjerati. Možda mu je namjeravala izgovarati ime sve dok mu postojanje ne bude opravdano jer takvo što kao taj demon naprosto je bilo s onu stranu prirodnog, mogućeg i željenog, ali što god da je posrijedi bilo svakako je bilo nebitno. Jer Olyen je zatim rekla: “Vjerujem ti... Vjerujem ti, demonu...”

Prije nego je demon išta stigao odvratiti, dijete je dodalo: “Rimuse... molim te, odvedi me odavde.”

A tako sljedeće sekunde i bi.

Ono što bi ijednom promatraču izgledalo kao dijete, djevojčica u izdrapanoj odjeći, vjetrom raznošene kose mirno stojeći na stotinama metara visokoj, oštroj bijeloj stijeni okruženoj provalijama, tada je kao pojava u sekundi nestalo, kanda prestalo postojati, a vlast su nad tom stijenom opet preuzeli vjetar, ptice i rijetka magla.

Olyen se više nije bojala. Opet kao i ranije čitava svoga života ona se našla obavijena mrakom, ali ovaj puta taj mrak bio je topao a ona je bivala dio njega. Poput crna vruća vjetra Olyen se osjećala, bivajući svjesna jedino svoje desne šake kojom je čvrsto stiskala demonovu.

Dezorijentiranost, bestjelesnost, propadanje... a onda se našla u novom crnilu, opet osjećajući pod svojim stopalima tlo, ovaj puta drveni pod, zadihana, čuteći kako joj srce udara silnom brzinom.

“Gdje smo?” ispustivši ruku demona, Olyen zadihano upita pa zatetura u mrak. Ispruženih ruku ona se zabila u neki ormarić sa kojeg se potom porušilo i zvonko porazbijalo nešto poput porculanskih šalica i metalnih žličica. Iznenada tada bljesnu neka svjetlost, na što Olyen zaprepašteno ugleda unutrašnjost prostorije kao da uopće nije bila slijepa, vidje tu kako se sa poda brzo uz žličice komadići porculana podižu na stol i oblikuju natrag u šalice, a onda se ponovno sve vrati mraku.

“U Dur'agemu smo.”, iza sebe djevojčica začuje glas demona. Okrenuvši se opet prema njemu, ona mu se vrati. Korakom ni pažljivim ni sporim jer znala je da Rimus ne bi dozvolio na podu bivati kakvoj preostaloj krhotini stakla. Obrisi demonova tijela u mraku se tada opet pokaže. On nastavi: “Ali ovo nije svako mjesto Dur'agama. Kad sam bio star prokleo sam jednog viteza. Ovo je soba u kojoj je taj vitez shvatio da je proket.”

“Zašto si ga prokleo...?” ni ne znajući zašto to pita, Olyen se na to demonu

obrati. Njegov je obris od crne magle stajao uspravan, crvenkastim svojim očima kanda osmatrajući tamu pred sobom a što je maločas pred djetetom bljesnulo kao krevet pokraj drvena zida.

Tada se začuje nešto poput tiha udaha, tiha toliko da se radije činio plodom uobrazilje a ne kakvim stvarnim zvukom, a onda Rimus odgovori: "Jer da to nisam učinio, sada mi to pitanje ne bi mogla postaviti." Nastane tu kratka tišina. "Ali sve je to s onu stranu bitnog, I daleko, dakako, zakopano u prošlosti. Ovdje si kako bi se odmorila. Reci mi, jesi li gladna?"

Tim se pitanjem Olyen nađe pomalo zbunjena. Par joj je trenutaka bilo potrebno kako bi se prisjetila da nije jela barem dva dana. To joj prisjećanje kao na zapovijed potjera iz oči suze jer do njega je morala doći preko brodoloma i mrtvih. Najzad kaza: "Nisam. Ali... ali želim se odmoriti."

Prostorija opet bljesnu u svoj svojoj vidljivosti, svjetlini i boji, svijetla, čista i savršena svaka ugla, nabora i oblika.

Potom se opet sve vrati crnilu.

"Kako to činiš?" širom otvorenih svojih crnih, suzama ispunjenih očiju Olyen šaptom uskliknu te se okrene prema demonu.

Ali demona tu više nije bilo.

"Rimuse...?" djevojčica šapnu. Iz mraka nitko nije odgovorio. "Rimuse...?" ona ponovi, približivši se krevetu i na udobnu njegovu posteljinu položivši ruku. Još jedanput ona je htjela njegovo ime izgovoriti, dozvati ga jer je sada osjećala kako se zapravo boji biti sama i kako se plaši mraka u kojem se nalazila. No za dozvati ga makar još i jedanput djevojčica je ta bila preumorna. Uspevši se na krevet, bosa, prljava i u izdrapanoj tankoj haljini, ona se srušila na krevet, a zatim ni pola minute kasnije zaklopila oči i zaspala.

BELLOW

"Ne mogu više.", glasile su prve riječi koje je začuo otvarajući oči zaklonjene od sunca izderanim komadom starog jedra. Bio je to glas Meroza, starca koji mu se šepesajući i uz tupkanje oslanjajući na štap približavao.

"Ako želiš još mesa, ondje ti je." začuo se potom glas Kalga

"Ne hvala.", Meroz odvrati, približi se Bellowu i do njega sjedne. "Odmorio si se, Bellowe?"

"Koliko toliko.", sada već sasvim budan ali i dalje očiju ne otvarajući, uz zijevanje čaronjak odgovori. "Sanjao sam nešto... Bogovi, ako i ja sam znam što sam sanjao. Ali zbilja, poslušaj Kalga, probaj nešto pojesti."

"Bio je neki kit... Ne znam zašto nije zaranjao, ali držao nas je barem kilometar. Sada je otišao. Čekaj...", Meroz kaza i na dvije-tri sekunde se kanda zagleda netremice negdje u prazno. "Ne", najzad reče, "otišao je. A znaš kad od

drugih uzimaš...”, Meroz će okrenuvši se spram Bellowa, ljevicom gestikulirajući, “bljutavo, neugodno bude...”

Bellow je znao o čemu ovaj govori. Magija je to bila temeljena na tuđoj životnoj snazi i energiji, jednaka onoj kojom je i sam pobio Taorge - spomen čega mu je, uzgred, u ustima iznenada probudio neku vrstu gorkog okusa. Ali Meroz nije govorio o nečemu sasvim istom; kit kojeg je spomenuo naime nije bio ubijen, a upravo to bijaše magija najvećih majstora. Uzeti nečiju energiju, dovesti ga do umora i samog ruba smrti, ali učiniti sve da ga se ne usmrti zapravo, to je bilo daleko teže no jednostavno ga ubiti.

“Razumijem.” napokon Bellow izdahnu, poslije čega upre dlanovima o hrapavu koru drveta i ustane. Ona krpa kojom je lice sakrivao od danjeg svjetla zaleprši na to prema vodi i skoro joj dotakne tamnozelenu površinu, no Bellow se u posljednji čas ipak lijeno spram nje okrenu i telekinezom ju vrati na splav, gdje ju nagura u travu između debala.

“Ono je kiša otišla prema jugu?”, dokono je dobacio Kalgu koji se i sam izgleda spremao zaveslati. “Nemoj, nema potrebe...”

“Bogovi ako ne umrem od dosade, a ni spavati više ne mogu...”

“Vratit će se.”, sada već ispružen i zaklopljenih očiju Bellowu dobaci stari čarobnjak, štapa ne ispuštajući već ga držeći na prsima. “Ne pitaj kako znam...” dodao je potom više za sebe.

“Nestalo ti je duhana?”, začuvši da ovaj lupka lulom o drvo, Bellow se obrati Kalgu. “Nisam vidio još u bisagama...”

“Nestaje, ali bit će do ušća. Ušće je to, je l' da?”

“Ušće...”, Bellow će isprva tiho jer se i sam morao prisjetiti što su prikazivali tajni zemljovidni zapada. “Ušće, da.”, dobaci sada nešto glasnije, ljevicom tapkajući vrat svog konja. “Mada... tko zna što nas ondje čeka. Nikad nisam bio u Erionu, niti u njegovim ribarskim naseljima. Ti si Meroze odandje. Reci onda, što nas čeka? Meroze...?”

“Nešto nije u redu?” puneći lulu do starog čarobnjaka, Kalg ovoga tiho upita.

“Ma... Ne... Ovaj... Nemam pojma.”

“Nečeg si se sjetio?” okrenuvši se i sam sada prema starcu, Bellow upita.

Ležeći na leđima tako da mu je lice zaklopljenih očiju bilo okrenuto prema nebu, Meroz se iskašlje, a onda kaza vidno uznemiren premda hineći mirnoću: “Sjetio sam se... Bah, sjetio sam se onoga što je odavno mrtvo. Erion i to... Nebitno.”, okrenuvši se sada na bok i pokrivši glavu onom krpom kojom se i Bellow krio od sunca on reče. “Duhan je bio zabranjen. Godinama je bio, ali više nije.”

“Zabra...”, Kalg zausti da upita, ali ipak primijetivši kako se Merozu o tomu ne govori od toga odustane. Posegnuvši za vatrenim klipom i njime lulu

upalivši, Kalg u tišini ostane osmatrati daleku poput porazbijana stakla zrcaleću površinu jezera.

Ni Bellow više ništa nije dodao. Mladi je čarobnjak pošao do svog jasenovog štapa, uzeo ga i sa njime u ruci došao do zadnjeg kraja splavi gdje je prekrštenih nogu sjeo.

Voda je oko njega šuštalala, jedan blago labavi balvan šljapkao a ni vjetar ne bijaše suviše tih. Osmotrivši jedno od udaljenih vesala, Bellow primijeti da ga je Merozova magija pohabala i na rubovima spalila. Ali to starom čarobnjaku nije bilo za zamjeriti, jerbo je monotonija ponavljanja jedno te istih činova čarobnjaka do pogreški dovodila lako.

Bellow pogleda daleko u smjeru Bergh Hive, ondje gdje se prije nego je otišao spavati još uvijek mogla vidjeti šuma. Sada je tamo bila tek voda, kanda vječna od Ajobba čiji krajevi se više nisu mogli nazreti ma spram kojeg se njegova smjera čovjek okrenuo.

Nošen povjetarcem, iz Kalgove je lule vijugavo plešući do Bellowa dolazio dim, čarobnjakove misli iz nekog razloga ne vraćajući splavi već mjestu odakle je došao, Magisu. Bellow nije volio miris dima, a njime bi ga Gwath gušio gotovo uvijek kad bi u dvoranu Vrhovnog čarobnjaka bio pozvan. Dvorana je to bila prostrana, ali za Gwatha prostrana nedovoljno. Sada o tomu razmislivši on je razumio zašto se Gwatha češće vidjelo vani, šećući Magisom ili jašući na pastuhu kroz visoku stepsku travu pred zidinama grada nego na samom dvoru.

Sada se toga prisjetivši, tih trenutaka kada se na bulevaru Magisa moglo vidjeti starca u dugoj halji kaskati na moćnoj životinji dok se vraćao sa jahanja, u Bellowovu umu su se probudila sjećanja i na one dane kad se Vrhovnom čarobnjaku u jahanju pridruživao i sam. Tada se tog starca dalo vidjeti u drugačijem svjetlu, svjetlu nepoznatom mnogim stanovnicima Magisa. Gwath je u tim trenucima podsjećao na čovjeka više nego ikada.

Bilo je to stoga što bi ga zrak otrijeznio... pogledavši ovlaš prema svakom od četiri vesala i destruktivnom ih magijom obuhvativši na što je iznenađa mogao osjetiti teret tog čina, Bellow je pomislio. *Ali i sam...* uprijevši uslijed čega mu sa čela izbije znoj a vesla u vodu urone i počnu je gurati, on doda, *Ali i sam da sam izgubio što je izgubio on... vjerojatno u magiškoj kuli dane ne bih drugačije provodio...*

Kao pod nalogom samog svijeta, već prvom sekundom korištenja destruktivne magije Bellow je u sebi osjetio mješavinu težine, sumornosti i neprestajućeg bljutavog okusa ne samo u ustima, već i u svojim mislima unatoč samoj logici koju se moralo kršiti kako bi se takvog čega osjetilo. Njegovo tijelo moglo se nazvati odmornim i udobno smještenim na drvetu splavi, ali um njegov, on je bio i suviše daleko tog. Jer ima stvari koje su uvijek nove, svježije svaki put kad im pridemo ma koliko smo im puta prije toga prilazili, a magija, destruktivna magija u pogotovu, bila je jedna od takvih i ona je uvijek iznova

sa jednakim elanom pržila, boljela i tjerala ono što živi osjećati se kao na samom rubu bivanja.

Neko je vrijeme čarobnjak tjerao splav naprijed koristeći vlastitu snagu, ali i za to nije mnogo trebalo kako bi prošlo pa se Bellow našao pronalazeći svojim sepstvom životinje duboko pod površinom vode i uzimajući njihovu snagu. Neke su životinje zbog tog umrle, neke nisu. Za razliku od Meroza, Bellow je u vezi toga bio ravnodušan.

“Kad bi me”, začule su se u jednom trenutku polutihe riječi Kalga Hurnovskog dok je taj čovjek osmatrajući obzor iza kojeg se skrivala Bergh Hiva polako pušio iz lule, “kad bi me tko pitao što sam doživio na tom mjestu, je li išta od tog bilo iole na granici normalnog... stvarnog, ili je tek bilo proizvod ludila, pa makar i opipljivo bilo...”

Rečenicu on nije završio. Zvuke riječi tek su zamijenili tihi udah i izdah.

“Spavaš, Meroze?”

“Koliko samo mogu.” odgovor se sada već skupljenog, leđima okrenutog starca začuo trenutak kasnije. Kalg tu poželi nešto reći, ali Meroz već doda: “Zatvorim oči, a preda mnom sve isto. Ista voda, ista slika, svjetlost koja bljeska... Ali svakako... ne smatraj me budnim.”

Kalg na to kimnu, istovremeno željan ustajanja i odlaska ma gdje, a opet umoran makar se i pomaknuti. On je razumio Meroza, premda nije znao imenovati niti jedan dio kojeg je razumijevao.

Poslije toga opet riječi nisu bile izgovarane, i to satima kako se činilo, ostatak dana pa sve do duboko u noć. Meroz, izgledalo je, najzad je zaspao, a trans u kojem je Bellow bio upravljajući splavi nije mu vanjštinu od isto tako usnule osobe ni razlikovalo. Da je bio kadar to činiti, Kalg bi se čudio samome sebi kako je svih tih sati ostao smiren i jedva pomičan, svjedočeci tek nestajućem danu i šljapkajućoj vodi, kao i caklećem mraku koji ih je obuhvaćao, odražavajući površinom vode zvijezde sa neba i čineći da mu jezero toliko liči da je izgledalo baš kao da su putnici na splavi nebom plovili.

Mir, moglo se reći, kao neki blagoslov samog svijeta držao je žezlo tih dugih sati, i podsjećao je ljude da takvi trenuci, ma koliko dosadni bili, ipak nisu od onoga čime će im ostatak života obilovati, a što će u gadnim trenucima što slijede ipak, i to ne baš tako rijetko oni priželjkivati.

Tek u veoma kasnu noć, onda kada su i konji usnuli tiho soptali, tišini je najzad došao kraj. Naime ju je zamijenila kiša, polako sipajući, bućajući po srebrnoj vodi i tapkajući po drvetu ljujajuće splavi. Kalga je ona trgnula iz snatrenja i on se našao na hrapavoj, tvrdoj kori balvana u mraku kanda sam, jer niti jednog čarobnjaka kiša nije natjerala da i najmanje mari.

Kalg se tu osvrnu dalekim tamno-srebrnastim obzorima, a onda se nalakti i osmotri mračnu vodu pod sobom. Tek djelomice on je mogao vidjeti svoje lice,

ali većinu prizora ipak činjahu trepereće zvijezde što mu lice zaklanjaše.

Sada već mokre glave, on pruži ruku u jezero, zagrabi ledenu svjetlucajuću vodu i njome se umije.

Već tog istog trena, dok su mu kaplje sa lica natopljene brade klizale i padale na prsa i drvo splavi, tog je čovjeka prožela budnost. Stresavši se od žmaraca on se uto osvrnu jezerom još jedanput, a onda iznenađen ispod glasa kaza:

“Ono... pa ono je brod.”, on reče, a onda se osvrnuvši doda: “Bellowe...”

“Znam”, čarobnjak tada odgovori na što Kalg uvidje da je ovaj svo vrijeme bio budan premda mu oči bijahu zatvorene. Bellow potom oči otvori, raširivši ruke se protegnu, a onda se osovi polako na noge i dva koraka zatetura.

“Erionci.”, on kaza. “Izgleda nas očekuju. Meroze”, čarobnjak doda obrativši se starcu što je okrenutih leđa ležao u mraku, “mislim da ćeš od sada spavati u slamnatom krevetu.”

“Javio si im da dolazimo?” starac sanjivo odvrati, okrenuvši se zatim na leđa poslije čega se nagnu te pode ustajati i sam.

“Htio sam, ali... izgleda da nisam trebao.”

Bellow tada pride svom konju, koji na doticaj njegove ruke glasno zasopće te klopoćući ustane na skliskoj splavi i gurne glavu čarobnjaku u njedra. Blago ju prstima počevši, Bellow uto nešto životinji šapnu, a onda ju zaobiđe i pride sedlima položenim na vlažnom podu.

Na obzoru se sada jasno mogla vidjeti svjetlost treptavih uljanica drvenog jedrenjaka. I kroz kišu bijelu i rasutu kao prah obrubi su se erionskih jedara nazirali, bljeskajući u tami poput zublje pred zadnjim izdasima, svojom veličinom i sa ovakve udaljenosti pokazujući putnicima koliko je ogromno i poštovanja vrijedno bilo plovilo ispod njih.

“Da nas poguram naprijed?” začuo se tada Merozov glas sa druge strane splavi.

“Zamoljavam.” Bellow odgovori, i dalje tražeći po bisagama. Trenutak kasnije ustane i on, a onda se nagnu i baci nešto rukom visoko u zrak.

Ni otkucaj srca poslije toga nije stigao udariti, a čitava se splav, kao i četvrt strelometa jezera sa svake strane tada obasja, svijetla i vidljiva kao pod danjim suncem.

“Kalže”, Bellow uto reče, iznebuha zadihan, “konje treba odvezati. A i stvari...”

“Svakako!” začuje se odgovor, netom poslije čega ispred čarobnjaka prođe mršavi, stari čovjek u kišom natopljenim dronjcima.

Erionsko plovilo činilo se u početku mnogo bliže no što je doista bilo. Zapravo bijaše ono udaljeno čitav kilometar, možda i više, i bez svjetla kojeg je Bellow stvorio izgledalo je sigurnim da ih mornari ne bi mogli u mraku

zamijetiti. Prilazak je brodu trajao čitav sat. Bilo je to stoga što baš negdje tokom tih trenutaka nigdje u blizini nije bilo riba čiju snagu je Meroz mogao uzeti kako bi splav pogurao brže. Ovako je on improvizirao, veoma blago se usredotočujući na tri konja i polako ih čineći kanda nizašto sve umornijima.

Kad se splav najposlije našla na par desetaka metara od broda, već onim svjetlom ona nije bila osvijetljena, jer kako se brodu prilazilo tako je svjetlo Bellow činio sve slabijim. Sudeći po licima mornara koje se pod uljanicama sa onu stranu trenice sada dalo vidjeti, oni su držali da je ta Bellowova svjetlost bila svjetlost kakve zublje pa tomu skoro pa i nisu odavali pažnju.

Par riječi bilo je tada razmijenjeno - Bellow se već sekundu kasnije nije mogao sjetiti ni što je mornarima dobio, kao ni što su oni poručili njemu - a onda se začuo niz udaraca, tresaka i lupkanja, netom poslije čega je splav bila sa brodom povezana širokom drvenom pasarelom.

“Treat će splav udaljiti?” spustivši se brzo sa broda na splav, neki je mornar rekao sam sebi prije nego je prišao Bellowu i sa njim se rukovao.

“Moći će konji?” osmotrivši oniskog erionca Bellow tada progovori.

“Izgleda...”, okrenuvši se spram pasarele, mornar je na to odvratio. “Moći će, moći će...” Odmah potom je dobio nekom sa palube: “Ti se ne spuštaj! Drži tu čaklju i vikni randistu da ispravi malo jedro! Nalijevo malo, da, nalijevo! Gdje mogu ovo privezati?” opet se mornar obrati Bellowu jedva sekundu nakon što je na splav netko bacio snop užeta.

Bellow uto okrenut leđima neopazice odvali jedan dio splavi destruktivnom magijom, a onda od ovoga uzme užu, pođe do ruba plovila i oko odvaljena komada debla užu zaveže i zategnu.

“Zategnuto?”, upita tada mornar Bellowa. Ali prije nego je čarobnjak stigao odgovoriti, mornar već sam za sebe kaza: “Zategnuto je.”

Lupkanje se uto začuje, a mornaru se na splavi pridruže njih još dvojica, oboje zadihani, nagih torza, mršavi, raščupani, išarani venama. Oni tek nešto promrmljaju kao pozdrav, a onda pođu spram konja i jednog po jednog ih počnu voditi do pasarele.

“Samo polako, samo polako...”, ćelavi je mornar ovima dobacivao kad su se našli sa Munjom na polovici drvena mosta. “Vidite vi to, kada je našlo ljuljati, a mjesec dana smo morali veslati jer nije bilo vjetra.” osmjehnuvši se, dodao je tada mornar u smjeru Meroza, koji se od konja udaljio i stao bliže Bellowu.

Brod se uistinu uskoro počeo ljuljati, baš kao i splav koja pod težinom pasarele sada bijaše do gležanja uronjena u vodu. Brod je bio ljuljan vjetrom što je fićukajući udarao po rastvorenim jedrima, a splav se zaljuljala onda kad su se ljudi i konj sa pasarele maknuli. Balvani su splavi tada izronili iz vode, a ionako se uznemireno jezero pod svjetlosti brodskih lampi razbilo i zatreperalo još i više.

“Prvo konje. Lako za sedla.”, kad su se ona dvojica spustila opet na splav, bilo im je rečeno. “Ne, zapeo je dolje, vidiš, ove kopče... Čekaj.”

Poslije toga nije prošlo mnogo, a svi konji završili su odvedeni sa splavi na brod. Erionsko je plovilo imalo ugrađenu štalu, ali ona godinama već kako se činilo nije služila kao ništa više do li ostava. Pet-šest burila i par kolutova neke užadi mornari su odandje prvo morali maknuti, ali jednom kad su to učinili, životinje su bile smještene i zatvorene.

Dolaskom zatim i došljaka sa splavi na palubu broda još je samo šaka mornara imala prenijeti sedla i ono malo trave što se na splavi nalazilo do brodske staje. Odmah potom, u skladu sa pristankom samog Bellowa, splav bijaše odvezana i puštena, drvena pasarela prebačena na palubu, a jedra broda okrenuta kako bi se u skladu sa vjetrom uputio u pravcu ušća. Sve to bijaše popraćeno mnogom škripom i lupom, no i kad se situacija smirila par trenutaka kasnije, zvukovi su ti i dalje bivali sveprisutni.

Na brodu su gosti bili odvedeni do kasara, poviše jedne strukture odijeljene od palube pekulijarno velikim brojem drvenih stepenica. Stojeći za kormilom, tu ih je dočekaio kapetan, čovjek osim po načinu držanja baš ničim drugačiji od ostatka posade.

“Najzad.”, kapetan je rekao, blago naginjući kosmatom glavom tamnih očiju i osmatrajući došljake dočim drveno kolo iz ruku nije ispuštao. Njegova otvorena košulja od kordovana lepršala je pod zapusima vjetra, ali kako jedra ponad čitavog tog dijela krme bijahu tako raširena da čitav kasar bijaše suh, ni kapetanova odjeća ni njegova kosa ne bijahu mokri. “Najzad, uistinu, jer to su lica koja sam čekao. Moji gosti, u kabini mojoj čeka vas okrepa. Dodite.”

Kapetan se uto okrenu i pođe prema vratima nedaleko iza sebe, otvori ih i u prostoriju iza njih uđe. Osjetivši da ga je netko dotaknuo za rame, Bellow također pođe spram tih vrata, uvidjevši odmah potom kako je taj što ga je dotaknuo neki timunjer što je preuzeo upravljanje kormilom. Čarobnjak ovdje drhtavo udahne, jerbo je svo vrijeme magijom sakrivao mač i svoj čarobnjački štap na leđima, a što činiti mu je zadavalo bol. Zadnje što je htio bilo je provođenje vremena sa još jednim ljudskim bićem, ali premda sve što je htio bijahu zatvorena kabina i krevet, on je opet osjećao znatiželju jer taj kapetan, kako je izgledalo, nije bio onakav kakvim se predstavljao. To je Bellowu postalo očito još onda kada je tog čovjeka otvaranjem uma pronašao, jer naime je tada, kao i sada, Bellow sa čuđenjem primjećivao da je kapetan znao da oni dolaze, štoviše da ih je očekivao.

“Ne brini za ovo staklo na podu.”, kapetan je rekao kad se Bellow našao u njegovoj kabini, neobično prostranoj i osvjetljenoj sa dvije upaljene uljanice što su visjele uza zid. “Sjedni ako želiš. Ima mjesta za sve.”

Bellow razbijeno staklo nije ranije primijetio. Nalazilo se ono odmah ispred

vrata, svjetlucavo u malenoj hrpi. Bellow staklo zaobide te pode spram jedne od drvenih stolica što stajahu uza zid, sučelice dva masivna drvena stola.

U prostoriju tada uđu Kalg i Meroz, ali još dok su ovi bili na vratima, Bellow začuje tihe riječi kapetana, riječi naime koje ga kao na zapovijed zaustave i učine da mu rukama prođe hladan znoj:

“Mač možeš položiti na stol.”

“M... mač?”, Bellow uto tiho kaza, a onda se kratko iskašlje. “Mač, veliš?”

“Da.”, neusiljeno će kapetan, smjestivši se tada za jedan od stolova. “A i štap možeš. Izuzev toga, dakako... da ti ne smeta sjediti sa tim na leđima...”

Bellow i dalje bijaše zbunjen. Osmotrivši bolje situaciju, on tada uvidje kako mu srce udara neobično brzo a dah skoro pa mu bježi. Njegovi suputnici prošli su ispred njega i za stolice sada već posjedali.

Bellow je znao da mu je magija i dalje sakrivala ono što je na leđima nosio. On je to osjetio, jednako kao što čovjek vidi, čuje ili osjeti neki od svojih udova. Ali svejedno on tu spusti pogled, i kriomice promotri svoju opuštenu desnu ruku. Odmah potom, on pogleda u lijevu.

Ni mača ni štapa ljudske oči nisu mogle vidjeti.

“Tko si ti?” Bellow tada upita i podigne pogled spram udaljenog svog domaćina, osjetivši uzgred kako mu sa sepstva nestaje težina magije kojom je dosad skrivao svoja oružja. Tek sada on odluči i zadržati pogled na kapetanu, pronicavo istražiti njegovo lice i proniknuti u samo njegovo biće.

Taj je čovjek bio kao i svaki drugi, bez trunke destruktivne magije u njemu. Daleko od ikakva čarobnjaka.

Na pitanje Bellowa otvorena se vrata kabine uto sama od sebe zatvore, odmah poslije čega se ono razbijeno staklo počne pomicati, do Bellowovih nogu se spajati i sastavljati, a onda čitavo staklo prozora odletje do okna i ondje se utisne u drvo kao da nikada nije ni bilo razbijeno.

Jedva sekundu kasnije, dvije stolice dalje od kapetana pokazala se neka nova prilika, odjevena u crnu tuniku, lica zakrabiljena debelom bakrenom maskom, tek sporadično vidljive kože tijela, tu blijede a tu bijele poput vapna, jednako strašno za vidjeti i jednako sluteći na gadnu neku bolest. Prilika je stajala uza zid, držeći pogled prikovan na Bellowu.

“Ja sam onaj...”, u isto se vrijeme sada čuo dopirući glas iza maske te prilike kao i iz usta kapetana što je sjedio za stolom, “ja sam onaj kojemu si poslan taj mač predati.”

Unatoč magiji Bellowa koja nije prestajala djelovati, bio je to trenutak u kojemu je Zub na njegovim leđima, jednako kao i jasnenov štap Vrhovnog Čarobnjaka Vegara, prestao biti oku nevidljiv. Prve sekunde vrućina, a odmah potom i hladnoća nezamislive težine obuhvatili su zatim sve prisutne.

Bellow pokuša nešto izustiti, ali nađe da nije sposoban reći išta. Svemu što

se događalo, on je uistinu sada bio kadar tek bivati svjedokom.

Zamaskirana prilika tada stolu pred sobom polako pride te se o njega osloni svojim bijelim rukama. Ruke te bijahu blijede i pune rana, kao u mrtve osobe one bijahu, danima i danima mrtve, truleće, kanda raspadajuće. Jednu od tih ruku prilika potom podignu, okrene joj dlan prema gore i pruži ju spram mladog čarobnjaka pred sobom.

Znao je Bellow što mu je činiti, kao što je svim svojim bićem znao tko je osoba pred kojom se nalazio, ali svejednako on tada ostane kao ukopan, ne mićući se mjesta, te gotovo šaptom protisnu kroza usne:

“Ali kako bih ja dokazao samome sebi da si to uistinu ti...?”

“Otići ćeš u Erion, Bellowe”, umjesto da odgovori, započeo je na to zamaskirani čovjek, “i oslobodit ćeš ezerunca. To je učiniti potrebno, ako već želiš izvršiti ono za što si izvršiti poslan. Meroze, ondje ćeš mi vratiti što mi duguješ, a duguješ mi... mnogo. Najzad, Hurnovski...”, sve to govoreći bez da je pogled sa Bellowa micao i sve to govoreći u isti glas sa kapetanom što je sjedio za stolom i osmatrao svoje sugovornike kao da se ništa nije događalo, prilika je nastavila, “tebe čekaju zanimljiva vremena. A takva će biti jer drugačija biti ni ne mogu. Sada, mač.”

Tek u ovaj čas čarobnjak osjeti kako je opet sposoban kontrolirati svoje tijelo. Okrenuvši se isprva kratko spram svojih suptunika što su sjedili ne izgovarajući ijedne riječi ali čiji pogledi odražavahu neki dosad neviđeni, skoro pa bolesni zazor i pomamu, Bellow učini dva-tri koraka naprijed, svuče korice sa svojih leđa i dugački mač položi u ispruženu šaku te osobe što je pred njim stajala.

“Morde...” Bellow tada šaptom započne, glasa drhtava i ćuteći vrtoglavicu, mučninu neku i gubitak ravnoteže kao da će se srušiti svaki čas. Ali prije nego je stigao tom izgovorenim imenu dodati ijedne više riječi, prilika pred njim kratko okrenu lice prema kapetanu, vrati zatim pogled na Bellowa, a onda prestane biti tu.

Poglavlje 12

BISIR

prva on nije namjeravao da tomu bude tako, no Nozarov dom Bisir je napustio tek krajem dana, nedugo nakon što je straža što je čitav dan patrolirala ulicama na konjima najzad napustila taj dio grada i kako se činilo, pošla spram zidina. Bisir se tada u koprenu mraka iskrao, i požurio mračnim uskim ulicama što je bliže najvećem trgu bilo moguće, gdje zateći Mordaniusovog svećenika ne bi tek tako moglo uroditi sumnjom.

Vapnencom popločene ulice zasijale su se u noći kad su nažigači upalili prva gradska svjetla. Neke je od tih ljudi Bisir stigao pozdraviti, a par čak i brzo blagosloviti na svom putu prema hramu.

On je kasnio na bogoslužje, i to ne baš malo, ali prioru je Bisir vrijedio suviše mnogo kako bi mu mogao zamjeriti zbog nečeg tako trivijalnog. Najzad, Bisir ovomu i nije bio potreban kako bi mu pomogao kod bogoslužja, već zato što bez Bisira prior ne bi bio okružen ljudima kraj kojih bi se mogao opustiti i iznositi ono što je zbilja smatrao. Jer uistinu, moglo se reći, Bisira je prior smatrao svojim prijateljem.

Kako je Bisir slutio, tako je i bilo. Ulaskom kroz dveri obrubljene pješčenjačkim akantusima i provukavši se između dva-tri tuceta ljudi što su u hram unosili svete masti, on se našao uslijed svetih pjesama što su se pjevale sredinom službovanja. Zvuci su odjekivali hramom, šireći se od apside, duž mosta pa sve do vrata odakle su izlazili na ulicu. Milozvučni oni bijahu, nježni, topli takorekavši, i usprkos odzvanjanju, iznimno tihi i duboki. Od instrumenata su se tokom ovog dijela pjevanja dala čuti tek dva litofona načinjena od okamenjenih munja kakvih se dalo naći u okolici Saila. Ugledavši priora nagnutog nad stotinama starom godina starom, u medvjedu kožu ušivenom inkunabulom on je prihvatio molitvu i počeo pjevati i sam.

Kriomice se probivši do bočnog prolaza, Bisir je pjevajući požurio uza niz stupova te se uspeo stepeništem od bijela mramora do svetišta, gdje je blago kimnuo prioru što ga je tada nasmiješivši se ugledao. Molitva koju se u hramu upravo pjevalo bila je jedna od Bisiru dragih. Zvala se *Otkupljenje donositelja smrti*, a legenda je govorila da ju je stvorio Mordaniusov svećenik u Dur'agemu nedugo nakon što mu se ispovijedio jedan od najvećih vitezova i Učenjaka u

povijesti Kessyra, Hraw Dobri, čovjek zaslužan za pomirbu Dur'agema i Ugasa, kao i Kessyra i pobunjenika što su tih davnih godina nicali u gradovima Hil'guma. Ova je molitva govorila o doticanju čovjekova dna, o gubljenju samoga sebe i ulasku u mrak gori od smrti, naime mrak u kojemu osoba živi i osmatra svijet, ali u njemu je beskorisna, štetna, otrovni neprijatelj, o traženju je ta molitva pripovijedala makar i zrnca neke utjehe i razloga za ikakvim djelovanjem, a onda o pronalasku svega toga u trenutku kada je već osoba prestala išta i tražiti. Bisir nije razumijevao njezinu poruku, no način na koji je molitva bila napisana, baš kao i način na koji ju se pjevalo, takva su pitanja iz nekog razloga svakako činili i nebitnim.

Zanesenost se pjevanjem dalo osjetiti u čitavom hramu, na baš svakom licu koje bi pod treperavim svjetlima svijeća Bisir nakratko ugledao. Neko je dijete u jednom trenutku dotaknulo Bisirov rukav na što se on osvrnuo spram njega i nekog starca u zelenoj surci koji je baš tada iz mazera istresao svetu mast u božanstvenu vatru, prskajuću i pucketajuću, mirisa koji je ispunjavao hram. Bisir se ovdje pomakne i dozvoli djetetu ubaciti obol u zemljani ćup, a onda blago kimnu starcu i prstima jedva primjetno načini znak posvećivanja tih ljudi.

Vrata hrama nitko nije zatvarao, a koliko se vidjelo i prozori bijahu otvoreni, ali na tom je mjestu bilo vruće i zagušljivo poprilično. Bisirova usta su pjevala, no njegove misli bijahu daleko od svega toga i obuhvaćahu one sve ono što se dogodilo tek par sati ranije. Pred mrtvim čovjekom odavno mrtve povijesti on se imao prilike nalaziti, i slušati on je imao čast njegove riječi. Od svih, baš je Bisir razmijenio par riječi sa Mordom Dur'agemskim. Sama ta pomisao bila je toliko luda, toliko divlja i nepredvidiva, teška za obuhvatiti da ju je Bisir svako malo utapao u pjesmu molitve a onda ju opet iz nje vadio, osmatrao ju, tražio joj značenja.

A i molitva je uskoro završila i bila zamijenjena nekom novom, pa još jednom poslije nje, i izgledalo se da je čitavo bogoslužje taj redovnik proveo kanda jedva tu.

I dogodilo se da se Bisir jedva stigao okrenuti a već su ne samo molitve nego je i sama ta večer prišla svome kraju i ispratila tog redovnika u najdalje svoje dubine, umornog, zamišljenog, konstantno na samom rubu sna ali kao nespremnog u njega utonuti. Prior se već odavno sa Bisikom prijateljski pozdravio. Kako je Bisir i očekivao, ovaj ne samo da mu je oprostio kašnjenje već mu ga nije ni zamjerio; ni prisjetio se nije da je dolazak u određeno vrijeme od Bisira uopće i iskao. Hram su odlaskom molitelja preuzeli mladi redovnici; oni su ispratili one posljednje štovatelje, počistili potom hram i milodare izbrojali i odnijeli do riznice.

Najzad, polušepavam se korakom provukavši kroz hodnike, našao se Bisir u

svojoj odaji, gdje se odmah upalivši ostatke jedne svijeće na radnu stolu izvalio na svoj pospremljeni krevet. Umoran se ičime i pokriti, on je sada osmatrao posljednji onaj, treperavi plamen što je lizao izgarajuće stijenje i tonuo polako u tamu svijeta snova.

Interesantno, uspio je Bisir zaspati veoma brzo, gotovo pa zatvaranjem očiju, i nije prošlo mnogo a već su se žučkasti bljeskovi sve slabije svjetlosti pretvorili u vizije, u prave snove, i Bisira više nije bilo tu...

BISIR

Neki pijetao je zakukurikao, izgledalo je. Bisir ovdje osjeti hladnoću jutra i žaljenje jer se ničime nije pokrio. U tami svoje hladne odaje on se okrenu potrbuške, obriše rukom lice a onda naćulivši uši začuje kukurikanje još jedanput.

Četiri ujutro, redovnik je pomislio.

Zbog nekakve vlage u zraku njegov je nos curio, zbog čega se Bisir par puta od buđenja uhvatio kako šmrca. Ne otvarajući oči, on se stisnu u svoj habit još čvršće a onda okrenu lice na jastuku i namjesti u udobniji položaj.

Ako govorimo o abrogaciji svijesti pred umorom... njegov um je polako tonući u san uskoro počeo buncati. I ako... zaspemo...

Bisir nije bio siguran na koliko je dugo zaspao jednom kad se na jastuku okrenuo. Mogao je taj san biti dug tek par otkucaja srca ali i gotovo sat vremena. Svakako, ono što je bilo bitno jest da je san bio prekinut, i to onda kad je Bisir osjetio nježnih par lupkaja na svome ramenu.

“Gospodaru, gospodaru...” nećiji šapat je govorio.

“Da?”

“Probudite se. Poslan sam da vas probudim.”

“Da?” Bisir ponovi još jedanput, jer riječi ovoga nije ni čuo.

“Probudite se...”

Tek je sada Bisir smogao elana otvoriti oči i tijelo si gurnuti da se svom težinom okrenu na drugu stranu, u smjeru osobe što ga je budila. “Reci...”, on je sada promrmljao, rukavom si brišući oči. “Reci tko te je poslao.”

“Zvonar.”

Za Bisira je to bilo dovoljno. Na odgovor je tek kimnuo glavom, promrsio: “Dobro, dobro, evo sam već na nogama...” a onda se počeo iz kreveta izvlačiti. Bila je sreća, jednom kad mu se sposobnost razmišljanja vratila on je zaključio, što je zaspao sasvim odjeven, jer ako je zvonar taj koji je u ovakav sat po njega poslao, tada jedini koji na njega negdje vani čega može biti Pripovjedač. *A ako Pripovjedač na mene čeka...* pomislio je, pruživši potom ruku zvonarevu pomoćniku da mu pomogne ustati.

Jednom na nogama, Bisir pođe do stola, osmotri sve sa njega pod slabašnim svjetlom pomoćnikove svijeće, uzme sa njega neke sitnice - knjigu neku i par spisa koje odmah spremi u habit - a onda dotaknu ovoga po ramenu i šapnu: "Idemo."

U mrak hodnika Bisir je za zvonarovim svjetlom pošao isprva krotko, sanjivo se dotičući nabora svoga habita od darovca, ali već na pragu on se sabrao, zijevnvši i kriomice se protresavši se još više razbudio a onda se osvrnuvši po odaji još jednom kako bi provjerio je li što zaboravio zatvorio tiho za sobom vrata i namjestio ih na način kakav je samo on poznao, tako da ostanu nezakračunata, ali da naizgled izgledaju tako. Bisir je tako učinio jer se vrata izvana nisu mogla zaključati, a opet nije htio da itko u odaju ulazi barem neko vrijeme.

Pošavši lijevo duž kamenog hodnika osvijetljenog sada tek tračcima rukom pokriveno svijeće, dva su se božja čovjeka zaputila do prolaza koji je vodio u jedan širi hodnik, a na čijem kraju se dalo ući u jedan od tri transepta hrama. Koraci su ljudi bili gotovo sasama zatomljeni ispod njihovih debelih habita, a škripa otvaranja i zatvaranja vrata jedva da se i čula.

U hramu nije bilo nikoga, jerbo je izviđati hram i održavati božanstvenu vatru svakih pola sata i bio zadatak zvonarova pomoćnika. Osim pucketajuće božanstvene vatre ponad beme, ovo je sveto mjesto osvijetljavalo i šest kandila, svaki postavljen u jedan od dva krajnja ašlarna zida ona tri transepta, gdje su bacajući trepetava svjetla po reljefima zidova ispuštala i mirise svojih svetih ulja. Svetilište se nalazilo nasuprot vrata hrama, te masivne i debele, drvorezom ukrašene sandalovine sada zatvorene sa nekoliko željeznih zasuna. Otvarati glavna vrata hrama sada je bilo teško ukoliko se nije htjela privući pažnja na brod. Zbog toga su Bisir i zvonarov pomoćnik pošli iza svetilišta, do skrivenog jednog prolaza što je vodio do stražnjeg izlaza.

Prolaz iza svetilišta bio je dugačak dvadesetak koraka, a spajao se sa dva uska i hladna kuloara. Tiho se tuda potom provukavši, uz miris kamena i svjetlost svijeće, oni se uskoro nađu pred drvenim vratima. Ta se vrata tada uz tihu škripu otvore, a Bisir na svome licu osjeti zapuh i miris jutarnjeg vjetra.

Pred njima se nalazila alura, kruništem obrubljen, što je spajala hram i njegov zvonik, služeći usput kao jedan od dva masivna kamena upornjaka. Ponad tla skrivena u tami i rijetkoj magli ona se uzdiže desetak metara, a zlačani njezin pješčenjak sada bijaše prelišen srebrom i bjelinom svjetlosti mjesečine.

Bisir ovdje zvonarova pomoćnika otpusti i propusti ga vratiti se u hram. Sam potom on pođe strmim stepeništem do vratašca visoke kule, u građevinu uđe i mrakom se njezinim stade uspinjati sve više i više ka vrhu. Par minuta on je tako uskim i strmim hodnikom stepeništa kule pružao nogu pred nogu i

osjećao kako mu kamenje obla zida grebe ruku. Najzad, tako je došao do novih vrata, a iza tih vrata i odaje.

“Bisire.” zvonar mu je tiho rekao kad se ovaj napokon našao u njegovoj odaji u koju je ušao bez prethodna kucanja. Ova je prostorija bila sva od drveta, podignuta na samu vrhu kamene kule i tek drvenim stropom odvojena od velikog brončanog zvona što je visjelo sa krovnih greda, a do kojeg se moglo doći ljestvama na kraju odaje. Zvonarovu odaju grijala su tri mangala puna žari jer ovdje peći nije bilo. Krevet se nalazio odmah do njih, kao i stol i ormarići sa rancima punih kojekakvih spisa.

“Ponio si sve?” zvonar je upitao odmaknuvši se od stola. Na jednom mangalu fićukao je samovar, čekajući na korijenje maslačka od kojih su ovih dana redovnici često pravili čajeve.

“Ponio sam.” Bisirov odgovor bio je zatumljen tihim zveketom kad je zvonar taj samovar odmaknuo, ubacivši uzgred u njega bilje.

“Mislim da stigneš čaj popiti. Ima još do jutra...”

“Ne, ne mogu.” redovnik tu brzo odvrati. No svejedno se pucketavom rogožinom za par koraka mangalima približio jer naime su zvuci vjetra koji su se sada mogli čuti sa onu stranu drvenih zidova činili da ga prolaze žmarci.

“Možda imaš pravo.”, zvonar uto promrmlja, a onda se ovomu približi te kaza još tiše: “Sjeveroistočna kurtina, tako su mi rekli. Sjeveroistočna kurtina, kod stare branič-kule. Deva te ondje čeka, kao i stvari za polazak...”

“Straža?”

“Dvojica. Plaćeno im je sinoć. Ali budi brz jer grad je na nogama otkako je Pripovjedač... No, evo”, zvonar kaza i podignu sa ruba kreveta neki komad bijele vrpce kojeg odmah potom zaveza oko Bisirove nadlaktice, “ovo je da te prepoznaju.”

“On je vani?”

“Van zidina će te dočekati, da. Nije mi rečeno hoće li ići s tobom.”

Spustivši pogled na hasuru pod svojim čizmama, a onda letimice osmotrivši drvene ljestve što stajahu uza zid a kojima se odlazilo do potkrovlja i obješena zvona, Bisir izdahnu: “U redu...”

“Ovo mi je rečeno da ti dam.”, zvonar tada reče. Podigavši spram njega pogled, Bisir vidje kako ovaj odlazi do kraja odaje i iz jednog ormarića punog svitaka izvlači nešto poput kožne omotnice. Kad se do Bisira vratio i redovniku omotnicu predao, rekao je: “Saviun.”

“Za mene?”

“Ovo je znak kuće Gerbetusove. U Stehhimu se takav ne predaje nikomu osim tebi. Ovdje je došlo... kroz uobičajene ruke. No”, on će omahnuvši brzo prstima, “sakrij ga, sakrij. Bit će vremena za pismo van Stehhima. Molim te samo, ako te uhvate...”

“Ide u vatru, jasna stvar. To je sve?”

“Sve ostalo je kod Pripovjedača. Dođi, ti imaš bolji vid...”, Bisirov je sugovornik promrmljao pošavši do malenog, izmrljanog prozora drvena ragastova. “Svijetli li ono ondje ili mi se čini?”

“Kod akvadukta?”

“Da. Trebaju gorjeti tri baklje.”

“Hmm...”, obrisavši rukavom prozor kako bi bio siguran, Bisir promrmlja. “Tri su, da.”

“Tada ti je put čist. Možeš do kurtine. Spreman si, Bisire?”

Potapšavši sada još jedanput spise pod svojim habitom i pogledavši u smjeru grada gdje su se nalazile tri upaljene baklje kako bi bio siguran, Bisir se okrenu spram zvonara, podignu obrve i kaza: “Koliko samo mogu biti. No...”, on nastavi, kimnuvši blago glavom i pogledavši u pod, “sudeći po svemu, povratak mi i neće biti baš zajamčen, tako da, eto... ako sam te ikada čime uvrijedio, sada na rastanku da napomenem, ispričavam ti se zbog toga.”

“Takoder, Bisire.”

Sa onu stranu drvena zida hućanje vjetra negdje se tada pojačalo, udarima svojim čineći da daske škripe, a fićuk između pukotina postane glasniji. Bisir uto promrmlja: “Ber hus rismos harg himorz ri-souz.” i ne čekajući odgovora na taj učestali blagoslov Mordaniusova hrama, on pođe prema vratima i zvonarovu odaju napusti.

Iz neobičnog nekog razloga, silaskom stepenicama do izlaza iz kule Bisir se osjećao smiren, nekako lagan i uopće kao osoba odriješena ikakvih starih muka. Žučkasti je, glatki pješčenjak između kruništa i dalje bio saliven mjesečinom jednom kad se Bisir našao pod otvorenim nebom. Požurivši vjetrom zametanom alurom do stepeništa što ju je povezivalo sa travnjakom zasjenjenim slamnatim jednostrešnim krovovima unutrašnjeg dvorišta hrama, on se spusti u mrak i njime zaobišavši hramski bunar pođe do jednog od izlaza u malenu kalu obrubljenu ubožnicom, noćištem za goste svetih Mordaniusovih ljudi i nekoliko domova bogatijih gradskih službenika. Tu si pokrije lice kukuljicom i požuri sjenovitim ulicama putem sjevera.

Negdje daleko, zatomljivana zbijenim kućama tiho su odjekivala lajanja pasa. Stisnut u svoj habit i pognut žureći, Bisir bijaše zadihan, daha vidljiva u obliku bijele pare a nosa jedva čujno šmrcava. Uistinu se nije moglo reći da je taj čovjek tokom tih trenutaka, u okrilju hladnoće, samoće i mraka, osjećao strah. Radije je to bila zabrinutost, zažizana poput pažljivo stvorene okresine, a svejednako neuzrokovana ijednom specifičnom točkom, ikakvom osobom ili usudom.

Bisirov je um sada bio prazan, koliko je to samo mogao biti barem, baš kakav je uvijek bio posljednjih godina kada bi se on našao u činjenju kakvog

nezakonitog, štoviše smrću kažnjivog djela. Što se Bisira ticalo, osim činiti po planu i ćutjeti svoje brze otkucaje srca ništa drugo i nije bilo opcija. Uistinu, on je sada mogao žuriti do vezanog Pripovjedača i skupine stražara oko njega a da to nije ni znao. Svakako, Bisir je držao, bilo je i svejedno.

Mnoge od ovih uskih ulica kojima je sada potajice žurio bile su od onih u kojima nikada ranije nije bio. Tu i tamo koracima bi mu se pridružili zvuci lamatanja obješene odjeće što se sušila visoko mu iznad glave. Ovdje-ondje zaskripala bi kakva rebrenica ili bi čak kakav starac prošao ulicom u večernjoj šetnji i Bisira pozdravio, ali većma, unatoč redovnikovoj uznemirenosti, put bijaše čist.

Stara branič-kula nalazila se u dijelu Stehhima koji je prethodio naknadno podignutim bedemima tako uobičajenim za vidjeti sada u tristo i četrnaestoj godini Doba Jeda. U prvom stoljeću od osnutka Enzolarta, kamenolomaca i klesara, inženjera i prijevoznika nije bilo dovoljno kako bi fortifikacija Stehhima bila usporediva kraljevskim gradovima Hil'guma. Umjesto zatvorenih zidina, tada je kuće i odavno već srušeni palas Stehhima čuvala tek branič-kula, zajedno sa grabištem i nekoliko sada nepostojećih izvidnica. To je tada bilo dovoljno jer nitko, pa mi oni najpametniji, nisu mogli predvidjeti da će Stehhim narasti do ovoga što je danas - grada u kojemu bi se sigurno i bezbrižno osjećali i građani samog Kessyra.

Prošavši kaldrmom uza kamenu, trskom pokrivenu i jednako staru žitnicu i našavši se pred zidinama, Bisir je ostatke povijesti mogao vidjeti tek djelomice - razvaline na krivom mjestu podignutog revelina, dvije-tri nikada izvučene palisade što se sada spajahu sa dijelom zidina - i bilo je interesantno da su upravo te jedva primjetne sitnice bile ono što je privlačilo njegovu pažnju. Ne moguća neočekivana patrola ili možda nepristupačan put u kurtini.

Jutro se polako počelo buditi u svojim zlaćanim bojama kada se Bisir najzad našao dlanovima dodirujući masivne, vlažne, mahovinom i bršljanom obrasle kamene zidine iz čijih mašikula su blijede zrake sunca padale po zidinama poput vodopada. Unatoč početku pojave svjetla, on se našao osjećati sigurno vrlo brzo, hodajući uza zidine se zavukavši između njih i zidova čitava jedna niza građevina podignutih uz nju. Jedini neprijatelj ovdje su mu bili šuškanje trave i krekanje kamenja pod čizmama, što je kakav stražar sa zidina mogao možda čuti, no ako je bilo na zidinama stražara, Bisir je držao, tada mu je sudbina svakako zapečaćena kad se nađe sa druge strane zida i stoga brige nije bilo.

Najposlije, nakon provlačenja još dvadesetak koraka kroz jedva prohodan puteljak, Bisir je došao do jednog prolaza u zidinama, dijela nedovršenog hodnika što je branič-kulu trebao povezati sa najbližom susjednm kulom ali od kojeg se odustalo kad su graditelji primijetili da bi takav prolaz doveo u

opasnost integritet čitave strukture. Hodnik je stoga bio nedovršen i štoviše ispunjen kamenim blokovima, no oni koji su bili svjesni njegova postojanja kroz godine su ga od nekoliko tih kamenja očistili kao i produbili na samom njegovom kraju tako da se kroz njega odrasla osoba mogla provući do druge strane. Bisir nije znao je li Pripovjedač bio pošteđen provlačenja ovim putem; ono malo trave i trnovita grmlja što je ovdje raslo izgledalo je neugaženo i svjež. Kamenje je isto bilo neprevrnuto i pokriveno mahovinom gotovo sasma. A ako nije ovuda prošao, mogao je možda biti prokrijumčaren kroz dveri, skriven među robom kakvog trgovca...

Ne, Bisir je pomislio, pomaknuvši dva-tri kamena te se koljenom uspevši u rupu i nogama poguravši o zid iza sebe, kola se sada provjeravaju; rizik je prevelik. Izgleda je Nozar zatražio oslobađanje čitave jedne kule...

Knjige koje je ponio u habitu, baš kao i skriveni mu, neukoričeni bodež, Bisira su dok se provlačio žuljali. Nosnice mu odavno već bijahu pune zemlje i mirisa vlage i truleži, skoro svakim udahom ga tjerajući na kihanje, zbog čega bi se Bisir svako malo našao zadržavati dah i zarivati si lice u laktove. Posljednji je put ovako prolazio kad su krijumčarili tijelo Morda Dur'agemskog, no tada je bilo kudikamo lakše jer je to bio drugi prolaz.

Mislim da je zatvoren sada. Otkriven i zatvoren, osim ako ono nisu govorili o drugom prolazu... Bogovi, Bisir pomisli, nalazeći se u mraku sa tonama i tonama kamenja sa svake strane i jedva imajući mjesta migoljiti se rupom poput kakve gusjenice, trebao sam provjeriti to. Jer ako zateknu...

“Hmm...” on sada glasom promrmlja, a onda stisnu zube jer mu se bodež zabio u nogu. Nije dubok ubod bio, no bijaše dovoljan da Bisir na koži osjeti tok tople krvi.

Ali zahvalan sam ti, Mordaniuse, pomisao je prošla redovnikovim umom nedugo poslije, jer barem zraka imam, a svjetlo samo što ne ugledam.

Nije se još dugo Bisir prolazeći morao migoljiti, a već je pomaknuvši neko prašnjavo kamenje dobio kudikamo više prostora, dovoljno da osjeti snažno olakšanje u doprije iskrivljenu i izuljanu ramenu. Tada je on spustio desnu ruku i prstima preko habita opipao ranu od bodeža. Privukavši potom prste ustima i dotaknuvši ih jezikom, zaključio je da krv nije probila habit, to jest da rana nije suviše ozbiljna i da će stoga ukoliko bude potrebno moći potrčati prema stijenju i šikari.

Najzad je i svjetlo ispunilo prolaz, isprva zasljepljujuće a onda blago kakva su uobičajena posljednjih par jutara. Sreća je bila da se svjetlo pojavilo sada jer jedva dva pedlja ispred Bisirove glave na kamenu se nalazio neki škorpion. Odbacivši kamen sa životinjom, redovnik se provukao još par tih posljednjih koraka, dozvolio si na samom kraju doći do daha na par trenutaka, a onda se uz hladan zrak pošao izvlačiti van, na pijesak i kamenje, ispod neba i sada već

sasvim svijetla dana.

Kamenje je škripalo i krckalo kad se redovnik izvukao i najzad našao na nogama. Dva-tri komada su pala i zazvečala nedaleko od njegove čizme.

Oznojen, kose slijepljene uza čelo se letimično osvrnuvši prema tom kamenju, Bisir vidje da je jedan od njih onaj sa škorpionom, koji je sada par pedalja dalje bježao prema pustinji. Prvo se okrenuvši i pupunivši kamenjem rupu te sve to pokrivši nekim granjem sa pijeska, Bisir pogleda prema nebu i najbližoj stražarskoj kuli. Potom prestane disati na par trenutaka.

Nikakvih ljudi nije se dalo čuti. Tek vjetar i lamatanje najbliže zastave.

Bisir se ovdje već malo smiri. Potom on stane na kamenje na dnu zidina i njima pođe stotinjak koraka prema istoku, pazeći pažljivo da ne ostavi u pijesku tragove čizama. Par puta je spustio pogled kako bi provjerio da mu nije kapnula krv po kamenju.

Tek kad se tako udaljio od tajnog prolaza, Bisir je zaključio da može potrčati prema divljini. Udahnuvši tada par puta i bacivši još jedan pogled prema stražarnicama, on skoči na pijesak i najbrže što može potrči dvadesetak koraka dugom čistinom, a onda nestane u guštiku.

Bilo je kardinalno kroz raslinje se i prolaze između žutih stijena probiti što je dalje od Stehhima bilo moguće jer svaki korak, bilo je jasno, značio je manju mogućnost pronalaska od strane stražara. Bisir je znao odredište svoga hitanja jer ovo nije bio prvi put da se kod ovog dijela Stehhima sa nekime sastao, no ono nije bilo bitno, barem ne još neko vrijeme, jer opasnost sa horizonta nije nestajala još uvijek.

Sasušene i ispucale, šibljem i trnjem zarasle kotline u hladu pješčenjačkih hridina danju prženih pripekoma a noću šibanih mrzlim vjetrom trebao je provlačeci se i zapinjući, grebući se i povređujući Bisir prijeći udaljavajući se od vidokruga stehhimskih stražarnica. On je žurio, zadihan, oznojen, osjećajući sve snažniji val pustinjske žege na svome licu i propadajući čizmama u zlatnom pijesku. Pod njim je pijesak krckao, škripao, nasipavao se u njegove tragove dočim je Bisir klipsajući pokrивao lice habitom.

Napokon, kad je čitav prizor nadglašavalo kovitlanje vjetra povrh hridina, Bisir se provuče između još nekoliko gromada i izbi na pješčenjak opaljen suncem.

Odavdje, odijeljen sasušanim grmljem i koviljem pokrivenom zaravni on ugleda dva konja i dvije deve, kao i jahača posred sedla jednog od tih konja, pognutog, stisnutog u halju, u zavjetrini se nekog kamena klonući zametana pijeska. Bio je to Pripovjedač. Bez ikakvih pomisli, ugledavši ga, Bisir je prema njemu potrčao.

Poglavlje 13

MIHAEL

Najbitnije je da je mač ovdje, jutrom se Mihael prisjetio da je pomislio kad mu je sluga rekao onu vijest o princu Erroku, naime da mu je krpanje ruke privedeno kraju, poslije čega je sluga završio otpušten. Odmoran, a i sam manje u bolovima no jučer, sada je zbog toga Mihael osjećao zadah grižnje savjesti. Nije bio veliki taj zadah, ali jest tražio njegov već i sada zatrovan dan.

Ugasle i poluistopljene, svijeće su u kandelirima bacale sjene po kamenim zidovima odaje dočim sunčani zraci sa bljeskavog i glomaznog prozorskog stakla prostoriju osvijetljavahu gotovo sasvim. Kamin je bio hladan, pun ugasle žeravice i pepela i tiho hućeci zbog svog prostranog dimnjaka. Hućanje je dolazilo i od vodopada pola strelometa podno prozora, koga kao ni beskonačne, snijegom okovane planinske lance nasuprot zamka sada iz nasonjača Mihael nije mogao ugledati.

Erionski princ sjedio je u naslonjaču pokrivenom krznima, opušten, sa mačem skrivenim ispod ogrtača, šalicom kuhana vina na stoliću i listovima sa popisom građana Barga u rukama. Na podu do naslonjača nalazila se bočica sa alkoholom, zdjelica vezikatora kao i nekoliko čistih krpica, no time se Mihael mislio baviti kasnije, ako uopće, jer čitavo već jutro mu na umu bijahu mnoge druge stvari. Prije svega, slanje vijesti o Erroku u Saviun on još nije odobrio, a nije bio siguran hoće li ju uopće i poslati. Razlog su bile Kundove riječi o uobičajenim taktikama enzolartskog kraljevstva, zbog kojih je princ držao da ipak ne bi bilo mudro dovoditi Dagora Hladnog ili Prvog viteza u napast slati snage pred Barg (a osim toga za to nije bilo ni vremena). Druga je briga bila Lirenosova privrženost o kojoj će Kund i Mihael ovisiti ukoliko u Bargu dođe do problema. Postojale su šanse, Mihael je osjećao, i to ne malene šanse, da će dolazak u Barg značiti dolazak kraja života nekoliko ljudi, tim više što Errok po svoj prilici ostaje kod Ser Lirenosa zbog stanja u kojem se nalazio, što je povećavalo šanse da će glavni svećenik ignorirati njihov status poklisara i pokušati ih dati zarobiti.

Osmatrajući požutjelu hartiju u svojim prstima prepunim ogrebotinama, Mihael je znao da na takvo što Kund ne bi pristao bez prolivene krvi, a kuda

Kund, osjećao je, tuda bi pošao i on sam.

Tko bi sa ovog popisa skupio hrabrosti uskočiti nam u pomoć...? I ako nam ne pomognu, hoćemo li ih nakraju poštediti?

Kreševo u Bargu nedvosmisleno bi značio kraj suradnje Utvrde redovnika i Pobunjeničkih kraljevstava, kao i opasnost za potonje ukoliko se čitavo to mjesto ne spravna sa zemljom i svi u njemu ne usmrte isti dan zbog svih informacija koje posjeduju. I baš ta nocija bila je ono što je trovalo jutro princa Eriona: *Ili će čitav Barg u smrt ili dolaskom mene i Kunda u Utvrdu redovnika niti jedna kaplja krvi ne smije poteći...*

“Mordaniuse...”, promrmljao je negdje u taj čas princ Mihael, sa grimasom na licu se namještajući u naslonjaču. “baš si u pravi čas našao slati vukove na mene...”

Rane od zvijeri, u pogotovu onaj ugriz na bedrima, širile su ne samo bol, već i nekakvu neugodu, ukočenost, kanda ubode njegovom nogom zbog čega je osjećao kao da mu se neka bol širi od stopala pa sve do vrata i čak desnog ramena. Čitava desna strana tijela, zapravo, izgledala mu je manje snažnom, manje iskoristivom takoreći i rasplamsavala u njemu osjećaj nemoći. Stišćući prstima papire i osmatrajući ispisana imena, Mihael je te osjećaje pokušavao ignorirati.

“A što...?” princ je izustio kad je iza leđa začuo grebanje, a zatim i škripu uslijed čega se vrata odaje širom otvoriše. Iznenaden se okrenuvši već sa ručkom mača stisnutom u lijevoj šaci, on ugleda smeđeg nekog psa, veselog, razigranog, visokog čovjeku gotovo do bedara. Pas uleti u odaju i odmah do princa dođe, srušivši usput onu bočicu alkohola i skoro prevrnuvši zdjelicu, te stane gurati glavu ovomu u prsa.

“Čiji si ti, k vragu... Čekaj... Ne, ne jesti to...! Otroavno. Daj...” Mihael kaza spremivši papire u džep, a sa poda vezikator podigavši. Princ uto upre o rukohvate, protisnu tihi jauk i ustane, odbacivši krzna na naslon. Opasavši ukoričeni mač, on kratko osmotri životinju što je sada otišla do druge strane kreveta nešto ondje njušeći, kaza: “Dodji, idemo...” te pođe prema vratima.

Svakako, Mihael je držao, bilo je vrijeme za polazak do Kunda i Lirenosa, a ni Erroka nije bilo naodmet posjetiti. Pas je izletio iz odaje jednakom brzinom kojom je u nju i ušao, pohitavši i nestavši zatim u hodnicima zamka. Čija je to životinja bila, Mihael niti je znao niti ga je interesiralo. Uzevši štap za hodanje oslonjen o zid, on prostoriju napusti.

Kako je priličilo kamenu zamku podignutom na ovakvom jednom, elementima enzoltarovog juga izloženom mjestu, tek je jutro bez vatre bilo dovoljno i sva je toplina nestala kao da je nikada tu nije ni bilo. Stisnut klipsajući kroz hodnike, erionski je princ bio osvjetljen planinskom bjelinom sa prozora, svjetlima dalekih snjegova i magli. Ovdje-ondje magla bi mu izašla i

iz usta, na što bi se on stisnuo još čvršće. Uistinu je hodnika ovdje bilo kojima je prolaziti značilo isto što i prolaziti vjetrima šibanim litima. U jednom trenutku Mihael podignu pogled, a uz njega prođe neka pogrbljena starica, sa nekakvim tronošcem i metlom u rukama:

“Znate kako vam ovdje kažu”, ona uz smiješak, “lakše je nama upaliti vatre nego erioncima ugasiti sunce. Upalit ću peći, upalit ću peći...!”

Princa to ne razvedri mnogo, ali načas mu ipak ukloni crnilo sa misli.

Tek je par trenutaka kasnije, uz škripu debelih vrata dvorane Ser Lirenosova zamka i zapuh toplog, skoro vrućeg zraka što ga je ondje pravio već užežen kamin, on osjetio neko razrješenje i opuštenost. Jer ovdje je on ugledao Kunda, svoga sada već i prijatelja što je sjedio uz djevu Salar i nekog nepoznatog mu čovjeka.

“Errok. Kako je?” bilo je prvo što je Mihael upitao, hineći da se ide službeno upoznati sa onim strancem a zapravo se pošavši ugrijati kraj kamina.

“Enias.”, tiho je, uz kimanje kazao taj do kamina kad je vidar, kojeg ranije princ nije ni primijetio, rekao sa kraja prostorije:

“Zasad je dobro, no još uvijek nam je nezahvalno donositi prognoze. Ako ga želite vidjeti, prinče...”, vidar će uz mahanje šalicom kuhana vina kao da traži prave riječi, “možete. Možete, ali ne mnogo više od toga.”

“Nije priseban?”

“Nije.”, umjesto vidara sada kratko odvrati Kund. “Probudi se, kaže dvije-tri i natrag u san.”

“Mnogo je krvi izgubio, on...”

“A ti si taj nećak kojeg su gospodar Lirenos i djeva mu spominjali?” nehajno Mihael započne, prihvativši vrući pehar što mu ga je Kund tada pružio. Bez da je i pogledao u pehar, iz njega princ otpije, blago se odmah zagrenuvši.

“Jedan od dvojice, prinče.”, Enias odgovori. “Mi smo inače zapadno od Stepske šume, naša svojta. Gerbetus Drugi glavom nam je poklonio taj dio.”

“Zar?” Mihael će najednom zainteresiran, jednom se rukom iza leđa prihvativši za kamin, a onda se nagnuvši bliže vatri.

“Oštra zima, to jest njezin početak ovdje na jugu prije nego je kasnije došla u Erion... natjerala nas je iskati od kralja Girstosa žito. Barem mislim da je žito...”, podigavši pogled kaza Lirenosov nećak, hrapava neka glasa. “Vaš se predak smilovao i eto, zbog tog je kasnije iz zahvale moj djed ratovao pod Gerbetusom Drugim. To je najzad dovelo do darovnice tih dijelova bliže Stepskoj šumi.”

“Moj se brat rodio u Oštroj zimi...” Mihael započne, sada kanda zamišljen.

“A moj je umro...” sa kraja se prostorije začuje tiho mrmljanje vidara.

“Govorilo se da žene nisu imale mlijeka, da... ma, svašta se govorilo.”, princ će ne obazrevši se. “No, treći Gerbetus? Čuo sam da su postojale neke južne

utvrde... Zar se to kod vas odvijalo?"

"I dalje postoje.", sa smiješkom će Enias. "Zapravo je to bilo začelje jednog kastruma, zadnja crta ukoliko bi Gorgh krenuo na čeljad. Ali hvala bogovima, nikada nisu bili u upotrebi. Gorgh je pao dolaskom Kunda. No", prije nego je itko stigao još što reći, brzo je Lirenosov nećak nastavio, "imam ovdje potrebu napomenuti da unatoč imenu, unatoč onomu... "Barbarski kralj"... svjedočeći Kundovu ratovanju svjedočio sam humanosti, ne onomu što se priča po Enzolartu, da su Manijaci ubojice, kaniba..."

"Bolje ne o tome." iznebuha čvrsta glasa reče Kund. Tu je on kratko susreo sa Mihaelom pogled, kao da je imao nešto za reći princu u privatnosti kasnije, a što se ticalo izgleda bitke za Gorgh ili gospodara Eniasa. Mihael to prihvati nonšalantno - jer uistinu je bio umoran za doznavanje ičega - opet se opeče kuhanim vinom po usnama, natjera se progutati tu vrelu tekućinu, a onda pogleda u vidara, koji je baš tada kako se činilo htio nešto reći. Taj je pogled bio dovoljan da na govor ovoga potakne:

"Sjetih se da sam vam htio reći još jučer...", on započne obraćajući se Mihaelu, "Kad pođete u Barg, ponesite dostatne zalihe ljekovitih pripravaka jer primijetio sam na princu tragove skorbuta. A i vi, ako smijem primijetiti... Ne bi vam bilo naodmet ponijeti kiselog kupusa u bisagama, a mislim da su došle i košare limuna iz Anorga..."

"Jesu.", sada se najzad javi i supruga Ser Lirenosa, smještena za svojim zasebnim, ukrašenim stolićem bliže vratima iza kojih se nalazilo nekoliko nutrašnjih odaja zamka - između ostalih i radna odaja Ser Lirenosa - kao i stepenište kojim se dalo otići do osmatračke kule. "Jučer je bio dvornik. Mislim da vas je čak i tražio... Sreli ste se?"

"Jesmo, jesmo.", potvrdi vidar. "Mušir se rasjekao kad su mijenjali odvaljeni kotač. Ništa suviše... Najzad!", on tiho uskliknu kad se tada vrata otvore, a u dvoranu uđu dvije sluge, jedan noseći pladanj sa kolačićima i čajem do stola, a drugi donoseći vidaru neke spise. "Ovo sam vam... Što...?", vidar promrmlja kad mu je sluga predavši mu spise nešto na uho rekao. "Pa ovo je već treći put. Ali... vidi, nitko ovdje nema vremena za takve stvari. Reci mu da si ga sam pronade, je l' psećar ili nije? Ne, tako, tako mu reci, slobodno. No", vidar će glasnije kad se sluga najposlije udaljio, "ovo sam vam htio pokazati, prinče! Točno sam znao da ga imam negdje..." on reče a onda ode do stola i papire položi ispred Kunda.

"Cenzus?" Barbarski kralj promrmlja.

"Tisuću tristo duša.", vidar će kimajući glavom, uzgred promrmljavši sluzi: "Deder, pomakni..." na što ovaj maknu pladanj na drugi kraj. "Premda je ovaj stariji; primjerice sjeverna utvrda, vidite... nije tada bila ni u planu. Nema nadstojnika, nema ničeg. Ali glavni svećenik, peharnik, zvonar... ta imena su ipak..."

“Osamdeset i sedam?” Kund upita, pomaknuvši svoj stolac kad je erionski princ prišao i nad stolom se nadvio.

“Aktuar...”

“On je mrtav.”, Mihael kaza, stežući vilicu od boli kad se čitavom težinom oslonio na stol. “Ovo je iz tristo prve?”

“Tristo druga, prinče.”

“Da...”, princ kaza, osmotrivši imena, pozicije i godine ljudi sa liste. Trebalo mu je par sekundi prisjetiti se onih trenutaka kad bi neka imena sa liste bila spominjana, kad bi ih čuo iza rešetaka ili sav blatnjav i mokar koješta gradeći i popravljajući. Usto je morao i dodavati godine svim tim ljudima jer mnogi su još prije par mjeseci kad je u Bargu živio bili mnogo stariji, a time i kudikamo tiši, manje uočljivi, pa im se kanda identitet nije poklapao.

Hagiograf dakle..., u umu su se princa počele rađati riječi kako je zanate povezivao sa imenima sa liste koju mu je dao kralj Saviuna. *Na njega mogu računati. Pomoćnik perovođe isto. Čudno... sve bliski ljudi glavnom svećeniku. Ovaj seronja me korbačem mlatio. Hmm... no, hajde eto, i na samardžiju se znači mogu osloniti. Dobro... Ah, eto i tebe, Onaj drugi. Asunar znači. Vikar Asunar Enzolartski.*

“Ovaj je iz Dvorca Pet Vrhova, ni manje ni više...” Mihael reče pokazavši na ime Onog drugog.

“Ne vjerujte tomu, prinče.”, Enias tu kaza sa svog stolca. “Enzolartski su obično oni koji taj svoje podrijetlo. Znao sam dva tuceta takvih...”

“Eniase”, tiha je glasa uto mladom pažu rekla gospa Salar, čija je čitava prilika posljednjih minuta kanda zračila nekom zamišljenošću i brigom, “gdje ti je brat?”

“Sa ujakom, mislim. Rekao je da će se sastati sa ceh-majstorom u vezi neke pustinja. Mislim da su njegova to kola što su maršala ozlijedila...”

“Prinče...” Kund je tu promrmljao Mihaelu, pruživši mu vrč sa vinom kad je ugledao da se ovomu pehar ispraznio.

“Ne. Idem Erroka posjetiti pa onda u konjušnicu. Kada bi krenuli?”

“Polazak je na vašu zapovijed. Moj je konj spreman.”

“U redu.”, Mihael kimnu, pehar odloži te dotaknu vidara za nadlanicu. Vidar uto nešto promrmlja djevi, ispravi leđa i pođe do vrata iz kojih su nedavno ušle sluge. Princ tu uze svoj štap za hodanje, zašepesa u njegovu smjeru, isprva odbije pomoć jednog sluge koji mu je uto prišao pomoći hodati ali već odmah potom ju prihvatiti. Tako oni odoše do Erroka.

MIHAEL

“Znate”, oniski će taj, ćelavi i mršavi čovjek jednom kad je onaj sluga bio otpušen i poslan natrag u dvoranu, a njih dva se vapnenačkim hodnicima

udaljili, “možda ne bi priličilo kad bih vam to rekao, ali ovaj zamak, dom viteza Lirenosa, imao je dosad barem dvadeset-trideset veoma lukrativnih prilika izdati vas, pridružiti se generalima Odisa, Neuriju, Thargelionu... ali moji gospodari ostali su vam vjerni dokraja. Nadam se da će nas se Erion jednom zbog toga sjetiti.”

“U dobu nevolje drugo i ne činim nego tražim saveznike za doba mira.” princ na to odvrati. Rijeci njegova sugovornika ne iznenadiše ga; život na jugu odvajkada je bio težak pa se lako moglo učiniti da Erion ili čak Anorg na njihove teškoće nisu odgovarali prikladno. A teškoće su ovog dijela Enzolarta bile jasne i Mihael ih je poznavao - polja ispred planina bila su prostrana i plodna, ali ranjiva. Čuvati ih bilo je skupo pa je i najmanja jedinica iz Odisa ili pak kakva grupa razbojnika mogla doći i spaliti ih. Ser Lirenos manjkao je ikakve snage, a Ledena vojska je jednostavno bila predaleko kako bi mu pomogla. Najzad, ni Dagor Hladni ne bi svoje ljude slao daleko od kuće bez da mu se čime uzvрати. Nekoć je sve to bilo drugačije; Ser Lirenos je imao vojsku, dobrih tisuću ljudi pod sobom, i stabilnost se na tim južnim stepama održavala, ali većina je tih ljudi poginula ratujući protiv Gorgha na strani Gerbetusa Trećeg, nikoga među njima nema danas a da nije starac, a djeci će trebati još mnogo godina da podignu Lirenosovim ljudima brojnost do one kakva je bila nekada. Mihael je razumio - Erion je neizmjereno dugovao Ser Lirenosu. Ali prije toga je on bio dijete dočim je njegova nesposobna mati upravljala kraljevstvom pa nije mogao ništa. A sada je još i rat, i dovodi se u pitanje svakoga dana samo postojanje Eriona. Stvari su to, Mihael je držao, o kojima trenutno on nije mogao mnogo osim davati riječ da će učiniti što više povratkom u Erion.

“Ovo je posljednja godina”, princ će tada reći vidaru, dokle su se sunčane zrake probijale kroz prozore i hinile kako hodnike griju, “da postoje problemi između naša dva naroda. To je sve što mogu reći.”

Osmjehnuvši se, vidar pogleda u princa i odvrati: “I time ste rekli više nego što nam je bilo rečeno u zadnjih i previše godina.”

Hodnik ih najzad odvedoše do jednog kružnog stepeništa unutar kule, što je odvajalo solar od prizemlja namijenjenog plemićevim podanicima i dvoranima. Prizemlje je bilo pokriveno sitom umjesto sagovima jer njime su vazda prolazili vojnici i sluge, koristeći se njegovom dvoranom za objedovanje i izvršavanje zadataka, a tokom večeri ju koristeći i kao spavaoncu. Dvorana u kojoj su se vidar i princ Eriona našli imala je jedan kamin, a osim od bolnice, tek ju je jedan ili dva hodnika dijelilo i od oružarnice, kuhinje, te niza privatnih odaja visokorangiranih slugu kakav je bio i sam vidar. Negdje u tim hodnicima, Mihael je bio upućen, nalazilo se stepenište što je vodilo do Ser Lirenosovih podruma gdje je ovaj između ostalog pod ključem držao i pravo

bogatstvo začina iz Arene i Urona.

Princa i vidara neki oklopnik sjedeći za stolom učtivo pozdravi, a onda im i kratko objasni da je prije pola sata počelo sniježiti. "Ali i u tomu ima neke koristi", oklopnik je rekao, popravljajući remenje oklopa na nozi, "jer makar je blato malo smrзло..."

Hodnik u kojeg su potom ušli ovu je dvojicu dočekao mračan, ali ne i hladan kako je Mihael mislio da će biti. Svjetla bijaše tek na kraju, treperućeg što je dopirao iz bolnice.

Dolaskom, to jest šepesanjem do te prostorije koju se ovdje nazivalo bolnicom, princa je dočekala bukteća, lupkajuća svojim željeznim vratima upaljena peć. Ona je zračila toplinu i činila čitavu prostoriju i ovaj dio hodnika pomalo zagušnjivim. Ovdje je smrdjelo, a Mihael nije znao reći točno po čemu. Ljekovite trave, masti pa i trulež rana, sasušene krvave krpice po stolu koji ih je dočekao na ulazu možda, sve je to zaudaralo, podsjetilo princa na vlastite dane u bolnicama i počelo širiti njime neugodu.

Potom su ugledali princa Erroka. On je spavao u uglu, u zapari, oznojena lica slijepijene kose i brade. Grašci znoja na njegovou licu vidjeli su se čak i sada, u sjenama svijetle na zatrpanu stolu. Princ je bio nepokriven; deka je ležala na podu jer je ovomu izgleda bilo vruće. Ruka mu je bila u krvavim zavojima, nabubrena i išarana venama. Nešto je ovaj mrmljao, ali Mihael nije znao što.

"Princ Errok." vidar sada mirno progovori.

Na tu vidarovu riječ Mihael učini par koraka bliže krevetu što se nalazio jedva na korak od drugoga, sada punog krvavih krpa, bočica sa melemima i operacionih instrumenata. Ovdje se nije imalo što vidjeti. Ovo isto on je vidio u Erionu, pa i ovaj isti miris tada je osjetio i iste mučne hropce je mogao čuti, kad su ranjenici ispunili uništen hodnik dvora. Jednako je beznađe Mihael sada mogao osjetiti kao i onda, nesposobnost učiniti išta do li ostaviti čitav jedan ljudski život vidaru na čuvanje.

Najzad, podigavši sa sita deku nazad na krevet, Mihael upita: "Nedostaje li mu išta? Ikakav lijek, išta...? Iz Barga ću donijeti što god pa makar..."

"Ne. Ovo je zbilja sve što se može učiniti."

Mihael se tada još jednom kratko osvrnu spram princa. Bila je to maltene druga osoba, slaba i upijena, tu blijeda kao vapno a tu žute i sjajne, skoro cakleće kože. Njegovo mišljenje o Erroku nije se mijenjalo; taj je mladić i dalje bio zelen, ohol, čak pomalo i pokvaren, što se tim više naglašavalo činjenicom da je sin samog Dagora Hladnog, ali na Mihaelu je ipak bilo to promijeniti, štoviše je to i obećao, a sada je eto stajao pred vlastitom nesposobnošću. *Dagor nije poslao svog sina u Barg da ostane sakat.* Tu rečenicu u svome je umu Mihael ponavljao iznova i iznova, bivajući sasma svjestan da ni on sam nije mnogo

bolje prošao - jerbo su ga vuci mogli ubiti. *A i ti vuci... I ti vuci... Pa nisam ih ja poslao na nas? Najzad, nisam ni Erroka ja poslao u Barg! Ako nije sposoban snositi odgovornost za samoga sebe, što je radio uz nas?*

“Jesam li uopće mogao išta učiniti...?” jedva čujnim šaptom on uto promrmlja.

“Molim?”

“Ništa. To ja sam sa sobom nešto.”, Mihael će okrenuvši se. “Eto, vidio sam ga. Takvog ću ti ga i ostaviti, a ti daj sve od sebe. Koliko odavdje ima do Barga?”

“Još je jutro. Do navečer ste tamo.”

“Dobro... Za četiri dana ako se ne vratimo, slobodno javi sve Saviunu. Oni će poslati eskadron po princa i princ će biti vraćen. Živ ako se mene pita, mrtav ako bogovi inzistiraju...”

Poslije toga oni su otišli u veliku dvoranu kod onog vojnika, gdje je Mihael vidara ostavio i pošao sam do dveri, kratkim jednim kuloarom na čijem kraju su se nalazila masivna drvena vrata koja se uto baš otvore, na što u zamak uđu dva vojnika. Mihaela su oni pozdravili, a jedan od njih je učtivo pričekao sa odškrnutim vratima dok princ do njih uz pomoć štapa nije došepesao.

“Ako ćete do konjušnice”, primijetivši da je Mihael naoružan tiho je vojnik progovorio kad je ovaj najzad do vrata došao, “morat ću s vama, ili mi sada predajte mač. Jer ondje su gospodari i ceh-majstor, a znate...”

“Znam. Pođi radije sa mnom.”

I tako se već trenutak kasnije oni nađu vani, pod plavim i bijelim i žutim oblacima, sasvim rijetkim i slabim naspram zlatnog praha sunca, na smrznutu prilazu od oblutaka, podno masivnih kamenih glasila po kojima su sada nježno padale i topile se nebrojene pahulje snijega. Već sa ulaza, kad se oslonio načas na ledeni kameni dovratnik, a još i više par koraka kasnije, Mihael osjeti kako mu hladnoća bode obraze, vjetar mu prolazi kroz odjeću kao da nije tu ni bila, a rane na koje je već i zaboravio kanda su opet počele peći.

Okolo njih su se masnim vapnom obloženi, visoki zidovi zamka uzdizali ponad glasila ka nebu, bijeli kao snijeg na vrhovima obližnjih planina. Ovlaš se osvrnuvši, Mihael odavdje kratko osmotri i visoke palisadne zidine sa čijih erkera višahu čitavi redovi ledenica. Zidine su se vezale sa jednom starom palankom - koja se ovdje, kako je izgledalo, nalazila i prije nego je Ser Lirenos došao iz Hil'guma - a na zapadu i sa kamenom ulaznom kulom preko čijeg pokretnog mosta se moglo prijeći grabište što je zamak sa ove strane okruživalo. Sve se to činilo relativno imponirajućim princu Mihaelu, ali tek kad je malo unutrašnjim dvorištem prošao i konjušnici prišao, on je vidio da su mnoge te palisade zapravo trule i stare, a na par mjesta i razbijene dočim su grabe ispred njih bile ispunjene kamenjem.

“Reci mi, prijatelju”, Mihael se u jednom trenutku vojniku obrati, “budu li

bitke često?" To ga pitanje odmah podsjeti na Ser Parksusa, komu je isto pitanje postavio dolaskom u Erion.

"Nema vam ovdje stvarnih bitaka, no okršaji... eto, nema ni par dana od zadnjeg. Dolaze vam vidite odandje, od one planine tamo; tamo negdje, čuo sam, imaju kao nekakav tabor. "Orusovci" ih nazivaju, još da znam i tko li je taj Orus... Prvo smo mislili da je neki od gospodara Baafira jer je on iz ovih krajeva", vojnik će hodajući po smrznutu putu pažljivo kako se ne bi poskliznuo. "ali i Kund i Baafir tvrde da nemaju veze sa njim."

"Orus..." namršten Mihael promrmlja, siguran da je ime negdje već čuo.

Ali već je za to bilo kasno. Konjušnica kanatnih zidova, iskrižanih tu drvetom a tu krečom sada je već bila ispred njih, široka i visoka, šopom pokrivena i uredna kao kakva gostinjska kuća u Erionu. Njena vrata vojnik tada uz otvori, a Mihael i on zajedno sa vijavicom snijega u nju tada uđu.

"Četiristo srebrnjaka, gospodar veli. Kupili smo dva, ali je drugi jesenas poklonjen..."

"Sada, vjerujem, vrijedi i petsto. Za konja iz Dur'agema... ne bi mi bilo žao toliko dati."

Netom što su se našli između dva oprečna reda konja odvojenih drvenim barijerama koje tek jedva osvjetljavahu dva-tri prozorčića poate, vojnik uz Mihaela glasno je progovorio: "Gospodo... princ Mihael Erionski."

Na to načas nastane tišina, a onda se začuje:

"Mihael Erionski? Gdje?"

Bio je to hrapavi, duboki glas ceh-majstora. To uskliknuvši, ovaj sa kraja konjušnice u smjeru princa odmah pođe kako bi ga pozdravio. Mihael sada vidje da je to neka zdepasta prilika što izlazi iz slabo osvjetljena dijela konjušnice, naduta lica i odjevena sva u skupocjenu tavlju, ćelavu si glavu kaperonom štiteći od hladnoće. "No, no pa to uistinu jeste vi!", već zadihan, ceh-majstor je počeo govoriti, "Čast je, znate, ogromna... jer ja, ovaj...!"

Oni se tada formalno rukuju, skoro pa uz sudar jerbo je malo nedostajalo da se Mihael sruši na pod. Ceh-majstor snažno ovoga primi za nadlaticu, zagleda mu se svojim caklećim očima u lice kanda sa nekim ponosom, a onda promrmlja: "Bogovi, čitav sjever misli da ste poginuli... a do prije deset sekundi isto sam mislio i ja."

"Bili ste u Erionu?"

"U Rimmariou. Došli smo sinoć. Omogućen je prijelaz preko Ajobba pa smo najzad i mogli... A vi, zašto niste u Erionu? Pa vaša mati! Zar ne mislite naslijediti tron?"

"Naslijedi...", Mihael izusti, a onda već sljedeće sekunde osjeti blagu vrtoglavicu pa ceh-majstora primi za rame i o njega se blago osloni. "Vi hoćete reći..."

“Kraljica je mrtva?” šaptom iza Mihaela vojnik upita.

“Vi... niste to znali?”

“Ne razumijem. Kako je umrla? Lirenose!”, Mihael uto poviče. “Jesi li ti to znao?”

Zbog povika se konji uznemire pa je na par trenutaka ikakav govor onemogućilo rzanje i njištanje. Dok je Ser Lirenos prilazio vratima ispred kojih su ovi stajali, njegov je nećak odvojio trenutak da životinje smiri, a onda je i sam do tog dijela konjušnice došao. Ser Lirenos je nešto svojim odsječnim jezikom jedva razumljivo frfljao, ali izrazi njegova lica kažu Mihaelu sasvim jasno da je i on tek sada za vijest doznao. Najzad Lirenos zgrabi svog nećaka za podlakticu pa mu ovaj riječi objasni:

“Gospodar izražava sućut, a za vijest nije znao. Kraljica Roana bila je prijatelj ovih krajeva; bila je veliki prijatelj i gospodara Lirenosa... No...”, usred govora iznenada kleknuvši na slamom pokriven pod, odmah poslije čega će isto učiniti i Ser Lirenos, a i ceh-majstor zajedno sa vojnikom iza njega, on nastavi, “kralju Eriona, imate našu odanost.”

HATOR

U ugljeno je crnom mraku, baš i nekako ugljenasta mirisa, oštra, bolna za udisati ga, glas jednog starog čovjeka šapnuo:

“Sada razumijem sve.”

A sa strane se čula jedna stara pjesma, recitirana od strane nepoznate mu osobe, čovjeka nekog duboka glasa, kanda suviše daleko od njega u tami, glasa mirna, nježna, tiha, pucketava i hrapava sada gotovo poput palučajuće vatre:

*Žerava tinja,
dahom zažizana
kao jara, uvlači,
grije ona zrak
hladni, što me
steže dok krvarim
na mokrom jutru...*

Hator se pomaknu, a onda uvidje da mu staro tijelo leži na nekom tvrdom i uskom, krznima pokrivenom krevetu od kamena. On je razumio da se nalazio u zatvoru - jerbo taj smrad željeza i vlage i nije mogao mnogošto drugo biti - ali ovdje je bilo neuobičajeno toplo, udobno takoreći, i nešto u njemu kaza da je on ovdje kudikamo više od pukog zarobljenika.

“Poznavao sam čovjeka koji je to napisao...” ležeći na leđima i osmatrajući

strop, Hator mirno promrmlja.

“Što?” glas iz mraka sad zazvoni prostorijom, a odmah ga poprati i škripa oklopnih ploča kako je čovjek ustao. Odmah to Hatoru kaza kako je u pitanju stražar, no čim je ovaj ušao u prostoriju bez da je ikakva vrata otključao, starca to opet natjera na sumnju u svoje razumijevanje. “Starče, budan si?”

“Pa... recimo to tako, da. Budan sam. Je li ovo zatvor?”

“Bio je prije nego ste došli ovdje. Sada je bolnica. Možete li ustati?”

“Vjerujte mi, čudim se i tomu što sam disati još kadar. No, hajde da pokušam... Ne, neće ovako. Dajte mi ruku, molim vas.”

I oklopnik tako starčevu krevetu priđe i ovoga prihvati za mršave ruke te ga povuče u pogrbljeni sjedeći položaj. Ispred Hatorova izborana lica oklop se ovoga presijavao pod bljeskovima dvije-tri sunčeve zrake što su se kroz udaljeni neki prozorčić probijale, a koje tek sada Hator primijeti.

“Čiji ste vi oklopnik?”

“Služim Dvorcu Pet Vrhova, kralju Eolusu i gospodaru Thargelionu.”, oklopnik kaza, a onda povuče Hatora još jedanput da ovaj stane na svoje slabe noge. “Vi ste, rečeno mi je, Erionac. Ali nemajte zbog tog brige; svatko vam ovdje ima pravo na svoj dan pred sudom. Nije ovo Avan...”

“Pristojno i civilizirano.”, kaza Hator. “Vi upravljate ovim zatvorom?”

“Moj otac. Ja sam ovdje kako bih pazio na vas. Jer rečeno mi je da ste više gost no zatvorenik, kao i vaši suputnici. Thar Pukovnik, je l' tako?”

“Čini mi se da jest. Oni su ovdje?”

“Dokle ne dode odgovor iz Dvorca Pet Vrhova, otac ih je smjestio u baraku. Gosti ste dok se ne pokaže jeste li zarobljenici ili slobodni ljudi. A ovaj zatvor... polako, oslonite se na mene. Tako, tako ćemo. A ovaj zatvor... Vidite, ovdje je mnogo toplije i tiše nego u baraci. Zato ste ovdje bili... Želite do svojih prijatelja?”

“Do upravitelja, radije, do vašeg oca...”

I tako Hator uz pomoć tog mladog oklopnika iz ćelije izađe, zađe u uski hodnik slabašno tek osvijetljen svjetlošću što je prodirala kroz vrata ponad stepeništa na njegovu kraju, a onda spora koraka do tog stepeništa pođe. Hodanje je Hatoru zadavalo vrtoglavicu, želudac mu je okretalo tako da je imao neprestan osjećaj da će se svaki čas ispoivraćati, a i pred oči mu je uzrokovalo pojavu nekakvih trepetavih vizija. Nije mnogo trebalo proći, a pomoć je oklopnika od puke kurtoazije prešla u stvarnu i neizbježnu potrebu.

“Možete...?” upitao će oklopnik starca, korak po korak ga hodnikom vodeći.

“Mogu, mogu... No, to tamjan osjetim?”

“Pronašli smo neke ukradene kovčuge pa nam je trgovac poklonio nešto... Ovdje se prihvatite, ovo, tako, odlično... Samo pazite, ova je stepenica malo, vidite...”

Uto ih danja svjetlost sasma okupa, a oni se nađu na drvenoj terasi natkrovljenoj raži, čitava jedna dijela bez slame, a na kojem dva škofara kuckahu neke čavle. Sa lijeve strane bijaše otvoreno, široko dvorište od izgažena prapora i ilovače, tek ovdje-ondje zasjenjeno krošnjama badema. Sa željnom u ruci, nedaleko od terase stajao je zapovjednik, povikujući ljudima na krovu:

“Ma i taj škof makni, vidiš da je truo, bogovi znaju kad je to stavljeno... Makni ga, makni, odavdje se vidi kako se nagnuo. Starče?”, primijetivši Hatora kako izlazi na dvorište oslanjajući se o njegova sina, zapovjednik je uskliknuo, a onda dodao: “Trebaš pomoć, sine? Skokom će mladići.”

“Ne treba, ne treba...”

“Vi ste upravitelj zatvora?” Hator progovori.

“Kaznili su me bogovi, da. Razgovarao sam opsežno sa vašim suradnicima; prihvatili su da su zatvoreni do daljnjeg, a do naselja mogu samo uz pratnju ili ako vas je pola ovdje. Razumijete me sigurno... mora biti nekog pologa, sigurnosti... Ma ne u karuce, jao! Otresao si mi sve po dokumentima.”

“Oprostite, gazda! Puče konop, trulo...”

“Nema veze... Daj, molim te...”, obrati se zapovjednik nekom vojniku što je tada dvorištem prolazio, “ti, da, pometlaj samo te karuce, vidiš da mu je upala slama...”

“Samo nemoj i meni na glavu istresti.” vojnik dobaci škofaru i pođe po metlu.

“Dodi starče... kako te ono... Hator?”

“Hator, da.”

“Hajde da se maknemo odavdje, ovo su one stvari od kojih čovjek poludi pa se hvata za sjekiru... No, je l' to opet netko tamjan zapalio? Pa je l' vam nije...”

“Ja sam, gospodine!” javi se onaj sa metlom.

“I tebi se to još nije zgodilo...?”

“Ne, gospodine! Ja, ovaj...”

“Dobro, dobro”, zapovjednik dignu ruke kao da se predaje i kaza, “samo pitam. Idemo.”

Hator načas htjedne upitati kuda točno ovaj namjerava da pođu, ali što od vrtoglavice što zbog pažljivosti jer mu se zapovjednik činio kratkih živaca ipak ostane šutjeti i ode uz pomoć njegova sina dvadesetak koraka dalje, kroz niski sit do kaldrme, a potom i do žute zgrade od nabijene zemlje i kamena. Ondje za zapovjednikom kroz širom otvorena vrata uđe, hodnikom škripava neka podaskana poda nastavi do njezina kraja, a onda prošavši i kroz druga vrata zađe na stepenice što su povezivale zgradu sa ulicom na toj drugoj strani.

“Znaš, prijatelju moj, i u životima ljudi kakav sam i sam, kakvi gledaju činiti korisno i dobro a onda svejedno popljuvani završe ima tog zrnca čojstva,

štono riječ. Čojstvo, ti si učen čovjek, znaš za taj izraz...”

“Znam.” Hator odgovori i iskašlje se.

“E, pa se sjetih tako jednom, jednom...”, mašući će rukom zapovjednik kao da priziva nešto čega se davno nije prisjetio, “nebitno kada, kad se tako pojavio jedan tat, dva konja ukrao bandit. I uhitim ja njega, zatvorim se sa njim, razgovaramo kao ljudi, i onda kad mu je kazna bila izvršena, on ode i prijavi me namjesniku zbog mučenja i tako dalje i tomu slično. Tada si rekoh: Eziše, ako ikada više budeš razgovarao otvoreno sa ikim, gledaj da to i bude na otvorenom. Zato ćemo razgovarati, ti kao Erionac, ja kao pošten čovjek, sa ove strane zidova... ovdje, to jest, gdje zidova nema.”

“Pošteno.”

“Pa sad ti meni ispričaj... jer čuo sam priču tvojih ljudi pa me zanima i tvoja... tko ste mi svi vi, gosti dragi, i što ovdje radite.”

“Ja sam Hator Erionski, Prvi Učenjak kraljevstva Erion i baštinik Pripovjedača. Kao takav sam medijator Pobunjeničkih kraljevstava i Dvorca Pet Vrhova. Ljudi sa kojima ste razgovarali po svoj su prilici Thar Pukovnik i Ser Parksus, kao i vitezovi pod njihovom komandom. Svi smo ovdje zbog jedne jedine ideje: da pružimo ruku pomirenja Thargelionu i zajednički se obranimo od sila većih od nas.”

“A potom kud koji...?”

“A potom kud koji.”

“Dobro...”, zapovjednik kaza i napravi par koraka kaldrmom ulice, pripeklo od sunca a po kojoj se osipavaše povjetarcem nošeni zlatni pijesak. Odavdje je kao na dlanu bio izložen tjesnac podno masiva, tisuće njegovih kamenih i zemljanih kuća, zamršene njegove ulice sa obje strane vode, kao i brodovlje što odavdje poput točkica uplovljavahu i isplovljavahu neki prema otvorenu moru a neki putem Dvorca Pet Vrhova. “O istomu su govorili i tvoji suradnici. Ali te sile veće od svih nas... to mi nisu spomenuli. O čemu je riječ? Hil'gumu? Naravno”, on nastavi osmatrajući malo tlo a malo letimice osmatrajući vedutu tjesnaca, “koliko je samo jednom lokalnom činovniku i moguće razumjeti, takav odgovor tražim...”

“Zahvaljujem na tomu.”, od omorine lica puna graški znoja Hator progovori, a onda pusti zapovjednikova sina i vlastitom snagom zađe na ulicu gdje se pod sjenom neke palme ovomu pridruži. Hator uistinu nije mislio da je tom čovjeku bilo moguće objasniti suviše toga i upravo zato je bio zahvalan na njegovu odustajanju od doznavanja svega. Par sekundi je Hator morao provesti u tišini kako bi oblikovao misli, a onda je progovorio: “Kraljevstvo Gavo je napalo kraljevstvo Erion. Odis je napao kraljevstvo Erion. Ali kraljevstvo Erion sve manje smatra kako to ima mnogo veze sa Dvorcem Pet Vrhova. Želimo se sastati sa gospodarom Thargelionom, iznijeti mu sve što se događa na zapadu, a

onda dalje činiti po njegovoj mudrosti.”

Osmatrajući luku, zapovjednik kimnu glavom. “Razumijem. Nadam se da ćeš i ti razumjeti da sam ja ovdje samo da očuvam mir, jer...”, on kratko udahnu i izdahnu, “... mrtvi nam ne trebaju. Misliš li stvarno da će susret sa kraljem biti od koristi?”

“Volio bih kad bih mogao reći mnogo više od ovoga što sam rekao... ali možda je dovoljno odgovoriti samo na to što me pitate. Ne znam, ali drugog izbora nemamo. A Dvorac Pet Vrhova, Avan, Odis, Stehhim... vidite, ja kao desna ruka svojih gospodara uvijek sam savjetovao i uvijek ću savjetovati da se ne diraju. Vama vaše, nama naše. Erionci nemaju što tražiti istočno od Ajobba.”

“Slično su govorili i vaši prijatelji...”, izravnajući si aketon, zapovjednik promrmlja. Na licu tog čovjeka vidjelo se jasno kao dan da mu glavu more misli za koje najradije ne bi htio ni znati da postoje. On učini par koraka naprijed, osloni se objema rukama o neki zemljani zid iza kojeg su se nalazila dva slamnata krova i dvorište što ih je dijelilo, prazno sada u žegi, tek sa psom nekim što je u hladu ležao, ostane šutjeti još par sekundi, a onda progovori:

“Mogu vas ja odvesti. Zapravo, sad kad gledam... to bi mi bila i dužnost.”

Hator kanda ničime ne pokaže da su ga te riječi iznenadile. “Brodom?” starac tek upita.

“Trgovac koji vas je doveo i dalje je uplovljen. Samo ćemo nastaviti dalje. Ali moralo bi nam se pridružiti desetak mojih oklopnika, zbog procedure.”

“Koliko nas dijeli od Dvorca Pet Vrhova?”

“Ako danas isplovimo, sutra navečer ćemo biti tamo. Vjetar je povoljan zasad. No, možete li vi toliko putovati? Ne znam ni što vam se dogodilo, a znam da niste glumatali jer su vidari provjerili. Pred smrti ste mi došli... a sada vas eto, hodajući...”

“Hmmm.... Iz moje pozicije samo sam zaspao. Za sve ostalo trebao bih čuti detalje onih koji su me pregledali.” Hator se tu osmijehne, pazeći svejednako da u tom osmijehu zapovjednik ne vidi kakvo ruganje. “Premda u mojim godinama, znate, svaki dan je tek jedan poklon.”

“Oče, ne čekamo odgovor dakle? Da naložim osposobljavanje broda?”

“Brod je osposobljen. Samo se trebamo spustiti dolje. A dopis... pravo da kažem, u njemu i nema ničeg bitnog.”, zapovjednik odgovori svome sinu, a onda doda: “Starče... Hatore... ako uistinu smatrate da možete, slobodno pođite s nama. Moj sin će vas odvesti do vaših ljudi pa se još dogovorite. Za sat vremena ćemo poći. Zatvorene karuce”, on se obrati sada svome sinu, “zatvorene neka budu. Što se svijeta tiče, niti ikoga ovdje ima, niti smo igdje otišli.”

GORYMUS

A na pucketavoj se kamenoj cesti pod bakreno-zlatnim suncem u kočiji okruženoj suhim opaljenim garizima i bijelim stijenjem vozio i kralj Gavo, umotan u tri deke i tresući se dočim su mu mašću namazane rane bolno pulsirale. Na podnici ispred njega ležao je ranjeni plaćenik, tik do nogu vidara i desetnika Abeza, kao i jednog od sedmorice Abezovih ljudi koje je snašlo na ovaj put poći. Ostala šestorica jahala su na bojnim konjima, četvorica naprijed a dvojica iza kočije, svaki sa kratkom sibirom na sedlu i sabljom za pasom. Povorka je napredovala sada hodom a sada sporim kasom, kako su već rimmarionske ceste od kamena i zemlje dozvoljavale.

Još od zore nikakvog vjetra tu nije bilo i to škripanje kotača i dasaka, kao i hod konja bijaše jedino što se uz hropce Gorymusa i njegova neprijatelja dalo čuti. Vidar im je pomagao obojici, davajući im da piju iz nekakve bočice i pomažući im ispljunuti po truleži smrdljive katare. I jednog i drugog ujutro je pogodila tresavica, no sada eto već par sati se moglo reći da im je bilo koliko-toliko dobro.

“Premda bih se mogao zakleti da mi sama duša upravo gori”, suznih očiju osmatrajući nebo, Gorymus je u jednom trenutku progovorio, “moram priznati da ovdje ipak manje smrdi nego u onoj odaji, onoj, ti se Abeze sjećáš možda, gdje su glave bušili... Kako ono bješe...? Trep...?”

“Trepanacija?” vidar upita prekriženih ruku.

“To, da. Ima jedno naselje nedaleko od Ajobba gdje to rade starcima pred smrt, valjda da im duh može napustiti tijelo, što li...”, Gorymus tiho reče. “A ono žega, sparina, vruće pa smrdi sve. Strahota, strahota...”

“Uvjeren sam da ćete do Eriona izdržati. Nije idealno biti van bolnice ovako, ali i svjež zrak ima svoje prednosti...”

“Ima...”, Gorymus prihvati pa se stisnu i uz grimasu nasloni ramenom o drvenu stranicu kočije. “Ima... Bogovi, samo da nije Roana iza svega ovoga... Molim te”, on povisi glas i mune nogom ovoga na podu, “potvrdi mi još jednom pa da mi srce nađe mira.”

Ranjeni plaćenik zajauče, a onda kroza zube ciknu: “Nije Erion, gospodaru. Nije Erion sigurno...”

“Eto, srce mi je našlo mira. Doktore, ako zaspem, probudit ću se?”

“Hoćete.”, vidar odgovori. “To je lijek što vas malo uspavljuje. Da vam putovanje brže prođe...”

“Eh, kad imaš one na koje možeš računati. Hvala ti na tome, moj prijatelju... Vidite, sjetih se jednog pjesmuljka, još odavno ga čuh, u djetinjstvu:

Posljednji udah nam se šulja,

*svakoga dana za dah bliže
kao dijete što puza po podu...
sad života ima... sad ga nema više."*

Poslije tih riječi novi je kralj ezeruna zaspao, tiho tek dišući dočim mu se iskrivljena prsa pokrivena zakovanom verižnjačom polako nadimahu. Abez uto ustane i pažljivo se prebaci na sjedalo iza leđa mu, do kočijaša, uzme od njega bocu sa nekakvim pićem, zubima joj izvuče pluto i iz nje otpije.

"Mandragora je ova crvena?" otpivši iz boce, on upita.

"Crvena, da.", vidar odvrati. "No pazite, ne više od gutljaja..."

"Onda sam pravu uzео.", Abez kaza i bocu zatvori. "No, gutljaj samo, da, gutljaj... Pazim ja na to... paz...", a onda počne kašljati. Kad je došao do daha, nastavio je: "Dogadalo se da se čitav eskadron zaustavlja zbog pametnjakovića... koji bi dobili proljev od lijekova. Kad ovo počinje djelovati?"

"Možda dvadeset minuta."

"Dovoljno. Uf, stvarno peče, gore od uronskih žestica..."

Uskoro oni nastaviše bez riječi, kotlinom čvornata drveća draških vjetrom, ljuljajući se u svojoj kočiji pod svijetlom jarom i tek ovlaš osmatrajući jabane, makije i polja što se valjahu izlazeći a zatim nestajući sa horizonta kao u sporom nekom ritmu. Kako bi konjanici napredovali, sporadično bi tako jata ptica odlepršala sa obližnjih krošnji daleko prema stijenju i kršu. Već po tim pticama dao se prepoznati Rimmarion, ta prostrana i plodna zemlja među planinama.

Par je još sati bilo potrebno jahati kako bi se došlo do provalije što je dijelila prvo rimmarionsko naselje od ceste za Gavo. Tu su ponad pola strelometa širokog i stotinjak metara dubokog kanjona i njegove uske rječice daleko dolje među kamenjem imali prijeći preko visećeg hrastovog mosta, prolazeći jedan po jedan, dok je kočija za to vrijeme morala biti vučena samo jednim konjem. Isti se most nastavljao ponad čitavog jednog ozemlja punog tu plitkih a tu dubokih, zapjenjenih brzaca čija voda je tekla među oštrim i mahovinom pokrivenim kamenim gromadama. Kopita i kotači po daskama su ovdje lupkali kao po burilima, a čitav taj stari most pod težinom bi se putnika savijao i škripao. Ovdje su dva konjanika sa začelja sjahala i osvježila zalihe vode. Osim mjehova, čitava dva čupa su još napunili i podigli na kočiju. Bila je to spremnost na rimmarionske žege, nešto za što su ezerunci dobro znali da se nije smjelo ignorirati.

Prve su njihove stale nicati još par kilometara dalje, kako su se obronci masiva prelijevali u zaravan, a zaravan u ravnice. Nije mnogo potom trebalo proći a putnici su mogli ugledati i prve kućerke, kao i životinje na ispaši. Šumarci ovdje bijahu zeleniji, gušći i zaustavljali su oštre planinske vjetrove. Cesta se

pružala unedogled, sada od kamena a sada od pijeska, preko udolina i brijegova, a hridine zaobilazeći. Bez zaustavljanja teklo je putovanje; tek bi ovdje-ondje povorka usporila kad bi vidar među kamenjem ugledao rasti kakvu ljekovitu travu. Tada bi taj ezerun iz kočije iskočio i brzo travu ubrao ili joj nožem iskopao korijenje, poslije čega bi se hitro u kočiju vratio.

Kralj Gavoa probudio se predvečer, odmoran i u kudikamo manje bolova, bistrijih misli i spremniji za daljnja planiranja. Vidar mu je tada pripremio kašu od prosa i pemikama, kao i lijek od nekakvih trava umiješanih u med.

“Izuzev rana i izuzev, je l'... znaš i sam...”, Gorymus je sa zdjelicom u dlanovima u jednom trenutku započeo govoriti vidaru, “molim Bezimene bogove da se ovako nastavi...”

“Moja je riječ tu.”, vidar tada odvrati. “Nitko nije dojahivao, a kako smo prešli najgori dio, nitko izgleda i neće. Prije bi nam erionci mogli doći ususret...”

“Misliš?”

“Vi ste ovaj dio prošli, ne ja. Ali ako su točne priče iz Gavoa, ljudska naselja su gorjela. Ne vidim razloga zašto kraljica ne bi poslala erionce da obidu sve to...”

“Da sam Roana, pobrinuo bih se za Erion. No da... takvo što bi bilo razumljivo. Kroz tri sam sela osobno projahao i...”, ubacivši u usta žlicu kaše a onda zamahnuvši rukom kao da traži prave riječi, Gorymus nastavi, “istinite su. Priče su istinite. Abeze! Spavaš li?”

“Jedem pemikam, gospodaru.”, glas se začuje sa čela kočije. “Slušam vas, slušam... I sam samo čekam da izrone sa horizonta. No to, predmnijevam, i neće biti tako loša vijest...”

“Loša vijest? To nikako.”, Gorymus odvrati, veoma se polako uto sagnuvši i drvenu žlicu sa lijekom gurnuvši u usta ranjenom plaćeniku. “Zato te i pitam; ako me pamćenje služi, donžon viteza Bolga nije daleko. Ako bude prilike, bi li pametnije bilo ondje skrenuti?”

Netom što je to kralj upitao, desetnik se okrenu spram putnika u kočiji, dotaknuvši uzgred onog ezeruna pod svojom komandom da se malo pomakne, a onda započne:

“No nije li rečeno da ih se kraljica odrekla? Kako možemo biti sigurni da Ser Bolg nije na strani neprijatelja, štoviše, da je baš to razlog zašto ih se odrekla?”

Na par sekundi tu Gorymus ostane razmišljati. Najzad se uspravivši na sjedalu i promrmljavši neku psovku, on progovori: “U pravu si. Ne možemo računati na prijatelje u tom donžonu... No opet... sutra smo svakako u Erionu. Ako bogovi daju, teškoća neće biti.”

Možda je potom prošlo par još sati, a prve one kleti što su nicale povrh

brda počeše se skupljati u naselja, a naselja u prava sela, okružena oranicama i suhim zimzelenjem, starim i čvornatim, obraslim po krasu od bijela stijenja. Neki dolmen nalazio se nedaleko od ulaza u prvo od tih sela; navaljeno kamenje masivnih dimenzija, oštro, odvaljeno sa planine jedva vidljive na obzoru a teško zasigurno kao stotinu konja. To su bili ostaci drevnih kraljeva. Njihov proglas svijetu da su oni ovuda prošli. Da ih je svijet imao vidjeti. Sada, tu su tek vjernici ostavljali darove Bezimenim bogovima, okajavali svoja nedjela, gledali biti boljim osobama.

Naslonjen o stranicu kočije, Gorymus je osmatrao te nizove zemljanih kuća slamnatih krovova, te ezerune sporih dana i bez preteških nekih briga. Neko dijete mu je zapelo za oko, u udolini, podosta daleko; neka djevojčica. Udarala je maslac u drvenoj buterfasli. Drška joj je bila iznad glave, ali ona se trudila.

I meni je preko glave mnogo toga i od mnogo toga sam manji, a opet sam prisiljen, moram... Gorymus pomisli, a okrenuvši se uto i prema cesti, gdje je na sjecištu neki ezerun tjerao magarca vući taljige pune sijena, doda šaptom: "... jer drugog izbora nema..."

"Ali ga može potjerati malo lijevo! Toliko prostora a on zakrči cijelu cestu..." Abez je uto rekao. "Daj", doviknu on jednom od svojih konjanika na čelu, "daj, slobodno ga vidiš ondje... tako, tako..."

A potom kočijaš udari uzdama, a konji požure naprijed i slijedeći Abezove konjanike zapregnutog magarca zaobiđu. "Ne vidim znakove ratovanja..." nekoliko trenutaka poslije, kad se kočija od onog sjecišta malo udaljila, vidar je kao za sebe promrmljao. "Ali vidi im se na licima... Svima im se vidi na licima..."

"Eto kad i puk zna da rat Eriona i Gavoa nije ono posljednje...", odvrati mu Gorymus. "No vidiš, moj prijatelju, osmatraj ovo sa mnom... Ako ne bude sreće, ovuda ćemo se povlačiti. Jedno od ovih mjesta bit će nam posljednje utočište, bespovratna točka pred silama Enzolarta. A i Gotha, i Gavoa ukoliko završimo izdani. A ne bi nam bilo za čuditi se..."

"Mogli bi se braniti sa obje strane, ovdje na vjetrometini?"

Gorymus tu polako izdahne, trenutak odvoji kako bi o pitanju razmislio, a onda kaza: "Oduvijek su zapadni stratezi govorili: tko drži ovu vjetrometinu, taj drži u šaci čitav zapad. Ali držati Rimmarion na otvorenom...? Ne želim ni misliti na što bi tada bili prisiljeni kako bi iznemogli neprijatelje. No, to on krvari?"

"Gdje?" vidar upita, netom se spustivši sa sjedala i kleknuvši kraj ezeruna. "Jest, gospodaru. Mislim da mu...", on kaza podigavši ovomu košulju, na što uz liptaje krv krenu po podnici. "Zavoji... da, sve, sve samo daj.", uzgred će Abezovu vojniku. "Bogovi..."

"Da zaustavimo kočiju?"

“Ne treba. Ne treba, gospodaru... Smiri se”, vidar će ranjeniku koji je uto zajauknuo, “pukli su ti šavovi. Nije strašno, nije strašno, mirno samo...”

“Pridrži ga.” Gorymus naloži Abezovu oklopniku.

I tada započinu trenuci Gorymusu toliko poznati; uz jauke, stezanje zuba, smrad krvi i truleži što je grizao čak i pod ovakvim vjetrom što je meo cestu. Gorymus se stisne u krzna, strese od hladnoće čuvstava što su mu iz tko zna kakvih crnih jazva počeli navirati u um, a onda zatvori oči, ostane tako neko vrijeme tresući se pa ih opet otvori.

Ezerun je urlikao, trzao se čitavim tijelom, a vojnik ga Abezov držao. Lanci i zakovice zveckahu, kočija se naglo naginjaše lijevo-desno, a obzor se pokazivaše a sad nestajашe, daleko, daleko ispred njih, dalje od šuma i brijegova, dalje od planina... I Gorymus je osmatrao, pa bi prestao osmatrati, a onda bi se gledanju prepustio opet, i on je osmatrajući šutio, premda mu je cijelo tijelo gorjelo kako bi nešto izgovorio. *Obzor...* tijelo mu je govorilo, ali mu se vilica stegnuše i on ne ispusti ni zvuka. *Obzor...* kroz misli su mu bljeskati počele misli. *Obzor, k vragu...!*

A onda je netko rekao:

“Dim? Je li to dim na obzoru?”

Poglavlje 14

GWATH

dista, mnogo je toga činilo Hil'gum, a što se moglo nazvati duhom te zemlje, originalno, novo iz perspektive onoga koji je cijeli svoj život proveo u Enzolarču, a kakav je eto bio Bohhar, i neobično, kada odupiruće samoj logici prirode na koju su enzolarčani bili naviknuti, ali ništa od toga, ma koliko čudno, ipak nije primijećivao taj čiji sam život je nelogičnost činila. Gwath naime, on je vidio tek kišu. Prozaičnu, hladnu, što je bola poput borovih iglica kilometrima široke, kao ogledala odražavajuće površine jezera što se pružahu uz cestu. I čiklje je njegovo oko osmatralo kroz tu kišu, zajedno sa ribarima i trgovcima na njima, i maglu što se dizala ponad jezera. Sve to Gwath je malo volio, baš kao što se moglo reći da je malo volio sam Hil'gum.

“Ovo si htio vidjeti?”, starac upita svog mladog suputnika, a onda se stisnu u svom čarobnjačkom habitu dočim su ih najmljene karoce uz kaskanje konja truckajući cestom vozile. “Eto ti pa gledaj.”

“Zašto plove na ovoj hladnoći?” Bohhar će tu upitati, pokušavajući sakriti drhturenje u glasu.

“Sveta cesta.”, Gwath polako odvrati, očiju zatvorenih a čela pokrivena kukuljicom. “Južno smo od nje, a južno od nje je smrztina. Barem što se Utirz ariona tiče. Ali blizu smo, sudeći po svemu. Blizu smo...”

Njih dva zajedno sa nekim kočijašem putovala su iz Teoma još od prije zore, kad je sve oko cesta hil'gumskih bila crna noć i mrzli vjetar. Krenuše oni rano jer u Utirz arion planirali su doći oko podneva, no resavci Hil'guma imali su na to svoje primjedbe pa oni zaglibiše u više navrata. Stari čarobnjak i njegov štićenik tada bi iz utonule kočije izašli kako bi ju kočijaš od blata oslobodio kako je već znao. Sa mukom i sav prljav ovaj bi u tomu najzad uspio, a onda bi se putovanje nastavilo dalje. Pomalo ironično, takva bi zastavljanja bila Gwathu najdraži dio putovanja, jer tada bi taj starac otišao prošetati šumarkom, protegnuti se ili pomokriti.

Sada su oni svakoga časa, iza svakog brežuljka iščekivali izranjanje zidina Utirz ariona, a to činjaše skutreni iza kočijaša i dva velika bijela konja.

“Još pokušavaš saznati što Sila radi?” u jednom trenutku Bohhar tiho upita

primijetivši kako stari čarobnjak izgleda kao da spava.

“Ne, sada se samo smrzavam.”, Gwath na to odgovori. “Sila je pobjegao još u Teomu.”

“Pobjegao?”

“Nestao. Nestao.”, Gwath dvaput kaza kao da želi biti sasvim siguran da će mu sugovornik tu riječ upamtiti. “Nisam ga uspio ni pronaći... Ali u Hil'gumu je. Da je u Hil'gumu, to znam. I mislim da je došao kada i mi.”

“Zbog nas je došao?”

“Toliko bitni nismo. Ali ako je Pripovjedač činio kako mu je rečeno... Bogovi, bogovi dragi...” starac izdahne. Sekundu-dvije potom se činilo kao da će Gwath još nešto reći, ali on se vrati svojoj tišini i sav zvuk opet činjahu zveckanje praporaca, škripa kotača, lupkanje kopita, dražkanje vjetra...

Bohhar se ovdje vrati osmatranju jezera, jednog od nebrojenih u Hil'gumu, perućaca njegovih i blatnjavih sprudi što ga okruživahu, zaraslih u trstiku i žabokrijek. Negdje daleko, jedva vidljivo u magli, moglo se vidjeti dvije-tri sojenice, uz šaši obrasla tresetišta što obrubljavahu srebrnu vodu. Tamo bijahu uplovljeni čamci, neki sa ljudima a neki vezani uz kamene molove.

Najzad, Bohhar progovori: “Ne čini li vam se... ovaj... tebi, ne čini li ti se da smo stigli? Ono su neke sojenice...”

“Vidiš, moj dječče”, Gwath na to započne, “ljudi kakav sam ja odredište vide prije nego i krenu prema njemu. Tako da... uistinu mu jesmo blizu. Ali ono što frustrira, ono što gazi ljudsku dušu, nije udaljenost odredišta, već brzina kojom se do njega dolazi.”

Netom što Gwath te riječi izgovori, Bohhar jasno ugleda prve, a zatim i prvih par desetaka kuća Utirz ariona čiji sivi krovovi provirivahu ponad gradskih bedema od bijela kamena. Sa desne je strane uskoro jezero nestalo, a zamijenio ga dugački, masivni podzid i tamnozeleno šuma ponad njega. Bohhar je znao da je taj zid bio tu kako bi cestu čuvao od pojave klizišta u padini jer sličan je vidio u okolici Magisa, a neki prijatelj njegova ujaka odvojio je trenutak da mu to objasni. Letimice pogledavši u Vrhovnog čarobnjaka, dječak pomisli to ovomu spomenuti, ali sekunda već potom prođe a on se ipak predomisli. I sam se stisnuvši u kočiji, Bohhar se tada prisili ostati u tišini sve do prilaska dverima tog novog grada što ih je čekao.

Prelaskom preko nekog malenog mosta od kamena podignutog jedva na korak ponad neka bistra potočića, kočijaš je konje potjerao kroz barbakan podignuta rastela, poslije čega su se našli na spuštenu pokretnu mostu ponad duboka jarka a što je vodio do ulazne kule i oblucima popločene ceste grada. Tek ovdje, samim ulaskom u grad, oni bijahu povikom dozvani.

Kočijaš tu konje zaustavi, a oklopniku što im je prišao objasni tko su putnici i koliko će ostati, poslije čega plati ulaz u grad. Potom se oklopnik

popnu na stepenicu kočije, razmijeni par riječi sa Gwathom i kratko provjeri stvari koje su se u kočiji nalazile - naime dvije velike zobnice, kozje mutape složene u jednom uglu, par bočica kolomasti, češagije i telećak pun potkova, čavala i dva čekića. Ništa od tog oklopniku nije bilo sumnjivo pa se on još jednom ispriča, potapša uzgred i Bohhara po glavi, skoči na cestu i da znak kočijašu da može dalje.

Ovaj na to udari uzdama, a životinje ulicom pođu klopotajući. "Utirz arion, prijatelji.", nekoliko minuta kasnije, kad su dveri grada već bile par ulica iza njih, kočijaš se obratio svojim putnicima. "Prespavat ćemo ovdje pa zorom za Kessyr."

Gwath se na to blago nasmiješi i kimnu glavom, ne izgovorivši ijednu riječ jer je primijetio da kočijašu treba koncentracije kako su konji tada ušli u gušći dio grada. Ovdje je valjalo voziti polako, obraćajući pažnju na povike gradskog službenika i gledajući nikoga slučajno ne ozlijediti. Neke su tezge smetale, postavljene gotovo nasred ceste, a i dva-tri tuceta ljudi zajedno sa par desetaka životinja - ovaca, koza i svinja - prolazak su ulicom onemogućavali. Službenik je vikao: "Svinja koju nađemo da luta bez vlasnika bit će ubijena, a njezinu lešinu moći ćete otkupiti! Životinje držite uza se! Kočija slobodno naprijed; mjesta za kočiju! Mjesta za kočiju!"

Jednom kad se šor malo oslobodio, kočijaš konje potjera do neke udaljenije ulice, u koju uđe i odveze kočiju do zgrade koju i Gwath i Bohhar prepoznaju kao tavernu. To bijaše mjesto gdje čarobnjak i njegov štićenik kočiju napuste, a kočijaš udari uzdama i ode koloparajući do gradskih konjušnica.

"Sjeti se što sam ti rekao za veprovinu.", Gwath kaza kad je kočija već sa vidika nestala a on i Bohhar se našli pred vratima visoke kuće pobijeljene vapnom. "Ne odbijam ju." Bohhar tiho potvrdi.

"Tako je. A onaj podzid o kojem si mi htio govoriti... Dobro ti je rečeno. Podignut je da spriječi brdu odroniti se. Ali ne da zaštiti cestu, kako si mislio, već izvidnicu koja se nalazila iza stabala. No, dosta o tomu.", stari čarobnjak reče i dotaknu vrata taverne. "Čekaju nas prijatelji."

Bohhar je još uvijek razmišljao o Gwathovim riječima kad je ovaj otvorio vrata a njih dva ušla u toplu, po isparavanju odjeće i prljavoj slami bazdeću prostoriju punu ljudi, glasnu od mnogih razgovora i reskih melodija sazova i roženica koje neki zabavljači svirahu u uglu. Ovdje se nešto slavilo, Bohhar je držao. Sudeći po oštrom mirisu veprovine, činilo mu se da je slavlje imalo veze sa Mordom Dur'agemskim.

Ogledavajući se po toj tamnoj, bljescima njišućih uljanica pozlaćenoj prostoriji punoj ljudi kojima je jedva bio visok do pasa, Bohhar je u stopu slijedio starog čarobnjaka, njegov štap što je izlazio a sada nestajao u naborima njegove halje, raznoseći ovdje-ondje vlati slame i otkrivajući tamne daske poda.

Slama je pucketala pod Bohharovim čizmicama, a dječak se svakoga časa morao odupirati želji da primi Gwatha za ruku. On je morao paziti da ga nezgrapni, visoki ljudi nehotice nečim ne udare, jer ovo nije bilo mjesto za dijete. A opet, svaki strah u Bohharu nestajao je čim bi se sjetio kakvog je čovjeka slijedio; čim bi pomislio tko je taj što se za njega zauzima. Uistinu, bojati se ikoga na korak od kralja Magisa bila je ludost, i Bohhar je to unatoč svojoj mladosti prepoznavao.

Najposlije, čarobnjak se zaustavi pred stolom za kojim su sjedili neki ljudi, dotaknu uto jednog od njih za rame, a onda pođe do hodnika koji je vodio do djelomice natkrovljenog stražnjeg dvorišta taverne. Zašavši ovdje kroz otvorena vrata, Bohhar i Gwath nađu se opet na svježem zraku, sada već ispod mračna neba obasjana prvim zvijezdama, bez ijedne duše oko njih.

Onaj čovjek kojeg je maločas Gwath dotaknuo uto se pojavi. "Novosti?" Gwath upita, ne okrenuvši se. Te riječi on izgovori na enzolartskom, za što je Bohharu trebala sekunda da primijeti. "Sastanak je osiguran. Zna da dolaziš.", čovjek odgovori, također enzolartskim, ali naglaska pomalo čudna, iskrivljena, pomalo, Bohhar je osjetio, erionska. "Sutra navečer te u Dvorani vijećanja čeka Horil. Čiji je mali?"

"Nitko ne čuje." umjesto da odvrati, čarobnjak prvo kratko reče. Potom se okrenuvši spram sugovornika i oslonivši čitavim tijelom na štap, doda: "A ovo je moj pomoćnik. Nego... predmnijevam da se sastajemo netom po vijećanju?"

"Čim završi, da. Pokušao sam dogovoriti da odeš direktno, ali žele biti sigurni. Govori se o tebi, Gwath...", čovjek tu izdahnu. "Ovdje se o tebi govori itekako. Čuvaj se, to bi bio moj savjet ako ti vrijedi ičemu."

Tu nastane tišina na par trenutaka, popraćena tek tihim zvucima noćnog vjetrova što je raznosio lišće po sivim crjepovima krovova što dvorište okruživahu. Gwathovo se lice tada kao namršti, a već sekundu poslije preko njega prođe blagi osmijeh. "Ovo je moj pomoćnik.", čarobnjak ponovi ranije izgovorene riječi, a onda sugovornika pronicavo osmotri. "Pogledaj ga i zapamti mu lice. Ako dođe dan kada ga opet ugledaš a on te zatraži povratak svojoj kući, to ćeš učiniti. Pod velikom prijetnjom, to ćeš učiniti.", ne mičući pogleda od lica tog čovjeka i kao kakvim bremenom ga čineći težim, vezanim takoreći uz samu srž izgovorenog, čarobnjak je govorio, "Pred nezamislivom, strašnom, gadnom prijetnjom to ćeš učiniti. Dogovoreno?"

To nije bilo pitanje. Gwathovu sugovorniku to je bilo očito, baš kao što se činilo da mu je bilo očito zašto je Gwath takve riječi i takav pristup uopće koristio. Bohhar je sve to vrijeme gledao u Vrhovnog čarobnjaka, osjećajući kako mu se dlanovi znoje i bez gledanja stoga dlanove brišući o hlače. Najednom dječak osjeti ruke na svojim ramenima, a onda mu se tijelo okrenu i on pred svojim licem ugleda lice tog neobičnog čovjeka.

Bez riječi ovaj je gledao Bohhara u oči, svojim očima skoro pa crnim sada u noći a lica koščata pod slijepljenim, dugim sjedinama.

“Sjetit ću ga se.”, najzad, čovjek progovori, a onda uspravi leđa i udalji se. “To je to, Gwathe?”

“To je uistinu to.” čarobnjak odvrati. Osoba sa kojom su razgovarali tada se vrati u gostionicu, ostavivši Gwatha i Bohhara same u noći dvorišta. Bohhar nije mogao reći da je osjećao straha, ali jest neku neobičnu vrst umora, tešku, usplavljivu takoreći. Još jedanput osjetivši da se znoji on obriše ruke o hlače.

“Idemo.” Gwath kaza. Potom njih dva pođu istim putem kamo je otišao i onaj Bohharu nepoznati čovjek, no umjesto da uđu u gostionicu, oni zađu u hodnik što je vodio do soba u kojima su gosti mogli odspavati. “Je li plaćeno?” u jednom je trenutku Bohhar tiho protisnuo, ali Gwath izgleda to pitanje nije čuo, već je samo hodnikom nastavio dok nisu došli do jedne sobe otvorenih vrata u kojoj je svijetla već gorjela.

“Eno ti kanta. Operi ruke.” Gwath je rekao ušavši u sobu i bez zaustavljanja se zaputivši do jednog od tri kreveta. Dječak pomisli upitati zbog čega, no već u sljedećem trenutku pogleda svoje ruke i hlače o koje ih je brisao, a onda kaže:

“Krv?”

“Nije tvoja. Ne brini.”, starac odvrati i sjedne na krevet, čarobnjački svoj štap pustivši da padne na pod a onda ga čizmom pod krevet gurnuvši. “Ali speri ju. Eh...”, on izdahnu i na leđima se ispruži na što slama kreveta zapucketa, “kad dođeš u moje godine pa vidiš... crnilo, Bohhare moj, čisto crnilo... Tko je ono bio, pitaš?” Gwath upita sekundu prije nego će prišavši vjedru, Bohhar upitati:

“Tko je ono bio?”

“Oprosti, vrijeme mi se zaustavlja. Nije namjerno. No, što je to, zima? Okružen si snijegom. Eto tada ćeš doznati. Uf, ovo je bilo teško, teško ha-ha-ha, teško i za moj stupanj.”

Bohhar nije znao zbog čega - manjka zraka možda ili poradi puka umora - ali on jedva je bio sposoban pratiti Gwathove riječi i sve mu se činilo da je uopće i na nogama stajati već bilo jedno čudo s obzirom na sve što je osjećao ili, bolje reći, što osjećao nije. Neka vrst tuposti, no ne mentalne koliko tuposti sama duha u njemu je zavladała, totalna neusiljenost naime, ekstrapolacija sepstva u svijet, utapanje u njemu i osmatranje svega što jest kao onaj koji ništa niti dobiva niti gubi, već tek osmatra, vidi, uranja se. On je gledao u svoje ruke, isprva krvave a onda kako se krv sa dlanova pod vodom raspršivala sve čišće i čišće, a najzad i sasvim bez mane, a onda ih je obrisao o košulju i od vjedra se udaljio.

Dječak htjedne upitati što se događa, ali on je to već znao pa pitanje to ostane neizgovoreno. Vrata iza sebe on začuje kako se čarobnjakovom magijom

zatvaraju. Znao je da je to magija; osjetio to jest, jer kad bi se ona koristila u prostoriji bi nastupila težina i neugoda duhu, bezvolja, utučenost, "trulež", kako bi Gwath to nazivao, a što je baš sada Bohhar prepoznavao kao najtočniji opis osjećaja od svih. Najzad i on pride jednom od praznih kreveta i na njega sjedne. "Krv je pripadala tom čovjeku." mirna glasa dječak će tada zaključiti.

"Njemu je pripadala, da.", očiju zatvorenih a ruku sklopljenih na prsima, Gwath te riječi potom prihvati. "To je krv njegova srca. Njegovo srce udaralo je u tvojim rukama. Tako je moralo biti, Bohharu...", čarbnjak izdahnu, kanda tonući u san, "ako sam htio biti siguran da ćeš se vratiti u Enzolar." "

"Ja ne razumijem..."

"Nitko te to nije ni tražio. Odmori sada. Dozvoli si zaspati. Jer sutra... sutra ćeš upoznati kralja Hil'guma. Sutrašnji dan neće završiti, Bohharu, a ti ćeš stati pred Eolusa."

Nedugo poslije toga, uz tihu škripu vrata što je označavalo da je magija čarobnjakova popuštala Gwathov je dah prešao u spori i jedva čujni ritam disanja usnule osobe. Bohhar je i dalje sjedio na rubu kreveta, osmatrajući dlanove i pokušavajući razumjeti sve ono što se oko njega događalo. Uskoro se i hasura pridruži vratima u tihu pucketanju, a nedugo poslije toga kanda i sami zidovi. Stiska pod magijom Vrhovna čarobnjaka polako je popuštala, Bohhar je mogao osjetiti, i kako se taj proces odvijao sve manje se on osjećao šticećenim od strane starca, a sve više odgovornim da se starcu ništa ne dogodi dok ovaj odmara. U sobi je bilo hladno, toliko hladno da se Bohhar uskoro našao čuditi kako svijetla plešuća svoga plamena jezička nije završila ugašena. Uskoro on uvidje i da se stisnut na krevetu trese, a iz usta da mu izlazi bjeličasta para.

Ovako će izgledati taj dan, dakle, osmatrajući svoj dah, dječak je pomislio, kad Vrhovni čarobnjak usne posljednji put... Bohhar nije znao zašto mu je ta pomisao prošla umom, ali pomislivši ju on je pogledao u vrata, drvena, hrapava, pitajući se: I kad se to dogodi, hoću li biti na to spreman? Hoću li moći dalje sam? Ili ću završiti kao ti, Olyen, negdje na dnu mora; kao ti, Revon, hrana galebovima?

Bio je to neobičan trenutak. Nekakav grč prošao je kroz dječakova prsa, i to baš onda kad mu se učinilo da će mu eto svakog trenutka, samo što nije, neka suza poteći niz lice. Taj grč, uskoro je postalo očito, bio je shvaćanje da plakati iz nekog razloga više nije mogao. Sve što jest mogao bilo je sjediti stisnut u polutama.

A mogu i poslušati Vrhovnog čarobnjaka... Bohhar pomisli i izdahnu, a onda se natjera uprijeti rukama o krevet kako bi ustao i pošao do svijetle ugasiti ju. Ali ustavši dječak ne učini jedan korak i već se sruši natrag na krevet, pokrije se dekom što je na njemu ležala, a prema udaljenoj svijetli na stolu pokaže prstom.

Ugasi se sama...

Isprva to bijaše tek zaklanjanje plamenog stijenja prstom ispred svojih

očiju, ali sljedeći već otkucaj Bohharova srca bio je poput navale, kao orljavom praćeni vodeni val povodnja, divlje i nekontrolirano, snažno, a dječak se uhvati ukočen, skoro zarobljen čitavim tijelom dočim mu se čelom išaraju vene.

Tu svijeću Bohhar je sada kontrolirao. Njezin plamen bio je podvrgnut njegovoj volji. "Ugasi se..." misli se sada oblikuju u šapat, vidljiv pod svjetlosti kao bijela maglica.

Ali taj šapat nije bio ono što je Bohhar uistinu htio, a plamen se svijeće podijeli u dva plamena, od kojih se oba povise za duplo. Destruktivna magija kao pasjaluk je ovladala dječakom i on premda nije htio, osjetio je kako je potrebno tu vatru dovesti do zidova, razliti ju po njima i zapaliti sve, od taverne pa do samog grada, od sebe, Gwatha i svih nesretnika što su Utirz arion nazivali svojim domom. Strah je Bohhar osjetio, strah od samoga sebe i ideje da je magija ta koja je njegov gospodar a ne obratno. I u tom strahu on se našao ne znajući što bi sljedeće učinio.

"Hajde..." osjetivši već kako ga magija umara i tjera na san, on je uto šapnuo.

A tada - mrak. Svjetla nestane iznenada, a Bohhar osjeti rasterećenje oko svoga srca. Zadihan, on tada sruši glavu na jastuk, u vrtoglavici gledajući crnu ariju stropa.

To je potrajalo neko vrijeme, sekundu možda ili dvije, ili čak par minuta ili sati, a Bohhar uvidje da strop i nije strop, već otvoreno nebo; arija bijahu zvijezde, a podno zvijezda padao je snijeg.

Bohhar trepnu, a iznenada se nađe stojeći. Ispred nekog kamena je stajao, tamnosiva, stara, gotovo crna od vremena, obrasla mahovinom, a sada u noći obasuta pahuljama snijega. Na kamenu je pisalo... ništa. Ništa se nije moglo vidjeti. Kamen bijaše preprljav. Bohhar htjedne na to pokazati, ali prije nego je išta izustio, neka ručica, malena - ručica koju je prepoznao iste sekunde - tada kamenu površinu dotakne i prstima sa nje mahovinu oguli.

Ti ne vidiš, uto se začuje glas, šišteći, čudan, strašan, ne samo velik već i prevelik, a opet topao i prisutan, *ali on zato vidi*. *Čitaj, Bohhare, budi njezine oči*.

Pošto glas te riječi izgovori, Bohhar osjeti navalu čuvstava, satrvenost, mimo očekivanja, nešto tako stvarno da se činilo stvarnijim od čitavog njegovog života a opet toliko očiti fantazam; tako nesumnjivo nemoguće i lažno. Najzad, te su nemoguće riječi i tražile nešto nemoguće; Bohhar nije mogao, on nije znao čitati.

Ja nisam pismen, ja ne znam što tu piše... dječak je tada pomislio reći, no glas već prije toga ponovi:

Čitaj.

I tada se dogodi. Epifanija, čista, bistra, kao mrzla voda njime se razlije, a slova u koja je gledao on prepozna kao da je čitati oduvijek znao. Ona bijahu urezana tu davno, prije mnogo stoljeća, krutih oblika i smuđena, duboka. Na

kamenoj površini je pisalo:

T.R.R.B.

S.A.Z.

O.B.A.

A te riječi Bohhar tada pročita: *Ovdje počiva Tarrob, sluga Obe.*

Poslije toga načas nastane tišina, popraćena ponovnim osjetom vrtoglavice i težine, vrsti straha unutar Bohhara premda on uistinu nije poznavao značenja tomu što su mu usta upravo izgovorila. Djevojčica bez riječi, ali vidljivo drhtava uto ponovno položi prste na kamen, a onda noktima zagrebe još jedan, malo manji dio površine, a sa koje tada otpadnu blato i mahovina.

Na tom dijelu kamena je pisalo:

A.L.V.R.A.

R.M.S.

M.O.R.D.

Alvera, kći Morda, Bohhar će šaptom.

Olyen... uto onaj šišteći glas započne, komu Bohhar još uvijek nije razumio ni mjesta ni veličine, sada razumiješ kakvo je ovo mjesto. Ovo je zemlja gdje ti počivaju preci. Bio sam uz Tarroba čitavog njegovog života. Njegovo tijelo ja sam sahranio. Ovaj grob mojim je prstom ispisan. Olyen... glas nastavi, ali kao vjetar kad se iznenada utiša, on nestane, postane dio prizora, postane ono što je nalagalo vlatima trave ljuljati se a pahuljama padati.

Djevojčica ovdje pokuša nešto reći. Vidjelo se da je htjela nešto reći, ali njezine crne oči tek su osmatrale hrapavu kamenu površinu, ono što je ona vidjela kao mrak, dočim joj prsti i dalje nježno doticahu urezana slova.

Bio sam tu i za Alveru, za dijete Mordovo. Ja sam taj što ju je bogovima oteo. Uz mene je ona odrastala, a kad je ostarila posljednje je dahe svoga života udisala držeći mene za ruku, riječi su govorile, sada zvuci a sada vjetar, tu ono razumljivo a tu tek vrst melodije rasute kao tekuće staklo, Iz uz njezino sam dijete bio, i uz dijete njezina djeteta i tako stoljećima. Hodao sam i uz tvoga oca, Olyen... Otkucaj se njegova srca nije dogodio a da ja toga nisam bio svjestan. Ali ja, čak i ja nisam svemoćan, i eto... on je ispod mora.

Rimuse... poslije nekoliko je sekundi djevojčica šaptom izustila. Ali tomu više ona nije dodala ijedne riječi; sve što je Bohhar mogao vidjeti bila je tuga na njezinu od hladnoće blijedu licu. Pahulje snijega što su se na njemu topile. Jedna suza što je ostavila na njemu trag.

I ovdje Bohhar osjeti ponovni ponor svoga duha. Bezdanom mu se

otkucajem srca sepstvo razlije a vizije opet postanu mrak. Kao da ga je netko dotaknuo, gurnuo, odbacio poput šake prašine on se iznebuha osjećao, grabeći za udisajima kao da se utapao u tekućem i vječnom crnilu, a uskoro - iz vizije nestane i on sam. Tek prazno crnilo postalo je njegovo postojanje, vječnost-dvije poslije toga od njega ne ostade čak ni to.

Tek neki zvuci. I udasi i izdasi i grebanja i otimanja, bez da je bilo onoga komu se sve to događalo, kao i neka rijeka osjećaja, uz aluvij, lapavice i dažd, i neko blato u mraku, trzanje, drmanje, lupakanje, brzo i sve brže, smrad znoja, hladnoće, žurbe...

A onda zgrčen čitavim svojim tijelom i zagrebaвши noktima po površini dasaka dječak otvori oči, i u trzaju, u grču svih svojih mišića isповраća bljuvotinu i krv. "Budan je?" još dok su mu se oči navikavale na jarku svjetlost dana i opori neki smrad garotine, dima i vatre, uz lupanje i škripu čuo se povik. Taj povik Bohhar prepoznata kao glas Vrhovna čarobnjaka.

"Budan je!" sada odgovori neki drugi glas, a dječak postane svjestan nečije ruke na svojoj nadlanici.

"Doznaj što je vidio!"

I prije nego Bohhar pravilno razumije što je izrečeno značilo, ruka na njegovoj desnoj mišici se stegnu, a čitavo njegovo slabo tijelo bijaše odbačeno na leđa. Bohhar još uvijek jedva sposoban gledati ovdje pogleda u svoje ruke, ljepljive i krvave, a onda podignu pogled prema čovjeku ispred sebe i nebu iza njegove glave. Bio je to isti onaj sa kojim se suočio nedavno, u taverni, samo je sada bio sav u krvi, rasječen, čitava lica u posjeklinama.

"Što si vidio, maleni!", taj čovjek koščata lica prosijede brade i raščupane kose slijepijene od krvi uto kaza, držeći Bohhara za nadlanicu čvrsto poput čelika. "Što si vidio...!"

"Rimu..." Bohhar pokuša reći, ali iznenada osjeti snažni pritisak i bol u sljepoočnici, popraćen kao nekim zvukom škrife. On napravi grimasu i poželi viknuti, ali čovjek što ga je držao stisnu ga još čvršće.

Prizor se uto zaljulja, a čovjek korak zatetura, dječaka ne ispuštajući iz stiska. Bohhar tek sada shvati da se ovi nalaze u kolima - sudeći po krošnjama oko njih - u kolima galopirajućih konja.

"Rimus.", skupivši snage Bohhar tada reče, premda je vikao koliko je samo mogao, glasa tiha poput šapta. "Rimus... U Dur'agemu..."

"Gerbetuse, što je rekao?" začuje se tada opet Gwathov glas.

"Vidio je Rimusa! Rimus je u Dur'agemu!"

kraj Tame Hil'guma.

Epilog

ila je to kućica, od drveta, od pješčenjaka, tek sa gredama i šibljem kao krovom, malena i tamna, tim više sada kako su posljednji izdasi dana postajali noć. Vani je vjetar fićukao, zametao i raznosio zlatni pijesak pustinje zapada. U naslonjaču pokrivenom premalo krzana sjedio je starac, prastarac, stariji od svijeta kako se činilo, pognut, oslonjen o lakat, hrapavih i sporih udisaja čujnih i sada pod bukom hućanja. Kosa mu je sezala gotovo do poda, rijetka, siva, toliko slaba da je izgledalo kako će ju eto i mala vijavica vjetra osuti sa njegove glave. A glava - ona bijaše jedva i glava; mršava, upijena, kože skoro prozirne pa mu se i sada u mraku kroz zatvorene kapke dalo vidjeti boju očiju. Ovdje je bazdilo na vrijeme. Ovdje je smrt smrdjela, a ni vjetar ju nije mogao razvjetriti.

Vjetar je tada rekao:

“Thargelione, eto ti brata.”

A starac na te riječi polako svoje oči otvori, mrenom pokrivenim zjenicama osmotri pod, deku na svojim koljenima i mrak sobe, ugaslu peć i glatke kamene podove zatrpane svicima, zakonicima, ispisanim bakrenim i glinenim pločama; čitavu jednu bačvu glasačkih pinaksa sada pokrivenih slojem prašine i nekakve kipiće, raznorazne darove i uzdarja, ali i namjesničku krunu, od safira i meteorita, zlata i srebra. Ona je ležala u najdaljem kutu, u mraku, jedva vidljiva.

“Čekao sam te...”, skoro pa nečujno, glasa takoreći škripeća, šišteća, hrapava, lomljiva, starac uto progovori, ne gledajući ni u što naročito, ali znajući da ga se čuje, “... podosta dugo.”

Pred otvorenim vratima iza kojih je sada bljeskala zlatna pustinjska pješčara stajao je čovjek zakrabiljen bakrom; lica bezizražajna, tmaste rezedu boje metala a očiju iza rupa za gledanje mrtvih, bijelih, prilika je osmatrala oronulog starca. Crne joj šalvare lamataju na vjetru, a zrnje pijeska zapusi polako unose. U blijedoj mu ruci mač, u maču četvrt stotine kilograma, a sječivo gori, ono samo vrijeme savija, spremno je da ubija i bogove.

“Došao si me ubiti?” podnimljeni je starac, nemajući snage uopće riječi izgovarati uto zapitao. Ali odgovora ne dođe. Ona prilika sa mačem tek u kućerak ušeta.

Spisi, hrpe pergamena pa su i zidove sakrivali, ljetopisi i zakonici i još

zakonika, ali sve ispod sloja prašine i pod više stotina godina bez ikakva utjecaja. Ovdje je sjedio i gospodario gospodar bez kraljevstva, moćnik zarobljen vremenom, a tko mu je već krvnik bio, taj ga i pošteđjeti truljenja u nadljudskoj starosti odbio. Radije ga je pustio da sjedi ovdje, živi, čeka...

“Jer ako su i ovo zadnje sekunde... a jednom mi je Rimus rekao... nema svijet vremena za jednu sekundu u kojoj je zatražiti oprost bezvrijedno. Tražim oprost... a dalje ti po volji.”

I taj polumrtvi, prastari čovjek osjeti zadah Zuba pred svojim licem, zaparu njegovu i žar, težinu kao život mu tešku.

Smrt je čekao. Njezinu žeravu je iščekivao duboko u svojim njedrima i bol, najsilniji bol, ali... tek doticaj prstiju na prastaraj si, upijenoj nadlaktici. Njezina koža na taj doticaj, kao i pramen kose što je po njoj padao, uto postane zdrava, mlada kao prije tri stotine godina, a pramen više nije bio sijed, već vatreno crven kao nekoć. No to sve potraje jednu sekundu, a onda doticaj otpusti i sve se vrati u starost.

Tihi šapat potom se čuje:

“Došao sam zbog drugih stvari, Thargelione...”, a taj je šapat toliko težak da je samo vrijeme prostorijske savijao; oko njih su se mladi namjesnici užurbano vrzmali, mladi i stari, a sve jedno te isti namjesnik, taj što je sjedio sada pred Mordom Dur'agemskim, i oni su izdavali zapovijedi, podnimljeni nad spisima pisali, čitali pušću tutun; plakali su u jednom uglu, vitlali mačem u drugom, glasnici su dolazili i odlazili, a gospodar je ostajao sam; sve se to vidjelo oko njih kao ništavilo u zraku, prašina puka; smeće.

Starac osjeti kako mu ledene blijede ruke preko deke na koljenima prebacuju još jedno krzno, jastuk mu namještaju iza leđa. “Thargelione...” ovdje se začuje, a starac ne bješe načisto kada se čulo jer evo je već par dana od tog trenutka prošlo, a on je sve vrijeme sam. Ovo je sada sve u sjećanjima bilo. “Thargelione... došao sam pobijediti.”

DODATK

LIKОВИ

101. GODINA DOBA KRVI – 30. GODINA DOBA JEDA:

Kraljevstvo Erion:

Meroz – kralj Eriona.

Osilah – tisućnik.

Pratnja kneza Gossaha:

Ser Qarsam

Ser Khaz

Ser Zandir

Štitonoša Orow

Štitonoša Aron

Kraljevstvo Kessyr:

Hinnor – kralj Hil'guma. Otac princa Neurija Mračnog i princeze Neride Kessyrške.

Nerida – pokojna kraljica Hil'guma. Po njoj je nazvana njena kći, princeza Nerida.

Nerida – princeza Kessyra, kasnije kraljica. Kći kralja Hinnora i kraljice Neride.

Orgoh – knez Dur'agema.

Ser Hraw – najbolji prijatelj Ser Tarroba.

Ser Tarrob – očuh Morda Dur'agemskog. Otac Thargeliona Kessyrskog.

Mera – supruga Ser Tarroba. Majka Thargeliona Kessyrskog.

Laron – otac Ser Tarroba.

Ezoh – stražar u Dur'agemu.

Barrik – otac Morda Dur'agemskog

Githa – majka Morda Dur'agemskog.

Merek – tesar u Dur'agemu.

Loroh – vidar u Dur'agemu.

Ser Horm – tutor i očuh Morda Dur'agemskog i Thargeliona Kessyrskog.

Ser Kolhos – učitelj Morda, Thargeliona, Neurija i Myrona.

Ser Raah – učitelj Morda, Thargeliona, Neurija i Myrona.

Alvera – djevojka Morda Dur'agemskog. Kasnije supruga Perpa Ugaškog.

Brat ili "Bucó" – vlasnik gostionice Suhi prut.

Jarez – mistik. Učitelj Morda, Thargelina i Neurija.

Morrysa – sestra Svetog Myrona.

Alvera – dijete Morda Dur'agemskog i Morryse. Nazvana po djevojci iz Mordove mladosti.

Moorz – bankar.

Forst – knez Pirga

Joras – knez Rommira

Alakon – Učenjak i učitelj.

Gossah – knez Hurr bertosa

Habor – Gossahov sin.

Ziron – Gossahov sin. Brat Haborov.

Ser Gorzen – stotnik u Ratehu.

Erah – jedan od pobunjenika.

Kraljevstvo Bergh Hive:

Erona – kraljica.

Hassyr – njezin brat.

Kap – Eronin savjetnik.

Kraljevstvo Gavo:

Thoron – kralj ezeruna.

Zabiris – Thoronov nećak.

Hinna – pokojna kraljica Gava, supruga Thorona.

Stvaraoci:

Mord Dur'agemski – Mord zapravo nije rođen u Dur'agemu, već pokraj grada Ugasa, tako da bi njegovo prezime valjalo biti Ugaški. No kako nitko nije znao da je Barrik Ugaški njegov otac, već su mislili da je to vitez Tarrob, prozvan je Dur'agemskim, jer Ser Tarrob je živio u Dur'agemu.

Massor iz Bijelih prostranstava – dolazak Massora iz Bijelih prostranstava u Hil'gum označava nultu godinu te zemlje, dakle je Massor u Hil'gum došao 4868. godina prije 314. godine Doba jeda, kada započinje knjiga *Enzolart*. Massor iz Bijelih prostranstava je najpoznatiji po tomu što je u Hil'gum donio vjeru u Tri Božanstva, a i ogrlica Inwog prvi puta je ugledana upravo oko njegova vrata. Činjenica da su se ljudi Morda Dur'agemskog mogli

sporazumjeti sa ezerunima i Svijetlima Enzolarta mnogi Učenjaci objašnjavaju teorijom da su "Bijela prostranstva" zapravo Enzolart.

Demon Bez Vojske – među bogovima, znan je kao Rimus. Mord Dur'agemski poznaje ga kao Silu. Ime Demon Bez Vojske dobio je početkom Doba Jeda.

Neurij Mračni – nadimak, koji mu kasnije postaje i prezime, "Mračni", Neurij dobiva u Enzolartu nakon 30. godine Doba Jeda, a to su mu nadjenuli stanovnici Stehhima, čiji je vladar kasnije i postao.

Thargelion Kessyrski – prezime "Kessyrski", premda je Thargelion zapravo Dur'agemski, nadjenuli su mu kasnije njegovi ljudi tokom vladavine u Dvorcu Pet Vrhova. Razlog tomu bio je što ovi nisu htjeli da ga se poistovjećuje sa njegovim bratom, Mordom Dur'agemskim, koji je u ono vrijeme postajao u tom dijelu Enzolarta omražen.

Perp Ugaški – napisao je Pjesmu palog heroja u čast Morda Dur'agemskog. Predaja ga drži najvećim saveznikom Morda Dur'agemskog.

Sveti Myron – svecem Myron biva proglašen povratkom sa svoga putovanja, a Jarez Rommirski odgovoran je za to. Naime, mistik Jarez bio je zahvalan što Myron nikada nije htio naučiti ovladati magijom, i zbog tog Myronovog stava on se zalagao da se ovoga proglasi svecem.

314. GODINA DOBA JEDA:

Kraljevstvo Erion:

Roana – kraljica Eriona.

Mihael – njezin sin, princ Eriona.

Bisir – princ koji se odrekao svoje krvi. Brat Mihaelov.

Thar – pukovnik erionske vojske.

Eliana – sestra Ser Reteka.

Mirra – kći Prvog Učenjaka Hatora. Smaknuta u Bargu.

Učenjaci Eriona:

Hator – Prvi Učenjak. Savjetnik kraljice Roane.

Albert – Hatorov pomoćnik.

Dorg -- kirurg.
 Ruber - erionski knjižničar.
 Lorg - najstariji Učenjak Eriona.
 Sulis - Učenjak novak.
 Elarh - Učenjak novak.

Vitezovi Eriona:

Ser Parksus (ujedno i narednik)
 Ser Retek
 Ser Viton
 Ser Tesej
 Ser Seltes (nekadašnji Učenjak)
 Ser Averg
 Ser Salikus
 Ser Mitur
 Ser Bolg

Kraljevstvo Enzoltart:

Thargelion - kralj.
 Hirgor - njegov sin, princ.
 Olirrya - Thargelionova kći.
 Pripovjedač - jedan od Eltiurovih učitelja.
 Aber Špirit - erionski doušnik.
 Tharon - travar. Zatočenik u Avanu.
 Orus - Neurijev doušnik.
 Kund Manijak - vođa odmetnika i vladar Gorgha. Zvan "Barbarski kralj.
 Baafir - desna ruka Kunda Manijaka.
 Kalg - Eltiurov očuh.
 Eltiur - onaj koji je našao Inwog.
 Derrna - Eltiurova maćeha. Kalgova žena.
 Veraz - sin poglavara Hurna.
 Gorst - knez Anorga
 Olyen - slijepa djevojčica iz Arene.
 Veliki svećenik - vladar Barga.
 Kigir - Mihael ga poznaje kao "Onog tamo". Savjetnik Velikog svećenika.
 Asunar - vikar u Bargu. Mihael ga poznaje kao "Onog drugog".
 Ser Lirenos - vlastelin u okolici Barga.
 Salar - supruga Ser Lirenosa.

Enias - nećak Ser Lirenosa.

Ezih - zapovjednik u Dvorcu Pet Vrhova.

** Kalg, Eltiur i Derrna su iz Hurna, a Hurn pripada kraljevstvu Enzolat.*

Kraljevstvo Saviun:

Dagor Hladni - kralj.

Errok - njegov sin, princ. Narednik Ledene vojske.

Lenya - kći Dagora Hladnog.

Hurrib - najpouzdaniji vitez kralja. Zovu ga "Prvi vitez".

Kraljevstvo Magis:

Gwath - kralj. Vrhovni čarobnjak.

Aymana - pokojna Gwathova supruga.

Vegar - prethodni kralj i Vrhovni čarobnjak Magisa.

Urtes - Gwathov sluga.

Bellow - čarobnjak sedmog stupnja. Gwathov savjetnik.

Revon - jedan od čarobnjaka.

Bohhar - dječak kojeg Gwath uzima za učenika.

Kraljevstvo Kessyr:

Eolus - kralj Hil'guma.

Horil - kraljev pisar i savjetnik.

Kraljevstvo Bergh Hive:

Erona - kraljica.

Hassyr - njezin brat.

Kap - Eronin savjetnik.

Kraljevstvo Gavo:

Thoron - kralj ezeruna.

Gorymus - njegov štitonoša.

Hinna - pokojna kraljica Gavo, supruga Thorona.

Zabiris - Thoronov nećak.

Saruw - desna ruka Gorymusa.

Ziras - pedesetnik Gavao.

Abez - desetnik Gavao. Desna ruka Zirasa.

Welan - sluškinja na dvoru Gavao.

Inas - njezin otac.

DOBA

Nulta godina u Hil'gumu jest godina dolaska Massora iz Bijelih prostranstava u tu zemlju. Određeni nizovi godina nazivaju se Doba. Dobima imena daju Pripovjedači, a daju im ih u skladu sa duhom vremena što je tokom tih godina vladao.

Postoje hil'gumska Doba i enzolartska Doba.

Hil'gumska Doba:

Doba Uspona - traje od 0. do 132. godine od dolaska Massora iz Bijelih prostranstava u Hil'gum.

Tamno doba bezvlada i ratovanja - traje od 132. do 4414. godine od dolaska Massora iz Bijelih prostranstava u Hil'gum.

Doba Krvi - traje od 4414. do 4554. godine od dolaska Massora iz Bijelih prostranstava u Hil'gum.

Doba Jeda - počinje dolaskom Morda Dur'agemskog u Enzolart, što je 4554. godina od dolaska Massora iz Bijelih prostranstava u Hil'gum.

Enzolartska Doba:

Doba demoni i mraka - traje od 0. godine Hil'guma do Doba Jeda. Prema predaji Zigorsa, počinje padom Rimusa sa nebesa.

Doba Jeda - počinje dolaskom Morda Dur'agemskog u Enzolart, što je 4554. godina od dolaska Massora iz Bijelih prostranstava u Hil'gum.

VLAŠT

314. godina Doba Jeda:

Vlast u Enzolartu i Hil'gumu drže Kraljevstva, Učenjaci, bankari i svećenici. Te četiri strane obično niti su u miru, niti u ratu.

U Hil'gumu vlast drže Kraljevstvo i Vijeće. Članovi Vijeća su bankari, kneževi, Učenjaci i svećenici, a članovi Kraljevstva kralj, njegova obitelj i ostali dvorjani. Vijeće posjeduje novac, a Kraljevstvo vojne snage i simpatije naroda – stoga jedno bez drugoga ne mogu, baš kao ni jedno protiv drugoga.

Glavni grad Hil'guma je Kessyr, a kralj Hil'guma u 314. godini Doba Jeda je Kralj Eolus.

U Enzolartu pak vlast drže tri strane: Pobunjenička kraljevstva, Kraljevstvo Bergh Hive (koje postoji i ne postoji, ovisno o tomu koga se pita) i Kraljevstvo Enzolart (službeno kolonija Kraljevstva Hil'gum)

Kraljevstvo Enzolart:

Kraljevstvo Enzolart na vrhu u 314. godini ima kralja Thargeliona (službeno namjesnika podno Eolusa, kralja Hil'guma).

Pod Kraljevstvom Enzolart nalaze se sljedeći gradovi: Anorg, Roth, Ratch, Stehhim, Avan, Gijam, Arena, Ghard, Barg, Uron, Hurn i Odis.

Napomene:

Odis je zapravo kastrum veličine grada. Kao takav, sačinjen je gotovo u potpunosti od vojnika.

Anorg je na strani Pobunjeničkih kraljevstava, ali službeno je pod Kraljevstvom Enzolart.

Uron, Barg i Arena su neovisni gradovi, ali službeno su također pod Kraljevstvom Enzolart.

Selo Hurn službeno je pod Kraljevstvom Enzolart, ali i Kraljevstvo Saviun smatra ga svojim. Pak se stanovnici Hurna smatraju neovisnima.

Glavni grad Kraljevstva Enzolart je Stehhim, a grad u kojemu boravi kralj je Dvorac Pet Vrhova.

Pobunjenička Kraljevstva:

Ona u 314. godini čine:

Kraljevstvo Erion

Kraljevstvo Magis

Kraljevstvo Gavo

Kraljevstvo Saviun

Od ostalih saveznika, tu su Gorgh i Kneževina Anorg.

Gorgh je nekoć bila Grofovija Gorgh, sve dok grof nije završio smaknut od strane barbara (pročitaj: Povijest Gorgha). U 314. godini vladar Gorgha je Barbarski kralj, ili Kund Manijak.

Vladar Kneževine Anorg je Knez Gorst, koji je daljnji rođak Mihaela, princa Eriona.

Pod Kraljevstvom Erion se nalaze: grad Erion i zemlja Rimmerion, zajedno sa okolnim naseljima navedenim na zemljovidima.

Pod Kraljevstvom Magis se nalaze: grad Magis, zemlja Settah i selo Sail. Rijeka Juna također se smatra vlasništvom Magisa.

Pod Kraljevstvom Gavo se nalaze: gradovi Gavo i Goth.

Pod Kraljevstvom Saviun se nalaze: zamak i planina Saviun, selo Hurn i Hurnovo jezero.

Kraljevstvo Bergh Hive:

U osnovi ono nije kraljevstvo jer Zigorsi koji tu žive inherentno su jedno biće. Zigors je jedan, ali se manifestira kao mnogo njih. Ili radije: Zigorsa možda jest mnogo, ali oni prepoznaju da su jedno i žive u skladu sa tim. No ljudi kraljevstvo Bergh Hive ("Šuma tame" na Krvavom jeziku) smatraju takvim zbog manifestacije Zigorsa u skladu sa uvjerenjima onih koji ih promatraju. U Zigorsu osoba vidi ono što želi vidjeti, a ne ono što on stvarno jest.

U 314. godini Doba Jeda, u skladu sa uvjerenjima ljudi Eriona, vladar Bergh Hive je kraljica Erona.

Kraljevstvom Bergh Hive ljudi obično smatraju: Zid četrdeset i šest planina, čitava Bergh Hiva te gradovi Naar, Mur i Huma (koji nisu gradovi, već proizvodi iluzija posjetitelja).

Ostali:

Rutzoni, Taorzi, Settašani i Ghardani su neovisni, što čini da Ghard i Settah, iako se smatraju dijelom određenih kraljevstava, zapravo nisu ni na čijoj strani.

Društvo bankara, Učenjaci i svećenici također se smatraju neovisnima i nisu ni na čijoj strani.

VOJNE SNAGE

314. godina Doba Jeda:

Pobunjenička Kraljevstva:

Najvećom vojskom u Pobunjeničkim kraljevstvima smatra se Ledena vojska, koja u 314. godini Doba Jeda broji oko 20 tisuća vojnika pješaka.

Sljedeći po snazi je Gorgh, koji pod Kundom Manijakom u 314. godini Doba Jeda ima oko 5000 vojnika (prije Kunda Manijaka, dok je Gorgh još bio grofovija, stari je grof posjedovao oko 1500 vojnika konjanika i manje od 1000 vojnika pješaka. Svi oni, dolaskom Kunda, ili su umoreni ili su se pridružili Kundovim snagama).

Vojska Gavoja raspolaže sa oko 4200 vojnika pod kraljem Thoronom i 900 vojnika pod njegovim savjetnikom Gorymusom.

Erionska vojska u 314. godini Doba Jeda broji 900 vojnika pješaka, 200 streličara, 1500 vojnika za balistama i 9 vitezova. Erionske baliste smatraju se najjačim vojnim sredstvom među Pobunjeničkim kraljevstvima, a u 314. godini

Doba Jeda ima ih pet stotina.

Kraljevstvo Magis nema vojsku, već građane od kojih je svaki sposoban i spreman boriti se za svoje kraljevstvo. Takvih je građana oko tri stotine, a s obzirom da su u pitanju čarobnjaci, tih tri stotine građana jednako je snazi kakvih 6000 vojnika.

Kraljevstvo Kessyr:

Hil'gum posjeduje vojsku od preko 100 000 ljudi, ali preko mora ih odjedanput može prevesti manje od 15 000.

Kraljevstvo Enzolart:

Kralj Thargelion većinu svoje vojske drži u Odisu, garnizonu Enzolarta. Snage Odisa u 314. godini Doba Jeda procjenjuju se na od 100 000 do 200 000 vojnika, kojih čini barem 20 000 konjanika. Prije 310. godine Doba Jeda, vojska Odisa bila je oko dvadeset puta manja. Također, tu su i čarobnjaci, Rutzoni i Taorzi, kao i neki od Ghardana – no njima se broja ne zna.

Kraljevstvo Bergh Hive:

Kako su Zigorsi ljudi koji su zbog prevelike magije spoznali svekolikost i postali jedno, oni niti imaju hijerarhiju, niti vojsku. Svaki Zigors isti je Zigors, jer su povezani. Zigors ne smije napasti nikoga, jer tim činom postati će Rutzon. Kao Rutzon, Zigors bi bio mnogo moćniji, ali bi sasvim izgubio razum. Zigors bi teoretski mogao odvojiti jednu jedinku sebe i kao ta jedinka koristiti magiju, žrtvujući time postajanje Rutzonom, ali jako je malo toga što je Zigorsu vrijednije od onoga što bi tim činom izgubio. No, ako bi se na to odlučio, jedan Zigors mogao bi s lakoćom magijom uništiti vojsku od barem 1000 ljudi.

Ostali:

Snage Rutzona, Taorga, Ghardana i Settašana se ne znaju jer se smatra da oni nisu ni na čijoj strani. Učenjaci, bankari i svećenici, pak, posjeduju moć u novcu, no ni oni nisu ni na čijoj strani.

HIJERARHIJA

Kralj > Pripovjedač > namjesnik* (može i ne mora biti Pripovjedač) > pukovnik (može i ne mora biti namjesnik) > vitez > tisućnik > stotnik > pedesetnik > desetnik

* u 314. godini Doba Jeda, Thargelion je de facto kralj ali de jure namjesnik kralja Eolusa, s obzirom da Enzolart nikada nije službeno emancipiran od Hil'guma.

Napomene:

-Pukovnik upravlja sa onoliko vojnika koliko kralj odredi. Drugim riječima, ograničenja broju vojnika kojima pukovnik upravlja nema.

-Tisućniku, stotniku, pedesetniku i desetniku može se obratiti sa "naredniče", bez obzira na broj ljudi pod njima. Navedeni narednici mogu i ne moraju biti i vitezovi.

-Vitezu se obraća sa "ser", što je prijevod engleske riječi "sir" i ekvivalent hil'gumskog izraza koji se u Ciklusu Crnih Knjiga originalno koristi: "sazu", što bi u prijevodu značilo: "vrijedan pokoravanja".

-Vitez može i ne mora biti narednik. Štoviše, vitez uopće nije obvezan služiti, s obzirom da u Enzolartu i Hil'gumu vitez u nitko ne može oduzeti titulu.

Vojni simboli:

-U 314. godini Doba Jeda, vitezovi Eriona nose plave plašteve sa velikim napisanim slovom "E" na krvavom jeziku posred plašta. Vitezovi Dvorca Pet Vrhova pak nose crne plašteve. Oklopnici Dvorca Pet Vrhova poznati su po svojim zelenim plaštevima na kojima je nacrtan sivi toranj okružen sa četiri plave planine. U ostalim kraljevstvima, uključujući i Hil'gum, boja plašteva ne smatra se bitnom. U Hil'gumu se umjesto po plaštu viteza može prepoznati po njegovom maču na čijem je balčku gravirana molitva Tri Božanstva. Taj mač svaki vitez Hil'guma dobiva od svećenika po postanku vitezom i njega smije doticati samo vitez.

MJERE

U Enzolartu i Hil'gumu mjere za duljinu su: milimetar, centimetar, pedalj, korak, metar, strelomet i kilometar.

Jedan strelomet je otprilike dvjesto metara.

Mjere za zapreminu su litar i hektolitar, a za težinu se koristi kilogram.

Mjerenje vremena pak dijeli se na sekunde, minute, sate, dane, tjedne, mjesece i godine, s time da se određeni skup godina nakon nekog vremena naziva Dobom.

Kada je nečega tri stotine i četrnaest, tada se to naziva jednim Krugom. Tako se od nulte do 314. godine Doba Jeda to vrijeme naziva Krugom vremena.

NOVAC

U Enzolartu i Hil'gumu trguje se bakrenjacima, srebrnjacima i zlatnicima.

Novac ne varira veličinom i postotkom kovine, već su svi iste veličine i postotka. Svaki novčić u Enzolartu proizveden je u Stehhimu, i ondje je prošao kroz isti postupak izrade, i pravljen u istom kalupu, tako da im je svima ista širina, debljina, težina i postotak zlata, srebra ili bakra, ovisno jesu li srebrnjaci, zlatnici ili bakrenjaci u pitanju. Enzolartski novac smije se praviti samo uz dopuštenje kralja Enzolarta (u 314. godini Doba Jeda, to je Thargelion). U Hil'gumu se pak novac proizvodi u Kessyru, i proizvodnja je u rukama Vijeća.

Najviše novca posjeduje Društvo bankara. Zatim Hram boga Mordaniusa, te gradovi Kessyr, Dvorac Pet Vrhova i Uron.

Vrijednost kovanica je sljedeća:

Jedan zlatnik vrijedi kao pedeset srebrnjaka.
Jedan srebrnjak vrijedi kao pedeset bakrenjaka.

Kovanice se mogu dijeliti maksimalno na dva dijela, pod uvjetom da su dijelovi u potpunosti jednaki. Tada je pravilo:

Pola zlatnika vrijedi kao dvadeset i pet srebrnjaka;
pola srebrnjaka vrijedi kao dvadeset i pet bakrenjaka.

Kessyrške kovanice manje su od enzolartskih, a da bi riješili taj problem, članovi Vijeća u Hil'gumu stvorili su sljedeći sustav pretvaranja:

Jedan enzolartski zlatnik vrijedi kao jedan i pol hil'gumski;
jedan enzolartski srebrnjak vrijedi kao jedan i pol hil'gumski;
jedan enzolartski bakrenjak vrijedi kao jedan i pol hil'gumski.

U 314. godini Doba Jeda u Avanu je pola bakrenjaka vrijedilo kao jedan kilogram brašna.

POVIJEST GORGH

Grad Gorgh nastao je u 2. godini Doba Jeda, kao grad kojemu je primarni cilj braniti Uron od mogućih napada ezeruna sa juga. No, čim je nastao, Gorgh prekida savezništvo sa Uronom i stvara novo, sa kraljem Thoronom.

Poslije smrti Morda Dur'agemskog, kada je bog Hez uspio ponovno ovladati Neurijem i Thargelionom te kada je kralj Thargelion prihvatio ulogu kralja Enzolarta (premda ne de jure i što je doprije, ako itko, mogao jedino biti Habor kao kralj Eriona i njegovi potomci poslije njega), Gorgh prekida savezništvo sa Thoronom i pridružuje se Thargelionu.

Thoron u tom trenutku pristaje biti saveznik novonastalih Pobunjenika, među kojima su osim ezerunskog kraljevstva bili i Kraljevstvo Saviun, Kraljevstvo Magis i Kraljevstvo Erion, zajedno sa kneževinom Anorg. Hil'gum je pak ostao neutralan u čitavom tom sukobu.

Gorgh, sada potpomognut od strane Dvorca Pet Vrhova, ulazi u rat sa Pobunjeničkim Kraljevstvima, no ubrzo zbog neočekivanih posljedica Oštre zime na jugu fokus prebacuje spram naroda oko Stepske šume. Iscrpljenih resursa zbog dovođenja reda u okolici svoga grada, grof Gorgha odlučuje izvršiti na Erion dekapitacijski udar; on šalje devet stotina konjanika na grad kao diverziju, a stražnjim i starijim dijelom Eriona provlači ubojice. Grofov plan uspijeva i mnogi visoko rangirani dužnosnici Eriona bivaju ubijeni. Kraljica Roana je tek srećom izbjegla istu sudbinu.

Suočena sa mogućim gubitkom rata, kraljica Roana, koja je u ono vrijeme bila tek par godina na čelu kraljevstva poslije smrti njezina muža kralja Gerbetusa Trećeg, uz Učenjaka Lorga šalje pitanje o čelu vojske Eriona u Barg, Prvom

Učenjaku Hatoru. Prvi Učenjak će za tu ulogu predložiti dotadašnjeg narednika Thara. Time će narednik Thar postati Thar Pukovnik.

Preuzimanjem erionske vojske Thar Pukovnik zaključuje da je grofov napad na Erion konjaništvom od tisuću dvjesto jahača suviše slab kako bi bio išta više od diverzije i stoga okuplja vojsku i svojih šezdeset vitezova, izlazi iz Eriona i sa neprijateljem se sraza. Od šezdeset vitezova, trinaest će ih preživjeti. Konjanici Gorgha pak će završiti pobijedeni.

Za to vrijeme Kund Manijak, vođa jedne skupine vojnika brđana, napada Gorgh i osvaja ga, uslijed čega sam grof završava ubijen. To se dogodilo 302. godine Doba Jeda, točno tri stotine godina nakon što je Gorgh uopće osnovan. Tako na vlast u Gorghu dolazi Kund Manijak, znan kao Barbarski kralj, i tako Gorgh od neprijatelja Pobunjenika postaje jedan od njihovih saveznika. Zbog tog brzog sklapanja savezništva, prvo sa Kraljevstvom Saviun a onda i sa Kraljevstvom Erion, Gorgh je veoma brzo postao suviše snažan kako bi ga snage Odisa napale i Barbarskom kralju oduzele vlast.

UČENJACI

Vladaju Hil'gumom i Enzolartom. Obično su neovisni i neprijateljstvo njihovih vladara na njih ne utječe. Dije se na:

Novake - novaci su ljudi, većinom mladići, koji su manje od pet godina pridruženi Učenjacima. Njihov je položaj najniži.

Učenjake - novaci koji dobivaju sva prava Učenjaka nakon odsluženih pet godina. Učenjaci mogu biti dekanı, liječnici, knjižničari ili travari.

Prve Učenjake - Prvi Učenjak je vrhovni Učenjak, kojega od drugih izdvajaju kralj i ostali Učenjaci. Prvi Učenjak ima položaj najbliži kralju. On može odlučivati u ime kralja kada kralj nije prisutan. Prvi Učenjak može biti samo jedan sve dok ne umre ili ne počini izdaju i doživi progon - tada ga zamjenjuje neki drugi.

Pripovjedače - Prvi Učenjak ili Učenjak koji je od čitanja izgubio vid. Pripovjedač je najviši stupanj. Pripovjedač je jednak kralju. Najčešće se pojavi jednom u generaciji. U 314. godini Doba Jeda, samo je jedan pripovjedač u Enzolartu i Hil'gumu. Onaj koji bi postao pripovjedačem, izgubio bi svoje osobno ime i svi bi ga znali pod imenom: Pripovjedač.

RELIGIJE

Najzastupljenija je vjera u Tri božanstva, koja čine tri boga: Oba Gromovnik i njegova dva sina, Mordanius i Hez.

Vjeru u Tri božanstva u Hil'gum je donio Massor iz Bijelih prostranstava, kada u Hil'gumu nastaje i nulta godina. Massor je tvrdio da su ga upravo ti bogovi čuvali tokom godinu dana duge plovidbe brodom do Hil'guma, što je ostalo zapamćeno u ljetopisima Kessyra.

U Dobu Jeda, među nastalim legendama o životu Morda Dur'agemskog, nalazi se i ona koja govori da je Oba, vrhovni bog, u vremenu prije nego se povukao iz mitologije, svojim sinovima dao zadatke.

Mordaniusov je zadatak bio da jednoga dana herojem oslobodi Krvavu zemlju, dok je na Hezu, pak, ležao zadatak da sve koji se usprotive Mordaniusovim pravilima pošalje u vječne vatre i to čini sve dok i heroj Mordaniusov ne završi tamo.

U početku je Hez svoj posao činio kako mu je zapovjedbno, no kasnije su ga svi ti zločinci koje je mučio svojim vriscima izludili, tako da je i sam postao zao.

Mordanius je, za razliku od Heza, uspio izvršiti što mu je otac naredio. Stvorio je čovjeka i predao mu prva četiri slova svog imena. Heroj kojeg je stvorio zvao se, dakle, Mord.

Kao što je Oba zapovjedio, Mord je oslobodio Krvavu zemlju.

U religiji Troje božanstva postoji deset svetih masti kojima se premazuje pokojnik.

Kraj Tri Božanstva, postoji još i vjera u Bezimene bogove. Takvi bogovi su bogovi vjetrova, vatre, vode, ravnica i planina. Razlikuju se Bezimeni bog kao dio religije i Bezimeni bog kao Biće koje djeluje, jer prvi može i ne mora biti stvaran, a potonji jest stvaran i djeluje u svijetu.

Hramovi Mordaniusa najčešći su i u Enzolartu i u Hil'gumu, a njihovi su svećenici najmoćniji. Na drugom mjestu su hramovi boga Obe. Hezovih pak hramova nema.

Iza bankara, svećenici su najmoćniji ljudi u Enzolartu i Hil'gumu.

RASE

Sve rase Enzolarta i Hil'guma nastale su od ljudske rase, stoga će sve navedene rase (osim Bića, koja se uzgred ovdje pomalo rastresito svrstava među rase) u osnovi biti ljudi, ali sa drugačijim stadijem duše. Duša se može nazvati gorivom magije u Enzolartu i Hil'gumu. Što više magije čovjek koristi, to mu više propada duša a on se od ljudskosti udaljava. Evolucija duše je sljedeća: čovjek koji koristi previše magije postaje Svijetli. Svijetli koji koristi previše magije postaje Zigors. Zigors koji koristi previše magije postaje Rutzon.

Živi:

LJUDI – Djelo Obe, Mordaniusa i Heza. Vladaju svime osim Bergh Hive, Gharda, Settaha i Kraljevstva Gavo.

EZERUNI – To su ljudi čije su majke u trudnoći živjele ponad jednim nepoznatim plinom bogatim mjestima, koji ih je učinio nižim od običnih ljudi, tri puta duža životna vijeka, i ovisnim o ljudskom mesu. Taj plin upućeni smatraju greškom Obine kreacije. "Ezerun" znači "starosjedilac". Njima oprečni su Settašani i Ghardani, ljudi pod kojima se nalazi plin koji ih je učinio višljima od ljudi, tri puta kraća životna vijeka i sa mrzošću prema ikakvom mesu. Sami sebe ezeruni nazivaju "horm renwh rebir", što na krvavom jeziku znači "oni bijele zemlje" ili Eaa Zar'urna što se prevodi sa zigorskog a znači "životom prokleti". Ezeruni nastanjuju Gavo, Goth i Rimmarrion. Plin koji stvara ezerune nalazi se ispod Gava, Gotha, Rimmarriona i Eriona, ali ljudi rođeni u Erionu nisu njime utjecani. To je zbog kovine zvane eron koja se podno tog grada nalazi, a koja utjecaj tog plina uklanja. Mač Zub Morda Dur'agemskog izrađen je od te kovine.

Službeno izumrla početkom Doba Jeda:

TAORZI – Jednom u nekoliko godina, Rutzon, Biće Bijelog Carstva, dobiva poriv razmnožiti se. Tada on započinje potragu za Zigorsom. Ako Rutzon uspije naći Zigorsa i pod prisilom ga oplodi, rezultat svega toga je Taorg. Taorzi se još nazivaju i Sinovima Zlobnika. Upućeni Rutzonov poriv smatraju kolumnacijom destruktivne magije, koja na neki način mora iz njega izaći. Jednostavno korištenje magije bilo bi kontraproduktivno, jer kako je izvor energije Rutzonu sama njegova crna duša, korištenjem iste samo bi još dublje propao.

ZIGORSI – Zigorsi su nekoć bili ljudi, ali onda im je dana destruktivna magija.

Oni su ju koristili slobodno sve do trenutka kad su vidjeli da neki od njih gube razum i postaju Rutzoni. Tada su destruktivnu magiju prestali koristiti, ali bilo je prekasno; zbog količine učinjene destruktivne magije, ljudi su spoznali svekolikost i postali Zigorsi. S obzirom na tu spoznaju, Zigorsi su jedan i smatraju se jednim. Zigors nema oblika i nije tjelesan, već sve što čovjek vidi i čuje kad stane pred manifestaciju Zigorsa, ovisi o čovjeku.

Zbog negativnih manifestacija pred određenim ljudima, ustalilo se nazivati ih Zlobnicima. Kad osoba navikla na tu riječ stane pred Zigorsa, Zigors će tom rječju nazivati Taorge. Neki ih, kao i Rutzoni, nazivaju Bezdušnicima. Zigorsi nastanjuju Bergh Hivu, ili Šumu tame.

RUTZONI – Rutzoni su Zigorsi koji su toliko koristili destruktivnu magiju da im je sasvim zacrnila dušu i otela im razum. Rutzoni ništa ne čini na svoju ruku (osim kad dobije poriv množiti se), već su sva njegova djela odgovori na naloge onoga koji njime manipulira. Od pamtivijeka, Rutzonima su manipulirali demoni, koji su ih koristili kao roblje i vojsku. Mnogi ih nazivaju i Bezdušnici. Po snazi, jedini iznad Rutzona su demoni, Stvaraoci, Troje Božanstava, i sama Svekolikost.

UTVARE – Osobe koje ne žele umrijeti, već iz straha, određenim postupcima, postaju besmrtni. Kao takve, one mogu opsjedati, ali priroda svijeta je takva da kad utvara opsjedne nekoga, ona sama tokom tih trenutaka izgubi razum.

DEMONI – Demoni su Bića Bijelog Carstva stvorena od samog Rimusa. On ih je stvorio davanjem magije ljudima ali uz oduzimanje njihovih duša. Demon, stoga, između je života i smrti, i on ne trune korištenjem magije kao čovjek. Sam Rimus, koji je poznat kao Demon Bez Vojske, nije demon već Stvaraoc, ali kako je u pitanju pejorativ, demonima su često uz Rimusa bili nazivani i Rutzoni, Zigorsi, Taorzi, kao i sam Mord Dur'agemski. Ironično, Mord Dur'agemski je dolaskom u Enzolart krajem Doba Krvi demone sasvim iskorijenio.

BIĆA – Dijelovi okoline u kojima je dovoljno moćna osoba dozvala Svekolikost. Sva Bića zapravo su jedno Biće, to jest Svekolikost. Ali razgovarati sa Bićima nije isto što i razgovarati sa Svekolikošću, jer probuđeni, dijelovi okoline obično imaju svoj pogled na svijet koji javljanje Svekolikosti kompromitira. Ukoliko se probuđeno Biće ne vrati u san, ono će ako fizički gledano ima tu mogućnost, postati osoba. Ako Biće kao osoba osjeća želju djelovati u svijetu i to čini, bez obzira bilo to dobro ili zlo, tada je ono Bezimeni bog. Dva najpoznatija Bića Enzolarta i Hil'guma su Vjetar i Vrijeme.

Njih je oboje probudio Demon Bez Vojske. Od njih dvoje samo je Vjetar postao Bezimeni bog.

GHARDANI I SETTAŠANI – Znani i kao giganti. Ljudi rođeni na mjestima pod kojima se nalazi plin suprotan onomu podno Gavao, Gotha i Eriona. Ghardani i Settašani, stoga, žive jedva trideset godina, visoki su oko tri metra, i ne mogu podnijeti meso.

SVIJETLI – ljudi koje tek korak dijeli od Zigorsa. Osnivači grada Eriona.

JEZICI

Četiri su jezika u Enzolartu: *zigorški*, *krvavi*, *enzolartski* i *gorghski*.

U Hil'gumu se govori *hil'gumskim*.

Zigorškim se služe Zigorsi i Svijetli.

Gorghski se jezik koristi samo u Gorghu. To je jezik južnjaka, ili barbara. Prije nego su jušnjaci smaknuli gorghskog grofa, u Gorghu se govorilo enzolartskim.

Enzolartskim jezikom se govori u svim kraljevstvima Enzolarta, osim u Bergh Hivi i Gorghu.

Krvavi jezik je nastao od *hil'gumskog*. U Dobu Jeda koristi se jedino u molitvama. *Enzolartski*, *hil'gumski* i *krvavi jezik* jedno od drugog razlikuju se više poput naglasaka nego jezika, s time da ljudima u Enzolartu *krvavi jezik* zvuči arhaično, dok im je *hil'gumski* gotovo sasama nerazumljiv.

IZVAN ENZOLARTA

Kada ga je osvojio, Mord nikada nije odredio granice Enzolarta. Na zemljovidu se uvijek kao Enzolart vidjela zemlja u kojoj se može živjeti. Sva ostala zemlja izvan granica zemljovida, iako također pripada Enzolartu, smatra se bezvrijednom.

Iako bezvrijedna, kroz tu zemlju običavaju proći svećenici i pustinjaci, tražeći spokoj, ili lovci, tražeći divljač.

Prvi koji je prošao kroz južnu i zapadnu stranu Enzolarta izvan granica zemljovida bio je Sveti Myron, koji je svoje doživljaje opisao u dvije rečenice, kasnije pohranjene na pergamentu u erionskoj knjižnici:

“U početku bijah uzbuđen, a nakon toga umoran. Oštri me granit ne impresionira.”

ČAROBNAČKI ZAKONI

1. Učenju prekidanja nema
2. Strahuj od ludosti
3. Uzeto se mora vratiti
4. Moć je u volji
5. Ne prestaj i ne strepi

Čarobnjački zakoni zapravo su zagonetka stvorena od strane Morda Dur'agemskog i Jareza Rommirskog, a koja, ako se odgonetne govori kako se izgovara Gausalus, najveća od svih inkantacija.

LOZE VLADARA

Hil'gum

Doba uspona (0.-132.):

Massor iz bijelih prostranstava, osnivač i prvi kralj Hil'guma.

Eruda od Massora, Massorova kćer. Njezin sin je Si'thar. Si'thar je umro pri rođenju.

Kessyr Ogromni, Massorov sin. Drugi kralj Hil'guma. Po njemu je nazvan grad Kessyr.

Ondez, Kessyrov sin. Treći i posljednji kralj Hil'guma.

Hris, Kessyrov sin. Knez Gir'ega.

Tyrroimus, Kessyrov sin, knez Dur'agema.

Hadder, Tyrroimusov sin. Poginuo u mladosti.

Kerroh, Tyrroimusov sin, knez Dur'agema.

Ozaris, Zadnji Prije Tame, sin Kerroha. Knez Dur'agema.

Tamno doba bezvlada i ratovanja (132.- 4414.)

U ovom dobu postojali su kneževi i samoprogllašeni kraljevi, no Pripovjedači su definirali kralja Hil'guma kao onoga koji dolazi iz loze Massorove ili loze u kojoj makar tri vladara zaredom nisu došla na vlast svrgavanjem prošlog. Vladari ovog doba obično se nazivaju Počasni suci, a Doba Počasnih sudaca zovu se Pod-doba. Pod-doba je bilo šezdeset i tri.

Doba Krvi (4414. - 4554.)

Azroh, četvrti kralj Hil'guma. Premda nije došao iz loze bez ubojstava, Pripovjedač njegova vremena pristao mu je dati titulu jer je nakon četiri tisuće godina ujedinio Hil'gum.

Deor, Azrohov sin. Ubijen u mladosti.

Oinus, Kralj Ubijica. Unatoč nadimku, peti kralj Hil'guma. Azrohov nećak.

Nadimak dolazi zbog nedokazanog ubojstva Deora.

Berh'us Ogavni, šesti kralj Hil'guma. Navodno je otrovao Oinusa, sa kojim nikada nije imao dobre odnose. U nekoliko je navrata spomenuo da je ubio

Oinusa kako bi osvetio Deora, no kako je to rekao u pijanstvu i kasnije demantirao, Pripovjedač njegova doba nije to uzeo za razlog ukidanja loze.

Zimorz, sin Berh'usa, knez Dur'agema.

Orogh, sin Zimorza, knez Dur'agema.

Bron, sin Berh'usa, sedmi kralj Hil'guma.

Hinnor, Prvi Zakoniti, osmi kralj Hil'guma. Nadimak Prvi Zakoniti ustalio se zbog činjenice da ga za života nitko nije optužio za ubijanje ikoga.

Nerida, kćer Hinnora, osmi kralj Hil'guma (U Hil'gumu kćer prošlog kralja nije kraljica jer bi to činilo njezinog supruga kraljem, a kako nije direktan nasljednik prošlog, Neridin suprug nije mogao biti kralj. Zato je Nerida nosila titulu kralja umjesto njezinog supruga.)

Doba Jeda (4554.-4868.):

Enzolart:

Neurij Mračni, sin Hinnora, prvi namjesnik Enzolarta.

Thargelion, de jure namjesnik, de facto kralj Enzolarta.

Esaria, prva supruga Thargeliona.

Aratya, druga supruga Thargeliona.

Hirgor, sin Thargeliona i Aratye.
Olyrria, kćer Thargeliona i Aratye.

Erion:

Meroz, kralj Eriona.
Gossah, knez Hurr bertosa. Nasljednik Meroza.
Ziron, Gossahov sin. Knez Hurr bertosa.
Habor, sin Gossaha. Kralj Eriona.
Ysabel, kćer Zirona. Kneginja Hurr bertosa.
Horad, sin Haborov.
Sybil, kćer Haborova.
Goroth, sin Haborov. Kralj Eriona.
Oryas, sin Gorothov. Kralj Eriona.
Girstos Prvi, sin Oryasov. Kralj Eriona.
Gerbetus Prvi, sin Girstosa Prvog. Kralj Eriona.
Girstos Drugi, sin Gerbetusa prvog. Vladar Rimmariona.
Gerbetus Drugi, sin Gerbetusa Prvog. Kralj Eriona.
Girstos Treći, sin Girstosa Drugog. Vladar Rimmariona.
Ellira, kćer Girstosa Trećeg, udajom za Anorga Trećeg postaje vladaricom
Anorga poslije njegove smrti.
Wargh, sin Girstosa Trećeg. Sestra mu predaje vlast nad Anorgom.
Gorst, sin Wargha. Knez Anorga.
Gerbetus Treći, sin Gerbetusa Drugog. Kralj Eriona.
Roana, supruga Gerbetusa Trećeg. Kraljica Eriona.
Bisir, sin Roane i Gerbetusa Trećeg. Princ koji se odrekao svoje krvi.
Mihael, sin Roane i Gerbetusa Trećeg. Princ Eriona.

Hil'gum:

Hinnor Drugi, sin Neride. Deveti kralj Hil'guma.
Alakon, sin Neride (ne zamijeniti sa Učenjekom Alakonom, po komu je
nazvan)
Zoaryn, kćer Neride.
Azroh Drugi, sin Hinnora Drugog.
Anorg, sin Hinnora Drugog. Osnivač kneževine Anorg u Enzolartu. Unuk
njegova unuka, Anorg Treći, oženit će Elliru iz loze vladara Eriona.
Sail, sin Hinnora Drugog. Osnivač grada Sail u Enzolartu, koji je kasnije zbog
nekoliko ratova degradiran u selo.
Hunaz, sin Hinnora Drugog. Deseti kralj Hil'guma.

Menah, sin Hunaza.
 Kynah, sin Hunaza.
 Asinia, sin Hunaza. Jedanaesti kralj Hil'guma.
 Oba, sin Asinie. Dvanaesti kralj Hil'guma.
 Asinia Drugi, sin Obe.
 Onaruz, sin Obe. Trinaesti kralj Hil'guma.
 Taha Prvi, sin Onaruz. Četrnaesti kralj Hil'guma.
 Taha Drugi, sin Tahe Prvog. Petnaesti kralj Hil'guma.
 Mitur, sin Tahe Drugog. Njegov nećak je Ser Mitur, vitez Eriona.
 Eolus, sin Tahe Drugog. Šesnaesti kralj Hil'guma.

Magis:

Jarez, uz Morda Dur'agemskog i Učenjaka Alakona osnivač je Magisa. Prva je osoba koja je dobila titulu Vrhovnog Čarobnjaka.
 Alakon Drugi, nećak Učenjaka Alakona. Smrću Jareza postaje drugi Vrhovni Čarobnjak.
 Lyrnon. Smrću Alakona Drugog postaje treći Vrhovni Čarobnjak.
 Zotira. Smrću Lyrnona postaje četvrti Vrhovni Čarobnjak.
 Agoryz. Smrću Zotire postaje peti Vrhovni Čarobnjak.
 Zahu. Smrću Agoryzaa postaje šesti Vrhovni Čarobnjak.
 Lontaz. Smrću Zahua postaje sedmi Vrhovni Čarobnjak.
 Revon. Smrću Lontaza postaje osmi Vrhovni Čarobnjak.
 Enka. Smrću Revona postaje deveti Vrhovni Čarobnjak.
 Vegar. Smrću Enke postaje deseti Vrhovni Čarobnjak.
 Gwath. Smrću Vegara postaje jedanaesti Vrhovni Čarobnjak.

PRIJEVODI

“Renwharion” - najbliži prijevod: “Svjetlo ravnice”
 Rjeđi naziv za običaj Renwharion jest “Proljetno slavlje”
 (“renwh” - “duh/svjetlo”, “arion” - “ravnica”)
 (sa hil'gumskog jezika)

* * *

“Ber'runah irros” - najbliži prijevod: “Čuvar onog velikog”
 (“ber'runah” - “čivati/zaštititi”, “irros” - “mnogo/nebrojeno/veliko”)

* * *

“Eaa Zat`urna” – “Životom prokleti”
 (“eaa” – “život/djeca”, “zat`u” – “ubiti”, “raen” – “smisao”)
 (sa zigorškog jezika)

* * *

“Nosterio: zorg katz, `tcho enk enar.” – “Nosterio: prostor sam, dakle
 podređujem ga.”
 (sa zigorškog jezika)

* * *

“Romm Quiorr” – “Dom knjiga”
 (sa krvavog jezika)

* * *

“Rismos zerkis!” – “Blagoslov bogova nad nama!”
 (“Rismos” – “Bogovi”, “Zerkis” – “blagoslov/pozdrav”)
 (sa krvavog jezika)

* * *

“Zerkis vom!” – “Blagoslov vječni!”
 (“Zerkis” – “blagoslov/pozdrav”, “Vom” – “neprestajuće/vječno”)
 (sa krvavog jezika)

* * *

“j`oon” – “snaga”
 (sa krvavog jezika)

* * *

“jun” – “prekrasno”
 (sa krvavog jezika)

* * *

“Inwog” – “Uvijek prisutna”

(“inas” - “tu”, “wogu” - “bivati/činiti dio”)
(sa krvavog jezika)

* * *

“Ezerun” - “Starosjedilac”
(“eza” - “čovjek”, “reun” - “staro”)

* * *

“Horm renwh rebir” - doslovan prijevod: “Oni bijele zemlje”
(sa krvavog jezika)

* * *

“Ber hus rismos harg himorz ri-souz.” - “Neka ti bogovi poklone zaborav
zlodjela.”

(“bez” - “neka”, “hus” - “ti”, “rismos” - “bog”, “harg” - “poklon”, “himorz” -
“zaborav”, “ri” - “ne/negativno/loše”, “souz” - “trulo/mrtvo/neživo”)
(sa krvavog jezika)

* * *

“Eltiur! Eltiur! Eltiur ani cha'orz haazt!” - “Brzo! Brzo! Idi brzo i ne osvrći se!”
(sa gorghskog jezika)

* * *

“Bertos grimmor” - “Riječ bez kraja”
(“Grimmor” - “veliko/vječno/beskrajno”, “Bertos” - “odjek, grmljavina, riječ,
nalog”)
(sa krvavog jezika)

* * *

“Onsiet'a” - doslovno: “razum”, razgovorno: “Razmotrimo zajedno!”/“Hajde da
razmislimo zajedno!”
(“onsiet'a” - “razum”, “Onsiet” - “stvarnost”)
(sa krvavog jezika)

* * *

“Ber hus rismos harg himorz ri-souz” - “Neka ti bogovi poklone zaborav
zlodjela.”
(sa krvavog jezika)

Prijevodi mjesta Enzolarta:

“Rimmarion” – “Planinozemlje”
 (“rimm” – “stijena”, “arion” – “ravnicā”)

“Ratch” – “Novo”

“Roth” – “Početak”

“Uron” – “Predahni!”

“Juna” – “Prekrasna”

“Saviun” – “Gorostas”

“Stehhim” – “Mjesto bacanja”
 (“stea” – “baciti”, “hima” – “mjesto/tlo”)
 Rjeđi nazivi za “Stehhim” jesu “Stea'rebir” i “Stearion”
 (“rebir” – “zemlja”, “arion” – “ravnicā”)

“Anorg” – “Brdo”

“Hurn” – “Led”

“Avan” – “Bijeli kamen”
 (“ae” - “svjetlo/bijelo/sveto/zrcaleće”, “vanu” - “kamen/stijena”)

“Gorgh” – “Stražarnica”

“Bergh Hiva” – “Šuma tame”
 (“bergh” – “tama”, “hiva” – “šuma”)

Pjesma palog heroja:

*Gars hi, eruz gorm,
 os grimmor rebir, ri zerkis.
 Ist brin hi harbz, ist brin hi jarus,
 himorz hu re.
 Gebiz, minoz haz res reg bragh, dermuz gebiz!*

Ber bristos vom, ber ri bern!
 Ber zah, ber ri kach. Ber he souz bong borgh.
 Formz oz omis her hus omrez,
 Bergh rebir ha'ur.
 Os hurus bars, her bertos he regyz neryd,
 Her he renwh regyz eruvs,
 Ost renwh. Ber utirz setr renwh,
 S gebiz minoz re barst, eruvs mestos gorm.
 Ber hasz onuh sur berr'arion omes,
 Sur hus, minos renwh, formz gebiz saz'zer,
 Oregh reg birz. Usors hasz lart.
 Harg mirz gebiz, fe, germ renwh.
 Furh mirz bergh, lart, drroh!
 Urt dimerz renwh rebir ri brar zerkis.
 Renwh bergh ber gebiz omes, gebiz minoz naz res hus kharr!
 Gorm hus renwh, hus eruvs.
 Rigg he toz garm sur hurr renwh, dorf bur bermuh mirz he gomir re.
 Onz irros orimus toz ha'ur, horm omerz.
 Renwh reg rebir inahh basyrd,
 hurr mirz ri'veill gorm mriz renwh!
 Furh mirz istuz, eruvs hus.
 Ber grimmor ha'ur toryd hasz, birn hus myrz basiras.

(sa krvavog jezika)

Otišao si, moj pukovniče,
 u vječne zemlje, bez pozdrava.
 Ono što si ostavio, ono što si napravio,
 zaboravljeno biti neće.
 Oni koji su nam te oduzeli, proklinjem ih.
 Nek' žive vječno, nek' ne umru!
 Nek' čekaju, nek' ne trunu. Nek' se gade sebe samih.
 Sve do dana kad tvojom vojskom,
 zle zemlje spalim.
 U taj čas, kad trublje se tvoje ogłase,
 kad se svjetlost tvoja ukaže.
 Prvim svjetlom. Nek' novo doba zasja,
 a oni koji te svrgnuše, ugledaju svoga kralja.
 Nek' i ja tad sa bojišta dođem,
 i sa tobom, moj pukovniče, sve ih pokorim,

*pod tvojim nogama. Pred mojim Krvnikom.
 Klanjat' će se oni, hoće, dajem riječ.
 Bit' će mučeni, klani, ubijani!
 al' u vječne zemlje neće moć' prijeć'.
 Vječna agonija nek' ih snađe, one koji su nam te oduzeli!
 Vladat' ćeš ponovno, kažem ti.
 Dok je i zadnji od nas međ' živima, znaj da borit' će se za te.
 Protiv nebrojenih zlotvora i pakosne, demonske garde.
 Duh tvoj zemlju će zatresti,
 naš' će izgubljeni kralj ponovno zasjati!
 Bit' će tako, kažem ti.
 Nek' vječna vatra spali me, ako ti imam lagati.*

Molitva Bertos grimmor:

*Hus minoz ber'runah za'aru rimm
 rimma za'arua ber'runaeh za'aur.
 Hus minoz ber'runah bristos ha'ur,
 ha'ura toryda ber'runaeh ha'ur.
 Hus minoz furh, drroh hurr
 souz'stea grimmor.*

(sa krvavog jezika)

*Ti koji čuvaš podignuto kamenje,
 kamenjem podignutim čuvaj podizanje.
 Ti koji čuvaš upaljenu vatru,
 vatrom upaljenom čuvaj paljenje.
 Ti što jesi, čini da nisu oni
 što biti u miru ne mogu*